የሁለት ሐውልቶች ወግ
እና ሌሎች

ዳንኤል ክብረት
አዲስ አበባ

©ዳንኤል ክብረት ብርሃኔ፣ 2002 ዓ.ም

አንደኛ እትም 2002 ዓም
ሁለተኛ እትም 2002 ዓም
ሦስተኛ እትም 2003 ዓም
አራተኛ እትም 2003 ዓም
አምስተኛ እትም ታኅሣሥ 2005 ዓም
ስድስተኛ እትም መጋቢት 2005 ዓም
ሰባተኛ እትም መጋቢት 2006 ዓም

አሳታሚ እና አከፋፋይ

አግዮስ ኅትመት እና ጠቅላላ ንግድ ኃላ/የተ/የግ/ ማኅበር

አድራሻ:- መገናኛ፣ለም ሆቴል አጠገብ፣ ማትያስ ሕንፃ 5ኛ ፎቅ
ቢሮ ቁ:- 404
አዲስ አበባ፣ኢትዮጵያ

ስልክ 251-930-09 82 54 / 011 663 99 02
ኢሜይል:- danielk@agyos.com
ገጸ ድር:- www.agyos.com
www.danielkibret.com

መታሰቢያነቱ

ለአገራቸው በጎ ሥራ ሠርተው ነገር ግን መታሰቢያ ለሌላቸው ሁሉ መታሰቢያ ይኹን።

- በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የተካተቱ ጽሑፎች በሙሉ ለሁለት ዓመታት ያህል በአዲስ ነገር ጋዜጣ የወጡ ናቸው።

ማውጫ

ወጎች

ንጉሥ ከመኾኔ በፊት ሰው ነበርኩ........................8
ጲላጦስ 14
ግመል ጠባቂዎቹ በአቡዳቢ 19
የብርጭቆ ውኃ 32
ማኪይንን ፈልጉ 36
ለማኸኝ 41
ቁጥሩን ተዉት፣ ዳቦውን አምጡት 45
የነብር ጥያቄ 51
የላጭ ልጆች 56
መበተዋቱ 61
በእያቱ ፈረሰ ነው......................................65
የዝንጀሮ ፍርድ 72
ወደ ቤቱ የሚሄድ መሪ 77
ሆድም ብሶን እርጅናም ተጫጭኖን 82
የከፋት ሶፍትዌር 87
ዚአክ ለዚአየ - ዚአየ ለዚአክ 93
50 ሠሪ...ደንጓሪ... አነዋሪ 100
ውሻዋ 105
ጉንዳኗ 111
ዋጋው ቢሰጠፍስ 118
100% 123
የእውራ ዶሮ ዲግሪ.......................................129
‹‹እለሁ መስሎሻል፣ ተበልተሽ እልቀሻል›› 135
እኔ በሞትሁ በማግስቱ 141
በኒ እና ጀበና 148
የመግባቢያው ሰነድ 153
አይከኖቻችሁን መግደል 157
የመቅደላው ጌታ 161
ቆጣሪው ዘለለ 166
እበኪ እንመሰጋገን 171

"አን ዱ" የለም እንጂ "አን ዱ"ማ ቢኖር 178
በሲኦል በኩል ወደ ገነት 184
ቢ.ፒ.አር ይቀጥል 189
አገር እንወዳለን 196
ምን ስትሠሩ ነው የኖራችሁት? 202
የችቦ ሹክሹክታ 208
የሁለት ሐውልቶች ወግ....................... 215
ሚስት ነኝ፣ ግን ሚስት እፈልጋለሁ 221
ስማችን አይጥፋ 226
ይድረስ ለእትዬ 232
'የባንኩን" ወይስ 'የአገር ውስጥ ገቢውን?"............. 238
የኖኅ መርከብ በኢትዮጵያ 243

የማረፊያ ግጥሞች

ሕይወት – መርከብ 50
እንግልጣርን በእግሩ 70
የጀበርግ ዶሮ 182
የወጥ ዕንጨት 225
ስልክን የፈጠረ..................... 248

የሁለት ሐውልቶች ወግ እና ሌሎች

መግቢያ

ለአዲስ ነገር ጋዜጣ መጻፍ የጀመርኩት እንዲጋጣሚ ነው። በርግጥ ጽሑፎችን በጋዜጦች እና መጽሔቶች ላይ ለማውጣት እንግዳ አልነበርኩም። ቢያንስ ለዐሥር ዓመታት ያህል በሐመር መጽሔት እና ስምዐ ጽድቅ ጋዜጣ ላይ ስጽፍ ቆይቻ ለኹ። እንዲያውም አንድ ወዳጄ ያወጣኋቸውን ጽሑፎች ቆጥሮ ወደ አንድ መቶ ዘጠና አራት አድርሷቸዋል።

እንደ አጋጣሚ ኾኖ የአለቃ ገብረ ሐናን መቶኛ ዓመት ለማክበር ወደ ትውልድ ሰፍራቸው - ናበጋ ጊዮርጊስ፣ በመንዝ የሕይወት ታሪካቸውን ሠርቼ ነበር፤ የአ ማራ ክልል ባህል እና ቱሪዝም ቢሮም መታሰቢያቸውን ባከበረበት ወቅት እኔም ጽሑፉን እዚያ አቅርቤው ነበር። ይህን የሚያውቀው እና በጊዜው የጋዜጣው ኮፒ ኤዲተር የነበረው ዐሉላ ጥላሁን በወቅቱ አዲስ በነበረችው *አዲስ ነገር* ጋዜጣ ላይ እንዲወጣ ወስደውና ታተመ።

ጽሑፉን ያልተጠበቀ አንባብያን ወደዱትና ሌሎች ጽሑፎች ቢኖሩህ አባክህ ላክ ልን አለኝ። በወቅቱ ተጉዤበት በነበረው በዐረብ ኤምሬት እና በኬንያ የሚኖሩ ኢትዮጵያውያንን ሕይወት የተመለከቱ ሌሎች ጽሑፎችንም ለጋዜጣው ዝግጅት ክፍል ላክሁ። እነ ዐሉላም ጥቂት ጊዜ «*ተባባሪ ጸሐፊ*» ሲሉኝ ቆዩና ለምን በቋ ሚነት አትጽፍም አሉኝ።

እኔም በመጻፌ ዘልቄ የጋዜጣዋ ዓምደኛ ኾንሁ፤ እናንተም ማንበባችሁን ቀጠላ ችሁ። ከአንባብያን ይመጣ የነበረው አስተያየት ከእኔ ጽሑፍ በላይ ነበር - አንዳ ንድ ጊዜ የተሰጠው አስተያየት በውነት ስለ እኔ ጽሑፍ መኾኑን እስከጠራጥር ድረስ።

ጽሑፎቼን እኔ ራሴ ነበርሁ በኮምፒዩተር እየጻፍኹ ካለሁበት አገር በኢሜይል የምልከው፤ አንባብያንም በጽሑፉ መጨረሻ በምገልጠው አድራሻ በታውን እንዲ ያውቁ ለማድረግ ሞክሬያለኹ። በውጭ አገር ያሉ አንዳንድ አንባብያን፣ "በወላ ጆቻችንን አስቆጣኸን" ብለው ቢቀየሙም፣ ብዙዎቹ ግን ደስታቸውን ባገኙት አጋጣሚ ሁሉ ገልጠውልኛል።

እውነቱን ለመናገር፣ የአንባብያን አስተያየት በኢሜይል፣ በስልክ፣ በሄድኹበት ቦታ ሁሉ በአካል ባይመጣ ኖሮ ያን ያህል በርትቼ አልጽፍም ነበር። በተለይ

ደግሞ ሸገር 102.1 ኤፍ ኤም ሬዲዮ በጋዜጣው ላይ ይወጡ የነበሩ ጽሑፎቼን በሚማርከው የአንዱ ዓለም ድምፅ አያስነበበ ሲያቀርበው እኔ ራሴ ጽሑፌን እንደ አዲስ አዳምጠው ነበር።

ቆየት አለና ደግሞ ዋሽንግተን ዲሲ፣ አትላንታ እና ሲያትል የሚገኙ የኢትዮጵያውያን ጋዜጦች እና መጽሔቶች ጽሑፎቹን ደግመው ማተም ጀመሩ፤ ሸገርም በዌብ ሳይቱ ለቀቃቸው። አንዳንዶች ከአገር ውጭ ደውለው ባይነግሩኝ ኖሮ ይህ ሁሉ መኾኑን አላውቅም ነበር።

አያሌ አንባብያን ጽሑፎቹ በአንድ ላይ የሚታተሙበት ዕድል እንዲፈጠር ደጋግመው ወትውተውኛል። እኔም በጉዳዩ ላይ ማሰብ የጀመርኹት ከዚያ በኋላ ነበር፤ ነገር ግን ሌሎች ሥራዎቼ ቀደሙብኝና ዘገየ።

አሁን የተካተቱትን ሥራዎች ለመምረጥ የአንባቢዎች አስተያየት እና ጽሑፎቹን ይመርጡ ዘንድ የሰጠኋቸው ባለሞያዎች ምርጫ ውጤቶች ናቸው። እነዚህ ጽሑፎች ለወግ ለማዕርግ ይበቁ ዘንድ የአዲስ ነገር ዝግጅት ክፍል አባላት፣ በኢሜይል በውጭ ለሚገኙ ዘመዶቻቸው ይልኩ የነበሩ አንባብያን፣ የሸገር 102.1 ኤፍ ኤም ሬድዮ ባልደረቦች ስላደረጉልኝ ትብብር ይመሰገናሉ።

በዚህ መጽሐፍ የተካተቱትን ጽሑፎች በመምረጥ፣ በማረም እና ሐሳብ በመስጠት ትልቁን ሥራ የሠራው አንዱ ዓለም አባተን/የሀጸደ ልጅ/፣ አንብቦ ሐሳቡን የሰገሠኝን በዕውቀቱ ሥዩምን፣ ከመራጮች አንዱ ኾኖ ያገለገለውን መሰፍን ነጋሽን፣ የአርትዖት ሥራውን የሠራውን አሉላ ጥላሁንን እግዚአብሔር ይስጥልኝ ብያለኹ።

በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የሀረብ ኤምሬቶች፣ የእንግሊዝ እና የአሜሪካ ጉዞ ውጤቶች ተካትተዋል። እነዚህ ጉዞዎች እንዲካሄዱ እገዛ ያደረጉልኝን ወገኖቼን በሙሉ ልብ አመሰግናቸዋለኹ። የዚህኛው መጽሐፍ ጉዞ ሲሳካ ሁለተኛው ይከተለዋል።

ከኤምሬቶች ሰማይ ሥር

ንጉሥ ከመኾኔ በፊት ሰው ነበርኹ

የተባበሩት ዐረብ ኤምሬትን መሥርተው ለወግ ለማዕርግ ያበቋት ሼኽ ዛይድ አልፎ አልፎ ተራ ሰው መስለው መኪናቸውን ራሳቸው እየነዱ ወደ አንድ መሥሪያ ቤት ይኼዱና የሰውን ችግር ይመለከቱ ነበር ይባላል፤ እንዲያውም አንድ ጊዜ መኪኖችን ሁሉ ወደሚያስቸግረው አሸዋማ መንገድ ተጉዘው ችግሩን ቀምሰውታል፤ የእርሳቸውም መኪና በአሸዋው ተይዛ በስንት መከራ ወጣች። በዚህ የተነሣ እንድ ቢልዮን ብር ያወጣ መንገድ ማሠራታቸው ይነገራል። ይህን ተግባራቸውን የተመለከተ አንድ የጎረቤት አገር መሪ፣ *‹‹እርስዎ ንጉሥ ኾነው እንዴት የተራ ሰው ሥራ ይሠራሉ?››* ብሎ ቢጠይቃቸው፣ *‹‹ንጉሥ ከመኾኔ በፊትኮ ሰው ነበርኹ፤››* በማለት እንደ መለሱለት አማካሪያቸው ከጻፈላቸው ታሪክ አንብቤያለኹ።

ብዙ ባለሥልጣናት የሚዘነጉትን ነገር ነው ሼኽ ዛይድ ያስታወሱኝ። ከሥልጣን በፊት ሰው መኾን ይቀድማል። ምክንያቱም ሰዎች ባይኾኑ ኖሮ ባለሥልጣናት ባልኾኑ ነበር። እንደ ሼኽ ዛይድ ከነገሡ በኋላ ሰው መኾናቸውን የማይረሱ ግን ጥቂቶች ይመስሉኛል። የኢትዮጵያ ሊቃውንት ስለ ጠቢቡ ንጉሥ ሰሎሞን የሚተርኩት አንድ ታሪክ አለ። በወርቅ፣ በዕንቍ እና በአልማዝ ወደተንቆጠቆጠው የሰሎሞን ቤተ መንግሥት አንድ ድኻ ሰልመና ይመጣል። ንጉሡ ወደ ቤተ መንግሥቱ ሲገባ ይህ ድኻ ሲሰምን ያየዋል። ወዲያውም አማካሪዎቹን፣ *‹‹ይህ ሰው ማን ነው?››* ብሎ ይጠይቃል፤ አማካሪዎቹም፣ ‹‹ድኻ ነው፤ እየሰመነ ነው?›› ይሉታል። *‹‹ለምን ይለምናል?››* ይላል ንጉሡ። ‹‹ስለ ራበው›› ብለው አማካሪዎቹ መለሱ፤ ጠቢቡ ሰሎሞንም፣ ‹‹ረኀብ ደግሞ ምንድን ነው?›› ~~ብሎ~~ ጠየቀ ይባላል።

እርሱ ሁሉ ምልቶለት፣ ሁሉ ተርፎለት በሚመቸው ቤተ መንግሥት ተቀማጥሎ ስለ ተቀመጠ ረኀብን አያውቀውም፤ ከነመኖሩም ሰምቶ አያውቅም። ታዲያ በጣቱ ላይ ንጉሥነቱን የምታመለክት ቀለበት ነበረችው። እግዚአብሔር ያቺን ቀለበት (ትእምርተ መንግሥቱን) ሰወረበት። ከዚህ የተነሣ የገዛ አሽከሮቹ ሊያውቁት ስላልቻሉ ከቤተ መንግሥቱ አባረሩት። ለሦስት ቀናት ያህልም የሚበላው አጥቶ በረኀብ ተሠቃየ፤ እናም ረኀብ ምን ማለት እንደ ሆነ ገባው። ከዚህች ተግሣጽ የተማረው ጠቢቡ ንጉሥ በመጽሐፎቹ ሁሉ ሰዎች ለድኾች እንዲያዝኑ እየዘረዘረ ጽፏል ይባላል።

እኔ በዚህ ጽሑፌ ባለሥልጣናት የምላቸው በመንግሥት ሹመት ላይ የተቀመጡትን ብቻ አይደለም፤ ይልቁንም በሀብት፣ በዕውቀት እና በዝና መንፈሳዊ እና ሞራላዊ ሥልጣን ያላቸውንም ይጨምራል። በዚህ የሐሳፊነት ዕርከን ላይ ስንቀመጥ ከሚገጥሙን ‹በሽታዎች› አንዱ ሰውነታችንን መርሳት ነው። ባለሥልጣን ከመኾናችን በፊት፣ በሥልጣን መንበር ላይ በተቀመጥን ጊዜ፣ ከሥልጣን ስንወርድም ያ ሰውነታችን መቼም አይለቀንም። እኛ ብንረሳው እርሱ አይረሳንም። በሥልጣን ወንበር ላይ ስንቀመጥ እኛም በዙሪያችን ካሉት ሰዎች እንደ አንዱ መኾናችንን፣ እነርሱም ነገ በፈንታቸው በእኛ ወንበር ላይ ሊቀመጡ እንደሚችሉ፣ እኛም በእነርሱ ቦታ ባለጉዳይ፣ ደንበኛ፣ ተከሳሽ፣ እስረኛ፣ ጠያቂ፣ ማመልከቻ አስገቢ፣ ተሰብሳቢ፣ መመሪያ ተቀባይ ልንኾን እንደ ምንችል ከዘነጋነው፣ *‹‹ሰውነት አልባ ባለሥልጣን››* ኾነናል ማለት ነው - ‹‹ሰው አልባ መንኰራኩር›› ሲባል አልሰማችኹም።

አንድ ባለሥልጣን *‹‹ሰውነት አልባ ባለሥልጣን››* መኾን ሲጀምር፣ ነገሩ በሽታ ነውና፣ ሕመሙ የሚታወቅባቸው ምልክቶች አሉ። የመጀመርያው የበሽታ ምልክት፣ ዛሬ የምንወስነው ውሳኔ፣ የምናወጣው ሕግ፣ የምንሠራው ሥራ ራሳችንን እንደ ማይመለከት፣ በእኛ ላይ የሚተገበርበት ጊዜ እንደማይመጣ ይልቁንም ሌሎች ሰዎችን ብቻ እንደ ሚመለከት አስበን መሥራት ስንጀምር ነው። ሰው መኾናችንን ስለ ዘነጋነው ራሳችንን በሚወሰንባቸው፣ በሚፈረድባቸው፣ በምናጉላላቸው ሰዎች ቦታ ተክተን አናየውም።

ስዊድን በነበርኹ ጊዜ አንድ ሰው የነገረኝን እዚህ ላይ ባነሣው ስለ በሽታው በደንብ ያስረዳል ብዬ አሰባለኹ። በ1972 ዓ.ም ግድም፣ ተቀማጭነቱ በስዊዲን አገር የኾነ አንድ ለእስረኞች መብት የቆመ ተቋም ወደ አዲስ አበባ ከተማ መጥቶ የአዲስ አበባን ከርቸሌ እስር ቤት በዘመናዊ መንገድ (ፊልም ላይ እንደምናያቸው እስር ቤቶች) ለማሠራት የወቅቱን ባለሥልጣናት ይጠይቃል። በወቅቱ የነበሩት ባለሥልጣናት፣ *‹‹ለአድኃሪ፣ ለፊውዳል እና ለፀረ አብዮተኛ ይህ መቼ አነሰው፤››* የሚል መልስ ይሰጣሉ፤ ድርጅቱም ልፋቱ ከንቱ ኾኖ ወደ አገሩ ይመለሳል። እነዚያ ሹማምንት ግን ከዐሥራ አንድ ዓመታት በኋላ በዚያ እስር ቤት ውስጥ ገቡበት። ያን ጊዜ ራሳቸውን ከእስረኞች እንደ አንዱ ቆጥረው የቀረበላቸውን መልካም ሐሳብ ተቀብለው ቢፈቅዱ ኖሮ ዛሬ ተጠቃሚዎቹ እነርሱ በኾኑ ነበር።

ሁለተኛው የበሽታው ምልክት ደግሞ *መነሽን መርሳት* ነው። ባለሥልጣን ኾኖ ተወልዶ ባለሥልጣን ኾኖ የኖረ የለም። ብዙዎቻችን ከድኻ ቤተሰብ፣ ከተራ ሰውነት ምናልባትም ከማይምነት እና ከደጅ ጠኝነት መምጣታችንን እንዘነጋዋለን። ይህ ደግሞ ባለሥልጣናትን ጨካኞች ያደርጋቸዋል። እኔ በተለይ የሚገርመኝ በመምህሮቻቸው እየተማረሩ የተማሩ ተማሪዎች እነርሱም መምህራን ሲኾኑ ያን ምሬታቸውን ዘንግተው ተማሪዎቻቸው የሚመረሩባቸው መምህራን ሲኾኑ ማየት ነው። ትላንት ባለጉዳይ ኾነው፣ «ምናለ ከዚህ ቦታ በተቀመጥኹ፣ አሳያቸው ነበር፤» እንዳላሉ ወንበሩን ሲያገኙት ብሰው ቁጭ ይላሉ። ትላንት ሽማች ኾነው፣ *«እይ ነጋዴ»* ይሉ የነበሩት እነርሱም ጊዜ ገጥሟቸው ነጋዴ ሲኾኑ፣ *«የሸማችን አጥንት ሊግጡ»* ጥቂት ነው የሚቀራቸው። በአንድ ወቅት አንድ መምህራችን የዩኒቨርሲቲው ፕሬዝዳንት አማካሪ ኾነው ተሾሙ። በኋላ እኛን ዘነጉን፤ ቢሯቸው ስንሄድ ቢሮክራሲያቸው አላስቀምጥ አለን። ትላንትና ክፍል ውስጥ፣ *«መምህራን ከማስተማር ሥራቸው ጋራ ሌላ ነገር መደረብ እና ተማሪዎቻቸውን መጉዳት የለባቸውም፤»* ሲሉ እንዳልነበር አሁን *«ክላስ በመዝጋት»* የታወቁ ኾኑ። ታዲያ ከዓመት በኋላ ከአማካሪነት ሓላፊነታቸው ተሽረው ሲመለሱ ተማሪዎቹ ጥቁር ሰሌዳ ላይ የጻፉላቸውን አልረሳውም፤ *«አገሌ፣ መምህር ነበርኽና ወደ መምህርነትኽ ተመለሳለኽ።»* ይላል።

ሴላውን የአገሬን ታሪክ እዚህ ላይ ባላነሣው የሎስ ያነሣኛል። ሰውዬው በልመና ይተዳደር ነበር። ሰውነቱ በቁስል ተወርሷል። አንድ ቀን የአገሩ ንጉሥ መንገድ ላይ ያዩትና አሳዝኗቸው ከወደቀበት አስነሥተው አስታምመው አዳኑት፤ ከባለሟሎቻቸውም እንደ አንዱ አደረጉት፤ በኋላም ይኸው የቀድሞ ነዳይ የንጉሡ እንደራሴ እስከ መኾን ደረሰ።

ይህ እንደራሴ ለሰው የሚያዝን፣ ድኻ የማይበድል፣ ቅንጦት እና ትዕቢት ያልደረሱበት ሰው ኾነ። ነገር ግን ጠዋት እና ማታ ከከተማው ዳር ወዳለች ጎጆ ቤት ሲገባና ሲወጣ ሰው ሁሉ ያየው ነበር። ይህ ወሬ ቀንድ እና ጅራት ቀጥሎ ለንጉሡ ደረሳቸው። *«እርስዎን ለመገልበጥ መሣርያ እያከማቸ ነው፤»* ተባለ፤ ንጉሡም ሰዘውዳቸው ሰግተው አንድ ቀን በድንገት ያቺን ጎጆ ማየት አሰብኝ ብለው ተነሡ። አያሌ አሽከሮቻቸውም ተከተሏቸው፤ ወሬ የጠማው የአካባቢው ሕዝብም ግልብጥ ብሎ ወጣ፤ እንደራሴውም በጎጆው

ውስጥ ንጉሡ ሊያየው የሚችል ምንም ነገር እንደሌለ ቢናገርም ሰሚ አላገኝም። በመጨረሻ ጎጆዋ ተከፈተችና ንጉሡ እና ጥቂት ባለሟሎቻቸው ወደ ውስጥ ዘለቁ፤ ቤቱ ባዶ ነው። ግድግዳው ላይ ግን የተቀደደ ባርኔጣ፣ የተቦጫጨቀ ልብስ፣ አኩፋዳ፣ ብትር እና ቅል ተሰቅለዋል።

ንጉሡ በተመለከቱት ነገር ተገረሙ። *«የሰዎቹስ ወሬ ሐሰት ኾነ፤ ነገር ግን አንተ እዚህ ለክብርኽ የማይመጥንኽ ቤት ውስጥ ትገባና ትወጣ የነበረው ለምንድን ነው? ይህ የተሰቀለውስ ምንድን ነው?»* ሲሉ ጠየቁት፤ እንደራሴውም፣ *«እኔ ዛሬ የንጉሥ እንደራሴ ከመኾኔ በፊት ተራ ሰው ነበርኹ፤ እነዚህ የተሰቀሉትም ያኔ በልመና ተግባር እያለኹ የምለብሳቸው ናቸው። ታዲያ ዛሬ ወርቅ ስጫማ፣ ሐር ስለብስ የትላንት ማንነቴን ዘንግቼ እንዳ ልጠግብ፣ በሰውም ላይ ግፍ እንዳልሠራ ዘወትር ወደዚህ ቤት እየመጣኹ ለራሴ እነግረዋለኹ፤»* አላቸው ይባላል።

ሦስተኛው የበሽታ ምልክት ደግሞ *እገርን በሪፖርት ብቻ ማወቅ* ነው። ሰውነቱን የዘነጋ ባለሥልጣን ከማኅበረሰቡ ጋራ መኖር፣ማኅበረሰቡን ማድመጥ እና ማየት እያቆመ ሲሄድ አገሩን የሚያውቃት በሪፖርት ብቻ ይኾናል። በአካል እየኾነ፣ እየተፈጠረ፣ እየተፈጸመ ካለው ነገር ይልቅ በወረቀት ተቀምሞ የሚመጣውን መቀበል እና ማመን ሲጀመር *«ሰውነት አልባ ባለሥልጣን»* መኾን ተጀመረ ማለት ነው።

ሰውዬው የመንገድ ሥራን የሚመለከት ተቋም የሥራ ሐላፊ ነው። ወደ ሥራ ቦታው የሚሄድበት መንገድ ከመበላሸቱ የተነሣ፣ *«በዓለም ላይ ትልቁ የገበጣ መጫወቻ»* ተብሎ ሊመዘገብ ምንም አልቀረውም። ወደ ሥራው በተጓዘ ቁጥር የመንገዱ መበላሸት ያማርረዋል። ታዲያ የመንደሩ ሰዎች ተሰብስበው ማመልከቻ ጽፈው ወደ ቢሮው ዘለቁና፣ *«መንገዱ በእጅጉ ስለ ተበላሸ ሊጠገንልን ይገባል፤»* ብለው አመለከቱ። ያም ባለሥልጣን፣ *«መንገዱ’ኮ ደኅና ነው፤ እየለጠ ያለው እገልግሎት እበረታች ነው፤»* ሲል መልስ ሰጣቸው፤ ሰፈርተኞቹም ተገርመው፣ *«ታዲያ እንዴት ሊኾን ነው መንገድ ተበላሸ የሚባለው?»* ብለው ጠየቁ። ያም ባለሥልጣን፣ *«መንገዱ ተበላሽቷል የሚል ሪፖርት ሲቀርብ»* ብሎ መለሰላቸው። እንዲህ ዐይነት ባለሥልጣናት ነገር መቀመም፣ ወሬ ማጣፈጥ እና ሪፖርት ማሣመር በሚችሉ የበታች ሹማምንቶቻቸው የመታለል ዕድላቸው ሰፊ ነው።

እራተኛው የበሽታው ምልክት ደግሞ፣ *«ነገ በሰላም መኖር እሰብኝ»* የሚለው ሐሳብ ሲጠፋ ነው። *‹‹ብፀቴ ምኒልክ ቤተ መንግሥት ከምኒልክ በላይ ተፈርተው የኖሩት እቴጌ ጣይቱ በልጅ ኢያሱ ትእዛዝ ከቤተ መንግሥት ወጥተው በእንጦጦ በቀድሞ ቤታቸው እንዲቀመጡ ተወሰነባቸው፤ እቴጌም የእንጦጦን ተራራ ሲወጡ ወደ ኋላ ዘወር ብለው ቤተ መንግሥቱን ተመለከቱና የቀድሞ ማዕርጋቸውን አስታውሰው ‹ነበር ለካስ እንዲህ ቅርብ ኖሯል› ብለው ተናገሩ፤››* ይላሉ መርሥኤ ኀዘን ወልደ ቂርቆስ።

‹አሁን የተረከብኹትን ሐላፊነት ተወጥቼ፣ ግዳጄን ፈጽሜ፣ የሥልጣን ዘመኔን በሚገባ ሠርቼ ነገ ወደ ቀድሞ ማንነቴ መመለስ እሰብኝ› ብሎ ማሰብ ከጠፋ በሽታው ተከሥቷል ማለት ነው። የኤምሬትሱ ሼኽ ዛይድ፣ *‹‹ንጹሕ ሥራ የሠራ ንጉሥ ዛፍ ሥር ተኝቶ ማደር ይችላል፤››* የሚሉት ብሂል ነበራቸው።

ዐፄ ምኒልክ በኢትዮጵያ ሕዝብ ዘንድ በጣም የተወደዱ መሪ ናቸው። ‹‹እምዬ ምኒልክ›› ተብለው እስከ መጠራት ደርሰዋል። *ታኅሣሥ ሦስቱ* ቀን 1906 ዓ.ም ሲያርፉ፣ *‹‹አገር ይናጋል፤››* ተብሎ ስለ ተፈራ ሞታቸው ለስድሳት ዓመታት ያህል ተደብቋል። መኳንንቱ፣ መሰፍንቱ እና ሕዝቡ ግን በየልቅሰው ስማቸውን መጥራት ቢያቅታቸው በክርስትና ስማቸው ያለቅሱላቸው ነበር፤ ገበሬውም በየዐውድማው፦

እምዬ ምኒልክ ገንዘብ ስጠኝ ብዬ አላስቸግርኽም፣
አምና ነበር አንጂ ዘንድሮስ የለኽም፤

እያለ እርሙን ያወጣ ነበር። በየአድባራቱም በድብቅ ጸሎተ ፍትሐት እየተ ደረገ ተፈትተዋል፤ ተዝካር ወጥቶላቸዋል።

ሕዝቡ ዐፄዎ ጥሶ ይህን ያህል የተንዘው እንዴት ቢወዳቸው ነው? እያልኩ አሠሣዬን ጀመርኹ፤ እናም የጳውሎስ ኞኞን ያህል 5000 ደብዳቤዎችን እንኳን ማንበብ ባልችልም 1300 ያህል ደብዳቤዎቻቸውን ለማየት ችዬ ነበር። በእነዚህ ደብዳቤዎች ውስጥ ያገኘኹት ነገር እምዬ ምኒልክ፣ *‹‹ሰው መኾና ቸውን››* ነው። በንግሥና ዘመናቸው እንኳን የሰው *ሥራ* ሲሠሩ ይታያሉ። ዐጤ ምኒልክ ያልተሳሳቱ፣ ፍጹም፣እንከን አልባ ስለኾኑ አልነበረም ስዉ የወ ደዳቸው - ሰው ስለነበሩ፣ጥፋታቸውም ልማታቸውም የሰው ስለነበር

የሁለት ሐውልቶች ወግ እና ሌሎች

ይመስለኛል። የተወለኑትን ደብዳቤዎች ጳውሎስ ኞኞ፣ ‹‹ዐጤ ምኒልክ›› ብሎ በጻፈው መጽሐፉ ከገጽ 411 ጀምሮ ማየት ይቻላል።

ሰው የኾነ ባለሥልጣን ያዝናል፤ ይራራል፤ ለአገሩ ዕድገት፣ ለሕዝቡ ልማት እና ብልጽግና ያስባል፤ አምላክ ሰው ለማዳን ብሎ ሰው ከኾነ ባለሥ ልጣን ሕዝብ ለማዳን ብሎ ሰው መኾን እንዴት ያቅተዋል? ‹‹ዳቦ ዳቦ›› እያሉ በፈረንሳይ አብዮት ጊዜ ይጮኹ ለነበሩ ወዛደሮች፣ *‹‹ዳቦ ከጠፋ ለምን ኬክ አይበሉም?››* እንዳለችው ንግሥት ዐይነት መልስ የማይሰጡ፣ ይህ ዛሬ ተማሪ እና ባለጉዳይ፣ ደንበኛዬ፣ ታዛዤ፣ ምርኮኛዬ፣ እስረኛዬ የኾነው ሰው ነገ እኔ በእርሱ ቦታ፣ እርሱም በእኔ ቦታ ልንቀያየር እንችላለን ብለው የሚያስቡ ባለ ሥልጣናት ለኅሊና እና ለፈጣሪ ብቻ ተገዝተው ንጹሕ ሥራ ይሠራሉ።

ሰውዬው የእግር ብረት ሠሪ ነበር። እርሱ የሠራውን የእግር ብረት ማንም አይሠብረውም - በቁልፉ ካልተፈታ በቀር። አንድ ጊዜ ታዲያ እርሱም ታሰረና የእግር ብረት ገባበት። ‹‹ይህንንማ እሠብረዋለሁ፤›› ብሎ ሲናገር የሰ ማው ሌላ እስረኛ፣ *‹‹አይ ጌቶች፣ እርስዎ'ኮ ሰው እንዳይሠብረው አድርገው ነው የሠሩት፤››* ብሎ መለሰለት። ያም የእግር ብረት ሠሪ፣ *‹‹ዐየሁ ትንሽ ቀዳዳ መተው ነበረብኝ፤ አጠፋኹ፤››* አለ ይባላል። እስኪ ትንሽ ቀዳዳ ተው*!*

ጲላጦስ

የበረራ ቁጥር ET 603፤ ከዱባይ ወደ አዲስ አበባ በመመለስ ላይ ነኝ፤ ሻርጃያ በተባለው ከተማ እንድ ኢትዮጵያዊ የጠየቀኝን ጥያቄ እወጣለኹ፣ እወርዳለኹ። ወቅቱ በኢትዮጵያ ክርስቲያኖች ዘንድ፣ *‹ሰሙነ ሕማማት›* የሚባለው ነው። የዕሥራ ምእቱ ስቅለት ሚያዝያ 17 ቀን፣ ከሁለት ቀናት በኋላ ደግሞ የትንሣኤ በዓል ይከበራል።

ያ ኢትዮጵያዊ ወዳጄ፣ ‹‹መስፍኑ ጲላጦስ ክርስቶስን ለምን አሳልፎ ሰጠው?›› የሚል ጥያቄ ነበር ያነሣልኝ። ለጊዜው ይኾናል ያልኹትን ማብራሪያ ሰጠኹት። በኋላ ግን እኔው ራሴ በነገሩ ማስላሰሌን ቀጠልኹ።

ጴንጤናዊው ጲላጦስ ክርስቶስ በተሰቀለበት ጊዜ(በ34 ዓ.ም) በኢየሩሳሌም የሮምን ንጉሥ በመወከል የይሁዳ መስፍን ነበር፤ ክርስቶስ በፊቱ ተከስሶ የቀረበውም ከዚህ ሥልጣኑ የተነሣ ነበር። በዘመኑ ይደረግ እንደ ነበረው ተከሳሹን እስቀርቦ ጠየቀ፤ ክሱን ያስረዳሉ የተባሉ የከሳሽ ምስክሮችንም ጠየቀ፤ ነገር ግን ኢየሱስ ክርስቶስን *‹‹ወንጀለኛ››* ሊያሰኝ የሚችል ምንም ነገር ዐጣ፤ ሚስቱም በሕልሟ ያየችውን ሥቃይ በመግለጥ ርቱዕ ፍርድ እንዲሰጥ አሳሰበችው።

እነዚህ ሁሉ ተደማምረው መስፍኑ ጲላጦስ ክርስቶስን፣ *‹‹ሰምት የሚያበቃው ቀርቶ የሚያሳስረው ጥፋት አላገኘኹበትም››* ሲል ደመደመ። እይሁድ ይህን ሊሰሙ፣ *‹‹ይህን ካደረግኸ የቄሣር ወዳጅ አይደለኽም፤››* የሚል ፖለቲካዊ ተቃውሞ በከረረ ኹኔታ መሰንዘር ጀመሩ። ጲላጦስ ነገሩን ለማብረድ በማሰብ፣ *‹‹ኢየሱስ ክርስቶስን ገርፌ ልስቀልላችኹ፤››* የሚል አማራጭ ሐሳብ አቀረበ። ከሳሾቹ እይሁድ ግን፣ *‹‹ሞቶ ካላየነው አንተ የቄሣር ወዳጅ አይደለህም፤››* ብለው ነገሩን አጠንክሩት። በመጨረሻም መስፍኑ ጲላጦስ ተሸነፈ እና ይሙት በቃ ፈረደ።

የተከሰሰው እና በፍርድ ዐደባባይ የቆመው ክርስቶስ ምንም ጥፋት እንዳሳጠፋ ዳኛው ዐውቋል፤ ማወቅ ብቻም ሳይኾን በእንደበቱ መስክሯል፤ ሕጉም ንጹሕ የኾነ ሰው ከተከሰሰበት ነገር ነጻ እንዲኾን እና እንዲሰናበት ያዝዛል። ታዲያ ጲላጦስ ይህን ሁሉ እያወቀ ለምን የተዛባ ፍርድ ፈረደ?

እንድን ነገር ማወቅ፣ በጉዳዩም ማመን እና ሳመኑበት እውነት እስከ መጨረሻው በጽንዐት መቆም የተለያዩ ነገሮች ናቸው። ጲላጦስ የዕውቀት ችግር እልነበረበትም። በዘመኑ በነበረው የፍርድ እሰጣጥ ሥነ ሥርዐት መሠረት የከሳሾቹን

ምስክሮችም ኾነ ተከሳሹን በፊቱ አቁሞ ጠይቋል። በዚህም ክርስቶስ ምንም ወንጀል የሌለበት መኾኑን ዐውቋል። ነጻ መኾን እንዳለበትም አምኗል። ይህን ዕውቀቱን እና እምነቱን በተግባር እንዳያውል ግን እንድ ነገር ከለከለው - የሚያጣው ጥቅም።

ክርስቶስ የተከሰሰበት እንዱ ወንጀል፣ ‹‹ራሱን ከቄሣር ጋራ በማስተካከል *‹ንጉሥ ነኝ› ይላል፤››* የሚለው ነው። በመኾኑም ክርስቶስን ነጻ ቢለቀው፣ *‹‹ከቄሣር ሌላ ንጉሥ አለ ብሎ ያምናል፤››* ተብሎ ሊወነጀል፣ በኋላም ሥልጣኑን ሊያጣ ኾነ። ጲላጦስ እውነትን ተቀብሎ፣ ለእውነት መሥዋዕትነት ከፍሎ ሥልጣኑን ከሚያጣ እውነትን ሠውቶ በሥልጣን መቆየትን መረጠ። ያመነው ነገር፣ የተናገረው ነገር እና የፈረደው ፍርድ ተለያየ።

እንዳንድ ሰዎች የሚናገሩት፣ የሚያምኑበት፣ በየመድረኩ የሚደሰኩሩት፣ እጠናን ብለው የሚተነትኑት፣ ከልብ ጓደኞቻቸው ጋራ ሲያወጉ የሚዘረዝሩት፣ *‹‹ቢኾን መልካም ነው››* የሚሉት እና በቦታው ላይ ኾነው የሚፈጽሙት የሚለያየው ለእውነት መቆም የሚያስከፍለው ዋጋ ስላለ ነው።

እንድ ዳኛ የሚተቸው፣ የሚተነተነው፣ በኅሊናው የሚያምንበት እና በልቡ የሚያመላልሰው ከሚሰጠው ፍርድ ጋራ ከተጋጨ፤ እንድ ባለ ሥልጣን እውነት ነው ብሎ የተቀበለው እና ትክክል ነው ብሎ የወሰነው ከተለያየ፤ እንድ ባለሞያ የጥናቱ ውጤት እና እርሱ ለአለቃው ያቀረበው ውጤት በእጅጉ ከተቃረነ ወይም ከተለያየ እንዳያጡት የሚፈሩት ጥቅም አለ ማለት ነው።

በስብሰባ ተቀምጠው እለቆቻቸውን ወይም የሚመጣውን መከራ ፈርተው እንዳች ነገር የሚወስኑ፣ ነገር ግን በልቡናቸው የተቀበሉት እውነት ከወሰኑት ጋራ የሚጋጭባቸው ሰዎች ይህን በሽታ የሚያሥታግሱት፣ *‹‹ምን ይደረግ ብለህ ነው፤ በግድ፣ ሳናምንበት፣አስፈራርተው፣ ሐሳባችንን ሳይቀበሉ ቀርተው፣. . .የማይኾን ነገር ወሰኑ፤››* እያሉ ለሚቀርባቸው ሰው በማውራት የውስጡን ግጭት በወሬ ነው የሚያስተነፍሱት።

ከወዳጆቻቸው ጋራ ሲቀመጡ የተቹትን፣ የነቀፉትን እና የተቃወሙትን ነገር በቦታው ሲኾኑ ግን፣ *‹‹የጠሉት ይወርሳል፣ የፈሩት ይደርሳል፤››* የተባለው ደርሶባቸው እነርሱ የባሱ ኾነው ይገኛሉ። እንዳንድ ጊዜ በሚያምኑት ነገር እና በሚሰጡት መግለጫ መካከል ቅራኔ ሊያጋጥማቸው፤ በረኸም ዐረፍተ ነገሮች፣ ኧ. . .ኧ. . .ኧ በሚል የሚያታክት የነገር ጉተታ ወይም ደግሞ፣ *‹‹አበረታች*

ነው፤ አስደናቂ ነው፤ ልዩ ነው፤ ብሩህ ነው፤›› በሚሉ የማይለኩ ነገሮች ሊያሥታግሉት ይሞክራሉ።

ሁለት እና ሁለት ሲደመር አራት መኾኑን እያወቁ፣ ጠረጴዛቸው ላይ በሚገኘው ወረቀት ይህንኑ እየሞነጫጨሩ፣ ድምሩ ከስሌቱ ውጭ፣ ‹‹አምስት ነው›› ብለው ለማሳመን ሲሉ የማርስን እና የጁፒተርን ልምድ የሚጠቅሱት ኅሊናቸው እና ንግግራቸው ሲጋጭባቸው ነው።

‹‹የእንጀራ ጉዳይ ነው፤ ልጆቼን ላሳድግ ብዬ ነው፤ ‹ከሰው ጋራ ሲኖሩ ሞኝ ኾኖ አህያ ሲጭኑ ሦስት ኾኖ› ስለሚባል ነው፤ ክፉ ቀንን እና ቅዝምዝምን ጎንበስ ብሎ ማሳለፍ ስለሚገባ ነው፤ ብቻዬን ለውጥ ላመጣ ስለማልችል ነው፤. . .›› የሚባሉት ማብራሪያዎች ሁሉ ከነመሰሎቻቸው የዚሁ ጲላጦሳዊ ችግር መገለጫዎች ናቸው።

ሰው በመኖር ብቻ ሳይኾን በመሞትም ያሸንፋል። ሰዎችን ከእንስሳት ከሚለዩአቸው ነገሮች አንዱ ሰዎች በሞት ሊገታ የማይችል አሸናፊነት ሊኖራቸው ስለሚችል ነው። እነ ማርቲን ሉተር ኪንግ፣ እነ ማኅተመ ጋንዲ፣ እነ በላይ ዘለቀ ተገድለዋል፤ ነገር ግን አሸንፈዋል። እነዚህ ሰዎች ለሰማዕትነት እንዲበቁ ያደረጋቸው የሚሠሩት ሥራ ከሚያምኑበት ነገር ጋራ እንዲቃረን ባለመፍቀዳቸው ነው።

የተማረው እና የሚያምንበት ሌላ ኾኖ ጥቅም ብቻ በሚያስገኝለት ክሊኒክ የሚሠራ፣ ጥቅም ብቻ ባለበት ትምህርት ቤት የሚያስተምር፣ የግል ጥቅም ብቻ ባለበት የቢዝነስ እና ፋይናንስ ሥራ ላይ የተሠማራ፣ ጥቅም ብቻ በሚገኝበት የጋዜጠኝነት መስክ የሚኳትን ስንቱ ነው!! ውሎ አበል፣ የተሻለ ክፍያ፣ የውጭ ዕድል፣ ሥልጣን፣ የወንበር አበል፣ መኪና፣ የሪሴፕሽን ግብዣ፣ ያማረ ቢሮ እና የተደላደለ ቤት ይቀርብኛል ብሎ የማያምንበትን የሚሠራው ስንቱ ነው!!

ጲላጦስ ውሳኔውን ወስኖ ክርስቶስ ከተሰቀለ በኋላ በሠራው ሥራ መጸጸት ጀመረ። የውስጡ እምነት እየገፋ፣ ኅሊናውንም ዕረፍት እየነሳው መጣ። ያ ሰዓት ግን ምንም ሊያደርግ የማይችልበት ሰዓት ነበር። የእርሱ ፍርድ ተፈጻሚ ኾኖ ኢየሱስ ክርስቶስ ተሰቅሏል። በታሪክ እንደ ሚነገረው ጲላጦስ እስከ ዕድሜው ፍጻሜ በዚያ በሠራው ሥራ እንደ ተጸጸተ፣ ኅሊናውም ሰላም ሳያገኝ ነው የኖረው።

ነገር ካለቀ በኋላ ከመጸጸት እና የኅሊና ሰላም ከማጣት ከሚያምኑት እውነት ጋራ መቆም እጅግ የተመረጠ ነው። ጦርነቱ ሲያበቃ፣ ፖለቲካው ሲቀየር፣

አስቸጋሪው ዘመን ሲያልፍ፣ የችግሩ ጊዜ ሲጠናቀቅ፣ ‹‹እንዲህ ብዬ ነበር፣ እንዲህ ማድረግ አልነበረብኝም፤ ይህን ያደረግኹት ተገድጄ ነው፤ ተጽዕኖ ነበረብኝ፤ ለታሪክ ምስክርነት ለመትረፍ ብዬ ነው፤ በሠራኹት ሥራ አዝናለኹ፤ ተሰምቶኛል፤. . . ወዘተ›› ማለት ለችግሩ መፍትሔ አይኾንም።

የሞተው አይነሣም፤ የደኸየው ሀብት አያገኝም፤ የተነጠቀው አይመለስም፤ ትዳሩን የፈታው አያገባም፤ ያለቀ ዕድሜ አይተካም፤ ያመለጠ ዕድል አይገኝም። እናም ውስጣዊ ሰላም ይጠፋል፤ ጸጸት እንደ እግር እሳት ይበላል።

በስታድዬሙ ዙሪያ ተሰብስቦ መተቸት፣ ሐሳብ መስጠት፣ ‹‹ለምን አልገባም›› ብሎ መውቀስ፣ ጎል ሲገባም መጨፈር፣ አሠልጣኝ እና ተጨዋቾችን መሳደብ እጅግ በጣም ቀላል ነው። ከዐሥራ አንዱ ተጨዋቾች አንደ እንዱ ኾኖ ውጤት የሚያመጣ ጨዋታ መጫወት ግን ከባድ ነው።

የጨዋታ ጊዜው ሲጠናቀቅ፣ ‹‹ይህ ቢደረግ እንዲህ ይኾን ነበር፤ ያ እንዲህ ቢያደርግ ግቡ ይቆጠር ነበር፤ እገሌ ይህን ሊሠራ አይገባም ነበር፤›› እየተባለ ይተነተናል። እንዲህ ያለው ነገር ለወደፊቱ ጠቃሚ ልምድ ይገኝበት ይኾናል። ያን ጨዋታ ግን አይቀይረውም፤ የገባው ገብቷል፤ የተሳተው ተስቷልና።

እናም ነገር ካለቀ በኋላ እንዲህ የኾነው እንዲያ ስላልኾነ ነው ከማለት በወቅቱ ማድረግ ያለብንን ነገር መፈጸም ነው ቁም ነገሩ። ‹‹አገራችን በባዕድ መያዝ የለባትም!!›› ብለው ያመኑበትን እምነት በተግባር ስመግለጥ በዐድዋ ዘመቻ መሥዋዕትነት የከፈሉት ጀግኖቻችን ኢትዮጵያን በነጻነት ለማቆየት ችለዋል፤ ነገር ግን፣ ‹‹ከጣልያን የምናገኘው ጥቅም ይበልጥብናል፤›› ብለው ባይዘምቱ ኖሮ ታሪክ በተቀየረ ነበር። ታዲያ ዛሬ እነዚያ ዘማቾች ያልዘመቱበትን ምክንያት ቢያስረዱን እንኳን የዐድዋን ድል ሊተካው አይችልም። በክፉ ቀን በጦርነት ሜዳ የተወለዱት ጀግኖች አባቶቻችን ግን መሥዋዕት ኾነው በሞታቸው ወራሪን አሸነፉ።

ከስብሰባ ሲመጡ፣ ነገር ሲያልቅ፣ ጨዋታው ሲያበቃ፣ መከራው ገሸሽ ሲል ሺሕ ጊዜ ከማውራት፣ ‹‹ጀግና የሚወለደው በጦር ሜዳ ነው!›› ብሎ እዚያው ላይ ላመኑበት መሟገት ነው ሞያ ማለት።

ስለ የሌሊት ወፍ ‹አፈጣጠር› የሰማኹትን እዚህ ላይ ባነሣው መልካም ነው። በጥንት ጊዜ የሌሊት ወፍ የሚባል ነገር አልነበረም አሉ። አንድ ጊዜ ግን ወፎች ተሰብስበው የሚወዳድቀውን ጥራጥሬ አይጦች እየበሉ ጠማችንን ስላሳደሩን አይጦችን የሚከታተል፣ መልኩ አይጥ የሚመስል የወፍ ዘበኛ እንቅጠር ብለው ማስታወቂያ አወጡ። በዚህ ጊዜ ጉድጓድ ውስጥ መኖር የመረራት አይጥ

ክንፍ አሰፍታ፣ ‹‹ወፍ ነኝ›› ብላ ቀረበች። ምንም እንኳን ዘመዶቿ፣ ‹‹አይጦች
ጥራጥሬ መብላት የለባቸውም!›› የሚሉትን ብትቃወምም ለመኖር ስትል ግን ለዘ
በኝነቱ ተለማማች፤ ጥርሷን አይተው እንዳያባርሯትም በድንጋይ ሠብራ አረ
ገፌችው። ለብዙ ዘመን በዘበኝነቱ ጸንታ የገዛ ዘመዶቿ የኾኑትን ወፎች ስታስበረ
ግግ ኖረች። እየቆየች ግን ጥርሷ እያደገ፣ ፀጉርዋም እየታወቀ ሄደ፤ ለመደበቅ
ብትሞክርም አልቻለችም። ወደ ቀደመው ኑሮዋ እንዳትመለስ አይጥነቱን ረስታ
ዋለች። ያደረገችው ነገር እየጸጸታት ለሰ መጣ ከሁሉም ለመራቅ ስትል በሌሊት
ብቻ መንቀሳቀስ ጀመረች ይባላል። የሌሊት ወፍ አይጥም ወፍም ኾና የኖረችው
በዚህ ጠባይዋ ነው ይባላል።

ትሳንት የሠሩት ነገር ‹ጥርሱ እየበቀለ፣ ፀጉሩም ብቅ እያለ› እያስቸገራ
ቸው ስንቶች ወገኖቼ መከራ እያዩ ነው - ውስጣቸው አይጥ ኾኖ ላያቸው ወፍ
እየኾነ፤ እንደ አይጥ እያሰቡ፣ እንደ ወፍ ሊሠሩ እየሞከሩ፣ መጨረሻቸው በጸ
ጸት ጨለማ ውስጥ መሰወር ይኾናል።

የእስክንድርን ታሪክ የጻፈው የግብጹ ንጉሥ በጥሊሞስ እንዲህ ይተርክ
ልናል። በአንድ ትንሽ ጦርነት የእለክንድር ጦር ብዙ ጉዳት ደርሶበት ተሸነፈ።
የዚህ ጦርነት ጉዳት ያንዘበዘበው አንድ ወታደር፣ ‹‹የእመራር ድክመት ባይኖር
ኖሮ ይህን ጦርነት ለማሸነፍ ይህን ሁሉ መሥዋዕትነት መክፈል አያስፈልግም
ነበር፤›› ብሎ በመተቸቱ ተከስሶ እስክንድር ዘንድ ቀረበ። ‹‹ይህ ዐይነቱ ሐሳብ
ጦሩን ያዳክማል፤ ጠላትን ያስደስታል፤ መደፋፈር ያመጣል፤ ለሌሎች ክፉ አር
ኣያ ይኾናልና ወታደሩም ይቀጣ፣ ሐሳቡም ስሕተት መኾኑ ይነገር፤›› ብለው
የጦር ጄኔራሎቹ እስክንድርን ወጥረው ያዙት።

ታላቁ እስክንድርም፣ ‹‹እንደ ንጉሥነቴ ይህ ሰው ጥፋተኛ ነው፤ የሰነዘረ
ውም እስተያየት ስሕተት ነው፤ እንደ እውነቱ ከኾነ ደግሞ ይህ ሰው ትክክል
ነው፤ እኛ ጥፋተኞች ነን። እኔ ደግሞ እንደ ንጉሥነቴ ሳይኾን እንደ እውነቱ ፈር
ጃለሁ፤›› ብሎ ተናገረ። እኛስ?

ግመል ጠባቂዎቹ በአቡዳቢ

አሁን የምገኘው ከተባበሩት የዐረብ ኤምሬት ግዛቶች አንዱ በኾነው የአቡዳቢ
ከተማ ነው። ከእኔ ጋራ ብዙ ወጣቶች አብረውኝ አሉ። በየሥራ መስካቸው
የሚገጥማቸውን ነገር ያወሩኛል። የእያንዳንዳቸው ገጠመኝ ያስገርማል፤ ያሳ
ዝናል፤ አንዳንድ ጊዜ ደግሞ ያሥቃል። ለዛሬ ከጭውውታችን መካከል በጣም
ያስገረመኝን አወጋችኋለሁ።

‹‹በቅርቡ ነው'ኮ ከኢትዮጵያ የመጣኹት፣›› አለች አንዲት ቀላ ያለች
መልከ መልካም ወጣት፤ ‹‹እንደ'ኔ ቅድም'ኮ ስታወሪኝ የአገሩ ዜጋ ነበር የመ
ሰልሽኝ፤›› አልኋት ሣቀችና፣ ‹‹እንደገና መጥቼ ነው፤›› አለችኝ።
‹‹ዘመድ ለመጠየቅ ሄደሽ ነው?›› አልኋት፤
‹‹አይደለም፣ ቪዛዬ ተከንስሎብኝ ነው፤›› አለችኝ። ‹‹ቪዛ መከንስል›› ማለት
የቪዛዋ የአገልግሎት ጊዜ አልቆ ሲሠረዝ ማለቷ እንደ ኾነ ገብቶኛል። ‹‹እና
እንዴት በድጋሚ አስገቡሽ?›› ስል ጠየቅኋት። ‹‹በሳዑዲ ነዋ የወጣኹት፤››
ለትል መለለችልኝ። ነገሩ የበለጠ እየሳበኝ ስለ መጣ፣ ‹‹እንዴት እንዴት አድ
ርገሽ?›› ስል በጉጉት ጠየቅኋት። ‹‹ሲመረኝ በዚያ በኩል መረሽኹ›› አለ ችና
ሣቀች። ‹‹ምኑ ነው ያስመረረሽ?››

‹‹ግመል ጥበቃው››

‹‹ግመል ጥበቃ?››

‹‹አዎ፣ ግመል ጥበቃ፤››

‹‹የት ነው የምትጠብቂው?››

‹‹እዚህ ነዋ! ከኢትዮጵያ እንደ መጣሁ የተቀበሉኝ ጓደኞቼ ነበሩ። ስፖ
ንሰሬ ሻርጃያ ነው የምትኖረው። ሁለት ሦስት ቀን እነርሱ ዘንድ ከቆየኹ
በኋላ ሂጂ ጥፊ አሉኝ። ወዴት ነው የምጠፋው? አልኋቸው። «ጠፍተሽ ‹ራን
ቆዊይ› ከሠራሽ በወር እስከ 800.00 ድርሃም/የአገሩ ገንዘብ ስያሜ ሲኾን
በወቅቱ ምንዛሪ አንድ ድርሃም 2.25 የኢትዮጵያ ብር ያህል ነው/ ታገኛለሽ፤
ስፖንሰርሽ ዘንድ ከገባሽ ግን ከ500 ድርሃም አይበልጥም፤» ሲሉ አብራሩልኝ።
የመጣኹት እናቴ ተበድራ በገዛችልኝ ቪዛ መኾኑን ዐውቃለኹ። እናም ቶሎ
ገንዘብ አግኝቼ ዕዳዋን ብከፍል ከዚያም እናቴን ብረዳ ብዬ አሰብኹና ምክራ

ቸውን ተቀበልኹ። ስፖንሰሬ ጋራ አልደጠልኹም፤በዚያው እንደ ወጣኹ ቀረኹ።››

ከዚያስ?

‹‹ከዚያማ ጓደኞቼ እንዳሉኝ ከአንዱ ቤት ወደ አንዱ ቤት እያልኹ «ራን አዌይ ሥራ» መሥራት ጀመርኹ። በመጀመርያዎቹ አካባቢ የተሻለ ገንዘብ አገኝ ነበር፤ መጠነኛ ገንዘብም ለቤተሰቤ እልክ ነበር፤ በመሀል የኤምሬትስ መንግሥት፣ *‹ሕገ ወጥ ሰደተኞች ወደ አገራችኹ በሰላም ግቡ!›* የሚል መመሪያ ሲያወጣ ብዙዎች ሄዱ፤ እኔ ግን ቀረኹ። ምክንያቱም፣ *‹አውሮፕላን ማረፊያ ላይ የዐይን አሻራ ያነሣሉ›* ተባለ። ያ ከኾነ ደግሞ ተመልሼ ሳልመጣ ነው። የእናቴ ዕዳ አልተከፈለም፣ እኔም በቂ ገንዘብ በእጄ አልያዝኹም። ስለ ዚህ ተደብቄ ቀረኹ።

መንግሥት ቁጥጥሩን አጠበቀው፤ ድሮ ያለችግር ያሠሩን የነበሩት የአገሩ ሰዎች፣ *‹ሕጋዊ ፈቃድ ከሌለሽ ታስይዥናለሽ!›* ማለት ጀመሩ።ፖሊሶችም በየቤቱ ይፈትሻሉ። በዚህ ምክንያት ሥራው እየቀዘቀዘ መጣ። እንኳንስ ለእናቴ የምከፍለው ዕዳ፣ ዐሥር ኾነን ለምንኖርበት ቤት የሚከፈል ኪራይ ጠፋ፤ ወደ ቤተ ክርስቲያን እንኳን ለመሄድ በሳምንት ለታክሲ ከ14 ድርሃም በላይ ማውጣት ነበረብኝ።

በዚህ ኹኔታ ላይ ሳለሁ አንድ ደላላ፣ *‹ፈቃድ የማይጠየቅበት ሥራ አለ፤ ግን ከከተማ ወጣ›* ይላል ብሎ ነገረኝ። እኔም የመረረኝ ወቅት ስለነበር የትም ቢኾን እቀጠራለኹ አልኹት። አንድ ቀን የተወሰነ ልብስ ብቻ በሻንጣ ይዤ እንድመጣ ነገረኝና በተቀጣጠርንበት ቦታ ላይ ተገናኘን። ከአንድ የአገሩ ሰው ጋራ አብረው ነው የመጡት። በወር 700 ድርሃም ሊከፍለኝ ተስማምተን ሰውዬው በመኪናው ሄደ። እኛም በሌላ መኪና ተከትለነው ከከተማው እየወጣን የገጠሩን መንገድ ስንጀምር ሆዴን ባርባር አለው። ይዘውኝ የሚጠፉ ነበር የመሰለኝ፤ ነገር ግን ምንም አላልኹም። ለሁለት ሰዓት ከተጓዝን በኋላ ከአንድ ትልቅ ግቢ ደረስንና ተያይዘን ገባን። እኔን ወደ አንድ ክፍል ካስገባኝ በኋላ ሁለቱ ተያይዘው ወጡ። ፍርሃቴ የበለጠ ጨመረ። ያን ደላላ ከዚያ በኋላ አላየኹትም።

በመጀመርያው ቀን ከጠዋት እስከ ማታ የሰዎቹን ቤት ሳጸዳ ዋልኹ። እጄ ተላልጦ ሲያልቅ ምንም አልቀረው። በሕይወቴ እንደዚያ ቀን የሚያሰፋ

ሥራ ሠርቼ አላውቅም። በቀጣዩ ቀን ከቤቱ ግቢ አጠገብ ጠዳለው ሌላ ግቢ ይዘውኝ ሄዱ። የግመል መአት ይጋፋል። በግመል ጭነው ወደሌላ ቦታ ሊወስዱኝ ነበር የመሰለኝ፤ ነገር ግን አልነበረም። ለተከታዮቹ ስድስት ወራት የምማስንበትን ሥራ ነበር ያስጀመሩኝ።››

ስትተርከልኝ እንባዋ ይወርዳል። ከገጽታዋ ቀጣዩ ታሪኳ መሪር እና አሠቃቂ ሊኾን እንደሚችል ገመትኹ።

‹‹የተሰጠኝ ሥራ ግመል መጠበቅ ነው። ግመሎችን ምግብ ታበላለኽ፤ ኃጣቸውን ታጸዳለኽ፤ አካላቸውን ታጥባለኽ፤ ሕክምናቸውን ትከታተላለህ፤ ምን ልበልኽ በቃ አስቤውም አልሜውም የማላውቀው ነገር ነበር የገጠመኝ። የግቢው በር ከውጭ ብቻ ነው የሚከፈተው።መኖሪ ያችን እዚያው ግቢ ውስጥ ነው። የምንበላው ነገር ይመጣልናል፤ ዘመናዊ ባርነት በለው። በጣም የገረመኝ ነገር ሁለት እንደኔው ተገደው የመጡ ኢትዮጵያውያን ቀደም ብለው ሥራውን ለምደውታል፤ ስንተያይ ተሣሣቅንም፤ ተላቀስንም።››

ይህን ስትተርክልኝ አሜሪካን አገር የሰማኹት ቀልድ ትዝ አለኝ።... አንድ ኢትዮጵያዊ ሥራ ያጣና ለአንድ የእንስሳት ማሳያ ፓርክ የዝንጀሮን ልብስ ለብሶ ለመሥራት ይስማማል። ለአንድ ወር ሥራውን ከተለማመደ በኋላ የዝንጀሮ ‹ሰምድ›(ጭምብል) ለብሶ ለዝንጀሮ በተመደበው ቦታ የዝንጀሮ ትርኢት እያሳየ ሥራውን ቀጠለ። ሥራውን በሚገባ በመልመዱ ከዝንጀሮ የተሻለ *‹ዝንጀሮ›* ኾነ። ይዘላል፤ ዛፍ ላይ ይወጣል፤ ይንጠፍጣል፤ በል ሲሰውም ያን የተሳጠ መቀመጫውን ገልብጦ እያለ ያሳያል።

ታዲያ አንድ ቀን እየዘለለ ለጎብኚዎች ትርኢት ሲያሳይ አጥሩን በስሕተት ዘልሎ ለአንበሳ ወደተከለለው አጥር ይገባል፤ ደነገጠ። ዕጢው ዱብ አለ፤ አንበሳውም እየተንጎማለለ መጣ። ዝንጀሮው ወደ አጥሩ ተጠጋ። ከአሁን አሁን በላኝ እያለ ሲፈራ አንበሳው ጠጋ አለና ጭምብሉን ገለጥ አድርጎ ዐየው። ከዚያም፣ *‹‹ለካ አንተም እንደ እኔ ሐበሻ ኑረሻል!››* ሊል ነገረው ይባላል።

......ወደ ግመል አረኛዋ ልመልሳችኹ....

‹‹ግመል ጥበቃውን ለሦስት ተያያዝነው። እኔ በአገሬ ከብት ጠብቄ አላውቅም። የበረት ሽታ እንኳን ሸቶኝ አያውቅም። የግመሉን ሽታ መልመድ አትቶኝ ብዙ ጊዜ ያስመልሰኝ ነበር። ከዚያ ግቢ መውጣት አይቻልም። የፈቃድ

እስር ቤት ማለት ነው። በጣም የሚገርምኽ ቤቱ ክዋ ናው መንገድ ተገንጥሎ ወደ ገጠር የገባ በመኾኑ ከባለቤቶቹ መኪና በቀር የማንም መኪና አይገባም። ለመውጣት እንኳ ብትፈልግ እነርሱ ራሳቸው በመኪና ካልወሰዱኽ በቀር ማንም አይወስድኽም። ስልክ ይሰጥሻል ስለ ተባልኹ ስልኬን ለጓደኞቼ ትቼሳቸው ነበር የመጣኹት። እዚያ ከገባኹ ጊዜ ጀምሮ ግን ዓለም ብታልፍ እንኳ ስትገለባበጥ አይተን እናውቅ ካልኾነ በቀር ሌላ የምናውቅበት መንገድ አልነበረንም።

ለስድስት ወር ግመል ጠባቂ ኾኜ ሠራኹ፤ በየቀኑ የሚናፍቀኝ ሰው ማየት እና እንጀራ መብላት ነበር። ደግነቱ በምግብ አያጎዱንም። ደመወዛች ንንም አስበው በየወሩ ይሰጡናል። ነገር ግን በገንዘቡ ምን እንገዛበታለን። ከላ ስቲክ የተሠራ ቱታ ለብሰን ነው የምንውለው።

ስድስተኛው ወር ላይ ምሬቴ መታገሥ ከምችለው በላይ ኾኖ ከገደቡ አለፈ። ወይ ስዚህ ግቢ መውጣት ያለበለዚያም ራሴን ማጥፋት አለብኝ ብዬ ወሰንኹ። ግን እንዴት? አጥሩ የእኔን ቁመት ሦስት ዕጥፍ ይኾናል። መወጣጫ የሚባል ነገር የለም። አብረውኝ ለሚሠሩት ልጆች ሳማክራቸው፣ ‹‹ዐር ፈሽ ቁጭ በይ!›› አሉኝ። እኔ ግን ኑሮው ስለ መረረኝ ዐርፌ መቀመጥ አልቻልኹም። የየቀኑ ጸሎቴ እግዚአብሔር ከዚህ የግንብ እስር ቤት የማመል ጥበትን መንገድ እንዲያሳየኝ ነበር።

በአጋጣሚ አንድ ሰው የግቢውን የአጥር መብራት ለመቀየር መጣ። ታጣፊ መሰላል ይዞ ነበር። እርሱ ሲመጣ ዘበኞቹ እንኳ ባለቤቱ አልነበረም። ሰውዬው የአጥሩን መብራት ሲሠራ ቆየና መሰላሉን እዚያው ትቶ ወደ መጸዳጃ ቤት ገባ። ወዲያው ልቤ ድው ድው ማለት ጀመረ። አጠገቤ ለነበረችው ጓደኛዬ ነገርኋት፤ ‹‹ፍጠኝ!›› አለቺኝ። እየሮጥኹ ወደ መኝታ ክፍሌ ገባኹና ገንዘቤን ይዤ መጣኹ፤ ምን ያደርጋል፣ ሰውዬውም ከመጸዳጃ ቤት ወጥቶ መጣ። እርር ኩምትር ነው ያልኹት።

ምነው ፈጣሪዬ ብዬ አማረርኹት። ሰውዬው አሁንም ለጥቂት ጊዜ ሠራና ተመልሶ ወደ መጸዳጃ ቤት ገባ። ያንጊዜ ፈጠን ብዬ በመሰላሉ ወጣኹና ዙሪያ ገባውን ዐየኹት። ዘበኛው በዋናው በር በኩል ነው ያለው። ዘልዬ አሸዋው ላይ ዐረፍኹ። ከዚያ በቤቱ ጀርባ በኩል አድርጌ በአሸዋው ላይ መሮጥ ጀመርኹ።

የአሸዋ ላይ ሩጫ አይጣልብኽ። ወደፊት ለትሄድ መልሶ ወደ ኋላ ይመልስኻል። ዐሥር ጊዜ ዘወር እያልኹ ዐያለኹ። የሚከተለኝ ሰው ግን አል ነበረም። ቀትር ነው፤ ፀሐዩ ከሰማይ ላይ ሳይኾን ከአጠገብኽ የሚነድነው የሚመስለው። ለአራት ሰዓት ያህል ከተጓዝኹ በኋላ ወደ አስፋልት መንገዱ ደረስኹ። እዚያ ደግሞ ታክሲ ፍለጋ አንድ ሰዓት መጠበቅ ነበረብኝ። ተመስገን በመጨረሻ የኮንትራት ታክሲ ይዤ ወደ አቡዳቢ በረርኹ። እስከ አሁን የተከተለኝ የለም።

የጓደኞቼ ቤት ስደርስ ዐይናቸውን ማመን አቃታቸው። አንተ አሁን የሞተ ዘመድኽ ተመልሶ ቢመጣ ምን ትላለኽ? እንደዚያ ነው የኾንኩባቸው። እኔን ለመፈለግ ያላደረጉት ጥረት እንደሌለ ነገሩኝ። ታውቃለህ? የእኛ ችግር መደባበቅ እንጠዳለን። እኔ ከቤት ወጥቼ ስሄድ መጣኹ ብያቸው ነው የወጣኹት፤ ነገር ግን ከስድስት ወር በኋላ ነው መምጣት የቻልኹት፤ ደላላውም፣ ‹‹ለማንም አትናገሪ!›› ነበር ያለኝ። ብንነጋገር ያስቀሩኝ እንደ ነበር ነግረውኛል። በዚህ መንገድ የተሸወዱ ብዙ ልጆች መኖራቸውን ያወቅኹት በኋላ ነው።

አቡዳቢ ስገባ ኑሮው በጣም ከብዷል። ከአሁን በኋላ ሕጋዊ በኾነ መንገድ እንጂ ይህ *‹ራን አዌይ›* የሚባል ሥራ መሮኛል። ከጓደኞቼ ጋራ ስንመካከር፣ *‹‹በቃ፤ ከዚህ አገር መውጣት አለብን!››* ብለን ወሰንን። ይኹንና እሁንም ሰው ማማከር አልፈለግንም። የሐበሻ መድኃኒት ይመስል ሌላ ከሰማው ይረክሳል መስለኝ ነገራችን ሁሉ ግርም ይልኻል። ልጓዝበት ባሰብኹት አዲስ መንገድ የተጓዘች ጓደኛዬ ከአዲስ አበባ የጻፈችልኝ ደብዳቤ ደርሶኝ ነበር፤ ልቤን ያሳንፈዋል ብዬ ለማንበብ እንኳን አልከፈትኹትም።

እቫራ ሳንሰጥ ወደ አገራችን ለመግባት ያሰን አማራጭ በኦማን - በየመን አድርገን ሳዑዲ አረቢያ መግባት ነበር። *‹‹2000 ዶላር ለአሸጋጋሪዎች 5000 ዶላር ለጉዞ ያስፈልጋል!››* ተባልን። ያጠራቀምኋት ገንዘብ ከ1000 ዶላር አል በለጠችም። ስለዚህ እንደ ተለመደው የልቅሶዬ ብዛት መቀመጫ ሲያሳጣት እናቴ ተበድራ ላከችልኝ።

ጉዞ ወደ አማን

«በመኪና ተሳፍረን በሌሊት ነው የወጣነው። የምንሄደው በአሸዋ ላይ ነው። ስዋናው መንገድ ርቀን መጓዝ ነበረብን። ሲነጋጋ ሊል አማን ክልል ደረስን። ይዞን የሄደው ሹፌር ለኾነ ሰው አስረክበንና ተሰናብቶን ተመለሰ። ያ ሰው በመኪናው ተቀብለንና ወደ አንድ በረሓ መንዳቱን ቀጠለ። ከዚያም ወደ አንድ የፈራረሰ ቤት ስንደርስ፣ «ውረዱና ግቡ፤›› አለን፤ ሦስታችንም ሴቶች ነን፤ እየተንቀጠቀጥን ወደ ቤቱ ውስጥ ገባን፤ የተቀዳደደ ፍራሽ የተዘረጋበት ክፍል ውስጥ አስገባን። ከዚያም አንድ አንድ ዳቦ እና የታሸገ ውኃ አደለን። ስለ ደከመን ያቺን ደረቅ ዳቦ እንኳን ሳንጨርስ ነበር እንቅልፍ የወሰደን። በሕልሜ ሳይኾን አይቀርም የኾነ ሰው ሲታገለኝ ዐየኹ። ብንን ስል ግን በእውኔ እንጂ በሕልሜ አልነበረም። መጀመርያ የነቃኹት እኔ ነበርኹ። ቀጥለው ሁለቱም ጓደኞቼ ነቁ። ከፊት ለፊታችን ሦስት ጥርብ ጥርብ የሚያህሉ ጎረምሶች ቆመዋል።...››

ሰውዬው በኀይል መታኝ። ከዚያም ዞረብኝና ወደቅኹ። ሰወድቅ አንደ ገና ይታገለኝ ጀመር። ያቺ የበላኋት ደረቅ ዳቦ ከዚህ በላይ ልታቆመኝ አለቻለችም። ስቅሰቅ ብዬ አለቀሰኹ። በመደፈሬ፣ በመጠቃቴ የወደፊቷ ሕይወቴን፣ ቤተሰቦቼን፣ አገሬን ሁሉንም እያስታወስኹ አለቀስኹ፤ በሦስታችንም ላይ ተመሳሳይ ነገር ነው የተፈጸመው። የውስጡም የውጩም ሕመም ይጠዘጥዘኝ ነበር። ከብረ ንጽሕናዬን በዚህ መልክ ማጣቴ ከምንም በላይ ያንገበግበኛል።

"ለመኾኑ የኤች.አይ.ቪ. ምርመራ አድርገሻል?" ስል ጠየቅኋት። "ቆይ እርሱን በኋላ እነግርሃለሁ፤" አለችኝ። "እዚያች ቤት ውስጥ አንድ ቀን ከቆየን በኋላ ሌሊት የመኪና ድምፅ ሰማን። የቀኑ ሥቃይ ሰላል ወጣልን ሁላችንም ተሸማቀቅን። እነዚያው ሰዎች በሩን ከፍተው ገቡና ቶሎ ውጡ አሉን። ያንጠለጠልነውን ይዘን፣ ሕመማችንን ችለን ወጣን። ሌሊት ነው። አንድ ያረጀ ሚኒ ባስ ቆሟል። በውስጡ ሰዎች መኖራቸው ይታወቃል። በሩ ተከፈተና በጥድፊያ ገባን። አራት ሴቶች አንገታቸውን የወንበሩ መደገፊያ ላይ ቀብረው ተቀምጠዋል። ኹኔታቸው በመከራ ውስጥ ያሉ መኾናቸውን ያመላክታል።

አጠገቤ የነበረችውን ወጣት፣ "ደኅና አመሸሽ?" አልኋት። ቀና ብላ ስታየኝ በዚያ የደበዘዘ የመኪና መብራት ውስጥ ኀሰቋላ ፊቷን ዐየኹት። ምናልባትም የእኛ ዐይነት ሰጣ ፈንታ ገጥሟት ሳይኾን አይቀርም። መኪናው

ሲንቀሳቀስ ሰባት ሴቶች እና ሦስት ወንዶች ነበርን። ሾፌሩ እና ሁለቱ ወንዶች ጋቢና ተቀምጠው ጉዞው ቀጠለ።

የመኪናውን የውስጡንም የውጩንም መብራት አጥፍተውታል። ሰማዩ ግን ብርሃናማ ነበር። በአሸዋው ላይ በፍጥነት እንጓዛለን። እንደሚመስለኝ ጉዟችን እንዲታወቅ አልተፈለገም። በመኪናው ውስጥ ዝምታ ነግሦአል። ሁሉም ከራሱ ጋራ የሚያወራ መሰለኝ። አንድ አራት ሰዓት ያህል ከተጓዝን በኋላ መኪናው ቆመ። ወንዶቹ መጀመርያ ሲወርዱ ልቤ በፍጥነት ይመታ ነበር። ያ አሳዛኝ ታሪክ ሊደገም ነው ብዬ ፈራኹ። ሕመሙ አሁንም ይሰማኛል። ሌላው ቀርቶ ለመተጣጠቢያ አንኳን የሚኾን ውኃ አላገኘንም። ሰውነቴን ቅፍፍ ብሎታል።

ወንዶቹ ወርደው በጨለማው ውስጥ ተሰወሩ። «ምን ሊያደርጉን ይኾን?» አለች አንዷ በድንጋጤ። «ወይኔ ማርያም!» ትላለች ሌላዋ። የእኔ ልብ ደግሞ ልትወጣ ደርሳለች። ወንዶቹ ተመልሰው መጡ።

«ውረዱ እና ሽንታችሁን ሽኑ፤» አሉን። «ተመስገን» አልኹኝ በልቤ። ስንወርድ ጤነኛ ኾኖ የሚራመድ አልነበረም። አካሄዳችን ጉዳታችንን ይመሰክር ነበር። በተለይም አንዲቱ ልጅ መራመድ አልቻለችም ነበር። ተዝለፍልፋ ልትወድቅ ስትል ጓደኛዋ ደገፈቻት። ከኻያ ደቂቃ በኋላ ጉዟችንን ቀጠልን።

ሌሊቱን በሙሉ መንገዱ እያንገጫገጨን ተጓዝን። ለመተኛት የቻለ ሰው አልነበረም። ከመኪናችን ድምፅ በቀር በአካባቢያችን ሌላ ምንም ነገር አይሰማም። ሲነጋጋ አካባቢ አንድ የገጠር መንደር ውስጥ ገባን። ዙርያው በሽቦ የታጠረ፣ ዘበኞች ቆመው የሚታዩበት ግቢ ነው። ፍርሃት ገባኝ። ሊያስ ይዙን ይኾን እንዴ? አልኹ። መጨረሻችንስ ምን ይኾን? አንድ በአንድ ዕቃዎቻችንን እንድናስቀምጥ ተደረገ። ከዚያም ወደ ቤት ውስጥ ዘልቀን ሁላችንም ምንጣፍ ከተነጠፈበት ክፍል ውስጥ ገባን።

በሩ ከውጭ ሲዘጋ ይሰማኛል። እቅማችን ስለ ተሟጠጠ በያለንበት ጋደም ብንልም ዕንቅልፍ ሊዞርለት የቻለ ሰው ግን አልነበረም። ከአንድ ሰዓት በኋላ በሩ ተከፈተና ደረቅ ዳቦ ከሻሂ ጋራ ቀረበልን። ከዚያም አንዱ በዐረብኛ፣ «እሁን እስረኞች ናችሁ። በሕገ ወጥ መንገድ ነው የገባችኹት፤» የሚል መርዶ አሰማን። ዕጢዬ ዱብ ነው ያለው። የፈራኹት አልቀረም፤ በሩ መልሶ ተዘጋ።

ተያየን። እናም ወዲያው ቤቱ በልቅሶ ተዋጠ። ማንም ማንንም ማጽናናት አልቻለም። በመካከል በሩ እንደገና ተከፈተና አንዲት ሴት ገባች። «አይዟችኹ አታልቅሱ፤ ልረዳችኹ ነው የመጣኹት፤» አለችን። ቀጥላም፣ «ትንሽ ትንሽ ዶላር አምጡና እኔ አስፈታችኋለኹ፤» አለችን። እኔ የደበቅኹትን አወጣኹና 500 ዶላር ሰጠኋት። ከፍርሃቴ ብዛት የተነሣ ሁሉንም የምትነጥቀኝ ነበር የመሰለኝ። ሌሎችም የቻሉትን ሁሉ ሰጡ። ከዚያም ፈገግ ብላ በሩን ከፍታ ወጣች። ልቅሷችን ተግ ቢልም እንባችን መፍሰሱን ግን አላቆመም።

ከብዙ ቆይታ በኋላ በሩ ተከፍቶ ሁለት ወንዶች ገቡ። እኔ በፍርሃት እግሬን ሰብሰብ አድርጌ ያዝኹት። ሌሎችም ወደ ጥግ ብርግግ ብርግግ አሉ። «ዛሬ እዚህ ውላችኹ ማታ ትወጣላችኹ፤» አለን አንዱ። እኔ ማመን አልቻልኹም፤ እስከዚያ ድረስ እንዳች ነገር ቢያደርጉንስ? ግን ደግሞ ከማመን የተሻለ ምን አማራጭ አለኝ።

ሰዎቹ ይህን ተናግረው ከወጡ በኋላ በመጠኑ ተረጋጋንና መነጋገር ጀመርን። የጠረጠርኹት አልቀረም። ሁሉም እንደ እኔ ተደፍረዋል። አንዳንዶቹ እንዲያውም ለሁለተኛ ጊዜ ሲያጋጥማቸው ነው። ያቺ ተዝ ለፍልፋ ልትወድቅ የነበረችው ልጅ በአንድ ቀን ሁለት ጊዜ ነው የተደፈረችው። ቆንጆ መኾን አንዳንድ ጊዜ ዕዳው ብዙ ነው። እስከ አሁን እህል የሚባል አለመቅመሷን ነገሩኝ።

እኔ ላጽናናት ብሞክርም ፊቷን በመዳፎቿ ሸፍና ታለቅሳለች። የተወሰኑት ነቅተው ሲጠብቁ ሌሎቻችን በተራ ጥቂት ልንተኛ ተስማማን። አሁን ሳስበው የእኛ ዘበኝነት ከምንም የሚያድን አልነበረም። እንዲያው ግን ለኅሊናችን ትንሽ ዕረፍት ሰጠን። እንዲህ እድርገን በፈረቃ ሁላችንም ተኛን። እኩለ ቀን ላይ ያንኑ ደረቅ ዳቦ እና ሻሂ ሰጡን - ርኃባችንን የሚያስታግሥ ባይኾንም። ከመካከላችን አንዲቷ ልጅ ወደ ላይ ይላታል። ደግነቱ ፌስታል መገኘቱ። «ልቤን አጥወለወለኝ!» ትላለች። ምን እናድርግላት?

መቼም መምሸቱ አይቀርም፤ መሸ። ልክ ሁለት ሰዓት ላይ እነዚያ ጎረምሶች መጡና ወሰዱን። ዕቃችንን ለናነሣ መከፋፈቱ ያስታውቃል። የተበረበረ መኾኑ ገባኝ። እኔ ምን እንደተወሰደብኝ ማየት አልፈለግኹም፤ ብቻ አንደ ምንም ብለው ከዚያ ቦታ ባወጡን። እነዚያ ሰዎች ለሌሎች ሰዎች አስረከቡን፤

የተረከቡንም በፒክአፕ መኪና ላይ እንደ ከብት ጫኑን። እነኾ ሌላ የማናውቀው ጉዞ ደግሞ ተጀመረ።

እልፍ እንዳልን መኪናው ቆመ። ልባችንም አብሮ ቆመ። ያ ፍርሃት ዛሬም አብሮኝ በመኖሩ አሁንም እንኳን መኪና በድንገት ቀጥ ሲል ልቤ በፍርሃት ይደልቃል። አንዱ ከመኪናው ወርዶ በዐረብኛ፣ «መቶ መቶ ዶላር አውጡ፤» አለን። አንዷ ደፋር፣ «ያን ያህል የለንም፤» ብላ ተከራከረችው። እርሱ እቴ ፍንክች ሊል ነው። በመጨረሻ ያለውን ከፍለን ጉዞው ቀጠለ።

ርኃብ፣ ድካም፣ ፍርሃት፣ ሕመም - ጉዞው በእነዚህ የተሞላ ነበር። አንዳንዴ ምናለ እግሬን በሠበረው አሳለሁ። ይኸኛው መኪና ሲኄዝ እየነጠረ ነው። እኛም አብረነው እንነጥራለን። ደግሞ የሌሊቱ ብርድ አይጣልብኽ። ቁስል እና ብርድ ፍቅር ሲመሠርቱ አንተ እና ሕይወት ትጣላላችኹ። የመኪናው ብረት ከመቀዝቀዙ የተነሣ የያዝኹበት እጄ ሊቆረጥ የደረሰ መሰሏል። እዚህም እዚያም የሥቃይ ድምፆች ይሰማሉ። የማያቃስት ሰው አልነበረም።

ለመጀመርያ ጊዜ ዛፍ ዐየኹ። የደረስነው ጥቅጥቅ ያለ ደን ያለበት ቦታ ነው። በዐረብ ምድር እንደዚህ ያለ ደን አይቼ አላውቅም። መኪናው ቆመና ሰዎቹ ወረዱ። ከዛፎቹ ውስጥ ደግሞ አራት ወንዶች ብቅ አሉ። ልቤ ድው - ድው - ድው ይላል። ድንጋጤዬ ሕመሜን አባባሰው።

«ከአሁን በኋላ ከእነርሱ ጋራ ትኄዳላችኹ፤» አለን አንዱ። ከዚያም አያጣደፉ ከመኪና አወረዱን። የሁለቱ ልጆች ሥቃይ ሳይበርድ መኪናው ከፊታችን ተፈትልኮ ጠፋ። እነዚያ አራት ወንዶች ወደ ጫካው ውስጥ አስገቡንና የተጋደመ ግንድ ላይ አስቀመጡን። ከዚያም ዕቃችንን ተቀብለው መፈተሽ ጀመሩ። የፈለጉትን ያገኙ አይመስለኝም። አንዱ ወደ እኔ መጣና እየጎተተ ወሰደኝ። ባለ በሌለ ጉልበቴ ኡ ኡ ብዬ ጮኽኩ። ዐየኝና ሣቀ። ከዚያም ወደ አንዱ ዛፍ አስጠጋና አቆመኝ። እጆቹን በጡቶቼ መካከል ሲያስገባ አባብ የሄደብኝ ያህል ዘገነነኝ። ነገር ግን ምን አደርጋለኹ። መቀመጫዬን ቸብ ቸብ አደረገና፣ «ልብስሽን አውልቂ፤ ከምፈትሽሽ የያዝሺውን ስጭኝ፤» አለኝ። አሰብኹበትና የያዝኹትን ዶላር ከውስጥ ሱሪዬ አውጥቼ ሰጠኹት። ፊቱ በደስታ ፈካ። ከዚያም ባለሁበት እንድቀመጥ ምልክት ሰጠኝ። ሌሎችም ተመሳሳይ ዕጣ ነበር የገጠማቸው። አሁን ያለንን ጥሪት ሁሉ አስረክበናል። ከዚህ በኋላ ነፍስ እና ሥጋ ብቻ ነው የቀረን።

ጥሎ አይጥልኽም። አንዲት ሴትዮ ዐይታን ነው መሰል ወደኛ መጥታ በአማርኛ አዋራችን። አማርኛን መቼም እንደዚያ ቀን ወድጄው አላውቅም። እናቴን ያገኘኹ መሰለኝ። ሴትዮዋ በታክሲ ወደ ቤቷ ወሰደችን።

ከአቡዳቢ ከወጣኹ በኋላ ለመጀመርያ ጊዜ ገላዬን ታጠብኹ። ማንኛውም ነገር ለካ ናፍቀው ሲያገኙት ደስ ይላል። በወርቅ የታጠብኹ ነው የመሰለኝ። እንጀራ በሽሮ ወጥ ሊቀርብ እንባዬ ተቀበለው።

ያለው አማራጭ የሚታወቅ ፖሊስ ተፈልጎ እጅ መስጠትና ቶሎ ወደ አገር ቤት እንዲልኩን ማድረግ መኾኑን ሴትዮዋ ነገረችን። ለካስ እርሷ በዚህ መልኩ የሚመጡትን ከፖሊሶች ጋራ በማገናኘት ቢዝነስ ትሠራለች። እንደ ተለመደው በየወገኖቻችን በኩል ደውለን ስድስት ስድስት መቶ ዶላር አለመጣን። ለፖሊሉ ግማሹ ተከፈለውና እጃችንን ሰጥተን ፖሊስ ጣቢያ ገባን። በዚያ በቆሻሻ የተሞላ እስር ቤት ውስጥ ለአንድ ወር ያህል ታስረን ወደ አገራችን ተላክን።

እናቴ ስታየኝ ዛሬ የተወለድኹ ነበር የመሰላት። ትደስታለች - እንደገና ደግሞ ታለቅሳለች። «ለዚህ ሁሉ ያበቃኹሽ እኔ ነኝ፤» እያለች ባላጠፋችው ጥፋት ትጸጸታለች። ያ የተጎዳ ሰውነቴ እስከሚያገግም፣ መንፈሴም እስከሚታደስ ድረስ ለለድለት ወር ቆየኹ። በስድስተኛው ወር ግን የዱባይ ውቃቤ ዳግመኛ ጠራኝ። እናቴን ጨቅጭቄ - ጨቅጭቄ እይውልሀ ደግሜ ወደ ዱባይ መጣኹ። ራሴን ስለ ፈራኹት የኤች.አይ.ቪ ምርመራ አላደረግኹም። ፈራኋ። ቢኖርብኝ ምን ልል ነው። ይህን ሁሉ ያልተከፈለ ዕዳ ምን አደርገዋለኹ።

አሁን አማካሪ ኾኜልሃለሁ። ልምድ አለኝ፤ ድለላ ብጀምርም ሳያዋጣኝ አይቀርም። አሁን አንተ ለታየኝ ያን ሁሉ መከራ ያየኹ እመስላለኹ? ሊቆይከ መከራም ይረሳል። አንዳንዴ ግን ምን እንደማስብ ታውቃለኽ? ምነው ያን ያወጣኹትን ገንዘብ እና ጉልበት ሁሉ ብሠራበት ኑሮ እላለኹ። ልክፍት ነዋ! ልክፍት።

ከአሜሪካ ምድር

የብርጭቆ ውኃ

እንድ መምህር ሊያስተምር ወደ ክፍል ሲገባ በውኃ የተሞላ ብርጭቆ ይዞ ነበር። ውኃ የያዘውን ብርጭቆ በመዳፉ ላይ አስቀምጦ፣ «ይህ ውኃ ክብደቱ ምን ያህል የሚኾን ይመስላችኋል?» ሲል ተማሪዎቹን ጠየቀ። ከሬሉ መቶ ግራም፣ ሌላው ሁለት መቶ ኀምሳ፣ ሌሎችም አምስት መቶ ግራም ሲሉ እስተያየታቸውን ሰጡ። ውኃ የያዘውን ብርጭቆ መዳፉ ላይ እንዳስቀመጠ፣ እጁን ዘርግቶ፣ «ይህን ውኃ የያዘ ብርጭቆ ለአንዲት ደቂቃ ያህል በእጄ ይዤው ብቆይ ምን እኾናለሁ?» ብሎ ተማሪዎቹን ጠየቃቸው። ከተማሪዎቹ አንዱ፣ «ጥቂት ድካም ይሰማሃል!» ሲል መለሰለት። «ለአንድ ሰዓት ይዤው ብቆይስ?» የሚለውን ጥያቄ አስከተለ። ሌላው ተማሪም፣ «እጅህን ይደክማል፣ ሕመምም ሳይሰማኽ አይቀርም!» ሲል መለሰለት። «እሺ ለአንድ ቀን ያህል ይዤው ብውልስ?» አለ። «ያኔማ እጅህ መንቀጥቀጥ ይጀምራል!» ስትል አንዲት ተማሪ መልስ ሰጠች።

መምህሩም፣ «ለአንድ ሳምንት ያህል ይዤው ብሰነብትስ?» የሚል ሌላ አነሣ። «እጅህ ይገነጠላል፣ ሥቃዩም ለሌላው ሰውነትኽ ይተርፋል!» ሲሉ መለሱለት። በመጨረሻም መምህሩ፣ «የዚህ ሕመም መነሻው ምንድን ነው?» አለ። እንዳንዶች፣ «የውኃው ክብደት ነው!» ሌሎቹም፣ «አያያዝህ ነው!» የሚል መልስ ሰጡ። መምህሩም፣ «ውኃው አምስት መቶ ግራም እንኳን አይሞላም፤ እንዴት የሕመሙ መነሻ ይኾናል?» ሲል የምርምር ሐሳብ አነሣ። አንዲት ጎበዝ ተማሪም፣ «ሕመሙ እና ድካሙ በውኃው ክብደት ምክንያት የመጣ አይደለም፤ ቀላሉን ውኃ ለረዥም ጊዜ ይዞ በመቆየት እንጂ!» ስትል መምህሩን ያስደሰተ ምላሽ ሰጠች።

«ታዲያ መፍትሔው ምንድን ነው?» ሲል መምህሩ ጥያቄውን ሰነዘረ። ተማሪዎቹ ለተወሰኑ ደቂቃዎች ሲያስቡ ቆዩና፣ «ብርጭቆውን ገልብጦ ውኃውን መድፋት ያስፈልጋል፤ እለበለዚያ ችግሩ እየተባባሰ ይሄዳል!» ከሚለው ድምዳሜ ላይ ደረሱ።

ነገር ስትጀመር ቀላል ናት። ክብሪት ለትለኩስ ቅንጣት ናት። ይዘው ለብዙ ጊዜ ለሚያቆዩ ሰዎች ግን እለከ ማሳበድ ትደርሳለች። እንደ ዋዛ

የተጀመረች መስያየት፣መኮራረፍ፣ አለመግባባት፣ አለመደማመጥ ለብዙ ጊዜ ተይዛ በመቆየቷ ያመጣችውን ሕመም የደረሰበት ብቻ ያውቀዋል።

የፖለቲካችን አንዱ በሽታው ይኸው ነው። ነገርን ይዞ ለብዙ ዘመናት መቆየት፣ የቂም ቋንጣ፣ የእኽኽ ስንቅ መቋጠር። የዛሬ መቶ ዓመት፣ ሁለት መቶ ዓመት፣ አንድ ሺሕ ዓመት የተደረገውን ሁሉ ትላንት የተደረገ ያህል ይዘን በመቆየታችን ሕመሙ የማይድንበት ደረጃ ላይ እየደረሰ ነው። ቢቻል በወቅቱ ብርጭቆው ተደፍቶ ውኃው መፍሰስ ነበረበት። ካልተቻለ ግን አሁንም ቢኾን የችግሩ ክብደት ከጎዳን በላይ የችግሩ አያያዝ የጎዳን እየበለጠ ነው።

የተወሰኑ ምሁራን ነን፣ ባለሥልጣናት ነን፣ የበቃን የነቃን ነን በሚሉ፣ ለሚሠሩት እና ለሚናገሩት ነገር ግድ በሌላቸው ወይም ደግሞ ለአነጋገር፣ ለአባባል፣ ለማናናቅ ሲሉ በአንዳንድ ብሔረሰቦች ላይ እንደ ዋዛ የተናገሩት ነገር በጊዜው የሚያርመው ጠፍቶ እንደ ብርጭቆው ውኃ ተይዞ በመቆየቱ ይኸው ዛሬ የመጠላላታችን እርሾ ኾነ።

በድንበር ሰበብ የተጀመረው የኢትዮ - ኤርትራ ጦርነት ለረዥም ጊዜ ብርጭቆው ተደፍቶ መፍትሔ ሊሰጠው ባለመቻሉ ነገሩ ሲጀመር ከጠየቃው በላይ ከባድ ወጪ እየጠየቀን፣ ጽኑዕ ሕመምም እያስከተለብን ነው። ከዚያ ራቅ ብለን የዛሬ ዐርባ እና ኀምሳ ዓመት ኤርትራን ከኢትዮጵያ ጋራ ለማዋሐድ የተደረገው ሩጫ ያልሠራቸው፣ በወቅቱም እንደ ብርጭቆ ውኃ የቀለሉ ነገሮች እያያዛቸው እየከፋ፣ ዕድሜያቸውም እየተራዘመ ሰለ ሄደ፣ ይኸው ዛሬ ለመፍታት ከሚያስቸግሩበት ደረጃ ደረሱ።

በትዳር ዓለም ለመለያየት፣ ለፍቺ፣ ለመገዳደል የተዳረጉ ባል እና ሚስትን ታሪክ ወደ ኋላ መለስ ብለን ብንመረምረው ለዚያ መጥፎ አደጋ ያደረሳቸው ችግር እንደ ገለባ ቀልሎ እናገኘዋለን። አንዳንድ ጊዜ ሲያስቡት የሚገርም፣ የሚያሥቅ፣ ለመናገርም የሚያሳፍር ይኾንብናል። ታዲያ ለምን እነዚያን የሚዋደዱ ባል እና ሚስት እዚህ ግባ የማይባል ነገር እንዲህ ያለ ከፉ ደረጃ ላይ አደረሳቸው? ብለን ብንመረምር ነገሩ ላይኾን የነገሩ ዕድሜ የችግሩ መነሻ ኾኖ ይገኛል። በወቅቱ በቀላሉ ሊፈታ ይችል የነበረ፣ እንደ ዋዛ የታሰፈ ብርጭቆ የማይሞላ ችግር ጊዜ በመግዛቱ የተነሣ ለትዳሩ ሕመም፣ ለተ ጋቢዎቹም መከራ ማምጣቱን እንገነዘበዋለን።

በየመሥሪያ ቤቱ ባህል፣ ልማድ፣ አሠራር እየኾኑ ከሕዝቡ ጋራ የተላመዱ፣ የሥልጠና እና የወርክሾፕ ብዛት ሊፈታቸው ያልቻሉ፣ ቢፒአር

ሲሠራ፣ መዋቅር ቢሻሻል አልሰተካከል ያሉ የአሠራር እና የአመለካከት ችግሮች በራሳቸው ይህን ያህል ከባድ ጉዳት የሚያደርሱ ችግሮች ኾነው አልነበረም። ነገር ግን ምንም አያመጡም እየተባሉ ለብዙ ዘመናት እንዲቆዩ፣ ዕድሜያቸውም እንዲራዘም በመደረጋቸው የኑሮችን አካል ለመኾን በመብቃታቸው ነው ያገነገኑት።

የተራቡትም ይኹኑ የምግብ እጥረት የገጠማቸው ወገኖቻችንን ለመመገብ የሚያስችል አቅም ለምን ዐጣን? የሚታረስ መሬት የሌላቸው አገሮች ያልገጠማቸው የምግብ እጥረት ለምን እኛን በየጊዜው ይገጥመናል? አራት አምስት ዐይነት የአየር ንብረት የሚፈራረቁበት፣ ወንዞች እና ሐይቆች የሚንፈላሰሱበት የአገራችን መሬት ምን ጎድሎት ነው እኛን መመገብ ያቃተው? የምግብ እጥረታችን መነሻ ችግሩ ነው ወይስ ችግሩን አያያዛችን? እንደ እኔ ግምት ከችግሩ በላይ ችግሩን ለመፍታት ያልሠራናቸው ነገሮች ናቸው መጀመርያ ለድካም፣ በኋላም ለሕመም የዳረጉን። እያንዳንዱ ምሁር፣ ገበሬ፣ ባለሥልጣን፣ የግብርና ባለ ሞያ፣ ነጋዴ፣ ባለሀብት፣ «ለጊዜው» ብሎ ያለፋቸው፣ ሲያዩዋቸው ትንሽ የሚመስሉ፣ ውለው ሲያድሩ ግን አገራዊ ሕመም የሚያስከትሉ ነገሮች ናቸው የጎዱን።

የችግሩን መነሻ ስንለማው አንዳንድ ጊዜ ለማመን ይከብዳል። "ዝናም ስለሌለ ነው!" እንላለን - ወንዞቻችንን ማልማት ለምን አልቻልንም? "የዓለም የምግብ ዋጋ ስለ ጨመረ ነው!" እንላለን - እኛ ብዙ ማምረት እና ቢያንስ ራሳችንን መመገብ ለምን አልቻልንም? "ገበሬው እህሉን ስለማይሸጥ ነው!" እንላለን። እህል አምርቶ ሊሸጥ የሚችል የገበሬ ነጋዴ ለምን አልኖረንም? እኛ እንደ ጓያ ነቃይ የፊት የፊቱን ብቻ ለንሠራ ያቃለልናቸው ነገሮች ናቸው ዕድሜ አግኝተው የጎዱን።

አባቶቻችን፣ "ከአያያዝ ይቀደዳል፣ከአነጋገር ይፈረዳል" ይላሉ። ዕቃውን የሚቀደው አያያዙ ነው ማለታቸው ነው። ችግር በራሱ ብቻውን የከፋ ጉዳት ላያስከትል ይችላል። አያያዙ ግን የሚጠቅመውንም ነገር እንዲጎዳ ሊያደርገው ይችላል። የሰውነታችን አካል የኾነውን እጃችንን እንኳን ወደ ላይ አቁመን ብንይዘው የድካማችን ምንጭ፣ የሕመማችንም መነሻ መኾኑ አይቀርም። ወደ ታች አድርገን ብናንጠለጥለው ግን ድካሙም ሕመሙም ይጠፋል። እጃችን ያን ያህል ከባድ ኾኖ አይደለም ያመመን። ከእጃችን በላይ ጭንቅላታችን ይከ

ብዳል፤ ነገር ግን በመሸከማችን አያመንም። ለምንድን ነው ቢሉ ነገሩ ወዲህ ነው።

እጃችን እንዲከብደንም እንዲያመንም ያደረገው አያያዙ ነው። ወደ ላይ አቁመን ብናቆየው በትክክለኛ ቦታው፣ በትክክለኛ ኹኔታው አልተያዘም። ጭንቅላታችን ግን በትክክለኛ ቦታ፣ በትክክለኛ ኹኔታ ተይዟል። ስለዚህም ከቀላሉ እጃችን ይልቅ ከባዱ ጭንቅላታችን በአያያዝ ምክንያት ሳይከብደን ቀረ፤ ያን የብርጭቆ ውኃም ቢኾን ጠጥተን በሆዳችን ብንይዘው ችግር ባላመጣ ነበር።

የተለያዩ አገሮች፣ የተለያዩ መንግሥታት፣ የተለያዩ ሰዎች፣ የተለያዩ ድርጅቶች፣ የተለያዩ ባለሞያዎች ችግሮች ያጋጥሟቸዋል። የምርጫ ችግር አሜሪካኖችን፣ ኢትዮጵያውያንን፣ ኬንያውያንን እና ዝምባቡዌያውያንን አጋጥሟቸው በተለያየ መንገድ፣ በተለያየ ፍጥነት ፈትተውታል። አንዳንዶቹ ብርጭቆውን በቶሎ ገልብጠው ችግሩን ሕመም ሳያስከትል በፊት አስወገዱት። ሌሎቹ ሕመሙ ሲጀማምራቸው ፈቱት። ሌሎቹም ሕመሙ እያሠቃያቸው እንኳ መፍታት አቅቷቸዋል።

ጆርጅያን እና ሩስያን ጦር ያማዘዘው ችግር ሶቭዬት ኅብረት ስትፈራርስ ፕሬዝዳንቱ ሚካኤል ጎርባቾቭ እንደ ዋዛ ያለፉት የድንበር ጉዳይ፣ የባህል እና የሀብት ውርርስ ጉዳይ ያስነሣው ቁርሾ ነው። በወቅቱ ሁሉም ከኮሚዩኒዝም መላቀቁን እንጂ ከኮሚዩኒዝም በኋላ ሊመጣ ስለሚችለው ነገር ያሰበ ባለመኖሩ እንደ ዋዛ የታለፉ ነገሮች ነበሩ። እነዚያ የብርጭቆ ውኃ የሚያክሉ ነገሮች ዕድሜ አገኙና፣ ዘመን አለፉና ዛሬ ዓለምን ያስደነገጠ ጦርነት የሚጋብዙ ኾኑ።

ቀላል በሽታ ማለት ምንድን ነው? በጊዜ የታከሙት በሽታ ማለት ነው። ቀላል ችግር ምንድን ነው? በጊዜው መፈታት የተቻለ ማለት ነው። ትንሽ እሳት ማለት ምን ማለት ነው? በቶሎ መጥፋት የቻለ ማለት ነው። ትንሽ ጉድጓድ ማለት ምን ማለት ነው? በቶሎ የተደፈነ ማለት ነው። ቀላል ስሕተት ማለት ምን ማለት ነው? በቶሎ የታረመ ማለት ነው። *ኦሃዮ፣ ኮሎምበስ፣ ዩ. ኤስ. ኤ*

ማኬይንን ፈልጉ

ሰሞኑን የባራክ ኦባማ ድል ያስፈነደቃቸው ሚልዮኖች በአደባባይ ሲጨፍሩ፣ ሲያለቅሱ፣ በደስታም ሲፍለቀለቁ ታይተዋል። ዕድል እና ጥረት ተጋግዘው ታሪክ እንዲሠራ ያደረጉትን ይህን ታላቅ ሰው ለአገራቸው የተመኙት እያሌዎች ናቸው። ምስሉ ያለበትን ቲሸርት እና ኮፍያ ለብሰው የሚጓዙ፣ ፎቶውን በየግድግዳቸው የሰቀሉ እና በየመኪናቸው የለጠፉ፣ በየጨዋታው መሀል ስሙን እንደ ሃሌ ሉያ የሚያነሡ፣ እዚህም እዚያም ማየት እየተዘወተረ ነው።

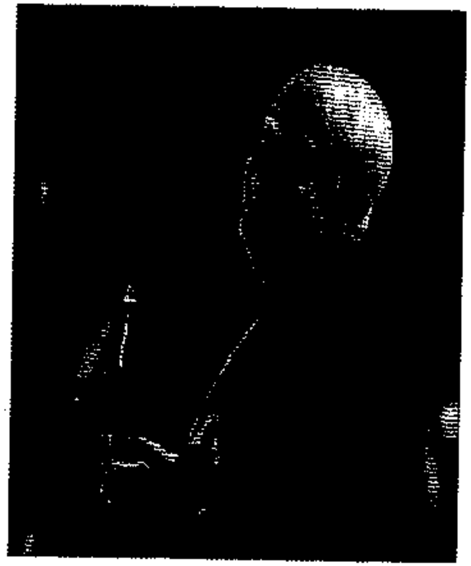

ከፕሬዚዳንት ኦባማ ጋር ለአሜሪካ ፕሬዚዳንትነት ተወዳድረው፣ ሲሸነፉ በጸጋ የተቀበሉት ሴናተር ማኬይን →

የአገራችን ጋዜጦች፣ መጽሔቶች እና ሬዲዮኖች ባራክ ኦባማን እያሞገሱ፣ ንግግሩን እያፍታቱ፣ የተጓዘበትን መንገድ እየተነተኑ፣ ከአገራችን ኹኔታ ጋራ እያዛመዱ፣ ከታላላቅ ፎቶግራፎቹ ጋራ ሲያቀርቡልን ከርመዋል። «ምናለ እንዲህ ያለ የለውጥ ሰው፣ መሰኪናሎችን ሁሉ በትጋት እና በጽናት የሚያልፍ መሪ፣ ሚልዮኖችን በፈቃዳቸው ከጎኑ ማሰለፍ የሚችል፣ የማይቻል መሰሎ የሚታየውን እንዲቻል የሚያደርግ ጀግና በአገራችን እና በአህጉራችን በኖረ?» እያሉ የሚመኙ በየመንገዱ ያጋጥሙኛል። ልክ ነው! ኦባማ የታሪክን ማርሽ የቀየረ ጀግና ነው - ብዙ ሊነገርለት እና ሊጻፍለት የሚገባ ጀግና።

እኔ ግን ለአገራችንም ኾነ ለአህጉራችን ከኦባማ በላይ የሚያስፈልጋት ማኬይን ነው ባይ ነኝ። ለምን እትሉኝም? አፍሪካችንም ኾነች አገራችን ገድሎ የሚፎክር እንጂ የሚሸነፍ ጀግና የላቸውምና። የኦባማ ማሸነፍ በማኬይን መሸነፍ ባይታጀብ ኖሮ ድሉ ጎምዛዛ እና ደብዛዛ በኾነ ነበር። ቢያንስ ጆርጅ ደብሊው ቡሽ በመጀመርያው ዙር ምርጫቸው ወቅት የፍሎሪዳን ምርጫ አልቀበልም ብለው የፈጠሩትን ደብዛዛ ስሜት መፍጠር፣ ደስታ ፈንቅሏቸው አደባባዮችን ሊያጥለቀልቁ የተዘጋጁትን የለውጥ አፍቃሪዎች ማበሳጨት፣ ደስታው ልባቸውን ነክቶ ያስለ ቀሳቸውን ልሂቃን ማናደድ ይቻል ነበር።

«የሄድኹበት መንገድ አላዋጣኝም፤ ተሸንፌያለኹ፤ ኦባማ አሸንፏል። ከእንግዲህ ከኦባማ ጋራ ኾነን አገራችንን እናገልግላት። ጎይለኛ እና ረዥም ክርክር አድርገናል፤ የፖሊሲ ልዩነቶቻችን ነገም ይቀጥላሉ፤ ነገር ግን ሁላችንም ለአገራችን እንሠራለን። ኦባማ ማለት ብዙዎችን ስለለውጥ ያንቀሳቀሰ ጀግና ነው። ይህ ድል በተለይም ለአፍሪካ አሜሪካውያን ታላቅ ድል ነው። ትላንት ተቀናቃኜ የነበረው ሰው ዛሬ ፕሬዝዳንቴ ነው፤» ነበር ያሉት ጆን ማኬይን ልብ በሚነካው ንግግራቸው።

አሁን እኔን ያማረኝ እንዲህ የሚል አፍሪካዊ ማኬይን ማየት እና መስማት ነው፤ መሸነፉን የሚያምን ጀግና። ማሸነፍን ማወጅ፣ አሸናፊ ኾኖ ወደ መድረክ መውጣት፣ በድል ስሜት ታጅቦ በሚሊዮኖች ተከብቦ እየተፍለቀለቁ እጅን በደስታ ማውለብለብ ቀላል ነው። ተሸንፎ መሸነፍን ማመን፣ ያመኑትንም ሽንፈት በራስ እንደበት ለመናገር ወደ መድረክ መውጣት ግን ከባድ ነው።

አፍሪካ ውስጥ የባራክ ኦባማን ያህል ባይኾንም በትክክለኛው መንገድ ሕዝብን አሳምነው ምርጫን ማሸነፍ የቻሉ ጥቂቶች ነበሩ። ነገር ግን መሸነፍ የሚችሉ ማኬይኖችን በማጣታችን የምርጫዎቻችን ፍጻሜ ጭቅጭቅ፣ ንትርክ፣ ውዝግብ፣ ከፍ ሲልም ደም መፋሰስ ኾነ። «እኔ ካላሸነፍኹ በቀር ምርጫው ተጭበርብሯል። እኔ ካላሸነፍኹ በቀር ዴሞክራሲ የለም ማለት ነው። እኔ ካላሸነፍኹ በቀር የመጣው ይመጣል፤» የሚሉ እንጂ፣ «የእኔ መሸነፍ የዴሞክራሲ ሂደታችን አካል ነው፤» ብለው የሚያምኑትን ማኬይኖች ለማየት ለየትኛው ታቦት እንሳል ይኾን?

እሁን ዝምባቡዌያውያን እንደ ማኬይን የሚሸነፍ ጀግና ቢያገኙ ኖሮ ያ ሁሉ ደም መፋሰስ፣ ያ ሁሉ የአካል ጉዳት ይከሠት ነበር? ኬንያ ውስጥስ እንደ ማኬይን የሚሸነፍ ጀግና ቢገኝ ኖሮ ያ ሁሉ ቤት ተቃጥሎ በሙቶ ሺሖዎች የሚቆጠሩ ዜጎች ይሰደዱ ነበር? ኢትዮጵያ ውስጥስ የሚሸነፍ እና

ሽንፈቱን በጸጋ የሚቀበል ማኬይን ቢኖረን ኖሮ ከምርጫ ዘጠና ሰባት በኋላ የታየው ያ ሁሉ ግርግር እና ደም መፋሰስ ይታይ ነበርን?

ርግጥ ነው፤ የማሸነፍ ጀግንነት አገርን ለመጠበቅ፣ ነጻነትን ለማስ ከበር፣ ሉሀላዊ ኾኖ ለመኖር እጅግ አስፈላጊ ነው። የሚያሸንፉ ጀግኖች ባይኖሩን ኖሮ ኢትዮጵያ በነጻነቷ ኮርታ፣ ቅኝ ገዥዎችን ሁሉ አንበርክካ የአፍሪካ የነጻነት ተምሳሌት፣ የጀግንነት መቅረዝ ባልኾነች ነበር። በራሳችን ፊደል እየጻፍን፣ የራሳችንን ዘመን እየቆጠርን፣ የራሳችንን ሙዚቃ እየሞዘቅን፣ የራሳችንን ታሪክ ለመተረክ፣ የራሳችንን ሺሕኛ ዓመት/ሚሌኒየም/ ለማክበር ባልታደልን ነበር። ለእነዚህ ጀግኖቻችን ክብር እና ምስጋና ይገባል።

መቼም ሁሉም ነገር ጥቅም ብቻ የለውም። አጠቃቀሙን ካላወቁበት ጉዳትም አለው። እኛ ደግሞ ሁሉንም ወጥ በአንድ ድስት፣ በአንድ ማማሰያ፣ በአንድ ዐይነት ቅመም፣ በአንድ ወጥ ሠሪ መሥራት ልማዳችን ኾኗል። ለሁሉም በሽታ አንድ መድኃኒት፣ ለሁሉም ችግር አንድ መፍትሔ ብቻ መሰጠት መለያችን እየኾነ ነው። እናም ይህን ጀግንነታችንን፣ ይህን፣ «ማሸነፍ ልማዳችን ነው፤» እያልን የምንመካበትን፣ ጠላት እና ወዳጅ ብቻ እንጂ ሌላ መካከለኛ ነገር እንዳናይ ያደረገንን ልማድ ለሁሉም ነገር በመጠቀማችን የተጎዳን ይመስለኛል። የሚገድሉ እንጂ የሚሞቱ፣ የሚያሳምኑ እንጂ የሚያምኑ፣ የሚያንበረክኩ እንጂ ለተሻለ ሐሳብ እና ዓላማ የሚንበረከኩ ጀግኖች ተብለው የማይቆጠሩበት ባህላችን እንዳንዴ ሳይጎዳን አይቀርም።

መሸነፍን ፈጽሞ ልንቀበለው የማንችለው ነገር አድርገን በየዘፈኖቻችን እና ሥነ ቃሎቻችን፣ በየቀረርቶዎቻችን እና በየፉከራዎቻችን ስለቀረጽነው መሸነፉን በልቡ ያመነ ሰው እንኳን ቢኾን፣ «ለማን ደስ ይበለው ብዬ»፣ «ሰው ምን ይለኛል»፣ «ሲቀር ይቅር እንጂ እንዴት እኔው ራሴ አሳልፌ እሰጣለኹ» እያለ መሸነፉን በጸጋ እንዳይቀበል ሳናደርገው አልቀረንም። ተሸንፌያለኹ ብሎ የሚናገር ብናገኝም፣ «ፈሪ፣ አሰዳቢ፣ ወኔቢስ፣ ሐሞቱ የፈሰሰ፣ ቀባጣሪ፣ ሳይገረፍ ይህን ያህል የለፈለፈ ቢገርፉት ምን ሲል ነው፤» እያልን መቆሚያ መቀመጫ ስለምንነሳው ተገዶ ካልኾነ በቀር በፈቃዱ ሽንፈቱን የሚቀበል የምናገኝ አይመስለኝም። ስለኾነም አባማ እንዲኖረን ብቻ ሳይኾን ማኬይንንም አብሮ እንዲሰጠን መለመን፣ አባማን ሰመኾን ብቻ ሳይኾን አባማነት ካልተላካ ማኬይንነትን በጸጋ ለመቀበል መታገልም ያስፈልጋል።

ማሸነፍ እና መሸነፍ የማይቀር በኾነበት እግር ኳስ ጨዋታ እንኳን፣ «ጨዋታ ተበልጠን ተሸንፈናል። እነርሱ ከእኛ የተሻሉ ነበሩ። ለቀጣዩ ስሕተታችንን አርመን እንቀርባለን። ለአሁኑ አሸናፊዎቻችን እንኳን ደስ አላችሁ፤» የሚሉ ጠፍተው አይደል እንዴ ዋንጫ ለመውሰድ ጉቦ እስከ መስጠት የሚደረሰው?

ሰንት ዘመን እያሸነፉ ሲያስፈነድቁን የኖሩ ጀግኖች እግር ጥሏቸው አንድ ቀን የተሸነፉ እንደ ኾነ ሬዲዮውም ቴሌቭዥኑም ድምፁን ያጠፋል። ሰምን ተሸነፉ እያልን መውቀስም እንጀምራለን። አበቃላቸው፣ አለቀላቸው ማለት ይቀናናል። መቼ ነው ነገሩን ቀለል አድርገን ማየት የምንጀምረው? ከመሸነፍምኮ ትምህርት ይገኛል።

«ያቀረብኹት ሐሳብ፣ ያወጣኹት ፖሊሲ፣ የዘረጋኹት አስተዳደር፣ ያረቀቅኹት ሕግ፣ የጀመርኹት መንገድ፣ የያዝኹት ርእዮተ ዓለም እንዳላዋጣ አይቻለኹ። ከእኔ በተሻለው ሐሳብ፣ ፖሊሲ፣ መመሪያ፣ አሠራር ተበልጫለኹ፤ ከእኔ ይልቅ የእሱ/የእነሱ ሐሳብ አሸንፏል። ሰለዚህም ከአሁን በኋላ ካሸነፈው ፖሊሲ፣ መመሪያ፣ ሐሳብ፣ አሠራር ጋራ አብረን እንሥራ፤» የሚል ጀግና አይናፍቃችኹም?

«ይህን ቡድን አሠልጥኜ ውጤት አመጣለኹ ብዬ ነበር። የራሴን መንገድ ተከትዬ፣ መልካም መስሎ በታየኝ መንገድ አሠልጥኜ ነበር። ነገር ግን ያሠለጠንኹት ቡድን ተሸነፈ። ስለዚህ ተጠያቂው እኔ ነኝ። ተሸንፌያለኹ። እገሌ ያቀረበውን መንገድ ደግሞ እስኪ አብረን ከእርሱ ጋራ እየሠራን እንየው፤» የሚል አሠልጣኝ አልናፈቃችኹም?

«እኔ ይህን መሥሪያ ቤት አመራለኹ ብዬ ከመንግሥት ሐላፊነት ተቀብዬ ነበር። ያወጣኹት የአሠራር እና የአስተዳደር ዘይቤ ተሸንፏል። ይህንንም ውጤቱ ያሳያል። እገሌ የተባለው የመሥሪያ ቤታችን ባለሞያ ያቀረበው ሐሳብ ከእኔ ከሐሳፊው የተሻለ ነው። የእርሱ ሐሳብ አሸንፏል። የእኔን ተዉትና የእርሱን ሐሳብ ይዘን እንሥራ፤» የሚል አለቃ አልናፈቃችኹም?

ጆን ማኬይን መሸነፋቸውን ሲነግሯቸው ሊቀበሏቸው ላልፈለጉት ደጋፊዎቻቸው፣ «አሜሪካውያን ተናግረዋል፤ የሚፈልጉት ምን እንደ ኾነ ተናግረዋል፤ መሰማት አለብን፤» ነበር ያሉት። ታዲያ በየእምነት ተቋማቱ የሚገኙ የሃይማኖት መሪዎቻችን አሠራራቸው፣ አስተዳደራቸው እና አመራራቸው መሸነፉን፣ ምእመኖቻቸው እየበለጧቸው መኾኑን እያወቀ፣ «ተሸንፌያለኹ፣

እልቻልኹም፤» የሚል የማኬይን መንፈስ ለምን ራቃቸው? ቤቶቻቸውን የፈተሹት ባለሞያዎቹ፣ የጥናት ውጤቶቹ፣ ራሳቸው የጠሯቸው ተሰብሳቢዎች፣ ሌላው ቀርቶ የመንግሥት ባለሥልጣናት እንኳ እሠራራቸው እና እመራራቸው መሸነፉን ሲነግሯቸው እንደ ማኬይን፣ «አዎ፣ ተሸንፌያለኹ፤ ሕዝቡ ተናግሮኛል፤» ከማለት ይልቅ በአንድ ሌሊት የቤት ዘመድ ሽንጎ ሰብስበው፣ «እንዴት እንዲህ እባላለሁ፣ ለምን?» ይላሉ፡፡ ጆን ማኬይን አንድ ቀን ብቅ ብለው ምናለ ትምህርት ቢሰጡልን?

እስኪ ተመልከቱ፤ መጀመርያ የተሸነፉት ማኬይን መጡና መሸነፋቸውን አምነው አባማን እንኳን ደስ እለህ አሉት፡፡ ቀጥሎ ያሸነፉት ባራክ ኦባማ ጨዋነት በተሞላበት መንገድ ተቃራኒያቸውን አመሰግነው እና አድንቀው፣ ጆን ማኬይን ለአገራቸው ያበረከቱትን አስተዋፅዖ አወድሰው እርሳቸው ማሸነፋቸውን አበሠሩ፡፡ አፍሪካ ውስጥ ቢኾንኮ ማኬይን መጀመርያ ወደ መድረክ ብቅ ብለው ተሸንፌያለኹ ባላሉ ነበር፡፡ አሸናፊው ነበር ርችት የሚያስተኩሰው፤ ያውም ተሸናፊውን አሰጠንቅቆ፡፡

ለእኔ እንደ እባማ ያለ ሰው ማግኘት ይቻላል፡፡ ለአፍሪካ ግን እንደ ማኬይን ለአገሩ እና ለተሻለ ሕዝባዊ ዓላማ ሲል ሽንፈቱን በጸጋ የሚቀበል ማግኘት ይበልጥ የሚከብዳት ይመስለኛል፡፡ አፍሪካ እንዲ ያልፍላት ከኦባማ በላይ ማኬይንን ፈልጉላት፡፡

ሰማኸኝ

ከሎስ አንጀለስ ወደ ቺካጎ ኦሐሬ አውሮፕላን ማረፊያ በመጓዝ ላይ ነበርኹ፡፡ እንዲት ሴትዮ አጠገቤ መጥታ ተቀመጠች፡፡ ነጭ ናት፡፡ አው ሮፕላኑ ሲነሣ ሴትዮዋ ለብሼው የነበረውን የላሊበላ መስቀል ያለበት ነጭ ከናቴራ ተመለከተችና፣ «ካህን ነህ ወይ?» ስትል ጠየቀችኝ፡፡ ምን እንደ ኾንኩ ነገርኳት፡፡ በዚህ ጥያቄ መነሻ አንዳንድ ነገሮችን ማንሣት ጀመረች፡፡ እኔም የማውቀውን እየነገርኳት ተግባባን፤ በኋላም የቤትዋን ጉዳይ አንሥታ በእርስዋ እና በባለቤትዋ መካከል ስላለው ችግር ታወራኝ ጀመር፡፡ እኔም ታሪኩ ልቤን ነክቶኝ በእነርሱ ልማድ፣ «ኦኬ» «ሰ,ይ ኖው» እያልኹ በጥሞና ሰማኋት፡፡

ሦስት ሰዓት ግድም ከፈጀ በረራ በኋላ ኦሐሬ አውሮፕላን ማረፊያ ሳንደርስ ሴትዮዋ እጅግ እድርጋ አመሰገነችኝ፡፡ እኔም ገርሞኝ፣ «ምን አደረግኹልሽ?» ስል ጠየቅኋት፡፡ «ሰማኸኝ፤ ለረዥም ሰዓት በጥሞና ሰማኸኝ፤ በሕይወቴ እንደዚህ እድርጎ የሰማኝ የለም፤» አለችኝ፡፡ እያመሰገነችኝ ተለያየን፡፡ ኹኔታዋ እስከ አሁን ከእእምሮዬ አትጠፋም፡፡

መስማት ለካ የሰው ልጅ ከሚፈልጋቸው ነገሮች አንዱ ነው አልኹ ለራሴ፡፡ ብዙ ጊዜ ስለ መናገር መብት እንጂ ሰለ መስማት ሲነገር ሰምቼ እላውቅም ነበር፡፡ ሰው ቢናገር የሚሰማው ከሌለው ምን ዋጋ አለው፡፡ በየቤተ እምነቱ እማንያን ለጸሎት ተግተው ልባቸውን ሲያፈሰሱ የሚገኙት እምላክ ይሰማናል ብለው ስለሚያምኑ ነው፡፡ አንድ አማኝ እምላኬ አይሰማኝም ብሎ ካመነ እምነቱ ይቀዘቅዛል፡፡

የሚናገሩ መሪዎች ብዙ ናቸው፤ የሚያዳምጡ ግን ጥቂት፡፡ ዓለማችን እንደ ቀድሞው የኩባ መሪ ፊደል ካስትሮ ለሰባት ሰዓታት ባለ ማቋረጥ ለሕዝባቸው ንግግር የሚያደርጉ ነገር ግን ለሰባት ደቂቃ እንኳን ሕዝባቸውን ለመስማት የማይፈልጉ መሪዎችን አሰተናግዳለች፡፡ ሕዝብ መሪዎቹ እንደማይሰሙት ማሰብ ከጀመረ ብሶቱን በማንጎራጎር መወጣት ይጀምራል፡፡

በቀድሞው ጊዜ አንዳንድ ነገሥታት እና መኳንንት፣ «እረኛ ምን ይላል፤» እያሉ ይጠይቁ ነበር ይባላል፡፡ በየወፍጮው፣ በየወንዙ፣በየልቅሶው፣ በየሠርጉ ይነገር የነበረው ሥነ ቃል ለዚያ ሥነ ሥርዐት ማድመቂያነት ብቻ ሳይኾን፣

«ዛሬ ምን ተባለ?» ብለው የሚያዳምጡ መኳንንት እንዲሰሙት ጭምር የሚሰንዘር ነበር። ዐፄ ቴዎድሮስ እና ምንትዋብ የተዋወቁት፣

ሺ ፈረስ ከኋላው ሺ ፈረስ ከፊቱ፣
ይህን ሳታይ ሞተች ክስ ሻጭ እናቱ፤
ይህን ሲሰማ ያጓራል ሳመሉ፣
ማናትም ቢሏችሁ ምንትዋብ ናት በሉ፤

ብላ በልቅሶ ላይ የገጠመችው ግጥም ከዐፄ ቴዎድሮስ ጆሮ በመድረሱ ነው።

ጆሮዬ መስማት አይችልም ብለው ያሳስቡ የነበሩ አሮጊት አንድ ቀን ስለ እርሳቸው ክፉ ሲነገር ለሙና ተቀየሙ፤ሰምቹም ገርሟቸው፣ «ይሰማሉ እንዴ?» ብለው ጠየቋቸው። አሮጊቷም፣ «ክፉ ክፉውንማ እሰማለኹ፤» አሉ ይባላል። ታዲያ እኛም ምላሽ ለመስጠት ብቻ ብቅ የምንልበት ጠባያችን አንዳንዴ እንደ አሮጊቷ ክፉ ክፉውን ብቻ የምንሰማ ያስመስልብናል።

በየመሥሪያ ቤቱ የሚገኙ ባለሞያዎች ጥናት ለማጥናት ልቡናቸው የሚነሣሣው፣ የበታች ሠራተኞች ሙስናን በመታገል ግንባር ቀደም የሚኾኑት፣ የተበላሸ አሠራርን የሚቃወሙት፣ አዳዲስ ሐሳብ የሚያፈልቁት መሰማታቸውን ካረጋገጡ ብቻ ነው። ሌባ ዐይታ ሌሲቱን በሙሉ ብትጮኽ ብትጮኽ ባለቤቷ አልነሣ ብሎ ያናደዳት ውሻ፣ «ነባይነ ነባይነ ከመ ዘኢነባይነ ከነ - ጮኽን ጮኽን እንዳልጮኽን ኾን» አለች አሉ። የተናገሩት ነገር፣ ያቀረቡት ሐሳብ፣ ያጠኑት ጥናት፣ ያቀረቡት ጥቆማ፣ የሰጡት አስተያየት የውኃ ሽታ ኾኖ የቀረባቸው ሠራተኞች ጆሮ ገብ አለመኾናቸውን ሲያውቁ ዐይተው እንዳላዩ፣ ሰምተውም እንዳልሰሙ ማለፍ ይጀምራሉ። «የድኻ ምክር ጥሩ ነው የሚሰማው የለም፣ የሐምሌ ውኃ ንጹሕ ነው የሚጠጣው የለም፤» የሚለውን ተረ ትም ዕድሜ እንቀጥልለታለን።

መስማት ግዴታቸው ብቻ ላይኾን የመፍትሔው አንዱ ቁልፍ መኾኑን ያልተረዱ ባለሥልጣናት እና ባለሞያዎች ለመስማት ተቀምጠው እንኳ የተነገረውን ከማስተዋል ይልቅ የሚሰጡትን ምላሽ ስለሚያብሰለስሉ በሚሰጡት መልስ እንጂ በሰሙት ነገር አይደሰቱም። ምላሽ መስጠት የሚፈታቸው ችግሮች እንዳሉ ሁሉ መስማትም የሚፈታቸው ችግሮች አሉ። ለሐኪሙ ችግሩን ዐረፍ ብሎ ሲያስረዳ የሚፈወስ ስንት በሽተኛ አለ። ለሚ ባለሥልጣን አግኝቶ ጉዳዩን ሲያስረዳ የተፈጸመለት ያህል የሚደለት ስንት ባለ ጉዳይ አለ።

በብዙኀን መገናኛ ላይ የወጣ ሐሳብ ጠቃሚ ኾኖ ከተገኘ ተቀብሎ ከዚህ ቦታ አግኝተን ይህን አስተካከልን ቢባልኮ ነውር የለበትም። ያም የብዙኀን መገናኛ ተደማጭ መሆኑ ይገባውና የተሻለ ሐሳብ ያቀርባል። ያም እንኳን ባይቻል ነገሩን ወስዶ ማሻሻሉ ኀብረተሰቡ ሐሳቡ የሚደመጥለት መኾኑን እንዲያምን ያደርገዋል።

በነገራችን ላይ በማኅበራት፣ በፓርቲዎች፣ በባለትዳሮች፣ በጓደኛሞች መካከል የሚፈጠሩ ችግሮች ሊፈቱ ከሚችሉባቸው ዋነኛ መንገዶች አንዱ ለመስማት መቻል ነው። ሌላው ምን ይላል፤ ምን ያስባል፤ የሚለውን ለመስማት ቢቻል ኖሮ ሁለቱም ስለ አንድ ሐሳብ በተለያየ ቋንቋ እየተናገሩ መኾኑን ባወቁ ነበር። አንድ ሊቅ፣ ‹‹ሰው ሁለት ጆሮ እና አንድ አፍ የተሰጠው ብዙ እንዲሰማ እና ጥቂት እንዲያወራ ነው፤›› ብለው ነበር። ብዙ ጊዜ ግን የምንታዘበው ተገላቢጦሹን ነው።

ሁለት የተጋጩ ባለ ትዳሮች፣ ጓደኛሞች ወይም ደግሞ የፓርቲ አባሎች በተጋጩበት ነገር ላይ ያላቸው ሐሳብ ተመሳሳይ ኾኖ ይገኛል። አንዱ የሚጠላውን ሌላው ይጠላዋል፤አንዱ የሚያምንበትን ሌላውም ይቀበለዋል። ለማስታረቅ እንኳን የልዩነት ነጥብ ይጠፋል። ታዲያ ችግሩ ምንድን ነው ቢባል ሁሉም ወገን ለሌላው «ልክ ልኩን ለመንገር»፣ ነጥብ ለማስቆጠር፣ አሰበለዚያም ተሰሚነት ለማግኘት ሲባል ብቻ ይነጋገራሉ እንጂ እየተስማሙ ስለማይነጋገሩ ሊግባቡ አይችሉም። በአጭር ቃል «ስልቻ እና ቀልቀሎ» እያሉ ሲነታረኩ ይኖራሉ።

አንድ በሥልጣን ላይ ለአምስት ዓመታት ያገለገለ ወዳጄ፣ «ባለ ሥልጣን ስትኾን ትልቁ ችግርህ የምትነግረው እና የሚያዳምጥህ ሰው አለ መኖሩ ነው፤» ብሎኛል። ገርሞኝ፣ «ባለሥልጣኑንማ ሁሉ ይሰማዋል፤» አልኹት። ‹‹ንግግር ስታደርግ ወይም መመሪያ ስትሰጥ እንጂ ሰው በመኾንህ ያለህን ብሶት ማን ይሰማሃል፤›› ነበር ያለኝ። አንዳንድ ጊዜ ጆሮ ሰጥቶ፣ እኽ ብሎ ከልቡ የሚሰማ ሰው እያምራችኹም።

ልጆች ቁም ነገረኞች እንዲኾኑ ከፈለግን አንዱ መንገድ እነሱን መስማት መቻል ነው። ልጅ ስለኾኑ ልንነግራቸው ብቻ አይገባም፤ ልናዳምጣቸውም ይገባል። ምን እንደሚያስቡ፣ ምን እንደሚያውቁ፣ በምን እንደሚያምኑ ማወቅ የምንችለው ስንሰማቸው ብቻ ነው። እንዲሰሙን የምንፈልገውን ያህል እንሰማቸው ዘንድም ይፈልጋሉ። ልንነግራቸው እንደሚያስፈልግ ሁሉ ሲደመጡም ይገባል፤

የሚያዳምጣቸው ካገኙ ጥሩ አድማጭም ይኾናሉ። ከማያዳምጡ ቤተሰቦች ተገኝተው የሚያዳምጡ ባለሥ ልጣናት እንዲኾኑ መጠበቅ ከንቱ ተስፋ ነው።

ለብዙ ዘመናት የተካበተ ልምድ አለውና ገበሬውን እናዳምጠው። ግብርናን በእኛ ዘመን የተጀመረ አናስመስለው። በዘመናዊው ሥነ ዘዴ መተንተን ቢያቅተውም በኑሮው ያካበተው የተግባር ልምድ አለው። የእኛን ከመንገራችን በፊት የእርሱን ብናዳምጠው ከምናስተምረው በላይ የምንማረው መኖሩን በተረዳን ነበር። እኛ የተሻሻለ አሠራር እና ቴክኖሎጂ ብለን የምናስተምረው ትምህርት እኮ በኾነ አገር፣ የታደሉ እና ሰሚ ባገኙ ገበሬዎች ዘንድም ተሞክሮ ልምድ የተገኘበት ነው። የእኛም ገበሬ ለሚ ካገኘ እኮ ብዙ ተግባራዊ ሳይኾን አለው።

እዚህ ዳላስ ውስጥ ባጋጠመኝ አንድ ታሪክ ልሰናበታችኹ። አንድ ሆቴል አለ። ወደ ውስጥ ሲገቡ በግድግዳው ላይ በቁጥር የሚበዙ ከረባቶች ተሰቅለው ታገኛላችኹ። ገና ከደጃፍ ወደ ውስጥ ስትዘልቁ የሆቴሉ አስተናጋጆች ተሰብስበው መጥተው በመዝሙር ነው የሚቀበሏችኹ። እናንተ በአቀባበላቸው ተደስታችኹ ከነከረባታችሁ ወደ ውስጥ ስትዘልቁ አንድ አስተናጋጅ መጥቶ በመቀስ ከረባታችኹን ይቆርጠዋል። ለምንድን ነው ብትሉ ስትገቡ የተዘመረላችኹ መዝሙር፣ «እዚህ ሆቴል ውስጥ ከረባት አድርጎ መግባት ክልክል ነው፤አድርጎ የሚገባ ሰው ካለ ከረባቱ በመቀስ ይቆረጣል፤» የሚል መዝሙር ነው የሚዘምሩት።

የሆቴሉ አስተናጋጅ እንደ ነገረኝ ብዙዎቹ አይሰሙትም፤

እና ከረባታቸውን ያጣሉ።

ኢሊኖይስ፣ ቺካጎ፣ አሐሬ አውሮፕላን ማረፊያ

ቁጥሩን ተዉት፣ ዳቦውን አምጡት

ይህን ጽሑፍ ስጽፍ ዋሽንግተን ዲሲ ከመላው ዓለም በተሰባሰቡ ኢትዮጵያውያን ተሞልታለች። በየዓመቱ የሚደረገው የሰሜን አሜሪካ የኢትዮጵያውያን የስፖርት እና የባህል ሳምንት ዘንድሮ ኻያ አምስተኛ ዓመቱን የሚያከብረው እዚህ ዋሽንግተን ዲሲ ነው።

በጆን ኦፍ ኬነዲ ስታዲዩም ዙርያ መርካቶ ከእነ ምናለሽ ተራ፣ ሽሮሜዳ ከእነ ሸማዋ፣ ቀጨኔ ከእነ ሸክላ ጥበቧ ተገኝታለች። መዝሙሩ፣ መንዙማው፣ ዘፈኑ፣ ቡናው፣ ባህላዊ ምግቡ እና መጠጡ፣ ልመናው፣ ለብከቱ ሁሉም በየመልኩ ደርቷል።

ኢትዮጵያውያን እንዲህ በተሰባሰቡባቸው አጋጣሚዎች አገራዊ ጉዳዮች መነሣታቸው አይቀሬ ነው። በየሆቴሉ፣ በስታዲዩሙ፣ በየገጸ ድሩ ይወራሉ፤ ይነሣሉ፤ ይጣላሉ። ይህ ለድል ካጋጠማቸው የዘንድሮ ጉዳዮች አንዱ በአገሪቱ እየታየ ያለው ድርቅ እና የኑሮ ውድነት ነው። “ጤፍ ይህን ያህል፣ በቆሎ ይህን ያህል ደረሰ፤ ነዳጅ ተወደደ፤ ዳቦ መብላት እል ተቻለም፤ እዚህ ወይም እዚያ ገበያ እህል አይወጣም፤” ይባላል። ከኢንተርኔት፣ ከእገር ቤት ስልክ፣ ደርሶ ከመጣ ሰው የታየው እና የተሰማው ይወራል፤ ይሰለቃል። በዚህ ረገድ የመንግሥትን ይኹን የተቃዋሚዎችን አቋም የሚያንጸባርቁ፣ ወይም ደግሞ የራሳቸው አቋም ኖሯቸው ስለ ጉዳዩ በተለየ መንገድ ለማብራራት የሚሞክሩ ኢትዮጵያውያንን እና ኢትዮጵያ ተኮር ሚዲያዎችን ለማግኘት እና ለማየት ችያለኹ። በተለይም ወቅቱ ከልዩ ልዩ ሰፍራ ያሰባሰባቸው ኢትዮጵያውያን በስታዲዩሙ ዙርያ በተዘጋጁ የምግብ እና መጠጥ ድንኳኖች ዘና እያሉ ስለ እገር ቤቱ የኑሮ ውድነት የሚሰነዝሯቸውን ሐሳቦች ጠጋ ብዬ አዳምጥ ነበር።

አብዛኞቹ ውይይቶች ሄደው ሄደው በሁለት ነገር ላይ ይቋጫሉ። የመጀመርያው፣ «ለድርቁ/ለኑሮ ውድነቱ ተጠያቂው ማን ነው?» በሚለው ሲኾን ሁለተኛው ደግሞ፣ «ምን ያህሉ ሕዝብ ነው የተቸገረው?» በሚለው

ላይ ነው፡፡ «ድርቁ እና የኑሮ ውድነቱ የተሳሳተው የመንግሥት ፖሊሲ ውጤት ነው፤» ብለው የሚያስቡት እና፣ «ድርቁ ተፈጥሯዊ፣ የኑሮ ውድነቱም በዓለም በተከሠተው የኑሮ ውድነት ተጽዕኖ የመጣ እንጂ የመንግሥት ችግር አይደለም፡፡ እንዲያውም የሚያጋንኑት ተቃዋሚዎች ናቸው፤» እስከሚለው ድረስ የድምዳሜ ሐሳብ ይሰነዘራል፡፡ የተጎጂውን ቁጥር በተመለከተም፣ «ከአራት ሚልዮን እስከ ዘጠኝ ሚልዮን» ባለው ውስጥ ዥዋዥዌ ይጫወታል፡፡ እዚህም ላይ ቢኾን፣ «መንግሥት ቁጥሩን ደብቆ ነው እንጂ ብዙ ነው፤» ከሚለው አንሥቶ፣ «ተቃዋሚዎች ወይም የመንግሥትን በጎ ጎን የማይፈልጉት ለክስ እና ለወቀሳ ወይም ለርዳታ መለመኛ እንዲያመቻቸው አጋነኑት እንጂ ይህን ያህል አስደንጋጭ አይደለም፤» እስከ ሚለው ድረስ ክርክር ይደረግበታል፡፡

በጣም የሚገርመው ግን የውይይቶቹም፣ የክርክሮቹም ማለቂያ ለተጎጅው የሚፈይደው አንዳች ነገር አለመኖሩ ነው፡፡ መቼም ለድርቁም ኾነ ለኑሮ ውድነቱ ምክንያት ይኖረዋል፡፡ እንዲሁ አልተከሠተም፡፡ ይህን ምክንያት በትክክል ማጣራት እና እንዳይደገም ማድረግ ያስፈልጋል፡፡ እንደ ጓያ ነቃይ የዕለት የዕለቱን ብቻ ስናሰብ ይኸው ድርቅ እና ርኀብ እንደ ላሊበላ እና እንደ አኩስም መታወቂያችን እየኾኑ ነው፡፡ የምዕራቡ ዓለም ሚዲያዎችም ሌላ ሌላውን አያስተላልፉልንም እንጂ ድርቅ እና ርኀብ ከገጠመን አሳዛኝ ምስሎችን ማቅረብ የመጀመርያ ተግባራቸው ነው፡፡

ድርቅ፣ የተፈጥሮ አደጋ፣ ቸነፈር፣ የኑሮ ውድነት የኢትዮጵያ ችግር ብቻ አይደለም፤ አደገ በሚባለው አሜሪካም እነዚህ ነገሮች ይከሠታሉ፡፡ አንዱ ክፍለ ግዛት በእሳት ሲያያዝ ሌላው ክፍለ ግዛት በውኃ ይጥለቀለቃል፡፡ የአንዱ እህል ሲወድም የአንዱ ፋብሪካ ይዘጋል፡፡ የእነርሱ ችግር ከእኛ የሚለየው ችግሩን በሚፈቱበት ዘላቂ መንገድ ላይ ነው፡፡ በእነርሱም ዘንድ በመንግሥትም ይኹን በሌሎች አካላት ቸልተኛነት አደጋዎች የከፋ ጉዳት ያደርሳሉ፡፡ በኒው ኦርሊየንስ ግዛት የደረሰው የካትሪና ማዕበል በሚመለከታቸው አካላት ቸልተኛነት የተነሣ ያደረሰው ከባድ ጉዳት የቅርብ

ጊዜ ትዝታ ነው፡፡ የእነርሱ ከእኛ የሚለየው ግን ለምን እንደዚያ ኾነ? ማን ነው ተጠያቂው? ከዚህ ምን ትምህርት ይወሰዳል? ወደፊት ተመሳሳይ ችግር እንዳይከሠት ምን ዘላቂ መፍትሔ ይኖራል? በሚል ጥናት ይደረጋል፡፡ ለኮንግረሱ ይቀርባል፡፡ ውሳኔ ይወሰንበታል፡፡ በእኛ ዘንድ ችግሩ ውሎ ሲያድር ይረሳል፡፡ «እልፎ እይቼው፤» ብሎ አይደል ገበሬ ለውሻው ስም የሚያወጣው፡፡

«ገብስ የሚደርስ ለፍልሰታ እኔ የምሞት ዛሬ ማታ» አለ አሉ ሰውዬው፡፡ ይህ ሁሉ ጥናት፣ ትንተና፣ ክርክር፣ ምርምር ያስፈልጋል ብንልም መጀመርያ ግን ሕይወት ማዳኑ ይቀድማል፡፡ አራት ሚልዮንም ይራብ ዘጠኝ ሚልዮን እየተነጋገርን ያለነው ስለ ሰው መኾኑን መዘንጋት የለብንም፡፡ የቁጥሩ ጨዋታ የዕለት ምግብ አይኾንም፡፡ የቀነሰውም የቀነሰበት፣ የጨመረውም የጨመረበት ምክንያት ቢኖረውም፣ እኛ ሳናውቀው ልቡ ቢያውቀውም ወገናችን መቸገሩ ግን እውነት ነው፡፡ ምግብ የሚያስፈልገው፣ ርዳታ የሚያስፈልገው ወገን መኖሩ ግን ርግጥ ነው፡፡ ከተሞቻችን ያለፍላጎታቸው በተሠማሩ ነዳያን እየተሞሉ መኾኑ ግን እውነት ነው፡፡ አንድም ሰው ቢኾን በርኀብ እና በችግር ምክንያት ለሞት ይዳረግ ብሎ ማንም አይፈርድም፡፡

ሰፈሩ ሲቃጠል ተመልክታ የምታመልጠውን ሰንቁራሪት፣ «አሁን እንቺን ማን እቃጠልሽ እንዳይልሽ ነው የምትሸሽው?» ቢሏት፣ «እስኪጣራ ማን ይጉላላል?» ነበር ያለችው፡፡ የቁጥሩ ጉዳይ በሚያጣራው አካል ይጣራ፡፡ እስኪጣራ ግን ወገን መጉላላት የለበትም፡፡ የሚቃወመውም ኾነ የሚደግፈው የምታጣሩትን በኋላ አጣሩ፤ አሁን ግን - ተግባር፡፡

ባለፈው ጊዜ በቻይና የመሬት መንቀጥቀጥ በብዙ ሺሕ ቻይናውያን ላይ የሞት፣ የመፈናቀል እና የአካል ጉዳት አድርሶ ነበር፡፡ በዚያ ወቅት ላንዲያን ኾኜ በከተማው የሚኖሩ ቻይናውያን በቀጥታ ቴሌቪዥን የሚተ

ኋለፍ የገንዘብ ማሰባሰቢያ ፕሮግራም ያደርጉ ነበር። እንድ ቻይናዊ የተና
ገረውን መጥቀስ ያስፈልገኛል።

«እኔ የሁ ጂን ታእን መንግሥት አልደግፍም። የቻይናን ሕዝብ ግን
እደግፋለኹ። እኔ ስለተጎዱት ወገኖቼ ቁጥር በመንግሥት ሚዲያ እና በም
ዕራባውያን ሚዲያዎች መካከል የሚኖረው ልዩነት አይደለም የሚያሳ
ስበኝ። አንድም ሰው ቢኾን የተጎዳው ወገኔ ነው የሚያሳስበኝ። አሁን
ለዚያ ሕዝብ ለመድረስ ነው የተሰበሰብነው፤ ስለዚህም የሚያስፈልገውን
እንሰጠው። ሌላውን ሁሉ ሰው ሊጠግብ እና እገሩ ሲስተካከል እንነጋገረ
ዋለን።» ይህ ንግግሩ በወቅቱ አስደንቆኝ ስለነበር ከዌብ ሳይታቸው ሄጄ
እንደ ገና ሰማኹት።

ደረጀ እና ህብቴ በሠሩት አንድ ቀልድ ላይ፣‹‹ሰውዬው ሰው ሲገ
ድል አይቻለኹ፤›› ብሎ ለመመስከር በገንዘብ ተስማምቶ ደረጀ፥በምስክ
ርነት ፍርድ ቤት ቀርቦ ነበር። ዳኛው፣«መቼ፣የት፣እንዴት ባለ ኹኔታ፣
ከማን ጋራ፣መልኩ፣ ቁመቱ. . » እያሉ ሲጠይቁት ደረጀ፣ «የተከበሩ ዳኛ
ሌላውን ነገር ሁሉ ትተን በቀጥታ ወደ ገደለው ብንገባ ምን አለበት?»
ብሎ ነበር የጠየቀው። እኛም አሁን ወደ ገደለው እንግባ እባካችኹ።

አብያተ ክርስቲያናት እና መስጊዶች ሕዝቡን አስተባብረውም ኾነ
ካላቸው ህብት ቀንሰው የምገባ ፕሮግራም ይጀምሩ፤ የሚያስተምሩት ትም
ህርት እንዲህ ባለ ጊዜ በተግባር ካልተገለጠ መቼ ሊገለጥ ነው። ዕድሮች
እና ሰንበቴዎች፣ ማኅበራት እና ፎረሞች፣ ሰብሰቦች እና ትብብሮች ሁሉ
በቁጥር እና በተጠያቂነት ላይ መከራከራችንን ለኋላ እቆይተን ሕይወት
ለማዳን ሰንል መነሣት አለብን። ሆቴል ቤቶች፣የምግብ ነጋድያን እና
እህል ያመረቱ ገበሬዎች በኀዘኔታ ስሜት ሕይወት ለማዳን መሥራት ያስ
ባቸው አሁን ነው። የግድ ዐዋጅ እስኪታወጅ መመርያ እስኪወጣ፣ ኮሚቴ
እስኪቋቋም ለምን እንጠብቃለን።

እሁን ከእውነት እና ከልብ ለመረዳዳት የምንነሣበት ጊዜ እንጂ
ቃላት በመወራወር እና መልስ በመሰጣጠት ታሪክ የማይረሳው ስሕተት
የምንሠራበት ጊዜ አይደለም። ከሚዲያው እና ከመግለጫዎች በላይ መንደ
ራችን፣ ገበያችን፣ ሰድራችን፣ ዘመዶቻችን፣ ሆዳችን፣ ገጽታችን፣ እቅማ
ችን፣ መንገዳችን፣ ወፍጮ ቤታችን፣ የሚነግሩንን ለምን እንሰማም? የሚያ
መለክቱንንም ለምን እናይም? ሲታትሰቲክሱን ተዉት፣ ርኀብተኛውን አን
ሡት። ቁጥሩን ርሱት፣ ምግቡን ስጡት።

እስቀድሞኮ የኾነውን እና ሊኾን የተፈራውን ነገር በግልጽ እና በዝርዝር፣
በድፍረት እና በእውነት የሚነግረን ብናገኝ ኖሮ በተችገረ ሰው ህልውና
ላይ ቆመን ይህን ሁሉ ክርክር ባልተከራከርን ነበር። ልማዳችን ለሚነሣ
ነገር መልስ መስጠትን እንጂ እስቀድሞ ጉዳዩን ማቅረብን እላስተማ
ረንም። የተቸገረው ቁጥር ስንት እንደ ኾነ ከመናገር ይልቅ፣ «ይህን ያህል
ነው የተባለው ስሕተት ነው፤» የሚለው ነው የተገለጠው። መጀመርያክ፣
«ይህን ያህል ቁጥር ያለው ሕዝብ ሊቸገር ይችላል ተዘጋጁ፣ እኛም ተዘጋ
ጅተናል፤» ቢባል ዛሬ ክርክራችን፣ «እስከ አሁን ስንት ሰው ታደገን?»
በሚለው ላይ በኾነ ነበር።

ማሊዎች የሚተርቱት አንድ ተረት አለ። ዔሊ በመንገድ ስትሄድ
ዝሆንን አገኘችውና፣ «መንገድ ልቀቅ!» ስትል ጮኸችበት። ዝሆንም፣
«ደግሞ እንቺ ምንድን ነሽ?» ብሎ ረግጧት ሄደ። እርሷም ተናደደችና፣
«ማን መኾኔን ለማየት እንድትችል ለምን ገመድ ጉተታ አትገጥመኝም?»
አለችው። እርሱም እየሣቀ ተስማማ። እልፍ እንዳለችም ጉማሬን አገኘች
ውና፣ «መንገድ ልቀቅ!» አለችው እርሱም፣ «አንቺ ደግሞ ማን ነሽ?»
ብሎ ረግጧት ሄደ። እርሷም፣ «ማንነቴን ለማወቅ ከፈለግኽ ለምን ገመድ
ጉተታ አትገጥመኝም፤» አለችው። እየተገረመ ተስማማ።

ዔሊም ዝሆኑን እየመራች ወደ አንድ ጉብታ ግርጌ ወሰደችውና
የገመዱን ጫፍ አስያዘችው። ከዚያም፣ «እኔ ከማዶ ኾኜ ስጎትት ትጎት

ታለኽ፤» አለችው:: ጉማሬውንም ጠርታ ከዝሆኑ በተቃራኒ በሌላው የጉብታው ግርጌ ወስዳ ሌላኛውን የገመዱን ጫፍ አሲያዘችውና፣ «ጀምር ስልኽ ትጎትታለኽ፤» አለችው:: ዔሊ በአንድ ጥሻ ውስጥ ተደብቃ «ጀምር!» የሚል ድምፅ ስታሰማ ጉማሬው ጎተተ:: ጉተታው መጀመሩን ሲያውቅ ዝሆኑም ጎተተ:: እነዚህ ሁለት ታላላቅ እንስሳት ሲጓተቱ ውለው ተዳክመው ወደየቤታቸው ገቡ:: እናም ሁለቱም ከዚያ ቀን ጀምሮ ዔሊ፣ «ለካስ ኀይለኛ ናት፣ልናሸንፋት አልቻልንም፤»እያሉ አጋንነው ማውራት ጀመሩ::

የተጓተቱት ዝሆን እና ጉማሬ፣ ያሸነፈችው ግን ዔሊ ናት:: እኛ እርስ በርሳችን ስንጓተት እያሸነፈ ያለው ርኀቡ፣ የኑሮ ውድነቱ እና ችጋሩ ነው:: ይህን ወይም ያን የሚለው፣ ተደርጓል ወይም አልተደረገም ብሎ መግለጫ የሚሰጠው፣ የሚደግፈው ወይም የሚቃወመው አይደለም እያሸነፈ ያለው:: እያሸነፈ ያለው ችግሩ ነው:: ብዙ ጊዜም አሸናፊው እርሱ ስለሚኾን ርኀብ እና ችግር ከኢትዮጵያውያን እቅም በላይ መኾናቸውን እንደ ዝሆኑ እና ጉማሬው ሁላችንም አጋንነን እየተናገርንላቸው ነው:: ዋሽንግተን ዲሲ፣ ጆን ኤፍ ኬነዲ ስታዲዬም

ሕይወት - መርከብ

ባሕሯ ዓለም ነው እእምሮው ሾፌር፣
ሞገዱ ፈተና ማለበሉ ችግር፤
መንገዷ ኑሮ ነው ኮምፓሷ ምኞት፣
መቅዘፊያዋ ሥራ ሞተሯ ጉጉት፣
መልሕቋ ማግኘት ወደቧም ርካታ፣
ሞነኳ ሐሳብ ነው ማቃለያው ፋታ፣
ሕይወትም መርከብ ነች
በዚህ ሁሉ መሀል የምትንገላታ::

መስከረም 19/1993 ዓ.ም

የነብር ጥያቄ

በአንድ ወቅት አንበሳ እና ጅብ በአንድነት ኾነው እያደኑ ለመብላት ተስማምተው ነበር:: በስምምነታቸውም መሠረት እያደኑ ተካፍለው መብላት እንደ ጀመሩ አንበሳ ጉልበቱን ተጠቅሞ ስምምነታቸውን ይጥሰው ጀመር:: በስተመጨረሻም ጅብ አድኖ ያመጣውን ነጥቆ እየበላ ለእርሱ የተራረፈውን መስጠት ጀመረ:: ኹኔታው ጅብን ያማርረው ጀመር:: በመጨረሻ ጅብ ከዚህ ጭቆና መላቀቅ አለብኝ ብሎ ተነሣ:: «አንበሳ እንዲህ እንደ ጨቆነኝ መቅረት የለበትም:: እኔ የወዳደቀ እየበላኹ እስከ መቼ እኖራለኹ? አንበሳ የእኔን መከራ መቅመስ አለበት:: ልኩን ማወቅ ይገባዋል፤ ማን ተሠቃይቶ ማን ይቀራል?» የሚሉ ብዙ ሐሳቦች መጡበት:: ይህንንም ሐሳቡን ሄዶ ለነብር አካፈለው:: ነብር ግን ነገሮችን በጥሞና ያጸምጥ ነበር::

አንበሳን እንዴት ባለ ወጥመድ ውስጥ መጣል እንደሚቻል እና አንበሳ በተራው ሊሠቃይ ለማየት የሚቻልበትን መንገድ እንዲመክረው ጅብ ነብርን ሲጠይቀው ነበር፣ ‹‹ጥያቄ አለኝ፤›› ብሎ እጁን አነሣ:: ከዚያም የሚከተለውን ጥያቄ ጠየቀ:: አሁን አንተ የምትታገለው አንተ እንደ አንበሳው ስትኾን ለማየት ነው ወይስ እንበሳው እንደ አንተ ሲኾን ለማየት?»

ነብር ይህን ጥያቄ ሲያነሣ ጅብ አንገቱን አቀርቅሮ ዝም አለ:: ከዚያም የዚህን ጥያቄ መልስ ከሞተ አንበሳ ልብ እንጂ ከሌላ አይገኝም ብሎ ፍለጋ ሄደ:: ይኸው እስከ ዛሬም አንገቱን አጎንብሶ የሞተ አንበሳ ልብ እያነፈነፈ መልሱን ይፈልጋል፤ ጥያቄውም ሳይመለስ ቀረ:: እስከ ዛሬም ድረስ፣ «የነብር ጥያቄ» ይባላል::

በደቡብ አፍሪካ አፓርታይድ ተገርስሶ ኔልሰን ማንዴላ በትረ ሥልጣኑን ሲጨብጡ ነጮች ለፈጸሙት ግፍ ለመበቀል የተዘጋጁ ጥቁር ደቡብ አፍሪካውያን ነበሩ። ህብታቸውን ለመንጠቅ፣ መሬታቸውን ለመቀማት እና እንደ ጥቁር አፍሪካውያን ሁሉ ሲንገላቱ ለማየት የጓጉ ነበሩ። ማንዴላ እና ፓርቲያቸው ግን ይህን አልደገፉም። እንዲያውም ደ ክ ላርክን ምክትል አድርገው በመምረጥ ዓለምን ጉድ አሰኙት። የይቅርታ እና የካሳ ኮሚሽንን ለዳቋቋመው ደምን ያለ ደም አደረቁት።

ለምን? ማንዴላ የታገሉት ጥቁር አፍሪካውያን ሰው ኾነው በአገራቸው የመኖር እና ከነጮቹ ጋራ እኩል ዕድል የማግኘት መብታቸውን ለማረጋገጥ እንጂ ነጮች እና ጥቁሮች በዘመነ አፓርታይድ ይዘውት የነበሩትን ቦታ ለማቀያየር አልነበረም። ጥቁር አፍሪካውያን ሲጨቁኑ፣ ነጮቹ ደግሞ በተራቸው ሲጨቆኑ ለማየት አልነበረም። የነብሩም ጥያቄ ይኸው ነበር።

አንድን ክፉ ተግባር መቃወም፣ ከሚደርስ መከራም ለመላቀቅ መታገል ተገቢ ነው። ነገር ግን ያን ተግባር የጠላነው ወይም መከራውን የምንታገለው እኛ የነገሩ ተካፋዮች ባለመኾናችን ቆጭቶን አለበለዚያም ደግሞ በተሠፈረብን ቁና መልሰን ለመሥፈር ከኾነ ግን ችግሩን እስከ መቼውም አንፈታውም። ጉቦ የሚበሉትን በማጋለጣቸው ተመስግነው መልሰው እነርሱም ጉቦ ሲበሉ የሚያዙ፣ በሥልጣን መባለግን ተጸይፈው እነርሱ በዚያ ወጥመድ የሚወድቁ፣ ለፍትሕ እና ለእኩልነት ታግለው ዕድሉን ሲያገኙ እነርሱ ራሳቸው ፍትሕ እና እኩልነትን የሚያጠፉ፣ ያ ሁሉ ድካማቸው ጅቡን በአንበሳ ቦታ ለመተካት ነበር ማለት ነው።

ጊዜያዊ ወታደራዊ አስተዳደር ደርግ የዐፄ ኀይለ ሥላሴን መንግሥት፣ «ፍትሕ አልባ፣ ጨቋኝ፣ ኋላ ቀር» እያለ በመክሰስ ንጉሡን ከሥልጣን አወረዳቸው። «የጠሉት ይደርሳል» እንደሚባለው ደርግም ንጉሡ አደረጉ የሚለውን በባሰ ኹኔታ ገባበት።

የነብሩ ጥያቄ መጣ። የድኻው መብት ተከብሮ፣ የንጉሡም መብት ተከብሮ፣ ሁለቱም ፍትሕ አግኝተው፣ ንጉሡ እንደ ሰው ሲኖሩ ብናይ ነበር አዲስ ኢትዮጵያ ልትመሠረት የምትችለው። ጨቆኑ ብለን ጨቆንናቸው፤ ፍትሕ አሳጡን ብለን ፍትሕ አሳጣናቸው፤ ገደሉ ብለን ገደልናቸው። ክፉውን አንበሳ በክፉ ጅብ ለመተካት ካልኾነ በቀር ታዲያ አብዮቱ ምን ያስፈልግ ነበር?

ምንም እንኳን የፍርድ ቤቱ ውሳኔ የሚከበር እና የሚፈጸም ቢኾንም እንደ እኔ ግን የደርግ ባለ ሥልጣናት ሰው ኾነው ሻሂ ቤት፣ መርካቶ፣ ልቅሶ ላይ፣ ሠርግ ቤት፣ ዕቁብ ላይ፣ ሰንበቴ፣ መስጊድ እና ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ብናገኛቸው እመኝ ነበር። በጎ ሠርተዋል፤ ሊሾሙ ሊሸለሙ ይገባቸዋል ብዬ በመከራከር አይደለም፤ ሥራ እንደ መዛኙ ነውና። ነገር ግን እነርሱም ሰውን ሲገድሉ እና እስር ቤት ሲወረውሩ ነበር ካልን በሕጉ በተከተለው መንገድ ሄደን መግደሉ እና እስር ቤት መክተቱ እያስተምራቸውም። የማያውቁትን ነበር ማስተማር። ይህንንማ ያውቁታልኮ። አንበሳውን እንደ ጅቡ ባናደርገው መልካም ነበር።

ሌባውን የምንቃወመው፣ «ብቻውን በመሰረቁ» ነው ወይስ በመሰረቁ? ቢያካፍለን ኖሮ እንቃወመው ነበር? ምቀኝነት ነው ወይስ ስሕተትን መጥላት? እኔም እንደ እርሱ መኾን አለብኝ ነው ወይስ እነርሱ እንደ እኔ ሲኾኑ ለማየት? አንዳንዴኮ ጉቦ ሲቀበሉ፣ በዘመድ ሲሠሩ፣ ሙስና ሲፈጽሙ ዐየን ብለው የሚጠቁሙ ሰዎች በርግጥ ተግባሩን ተቃውመው ሳይኾን ከጉዳዩ ሲደርሳቸው የሚገባውን ድርሻ ባለማግኘታ ቸውም ሊኾን ይችላል።

በአንድ በኩል ይህን ችግር የሚፈጥረው ከኀሊና የማይጠፋ የተጨቋኝነት ስሜት ይመስለኛል። እነ እገሌ ትላንት ጨቁነውናል፤ ገዝተውናል፤ በደል አድርሰውብናል በሚል ሐሳብ ብቻ የሚወጠን ትግል የነብሩን ጥያቄ መልሶ ያስነሣል። የጨቆኑንን መልሰን ለመጨቆን፣ የገዙንን መልሰን ለመግዛት፣ የበደሉንን መልሰን ለመበደል ነው የምንታገለው ወይስ በደልን፣ ጭቆናን እና አገዛዝን ለማስወገድ? እንግሊዝኛ አማርኛን ጨቆኖታል ብለን ስንታገል የትግላችን ውጤቱ የሚለካው አማርኛን እንደ እንግሊዝኛ በማሳደግ ነው ወይስ እንግሊዝኛ የትላንቱ አማርኛ ሰጣ ፈንታ ደርሶት አገልግሎት ሲያቋርጥ በማየት?

አንዳንድ ጊዜኮ አምባሻ ብቻ ለምን ይበላል? ብሎ በተጨቋኝነት ስሜት የተነሣ ፓስታ፣ አምባሻ ታግዶ ፓስታ ብቻ ሲበላ ካላየ ድል ያደረገ አይመስለውም። የተደበቀ የገዥነት ፍላጎት ስለነበረው አምባሻ ጨቆነኝ ብሎ ተነሣ እንጂ በርግጥም ጥያቄው የፍትሕ እና የእኩልነት ጥያቄ አልነበረም ማለት ነው። ይህን መሰሉ የሚና መቀያየር ምን ጊዜም የተጨቋኝነት ስሜት የማይጠፋለት ወገን እንዲኖር ያደርገዋል። ፓስታው በርግጥም መጨቆንን ጠልቶ ከኾነ መታገል ያለበት ፓስታ እና አምባሻ በአንድ ማዕድ፣ በእኩል ዕድል

ቀርበው ተመጋቢው የሚባ ፍጠውን እንዲያነሣ የሚደረግበት ኹኔታ ለመፍ
ጠር ነው።

የመንግሥት ፕሬስ ስለ መንግሥት ተግባራት ብቻ እንጂ ስለሌሎች
አካላት ሽፋን አለመስጠቱ ትክክል አይደለም ብሎ የሚያምን ጋዜጠኛ እርሱ
ደግሞ በተቃራኒው የመንግሥትን ተግባር ርግፍ አድርጎ ትቶ ለሌሎች ብቻ
ሽፋን የሚሰጥ ከኾነ አሁንም የሚና መቀያየር እንጂ መፍትሔ አለመጣም
ማለት ነው። ሰዎች እንዲያደርጉ የምንፈልገውን እኛ ራሳችን የማናደርገው
ከኾነ ተቃውሞ ሳይኾን ጥላቻ፣ ችግርን መፍታት ሳይኾን ማሸነፍ ብቻ ነው
የምንፈልገው ማለት ነው። በትልቁ ቤተ መንግሥት ልናደርገው የምንፈ
ልገውን በትንሿ ቤተ መንግሥት በቢሯችን፣ በቤታችን፣ በቤተሰባችን፣ በድር
ጅታችን፣ በተቋማችን ለምን እንሞክረውም?

ያሸነፈ ሁሉ ችግርን አይፈታም። ተርበናል ብለው የሥጋ ፋብሪካ
የወረሩ ውሾች ዘበኞቹን አሸንፈው ወደ ፋብሪካው ውስጥ ገቡ። ነገር ግን
የሥጋ መፍጫ ማሽኑን እንዴት እንደሚከፍቱት ስለማያውቁ አፍ ጥጠው ከማ
የት ባለፈ ርኀባቸውን ማስታገሥ አልቻሉም። ማሸነፋቸውን እንጂ መፍት
ሔውን አያውቁትም ነበር።

ይህ ዐይነቱ ስሜት የምንታገለውን እንጂ ልናመጣ የምንፈልገውን
ውጤት ካለማወቅ የሚመጣ ይመስለኛል። ባሌ እየጠጣ፣ እየሰከረ፣ ከሌላዋ
ጋራ እየወጣ ቤቱን ንብረቱን በተነ ብላ የምታማርር ሚስት እርሷም በተራዋ
ቆይ ላሳየው ብላ ተመሳሳዩን ስሕተት በሌላው አቅጣጫ ከሠራችው ይህች
ሴት ባሏ ብቻውን እንደዚያ በማድረጉ፣ እርሷንም የስሕተቱ ተካፋይ ባለ ማድ
ረጉ ተናድዳ ነበር ማለት ነው እንጂ የባልዋን ክፉ ጠባይ አልነበረም የተቃ
ወመችው፤ እንዲሁም ስዚያኛው።

አንድ ጊዜ ሁለት ልጆች ተጋጩና ወደ አባታቸው መጡ። ታናሹ እያ
ለቀሰ ቀረበ። «አባትም ምን ኾነህ ነው?» ሲል ጠየቀው። «ራሴን በኩርኩም
እየመታኝ፤» ብሎ ተናገረ። አባትየውም ተናድዶ፣ «በኩርኩም እትማታ
ብዬህ አልነበረም ወይ?» ብሎ በኩርኩም ታላቁን ልጁን ገጨው። ልጁም
እያለቀሰ ሄደ። ወዲያው ወደ እኔ ዘወር ሲል፣ «ምን አድርጎህ ነው የመ
ታኸው?» ብዬ ጠየቅኩት። «ይገርምሃል፤ በኩርኩም አትማታ ብዬ ስንት ጊዜ
ነግሬው ነበር፡ ኩርኩም አልወድም፤» አለኝ። እኔም፣ «አንተ ለምን በማትወ
ደው ነገር መታኸው ታዲያ?» ስል ጠየቅኹት። ራሱን ይዞ ኡ ኡ አለ።

ብዙ የአፍሪካ አገሮች ቅኝ ገዥዎችን በመቃወም፣ አገዛዛቸውንም በመ
ጸየፍ ወደ ፀረ ቅኝ አገዛዝ ለምንና ትግል ሲገቡ ቅኝ ገዥዎችን እንዴት
እንደሚጥሉ እንጂ ቅኝ ግዛት እንዴት እንደሚወድቅ አልታሰበበትም ነበር።
በዚህም ምክ ንያት በአንዳንድ ቦታዎች አውሮፓውያን ቅኝ ገዥዎች በአገሬው
ቅኝ ገዥዎች፣ በሌሎች ቦታዎችም የጥቂት ነጮች መንግሥት በጥቂት ጥቁ
ሮች መንግሥት ተተካ እንጂ መፍትሔ አልመጣም። ገና ጥቂቶች ኾነው፣
በትረ መንግሥት ሳይጨብጡ፣ በታላላቅ አገራዊ አጀንዳዎች ሳይዋጡ፣ ክባ
ዱን ሐላፊነትም ሳይሸከሙ፣ ዴሞክራሲያውያን፣ ፍትሐውያን እና ርቱዐውያን
መኾን ያልቻሉ ተዋጊዎች ቅኝ ገዥዎችን አሸንፈው ቦታውን ሲይዙ ከዬት
ያምጡት? የነብሩ ጥያቄ ነው ተመልሶ የመጣው።

ሴትዮዋ፣ «ማናቸውንም ችግሮች እፈታለኹ፤» ከሚል ዐዋቂ ዘንድ
ቀረበች። ዐዋቂው እንደ ችግሩ መጠን ለችግሩ መፍቻ የሚኾን ጫት ያዝ
ዛል። ታዲያ ሴትዮዋ፣ «ወንድ መኾን እፈልጋለኹ፤» ብላ ነበር የጠየቀችው።
ዐዋቂውም አስብ አደረገና፣ «ይቻላል፣ ግን ብዙ ጫት ያስፈልገዋል፤» አላት
ይባላል። የነብሩን ጥያቄ መመለስ ይቻል ይኾናል። ግን ብዙ ነገር ሳያስ
ፈልገው አይቀርም።

ኮሎምበስ፣ ኦሃዮ

የላጭ ልጆች

አንድ የሜክሲኮ ተረት ይቅደም፤

አባት ቆንጆ ቆንጆ የኾኑ ልጆች ነበሩት አሉ። ነገር ግን የእርሱን ቆንጅና እንዳያስንቁት ስለሚፈራ ፀጉራቸውን ሁልጊዜ ይላጫቸው ነበር። ጎረቤቶቹ ለምን እንደዚህ እንደሚያደርጋቸው ሲጠይቁት፣ «ፀጉራቸው ቆንጆ እንዲኾንላቸው ነው!» እያለ ያመካኝ ነበር። ልጆቹ ግን ያን የመሰለው ፀጉራቸው መላጨቱ እና ፀጉራቸው ማጠሩ ምንጊዜም ያሠቅቃቸው እና ያናድዳቸው ነበር።

በኋላ ልጆቹ አድገው ወደ አሜሪካ ለሥራ መጡ አሉ። ልጆቹ ቆንጆዎች ስለነበሩ በቁንጅና ውድድር እንዲሳተፉ በየቦታው ይጋበዙ ነበር፤ ነገር ግን አባታቸው ፀጉራቸውን ስላሳጠረባቸው በፀጉር ውበት በሌሎቹ ተወዳዳሪዎች ሁልጊዜም ይበለጡ ነበር። በዚህ የተነሣ ልጆቹ አባታቸውን፣ «አንተኮ ከእንተ እንዳንበልጥ ብቻ ሳይኾን ከሰው ሁሉ እንድናንስ ነው ያደረግኸን!» አሉት ይባላል።

ይህን ታሪክ ያስታወሰኝ፣ አትላንታ ጆርጅያ ስለሚገኝ አንድ ኢትዮጵያዊ ወንድሜ የሰማኹት እውነተኛ ታሪክ ነው። ይህ ወንድሜ በአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ የተፈጥሮ ሳይንስ ፋኩልቲ/አራት ኪሎ/ የኬሚስትሪ ዲፓርትመንት ተማሪ ነበር። ከዩኒቨርሲቲው ሲመረቅ ያገኘው አጠቃላይ ውጤት ዝቅተኛ ነበር።

ዕድል ገጠመውና አሜሪካን አገር መጣ። ጥቂት ጊዜ እንደ ሠራ ወደ ጆርጅያ ዩኒቨርሲቲ ገብቶ ለመማር ሲያመለክት፣ አጠቃላይ መመረቂያ ውጤትህ/ግሬድህ/ ዝቅተኛ ነው በሚል ሳይቀበሉት ቀሩ። ብዙ ኮሌጆችን እየተዘዋወረ ሞከረ። የሚሰጠው መልስ ግን ያው ተመሳሳይ ነበር። በመጨረሻ ለሌሎች የምትፈትኑትን ፈትኑኝና ከዚያ በኋላ ተቀበሉኝ የሚል ሐሳብ አቀረበላቸው።

የኮሌጁ ሐላፊዎች በሐሳቡ ተገርመው፣ ‹‹ለምን አንፈትነውም?›› በሚል ፈተናውን ሰጡት። በአንድ ሳምንት ጊዜ ውስጥ አጥንቶ በመፈተን 98 ከመቶ አመጣ። መምህራኑ እና የትምህርት ቤቱ አስተዳደር ተገረሙ። ይህ ሰው ገብቶ መማር አለበት ብለው ለሚመለከተው አካል አቀረቡ። የዲፓርትመንቱ

ሐላፊ ግን የውጤት ሪፖርቱ ከቀድሞው የግሬድ ሪፖርቱ ስለተለየባቸው ሊቀበሉት አልቻሉም። ስለዚህም፣ ‹‹ደግሜ መፈተን አለብኝ!›› የሚል ውሳኔ ላይ ደረሱ። እንዳሉትም የመጨረሻ ከባድ የተባለውን ፈተና እንዲፈተን ፈቀዱ። ያ ኢትዮጵያዊ ወገኔ ተጠርቶ፣ «ይኸኛው ፈተና ይከብድህ ይኾናልና ሦስት ወር እንስጥኽ!» ሲሉ ጠየቁት። «አንድ ሳምንት ብቻ ይበቃኛል!» ሲል መልስ ሰጣቸው፤ፈታኞቹም በራስ መተማመኑ እየገረማቸው ፈቀዱለት።

ከሳምንት በኋላ ሲፈተን ግን እጅግ የሚያስገርም ውጤት አመጣ። በዚህም የተነሣ የዩኒቨርሲቲው መምህራን እና ሐላፊዎች ተሰብስበው፣ ‹‹ይህ ተማሪ ገብቶ መማር አለበት!›› ብለው ወሰኑ። በዚያው ስብሰባ ግን አንድ ፕሮፌሰር፣«ይህን ስመሰለ ተማሪ ዝቅተኛ ውጤት የሰጠ ትምህርት ቤት መከሰስ አለበት። ተማሪውን ‹አቢዩዝ›አድርጎታል!» የሚል አስተያየት ሰጡ አሉ።

የአሜሪካ ተማሪዎች ሁለት እና ሁለት ስንት ነው ቢሏቸው የስሌት ማሽን *(ካልኩሌተር)* ፍለጋ ነው የሚሮጡት እየተባለ ይታማሉ። ሒሳብ እና ፊዚክስ በደረሱበት አታድርሰኝ እያሉ ይሳላሉ ይሏቸዋል። በስንት ክብክቤ ምግብ ተዘጋጅቶላቸው፣ የመማርያ መሣርያ ተሟልቶላቸው፣ ምን እንለብሳለን? ወይም ምን እንበላለን? ብለው ሳይጨነቁ ነው የሚማሩት።

ይህ ሁሉ ኾኖ ግን የተማሪዎቻቸው ውጤታቸው እንዳይበላሽ እና የተሻለ ውጤት እንዲያስመዘግቡ መምህራኑ ጥረት ያደርጋሉ። ፈተና ከመስጠታቸው በፊት ተመሳሳይ ፈተና አዘጋጅተው ይሰጣሉ። በዚህም ምክንያት የአሜሪካ ተማሪዎች የውጤት ሪፖርታቸው/ግሬዳቸው/ የተሻለ ገጽታ አለው።

እስኪ የተማርንበትን ኹኔታ ተመልከቱት። በኩራዝ ተጠንቶ፣ የሻገተ ተበልቶ፣ በተቀዳደደ ደብተር ተምሮ፣ ለአራት እና አምስት ተማሪ አንድ መጽሐፍ ተሰጥቶ፣ በባዶ እግር ተሩጦ ነው ትምህርቱ የሚካሄደው። ይህ ሁሉ መከራ አይበቃም ተብሎ ደግሞ መምህሮቻችን በውጤት አሰጣጥ ረገድ መከራ ያደርሳሉ።

በቤተ መጻሕፍት የምትገኝ አንዲት ማመሳከርያ መጽሐፍ ካለች መምህሩ እርሷን ከቤተ መጻሕፍት ያወጣትና መልሶ፣ ‹‹እርሷን ተጠቅማችኹ ጥናት አድርጉ!›› ይላል። «ኤ» ለመምህር፣ «ቢ» ለጎበዝ ተማሪ፣ «ሲ» ለጨዋ፣ «ዲ» ለመላው ተማሪ እየተባለ ግሬድ ይሰጣል። እ.አ.አ በ1980ዎቹ እና ከዚያም በፊት በታተሙት መጻሕፍት የተሞላ ቤተ መጻሕፍት መኖሩ እየታወቀ፣ ድኻ ተማሪ ፎቶ ኮፒ አድርጎ፣ በኮምፒዩተር አስመትቶ የሚያ

መጣበት አቅም እንደ ሌለው እየታወቀ፣ በክፍል ውስጥ ከሚነገረው ነገር በስተቀር ተጨማሪ ዕውቀት ሊገኝ የሚችልበት አማራጭ ቤተ ሙክራ ወይም ደግሞ የመረጃ ምንጭ እንደ ሌለ እየታወቀ፣ ከአቅም በላይ የኾነ ውጤት ከተማሪው መጠበቅ ምን ማለት እንደኾነ አይገባኝም።

ዛሬ ዛሬ የተሻለ ነገር እየመጣ ነው እንጂ ተማሪው ውጤቱ ምን እንደ ኾነ ሳያውቀው ነበር ግሬድ የሚሰጠፍለት። መቆጣት፣ መሳደብ እና ከክፍል ማስወጣት የእንዳንድ መምህራን የጠባያቸው መገለጫ ነበርኮ።

ከሁሉ የሚገርመው ደግሞ መምህራኑ ተማሪ በነበሩ ጊዜ በመምህሮቻቸው እየተማረሩ ተምረው፣ የመምህሮቻቸውን ሰብእና እና የማስተማር ዘዴ ሲኮንኑ እንዳልነበረ፣ እነርሱ «ሰቃዮች» ተብለው በአስተማሪነት ሲመደቡ ግን ከበፊቶቹ የባሱ ሲኾኑ እንጂ ሲሻሉ አለመታየታቸው ነው። ይህ ብቻ አይደለም። ውጭ አገር ደርሰው፣ በተዝናና እና በተሟላ ኹኔታ ተምረው፣ የተሻለ ገንዘብ እና መኪና ይዘው መጥተው እነርሱ ከተማሩበት የማስተማር ዘዴ እና ርኅራኄ ጥቂቷን እንኳን ሊያቋድሱን ፈቃደኛ አይኾኑም። በዚያው በተለመደው መንገድ ነው የሚጓዙት። እንዴት ነው፣ ዕውቀት ለመኪና እና ለተሻለ ደሞዝ ብቻ ነው እንዴ?

አንዳንድ ጊዜ ‹ግሬድ› የመንግሥት በጀት ይመስል በጥንቃቄ እየተቀረሰ እና በቃህ እየተባለ የሚሰጥ ነው የሚመስለው። ለመኾኑ የኢትዮጵያን ተማሪ ሰነፍ ያደረገው ማን ነው? እርሱ መማር ስለማይችል ነውን? የማስተማርያ መሣርያው፣ የትምህርት ቤቱ አሠራር፣ ምግቡ፣ የጤናው ኹኔታ፣ የቤተሰቡ ንቃተ ኅሊና፣ የቤተ መጻሕፍቱ ብቃት ተማሪውን ለሚፈለገው ውጤት ያደርሱታልን?

ከዛሬ ሰባት ዓመት በፊት ሌሶቶ በነበርኩበት ጊዜ አንድ የአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ መምህር፣ ‹‹በአራት ኪሎ ተማሪ ላይ ለሠራነው ግፍ እዚህ ዕዳውን እየከፈልን ነው፤›› ያለኝን አልረሳውም። እዚያ ሌሴቶ በአንድ ሴሚስተር ሰተማሪዎቹ ሦስት ፈተና አውጥተው የተሻለ ውጤት ያመጡበትን ፈተና ነው የሚወስዱት። ይኸው መምህር ተማሪው እንደ ተመደበ በምብ በምብ የኾነ ፈተና አውጥቶ ተማሪውን ሁሉ ረፈረፈው። ያን ጊዜ የትምህርት ቤቱ ማኅበረሰብ ተንጫጫ። ‹‹ይህ ሁሉ ተማሪ ከወደቀ አንተ አላስተማርኸም ማለት ነው፤›› የሚል እለተ ያየት ነበር የሰነዘሩት።

እውነታቸውን ነው። የተማሪዎች ውጤት እኮ የተማሪውን የመማር አቅም ብቻ አያመለክትም፤ ይልቁንም የአራት ነገሮችን ውድቀት ነው የሚያመለክተው። የተማሪውን፣ የመምህሩን፣ የማስተማር ዘዴውን፣ እንዲሁም ሰትምህርት ሥርዐቱ ድጋፍ የሚያደርጉትን ነገሮች ውድቀት እና በቂ አለ መኾን ጭምር ነው የሚያመለክተው። ተማሪ ሲፈተን ሌሎች ነገሮችም እየተፈተኑ ነው፤ ግሬዱም ለተማሪው ብቻ ሳይኾን ለሁሉም የተሰጠ ግሬድ ነው። ያ የአትላንታ መምህር፣ ‹‹አቢዩዝ ተደርጓል፤›› ያለው ለዚህ ነው።

ይህ ኹኔታ እየጎዳ ያለው ተማሪውን ብቻ አይደለም፤ አገሪቱን ጭምር ነው። ኢትዮጵያውያን ተማሪዎች በልዩ ልዩ የዓለም ኮሌጆች እና ዩኒቨርሲቲዎች ተወዳድረው የተሻለ ቦታ እንዳያገኙ ያደረጋቸው የችሎታ ማነስ አይደለም። ይህ አለመኾኑን በአሜሪካ ዩኒቨርሲቲዎች እሳት ልሰው እሳት ጎር ሰው ነጥረው የወጡትን ኢትዮጵያውያን ተማሪዎች ማየት ብቻ በቂ ነው።

‹‹ውጤታችኹ ዝቅተኛ ነውና ሕክምና አታጠኑም፤›› ተብለው ከሕክምና ሳይንስ ኮሌጆች የተከለከሉ ተማሪዎች ተደናቂ ዶክተሮች ኾነዋል። ‹‹ውጤት የላችኹምና ለሻል ሳይንስ እንጂ የተፈጥሮ ሳይንስ አይገባችኹም፤›› ተብለው ከዘገራችን ዩኒቨርሲቲዎች የተባረሩ ኢትዮጵያውያን ናሳን እያኮሩት ነው። ‹‹ኮምፒዩተር ሳይንስ ለመማር ውጤታችኹ በቂ አይደለም፤›› የተባሉ የአገሬ ልጆች ማይክሮሰፍትን አጥለቅልቀውታል። እናም ችግሩ የተማሪው ብቻ አልነበረም ማለት ነው።

አሜሪካን አገር በሚገኙ ኢትዮጵያውያን ተማሪዎች ላይ የማየው ነገር ዕድል፣ ፍላጎት እና ጥረት አንድ ነጥብ ላይ ከተገናኙ ሁሉም ጀግና መኾን እንደ ሚችል ነው። እዚህ አገር ፍላጎት እና ጥረት ያለው ሰው ያገኘውን ዕድል ተጠቅሞ ማንነቱን ያሳይበታል። ኢትዮጵያ ውስጥ ዕድሉ ጠባብ ነው። ከጭራ በቀጠነ መንገድ ተጉዞ በጠባብ በር እንደ መግባት ይቆጠራል። ኢትዮጵያ ውስጥ ለአንድ ተማሪ ውጤት ሲሰጥ አብረው መታየት ያለባቸው ነገሮች ያሉ ይመስለኛል።

ለዚያ ተማሪ የነበሩት ዕድሎች፣ የመጣበት ኹኔታ፣ ያሳደገው ሥርዐት እና ድጋፍ ሰጭ ኹኔታዎች/ምግብ፣ልብስ፣መድኃኒት፣ የትምህርት መሣርያ፣. .ወዘተ/ ግምት ውስጥ መግባት አለባቸው። እነዚህ ኹኔታዎች በመካከለኛ ደረጃ እንኳን ባልተሟሉበት ኹኔታ የሚኖር ተማሪ ያገኘውን 50 በመቶ፣

ሁሉም በተሟ ሉብት ኹኔታ የሚኖር ተማሪ ካገኘው 50 በመቶ ጋራ እንዴት እናወዳድረዋለን? መቼም የማራቶን እና የመቶ ሜትር ሪከርድ አንድ ዐይነት አይደለም።

ያልተዘራበትን የሚያበቅል፣ያልሰጡትን የሚመልስ፣ያልፀነሰውን የሚወልድ ማንም የለም። [subject+ verb +object = sentence] እየተባለ እንግሊዝኛን በሒሳብ ስልት የተማረን ተማሪ፣ «ፍሉኤንት አይደለኸም» እያሉ ግሬድ መስጠት፣ «ኃይት ሐውስን በሕልም ዐይተኸ ስለ ኃይት ሐውስ የመመሪቂያ ጽሑፍ አዘጋጅ፤» እንደ ማለት ይቆጠራል።

በሜክሲኮአውያን ተረት ውስጥ ያሉትን የላሞውን ልጆች፣ አባታቸው እነርሱን ከእርሱ በታች ለማድረግ የሠራው ሥራ ከሁሉም በታች አደረጋቸው፤ አንዳንድ መምህራንም ተማሪው ከእነርሱ እንዳይበልጥ ብለው ያደረጉት ነገር ተማሪውን ከሁሉም የዓለም ተማሪዎች እሳንሶት እንደሚቀር የገባቸው አልመሰለኝም።

በርግጥ ኢትዮጵያውያን መምህራን ተማሪ ተጨንቆ እንዲማር፣ አእምሮውን እንዲያሠራ፣ ችግርን ተቋቁሞ እንዲያልፍ፣ በትምህርት እንዳይቀልድ፣ ሥነ ምግባር ያለው እንዲኾን ያደረጉት ጥረት የሚመሰገን ነው ብዬ አስባለኹ። እየቀለደ የተማረ የአሜሪካ ተማሪ ከመዝናናት እና ከፓርቲ ያለፈ ነገር አልችል ማለቱን ለናይ ደግ አደረጋችኹ ያሰኛቸዋል። በዚህ ኹኔታ ያስተማሩትን ተማሪ በመጨረሻ በግሬድ አለጣጥ ወገቡን መቁረጣቸው ግን የሚያሳዝነው ነው። ይህን ለመሰሉ ተማሪዎቻቸው በጎ ውጤት ሰጥተዋቸው ቢኾን ኖሮ በዚህ ሥነ ምግባራቸው እና ችግርን የመቋቋም ችሎታቸው ላይ ጥረት ተጨምሮ የዓለምን ዩኒቨርሲቲዎች እንደ ሕንዶች ባጥለቀለቁት ነበር። ከላሞች ይሰውረን። ሚኒሶታ፣ ሚኒያፖሊስ፣ ዩ.ኤስ.ኤ

መስተዋቱ

አንድ ጊዜ በአንድ ትልቅ ፋብሪካ ውስጥ አንድ ማስታወቂያ ተነገረ። *‹‹ለዕድገታችኹ፣ ለደመወዛችው መጨመር እንዲሁም ለጠቅላላ ሕይወታችው ዕንቅፋት የኾነ ሰው ስለ ሞተ እየመጣችኹ አስከሬኑን ተሰናበቱት!››*ይላል። የፋብሪካው ሠራተኞች ሁሉ ይህን ለሥራቸው፣ ለዕድገታቸው እና ለሕይወታቸው ዕንቅፋት የነበረ ሰው ማንነት ለማወቅ በጣም ስለጓጉ ሁሉም እየተንጋጉ አስከሬኑ ወደተቀመጠበት የመስተዋት ሣጥን ቀረቡ። በአካባቢው የነበሩት የጸጥታ አስከባሪዎችም ሠራተኞቹን ለልፍ አስይዘው በየተራ አስከሬኑን እንዲመለከቱ ያደርጋሉ።

ሠራተኞቹ በየተራ ወደ አስከሬኑ ሲቀርቡ የአስከሬኑ ሣጥን በተሠራበት መልክን በሚያሳየው መስተዋት በኩል የራሳቸውን መልክ ነበር የሚያዩት። ሁሉም ሠራተኞች ያዩትና፦ ለዕድገታቸውም፣ ለኑሯቸውም፣ ዕንቅፋት የኾነው ያ ሰው ራሳቸው፣ እያንዳንዳቸው ነበሩ።

ዕንቅፋቱ ማን ነው?

ኢትዮጵያ እንደ በለጸጉት አገሮች እንዳትኾን፣ ዴሞክራሲያዊ ሥርዐቱ በተፈለገው ፍጥነት እንዳያድግ፣ ዕድሜ ልካችንን ስለ ርኀብ፣ ኋላቀርነት እና ችጋር ብቻ እንድናወራ፣ የአኩለም፣ የላሊበላ፣ የጢያ፣ የሐረር ሥልጣኔዎች እንዳይቀጥሉ ዕንቅፋታችን ማን ነው? ቢባል ራሳችን ከመኾን አንዘልም።

ብዙ ጊዜ የችግሮቻችንን መነሻ ከውስጣችን ላይኾን ከሦስት አካላት /ከእኛ በአፍዓ/ ነው የምንፈልገው - *ከተቃራኒዎቻችን፣ ከጠላቶቻችን እና ከተፈጥሮ።*

መንግሥት ተቃዋሚዎችን፣ ተቃዋሚዎችም መንግሥትን፣ የአሁኑ መንግሥት ያለፉትን፣ ያለፉት መንግሥታትም ይኸኛውን መንግሥት ነው/ነበር የሚከሰሱት። ‹‹እገሌ እና እገሌ የተባሉ ተቃዋሚዎች ባይኖሩ ኖሮ ወይም እገሌ የተባለ መንግሥት ባይኖር ኖሮ ዛሬ ለድገታችን የትናየት በደረሰ

ነበር፤›› የሚል እንጂ እኔ ዕድገቱን በመነተት ረገድ ያበረከትኹት አሉታዊ አስተዋፅኦ ምንድን ነው? የሚል የለም። ችግሩን ከውጭ ስለምንፈልገውም መፍትሔውንም ከውጭ ስናፈላልግ ነው የምንኖረው።

ብዙ ጊዜ ለሕጎቻችን፣ ለመመሪያዎቻችን እና ለአሠራሮቻችን፣ ‹‹እገሌ የተባለ አገርን ልምድ ቀስመናል፤›› እንላለን እንጂ ነባር ዕውቀት ያላቸውን ሽማግሌዎች አማክረናል፤ የአገራችንን ነባር አሠራር ገምግመን የሚለማመንን ወስደናል፤ ጉዳዩን ዓለም ስለ ተቀበለው ብቻ እንቀበለው ወይስ ለአገራችንም ይሠራል? የሚለው ላይ ትኩረት የምናደርግ አይመስለኝም። በዚህ ጉዳይ ላይ ተከራካሪ ኾነው የሚቀርቡ ወገኖችም እነርሱም ራሳቸው የሌሎችን አገሮች ‹‹ምርጥ ተሞክሮ›› እየጠቀሱ ይከራከራሉ እንጂ የአገሪቱን ነባር ዕውቀት እና መሠረት እያነሡ ይሄዳል፣ አይሄድም እያሉ ሲከራከሩ እምብዛም አይሰማም። ስለ እንጀራ መጋገር የጃፓን እና የአውስትራልያ ልምድ መቅረብ አለበትን?

የአገራችን የፓርላማ፣ የምርጫ፣ የመንግሥት ሥርዐት ሲዘረጋ፣ ሕግ ሲወጣ በኦሮሞ ሕዝብ ዘንድ የነበረው የገዳ ሥርዐት የአመራረጥ ዘዴ፣ የሥልጣን ርክክብ፣ የውሳኔ አሰጣጥ ምን ያህል ግምት ውስጥ ገብቶ በግብአትነት እንደተጠቀምንበት እስከ አሁን ሲነገር ሰምቼ አላውቅም፤ በምትኩ የእንግሊዝ፣ የአሜሪካ፣ የስዊድን፣ የፈረንሳይ ልምድ እና ሕግ ሲነገር እሰማለኹ።

ለምሳሌ ያህል፣ ኤች.አይ.ቪ/ኤድስን በመከላከል ረገድ ከሌሎች አገሮች በተገኘ ልምድ በህውደ ትምህርት/ሴሚናር/፣ በዐውደ ጉባኤ /ሲምፖዚየም/፣ ቲ-ሸርት አሰፍቶ በመልበስ፣ሙዚቃ በማስማት፣ፖስተር በመስቀል /በመለጠፍ፣ ሻማ ማብራት፣ ሰልፍ በማድረግ እና መሰል ከዋኔዎች ለመከላከል ሞከርን። ኢትዮጵያዊ የኾኑትን የመረጃ ማስተላለፊያ መንገዶች ግን ረሳናቸው። ኢትዮጵያ ውስጥ የፈለገውን ያህል መግለጫ ቢሰጥ እና ዐዋጅ ቢወጣ ሴቶች ቡና ላይ፣ ወንዶች ጠጅ ቤት እና ጠላ ቤት ተሰብስበው ውድቅ ካደረጉት ፈረሰ ማለት ነው።

በቡና ላይ የሚገኙ የሰፈር ሴቶች እና በጠላ ቤት እና ጠጅ ቤት የሚገኙ ወንዶችን ሕዝባዊ ስብሰባ፣ ዐውደ ትምህርት፣ ዐውደ ጉባኤ ኢየውቃቸውም። ኅብረተሰቡ ግን ያውቃቸዋል። ኀዘን ሲኾን ድንኳን የሚጥሉለት፣ ቁጭ ብለው የሚያስተዛዝኑት፣ ንፍሮ የሚቀቅሉለት፣ የእዝን እንጀራ የሚወስዱለት እነርሱ ናቸው። ሠርግ ሲደግስ ዳስ የሚጥሉለት፣ በሬ መርጠው

ገዝተው የሚያርዱለት፣ወጥ የሚሠሩለት፣ የሚያስተናግዱለት እነርሱ ናቸው። ያለእነዚህ ሰዎች ኢትዮጵያውያን መኖር አይችሉም።

ያለዐውደ ትምህርት፣ ያለሕዝባዊ ስብሰባ፣ ያለ ቴሌቭዥን፣ ያለ ባለሥልጣን ግን መኖር ይችላሉ። እናም እነርሱን አክብረው ይሰማሉ። ያ ሁሉ መግለጫ እና ማብራርያ በቡና ጉባኤ እና በጠጅ ቤት ስብሰባ ውድቅ ከተደረገ ፎረሸ ማለት ነው። ታዲያ ኅብረተሰቡ እንዳይሰማን አድርገን የተናገርነው እኛ እንጂ ኅብረተሰቡ አይደለም ።

በኅብረተሰቡ ውስጥ እንዲለወጡ የምንፈልጋቸውንም ነገሮች በፖስተር እና በባነር ከማስቀመጥ/በተለይም 85 በመቶ ለኾነው የገጠር ወገናችን/ በየስብሰባው ረዣዥም ንግግሮችን ስምታችኹ ተለወጡ ከምንላቸው ይልቅ በሚገባቸው እና በለመዱት መንገድ ለምን እንነግራቸውም። በልቅሶ፣ በሠርግ፣ ውኃ ለመቅዳት ሲወረድ፣ እርሻ ላይ፣ ወፍጮ ሲፈጭ የሚነገሩትን ሥነ ቃሎች ኅብረተሰባችን ከመርሳት ይልቅ ከዘመን ዘመን እያሻገራቸው ለትውልድ ሲያደርሳቸው፣ ያለምንም የማስረጫ ወጪም በየዐታው ሲያስረጫቸው እያየን ለምን ይህንኑ ኅብረተሰቡ የሚገባውን መንገድ ቢያንስ በአማራጭነት እንደማንጠቀምበት ግራ ይገባኛል። እኛ መለወጥ እቅቶን ሕዝቡ በማይገባው መንገድ እየተናገርን ሕዝቡ አልተለወጠም ብለን በሕዝብ እናመካኛለን።

ርግጥ ነው፣ የአገራችንን ዕድገት የማይወዱ የውጭ ጠላቶች ድሮም ነበሩ፤ዛሬም አሉ፣ ወደፊትም ይኖራሉ። ዕድገታችን የሚያማቸው፣ ሥልጣኔያችን የሚያቅራቸው፣ ሰላማችን የሚቀረቁራቸው፣ ኅብረታችን የሚያቦራቸው ይኖራሉ፣ አሉም። ነገር ግን እኛ ካልተባበርናቸው ብቻቸውን አንዳች ነገር አያደርጉም። ዛፎች መጥረቢያ ጨረሰን ምን እናድርግ ብለው በጠሩት ስብሰባ ላይ ሽማግሌው ዛፍ፣ «ራሳችንን የመጥረቢያ እጄታ ኾነን ያስጨረሰ ነው ራሳችን ነን። መጥረቢያ እኛ እጄታ ካልኾንነው ብቻውን ምን ያደርግ ነበር፤» ብለው የተናገሩትን እዚህ ላይ ማንሣት ያሻኛል።

እናም ለመጥረቢያው እጄታ የኾንበትን ጠባይ፣ አሠራር እና አስተሳሰብ ከውስጣችን ካላረምነው የውጭ ጠላቶቻችን ያገኙትን አጋጣሚ ቢጠቀሙ ተመቀኙናቸው እንጂ ተዋጉናቸው አይባልም። እህል የተወደደው በዓለም ገበያ ዋጋ ምክንያት ብቻ ነው ወይስ ለገበያው መናር እኛም ባደረግ ነው አስተዋፅኦ? ድርቅ የመጣው በዓለም ሙቀት መጨመር ብቻ ነው ወይስ እኛም ለሙቀቱ ባደረግነው አስተዋፅኦ? እንዲሞት ከምንፈለገው ጠላት የሬሳ ሣጥን

ላይ ራሳችንን ማየት ካልጀመርን ጠላቶቻችንን ማሸነፍ የምንችል አይ መስለኝም::

የውጭ ሰዎች ባደረጉብን ወረራ ባህላችን ተበላሸ፣ የትውልዱ ሞራል ወደቀ እየተባለ በትውልዱ ላይ ወቀሳ ይሰነዘራል:: «ቤታቸውን ከፍተው እየ ሄዱ ሰው ሌባ ይላሉ!» አለ አሉ አንድ የተከፈተ ቤት ሲሰርቅ ፖሊስ የያዘው ሌባ:: አንዳንዴ እውነቱን ነው:: ራሳችን ለመተው፣ ለመቀየር፣ ለመናቅ፣ ለማስወገድ ካልፈለግን በቀር ማን ነው ያስገደደን:: በኀይል የመጣን ጠላት ድንበር ላይ ተዋድቀን የመለስን ጀግኖች ይህች አቅታን ነው፣ «ሊበሏት ያሰ ቧትን አሞራ ጅግራ ናት!» ማለት ለምዶብን ነው እንጂ::

የሃይማኖት ተቋማትም የችግራቸውን እና የድክመታቸውን መነሻ፣ አማኞቻ ቸው የኮበለሉበትን መንሥኤ፣ የሃይማኖት መሪዎቹን ንግግር ተከታዮቻቸው መስማት ያቆሙበትን ምክንያት ከራሳቸው ድክመት ውስጥ ከመፈለግ ይልቅ በተ ቃራኒዎቻቸው ግቢ ውስጥ ይፈልጉታል:: ምንም ያህል ተቃራኒዎቻቸው ዕድገታ ቸውን ባይፈልጉት እነርሱ ራሳቸው ራሳቸውን ለመበደል እና ለማዳከም ከተነሡት በላይ ሊጎዷቸው ግን አይችሉም::

አንዳንድ ጊዜ የእብደቱ መጠን ይለያይ እንጂ በስክነ ስሜት ላለመወ ያየት፣ ነገሮችን በቀናነት ብቻ ላለማየት፣ ላለመስማማት፣ ላለ መግባባት፣ ለመጠ ፋፋት፣ ክፉ ዜና ከአገራችን እንዳይርቅ የሚገረግር ብሔራዊ እብደት የተጠ ናወተን ይመስለኛል:: አንድ የሚኒያፖሊስ ከተማ ነዋሪ እንደተረተልኝ ያልባሰበት እንጂ ያልጀመረው ያለ አይመስለኝም::

ችግራችንን በጊዜ ፈውሰን የራሳችንን ችግር በራሳችን ለመፍታት፣ ችግራ ችንንም መፍትሔውንም ከውስጣችን ለመፈለግ ካልተነሣን ዓለም እገራችንን የሚ ዘነጋበት ጊዜ ሩቅ አይኾንም:: በምዕራብም በምሥራቅም ከእኛ የሚስተካከሉ፣ ከእኛም ይብሱ የነበሩ ሁሉ እኛን ወደ ኋላ በርቀት እያስከተሉ በዕድገት መሰላል እያደጉ እና እየተመነደጉ ነው:: እንዳንድ ጎረቤቶቻችንም በምርጫ ችግር እፌ ታትም፣ በልማትም፣ በመቻቻልም እየላቁን መጡ::

ከዔሊ ጋራ የተወዳደረች ጥንቸል ፈጥና ሮጣ ዘመር ብላ ብታይ ዔሊ ገና ስትንቀራፈፍ ዐየቻትና እስክትደርስ ብላ ተኛች:: በዕንቅልፍ ላይ እያለች ጨኸት ስማችና ቀና ብትል ዔሊ ገመዱን በጥሷ አሸንፋ አገኘቻት:: ለካስ እርሷ እንደ ተኛች እልፋት ሂዳ ነበር:: እንደ ተኛን ሰንቶች አለፉን:: የችግራችን መነሻው ማን ነው? እኛ:: መፍትሔውስ? እኛ:: የት እንፈልገው? ከውስጣችን:: ሲልቨር ስፕሪንግ፣ ሜሪ ላንድ

በአያቱ ፈረስ ነው

የአውሮፓ አገሮች በመጀመርያው እና በሁለተኛው የዓለም ጦርነት ጎራ ለይተው ተጨፋጭፈዋል:: ረዥም እና መራራ ጦርነት አካሂደዋል:: አንዱ አገር የሌላውን አገር ሕዝብ ገድሏል፤ ንብረት አውድሟል፤ ድንበር ጥሷል፤ ታሪክ አበላሽቷል:: ይህ ሁሉ ቢኾንም ቅሉ ዛሬ «የአውሮፓ ኅብረት» ብለው መሥርተው ስጋራ ጥቅም እና ለፍጹማዊ አንድነት በኅብረት በመሥራት ላይ ናቸው:: የትላንቱ ጦርነት እና የጦርነቱም ጠባሳ ለቀጣዩ ትውልድ የታሪክ ትምህርት ማስተማርያ እና ከስሕተት መጠበቂያ ከመኾን ያለፈ ቂም የሚ ያማዝዝ አልኾነባቸውም::

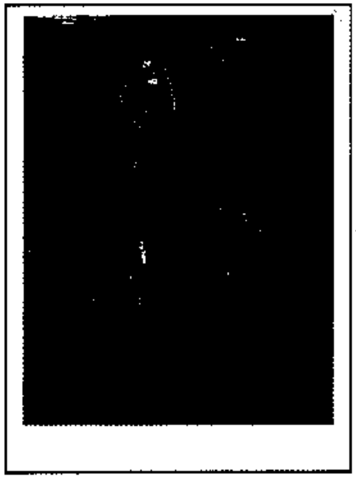

አሜሪካ እና ጃፓን ተዋግተዋል፤ በሂሮ ሽማ እና በናጋሳኪ የተጣለው የአቶሚክ ቦምብ አያሌ ጃፓናውያንን ገድሏል፤ አካል አጉድሏል፤ ንብረት አውድሟል:: የቁስሉ ጠባሳ ዛሬም አልሻረም:: ነገር ግን ጃፓን ዛሬ የአሜሪካ ዋነኛ ሸሪክ ናት:: የትላንቱ የጦርነት ታሪክ መማርያ እና መታረሚያ ኾኖ ይኖራል እንጂ ቂም ተያይዘው ለዳግም ጦርነት አይፈላለጉም::

እንግሊዝ እና አሜሪካ እንዲህ ዛሬ ከባል እና ሚስት በላይ ተዋድደው ሲታዩ ጠብ ነክቷቸው የሚያውቁ አይመስሉም:: እነርሱ ግን ከጠብም አልፈው ጦርነት ገጥ መዋል:: አሜሪካውያን ከእንግሊዝ ቅኝ ግዛት ለመላቀቅ እልከ አስጨራሽ ውጊያ ተዋግተዋል:: በመጨረሻም አሜካውያን ከእንግሊዝ አገዛዝ ነጻ ወጡ:: እስከ ዛሬም የነጻነት በዓል ብለው ያከብሩታል:: ያ ሁሉ ተረስቶ ግን ዛሬ፣ «አሜሪካ ባለችበት እንግሊዝ፣ እንግሊዝ ባለችበት አሜሪካ አለች!» እስኪባል ድረስ ብሔራዊ ጥቅማቸውን በጋራ እስከ ማስከበር ደርሰዋል::

በአሜሪካ ታሪክ «የእርስ በርስ ጦርነት» እየተባለ የሚጠራ ከ1861 - 1865 እ.ኤ.አ የተካሄደ ጦርነት አለ። ጦርነቱ የተካሄደው በደቡብ ግዛቶች እና በሰሜን ግዛቶች መካከል ነበር። ባርነትን እና መገንጠልን አጣምሮ በያዘው የደቡብ ግዛቶች እንቅስቃሴ ምክንያት በተነሣው በዚህ ጦርነት እያሌ አሜሪ ውያን አልቀዋል፤ ተሰድደዋል፤ ንብረታቸው ወድሟል፤ ወንድማማቾች እርስ በርሳቸው ተፋጅተዋል። ዛሬ ያ ታሪክ በአሜሪካ ት/ቤቶች ውስጥ መማርያ ከመኾን አልፎ ቂም መያያዣ እና ነገር መቆስቆሻ አይኾንም።

እስኪ አገራችንን እንቃኛት!!

እነ ግራኝ አሕመድ፤ ዐፄ ቴዎድሮስ፣ ዐፄ ዮሐንስ፣ ዐፄ ምኒልክ፣ ንጉሥ ጦና፣ አባ ጅፋር ያካሄዷቸው ጦርነቶች አሉ። እነዚህ ጦርነቶች በወቅቱ ለበጎም ታስበው ይኹን ለጥፋት - በመካከሉ ብዙ ሕዝብ ሞተ፤ ተሰደደ፤ ተመሳቀለ፤ የአገር ቅርስ እና ንብረት ወደመ፤ አገር ተተራመሰ። ዛሬ ኢትዮጵያ የምትባለው አገርም የዚህ ታሪክ ውጤት ኾነች። የአገራችን የታሪኳ ክፍል ኾኖም አለፈ። ዛሬ ከዚያ ተምረን አዲስ ታሪክ መሥራት እና ስሕተቱን ላለመድገም፣ በጎውንም ለማጠንከር መጣጣር ሲገባን እንደ ገና በከፋት እዙሪት ተይዘን ወደ ጥንቱ ነገር እየተመለስን እና ክፋውን ብቻ እያነሣን የቂም መቋጠርያ፣ የሕዝብ መቀስቀሻ፣ የጠብ መዝርያ፣ የተጨቋኝነት ስሜት መቆስቆሻ እያደረግናቸው እን ገኛለን።

በጣም የሚገርመው ነገር ደግሞ የሰብአዊ መብት፣ የማሰብ መብት፣ የዴሞክራሲ፣ የምርጫ፣ የሴቶች መብት፣ የብሔር ብሔረሰቦች መብት በሚባሉ የድኅረ ዘመን አስተሳሰቦች ከዛሬ መቶ ዓመት በፊት የነበሩ ሰዎችን እየ መዘንን ስመውቀስ እና ስመክሰስ ከዚያም አልፎ ጠላትነትን «በዘመናዊ መልኩ» ስመፍጠር መነሣታችን ነው።

በአንድ ዘመን ያለ ሰው ዘመኑ የሚፈቅድለትን ሥራ ይሠራል። ከዘመኑ ተሻግሮ ከሠራም ይመሰገናል። ነገር ግን ዛሬ እንደምናለበው ትላንት ለምን አላሰብኽም ተብሎ አይከሰስም። ጀርመንን እነ ቢስማርክ አንድ ሲያደርጓት በምርጫ፣ በዴሞክራሲ ወይም ደግሞ በፈቃደኝነት አይደለም። ግዛቶችን በጦርነት እያንበረከኩ በማስገበር ነበር። አብርሃም ሊንከን «እንገነጠላለን» ያሉትን የደቡብ ግዛቶች ወደ ተባበረችው የአሜሪካ ፌዴሬሽን ያስገቡት በዴሞክራሲ ላይኾን በጦርነት ነበር። የዛሬዎቹ የአሜሪካ ታላላቅ ግዛቶች እነ

ካሊፎርኒያ፣ ኒው ሜክሲኮ እና ቴክሳስ የአሜሪካ ግዛቶች የኾኑት በፈቃዳቸው ብቻ ሳይኾን ከሜክሲኮ በኀይል ተወስደው ጭምር ነበር።

በእነዚህ ቦታዎች ዛሬ፣ «እገሌ እንዲህ አድርጎን ስለነበር እንዲህ እና ይርገው፤ እነዚህ የእገሌ ትውልዶች ስለኾኑ ይጥፉ፤ ጠላቶቻችን ናቸው፤ ጨቋኞቻችን ናቸው፤» የሚል ወደ ኋላ የመቀየድ አባዜ የለም። ታሪክ ታሪክ ኾኖ አልፎ ዛሬ ያለው ሌላ ትውልድ ነው። «አባቶች የተበላሸ ወይን በሉ፤ ስለዚህም የልጆች ጥርስ ተበላሸ!» የሚባልበት ዘመን አልፏል። ሁሉም በበላው የተበላሸ ወይን የራሱ ጥርስ ይበላሻል እንጂ አያቱ በበላው የተበላሸ ወይን የእርሱ ጥርስ እንዲበላሽ አያፈልግም።

ጥንት በተሠራ ጥፋት የዛሬን ትውልድ ለመቅጣት እና ቂምን ለማባዛት መሞከር በአገር ላይ ምን ዐይነት ጥፋት እንደሚያመጣ በእነ ዝምባቡዌ ማየት ይቻላል። «የአፍሪካ የዳቦ ቅርጫት» ትባል ነበር ዝምባብዌ - የዛሬን አያድ ገሙና። እነ ፕሬዝዳንት ሙጋቤ በኻያኛው መ.ክ.ዘ ሕዝቡን እንደ ገና ወደ እነስተኛ እርሻ ባለይዞታነት ለመመለስ እና «ከሦስት መቶ ዓመት በፊት የተሠራን የነጮች ጥፋት እንበቀላለን» ብለው ተነሡ። ከኀረቤቶቻቸው ከደቡብ አፍሪካውያን መማር አቅቷቸው የነጮችን የእርሻ ይዞታዎች ወረሩ። ለዜጎቻቸው የትራክተር አስተራረስን እንኳን ሳያስተምሩ ትራክተሮችን ወረሱ። የሰፋፊ እርሻን ቴክኖሎጂ ሳያሠለጥኑ ሰፋፊ እርሻዎችን ቀሙ። በጥጋብ ትታወቅ የነበረች አገር አንድ ዳቦ በጥቁር ገበያ በሁለት ሚልዮን ሽልንግ ይሸጥባት ጀመር። ትራክተሩ ተሠበረ፤ ጎተራው ተመዘበረ፤ አገር ተሸበረ፤ ሕዝብ ተሰደደ፤ ከድጡ ወደ ማጡ ቁልቁል ተወረደ።

ደቡብ አፍሪካውያን ማንዴላን የመሰለ መሪ አግኝተው ክበቀል እና ከቂም ይልቅ ታሪካቸውን በብሔራዊ ዕርቅ እና በይቅርታ ብሎም በካሳ ዘጉት። እሰበለዚያ ዛሬ ደቡብ አፍሪካ እንኳንስ የ2010 የዓለም ዋንጫ ልታዘጋጅ ቀርቶ ወደ 15ኛው መ.ክ.ዘ ነበር የምትመለሰው።

ትላንትና የተሠራን ጥፋት እና ታሪክ እየዘረዘሩ የአጥፊ ወገን ነው የተባለውን ሁሉ በክፉ ዐይን ማየት፣ አንድን ሕዝብ በሕዝብ ደረጃ ፈርጆ፣ «አያቶችህ በበሉት የተበላሸ ወይን የአንተ ጥርስ ተበላሽቷልና እንዲህ እና እንዲያ ነህ!» እያሉ ቂም መቋጠር የትኛውን ኢኮኖሚ እን ደሚገነባ ፈጣሪ ይጠቀው። ዛሬ ትውልዱ ሌላ ነው። አያቶቹ ባደረጉት ነገር የመጠየቅ ቀርቶ

ያደረጉትን ነገር እንኳን የማወቅ ግዴታ የለበትም፤ ከዚያ የመማር እንጂ። ትላንት አሕመድ ኢብን ኢብራሂም አል ጋዚ ተነሥቶ አያሌ ገዳማት እና አድባራትን አቃጠለ፤ ክርስቲያኖችን ገደለ። ታዲያ ዛሬ የሚገኙ ክርስቲያኖች ጎረቤቶቻቸው የኾኑ ሙስሊሞችን በጠላትነት ማየት አለባቸውን? ዐፄ ምኒልክ አገር ለማቅናት ወደ ደቡብ ሲዘምቱ የገደሉት፣ ያቃጠሉት፣ የወረሩት አለ - ጦርነት ነበርና የተደረገው። በሰላም የሚከናወን ጦርነት ደግሞ የለም። ታዲያ ዛሬ የደቡብ ሕዝቦች ዐፄ ምኒልክ ከሸዋ ነው የመጡት ብለው የሸዋ ሰው ጠላታችን ነው እያሉ ማሰብ እና ቂም መቋጠር አለባቸውን? በኦሮሞ ሕዝብ እንቅስቃሴ ጊዜ የጠፋ ንብረት፣ በጦርነት ያለቀ ሕይወት አለ። ታዲያ ዛሬ፤ «የኦሮሞ ሕዝብ ጠላትኽ ነው፤» እያልን ማስተማር አለብን? ዐፄ ዮሐንስ ጎጃም ዘምተው ያደረጉት የጭክና ተግባር ለራሳቸው ጭምር ታውቋቸው፣ «በእኔ ይኹን በሕዝቡ ኀጢአት አላውቅም አገሩን ሳጠፋው ከረምኹ፤» እን ዳሉት ብዙ ሕዝብ ሞቷል፤ ብዙ ንብረት ጠፍቷል። የትግራይ ሕዝብ ግን ለጎጃም ሕዝብ ጠላቱ አይደለም። ታዲያ ዛሬ፣ «ጎጃሜ ተነሥ ትግሬ ትላንት ገድሎኻል፤ ጨፍጭፎኻልና፤» እንበለውን? ፍጹም አይገባም፤ አይጠቅምም።

ሁለት ወንድማማቾች በአባታቸው ቤት እያሉ አይስማሙም ነበር። ምን ጊዜም ታናሹ ታላቁን ይመታዋል፤ ይሰድበዋል። ታዲያ አባታቸው ሲያርፍ ለታላቁ ልጅ «ማጀት በጎረሰው ደጃፍ በመለሰው» ያለውን ሀብት ሁሉ ለታላቁ አወረሰው። ለታናሹ ግን ከታላቁ ቤት ተጠግታ የተሠራች ጎጆ እና ከወንድሙ ጋራ በኅብረት አንዲት አህያ አወረሳቸው።

ቆይቶ ታናሽ ወንድሙ ለታላቁ፣ «አህያው ይሸጥና ድርሻዬን ልው ሰድ፤» ብሎ ጠየቀው። ታላቁ ግን የጥንት ውርስ ቂሙን እንዴት እንደሚ በቀል እያሰበ ነበርና፣ «አህያው ይታረድ እና እንክፋፈለው እንጂ አይሸጥም፤» ብሎ እምቢ አለው። ታናሹም፣«እንዴት ይታረዳል፤እኔ ሥጋውን ምን አደርገዋለኹ፤» ብሎ ቢማገተው፣ «ካልታረደ ሞቼ እገኛለኹ፤» ብሎ ታላቁ እምቢ አለው። በኋላም ጉዳዩ ተካርሮ ከዳኛ ደረሱ። ፍርድ ቤቱም፣ «ይታረድ እና ይካፈሉ፤» ብሎ ወሰነ። አህያው ታርዶ ታላቁ ድርሻውን ለውሾቹ ሲሰጥ ታናሹ እያዘነ ሄደ።

በዚህ ኹኔታ ሲኖሩ ታናሹ ታላቁን የሚበቀልበትን መንገድ ሲያስብ ኖረና ከታላቅ ወንድሙ ቤት ተጠግታ የተሠራች ጎጆውን «አቃጥላለኹ» ብሎ

ተነሣ። ታላቁም፣ «ይህማ ቤቴን ንብረቴን ያጠፋብኛልና ግምቱን ልስጥኽና ተውልኝ፤» ቢለውም እምቢ አለ። እንደተለመደው ጉዳዩ ፍርድ ቤት ቀረበ፤ ዳኛውም፣ «ማቃጠል ከፈለገ መብቱ ነው፤» ብለው ፈረዱ፤ታናሹም ቤቱን አቃጠለው። የታላቁ ሀብት ንብረትም አብሮ ወደመ። ታላቁም በፈንታው ወን ድሙን የሚበቀልበትን መንገድ ሲያስብ ኖረ። አንድ ቀን የታናሹ ልጆች ከታላቅዬው እርሻ ገብተው እሸት ሲበሉ ያዛቸውና ታናሽ ወንድሙን አስጠርቶ «ይከፈለኝ» አለ። ታናሹም «የበሉት ይገመትና ግምቱን እከፍላለኹ፤» ሲል መለሰ። ታላቁ ግን፣ «እኔ የራሴን እሸት ነው የምፈልገው፤ ስለዚህ ሆዳቸው ተቀድዶ እሸቱ ከሆዳቸው ይውጣ፤» ሲል ሙጭጭ አለ። ያው በተለመደው መንገድ ፍርድ ቤት ሲቀርቡም ዳኛው፣ «ሆዳቸውን እየቀደደ ይውሰድ፤» ብለው ፈረዱለት፤ የሕፃናቱም ሆድ ተቀደደ። እንግዲህ የዚህ የክፋት ቁል ቁለት መጨረሻው ምን ሊኾን እንደሚችል እናንተው ገምቱ።

በልጅነት መንፈስ የሠሩትን እያሰቡ እንደተጫረሱት ወንድማማቾች እኛም እንደ ወቅቱ ልናየው የሚገባንን የታሪካችን ክፍል እያነሣን መጨራረስ አለብን? ትላንትን መለወጥ አይቻልም፤ ከትላንት መማር ግን ይቻላል። ከተ ሰማማን፣ በግልጽ ከተነጋገርን ነገርን ሁሉ ማስተካከል፣ እንደምንፈልገውም ማድረግ ይቻላል። በማናስተካክለው «ትላንት» ላይ ስንቆራቆስ ልናስተካክለው የምንችለው «ነገ» ለምን ያልፍ ብናል።

ዐፄ ዮሐንስም፣ ዐፄ ምኒልክም፣ ዐፄ ቴዎድሮስም፣ ንጉሥ ጦናም፣ ግራ ኝም አልፈዋል። የእነርሱን ነገር እኛ እያነሣን ‹የእገሌ ልጅ እገሌ ነው› እያልን ብንቆራቆስ ግን እነርሱ አጠፉት ከምንለው ጥፋት በላይ ማጥፋታችን አይ ቀርም። ይልቅስ ከየብሔረሰቡ ሽማግሌዎች ተመርጠው ትላንት በተፈጸመው ነገር ላይ ይወያዩበት፤ ትምህርት የሚኾነውን የሚያስወቅሰውን ይለዩት። ከዚ ያም በዕርቅ፣ በካሳ እና በይቅርታ ይዝጉት። ሁላችንም እነርሱን ወክለን ተመ ሳሳይ ስሕተት ላለመድገም ቃል እንግባ። ልጆቻችንም በአዲስ የፍቅር እና የዕርቅ ስሜት ይደጉ። የምንለያይበትን ትተን የምንተባበርበትን፣ የምንጣላ በትን ትተን የምንስማማበትን፣ የምንዋጋበትን ትተን የምናድግበትን እናስተ ምራቸው።

ጀርመን እና ፈረንሳይ ከፉኛ ተዋግተዋል፡፡ ዛሬ ግን የአውሮፓ ኅብረትን መሥርተዋል፡፡ ከሶማልያ ጋራ ሁለት ጊዜ ተዋግተናል፤ ዛሬ ግን ወታደሮቻችን ሞተውላታል፡፡ ከዚህ ለምን አንማርም?

ሰመኾኑ እኛ በምንወቅሳቸው ትውልዶች ዘመን ብንኾን እነርሱ ከሠሩት የተሻለ ለመሥራታችን ምን ማረጋገጫ አለን? ይኸው ዛሬ እንኳን ከእነርሱ የተሻለ መሥራት አቅቶን የለም እንዴ!! እንዲያው አንድን ነገር አጥፍተን በእርሱ መቃብር ላይ ሐውልታችንን ካልገነባን ያደግን አይመስለንም ማለት ነው? «ጠላትነት» እንጂ «ተቃርኖ» አይገባንም ማለት ነው?

ሰውዬው በቅሎውን በዱላ ሲነርት መንገደኛ ዐየውና፣ «ምን አድርጎህ ነው እንዲህ የምትደበድበው?» ብሎ ጠየቀው፤ ደብዳቢውም፣ «ልጅ ኾኜ ፈረስ ረግጦኝ እግሬን ሰለ ተሠበርኹ ያን ለመበቀል ነው፤» ሲል መለሰለት፡፡ ያም መንገደኛ፣ «ታዲያ ይኼኮ በቅሎ እንጂ ፈረስ አይደለም፡፡ ምን አድርግ ነው የምትለው?» ቢለው፣ «ባታውቅ ነው እንጂ በአያቱ እኮ ፈረስ ነው፤» አለው ይባላል፡፡ ታዲያ እኛምኮ፣ «በአያቱ ፈረስ ነው፤» እያልን መጨራረሳችን ነው፡፡ እስኪ አስተዋይ ልብ ይስጠን፡፡ *ሳንዲያጎ - ካሊፎርኒያ(አሜሪካ)*

እንግልጣርን በእግሩ

አንዴ ተሻግሬ የአገሬን ኬላ፣
ላንድ የሥራ ጉዳይ ተገኘኹ ካምፓላ፤
ከምዕራብ ከምሥራቅ ካሉ አገሮች፣
ተገኝተው ነበረ ያፍሪካ ልጆች፤

ፕሮግራም ቀነድፎ፣
ሁሉም ስላገሩ ባህል እንዲያወራ
ታንኪው ታንኪው ብሎ ተነሣ በተራ፤

ከየትም የመጣ አፍሪካዊ ሁሉ
እያንካከተ በምላሰ ከንፈሩ፣
ያስኬደው ጀመረ እንግልጣርን በእግሩ፤
ምንም ቢናገርም የልቡን አውጥቶ፣

ሐሳቡን ቢገልጥም ቃላትን አሳክቶ፣
ግራመር - ስዋስው ባለመጠበቁ፣
በጣም እያዘንኹኝ ያበሻ ልጅ ሊቁ፣
ሰዋስው ቀምሬ ግራመር ጠብቄ፣
በተገራ እንግልጣር ልናገር ጠንቅቄ፣
በተነሣኹ ጊዜ ባበሻ ኩራት፣
የሰበሰብኋቸው ጠፉብኝ ቃላት፤

ምንም ባይረዱት ሐሳቤን በግልጥ፣
ስለተናገርኹኝ ሰዋስው ሳልረግጥ፣
«ኖ ፕሮብሌም» አሉኝ ኋላ ሰቀመጥ፤
እውነታቸውን ነው፤
ሰዋስው ከቀና ሐሳብ ባይገለጥ
ምን ፕሮብሌም አለው፤

ደግሞም ባበሻ ደንቡ፣
በሊቃውንት መንበር፣
ዋናው ማረም እንጂ አይደለም መናገር፤
ማንም ያልታረመ ሥርዐት ሲጥስ፣
እየሠባበረ እንቀጽና ግስ፣
ምንም ሰው ቢገባው የሚናገረው፣
ቋንቋን ማበላሸት በጣም ነውር ነው፡፡
ያገሬ ሊቃውንት ይኸን ቢሰሙት፣
ስሕይወት ከመኖር በመረጡ ሞት፤

ደግሞ እንደነገሩኝ ጠልቀው የተማሩ፣
ሐሳብ መግለጥ ሳይኾን ዋናው ቁም ነገሩ፣
ሰዋሰው ማወቅ ነው የሊቅ ምስክሩ፡፡

19/6/2001 እ.አ.አ
Nsente Villege, Uganda

የዝንጀሮ ፍርድ

ኒው ዮርክ ወደሚገኝ አንድ የሕንድ ሱቅ ከጓደኛዬ ጋራ ሄደን ነበር። ወደ ሱቁ ከጓደኛዬ ጋራ አብረን የሄድነው ለቤቱ የሚኾነውን ዕቃ ለለማገዛ እንዳግዘው ነበር። ጓደኛዬ ከሕንዳዊው ባለ ሱቅ ጋራ የቆየ ትውውቅ እና ደንበኝነት አለው። ወደ ሱቁ ገብተን ጓደኛዬ የሚፈልገውን ዕቃ ጠየቀ። ባለሱቁ ዕቃው መኖሩን ከገለጠልን በኋላ አንድ ጥያቄ ጠየቀን፤ «እናንተ ሐበሾች ግን ኮሚዩኒቲ የላችኹም እንዴ?» ሲል። ጓደኛዬም ኮሚዩኒቲ እንዳላቸው እና አልፎ አልፎም ሰብሰባ እንደሚጠሩ ገለጠለት። ያ ሕንዳዊ ባለ ሱቅም፣ «ታዲያ ኮሚዩኒቲያችኹ እንዲህ ያለው ዕቃ በርካሽ ዋጋ የት እንደሚገኝ አይነግራችኹም እንዴ?» የሚለውን ጥያቄ አቀረበ።

እርሱም የእካባቢው ሕንዶች የሚጠቀሙበትን ገጸ ድር ከፈተና አንዳች ነገር ጻፍ ጻፍ አደረገ። ከዚያም፣«እዚህ ቦታ ይህን ዕቃ በርካሽ ታገኛላችኹ፤» ሲል ጠቆመን። እንደ ቃሉም ወደ ቦታው ሰንጓዝ የዕቃው መሸጫ ዋጋ እርሱ ከነገረን በግማሽ ቀንሶ አገኘነው።

እዚህ አሜሪካ ውስጥ ሕንዶች፣ ቻይናዎች እና ሜክሲካኖች በኮሚዩኒቲያቸው ጥንካሬ የታወቁ ናቸው። ሌላው ቀርቶ በቁጥር አናሳ የኾኑት ኩባውያን ስደተኞች እንኳን ከኮሚዩኒቲያቻው ጥንካሬ የተነሣ በፍሎሪዳ በተደረገው የአሜሪካ ቅድመ ፕሬዝዳንታዊ የፓርቲ ዕጩ ሥያሜ ውድድር የምርጫ ዘመቻ ርእሰ ጉዳይ እስከ መኾን ደርሰው ነበር። የሜክሲኮአውያን ኮሚዩኒቲ ደግሞ አዲስ ሰደተኞችን ያለማምዳል፤ ሥራ ያስቀጥራል፤ መኖርያ ቤት ያፈላልጋል፤ ገንዘብ ያበድራል፤ ለወጣቶች የትምህርት መርጃ ፈንድ ያመቻቻል፤ ሙዓለ ሕፃናትን ያደራጃል፤ በአገሪቱ ሕግ የዜጎቹን መብት ያስከብራል፤ አካባቢያዊ እና ፕሬዝዳንታዊ ተመራጮች ለሕዝቡ ቃል እንዲገቡ ያደርጋል። ሌላው ቀርቶ የኮሚዩኒቲው አባላት የተጠቀሙበትን መኪና ለኮሚዩኒቲው ጽ/ቤት ያስረክቡና አዲስ ሰደተኞች እንዲጠቀሙበት ያደርጋል።

ወደ እኛ ኹኔታ ስትመጡ ግን ደጋግ ኢትዮጵያውያን ያሉባቸው ኮሚዩኒቲዎች ወደ ሁለት ብቻ ይከፈላሉ፤ ባለ ያለባቸውም እርስ በርስ ተጣልተው በአንድ ከተማ አራት እና እምስት ይኾናሉ። ያም ቢኾን ጥቂት ሰዎችን የሚመስከት እንጂ ብዙኀኑን የሚያሳትፍ እንቅስቃሴ የላቸውም። አብዮተ

ክርስቲያናቱ በጎጥ እና በጎሳ ተከፋፍለዋል፤ ጎጥ እና ጎሳዎቹም እንዲሁ በየራሳቸው በመንደር ደረጃ እስቲበቃቸው ተከፋፍለዋል። በዞን፣ በወረዳ፣ በጎጥ፣ በመንደር፣ በቤተሰብ ተለያይተው፣ ተበታትነው እንደ አሜባ ተባዝ ተዋል።

እንዳንዴ ተባብረን መዋጋት እንጂ ተባብረን መሥራት አይኾንልንም ማለት ነውን? እላለኹ። አንድ በዚህ አገር የሰማኹትን ቀልድ ብጤ ልንገራችኹ። በሲኦል ውስጥ የየአገሩ ሰዎች የሚቀመጡበት የየራሳቸው ጉድጓድ አላቸው አሉ። ሱዳኖች፣ አሜሪካውያን፣ ኬንያውያን፣ ጃፓኖች፣ የመኖች፣ ብራዚሎች፣ ኢትዮጵያውያን የየራሳቸው ጉድጓድ አላቸው። ከእነዚህ ጉድጓዶች ማንም አምልጦ እንዳይወጣ በጉድጓዱ አፍ ላይ ጠባቂ ተመድቦባቸዋል አሉ። ከነዚህ ጉድጓዶች መካከል ጠባቂ ያልተመደበበት ኢትዮጵያውያን ያሉበት ጉድጓድ ብቻ ነው ይባላል። ለምንድን ነው? ሲባል ከኢትዮጵያውያን አንዱ ከጉድጓዱ አምልጬ እወጣለኹ ሲል ሌላው በምቀኝነት ጎትቶ ስለሚያስገባው ራሳቸውን በራሳቸው ይጠብቃሉ። እናም፣ «ጠባቂ አያስፈልጋቸውም፤» ተብሎ ነው አሉ።

መጣጣል እንጂ መደጋገፍ፣ መገነጣጠል እንጂ መተባበር አልቻልን በትም ማለት ነውን? አንድ ባልንጀራዬ የተለምዶውን አነጋገር መሠረት አድርጎ እንዳጫወተኝ፣ «በእግር ኳሱም ሊሳካልን ያልቻለው ጨዋታው የኅብረት ሥራ ስለሚጠይቅ ነው። እኛ ደግሞ መተባበር ስለማንችል እየተቀባበልን ወደ አንድ ግብ ማምራት አልኾነልንም። ሁሉም ማቀበል ሳይኾን ጎል ማግባት ብቻ ነው የሚፈልገው። ግብ ጠባቂው ሳይቀር ተግባሩን ትቶ በራሱ ጊዜ ሲያገባ ስለሚመጣ እየገባብን ተቸገርን፤» አለኝ። ቀልድ ቀላቅሉ የጣለ የቁም ነገር ዝናም ነው።

«ምን እንድ ያደርገናል?» የሚለውን ፈልጎ ከማግኘት ይልቅ፣ «ምን ያለያየናል?» የሚለውን ፈልጎ ማግኘት እየቀለለን ነው። ሁሉንም ሰደተኛ ተቀብላ የምትኖረው አሜሪካ አንዳች ክፉ ቃል ሳይወጣት ስደተኛው በራሱ፣ «በዲቪ የመጣ እና በጥገኝነት የመጣ»፣ «ከ1984 ዓ.ም በፊት እና በኋላ የመጣ»፣ «በሱዳን የመጣ እና በኬንያ የመጣ» እየተባባለ ይከፋፈላል፤ አንዱ ሌላውን በክፉ ዐይኑ ያየዋል።

ሁለት ካህናት በተጣሉ በማግሥቱ ከመጀመርያው የተለየ ሁለተኛ ቤተ ክርስቲያን ይከፈታል። ሁለት የፖለቲካ መሪዎች በተጣሉ በማግሥቱ ተነጣይ

ፓርቲ ተመሥርቶ ያድራል፡፡ ሁለት የማኅበረሰብ(ኮሚዩኒቲ) መሪዎች በተጣሉ በሰዓታት ውስጥ ሌላ ተቃዋሚ ማኅበረሰብ (ኮሚዩኒቲ) መመሥረቱ ይታወጃል፡፡ ሁለት ባለትዳሮች ከተጣሉ ሁለቱም ሮጠው ሌላ ትዳር ይመሠርታሉ፡፡ መስማማት፣ መቀባበል፣ በልዩነት ተቻችሎ መቀጠል፣ ሳይጣሉ መለያየት የሚባሉ ጠባዕያት እኛ የት ሄደን ነው ያለፉን? የችግር ማቃለያ መንገዳችን ወይ የጦርነት ውዝግብ አልያም መለያየትን እንጂ ችግር ማስወገድን ወይም መፍታትን አይፈቅድም - (Separation Not Resolution)፡፡

በየሄድኩበት በርካታ ኢትዮጵያውያን የኤርትራ ከኢትዮጵያ መለየት እንደሚያሳዝናቸው፣ እንደሚያንገበግባቸው ሲናገሩ አስማቸዋለኹ፡፡ ከኤርትራ በኋላ ግን ስንት ኢትዮጵያውያን እርስ በእርስ ‹እንደተገነጣ ጠሉ› ለማስተዋል አልታደልንም፡፡ ለእኔ የሚያሳዝነኝ መገነጣጠሉ ብቻ ሳይኾን ይህ መገነጣጠል መጠፋፋት ለሚባለው ትልቅ በሽታ ምልክት መኾኑ ነው፡፡ ‹‹የሚቃወመን ወይም ከእኛ ጋራ ያልኾነ፣ ወይም ያልደገፈን፣ ወይም በራሱ ብቻ የሚጓዝ፣ ወይም ከእኛ መንገድ የተለየ ሁሉ ጠላታችን ነው፤›› ብለን እንደመድማለን፡፡ በመንገድ ላይ ስንጓዝ የራሳችንን መንገድ ይዘን ከመጓዝ ይልቅ በግራ እና በቀኝ የሚጓዙትን ጎሸም ጎሸም ካላደረግን የተጓዝን አይመስለንም፡፡

ለመኾኑ እኛ ኢትዮጵያውያን ያለጠላት መኖር እንችላለን? ለመኖር የግድ ጠላት ያስፈልገናልን? ጠላት ሲያጋጥመን ታግሎ ማሸነፍ እንጂ ለመኖር ብለን ጠላት መፍጠር አለብን እንዴ? አንድነታችን መመሥረት ያለበት በውስጣዊ የዓላማ ጽናት ወይም አንድ በሚያደርጉን ዕሴቶቻችን ማእከልነት እንጂ ጠላታችንን ለመዋጋት ሰንል ብቻ መኾን አለበትን? አገር ስትወረር "ሆ» ብለን የምንነሣውን ያህል ችግሮቻችንን ለመፍታት «ሆ» ብለን መነሣት ያቃተን የአንድነታችን መሠረቱ ጠላትን በመዋጋት ላይ ስለ ተመሠረተ ሳይኾን ይቀራል?

«ሻሂ እጠጣለኹ፤» ማለት «ወተት አልወድም፤» ማለት አይደለምኮ፡፡ «ጎጃምን እወዳለኹ፤» ማለት «ጎንደርን እጠላለኹ፤» ማለት ነው ያለው ማን ነው? «ትግራይ ደስ ይለኛል፤» ማለት «ወለጋ ያስጠላኛል፤» እንደ ማለት ነው ተብሎ ለምን ይተረጎማል? የአረዳድ አፍዛዦችን ለምን ጠላት - ተኮር ሊኾን ቻለ? ተዋድደው እና ተፋቅረው የኖሩ ባል እና ሚስት እንኳን በድንገት ሲፋቱ ያ ሁሉ ፍቅር ብን ብሎ ይጠፋና በድንገት ወደ ጠላትነት ይለወጣል፡፡

አንዱ ስለ ሌላው ክፋት፣ መተት፣ ድግምት፣ አዙሪት መተረክ ይጀምራል፤ ተታልሎ፣ተሸውዶ፣ተማርሮ እንደ ነበር ያወራል፤ለመበቀል፣ልክ ለማስገባት ይዝታል፤ይምላል፡፡ እንደ እኔ እንደ እኔ ይህ ሁሉ ነገር በአንድ አፍታ የሚመጣ ለውጥ አይደለም፤ ቀድሞም በልብ የኖረ የተቀበረ ጠባይ ካልኾነ በቀር፡፡

እህያ ውኃ ስትጠጣ ጅብ ከገደል ሥር ኾኖ አያትና፣ «ወዲህ ነይ፤ አልበላሽም፤» ቢላት፣ «መምጣቱንስ እመጣለኹ፤ ግን አልበላሽምን ምን አመጣው፤» አለች አሉ፡፡ መጀመርያውኑ ለመብላት ካላሰበ አልበላሽም የሚለው ሐሳብ እንዴት በአንድ ጊዜ መጣለት፡፡ በውስጣችን ያለው ይኸው የገነገነ የጠላትነት ስሜት ሳይኾን አይቀርም የአገራችንን ማኅበራዊ እና ፖለቲካዊ ሕይወት ያበላሸው፡፡

በዘመናችን በፖለቲካው መሥመር በወዲህም ኾነ በወዲያ የተሰለፉትን ዋነኛ ተዋንያን ብንመለከታቸው፣ በአንድ ወቅት(ከሠላሳ ዓመት በፊት ሊኾንም ይችላል) አንድም በአንድ ፓርቲ ሳሉ ተጣልተዋል፤ አለበለዚያም በተለያየ ጎራ ኾነው ሲናቆሩ ነበር፡፡ ዳግመኛም በጠላትነት ሲፈላሰጉ የኖሩ ናቸው ወይም የፖለቲካ ደም ተቃብተዋል፡፡ እነዚህ መሪዎች ለውይይት፣ለክርክር ወይም ደግሞ ለዕርቅ ሲቀመጡ ያ የትላንት ጠላትነታቸው በዐይነ ኅሊናቸው ላይ ድቅን የሚል ይመስለኛል፤በውይይት ክበብ፣በፓርቲ ሹኩቻ፣በቀይ ሽብር - ነጭ ሽብር፣ በይውደም - ይቅደም፣. . .ወዘተ የተጣሉበትን እያስታወሱ ነው አሁን የሚጣሉት፡፡የጠባቸው ክረት መንሥኤ በዛሬው አጀንዳ ላይ ብቻ የተመሠረተ ሳይኾን ባለፈው ውዝግባቸው ላይ የተደመረ ጭምር ይመስለኛል፡፡

አንድ የናይጄርያ ተረት አለ፡፡

በአንድ ወቅት አንዲት አይጥ፣ «የልብስ ሰፊውን ልብስ ቀድዳለች፤» ተብሎ ክሱ በዳኝነት ለሚያየው ዝንጀሮ ቀረበለት፡፡ ዳኛው ዝንጀሮ አይጥን አስጠርቶ ሲጠይቃት በዚህ አጋጣሚ ማንን ሳጥቃ አለችና «ድመት ናት፤» ብላ አመካኘች፡፡ ድመት ስትጠየቅ የትኛውን ጠላት ባጠቃ ይሻለኛል ብላ በውሻ ላይ አሳበበች፡፡ ውሻ በበኩሏ በዕንጨት ላይ አሳበበች፡፡ ዕንጨትም በእሳት ላይ፣ እሳትም በውኃ ላይ፣ ውኃም በዝሆን ላይ ለመበቃቀል ተመካኛኙ፡፡ በመጨረሻም ዳኛው ዝንጀሮ እንዲህ ሲል ተናገረ፣ «ሁላችሁም የምትፈልጉት መፍትሔ ማምጣት ሳይኾን ጠላት እየፈጠራችኹ ማጥቃት ነው፡፡ እንዲህ ከኾነ ደግሞ ማናችኹም ከመጠፋፋት አትተርፉም፤ ብትተባበሩ ግን ልብሱን

መስፋት ትችላላችኹ፤ ካልተባበራችኹ ደግሞ ትጠፋፋላችኹ፤» አላቸው። ማንም ግን ፈቃደኛ ኾኖ ለመተባበር አልቻለም። እናም እንዲህ ሲል ፈረደ፤

‹‹ከዛሬ ጀምሮ ዝሆን ውኃን ሲያገኘው ምጥጥ አድርጎ ይጠጣ፤ ውኃ እሳትን እልም አድርጎ ያጥፋ፤ እሳት ዕንጨትን ሙልጭ አድርጎ ያቃጥል፤ ዕንጨት ውሻን በደንብ አድርጎ ይምታ፤ ውሻ ድመትን ልቧ እስኪጠፋ ያባርራት፤ ድመትም አይጥን እንክት አድርጋ ትብላ፤ እነኾ ከዚያ ቀን ጀምሮ ዝሆንም ያገኘውን ውኃ ሁሉ ምጥጥ አድርጎ ይጠጣል፤ውኃም እሳትን እልም አድርጎ ያጠፋል፤ እሳትም ዕንጨትን ሙልጭ አድርጎ ይበላል፤ ዕንጨትም ውሻን በደንብ አድርጎ ይደበድባል፤ ውሻም ድመትን ልቧ እስኪጠፋ ያሳድዳታል፤ ድመትም አይጥን እንክት አድርጋ ትበላለች። እኛስ *«የዝንጀሮ ፍርድ»* ይኖርብን ይኾን? *ኒውዮርክ፣ አሜሪካ*

ወደ ቤቱ የሚሄድ መሪ

ጥር 12 ቀን 2001 ዓም፤ ማክሰኞ ምሽት ዐይኔን በቴሌቭዥን መስኮት ላይ ተክዬ የባራክ ኦባማን በዓለ ሢመት እየተከታተልኹ ነበር። የቃለ መሐላው ሥነ ሥርዐት አብቅቶ አዲሱ ፕሬዝዳንት እና ምክትላቸው የቀድሞውን ፕሬዝዳንት ጆርጅ ቡሽን ሊሸኟቸው ወጡ። ከዚያም ጆርጅ ቡሽ ወደ ቴክሳስ የሚወስዳቸውን አውሮፕ ላን ለመያዝ በሄሊኮፕተር በረሩ።

ለባራክ ኦባማ ሥልጣናቸውን ያስረከቡት ፕሬዚዳንት ቡሽ ቴክሳስ ወደሚገኘው የመኖርያ ቤታቸው ሲሸኙ

ብዙዎቹ ተመልካቾች ከኦባማ ጋራ ወደ ምሳ ግብዣው ተመልሰው ይኾናል፤ወይም አንዳንዶቹ ፊታቸውን ወደ የግል ጉዳያቸው ሳያዞሩ አልቀሩም። እኔ ግን ከቡሽ ጋራ ወደ ቴክሳስ አብሬ እየተ ጓዝኹ ነበር - ላወራቸው ፈልጌ፤ መቼም ጥሩ መካሪ ቢያጡ ነው እንጂ ኋይት ሐውስን ጥለው ቴክሳስ እሄዳለኹ ብለው አይነሡም ነበር ብዬ።

ቡሽ ሆይ! «ኋይት ሐውስን ያህል ርስት፣ ፕሬዝዳንትነትን ያህል ጌትነት» እንደምን እሺ ብለው ለቀቋት? ሥልጣን ማለት፣ «ካገኙ የማያጧት፣ ከገቡ የማይወጡባት» አይደለችም እንዴ! ወይስ እኔ በሐበሻ ልቤ ተረድቼው ነው። እንዲያው ጥቂት እንኳን ለወጉ ለማዕርጉ ያህል አልወጣም ብለው ሳያንገራግሩ? ለዚህ ለዚህ ጊዜ ነበር ሐበሻ መኾን።

«ሸረ ጎራው፣ ሸረ ደኑ፣
ከንዴን ተንተርሼ፣ ከመቃብር በታች፣ ስውል እንደሁ እንጂ
ማን ይነቀንቃል፣ በሕይወት እያለኹ፣ ቡሽ የቡሽን ልጂ!»

ብለው ይፎክሩ ነበር። ደግሞም እዚህ እኛ አገር እርስዎ እንዲህ ብለው ስመ ፎከር ያብቃዎት እንጂ «እንዲያ ነው»ብሎ የሚከተልዎ አያጡም ነበር።

ከኬንያ ከሄደ አባት ለተወለደ አፍሪካ አሜሪካዊ ወንበርዎን መስጠትዎ የቴክሳስን ሰው ያንገበገበዋል ብዬ ገምቼ ነበር። «ትላንትና የእርሱን አያቶች እንደ ሰም አቅልጠን፣ እንደ ገል ቀጥቅጠን ስንገዛ እንዳ ልነበር ዛሬ ሊመራን? አይ! ስምንተኛው ሺሕ» እላልዎ እንዴ ያገርዎ ሰው? ወይስ በእናንተ አገር ስምንተኛው ሺሕ የለም። እዚህ እኛ አገር ትላንት ተንቆ እና ተገልሎ የቆየ ሕዝብ እንኳንስ ከፍ ካለ ቦታ ታይቶ ይቅርና ሥልጠን ካለ እንኳን ተረባችን ብዙ ነው። አንድ የደቡብ መምህር የገጠመውን ልንገርዎትማ!

ከኮሌጅ በአማርኛ መምህርነት ይመረቅና ጎንደር ይመደባል። ሻን ጣውን ሸክፎ በአውቶቡስ ተሳፍሮ በአዲስ አበባ በኩል ጉዞ ይጀምራል። ምን ገድ ላይ አብረውት ከሚሄዱ የጎንደር ሽማግሌ ጋራ ወግ ይጀምራሉ። ስለ አገሩ፣ ስለ ሕዝቡ፣ ስለ አካባቢው ይጠይቃቸዋል። በዚህ መካከል ሰውዬው፣ «ከዬት ነው የምትመጣው?» ይሉታል። «ከደቡብ»፤ «ለንግድ ነው?» «አይ ደለም፣ ለሥራ ነው፤» «ምን ሥራ?» «መምህርነት»፤«ምንድን ነው የምታስ ተምረው?» «አማርኛ»፤«አማርኛ!የት?» ሰውዬው ተገርመው ጠየቁት። «ጎንደር» አለ መምህሩ። ይኼኔ ሽማግሌው ራሳቸውን ይዘው፣ «ጉድ በል ጎንደር፣ ከደቡብ ተነሥቶ መጥቶ አማርኛ ሊያስተምረን ነው፤» አሉ ይባላል።

ለካስ አሜሪካም ከእኛ መማር ያለባት ነገር እንዳለ የገባኝ ዛሬ ነው። ሁለት ሚልዮን ሕዝብ አደባባይ ወጥቶ፣ እንዴት አንድ የረባ መፈክር አያ በማየ። አይ አለመማር! እኛ ይኼው እንዲህ አምሮብን የሚያዩን በመሥራት መሰለዎ፤ በመፈክር እኮ ነው። አቤት እኛ አገር ቢኾኑ ኖሮ ስንት ዐይነት መፈክር ያዩ ነበር። ስምንት ዓመት ሙሉ ገዝተው፣ ያለአንድ መፈክር እንዲህ ሌጣዎን ማን ይበድዎት ነበር። «ቡሽን እንፋረዳቸዋለን»፣ «ቡሽ ለፍርድ ይቅረቡ»፣ «ሞት ለቡሽ»፣ «የቡሽ የጨለማ ዘመን ዳግም አይ መጣም»፣ «አሜሪካን በቡሽ መቃብር ላይ እንመሠርታለን». . .ስንት እና ስንት መፈክር አንግበን ነበር እሸኛኘትዎን የምናሳምርልዎ።

የአገርዎ ሰዎች፣ «የወደቀ ዛፍ ምሳር ይበዛበታል፤» የሚባለውን ተረት ባያውቁት ነው እንጂ እንደዚያ በመስከረም ዐሥራ አንዱ አደጋ፣ በኢራቅ እና በአፍጋኒስታን ጦርነት፣ በጓንታናሞ ቤይ እስር ቤት፣ በወደቀው ኢኮኖሚ ሲተቹዎት ከርመው ወደ ቤትዎ ሲሄዱ እጃቸውን እያውለበለቡ ይሸኙዎት ነበር? ምን ይደረግ፣ ወንድ የለማ ባገርዎ። አቤት እኛ አገር ቢኾኑ ኖሮ እንኳን ስምዎ ሥዕልዎ እንኳን ይቀየርልዎ ነበር። ከኋላዎ ጅራት፣ ከጭንቅላትዎ ቀንድ፣ ከሆድዎ ንፋፊት፣ ጥርስዎን ገጠጥ፣ ምላስዎን ረዘም እና ደርግ ወይም ኢምፔሪያሊዝም፣ ወይ ካፒታሊዝም፣ ወይ አድኃሪ፣ ወይ ርዝራዥ፣ ወይ ያለፈው ሥርዐት ናፋቂ፣ ብቻ አንዳች የውርደት ስም አናጣልዎም ነበር። ያችኑ የኋይት ሐውስ መልክ እና ስም ይዘው አገርዎ ሊገቡ? እረ አይ ደረግም። እኛ አገርኮ ልጅ ሲወለድ እና ክርስትና ሲነሣ ብቻ አይደለም ስም የሚወጣለት። ሲሾም እና ሲወርድም ስም ይወጣለታል - ሲወጡ «ጓድ» ሲወርዱ «ጉድ» መባል ቀረብዎ።

ደግሞስ እኛ አገር ቢኾኑ ኖሮ ማን ወደ ቤትዎ ያሸኝዎ ነበር። እዩ ቡሽ፤ እኛ በታሪካችን መሪዎቻችን ከቤተ መንግሥት ወደ ቤታቸው ሲሄዱ ለማየት አልታደልንም። ከቤተ መንግሥት ሌላ ቤት ያለው መሪም አይ ተንም፣ ስምተንም አናውቅም። የእርስዎን ግን ለንስማ ቴክሳስ ውስጥ ቤት አለዎ አሉ። ነገ ወርደው ሕዝብ ሕዝብ እየሸተቱ እንደሚኖሩ ሀውቀው መኾን አለበት ቤትዎን ሳይሸጡ የቆዩት። እኛ አገርኮ ከቤተ መንግሥት ወጥተው ወይ ወደ መቃብር፣ ወይ ወደ እስር ቤት፣ ወይ ወደ ውጭ አገር፣ አልያም የተሻለ ወደ ገዳም ሲገቡ ነው ያየነው።

እኒያ በአምስተኛው መቶ ክፍለ ዘመን አካባቢ የነበሩት ዐፄ ካሌብ ከና ግራን ዘመቻ ተመልሰው፣ሳይሞቱ መንግሥታቸውን ለልጃቸው ለዐፄ ገብረ መስቀል ለቅቀው ከቤተ መንግሥት ወደ አባ ጰንጠሌዎን ገዳም ገብተው ነበር። ይህን ታሪክ ሰምተው ነው መሰለኝ በ17ኛው መቶ ክፍለ ዘመን የነበሩት የጎንደሩ አድያም ሰገድ ኢያሱም የመንግሥታቸውን እንደራሴነት ለልጃቸው ለትቀው ገዳም ገብተው ነበር። ዳሩ ምን ያደርጋል። በአባቴ መቃብር ላይ ቤተ መንግሥት ካልሠራኹ አላምንም ብሎ ነው መሰለኝ፣ የገዛ ልጃቸው ገዳም ድረስ ጦር ልኮ በግፍ አስገደላቸው ይባላል፤ ሕዝቡም በዚህ የተነሣ «ርጉም ተክለ ሃይማኖት» እያለ ይጠራዋል። ይህን ዐይተን ነው መሰል ከቤተ

መንግሥት ወደ መቃብር አልያም ወደ እስር ቤት እንጂ ወደ ቤቱ የገባ መሪ እስከ አሁን አላገኘንም። ገና እናገኛለን ብለን ተስፋ በማድረግ ላይ ነን።

ደግሞም እኮ አባርሮ ወይም ገድሎ የነገሠ እንጂ ሸኝቶ የነገሠ ለማየት ገና አልታደልንም። ሬሳ መሸኘት እንጂ ሰውን ከእነ ክብሩ መሸኘት የት ዐውቀንበት። «ሳትዋጋ ንገሥ ቢሉት፣ ለምን? አለ!» እያለ የእገሬ ሰው የተረተውን በእንግሊዝኛ ተርጉሞ ማን በነገረዎ። መግደል የጀግንነት መለኪያ በኾነበት እገር እንዲህ እንደ ኦባማ እንዱ ዘሎ ኋይት ሐውስ ገብቶ መሪ ነኝ ቢል፣ «ሳይገድሉ ጎፈሬ ሳያጣሩ ወሬ» ብለን ነበር የምንተ ርትበት። «ኧረ ገዳይ ኧረ ደኑ» እያልን ስናቅራራ ሰምተው እያውቁም እንዴ። ይህን ይህን ካላሰሙዎ ታዲያ ዲቪ እያሉ የሚወስዷቸው የእገሬ ሰዎች ለመቼ ሊኾኑዎ ነው? እንግዲህ ትንፋሻቸው ለመድኃኒት አይኾንዎ። የእገራችንን ባህል ለመላው ዓለም ካላለተዋወቁ ለምን እዚያ መጡ? «እገሌ ካልወረደ ሞተን እንገኛለን!» እያሉ ብቻ ነው እንዴ ከቤተ መንግሥትዎ ፊት ለፊት ሲሰለፉ የኖሩት።

ሰውኮ የእጁን ነው የሚያገኘው። እርስዎ ክሊንተንን በሰላም በመሸኘትዎ እርስዎም በሰላም ለመሸኘት በቁ። ገድዬ እነግሣለኹ ቢሉ ገድሎ የሚነግሥ ያመጣብዎ ነበር።

«እንተም ከፉ ነበርኽ ከፉ ሰደደብኽ፣
እንደ ገና ዳቦ እሳት ነደደብኽ!»

መባሉን መቼም ኤምባሲዎ ሳያስተላልፍልዎ አልቀረም። አንድ ወጣት ምን እንዳለ ሰምተዋል? ልንገርዎማ። በኮሌጅ የዕረፍት ጊዜው አባቱን ለመጠየቅ ይመጣል። በዕድሜ የገፉት የልጅዬው አያት ታዲያ ከልጃቸው ጋራ ነበር የሚኖሩት። ያም ልጅ አያቱንም አባቱንም አግኝቶ እየተጫወተ እያለ ምሳ ቀረበ። የልጁ አባት ለአያትዬው በዕንጨት ሳሕን ለእርሱ እና ለልጁ ደግሞ በሸክላ ሳሕን ምሳ አቀረበ። ልጅም ግራ ገባውና፣ «እባቴ ለእኔ እና ለአንተ በሸክላ ሳሕን ስታቀርብ ለአያቴ ግን ለምን በዕንጨት ሳሕን አቀረብኽላቸው?» ሲል እያዘነ ጠየቀው። አባትዬውም፣ «እያትህ በጣም ከመጃጀታቸው የተነሣ ሳሕን እየሠበሩ ስላስቸገሩ ነው በዕንጨት ሳሕን የሰጠኋቸው!» አለና ለልጁ መለሰለት። ያን ጊዜ ልጁ ነዘኑ ጨመረና፣ «በል አባዬ ይህን የዕን

ጨት ሳሕን እንዳትጥለው!» አለው ለአባቱ። አባቱም «ለምን?» ሲል ጠየቀ። «አንተም ስታረጅ በተራህ በዚህ የዕንጨት ሳሕን አበላሃለኹ!» ሲል መለሰለት ይባላል።

የእርስዎ አባት ትልቁ ቡሽ፣ ክሊንተን እና ካርተር ከእዲሱ ፕሬዝዳንት ከባራክ ኦባማ ጋራ አንድ ላይ ኾናችሁ ቡና ስትጠጡ እንደ ነበር ሰማን። እዩ ቡሽ፣ ከቤተ መንግሥት ወደ ቤት የመሄድ ጥቅሙ እዚህ ላይ ነው። ቢያንስ ተጠራርቶ ቡና መጠጣት ይቻላል። እኛ ከዚህ «ከፋ» ከሚባል ቦታ ዕጓስም ያበረከትናትን ቡና እናንተ አራት ፕሬዝዳንቶች ተሰብስባችኹ ስትጠጧት ምን አለች ይኾን? «ምንትስ የሰማ ዕለት ያብዳል!» ይባላልኮ። «ባገሬ እንዲህ ያለውን አይቼም አላውቅ!» ብላ ከጀበና አልወርድም ብላ አላስቸገረችም? እኛ አገር ቢመጡ መሪዎቻችን በሰማይ ቤት ይኾናል እንጂ በምድር ላይ ተገናኝተው የሚያውቁ አይመስለኝም። እንኳን አካላቸው ፎቷቸው ዕድል ተተምቶ አብሮ የሚቀመጠው ከስንት አንድ ጊዜ ነው።

የቴክሳስ ሕዝብስ ቢኾን እንዲያ *«በኤር ፎርስ - ዋን»* ሲሄዱ የነበሩ ጌታ ኋይት ሐውስን ለቅቀው በሌላ አውሮፕላን ሲመለሱ ዝም ይልዎታል። «ማፈሪያ ጀግና በቀዬአችን የጠፋ ይመስል ሁለቴ እንኳን ሳይተኩስ ይምጣ! ሲኾን እኛን እርሱ ወዳለበት መውሰድ ነበር እንጂ እኛ ወዳለንበት ቢመጣ ምን ይጠቅመናል!» አይልዎትም? አሁን ስንሰማማ የቴክሳስ ሕዝብ እንኳን ደኅና መጡ ብሎ ተቀበልዎት አሉ። እርስዎም፣ «ወደ ቤት መመለስ ከሁሉም ነገር በላይ ደስ ይላል!» ብለው መናገርዎን ሰማን። እዩ፣ እኛ አገርኮ መሪዎቹ ወደው መስለዎ፣ «በሬሳችን ላይ ካልኾነ» የሚሉት። ሰዉም አያስቀምጣቸውማ!! «ያረጀ አንበሳ የዝንብ መጫወቻ ይኾናል!» የሚለው የሐበሻ ተረት ዝም ብሎ የመጣ መሰለዎ! የደረሰበት እኮ ነው የተናገረው።

እናም ከቤተ መንግሥት ወደ ቤቱ የሚሄድ፣ ሰንበቴ የሚጠጣ፣ የዕድር እባል የኾነ፣ እንደ እኛ የቀበሌ መታወቂያ ያለው፣ ልቅሶ ላይ የምናገኘው፣ የወጣበትን ብቻ ሳይኾን የወረደበትን በዓል በደስታ የምናከብርለት መሪ የነበረ የሠፈራችን ሰው እንድናገኝ፣ እኛም የሚሸነፉ ጀግኖችን የምናከብርበት ልብ እንዲሰጠን፣ እባክዎ ለሚያምኑት ታቦት ይሳሉልን። እደራ።

ሆድም ብሶን ዕርጅናም ተጫጭኖን

ከአሜሪካ ወደ አዲስ አበባ ልመለስ ሁለት ቀናት ያህል ሲቀረኝ አንድ ወዳጄ ዐርፎ ቤተሰቦቹን ለማጽናናት ተገኝቼ ነበር። የልቅሶ ባህላችን እዚህም አብሮን መጥቷልና። ኀዘኑን የሰማ ቤተሰብ፣ ጓደኛ እና ወዳጅ ሁሉ በየሰዓቱ እየመጣ በቤተሰቦቹ አንገት ላይ እየተጠመጠመ ያለቅሳል። በዚህ ምክንያት ቤተሰቦቹ ለመጽናናት አልቻሉም። እዚያ ቦታ ኾኜ ኹኔታችንን እያየኹ፣ «ለመኾኑ እኛ ልቅሶ ቤት የምን መጣው ሰው ለማጽናናት ነው ወይስ ኀዘኑን ለማባባስ?» የሚል ሐሳብ መጣብኝ። በኀዘን ምክንያት የተጎዱ፣ እህል ያልቀመሱ፣ በማለታመም ምክንያት የደከሙ፣ በቀብር ሂደት የተንገላቱ ቤተሰቦችን በየሰዓቱ እያስለቀስን እንዴት አድርገን ነው የምናጽናናው? በአገር ቤትም ኾነ እዚህ በውጭው ዓለም ይህ ዐይነቱ ኹኔታ ለቀናት የሚቀጥል መኾኑን ሳስበው ልቅሶ የመድረሳችን ዓላማ ሊገባኝ አልቻለም።

እዚያው ኾኜ ደግሞ ሌላም ጥያቄ መጣብኝ። ለመኾኑ ይህ ሁሉ ሰው የሚች ኹኔታ አሳዝኖት፣ ልቡን ነክቶት፣ ኀዘን ፈንቅሎት ነው የሚያለቅሰው ወይስ የራሱ ብሶት እየተጨመረበት? እንዳንድ ጊዜ ልቅሶ ቤት ሰሄድሟችን ዐይቶት፣ ስለ እርሱም መኖር ሰምቶ የማያውቅ፣ ነገር ግን በሰው በሰው በኩል ሰምቶ ልቅሶ ሲደርስ የመጣ ሰው እያለቀሰ ድንኳን ሲገባ የማየው ትዝ አለኝና፣ «እሁን እንዲህ ያለውን ሰው የሚያስለቅሰው ወይ ባህሉ አለበለዚያም የራሱ ውስጣዊ ብሶት ይኾናል እንጂ የሟች ኹኔታ ብቻ ነው?» ብዬ ጠየቅኹ።

እዚህ አሜሪካ ለው ሠርግ ሲጠራ አይቀርም። አንዳንድ ጊዜ እንዲያውም ከተጠራው በላይ ሰው ለሠርጉ የሚገኝበት ጊዜም አለ። ሠርገኞቹም የጠራነው ሁሉ መጣ ብለው ይደሰታሉ። ተመልካችም፣ ‹‹ይህ ሁሉ ሰው ያውቃቸዋል፤ የአገር አድባር ናቸው፤›› ብሎ ያደንቃል። «የእገሌ ሠርግ ለው በሰው ኾነ፤ አማረ፣ ደመቀ፤» ተብሎም ይወራል። እንደ አንዳንዶቹ አባባልም ለቪዲዮም የተመቸ ነው። እንደ እውነቱ ከኾነ ግን ሐበሻ ናፍቆት ለማየት፣ የራሱን ሚስት ለመምረጥ፣ ሳምንት ሙሉ በዩኒፎርም ተጀቡኖ እየሠራ የገዛውን ልብስ የሚያሳይበት ቦታ አጥቶ ለማሳየት፣ እግረ መንገዱን ተቀጣጥሮ የሚመጣውን ለሠርጉ አስቦ ከሚመጣው መለየቱ ከባድ ነው። እንዳንዱክ

የተጋቡት እነማን እንደኾኑም አያውቅም። ነገር ግን እስክስታውን ሲያስነካው፣ የወገን እምሮቱን ሲወጣ፣ ያመሻል። ሙሽሮችም ለራሳቸው ዓላማ፣ ሠርገኛውም ለራሱ ዓላማ ተደሳስተው ወደ የቤታቸው ይገባሉ። «ዝሆንም ለሆዱ ትንኝም ለሆዱ ወደ ወንዝ ወረዱ» ማለት ይህ ነው።

እዚህ ላይ አንድ ወዳጄ የነገረኝ ታሪክ ትዝ አለኝ። ኬንያ ናይሮቢ የመድኃኔዓለም ቤተ ክርስቲያን ተሠርቶ ቅዳሴ ቤቱ ሲከበር ወዳጄ ሄዶ ነበር። የለበካ ጉባኤው ምክትል ሊቀ መንበር የሚያሳዝን ሪፖርት አቀ ረበች። ድሮ በቦታ ማጣት እንዴት ይንገላቱ እንደ ነበር፣ የደረሰባቸውን ሥቃይ እየዘረዘረች ስታቀርብ ብዙዎች በታሪኩ ልባቸው ተነክቶ ያለቅሱ ነበር። «እኛም ዕርጅናም ተጫጭኖን፣ ሆድም ብሶን ነበር፤ አብረናት አለቀስን፤» ብሎኝ ዐረፈ።

በቦታው የተገኙ ብዙዎቹ ሰዎች አልቅሰው ነበር። ያለቀሱበት ምክንያት ግን ይለያይ ይኾናል። ታሪኩ አሳዝኗቸው፣ የራሳቸው ሌላ ተመሳሳይ ታሪክ ትዝ ብሏቸው፣ አልያም ወዳጄ እንዳለው፣ «ሆድ ብሷቸው፣ ዕርጅና ተጫጭኗቸው» ያለቀሱም ነበሩ ማለት ነው።

ሕዝብ በብዛት በሚያከናውናቸው ተግባራት አንዱ አለቸጋሪው ኹኔታ ይህ ይመስለኛል - በጉዳዩ አምኖ ወይም ጉዳዩ ገብቶት የሚያለቅሰውን እና «ሆድም ብሶት ዕርጅናም ተጫጭኖት» የሚያለቅሰውን መለየት።

ሕዝብ አንድን ነገር ደግፎ ሆ ብሎ ሊነሣ ይችላል። አንዳንዴም ከሚጠበቀው በላይ በአንድ ጉዳይ ዙርያ ሊሰባሰብ፣ እንደ ንብ መንጋም ሊተም ይችላል። እዚህ ላይ ግን የዋሕ መሪ ይደሰታል፤ ልቡም በኩራት ይሞላል። ሁሉም ሰው የእርሱን አመራር፣ ሐሳብ፣ ርእዮተ ዓለም፣ አሠራር፣ ፕሮግራም፣ ድርጅት፣ ቅለቀሳ በመቀበል በአንድ ሐሳብ፣ በአንድ ዓላማ፣ በአንድ መርሕ ዙርያ የተሰበሰበ ሲመስለው ይችላል። ይህ የሚለየው ግን አንድ የኾነ ደረጃ ተደርሶ ሁሉም ወደየአቅጣጫው ሲበ ታተን ነው።

አንዳንዱ የተናገርነውንም ሳይሰማ በራሱ ዓላማ ዙርያ ሲደግፈን ይችላል። ሌላው የተናገርነውን ሳይረዳ አንዳች ጥቅም ይገኛል ብሎ ከእኛ ጋራ ሲኾን ይችላል፤ ሌላውም ቀን እና ሰዓት እስኪወጣለት፣ «ከለው ጋራ ሲኖሩ ሞኝ ኾኖ አህያን ሲጭኑ ሦስት ኾኖ» ብሎ አብሮ ሊጓዝ ይችላል፤ የቀረውም ቢኾን፣ «ጅብን ማጥቃት በእህያ ተጠግቶ ነው፤» በሚል ፈሊጥ የጋራ ዓላማ

እና ግብ ባይኖረውም አንዳች የጋራ ጠላት አለኝ ብሎ አብሮ ሊሰለፍ ይችላል።

ድሮ ትምህርት ቤት እያለን መምህሮቻችን አስተምረው ሲያጠና ቅቀ ሲሉ «ገባችሁ?» ይሉን ነበር። ያን ጊዜ ታዲያ ከብዙዎቻችን «አዎ» የሚል ድምፅ ይወጣል። አሁን አሁን ሳስበው ግን በርግጥ የተወሰኑት ገብቷቸው መልስ ይስጡ እንጂ ሌሎቹ መምህሩ የክፍል ትምህርቱን ቶሎ እንዲያበቀላቸው የሚመልሱት መልስ ነበር። አንዳንዶቻችንም ደግሞ ለአንድ ነገር ድንገተኛ አዎንታዊ ምላሽ መስጠት ስለ ለመደብን ነበር። ታዲያ የተሰጠው የቤት ሥራ በቀጣዩ ቀን ሲታረም፣ «አሠራሩ አልገባኝም ነበር፤» የሚለው ብዙ ነው። በየስብሰባውም ትልቁ ችግር ይኸው ነው። ተናጋሪው ለልችቶት እንዲያበቃለት የሚያጨበጭበውን፣ ከሰው ላለመለየት የሚያጨበጭበውን፣ የገባው ለመምሰል የሚያጨበጭበውን ገብቶት ከሚያጨበጭበው መለየት። ነገሩ ተሰምቶት የሚያለቅሰውን «ሆድ ብሶት ዕርጅናም ተጫጭኖት ከሚያለቅሰው» መለየት ማለት ነው።

ሕዝብ ዝም ሲልም እንዲሁ ነው። ውስጡ ሰላም ኾኖ፣ ነገር ሁሉ ተስተካክሎለት፣ ልቡናው ቦርቆ፣ ሁሉ በእጁ ሁሉ በደጁ ስለኾነለት ብቻ ነው ብሎ የሚያስብ ካለ የዋሕ ነው። «ጸጥ ያለን ውኃ አፈራዋለኹ» እንዳለው ማክሲም ጎርኪይ በዝምታው ውስጥ ያሉትን ጩኸቶች ለማዳመጥ መቻል ነው የዝምታውን ትክክለኛ ምክንያት የሚገልጥልን።

አንድ ጊዜ አንድ የገጠር ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ለማስተማር የሄዱ ሰው ከቅዳሴው በኋላ ትምህርት ይሰጣሉ። ዙርያቸውን በመጋረጃ ተከልለው ሲያስተምሩ የተወሰኑ ሰዎች አግራቸው ሥር ተቀምጠው ያዳምጧቸዋል... ያዳም ጣሉ። ሌላው ግን ጸጥ ብሏል። መምህሩም ሰዉ ገብቶት እየተከታተለነው ብለው ቀጠሉ። ጥያቄ ሲጠይቁ፣ ሐሳብ ሲሰነዝሩ ምላሽ የለም፤ አልልታም የለም፤ ጸጥታ ብቻ። ወደ ሁለት ሰዓት ያህል ተናግረው ጸጥታው ይገርማቸውና መጋረጃውን ገለጥ አድርገው ወደ ውጭ ሲያዩ ሰዉ በአካባቢው የለም። በጣም አዝነው በአግራቸው ሥር ለነበሩት ሰዎች፣ «ሕዝቡ የት ሄደ?» ብለው ይጠይቃሉ። «ቅድም ነውኮ የሄደው» ብለው ይመልሱላቸዋል። የበለጠ አዝነው፣ «ታዲያ ይህን ሁሉ ሰለፌልፍ ለምን ቀድማችሁ አልነገራችሁኝም፤» ብለው ሲጠይቋቸው «ስዕለት ያስብዎ መስሎን ነው፤» አሏቸው። «ታዲያ እናንተስ ለምን ተቀመጣችሁ?»

ብለው እንደ ገና ጠየቁ። «ሲጨርሱ ቤተ ክርስቲያኑን ለመዝጋት ነው፤» አሏቸው ይባላል።

አንዳንድ ጊዜ ጋዜጣችን፣መጽሐፋችን ወይም ደግሞ ካሴታችን በብዛት ሲሸጥልን በውስጡ ያለው ነገር ገብቶት ወይም ወዶት፣ አድንቆት የሚገዛው ያለውን ያህል መሳደብ የሚፈልገውን ስለ ስደብንለት፣መቃወም የሚፈልገውን ስለ ተቃወምንለት፣የሚያነብበው ወይም የሚያዳምጠው ሌላ አማራጭ ስላጣ፣ በምን መካከል ምን ንጉሥ ነው የሚባለውን አስቦ ሲገዛልን እንደሚችል ማስብም ተገቢ ነው። ትልቁ ዋስትናችንም የሚደግፈን ሰው ሳይኾን የተነሣንበት ዓላማ እና ራሳችንን ለማሻሻል የምናደርገው ጥረት ቢኾን የተሻለ ነው።

አብሮን የሚሄደው ሁሉ እኛ ወደምንሄድበት አይሄድም። አብሮን የማይሄደውም ሁሉ ሌላ ቦታ አይሄድም። አብሮን ከሚሄደው መካከል ሌላ ቦታ የሚሄድ፣ አብሮን ከማይሄደውም መካከልም እኛ ከምንሄድበት ቦታ በተለየ አቅጣጫ የሚሄድ ይኖራል። ለጊዜው ለራሱ ጉዳይ የሚከተለንን ገብቶት ከሚከተለን ለመለየት የምንችልበት መንገድ ከሌለ ሥራችንን ሁሉ የጨረሰን እና ብዙውን ሰው አብረን ያለለፍን ይመስለንና እንሸወዳለን። «ክረምት ካልመጣ ሁሉ ቤት፣ ዓመት በዓል ካልመጣ ሁሉ ሴት» እንደሚባለው አገር አማን ነው ብለን ወዳሰብነው ዓላማ ማምራት ስንጀምር የእናቱ መቀነት የሚጠል ፈው እየጨመረ ይመጣል። ድሮም እንዲህ መስሎኝ፣ እነ እገሌ እንዲህ ብለውኝ፣ ተላስቼ፣ባለማወቅ፣ወዘተ እያለ እንደ ጨው ክምር የሚናደውም ይበዛል።

እዚህ አሜሪካ መቼም የማይደረግ የሰልፍ ዐይነት የለም። አንድ ጊዜ የተመሳሳይ ጾታ ጋብቻን በተመለከተ የተደረገ ሰልፍ ነበር አሉ - ‹‹ወንድ ከወንድ ሴት ከሴት ለመጋባት ይፈቀድልን፤›› የሚል ሰልፍ። ታዲያ አንዱ ወንድማችን ኢትዮጵያዊ ከሰልፈኞቹ መካከል ተቀላቅሎ፣ «ይፈቀድ፣ ይፈቀድ» እያለ ይጮኻል። አላፊ አግዳሚ ሐበሻ እየታዘበው እና እያማው ያልፉል። አንዱ ነገሩ ቆጥቁጦት ጠጋ ይልና፣ «አንተ ደግሞ ምን ኾንክ ብሰህ ነው ‹ይፈቀድ› እያልኽ የምትጮኸው፤» ብሎ ይጠይቀዋል። ያም ሰልፈኛ ወገናችን፣ «እኔኮ ወንድሜን አግብቼ አሜሪካ ለማምጣት እንዲመቸኝ እንጂ የእነርሱን ሐሳብ ደግፌ አይደለም፤» አለ ይባላል። በየሰልፉ ቦታ ስንት እርሱን የመሰሉ ይኖሩ ይኾን? ጉዳዩ ገብቷቸው ሳይኾን፣ «ሆድ ብሷቸው ዕርጅናም ተጫጭኗቸው» የሚያለቅሱ - ወደ አዲስ አበባ ጉዞ፣ በኢትዮጵያ አየር መንገድ አውሮፕላን።

ሌሎች - ፬

የክፋት ሶፍትዌር

<u>መቅድመ ነገር</u>

ሰውዬው ወደ ፈጣሪው ይጸልያል። ሲጸልይም፣ *«እባክህ ከሰው ሁሉ በላይ የምኾንበት ነገር ስጠኝ!»* ይለዋል። ታዲያ የለመኑትን የማይነሳ፣ የነገሩትን የማይረሳ አምላክ ጸሎቱን ሰማው። *«ምን እንድሰጥኽ ትፈልጋለኽ? ነገር ግን አስተውል፣ ለአንተ አንድ ነገር ከሰጠኹህ ለባልንጀራኽ ሁለት አድርጌ አሰጠዋለኹ!»* ሲል ፈጣሪው መለሰለት። ሰውዬውም ከፈጣሪው ከሚያገኘው ነገር ይልቅ በሌሎቹ ሊበለጥ መኾኑ አሳሰበው። እናም፣ *«የምጠይቀው ነገር ጓደኞቼ ሊያገኙበት የሚችሉበት ነገር መኾን አለበት!»* ብሎ አሰበ። አሰበም አልቀረ መልሱን አገኘው። *«ፈጣሪ ሆይ፣ አንድ ዐይኔን አጥፋልኝ!»* ሲል ለመነ - ለምን እንዲህ ሲል ለመነ ቢሉ እርሱ በጠየቀው መሠረት አንድ ዐይኑ ሲጠፋ የጓደኛው ሁለቱም ዐይኑ ይጠፋላ! እንደ ምን እንዲህ ያለ ነገር ሊያስብ ቻለ ቢሉ - *የክፋት ሶፍትዌር ተጭኖላ!*

ኢትዮጵያ እንዳታድግ ያደረጓት - ፖሊሲ፣ መመሪያ፣ ቢሮክራሲ፣ በምባገነንነት፣ የመልካም አስተዳደር ዕጦት. . .ምን ያልተባለ አለ፤ ነገር ግን አንድ ነገር የቀረ መሰለኝ - በብዙ ሰዎች ዘንድ የተ ጫነው *«የክፋት ሶፍትዌር»*። መልካም ፖሊሲዎች በሌሉበት ዘመን እና አገር መልካም የሆኑ ሰዎች ነበሩ። መልካም ሰዎች በሌሉበት ዘመን እና አገር ግን መልካም የሆኑ ፖሊሲዎች ያሉ አይመስለኝም። የአገሬ ሰው፣ *«ድግስን የሚያበላሸው አስተናጋጅ ነው!»* ይላል። እውነት እኮ ነው። ያ ሁሉ ባለሞያ የለፋበትን ምግብ ፊቱን ያኮሳተረ እና የምግብ ፍላጎትን ለመዝጋት ተብሎ በዕውቅ የተሠራ የመሰለ አስተናጋጅ ጉድ ይሠራዋል። ከፍትፍቱ ፊቱ የተባለለት አስተናጋጅ ከተገኘ ደግሞ *«በሞቴ፣ አፈር ስኾን፣ በዕንጨት ስሄድ፣»* እያለ የውኃውን ፍትፍት ከዶሮ ፍትፍት በላይ እንድንበላው ያደርጋል።

እንዲያው ሁልጊዜ በመንግሥት እና በፖሊሲ፣ በሕግ እና በመመሪያ ማመካኘት ለምዶብን ነው እንጂ እሁን ለሁሉም ችግሮች ተጠያቂዎቹ እነርሱ ብቻ ናቸውን? በሰው እእምሮ ውስጥ የተጫነውን *«የክፋት ሶፍትዌር»* የሚቀይር ካልመጣ ፖሊሲ እና መመሪያ ብቻቸውን እገርን አያሳድጉም።

መ/ር ካህሳይ ገብረ እግዚአብሔር «ኅብረ ብዕር» በተሰኘው የመጀመሪያ መጽሐፉ የአንድ ጃፓናዊ ባለ በጎ ኅሊና ሰው ታሪክ ያስነብበናል። ሲምፓ ሳጉሃራ ይባላል። በሉታንያ የጃፓን ቆንስላ የነበረ ሰው ነው። ናዚዎች ፖላንድን ሲወሩ አይሁድ የመከራ ገፈታቸውን በመቅመስ ላይ ነበሩ። ከናዚዎች መከራ የሸሹት እና አቅም አግኝተው መንዝ የቻሉ ሉታንያ ውስጥ ተሰበሰቡ። ነገር ግን ጀርመኖች ወደ ሉታንያ ከመንዝ የሚያግዳቸው ነገር አለመኖሩ የታወቀ ነበር።

ይህ ጃፓናዊ ዲፕሎማት ከመከረኞች አይሁድ የቀረበለት አንድ ፈታኝ ጥያቄ ነበር። *«አይሁድ ሕይወታቸው ሊተርፍ የሚችለው ወደ ሩስያ ከገቡ ብቻ ነው። ወደ ሩስያ ለመግባት የሚችሉት ደግሞ ከሩስያ በኋላ የሚሄዱበት አገር መኖሩ ከተረጋገጠ ነው። ስለዚህ ወደ ጃፓን የመግቢያ ቪዛ ስጠን!»* አሉት።

ሳጉሃራ የአገሩን መንግሥት በጉዳዩ ላይ ጠየቀ። በዚያን ጊዜ ከጀርመን ጋራ አፍላ ወዳጅ ከነበረችው ጃፓን የመጣለት መልስ ግን፣ *«ይህ ነው የተባለ መድረሻ አገር ለሌላቸው አይሁድ ቪዛ መስጠት አትችልም!»* የሚል ነበር። ሳጉሃራ እና ባለቤቱ በጉዳዩ ላይ ተወያዩ። *«እነዚህን ሁሉ ከሞት አፋፍ ላይ ያሉ ሕዝቦችን መርዳት አለብን!»* ብለው ወሰኑ። እናም በራሱ ላይ ፈርዶ ለአይሁዳውያኑ ቪዛ መስጠት ጀመረ። ቀን እና ሌሊት የምግብ ሰዓቱን ጭምር እየተሻማ ቪዛውን ሠራ። የታተመው ቪዛ ቢያልቅበት ቪዛውን በእጁ እያዘጋጀ መስጠት ጀመረ።

ለአንድ ወር ያህል ከሠራ በኋላ፣ *«መስጠትኽን አቁም!»* የሚል ትእዛዝ ከቶኪዮ መጣበት። ሳጉሃራ ግን ቀጠለ። በመጨረሻ የሶቭዬት ኅብረት መንግሥት በሉታንያ የሚገኘው የጃፓን ቆንስላ እንዲዘጋ አዘዘ። የጃፓን መንግሥትም ሳጉሃራ ከዚያ እንዲወጣ መመሪያ አስተላለፈለት። የሶቭዬት መንግሥት በፈጠረበት ጫና ከቆንስላው ቢሮ ሊለቅ ሆቴል ተቀምጦ ቪዛ መስጠቱን ቀጠለ። ከሆቴል ወጥቶ በባቡር እየሄ ደም ቪዛ ይሰጥ ነበር።

እንዲህ አድርጎ ብዙ ሺሕ አይሁድን ከሞት ያተረፈው ሰው ለብዙ ጊዜያት ለአገሩ አምባሳደር ኾኖ ሲያገለግል ከቆየ በኋላ በሩማንያ በዲፕሎማትነት ሲያገለግል በሶቭዬት ኅብረት ወታደሮች ተይዞ እስር ቤት ገባ። ከኻያ ወራት በኋላም ወደ ጃፓን ተላከ። የጃፓን መንግሥትም፣ *«ለአይሁድ የማይገባ ቪዛ ለጥተኻል!»* ብሎ ከሥራው አባረረው። ይህ ሰው የዕለት ሥራ እየሠራ ኑሮውን በሚገፋበት ሰዓት እነዚያን ከሞት ያተረፋቸው አይሁድ የእስራኤል መንግሥትን መሥርተው ነበር። የእስራኤል መንግሥት ይህን ታላቅ ጀግና በእግር በፈረስ ፈልጎ በ1984 እ.ኤ.አ የእስራኤልን የጀግና ሜዳሊያ ሸለመው። እ.ኤ.አ በ1992 ደግሞ የእስራኤል ዘላለማዊ ዜግነት ተሰጠው። እ.አ.አ በ1991 ደግሞ የጃፓን መንግሥት ሳጉሃራን ከሥራ ማባረሩ ጥፋት እንደ ነበረ አምኖ ቤተሰቡን ይቅርታ ጠየቀ። የክፋት ሶፍትዌር ያልተጫነበት ሰው እንዲህ ይሠራል። ለኅሊናው እና ለመልካም ነገር ይገዛል። *መመሪያ*፣ *ፖሊሲ*፣ ባለ ሥልጣን፣ *ፈቃድ አይደሉም የሥራ መሣርያዎቹ* - ኅሊናው ነው። ይህን ታሪክ አንብቤ ወደ አገሬ መጣኹና እነኝ ቀጥሎ ያሉትን አገኘኹ።

1. ካዛንቺስ አካባቢ የሰንበት ገበያ አለ። እኔም የውኃ መቅጃ ፕላስቲክ ባልዲ ለመግዛት ወደ ገበያው አመራኹ። ገና ወደ ገበያው ሲገባ በስተቀኝ በኩል የፕላስቲክ ምርቶች ተሰድረዋል። እኔም ይኼ ባልዲ ስንት ነው? ብዬ ጠየቅኹ። የምትሸጠው ልጅ እንደ ተቀመጠች «የቱ?» አለችኝ።
ይኼ መሬት ላይ ያለው አልኋት።
«አይታየኝም» አለችኝ።
ነይ እና ላሳይሽ አልኹኝ ገርሞኝ።
«ይዘኸው ና!» አትለኝ መሰላችኹ።
እንዴ ልትሸጪ አይደል እንዴ የተቀመጥሽው ለላት!
«ከፈለግኸው ይዘኸው ና!» ብላኝ ዕርፍ። እኔም፣ አይ ዕቃው እንዴት እንደ ማይሸጥ ለማሳየት ነው የተቀመጠችው ማለት ነው! ብዬ ትቻት ሄድኹ።

2. የገና በዓል ሊከበር ሁለት ቀን ሲቀረው አንድ የኤፍ.ኤም ጋዜጠኛ ደወለልኝ። *«ስለ በዓሉ ላነጋግርኽ እፈልጋኹ!»* ስላለኝ ሣር ቤት አካባቢ ተቀጣጠርንና አንድ መናፈሻ ውስጥ ተቀምጠን እኔ ለስላሳ፣ እርሱ ቡና አዘዝን። ቴፑን አውጥቶ ውይይታችንን መቅዳት ሲጀምር አስተናጋጇ መጣችና፣ «ኢንተርቪው ማድረግ ተከልክሏል!» አለችን። «ለምን?» አልኹኝ ገርሞኝ። «እኔ አላውቅም ግን ክልክል ነው!» ወይ ግሩም! አሁን ምን ያህል ጋዜጣ፣ ሬዲዮ፣ ቴሌቪዥን ኖሮን፣ ለንቁስ ጋዜጠኛ እዚያ ቤት «ኢንተርቪው» አድርጎ ነው ክልክል የኾነው ብዬ ያን *«የክፋት ሶፍትዌር»* አማርሬ ወጣኹ።

3. ክዚያ ወጣንና ሜክሲኮ አካባቢ ወደሚገኝ ካፍቴሪያ ገባን። ከአስተናጋጆቹ በቀር ሌላ ሰው የለም። ተቀመጥንና ሁለታችም ሰላሳ አዘዝን። ክዚያም ለአስተናጋጇ፣ «ኢንተርቪው ለማድረግ ስለኾነ ቴፕን ትንሽ ቀንሽልን!» ብለን ለመናት። ከዚያም ሥራችንን ጀመርን። በመካከል ግን የአስተናጋጆቹ አለቃ መጣችና፣ «ቴፕን ለምን ቀነሳችኹት!» አለቻቸው፤ አስተናጋጆቹም ምክንያቱን ነገሯት። «ባክሽ ጨምሪው!!» አለችና ክሙዚቃ ቤት በላይ ለቀቀችው። የሚገርመው በቤቱ ያለነው ተስተናጋጆች ሁለታችን ብቻ ነን። ሌላ ደንበኛ መጥቶ ክፍቱልኝ አላለም። ምን ያደርጋል ያ *የክፋት ሶፍትዌር* ነው እንዲህ የሚያደርገው።

4. *ዐሥራ* አንድ ኾነን ለጨዋታ አምባሳደር መናፈሻ ተጓዝን። ሁለቱን ጠረጴዛ ገጥመን ክብ ሠራንና የደንቡን አዝዘን መነጋገር ጀመርን። ወዲያው አስተናጋጁ መጣና፣ *«ከስድስት ሰው በላይ በአንድ ላይ መቀመጥ ክልክል ነው!»* ሲል መመሪያውን ነገረን። ወዲያው አንዱ ተናደደ፣ *«እና ለዚህ መናፈሻ ስንል የጓደኞቻችንን ቁጥር መቀነስ አለብን ማለት ነው?»* አለ። «አይ፣ አይፈቀድም፣ ተሰያዩ!» አለን። እኛ ደግሞ የሚጠበቅብንን ክከፈልን መቶ ብን ኾንስ ምናለበት ብለን እምቢ አልን። ከዚያ ከርክር ተጀመረ። በመጨረሻ ሁለቱ ጠረጴዛዎች ትንሽ ክፈት ብለው ሲቀመጡ እኛም ስድስት አና አምስት ኾነን ልንቀምጥ ተስማማንና ነገሩ ተቋጨ - አሁን እስኪ ክስድስት በላይ ኾነን መቀ መጣችን ምንድን ነው ችግሩ? ሁለት ጠረጴዛ ላይ ስድስት - ስድስት ኾነን መቀመጥ እና በአንድነት ገጥመን *ዐሥራ* ሁለት ኾነን መቀመጥ ምንድን ነው ልዩነቱ - *የክፋት ሶፍትዌር!*

5. አንድ የሽቀጣ ሸቀጥ ማከፋፈያ ዘይት ልገዛ ጎራ አልኹ። ሰውዬው ወንበር ላይ ተቀምጦ ቀና ብሎም አላየኝ።

እባክኽ ሐቱን ዘይት ስጠኝ፤ አልኹት።

«ስንት?» ሲል ጠየቀኝ።

አንድ አልኹት።

«ለአንድ ብዬማ ከመደርደሪያ ላይ አላወርድም!» ብሎኝ ዝም አለ። አሁን ያኼን ነጋዴ እንዲህ ለነፍ ያደረገው፣ *የክፋት ሶፍትዌር* እንጂ የመንግሥት ፖሊሲ አይደለም። የሕንድ ነጋዴ ለአንዲት ሜትር ጨርቅ ክምሩን ሲንደው ቢያይ ምን ይል ነበር?

የክፋት *ሶፍትዌር* የተጫነበት ሰው ዋና መለያዎቹ - የበጎ ኅሊና ዕጦት፣ ምንጊዜም አንድ ነገር እንዴት እንደማይቻል ማሰብ፣ ሰውን ለመርዳት ሳይኾን ከነገር ለመገላገል ብቻ መፈለግ፣ ስንፍና እና ልግመኝነት ናቸው። ይህ ሶፍት ከነገር ለመገላገል ብቻ መፈለግ...

6. ትንሿን ታክሲ በኮንትራት ይዤ ለመሄድ ስድስት ኪሎ ቆሜ ያለኹ። እንድ ላዳ ታክሲ መጣና እጄን አውዛውዤ አስቆምኹት። እባክኽ አራት ኪሎ ድረስ ውሰደኝ ብዬ ነገርኹት። ከዚያም በዋጋ ተከራከርን። በመጨረሻ እርሱ ዐሥር ብር እኔ ሰባት ብር በሚለው ሳንስማማ ቀርተን ተነሥቶ ሄደ። የእግዜር ነገር አንድ የማውቀው ጓደኛዬ መኪናውን ይዞ ተገናኘንና ወደም ፈልገው ሸኘኝ። የአጋጣሚ ነገር ኾኖ ከታክሲው ኋላ ኋላ ነበር የምንጓዘው። ይግረማችኹና አራት ኪሎ ድረስ ባዶውን ነው የመጣው - አሁን ከባዶ ሰባት ብር አይሻልም ነበር?

7. ሰሞኑን ደግሞ አንድ ብሔራዊ አካባቢ የሚገኝ የቤት ዕቃዎች መሸጫ ገብቼ ነበር። ገንዘብ ተቀባይዋ ሴትዮ በስልክ እያወራች ስትገረም ቆየ ችና ስልኩን ዘግታ «አያገርማችኹም» አለችኝ ምኑ አልኹ እኔም። «የቤት ሠራተኛ ሲያገናኝኝ ከአንድ ሰው ጋራ ተቃጥሬ ከሠራተኛዋ ጋራ በስልክ አገና ኘኝ። እና 'ወጥ መሥራት - አልችልም፤ ልብስ ማጠብ - አልችልም፤ ልጅ መያዝ - አልችልም፤ እንጀራ መጋገር - አልችልም፤' አለችኝ። ምንድን ነው የምትችይው ታዲያ ብላት ቤት መጠበቅ' አለችኝ!» ብላ ነገረችኝ። ይህች ልጅ የቤት ሠራተኛ ናት - አደባር?

መደምደሚያ ነገር

በኮሪያ ጦርነት ጊዜ የኢትዮጵያ ሠራዊት የሠራውን ገድል ማንም ያውቀዋል። በዚያ ጊዜ ሠራዊቱ በሰፈረበት ካምፕ የሠራዊቱን አዛዥ ለማነጋገር አንድ ምስኪን ኮሪያዊ መጣ። ጠባቂ ወታደሮች «አትገባም፤ ክልክል ነው!» አሉት። ለመነ፤ ተማጸነ። በመጨረሻ ሲያስቸግራቸው ለአዛዡ ነገሩለት። የመልክ እና

የቁመናውን ነገር ጠይቀው ምስኪን ነገር መኾኑ ሲገለጥላቸው ማነጋር እንደማይችሉ ገለጡለት። ያም ሰው ተመ ለሰ።

ከብዙ ጊዜያት በኋላ ጦርነቱ አብቅቶ ሠራዊቱም በክብር ተመለሰ። ታዲያ ኢትዮጵያ እና ኮሪያ ዲፕሎማሲያዊ ግንኙነት ሲመሠርቱ ፈለጉና እኒያ የጦር አዛዥ አምባሳደር ኾነው ተሾሙ። የኮሪያው ፕሬዝዳንት ግን *«የአምባ ጓደኛን ሹመት አልቀበልም!»* አሉ። ለካ የኮሪያው ፕሬዝዳንት ማለት ያን ጊዜ የጦሩን አዛዥ ሊያነጋግር መጥቶ የተከለከለው ምስኪን ኮርያዊ ኖሯል - *የ«አይቻልም! ክልክል ነው!»* ውጤቱ ይህ ነው።

አንድ ሳክልና ልለናፀት - ለውኮ የክፋት ሶፍትዌር ከተጫነ ደግ ደጉ አይታየውም። በ1799 ናፖልዮን በመካከለኛው ምሥራቅ ጄኔራል ኾኖ ጦሩን እየመራ እያለ የማረካቸውን ቱርኮች ለመልቀቅ ፈለገ። እናም የሚመለከተውን አዛዥ ጠርቶ፣ «እስረኞቹን ቱርኮች...» ብሎ ተናግሮ ሳይጨርስ ምራቁ ትን አለውና መስል ጀመረ። ናፖልዮን ሳሉ ሲቆምለት ለሳልቻለ እጁን እያወናጨፈ «ልቀቃቸው» ለማለት ምልክት ቢያሳየው ያ ወታደር «ጨርሳቸው» ማለቱ ነው ብሎ ተረጎመና ወደ እስር ቤቱ ተጉዞ 1200 ቱርኮችን ረሸናቸው ይባላል። አሁን «ልቀቃቸው» ማለቱ ነው ብሎ ቢያስብ ምን ነበረበት - *የክፋት ሶፍትዌር ነዋ!!*

ዚኣከ ለዚኣየ - ዚኣየ ለዚኣከ

እንተ ለእኔ - እኔ ለአንተ

ባለፈው ሳምንት ዓርብ ከአንድ የገበያ አካባቢ ሰው እየጠበቅኹ ቆሜ ያለኹ። አንዲት በዕድሜ ጠና ያሉ ሴት «ተጨካከንን እኮ... ተጨካከንን» እያሉ ብቻቸውን ጮኽ ብለው እየተናገሩ ወዳለኹበት አካባቢ መጡ። ነገሩ ግራ ስላጋባኝ፣ «ምን ነው እማማ ምን ኾኑ?» ብዬ ጠየቅኋቸው። «እንዴ ከመሬት የሚወጣ ጨው ወዴት ሄዶ ነው የሚጠፋው? እንዴት በአንድ ጊዜ ጨው ዐሥር ብር ይገባል? ድኻ ምን ይብላ? በበርበሬ እንዳንበላ በርበሬ ተወደደ። ቃሪያ በውኃ ነክረን እንዳንበላ ቃሪያ ተወደደ። አሁን ደግሞ ጨው ነስንሰን እንዳንበላ ጨው ተወደደ። ታዲያ ምን እንኹን? ሁሉ ነገር ተወደደና ድኻ ብቻ ረከሰ።» ለእኔ አልነበረም የሚናገሩት፣ ለማን እየተናገሩ እንደነበረም እንጃ። ምሬታቸውን ማስተጋባት ቀጥለው፣ «ሁለት ኪሎ ጨው ለመግዛት እያ ስመዘንኹ እያለ ‹ስልክ ተደወለልኝ› ብላ ዐሥር ብር ኾኗል አለችኝ። እንዲያው ቢወደድስ እንኳ እርሷ በደኅና ጊዜ አይደል የገዛችው!» እያ ወሩ ሄዱ፤ መልስም አልፈለጉም። ብቻ በየመካከሉ፣ «ተጨካከንን እኮ ጎበዝ፤ ተጨካከንን!» ይላሉ።

ከዚያ በኋላ ነበር በከተማችን ውስጥ «ጨው ጠፋ» ተብሎ በየአቅጣጫው ሩጫ መጀመሩን የሰማኹት። አንዳንድ አከፋፋዮች፣ «ገና ወደ ፊት ዋጋው ሊቀጥል ስለሚችል አሁን አንሸጥም!» አሉ። ሌሎች ደግሞ ሕዝቡ እየተንጋጋ መምጣቱን ሲያዩ መቀጠል ጀመሩ። ሌሎቹም «በዘመድ አከፋፈሉ» ተባለ።

አንድ ብር ይሸጥ በነበረ ጨው ላይ ዘጠኝ ብር የሚያስጨምር ምን መዓት መጣ? የዓለምን ኢኮኖሚ የሚያናጋው ነዳጅ እንኳን በኒው ዮርክ የእከ ሰዮን ገበያ ድንገት ዐሥር ዕጥፍ ጨምሮ አያውቅም። እኔም ሴትዮዋ እንዳሉት መጨካከን ነው የሚመስለኝ። ‹እኔ ብቻ ላትርፍ፣ እኔ ብቻ ልበልጽግ› የሚል ክፉ አሳቢ በፈጠረው ውዥንብር የተፈጠረ ውድነት መሰሎ ነው የሚታየኝ። እኔ ብቻ ላሸንፍ የሚባል ትግል ከተጀመረ ማንም አያሸንፍም። ሁላችንም ለመሸነፍ ካልተነሣን በቀር።

የጨው ነጋዴ ሲጨምር የቤት አከራይ ይጨምራል፤ የቤት አከራይ ሲጨምር የጤፍ ነጋዴ ይጨምራል፤ የጤፍ ነጋዴ ሲጨምር ስኳር ነጋዴ ይከተላል፤ ስኳር ነጋዴ ሲጨምር የቤት ሠራተኛዋም ዋጋ ትቀጥላለች፤ እር ሰዋን እርኣያ ያደረገ የጥበቃ ሠራተኛም ዋጋ ይጨምራል፤ ከዚያ የትራን ስፖ ርት ዋጋ ይቀጥላል፤ ውኃ እና መብራት ጨመረ ይባላል፤ ከማን እንሼ ብሎ ሕክምናውም ይንራል፤ አትክልት ተራ በወርቅ ዋጋ መሸጥ ይጀምራል። ይህ ሁሉ ተደምሮ ሁላችንንም ከማማረር፣ ከማንገብገብ እና ኑሯችንን ከማናጋት አይመለስም።

ሀብታሙ እየናጠጠ፣ ድኻውም ይበልጥ እየደኸየ በተጓዘ ቁጥር ኢትዮጵ ያዊው ጨዋነትም እየጠፋ ይጓዛል። በመስተዋት ውስጥ በተቀመጠ ወርቅ ቤት ፊት ለፊት ተቀምጦ ሳንቲም የሚለምነው ድኻው ወገናችን፣ ኢትዮጵ ያዊው ጨዋነቱን በችግር ምክንያት እንዲያጣው ብናደርገው፣ ነገ ኑሯችን እንደ ሌሎቹ የአፍሪካ አገሮች ይኾናል። ከኬንያ እስከ ደቡብ አፍሪካ ብንጓዝ የንግድ ድርጅቶች ሁሉ በአራት እና አምስት ዙር በር ነው የሚዘጉት። የመ ስተዋት መስኮት ተብሎ ነገር አይታሰብም። እንደ እኛ አገር ቆመኝ በያዘ ምስኪን የጥበቃ ሠራተኛ ሆቴል ማስጠበቅን በተረትም አያውቁት።

በእነዚያ አገሮች ግን ዜና የሚኾነው ባንኩ ለስንተኛ ጊዜ ተዘረፈ? የሚለው ነው። በወርቅ ተንቆጥቁጦ በመሀል አራዳ እጅን ኪስ ውስጥ ከትቶ መጓዝ የሚቻለው በኢትዮጵያ ምድር ነው። ወርቅ በሞላበት ደቡብ አፍሪካ እንኳን ወርቅ አድርጎ መጓዝ ይቅርና መንገድ ላይ «ወርቁ» ብሎ ጓደኛን መጥራት አያቻልም። ባዕለጸጎች መኖሪያ ቤት ለመግዛትም ኾነ ለመሥራት ከሚያወ ጡት ወጭ በላይ ቤታቸውን ከሌባ ለመጠበቅ የሚያወጡት ወጭ ይበልጣል። ለዚያውም ራሱ ሌባ ያልኾነ የጥበቃ ሠራተኛ ከተገኘ ነው። ይህ ሁሉ በድ ህነት ምክንያት ሥነ ምግ ባር ሲጠፋ የሚከሠት ነው።

ታዲያ ኅበዝ፣ ካልተረዳዳን እና ካልተዛዘንን እኛም አይቀርልንም። በኬንያ ምድርኮ ሰው አምሮበትና ሽክ ብሎ በመንገድ ላይ ሲጓዝ በድንገት መጥተው ጭቃ የሚቀቡ ሰዎች አሉ። «እኔ የቆሸሸ ገንዳ ውስጥ እየኖርኹ አንተ ለምን ትዘንጣለኽ ነው?» መሰለኝ ነገሩ። ርኀብ፣ የችግር መባባስ እና የመፍትሔ ማጣት የሕዝብን ሞራል እና ሥነ ምግባር ያበላሻል። በመጨረሻም ሕግ ሲገዛው የማይችል ማኀበረሰብ እንዲኖር ያደርጋል።

በጎንደር ዘመን ከተነሡት ኀያላን ሴቶች አንዷ የነበሩት እቴጌ ምንት ዋብ በዘመኑ የነበረውን ትምህርት የተማሩ፣ የቤተ መንግሥቱንም ወግ እና ሥርዐት በሚገባ ያጠኑ በመኾናቸው ከመኳንንቱም ከሊቃውንቱም ይፎካከሩ ነበር ይባላል። በተለይም በፈሊጠኛነታቸው የሚታወቁትን የዘመኑን የቆሎ ተማሪዎች ለማሳፈር የማይጠበቡት ጥበብ አልነበረም። አንድ ጊዜ ታዲያ በቁስቋም ለነበሩት የቆሎ ተማሪዎች ገንፎ አሠሩና ጋበዟቸው። ተማሪዎቹም ልቅም ብለው መጡ። ታዲያ እቴጌ ምንትዋብ ሦስት ሦስት ክንድ የሚያህል የዕንጨት ማንኪያ አሠርተው፣ብዚህ ብሉ፤›ብለው ሰጧቸው።ነገር ግን የማ ንኪያውን ጫፍ ይዞ መብላት ግዴታቸው መኾኑን እቴጌዋ መመሪያ ሰጡ። ተማሪዎቹ ገንፎውን ለመብላት የማንኪያውን ጫፍ ሲይዙ ከአንገታቸው አልፎ ሄደ። መብላት አልተቻለም። መጀመሪያ ላይ ሁሉም ተሻምተው የቻሉ ትን ያህል ለማፈስ እስበው ነበር። ነገር ግን ጉዳዩ ማንም ብቻውን የማያሸን ፍበት ኾነ። ስለዚህም ተማሪዎቹ አንድ መላ መምታት እንዳለባቸው ገባ ቸው። በመጨረሻም፣ «ዚኣከ ለዚኣየ - ዚአየ ለዚኣከ፤አንተ ለእኔ፣ እኔ ለአንተ እንጎራረስ» ተባባሉ። እንዳሉትም እየተጎራረሱ ያን በቤተ መንግሥት ሞያ የተሠራ ገንፎ ስልቅጥ አድርገው በሉ ይባላል።

ዛሬ የሚያዋጣን የተማሪዎቹ መላ ነው - ዚአከ ለዚኣየ-ዚኣየ ለዚኣከ። እልኊ እና ፉክክሩ ፈንገስ እንኳን ለመኖር ሲሉ በሚተባበሩበት ዓለም እኛ መተዛዘን እና መተጋገዝ ካቀተን የሚያስተዛዝብ ነው። ነጋዴው ለሸማቹ፣ ሸማቹም ለነጋዴው ያስፈልጋሉ። ጨዋ እና ኀሊና ያለው ነጋዴ ካለ ጨዋና ኀሊና ያለው ሸማች ይኖራል። ሸማቹም በአቅሙ እንደሚሸምት ካረጋገጠ ድህነት እና ተስፋ መቁረጥ ከሚያመጡት የሥነ ምግባር ውድቀት ራሱን ይከላከላል። ነጋዴው ስግብግብ፣ ለራሱ ብቻ የሚያስብ፣ አርጀንቲና ውስጥ መሬት ተንቀ ጠቀጠ፣ ጃፓን ውስጥ እሳተ ጎሞራ ፈነዳ በተባለ ቁጥር ዋጋ የሚጨምር፣ የነዳጅ ዋጋ ጨምሯልና በሆቴላችን ውስጥ ከአንድ ብርጭቆ በላይ ውኃ አንሰጥም የሚል ከኾነ ግን ከድኻ ጉሮሮ የነጠቃትን ገንዘብ ነገ ለደኅንነቱ መጠበቂያ ማውጣቱ አይቀርም። በሰበሰበው ገንዘብ ሳይደሰት ድህነት በፈጠ ረው ስጋት የተነሣ ደስታው ቀርቶ በጭንቀት መዋጡ አይቀሬ ነው። «ዚኣከ ለዚኣየ ዚኣየ ለዚኣከ ማለትም እኔ ለአንተ አንተ ለእኔ» ማለት ነው የሚያ ዋጣን።

ሆቴል ቤቶች አንጥል የምታኸል እንጀራ የሕፃን ልጅ ቁንጮ በምታኸል ወጥ እያቀረቡ ዋጋ ሲቀጥሉ፣ እነርሱ ጋራ የሚመገበው ሌላ ነጋዴ ደግሞ እነርሱ የሚሸምቱት ዕቃ ላይ ዋጋ ቀጥሎ የወሰዷትን መልሶ እንደሚያስከፍላቸው መዘንጋት የለባቸውም። የመንግሥት ሠራተኛው እንኳን ሌላ ማድረግ ቢያቅተው የጉቦውን ዋጋ ከምሳው ዋጋ በላይ እየጨመረ መልሶ እንደሚያሠቃያቸው የተረዱት አይመስለኝም። ዚአከ ለዚአየ - ዚአየ ለዚአከ ነው የሚሻለን።

በየመሥሪያ ቤቱ የሚገኘው የመንግሥት ሠራተኛም እርሱ ቢሮክራሲ ሲያስረዝም፣ ሐላፊነቱን ከመወጣት ሲዘገይ፣ የሥራ ሰዓቱን ሲበድል እና ባለጉዳይን ሲያጉላላ ሌላው ብቻ ተጎድቶ የሚቀር አይደለም። እርሱም በተራው መብራት እና ውኃ ሲከፍል፣ የመሬት ጣጣ ሲያስጨርስ፣ ታሞ ለሕክምና ሲሄድ፣ እርሱ ራሱ ባለተማረው መሠረት ያቺ የፈጠራት ቢሮክራሲ እርሱንም በፈንታው እንደምትጠብቀው አስቀድሞ ቢያውቅ ኖሮ ዚአከ ለዚአየ - ዚአየ ለዚአከ ባለ ነበር።

የሃይማኖት መሪዎችም በሕዝብ የሚወደዱ፣ የሚከበሩ፣ ያወጡትን ሕግ የሚፈጽሙ ከነውር እና ነቀፋ የራቁ፣ በሚነፍሰው ነፋስ ሁሉ የማይወሰዱ መኾን ያለባቸው ከምንም በላይ ራሳቸውን ስለሚጠቅማቸው ነው። የሚኖሩት ነግደው ባተረፉት፣ ሮጠው በተሸሰሙት ገንዘብ አይደለም። ድኻዋ መቀነትዋን ፈትታ በምትጥለው ሙዳየ ምጽዋት ነው። እነርሱ ለሕዝቡ ቢያስቡ ለእነርሱም የሚያስብ ሕዝብ ያገኛሉ። እነርሱ ለሕዝብ ቢቆሙ ለእነርሱ የሚቆም ሕዝብ ያገኛሉ። እነርሱ ለሕዝብ ታማኝ ቢሆኑ ለእነርሱም የሚታመን ሕዝብ ያገኛሉ። እነርሱ ሕዝቡን ቢሰሙ እነርሱን የሚሰማ ሕዝብም ያገኛሉ። ዚአከ ለዚአየ - ዚአየ ለዚ አከ ነው።

ፌዴሬሽን ከሕዝቡ፣ ሕዝብ ከፌዴሬሽኑ ተባብሮ ካልሠራ በቀር የኢትዮጵያ እግር ኳስ እንደ ኢትዮጵያ ባሕር ኀይል ታሪክ ሆኖ ነው የሚቀረው። የተወሰኑ ሰዎች የፌዴሬሽን አመራሮች ኾነው ስለ ተመረጡ፣ በቁጭት ስለ ተነሡ፣ ስጊዜው ሕዝቡ ስለተቀበላቸው ብቻ ውጤት ሊመጣ አይችልም። የሕዝቡን ድርሻ፣ ተሳትፎ እና አስፈላጊነት አምነው አብረው የሚሠሩበትን መንገድ መቀየስ አለባቸው። ለስማቸው ሳይኾን ለአገራቸው፣ ለውሎ አበላቸው ሳይኾን ለየዓላማቸው ከሠሩ፣ሕዝቡ የሚላቸውን፣ ባለሞያ የሚመክራቸውን

ከሰሙ ሕዝቡ አብሯቸው ይሠራል። ሕዝቡም ቢኾን ውጤት ሲጠፋ በመጮኽ ውጤት ሲገኝ በመጨፈር የአገሪቱ እግር ኳስ ያድጋል ብሎ መጠበቅ የለበትም። ፌዴሬሽኑን በመደገፍም በማረምም፣ በማስተካከልም ለፌዴሬሽኑ መሥራት አለበት። ‹‹ዚአከ ለዚአየ - ዚአየ ለዚአከ›› ካላልን ድሮ'ኮ አንደኛ ነበርን እያልን በመተረት ለውጥ አናመጣም። ድሮማ ኢትዮጵያም ከኀሰም አገሮች አንደኛ ነበረች።

የመጠፋፋት አሠራራችን ወደ መተጋገዝ አሠራር መለወጥ አለበት። የቡና ክለብ መዳከም እና መጥፋት ለቅዱስ ጊዮርጊስ፣ የቅዱስ ጊዮርጊስ መዳከም እና መጥፋት ለቡና፣ የተቃዋሚው መጥፋት ለኢሕአዴግ፣ የኢሕአዴግም መጥፋት ለተቃዋሚው፣ የወ/ሮ አገሊት ከጉልት ንግድ መራቅ ለእማማ አገሊት፣ የበሽር ሉቅ መዘጋት ለዘርጋው፣ የ‹‹ይደንቃል›› ጋዜጣ መዘጋት ለ‹‹ይገርማል››፣ የነጋድራስ እንቶኔ መክሰር ለበጅሮንድ የሚጠቅማቸው ነገር የለም። ለመረዳዳትም የግድ መስማማት፣ መዋደድ፣ መግባባት፣ መሰባሰብ ብቻ የለብንም። ተለያይተንም፣ተቃራኒ ኾነንም፣ ሳንስማማም፣ ሳንግባባም መረዳዳት እንችላለን።

የግሪኩ ተረት ዐዋቂ ኤዞፕ እንደሚተርተው፣ አንድ ከሰል አክሳይ ልብስ አጣቢ ጓደኛው ከእርሱ ጋራ አብሮ እንዲኖር እመጣው። ከዚያም፣ ‹‹ለቤት ኪራይ ከምታወጣ፣ብቻኽንም ከምትንገላታ እዚሁ አብረን እንኑር፤›› አለው። ያም ልብስ አጣቢ፣ ‹‹ርዳታህ፣ ሐሳብህ እና ደግነትህ የሚመሰገን ነው። እኔ እና አንተ ግን መረዳዳት የምንችለው አብረን በመኾን ሳይኾን በመለያየት ነው። እኔ ልብስ ሳጥብ አንተ በከሰል እያበላሸኸው፣ አንተ ለከሰል እሳት ስታያይዝ እኔ በልብስ እጣቢ እያጠፋኹብህ ከምንጣላ እንለያይና ልብስ ማሳጠብ ስትፈልግ እኔ ዘንድ ና፤ ከሰል መግዛት ስፈልግም አንተ ዘንድ ልምጣ፤›› አለው ይለናል። ‹‹ዚአከ ለዚአየ - ዚአየ ለዚአከ›› ማለት ይህ ነው።

የግድ መዋደድ፣ አንድ መኾን እና አብረን መኖር አለብን ብለን መጠፋፋት ይኖር ብናልን? ለምን ተለያይተን አንረዳዳም። ለምን፣ ‹‹ከእኔ ጋራ ያልኾነ ሁሉ ጠላቴ ነው፤›› እንላለን? ከእኔ ጋራ ሳይኾን፣ እኔን እየተቃረነ እና እየተቃወመ እንኳን ሊረዳኝ ይችላል። እኛ ንጹሕ አየር ለበን ካርቦንዳይኦክሳይድ እናወጣለን፤ ዕፀዋት ካርባንዳይኦክሳይድ ወስደው ኦክስጂን ያወጣሉ። እንረዳዳለን ማለት እንዲህ ነው፤ የግድ ግን ሰው እና አትክልት ማኅበር መሥ

ርተው አንድ መኾን የሰባቸውም። ይህን ያህል ዘመን እየጨፈጨፍናቸው እንኳን አክስጅን ማመንጨታቸውን አልተዉም። የሰው ልጅ ደንን እንዳይጨፈጭፍ፤ዛፍን እንዲተክል፣ አካባቢውን እንዲጠበቅ ማድረግ ያለበት'ኮ ለዛፎች ባለው ርኅራኄ ብቻ አይደለም። እነርሱን ሲያጠፋ እርሱም ስለሚጠፋ፣እነርሱ ሲኖሩ እርሱም ስለሚኖር ነው፤ዚኣክ ለዚኣየ - ዚኣየ ለዚኣክ እንበል አይደል ያልነው።

ጎረቤቶቻችን ሰላም ካልኾኑ እኛም ሰላም አንኾንም። የሚደባደቡ ባል እና ሚስት በሰፈራችን መኖራቸውን ዐይተን፣ ‹‹እኔ ምን አገባኝ፤›› ብንል ቢያንስ ቢያንስ ልጆቻችን ከእነርሱ አፍ ነገር መማራቸው አይቀርም። ስለዚህም ስራሳችን ስንል የሌላውን ችግር ለመፍታት መሥራት አለብን። ባለፈው የአፍሪካ ዋንጫ ግብፅ ዋንጫ የወሰደችው በአውሮፓ ያሉትን ተጫዋቾቿን ስብሰባ አይደለም። በአገርዋ ካሉ ጠንካራ ቡድኖች መካከል መርጣ ነው። እርስ በርስ የሚፎካከሩ፣ የሚቃረኑ፣ የሚገዳደሩ ኀያላን ቡድኖች ባይኖሯት ኖሮ ጠንካራ ብሔራዊ ቡድን መሥራት ባልቻለች ነበር። ጠንካራ አገርን ለመገንባት ጠንካራ ተፎካካሪ አካላት መኖር አለባቸው። የሚቃረኑ፣እርስ በርሳቸው ለበጎ የሚተጋገሉ፣ የሚፎካከሩ፣ የሚወዳደሩ ግን የማይጠፋፉ። በሌላ አነጋገር ‹‹ዚኣክ ለዚኣየ - ዚኣየ ለዚኣክ›› የሚሉቱን ማለቴ ነው።

ራስ ቢትወደድ ተሰማ ሕዝቡን እና ሠራዊቱን አሳድመው እቴጌ ጣይቱን ከቤተ መንግሥት ሲያስወጡ እቴጌ ጣይቱ፡- ‹‹ተሰማ ለሥል ጣንኽ ብለህ ሕዝቡን አድማ አስተማርኸው፤ በኋላ ለአንተም ይተርፍኻል፤›› አሏቸው። እንዳሉትም ለእቴጌ ጣይቱ ተብሎ የተጀመረ አድማ ለአገሪቱ ተረፈ። የሌላው መብት እንዲከበር፣ ሕይወቱ እንዲቃና፣ሰላሙ እንዲሰፍን ማድረግ ያለብን ስሌላው ስንል ብቻ አይደለም፤ለራሳችንም ጭምር ስንል እንጂ።

በማዶ ያለ ቤት ሲቃጠል ዕንቁራሪቷ ከኩሬ ውስጥ ኾና፣ ‹‹አውጣኝ፤ አውጣኝ፤ የቤቱንም እሳት አጥፋው፤›› እያለች ትለምናለች። አንድ መንገደኛ ተገርሞ ይለማትና፣ ‹‹አንቺ ያለሽው እዚህ ኩሬ ውስጥ፣ እሳቱ ያለው ከማዶ፤ ምን እንዳትኾኚ ነው አውጣኝ አውጣኝ የምትይው፤›› ብሎ ጠየቃት። ‹‹ዐየህ ወዳጄ፣ የዚያ ቤት እሳት ቶሎ ካልበረደ የሰፈሩ ውኃ ያልቃል። ከዚያም ውኃ ለመቅዳት እዚህ ይመጣሉ። እኔንም ከውኃው ጋራ አብረው ቀድተው ይወስዱኛል። ከዚያም እሳት ውስጥ ይጨምሩኛል። እናም ለእነርሱ ብዬ እንዳይመስልኽ፣ ለራሴ ብዬ ነው አለችው፤›› ይባላል።

ለሌላውም አስበን ብቻ ሳይኾን ለራሳችንም ስንል ሌላው እንዲጠናከር፣ እንዲበረታታ፣ እንዲሠራ፣ መብቱ እንዲከበር፣ ህልውናው እንዲጠበቅ ማድረግ አለብን። ስፈራችን ውስጥ የተከመረው ቆሻሻ ምናልባት በአቶ እገሌ ቤት አጠገብ በመኾኑ ግድ ላይሰጠን ይችላል። እዚያ ቦታ ያሉ ዝንቦች ግን ወደ አቶ እገሌ ቤት ብቻ አይደለም የሚሄዱት፤ እኛም ጋራ ይመጣሉ። እናም ያን ቆሻሻ ለማጽዳት መታገል ያለብን ሰራሳችንም ስንል ነው።

ዕድገት፣ ልማት ሥልጣኔ የሚመጡት የተወሰኑ ሰዎች ሲያድጉ፣ የተወሰኑ ድርጅቶች ሲያተርፉ፣ የተወሰኑ ባዕለ ጸጋዎች ልዩ የኾነ ሕንጻ ሲገነቡ አይደለም። ጠላትም ወዳጅም ካደገ ብቻ ነው። ዝሆንም ስሆዱ፣ ትንኝም ስሆዷ ወደ ወንዝ መውረድ የሚችሉት መንገድ ከተዘረጋ ብቻ ነው። በርግጥ ትንኝ የምትጠጣው እና ዝሆን የሚጠጣው አይገናኝም። ዋናው ምን ያህል ጠጡ? ሳይኾን የጠጡት አጠገባቸው ወይ? ነው። ዝሆን ትንኝን ከወንዙ ቢያግዳት ከዚያ በኋላ ጆሮው ውስጥ ገብታ ሰላም አትሰጠውም፤ ትንኝም ዝሆንን ከወንዙ ብታግድ አንዴ ኩንቢውን ዘርግቶ እየሳበ ወንዙን ካደረቀው ያቺ ትንሽ አንጀቷ ደርቃ መሞቷ ነው። እናም ዚኣክ ለዚኣየ - ዚኣየ ለዚኣክ ብለው ተረዳድተው መኖር ግዴታቸው ነው። ባንዋደድም፣ ባንግባባም፤ ባንስማማም፤ ብንለያይም መኖራችን በራሱ አስፈላጊ ነውና ሳንጠፋፋ እንረዳዳ፤ እንጨካከን። ቢያንስ እንደ አልጌ እና ፈንገስ እንኹን።

50 ሠሪ...ደንጓሪ... አነዋሪ...

ዐፄ ቴዎድሮስ በዚያ ዘመን የነበሩ ነገሥታት ያደርጉት እንደ ነበረው ሁሉ እርሳቸውም ቤተ ክርስቲያን ማሠራት ፈለጉ። *«ለአንድ ቤተ ክርስቲያን አምስት ልሑክ በቂ ነው። ከዚያ በላይ አቴና ወጊ ወገቡን ሰባቂ ሁሉ እርሶ ይብላ፤»* ብለው ያወጁት ንጉሥ ቴዎድሮስ - በአንድ በኩል መጠኑ እምብዛም ከፍ ያላለ፣ በሌላ በኩል ደግሞ በውበቱ ይህ ቀረው የማይባል ቤተ ክርስቲያን ለማሠራት ነበር የፈለጉት።

ታዲያ ይህን የመሰለውን ሥራ ለማሠራት ማሰብ እና መማከር አስፈላጊ በመኾኑ ሊቃውንቱን ሰብስበው ሐሳባቸውን አካፈሏቸው። ከሊቃውንቱ ጋራ ከመከሩበት ነገር ሁሉ ዐፄ ቴዎድሮስን የማረከው ሐሳብ እንዲህ የሚለው ነበር፤ *«ለዚህ ቤተ ክርስቲያን ሥራ እንደ መቶ ኀምሳ ባለሞያዎች ያስፈሊጋሉ፤ ኀምሳ ሠሪ፤ ኀምሳ ደንጓሪ፤ ኀምሳ አነዋሪ፤ኀምሳው ሠሪ ለቤተ ክርስቲያኑ የሚኾነውን ዕንጨቱን፣ ድንጋዩን፣ ጭቃውን፣ አቴናውን፣ አኀበሩን፣ ሳንቃውን፣ መስኮቱን፣ ሣር ክዳኑን፣ የመሠረት ድንጋዩን እያዘጋጁ ያቀርባሉ፤ ኀምሳው ደንጓሪ የቀረበላቸውን እየተቀበሉ በመልክ በመልኩ እያስቀመጡ ውበቱን እና ጥንካሬውን እያስማሙ ያስሐሳብ ይገነባሉ፤ ኀምሳው አነዋሪ ደግሞ ዙሪያውን ከብበው የጎደለውን፣ የተበላሸውን፣ የተጣመመውን፣ ያፈነገጠውን እየነቀሱ እያወጡ እዚያው ላይ እንዲስተካከል ያደርጋሉ፤»* የሚል ነበር ምክሩ።

ዐፄ ቴዎድሮስ እንደተባሉት መቶ ኀምሳውን ባለሞያዎች ከያሉበት አሰባሰበው፣ በየመሰኩ አሰልፈው የደብረ ታቦር መድኃኔዓለምን ቤተ ክርስቲያን ሠሩ ይባላል። ታዲያ የተመረቀ ዕለት ደንጓሪዎች ሠሪዎችን እና አነዋሪዎችን፤ አነዋሪዎችም ሐሳባቸውን እየተቀበሉ እያረሙ የሠሩትን ደንጓሪዎችን እና ሠሪዎችን የሚያመሰግን ቅኔ ሲቀኙ ዋሉ።

አገር ታድግ ዘንድ፣ ሕዝብም ይበለጽግ ዘንድ፣ ሥራው የተቃና፣ ውጤቱ ያማረ በየትኛውም እደባባይ ቀርቦ የሚያኮራ ተግባር ማከናወን ይቻል ዘንድ እነዚያ የደብረ ታቦር ሊቃውንት እንደ ተናገሩት - ሠሪውም፣ ደንጓሪውም አነዋሪውም ተመጣጥነው መገኘት ያለባቸው ይመስለኛል። ምንም

እንኳን የዕድሜ ገደል ለያይቶን፣ የታሪክ ድልድይ ሳያገናኘን ቀርቶ እነዚያ ሊቃውንት ሠሪዎችን፣ ደንጓሪዎችን እና አነዋሪዎችን ለምን ኀምሳ ኀምሳ አድርገው እንዳመጣጠኗቸው ለመጠየቅ ባይቻ ለኝም ለመገመት ግን ችያለኹ።

ሠሪው በዝቶ ደንጓሪው እና አነዋሪው ካነሰ የሠሪዎችን የድካም ውጤት ለፍሬ የሚያበቃው፣ ፍሬውንም ገምግሞ እንከን አልባ የሚያደርገው ያንስና *«ጮኽን ጮኽን እንዳልጮኽን ኾነን፤»* እንዳለው ውሻ ለፍተው ለፍተው የሚተገብር በመጥፋቱ ዋጋ አልባ ይኾናሉ። ዛሬኮ በየዩኒቨርሲቲው ተከማችተው የቤተ መጻሕፍትን ቦታ ያጣበቡት የጥናት ውጤቶች ለአገር ጥቅም ውለው የዕድገታችን መዘውር እንዳይኾኑ ያደረጋቸው ይህ ይመስለኛል። መቼም በዚህች አገር ያልተተገበረ ይገኝ እንደ ኾነ እንጂ ያልተጠና ነገር የለም። በየመሥሪያ ቤቱ ስትሄዱ ከሚሰጡት የተለመዱ መልሶች መካከል፣ *«እየተጠና ነው፤» «ሊጠና ኮሚቴ ተቋቁሟል፤»* የሚሉ ይገኙባቸዋል። ሁሉም ሰው ሐሳብ ማፍለቅ፣መንገድ መተለም፣መፍጠር፣መመራመር እና መፈላሰፍ አይችልም። ዛሬ የምንጠቀምባቸውን አስደናቂ የሳይንስ እና ቴክኖሎጂ ውጤቶች ለዓለም ያስተዋወቁት ጥቂት ግለሰቦች ናቸው። ነገር ግን የእነርሱን ሐሳብ ተቀብሎ ለወግ ለማዕርግ የሚያበቃ ማግኘታቸው ዕድለኛ አድርጓቸዋል።

ኢትዮጵያ ውስጥ የውኃ ወፍጮ የገባው በ16ኛው መ/ክ/ዘመን ከአርመን በተመለሱ መነኮሳት አማካይነት ነበር። ነገር ግን የእነርሱን ሐሳብ እና አዲስ ቴክኖሎጂ ተቀብሎ የሚያስፋፋ፣ የሚያሳድግ ቀርቶ የሚጠቀም ባለመገኘቱ ከዚያ በኋላ እንኳን ለ500 ዓመታት በእጅ ወፍጮ ስንፈጭ ነው የኖርነው። በዐፄ ምኒልክ ጊዜ ብቅ ያለውን ከዘመናዊ ቴክኖሎጂ ጋራ የመ ገናኘት ሐሳብ አፋፍሞ፣ ጉድለቱን አስተካክሎ እና አጠናክሮ የሚቀጥል ቢገኝ ኖሮ ዛሬ ቢያንስ አፍሪካውያን የቴክኖሎጂ ውጤቶችን የሚሸምቱት ከእኛ በኾነ ነበር። በአዲስ አበባ ከተማ የመጀመርያው የቧንቧ ውኃ ከገባ መቶ ዓመት ሲሞላ ጥቂት ዓመታት ቀርቶታል። በከተማዋ ውስጥ ግን ገና የንጹሕ ውኃ አገልግሎት ያልደረሳቸው ነዋሪዎች አሉ።

እንዲያውም ሳስበው የአንዱን ሐሳብ ተቀብሎ ደንጓሪዎች እንዳደረጉት መልክ እና ቅርጽ ሰጥቶ ሕንጻውን ከመገንባት ይልቅ የቀድሞውን መሠረት እያፈረሱ ሌላ ነገር ማሰብ ልማድ ይመስለኛል። አክሱምን ትተን ሮሃን፣ ሮሃን ትተን ደብረ ብርሃንን፣ ደብረ ብርሃንን ትተን ጎንደርን፣ ጎንደርን ትተን አንኮበርን፣

አንከበርን ትተን አዲስ ዓለምን፣ አዲስ ዓለምን ትተን አዲስ አበባን ስንገነባ የኖርነው እና በ3000 ዘመን ታሪካችን ውስጥ አንድም ጠንካራ ከተማ ለዛሬ ማብቃት ያቃተን ሁልጊዜ ከዜሮ የመጀመር አባዜ ስላሰብን ይመስለኛል። በየዘመኑ የተነሣው ንጉሥ እንደ አዲስ ‹ሀ› ብሎ ከመጀመር ይልቅ የቀድሞውን ነገር አርሞ፣ አስተካክሎ፣ አሟልቶ፣ ገንብቶ ቢቀጥል ኖሮ ከዓለም መጀመርያ ተነሥ ተን ከዓለም መጨረሻ ባልኾን ነበር። በየመሥሪያ ቤቱ ያለውም ይኸው ነው። አዲስ አለቃ ሲመጣ ከእርሱ በፊት በነበሩ ሰዎች የተሠራውን ሁሉ አፈር አልብሶ፣ የተጠናውን ሁሉ መዝገብ ቤት ልኮ፣አዲስ ወንበር እና አዲስ ጠረጴዛ ገዝቶ ከዚያ በፊት ሰው እንዳልነበረ ሁሉ ዘመኑን ከእርሱ ዘመን ላይ አንድ ብሎ መቁጠር ይጀምራል።

እስኪ ደግሞ ሌላ ጥያቄ እንጠይቅ። ሠሪው አንሶ ደንጓሪው እና አነዋሪው ቢበዛስ? እነዚያ ሲቃውንት ይህንንም ሳያሰቡት የሚቀሩ አይመስለኝም። ሐሳብ የሚያመነጩ፣ የሚፈጥሩ፣ መንገድ የሚገልጡ፣ የዓለምን ነገር ፈልፍለው እና ገልብጠው የሚያሳዩ ሰዎች ሲያንሱ እና ሁሉም ነገር ባለኸበት ርገጥ ሲኾን ኑሮ ዕንጨት ዕንጨት ይላል። ለኻያ ቤቶች ኻያ ኪዮስክ የምንከፍትውኮ በዚህ ምክንያት ይመስለኛል - በኻያውም ኪዮስኮች ውስጥ ቡናውን ብቻ ከመሸጥ ቢያንስ አንደኛው ውስጥ የቡና ቁርስ ቢሸጥ እንደሚያዋጣ የሚያስብ አዲስ አሠራር የሚዘረጋ ሰው ጠፍቶ። እንዲያውም ሠሪው ሲያንስ አንዱ የተሳሳተ መፍትሔ ኮሚቴ ማብዛት ነው። ሐሳብ የሚያመጡ ዓለምን የሚለውጡ ሰዎች ሲጠፉ ኮሚቴ ይቋቋምና ‹‹ያጠናዋል›› ይባላል። ዓለም በግለሰቦች ተነሣሽነት እና ፈጠራ እንጂ በኮሚቴ ሲለውጥ አታውቅም።

ምሳሌው የማይገባ ቢኾን ሰመጠቀስ የማያበረታታ ባይኾንም አንድ ምሁር፣ *‹‹ግመል የተበላሸችው በኮሚቴ ተሠርታ ነው። ያችን ለምታህል ግመል አንዲት ጋት የምታህል ጅራት የሰጣት ኮሚቴ ነው። ምናልባት ከኮሚ ቴው አባላት አንዱ ስላልተስማማ የእርሱን ሐሳብ ለማካተት ሳይኾን አይቀ ርም፤››* ብለው ነበር። የሚሠሩ ሰዎችን አበረታትቶ፣ አጠናክሮ እና ሐሳባ ቸውን እየተገበሩ ለውጤት እብቅቶ ሌሎች በርካታ ሠሪዎች እንዲበረታቱ ከማድረግ ይልቅ፣ ‹‹ተሰብሰቡና ፍጠሩ፤›› ማለቱ ምናልባት ተጠያቂነትን ለመ ሸሽ ካልኾነ በቀር ኮሚቴ አገር እንደማያለውጥ ለማጠየቅ ይመስለኛል።

ዛሬ ምዕራባውያን ከአዳጊ አገሮች ምሁራንን እና ሳይንቲስቶችን እያሰ ኮበለሉ የሚወስዱትኮ ለጽድቅ አይደለም። ሐሳብ የሚያመጣ፣ መንገድ የሚተ

ልም የበራለት ሰው ፍለጋ ነው። እነዚህ የአዳጊ አገር ምሁራን በየአገራቸው ደንጓሪ ስላጡ ደንጓሪ ፍለጋ ወደ ምዕራቡ ዓለም ያመራሉ።

አነዋሪው ቢያንስስ?

ከሁሉም ነገር እኔን የገረመኝ አነዋሪው የደንጓሪውን እና የሠሪውን ያህል ቦታ ማግኘቱ ነው። ምን ቢሠራ፣ ምን ቢደነገር እነዋሪ ከሌለ መልኩ እና ልኩ፣ መብቱ እና ውጤቱ፣ ጥራቱ እና ብቃቱ አይታወቅም። ዐፄ ቴዎድሮስን በየዘመኑ የሚነሣው ትውልድ ሁሉ ያሠሩትን ቤተ ክርስቲያን እያየ ከሚተቻቸው ኀምሳ ሲቃውንት በዚያው ዘመን ተችተዋቸው ከትውልድ ወቀሳ ቢያተርፏቸው ይሻላል። ደግሞምኮ የአነዋሪዎቹ ትችት በዚያው በቦ ታው፣ በዘመኑ በመኾኑ የጎደለውን ለመሙላት የጠመመውን ለማቅናት ያስ ችላቸዋል። ትችታቸውም ፊት ለፊት ነው - ይህም ከሐሜት ያወጣቸዋል። ሠሪዎችም ደንጓሪዎችም እዚያው ለላሉ ለትችቱ መልስ ለመስጠት ያስችላ ቸዋል። እኔ እነዚህ አነዋሪዎች ታድለዋል እላለኹ፤ የሚተቹትን ትችት የሚሰማ፣ ለምቶም የሚተገብር አግኝተዋልና።

ዛሬ የሐሜት ባህልን ያዳበርንበት አንዱ ምክንያት አንድም ፊት ለፊት ከመተቸት ይልቅ ዞሮ ማውራትን በመውደድ፣ አልያም ፊት ለፊት የሚነግ ሩንን ከማመስገን እና ሐሳባቸውን ተጠቅሞ ከመታረም ይልቅ እነርሱን እንደ ጠላት መቁጠር፣ እለበለዚያም ደግሞ፣ *‹‹ሰሚ ጆሮ ላላገኝም፤››* ብሎ ከማመኑ የተነሣ ይመስለኛል። የሚተቹትም ቢኾኑ እንደነዚያ ሲቃውንት ሕንጻውን አንከን አልባ ለማድረግ ከሚመነጭ ቀና ሐሳብ ሳይኾን አንድም እንዲህ ብሎ ነበር ለመባል፣እለበለዚያም ደግሞ፣ *‹‹እኛ ያልወጠወጥነው ወጥ ይጎረናል፤ እኛ ያልጋገርነው እንጀራ ያርራል፤››*ከሚለው ክፉ ሐሳብም የተነሣ ይኾናል።

እነዚያ ሲቃውንት ይተቹ የነበረው ጠማማ ጠማማውን፣ ጎዶሎ ጎዶሎ ውን ብቻ አይደለም፤ የተስተካከለውን አመስግነው፣ ያማረውን አድንቀው ‹‹ይበል›› ያሰኙት ነበር። አንዳንድ ተቺዎችኮ ከጋን ሙሉ ወተት ምንም ነጭ ነገር አያገኙም፤ በጠራራ ፀሐይ ብርሃን አይታያቸውም። ታዲያ ይህን የመ ሰለው ትችት - ሐሜ ሳይኾን ክስ ነው።

በሌላ በኩል ደግሞ የአነዋሪን ሐሳብ አለመስማትም በሽታ ነው። ኢትዮጵ ያዊው ፈላስፋ ዘርዐ ያዕቆብ፣ *‹‹እኛ ሙሉዎች አይደለንም፤ የምንሟላ ፍጥረታት ነን እንጂ፤››* ይላል። ሰው ሙሉ ካልኾነ ደግሞ የሚያሟላው ነገር ይፈልጋል

ማለት ነው። ስለኾነም ሙሉ ለመኾን ሌሎችን ሰዎች መጠቀም አለብን። የሚ
ተቹን ሁሉ ተቃዋሚ አይደለም፤ ጠላት አይደለም፤ ሊጎዳን የሚያስብ አይደለም፤
የእኛን በጎ የማይመኝ አይደለም።እንድንታረም፣ እንከን እንዳይገኝብን፣ በትው
ልድ እንዳንወቀስ እና በኋላ እንዳይጸጽተን፣ ያልታሰበ ጥፋት እንዳናመጣ የሚፈል
ግም ጭምር ነው። አንዳንድ ጊዜ እንዲያውም መፍራት አመስጋኙን ነው -
‹‹አመስጋኝ አማሳኝ›› ይላል የአገሬ ሰው። *‹‹አቤቱ ጌታ ሆይ፣ ከጠላቴ ራሴን እጠብቃለኹ፣አንተ ከወዳጆቼ ጠብቀኝ፤››* ብለው የጸለዩት ሰውኮ ትልቁ ችግር የት
እንዳለ ገብቷቸው ነው።

የጋዜጠኞች፣ የምሁራን እና የሳይንቲስቶች አንዱ ጥቅም ይህ ይመስለኛል
- ማበጠር፣ ማንጠርጠር፣ ማረም እና ማስተካከል። ታዲያ ይህ ሲኾን ነገር
ካለቀ፣ ሀብት ከባከነ በኋላ ወይም ደግሞ ዘወር ብሎ በየጓዳው አልያም ዐይኔን
ግንባር ያድርገው በሚል ሰይጣናዊ ስሜት መኾን የለበትም። አገርን ለመገንባት፣
ሕዝብን ለመታደግ፣ በስሕተት መንገድ ሳለመቀጠል፣ ለትውልድ የሚተርፍ
ጥፋት ላለመሥራት ሲባል ይህ መኾን ይኖርበታል፤ ጉዳዩ የሚተቸው እገሌ ስለ
ሠራው መኾንም አይገባውም፤የሚያመጣው ጥቅም እና ጉዳት ተመዝኖ እንጂ፤
ለማሳጣት እና ለማናደድ ወይም የግድ ለመቃወም ሲባል መኾንም የለበትም፤
ሰይጣንም የሚመስገን ነገር ካለው ማመስገን ይገባል። የለውም እንጂ።

የሚያስብ ሠሪ፣ የሚዋጣለትን ሐሳብ ተቀብሎ የሚተገብር ጆሮ ያለው ደንጓሪ፣ ያለፍርሃት የሚናገር ቀና ልብ እና እውነትን ገንዘብ ያደረገ አነዋሪ ይስጠን።

ውሻዋ

በአንድ መንደር የልክፍት መድኃኒት የሚያውቅ አንድ ዐዋቂ ነበረ። ከዕለ
ታት አንድ ቀን አንዲት ሴትዮ ድስታቸውን ተሸክመው ወደ ዐዋቂው ቤት
መጡ፤ ዐዋቂውም፣ ‹‹ምን ልርዳዎት?›› ሲል ጠየቀ፤ ‹‹ውሻዬ ለከፋዋለችና
ይርጩልኝ፤›› ሲሉ ሴትዮዋ ተማፀኑ። ዐዋቂውም መድኃኒቱን በድስቱ ላይ
ረጭተው አሰናበቷቸው። በቀጣዩ ቀን ደግሞ ሴትዮዋ መሰባቸውን ይዘው
መጡ። ‹‹ምንድን ነው?›› አሉ ዐዋቂው፤ ‹‹ውሻዬ መሰቡን ለክፋዋለችና ይር
ጩልኝ፤›› ሲሉ መለሱ። ዐዋቂውም መድኃኒቱን በመሰቡ ላይ ረጩላቸው።
በሦስተኛው ቀን ሴትዮዋ የሊጥ ዕቃቸውን(ቡሆ ዕቃቸውን) ይዘው መጡ። ዐዋ
ቂውም መድኃኒቱን በሊጥ ዕቃው ላይ ረጩላቸው። በአራተኛውም ቀን ሴት
ዮዋ የመመገቢያ ሳሕናቸውን ውሻዬ ለከፈችብኝ ብለው ይዘው መጡ። ዐዋ
ቂውም በተለመደው መንገድ መድኃኒቱን በመመገቢያ ሳሕኑ ላይ ረጩላ
ቸው። በአምስተኛው ቀን ሴትዮዋ የቅቤ ዕቃውን ይዘው መጥተው ውሻዬ ለክ
ፋዋለችና ይርጩልኝ አሏቸው። በዚህ ጊዜ ዐዋቂው፣ ‹‹ለአሁኑ እረጭልዎ
ታለኹ፤ በሚቀጥለው ቀን ግን ያቺን ዕቃውን ሁሉ የምትለክፈውን ውሻ
ያምጧትና እርሷን ራሷን መርጨት አለብኝ። ያለበለዚያ ዕቃውን ሁሉ በለከ
ፈች ቁጥር ዕቃውን ስንረጭ መኖር የለብንም፤›› አሏቸው ይባላል።

አንዳንድ ጊዜ የነገሮች ኹነኛ መነሻ፣ የችግሩ ምንጭ፣ የበሽታው መን
ሥኤ፣የፈተናው መከሠቻ ይሰወረንና፤ ወይም ደግሞ እንረሳውና፣ አለበለዚ
ያም ለነገሩ ትኩረት አንነፍገውና የችግሩ መገለጫ፤መታወቂያ እና መተ
ላለፊያ ላይ ብቻ ስናተኩር ጊዜያችን፣ ገንዘባችን እና ጉልበታችን ያልቃል።

ሙስናን ለማጥፋት ሕግ አወጣን፤ መሥሪያ ቤት አቋቋምን፤ በየቴ
ሌቪዥኑ፣ በየሬዲዮኑ፣ በየጋዜጣው፣ በየቢልቦርዱ ማስታወቂያ፣ ማሳሰቢያ፣
ማስገንዘቢያ አስተላለፍን። ‹ሙሰኞች› እየተያዙ ለፍርድ ቀርበው ተበየነ
ባቸው። ነገር ግን ችግሩ እየተባባሰ መጥቶ ወርቅን ባሌስትራ፣ ባሌስትራን
ወርቅ ከማድረግ ደረሰ፤ የምናትመው የብራችን ነገር ሳይቀር ችግር እንዳለበት
እየነባን መጣ። ‹‹ተያዘ፣ ተመረመረ፣ ታሰረ›› የየዕለቱ ዜናችን ኾነ። ለምን?
ሙስናን ለማጥፋት ያደረግነው ጥረት በራሱ ችግር የለበትም። የሚመለ

ከታቸው የተቻላቸውን አድርገው ይኸናል። ነገር ግን ዉሻዋ አልተረጨችም፤
የሙስናን ልክፍት የምታመጣው፣ ባለሥልጣኑንም፣ ባለሞያውንም፣ ነጋዴ
ውንም የምትለክፈው ውሻ ገና አልተገኘችም። እርሷ ተፈልጋ እስካልተረጨች
ድረስ ደግሞ ድስቱን እና መሰቡን በማስረጨት ብቻ ሙሰናን ማጥፋት
አይቻልም።

በአንዳንድ መሥሪያ ቤቶች የተገልጋዩ ምሬት ዘወትር ይሰማል።
የዘመድ አዝማድ አሠራር፣ ጉቦ፣ በዕቃ ግዥ እና በጨረታ አሰጣጥ ያለው
ጥቅማጥቅም፤ ዕቃ ወደ አገር ውስጥ ለማስገባት ያለው ውጣ ውረድ እና
ጉቦ፣ በግብር አከፋፈል፣ በግብር አወሳሰን፤ በመሬት አቅርቦት ረገድ ያለው
ጥቅማጥቅም እና አድልዎ ይነገራል። በዚህ ምክንያት ሐላፊዎች ይቀየራሉ፤
ግምገማ ይካሄዳል፤ ኮሚቴ ይቋቋማል። ውሻዋ ግን ሳትረጭ ትቀራለች።
ስለኾነም ድሰቱ እና መሰቡ ቢቀየር እንኳን ሳሕን እና የሲጥ ዕቃውን
መልከፏን ትቀጥላለች።

የእግር ኳሳችን ነገር እያወዛገበ፣ እየተናጠም ከአፍሪካ ቀርቶ ከአካባ
ቢያችንም ውጤት እየራቀን፣ እግር ኳስ በሜዳ ሳይኾን በቴሌቪዥን ይሻለናል
እስከ ማለት እየደረስን ነው። በተሸነፍን ቁጥር ዳኛው፣ መሬቱ፣ ፀሐዩ፣ እሠ
ልጣኙ፣ የነበረን አጭር ጊዜ እያልን የተለከፈው ነገር ላይ እናመካኛለን።
በቀጣዩ ጊዜም ያው ሽንፈት ይመጣልናል። አሁ ንም ፀሐዩ፣ ሙቀቱ፣ ነፋሱ፣
እሠልጣኙ፣ ካፍ፣ ፊፋ... እንላለን፤ ሕዝቡም ያለማል፤ ያበሳጫል፤ ያዝናል።
በሚቀጥለው ቀን ተመሳሳዩ ይደገማል። ሌላው ቀርቶ ታላላቅ የሚባሉ ቡድ
ኖች እንኳን በአገር ውስጥ ውድድር ውጤት እየራቃቸው፣ ጨዋታ እየጠ
ፋባቸው ሲመጣ ሌላውን ተጋጣሚ፣ አሠልጣኙን፣ ቡድን መሪውን፣ በረኛውን
ሲብሳቸውም ተመልካቹን በምክንያትነት ያቀርባሉ። ከዚያ በሚቀጥለው ጊዜ፣
«የዓለም ዋንጫ የእኛ ናት፤» ብለው ለዋንጫው ማስቀመጫ ሣጥን ያሠራሉ።
ተመልሰው ግን ያው ይኾናሉ። ለምን? ውሻዋ አልተገኘችማ!!

በዓለም ግርማ ሞገስ የተላበሰንበት ሩጫም ቢኾን ዕጣ ፈንታው ይኸው
እየኾነ ነው። ሯጮቹ እያነሱ፣ እየተደጋገሙ፣ ውጤታችን በጥቂት ሯጮች
ትከሻ ላይ እየወደቀ፣ እነ እገሌ ሲያቆሙ ምን ሊውጠን ነው? እያልን እየሰጋን
መኖር ከጀመርን ሰነበትን። ሯጮች ካምፕ ሰለማይገቡ ነው፤ ሰለማይሰማሙ
ነው፤ ነባር አትሌቶች ለብቻ ስለሚሠለጥኑ ነው እያልን ‹ውሻዋ ለክፋዋለች›

የምንለውን ነገር በስብሰባ መድኃኒት ለመርጨት ሞክርን፤ ችግሩ ግን እየባሰ
መጣ እንጂ አልተሻሻለም፤ አሁንም ምክንያቱ ይህ እና ያ ነው እንባባላለን፤
ውጤቱ ግን ሲቀንስ እንጂ ሲጨምር አይታይም። ፌዴሬሽኑም፣ እሠል
ጣኙም፣ አትሌቱም፣ ሕዝቡም ያማርራል፤ ውሻዋ ገና አልተረጨችም፤ የተለ
ከፈው እገሌ ነው እገሌ ይረጭ፤ እነ እገሌ ተለክፈው እያስለከፉን ነው ይረጩ
እያልን ሳምንት ሙሉ ከምንሰበሰብ ሁላችንንም የምትለክፈንን ውሻ ብናገኛ
ትና ብንረጫት በተገላገልን ነበር።

ዛሬ እህል ይወደዳል፤ ነገ ቃሪያ ከአገር ይጠፋል፤ ቀጥሎ የጨው ዋጋ
ሰማይ ይደርሳል፤ ሽንኩርት ጠፋ ይባላል፤ በርበሬ በወርቅ ዋጋ ይሸጣል፤
ዝንጅብል፣ ኮረሪማ እና በሶብላ በተራቸው ከገበያ ይጠፋሉ። ስኳር ድሮ ቀረ
እስከመባል በሚያደርስ እጥረት ይጠፋል። ነጋዴው እያከማቸው ነው፤ አሻጥ
ረኞች የሠሩት ሤራ ነው፤ ሕዝብን ለማስቆጣት የሚፈልጉ አካላት የሚፈጽ
ሙት ደባ ነው፤ ገበሬው ስኳር መቅመስ ስለ ጀመረ ነው፤ ገበሬው ምርቱን
ስላላወጣ ነው፤ ለውጭ ንግድ ስለሚውል ነው፤ሸማቹ መብቱን ስለማያስከብር
ነው፤. . . ወዘተ ይባላል። ያው ችግሩ ግን የበርበሬው ሲያቆም የጤፉ፣
የስኳሩ ሲያቆም የጨዉ፣የቃሪያው ሲያበቃ የሽንኩርቱ፣ የሳሙናው ሲፈታ
የዘይቱ እያለ ይቀጥላል። ለምን? ውሻዋ አልተረጨችማ!! የችግሩ ምንጭ፣
የኑሮ ውድነቱ መንሥኤ፣ የመከራችን መነሻ የኾነችው ውሻዋ አልተረጨችም፣
: ድስቱን፣ መሰቡን፣ ሳሕኑን እያስረጨን እርሷን ትተናታል።

ባል እና ሚስት ይኳረፋሉ፤ ይጨቃጨቃሉ፤ ይጣላሉ። ሽማግሌ
በመሀል ገብቶ ተስማሙ፣ ተፋቀሩ፣ ተግባቡ ይላል። የቤት ወጪ፣ አምሽቶ
መግባት፣ መጠጣት፣ አባካኝነት፣ ነገረኛነት፣ የሰው ወሬ. . . ወዘተ በምክን
ያትነት ቀርበው ይተቻሉ፣ ይወቀሳሉ፤ መፍትሔ ይፈለግላቸዋል። ከዚያ
ታረቁ ይባልና ይሳሳማሉ። ቃል ይገባባሉ። ሽማግሌዎቹ የግቢውን በር ወጥ
ተው ሳይጨርሱ ጠቡ እንደገና ይጀመራል። አሁንም ሽምግልና ይባላል። ምክ
ንያት ይቀርባል፤ ይለለቃል፣ ይደቆሳል፤ ይታረቃሉ፣ ይስማማሉ፣ ይሳሳ
ማሉ። መልሰው ግን እዚያው ቦታ ይገኛሉ። ለምን? ውሻዋ አልተገኘችም
ማለት ነዋ! የበሽታው መገለጫ እንጂ, በሽታው እየታከመ አይደለም። የተለከ
ፈው ሳሕን እና ድስት እንጂ ውሻዋ አልተረጨችም ማለት ነው።

ስብሰባዎች የሚፈጥሩት ሞቅታ፣ ኮሚቴዎች የሚፈጥሩት ጊዜ መግፋት፣ ‹‹እየተጠና ነው፤›› የሚለው መግለጫ የሚያስከትለው መዘናጋት፣ ዐውደ ጥናት፣ ኤግዚቢሽን፣ ባዛር፣ ዓመታዊ በዓል፣ ጠቅላላ ጉባኤ. . .ወዘተ የሚፈጥሩት የሆይ ሆይታ ስሜት ችግሩ ሳይፈታ እንደ ተፈታ አድርገን እንድንቆጥረው ያደርጉናል። አንዳንዴም ውሻዋን መርጨት ትተን በጉን አስረጭተን ወደ ቤታችን እንድንገባም ያደርጉናል።

በአንድ ጫካ ውስጥ የሚኖሩ እንስሳት ጠዋት ፀሐይ ለመሞቅ ወደ ሜዳ ሲወጡ አንበሳ የቀጠራቸው ቀበሮዎች ልጆቻቸውን እያደኑ አስቸገሯቸው። እንስሳቱ ለየብቻ ሲገናኙ አንበሳ ቀበሮን መድቦ ሲያስጨርሳቸው መኾኑን ይነጋገራሉ። እንስሳቱ በሙሉ ሲገናኙ ግን፣ ‹‹ይህ ነገር እንዲገስጥልን ሱባኤ እንግባ፤ ኮሚቴም እናቋቁም፤›› ይላሉ። ችግሩ እየተባባሰ ሲሄድ የተወሰኑ እንስሳት ነገሩ እንገበገባቸውና የእንስሶች ጠቅላላ ጉባኤ እንዲጠራ አደረጉ። ሁሉም የሚያውቀውን ለመናገር ፈራ። በመጨረሻም አንድ ኮሚቴ ተዋቀረና የሁሉንም ሐሳብ ጨምቆ አጣርቶ ያቅርብ ተባለ። ኮሚቴው የችግሩን ምንጭ ዐውቆታል። ነገር ግን እንዴት አድርጎ ያቅርበው? በመጨረሻም የሚከተለውን ሪፖርት አጠቃልሎ አቀረበ።

> ‹‹ችግሩ አሳሳቢ ነው፤ ውስብስብም ነው። በዝርዝር ገምግመነዋል። ብዙ ደክመንበታል። በመጨረሻ ግን መንሥኤውን አግኝተነዋል። በታሪካችን ተደርጎ በማይታወቅ ኹኔታ በዚህ በመንደራችን አንድ ነውር ተፈጽሟል። ይኸውም የሜዳ አህያ እና ቀጭኔ ተጋብተዋል። ይህ የእነርሱ ጋብቻ ደግሞ ፈጣሪያችንን ስላሳዘነው ይህን መቅሰፍት አመጣብን። ስለኾነም መፍትሔው ሁለቱን ማለያየት ነው። ከዛሬ ጀምሮ እንዲፋቱ ተወስኗል።››

እንስሳቱ ሁሉ እልል ብለው አጨብጭበው ወጡ። በመንገድም እንዲት ጥንቸል፣ ‹‹ዓሲ ለተዳረ ሲራጅ በግ አረደ›› ማለት ይህ ነው ብላ ተናገረች።

‹‹መመሪያ አልወጣለትም፤ ትእዛዝ አልተሰጠበትም፤ የበላይን አካል ውሳኔ እየጠበቅን ነው፤ በስብሰባ አልተወሰነም፤ ወደፊት ይታያል፤›› እያሉ ምክንያት ከመስጠትኮ የመሥሪያ ቤቱን አሠራር ቁጭ ብሎ የዐቅምን ያህል ማስተካከል ይቻላል። የቅን ኀሊና መጥፋት የምትባለው ‹ውሻ› እየለከፈችው እንጂ በየቢሮው ስንት ባለሞያ፣ ስንት ባለ ልምድ እኮ ነው የተሰበሰበው። ውሻዋ ለከፈችው ብሎ በወረቀት ላይ ያለውን መዋቅር እና መመሪያ ብቻ

ከመቀየር መመሪያው እንዲጣመም፣መዋቅሩ እንዳይሠራ፣ የተጀመረው ለውጥ እንዳይፋጠን፣ አሠራር እንዳይስተካከል፣ ደንበኛ እና ባለጉዳይ እንዲጉላላ የምታደርገውን «ቅን ኀሊና ማጣት» የተባለችውን ውሻ ማስረጨት አይቻልም? እርሷ ካልተረጨች መመሪያ ቢወጣ፣ሕግ ቢስተካከል፣መዋቅር ቢቀየር፣የሰው ኀይል ቢሠለጥን፣ ሐላፊ ቢለወጥ፣ ትለክፈዋለችና መበላሸቱ አይቀርም።

አንዳንድ ችግሮችን ለማስተካከልኮ የግድ መንግሥትን መጠበቅ አያስፈልግም ነበር። ለጥቃቅኑ ነገር ሁሉ በመንግሥት ማመካኘትም ባልተገባ ነበር። መቼም ሥራ ቢቃናለት፣አሠራር ቢሻሻልለት፣ተገልጋይ ቢያመሰግነው፣ ሀብት ቢቆጠብለት፣ ውጤት ቢሠምርለት የሚጠላ መንግሥት የለም። በቀን ሁለት ጊዜ ሥራ ትተው እየተሰበሰቡ፣ «ቀጭኔ እና የሜዳ አህያ ለሉ ተጋቡ ነው፤» የሚል መፍትሔ ከመስጠት ጠማማዋን እና ለዕድገት ዕንቅፋት የኾነችውን ውሻ ብናስረጫትኮ በተገላገልን ነበር።

ተቋማት፣ ማኅበራት፣ ድርጅቶች ሲተራመሱ፣ ሲቆራቆሱ፣ ሲከፋፈሉ፣ ሲለያዩ፣ ሲወዛገቡ፣ ሲካሰሱ፣ ጉድ ሲወጣ፣ ምስጢር ሲገላለጡ ለምን እንዲህ ኾነ? ሲባል፣ «ተጠያቂያው እገሌ ነው፤» «እገሌ ከሐዲ፣ አድርባይ፣ ምስጢር የማይቋጥር፣ ከእነ እገሌ ጋራ የሚያብር፣ የእነ እገሌ ሰላይ፣ የእነ እገሌ ጉዳይ አስፈጻሚ ስለኾነ ነው፤» «እነ እገሌ አላሠራን ስላሉ ነው፤» እየተባለ ውሻዋ ለከፈችው የተባለው ነገር ብቻ መድኃኒት ሲረጭ ይኸው ስንት ዘመናችን። ቤት ውስጥ ተቀምጣ ዕቃውን በሙሉ የምትለክፈውን ‹ውሻ› ለይቶ እንደማውጣት፣ የዕለት የዕለቱን ብቻ መፍትሔ ስንፈልግ፣ በሽታው ከማይሽርበት ደረጃ ላይ እየደረሰ ነው።

ድርቅ ሲመታን እናዋጣለን፤ ጎርፍ ይመታናል እናዋጣለን፤ አደጋ ይመጣል እናዋጣለን – እናዋጣለን – እናዋጣለን፤ ችግሩ ግን አሁንም ይቀጥላል። የሰሜኑ ሲያልቅ የደቡቡ፣ የደቡቡ ሲያልቅ የሰሜኑ ይቀጥላል። የ"66ቱ ሲያበቃ የ"77ቱ፣ ለ"77ቱ ስናዋጣ የሰማንያዎቹ ድርቅ መጣ። እህል ከመለመን፣ ዘይት ከመመጽወት ገና አልወጣንም። አሁንም ውሻዋ የምትለክፈውን ለማስረጨት እንጂ ውሻዋን ለማስረጨት ገና አልወሰንም። የዚህ ሁሉ ችግር መነሻው ምንድን ነው? የአየር መዛባት፣ ድርቅ፣ የእሳት ቃጠሎ፣ የተፈጥሮ አደጋ በሌላውም ዓለም ከእኛ በባሰ ኹኔታ ይደርሳል። ይኸው ለምኑን እንኳን

የሲ.ኤን.ኤን መቀመጫ፣ የኮካኮላ መመንጫ የኾነችውን የአትላንታ ከተማን ቶርኔዶ የተባለ ዐውሎ ነፋስ መቷታል። ኾኖም አነርሱ እንደ እኛ ሁልጊዜ መዋጮ፣ ርዳታ አይሉም። ለምን? ለዚህ የተዘጋጀ የአሠራር ሥርዐት፣ አስቀድሞ የታሰበበት መንገድ አላቸው። እኛስ ለምን ችግሩን ለዘለቄታው የምንቀርፍበትን መንገድ አናስብም። ድስት እና ጭልፋውን ሳይኾን ለምን ውሻዋን አናስረጭም?

ሁለት ሰነፍ ሠራተኞች ነበሩ። ቀልጠፍ ቀልጠፍ ብለው ሥራ መሥራት አይችሉም። ልግመኞች ናቸው። በዚህ የተነሳ አሠሪያቸው ዶሮ ሲጮኽ ይቀሰቅሳቸውና ወደ ሥራ ያሠማራቸዋል። ነገር ግን ሥራው አይከናወንላቸውም። አንድ ቀን እነዚህ ሁለት ሠራተኞች፣ «አሠሪያችን በጠዋት የሚቀሰቅሰን የዚህን ዶሮ ጩኸት እየሰማ ነውና ዶሮውን ብንገድለው በሰላም እንኖር ነበር፤» ብለው ዶሮውን ገድለው ጣሉት። አሠሪው ጠዋት ጠዋት የሚቀሰቅሰው ዶሮ ስለሌለ የነጋ እየመሰለው በውድቅት ሌሊት ሠራተኞቹን መቀስቀስ ጀመረ። ውሻዋን ትቶ ሳሕኑን ማስረጨት ይኸው ነው ችግሩ።

ጉንዳኗ

‹‹ሥልጣኔ ማለት ለዝርዝር ጉዳዮች ትኩረት መስጠት ማለት ነው፤›› ይላል በሩስያ ፖለቲካ እና ማኅበራዊ ጉዳዮች ላይ የሰላ ሒስ በመስጠት የሚታወቀው እና ‹‹ዶስቶቭስኪ›› በሚል የብዕር ስም የሚጽፈው ብሎገር። ‹‹በዓለም ላይ ቫይረሶች የፈጁትን ሰው ያህል ዝሆኖች አልገደሉም፤ ግለሰቦች ያሥነሱትን ጦርነት ያህል ሕዝቦች አላሥነሱም፤ ወረዳዎች ያጋጩትን ያህል አህጉራት አላጋጩም። እናም ማተኮር ያለብን በዝርዝር እና በነቁጥ ነገሮች ላይ ነው፤›› ይላል ዶስቶቭስኪ።

‹‹ሩስያ አደገች ትሉናላችኹ። በፈጣን ኹኔታ እየተሰወጠች እንደ ሮኬት እየተተኮሰች ነው ትላላችኹ። ነገር ግን እስኪ የመቶኛውን ሰሌት ትታችኹ ለአንድ ድኻ በቀን ስንት ዳቦ እንደሚደርሰው አስረዱን። የትኛዋ መንደር፣ የትኛዋ ጎጥ እንዳለፈላት እስኪ አሳዩን፤›› ነው የሚለው ይህ ፕሬዝዳንት ፑቲንን በመሞገት የሚታወቅ ብዕረኛ።

ኮሚኒስቶች ዕድገትን፣ ልማትን፣ ሥልጣኔን ያስረዱ የነበረው እየጠቀለሉ ነው። ስለ ሰማይ ከዋክብት እንጂ ስለ እያንዳንዱ ኮከብ ሊነግሩን አይፈልጉም። ‹ሕዝብ፣ አገር፣ ፓርቲ፣ መደብ› የሚባሉ የወል ፍጥረታትን ሠርተው የሚዳስሰውን ሰው ረሱት። እያንዳንዱ ሰው የሚለው እና ‹‹ሕዝቡ በጠቅላላው አለው›› የሚባለው ይለያይ ነበር። በእነዚያ ባሸበረቁ ትርኢቶች፣ በቀለማት በተንቆጠቆጡ ሰልፈኞች መካከል ብዙ ድኾች ነበሩ። በመሪያቸው

ፊት በደስታ በሚኀዙ ሰልፈኞች ውስጥ አያሌ ኀዘንተኞች ነበሩ። ይኸውና ስለ እነርሱ የሚናገር የለም።

‹‹ሰይጣኑ ያለው በዝርዝሩ ውስጥ ነውና›› ማኅበረሰብ ሲሠለጥን ከመጠቅሰል ወደ መዘርጋት፣ ከቡድን ወደ ነጠላ፣ ከጠቅላላ ወደ ዝርዝር፣ ከብር ወደ ሳንቲም ይወርዳል። ‹‹አገር ሞተ›› የሚለው ከአንድ ሰው ሞት እንደሚጀምር፣ አገር የሚማረው አንድ ሰው መማር ሲጀምር መኾኑን፣ አገር የሚራበው አንድ ዜጋ መራብ ሲጀምር መኾኑን፣ አገር የሚለማው አንድ ሰው መልማት ሲጀምር መኾኑን ያሰባል። አገርን የሚያውኩ ችግሮችም ግለሰቦችን ከማወክ፣ መንደሩን፣ ጎጡን፣ ቀበሌውን ከተማውን ከማወክ እንደሚጀምሩ ማወቅ ይገባዋል። እያንዳንዱ አካባቢውን ካላጸዳ አገር እንደማትጸዳ ይገነዘባል። ያን ጊዜ ሥልጣኔ ይጀመራል።

የአንድ አገር ንጉሥ *‹‹መሞቻቸው ደረሰ››* ተብሎ በአንድ ዐዋቂ ተነገረ። እንደ ንግሩ ከኾነም ንጉሡ የሚሞቱት ወደ ቤተ መንግሥታቸው ገብቶ በሚገድላቸው ፍጡር ነው። ስለዚህም በሰማይ የሚበር በምድር የሚሽከረከር ነገር ወደ ቤተ መንግሥቱ እንዳይገባ ኀይለኛ ጥበቃ ተደረገ። ወፍ እንኳን በግቢው ዝር እንዳይል ማማ ሠርተው አነጣጥረው የሚተኩሱ ጠባቂዎች ተመደቡ። በራሪ፣ ተሳቢ፣ ተራማጅ የተባለው ፍጥረት ሁሉ በማናቸውም መንገድ እንዳይገባ ጉድጓዱ ሁሉ በንስር ዐይን ይጠበቅ ጀመር። ሳምንት - ወር አለፈ፤ ንጉሡ አንዳች ነገር አልገጠማቸውም።

አንድ ጠዋት ንጉሡ በድንገት ጮኹ። በዙሪያቸው የነበሩት ጠባቂዎች ከያሉበት ተሰበሰቡ፤ ዐዋቂዎች ወደ እልፍኝ ገብተው የንጉሡን ልብስ አወለቁላቸው። ምንም ዐይነት ንክሻ አይታይም። አባቡ፣ ጊንጡ፣ ሸለምጥማጡ፣. . . ያልተፈለገ አውሬ የለም። በአካባቢው ግን ምንም አልተገኘም። ቢጨንቃቸው አንድ ሽማግሌ የሚጮኹትን ንጉሥ ሰውነት በእጃቸው መዳፍ መዳሰስ ጀመሩ። አንድ ቦታ ላይ ሲደርሱ ንጉሡ በጣም ጮኹ። ወዲያው መብራት አስቀርበው ሲያዩ አንዲት መናኛ ጉንዳን ወግታ ይዛቸዋለች። እየተንቀጠቀጡ ነቅለው ጣሏት። ንጉሡ ግን አልተረፉም፤ ወዲያው ሞቱ። በአካባቢው ከነበሩት ጠባቂዎች መካከል አንዱ በኀዘን ስሜት ተውጦ፣ ‹‹እኔ'ኮ ሰታልፍ አይቻታለኹ፤ ነገር ግን ጉንዳን ናት ብዬ ተውኋት፤›› ብሎ ተናገረ።

‹‹ጉንዳን ናት፤›› ብለን የተውናት ነገር ነች አሁን ጉድ እያፈላች ያለችው። የባድመ ጉዳይ የ‹ጉንዳን› ጉዳይ ነው። አንዲት ከጦርነቱ በፊት ብዙው ሕዝብ በሚዲያ ሰምቷት የማታውቅ መንደር ጉዳይ ማለቂያ የሌለው መዘዝ ይዛ መጣች። የዐድዋ ጦርነት መንሥኤ እንደ ‹ጉንዳን› ትንሽ በምትመስል ዐንቀጽ የተፈጠረ ነው። የውጫሌ ውል አንቀጽ 17 ያን ሁሉ መዘዝ ያመጣል ብሎ የጠረጠረ አልነበረም። የአንዲት ሐረግ ጉዳይ ግን የሉዐላዊነት ጉዳይ ኾነና ለጦርነት አበቃች። ቅንጅትን ለዚህ ያበቃው ‹ጉንዳን›ን መናቁ ነው። ያልተሠራ ሥራ፣ ያልሰመረ መዋሐድ፣ ያልተግባቡ ሰዎች፣ ያልተጣጣመ ሐሳብ መኖሩን የሚያውቁ ሰዎች ነበሩ። ነገር ግን ‹ዝሆኑን እና ቀጭኔውን› እንጂ ‹ጉንዳኑ›ን ትኩረት አልሰጡትም።

ይህ ጠባይ በየግል ሕይወታችን ዘልቆ ከገባው ጠባይ የመነጨ ነው። ብዙዎቻችን ቤት ለንሠራ ለጣራው፣ ለግድግዳው፣ ለበሩ፣ ለመስኮቱ እንጂ የአምፖሉ አቀማመጥ፣ የቤቱ አቀማመጥ ከእኛ የዕለት ከዕለት ውሎ ጋራ ስላለው መስተጋብር፣ የሲሚንቶው አመራረጥ እና አቦካከ ከሥራው ጥንካሬ ጋራ ስላለው ዝምድና አንጨነቅም። ለዚህም ነው ታላላቅ ሕንጻዎቻችን እንኳን የፍሳሽ መውረጃ፣ የኔትወርክ መዘርጊያ፣ የግድግዳ አምፖል መሰኪያ ችግር የሚገጥማቸው። ተሠርተው ሲመረቁ ከውበታቸው ይልቅ ሥንጥቃቸው ባለቤቶቹን የሚያሣቅቀው።

እያንዳንዱን ቅንጣት ውብ፣ የተዋጣለት፣ ጠንካራ ለማድረግ በዝርዝሮቹ ላይ ከማተኮር ይልቅ ሰው የሚያየውን፣ ፊት ለፊት ያለውን፣ አለቃ ፊት የሚቀርበውን ብቻ እንዲያምር እና እንዲዋብ አድርገን ስለምንሠራው ዕድሜልካችንን ሠባራ ሰንጥር ስንጠግን እንኖራለን።

ፊልሞቻችንምኮ አምስት ካሜራ፣ ሁለት ሽጉጥ፣ አንድ ሳንድ ክሩዘር፣ አንድ መቶ ሺሕ ብር እና አራት አማተር መሰብሰቡ አይደለም የከበዳቸው፤ ያስቸገረቻቸው ‹ጉንዳኗ› ናት። ለጥቃቅን ነገሮች ትኩረት ስለማይሰጡ ከዐሥር ደቂቃ በፊት አክስት የነበረችው ገጸ ባሕርይ ከዐሥራ አምስት ደቂቃ በኋላ አያት ስትኾን እንዴት ነው ነገሩ? ብሎ የሚያይ. . .የላቸውም። *‹‹የአንዲት ራስ ሽንኩርት ማረር ነው ወጥ የሚያበላሸው››* ይላሉ ባለሞያዎች። አንድ በሬ ሙሉ ሥጋ አርሮ፣ ተበላሽቶ አያውቅም። አንድ ሽንኩርት ግን ያ ሁሉ ሞያ የፈሰሰበትን ወጥ ገደል ታስገባዋለች።

የትምህርት ሥርዐታችንም አንዱ ችግር ይኸው ነው። ስለ ዝሆን፣ ቀጭኔ፣ አንበሳ፣ አቦሸማኔ፣ የሜዳ አህያ እንጂ ንጉሡን ስለምትገድለው ‹ጉንዳን› የሚነግረን የለም። ስለ አሜሪካ፣ ቻይና፣ ስለ ዎል ስትሪት፣ ዎል-ማርት፣ ስለ ማይክሮሶፍት፣ ስለ ናሳ እንማራለን እንጂ እዚህ ሕዝብ እየገደሉ ስላሉት ‹ጉንዳኖች› ባዕድ ኾነን ነው ያደግነው። ስለኾነም ባሌስትራውን ወርቅ ማድረግ ቢያቅተን ባሌስትራ እና ወርቅ መለየት አቅቶን አገር እናከስራለን። ሐኪሙም የተማረው በባዕዳን ዘይቤ የባዕዳኑን ችግር በመኾኑ «ይከተክተኛል፣ ይፈቀፍቀኛል፣ ይሰቀስቀኛል፤ ከላይ አንሥቶ እስከ ታች ተርተሮኛ ያፋፋል፤» ከሚለው ገፄ ጋራ መግባባት አልተቻለም።

ታናናሾቹን እየተደባደበ ያደገውን ልጅ ለምን ስለ ሰው ልጅ መብት ተሟገት እንለዋለን? ሰፈርተኛው ተሰብስቦ ቡና ሲጠጣ የመንግሥትን ገንዘብ ሙልጭ አድርጎ ስለ ዘረፈው ሰው በጀግንነት ሲወራ የሰማን ልጅ እንዴት «ንጹሕ ዜጋ ኹን!» ብለን እንፈርድበታለን? አባቱ በቤት ውስጥ የሚፈልገውን ነገር ሁሉ በኀይል እና በጉልበት ሲፈጽም እያየ ያደገውን ልጅ እንዴት ስለ ዴሞክራሲ ይግባኽ እንለዋለን?

በዕድር፣ በዕቁብ፣ በሰንበቴ፣ በቤተሰብ፣ በትምህርት ቤት፣ በኮሌጅ ያላዳበርነውን የምርጫ ባህል በትልቁ አገር ካልተዋጣልን ብለን መከራ እናያለን። በየሲቪል ማኅበራቱ፣ በየሞያ ማኅበራቱ ሰዎች ወደ ወንበር ከወጡ በኋላ በውረድ አልወርድም እየተወዛገቡ፣ በየፓርቲው ውስጥ አገሌ ከአመራር አባልነት ቢቀር አንቀበልም። እኛ በየስብሰባው፣ በየሚዲያው፣ በየቤቱ ማውራት የሚቀናን ስለ ዝሆኖች እና ቀጭኔዎች ነው። አገር የሚያጠፉት ግን ‹ጉንዳኖቹ› ናቸው። ችግሩ ‹ጉንዳኖቹ› ሲያጠፉ አይታዩም።

በየወርክሾፑ፣ በየዐውደ ጉባኤው፣ በየዐውደ ትምህርቱ፣ በየስብሰባው የመምሪያ ሐላፊዎች የክፍል አለቆች፣ ኤክስፐርቶች ብቻቸውን ይሰበሰቡና ሕዝቡ እንዲህ እና እንዲያ ማድረግ ነበረበት ይላሉ፤ ይመክራሉ፤ ይዘክራሉ። የአቋም መግለጫ አውጥተው ኅብረተሰቡን ለመለወጥ ቃል ገብተው፣ ውሎ አበላቸውን ጭነው በኮብራ መኪና ቤታቸው ይገባሉ፤ ኅብረተሰቡን ግን አያገኙትም። ኅብረተሰቡ የሚያውቀው ድንኳን የሚተክሉለትን፣ ዳስ የሚጥሉለትን፣ ጠላ የሚጠምቁለትን፣ ሕልም የሚፈቱለትን፣ ልቅሶ የሚደርሱለትን፣ ዕድር የሚወጡለትን፣ ቅርጫ የሚጥሉለትን ነው። ብዙው ሕዝባችን ያለ

ኤክስፐርቶች ኖሯል፤ ይኖራል። ያለዕድር እና ዕቊብ፣ ያለድንኳን ጣይ እና ከሰል አክሳይ፣ ያለ ደላላ እና ሕልም ፈቺ መኖር ግን ይሳነዋል።

የኢትዮጵያ ፖለቲካም ይኹን ማኅበራዊ ጉዳይ የተፈትፍተው የሚበሉባቸው ሁለት ቦታዎች አሉ - የሰፈር ቡና እና የሰፈር ጠጅ ቤት። በእነዚህ ሁለት ቦታዎች የተወሰነን ውሳኔ፣ የወጣን የዐቋም መግለጫ፣ የተተቸን ሐሳብ ማንም አይመልሰውም። የሚያሳዝነው ግን እነዚህን የብዙውን ሕዝብ ሐሳብ የመለወጥ እና የማስለወጥ ዐቅም ያላቸው የኅብረተሰብ ክፍሎችን ስብሰባ፣ ዐውደ ትምህርት፣ ወርክሾፕ፣ ዐውደ ጉባኤ አያውቋቸውም።

ልዩ ልዩ የዐለት ዐይነቶችን የሚያጠና አንድ መሥሪያ ቤት ነበር። ባለሞያዎች ለሁለት ሦስት ወር ወደ መስክ ወጥተው፣ ደክመው፣ ለፍተው የአገሪቱን የዐለት ዐይነቶች እያጠኑ ናሙናዎችን ወደ ዋናው መ/ቤት ያመጣሉ። ያም ናሙና በመሥሪያ ቤቱ ግቢ ይከማቻል። ይህ ተግባር ለብዙ ዘመናት ቀጠለ። አንድ ቀን የመ/ቤቱ ሠራተኞች በሙሉ የመሰብሰብ ዕድል ገጠማቸውና በስብሰባው መካከል አንድ በጥበቃ ሥራ የተሠማሩ ሠራተኛ እንዲህ አሉ፤ «ገንዘብ ተከስክሶ፣ መኪና ተመድቦ፣ ፊልድ ተወጥቶ ድንጋይ ነው የሚሰበሰበው። ያም ወጣ ካለ ድንጋይ ይዞ መምጣት ነው፤ ያም ወጣ ካለ ድንጋይ ይዞ መምጣት ነው። እኔ'ኮ የድንጋይ መዓት ምን ያደርግልናል? ግቢውን ሲያጣብበው ጊዜ በክረምት የሚሞላውን ቦታ ደለደልንበት፤ የእግር መንገድ ሠራንበት። እንደ ዚያም ኾኖ ግቢው በሙሉ ድንጋይ ብቻ ነው። ለምንድን ነው የማይበቃን!» አሉ። በዚህ ጊዜ ባለሞያው ሁሉ ዕጢው ዱብ አለ። ያ ሁሉ የተለፋበት የሥነ ምድር ጥናት ውኃ በልቶታል ማለት ነው። ምን ያድርጉ - ለጂኦሎጂስቱ፣ ለላቦራቶሪ ቴክኒሻኑ፣ ለምሁራኑ እንጂ ለጥበቃ ሠራተኛ ማን ሥልጠና ይሰጠዋል። ቢያንስ መ/ቤቱ ምን እየሠራ እንደ ኾነ የሚነግራቸው ቢያገኙ እንዲያ ባላደረጉ ነበር። ዝሆኑ ላይ'ኮ ችግር የለብንም፤ ግን ጉንዳኗን እንንቃታለን።

ሰኔ 21 ቀን 1966 ዓ.ም በአራተኛው ክፍለ ጦር በተደረገው የመኮንኖች ስብሰባ የያኔው ሻለቃ መንግሥቱ ኃ/ማርያም ጠመኔ አንሥተው «ኢትዮጵያ ወይም ሞት!» ብለው ሲጽፉ በዚያች ዐረፍተ ነገር ምክንያት አገር እየተለወጠች፣ ያቺ ዐረፍተ ነገርም ለአንዳንዶቹ ሕይወት ለሌሎቹ ሞት እንደም

ታመጣ ማን ገመተ? እንደ ‹ጉንዳኗ› የታሰፈች ንግግር የሰንት ዓመት መክራ እንዳመጣች ጊዜ አስተምሮናል።

‹‹*አፍ ሲያመልጥ ራስ ሲመለጥ አይታወቅም*›› ይባላል። ወ/ሮ ሒላሪ ክሊንተን በሰሞኑ የቅድመ ፕሬዝዳንታዊ ምርጫ የዕጩዎች ሥያሜ ውድድር ሞቅ አሳቸውና፤ ቀዳማዊት እመቤት ኾነው በኀይት ሐውስ ሳሉ ቦስኒያ ሄርዘጎቪናን ሲጎበኙ የተጓዙበትን ጊዜ አስታውሰው በእልሞ ተኳሾች አፍንጫ ሥር በአስጨናቂ ኹኔታ እንዴት እንደ ተጓዙ በስሜት ተረኩ። የአሜሪካ ጋዜጠኞች ነገረኞች ናቸውና የዛሬ ሰንት ዓመት የተቀረጸውን የጉብኝት ቪዲዮ አውጥተው ሲመረምሩት የጉብኝታቸው ኹኔታ ወይዘሮዋ ከተናገሩት ጋራ አልጣጣም አለ።

ጋዜጠኞቹ ወይዘሮዋ በሰላም አገር ካፖርታቸውን ሰብሰው፤ ከሴት ልጃቸው ጋራ ዘና ብለው ከአውሮፕላን ሲወርዱ እያሳዩ፤ ‹‹*አልም ተኳሾቹ ወዴት አሉ! የታለ አለቸጋሪው ኹኔታ?*›› እያሉ አፋጠጧቸው። ክሊንተንም፤ ‹‹የለም፤ የተናገርኹት የአፍ ወለምታ ነው፤›› እያሉ ሊያስተባብሉ ቢሞክሩም በቅቡ የሚያኾላቸው ግን አላገኙም - አይ የ‹ጉንዳን› ነገር፤ ብክነት፤ ዋልጌነት፤ በሥልጣን ያለአግባብ መጠቀም ሲጀምር ሐላፊዎችም መንግሥትም፤ ‹‹*አዚህ ግባ የሚባል አይደለም፤*›› ይሉና በዝምታ ያልፋሉ። በየሰብሰባው ይህን በተመለከተ ሐሳብ የሰጡ ሠራተኞችም ይጠቆራሉ። በኋላ ነገሩ ሥር ሰዶ፤ መረቡን ዘርግቶ ሲወሳሰብ ርምጃ መውሰድ ይጀመራል። በ‹ጉንዳኑ› ዘመን የተው ነው ነገር ቆይቶ የጉዳንኑን መንገድ ቀርቶ የኩይሳውን ክምር እንኳን ፈልገን ማግኘት ያቅተናል።

አገርን መውደድ ስሰሚባለው ስለ ትልቁ ዝሆን ከምንነጋገር ለምን ስለ ጉንዳኖቹ አንነጋገርም። ዝሆኑን መቼም የሚክድ የለማ - አገርህን ትወዳለህ? ያጠፕርጥር።

ቢሮህ ውስጥ የሚጠቅም ወረቀት የትም ትጥላለህ? በቢሮህ ትቀል ዳለኽ? መብራት እየበራ ጥለህ ትወጣለህ? ውኃ ያለአግባብ ሲፈስ ብታይ አስበህ ትዘጋለህ? የተሰጠህን ሥራ ወጪ ቆጣቢ፤ ጥራት ያለው፤ ጠንካራ እና ውብ በኾነ መንገድ ትሠራለህ? ተገቢ ለኾነ ነገር ብቻ እበል ትወስዳለህ? የሥራ ሰዓትህን ሙሉውን ለሥራ ታውላለህ? የተማረ ሰው በምትሠራበት ቢሮ አካባቢ ሲመደብ ደስተኛ ነህ?. . .እንዲህ እያልን ጉንዳኖቹን ስንዘረ

ዝራቸው ግን አገሩን ከሚወደው የማይወደው እየበዛ ይመጣል። አገርን መውደድ'ኮ ስለ አገር ፍቅር መዝፈን አይደለም። አረንጓዴ ቢጫ ቀይ ጥለት ያለው ልብስ ብቻ መልበስ አይደለም፤ አገር የምትጠቀምበትን ቅንጣት ነገር ሁሉ መፈጸም እንጂ።

እያንዳንዷ ሰንዴ ንጹሕ ከኾነች ዳቦውም ንጹሕ ነው። የእያንዳንዷ ሜትር ኪዩብ ግንባታ በትክክል ከተገነባች ሕንጻው ትክክል ነው። እያንዳንዷ ሳንቲም ካልባከነች ገንዘብ አይባክንም። የእያንዳንዱ ዜጋ መብት ከተጠበቀ አገር አይበደልም። እያንዳንዷን ትንሽ የምትመስል የአካባቢ ችግር መፍታት ከቻልን የአገርን ችግር መፍታት አያቅተንም። በእያንዳንዷ የሐላፊነት ቦታ ሁሉ ተጠያቂነት ካለ በአገር ደረጃ ተጠያቂነት ይኖራል። እናም ዝሆኑን ትተን በጉንዳኗ ላይ እናተኩር፤ ጉንዳኗን ቸል ካልናት ግን የዝሆን መንገድ መሥራቷ አይቀሬ ነው።

ዋጋው ቢለጠፍስ

ስሞኑን በሬዲዮ፣ በቴሌቪዥን፣ በጋዜጣ፣ በየመንደሩ፣ በየቡናው፣ በየታክሲው የሚወራው ስለ ዋጋ መለጠፍ ኾኗል። ዋጋ መለጠፍ ዛሬ የተገኘ አዲስ ሳይንስ ነው የመሰለው። የጥሩ እና የስግብግብ ነጋዴ መለያው ‹ዋጋ መለጠፍ እና አለመለጠፍ› ኾኗል። ግን'ኮ በሸቀጣ ሸቀጥ ላይ ብቻ መኾኑ ያሳዝናል።ትክክለኛ ዋጋቸው ሊለጠፍላቸው የሚገቡ፣ ለኑሮ ውድነቱም ኾነ ለዋጋ ግሽበቱ አስተዋፅኦ ያደረጉ፣በአንዳንድ ስግብግቦች ምክንያት ከዋጋቸው በላይ እየተሸጡ ያሉ ስንት ነገሮች አሉ'ኮ!!

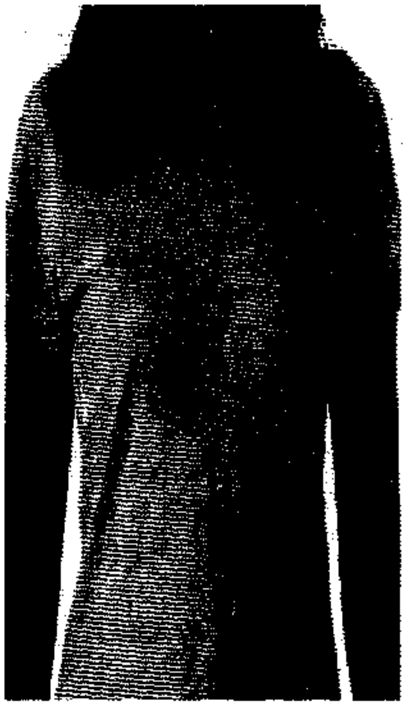

አሁን አንዳንድ ባለሥልጣናት ትክክለኛ ዋጋቸው ሲለጠፍባቸው አይገባም ትላላችኹ?! የሚሠሩት ሥራ፣ ያመጡት ለውጥ፣ የሚሰጡት ሐሳብ፣ የሚያወጡት መግለጫ፣ የሚወስኑት ውሳኔ እንኳንስ ባለሥልጣን ኾነው ሊቀመጡ የባለሥልጣን ዘመድ መኾን የማይገባቸው አሉ'ኮ። አሁን እነዚህ *«ባለ ሥልጣን»* በሚል ከፍተኛ ዋጋ ተሰጥቷቸው የሥልጣኑን ገበያ እያናሩ፣ መልካም አስተዳደሩን ከሚያጋሽቡት ሰዎች *«ባለሥልጣን ለመኾን ምክረው ያልተሳካላቸው»* የሚለው ትክክለኛ ዋጋ አይለጠፍባቸውም።

‹ምሁር› የሚል ከፍተኛ ዋጋ ተሰጥፎባቸው የምሁራንን ገበያ እያናሩ፣ በአንዳንድ መ/ቤቶች እና ኮሌጆች ተከማችተው የተቀመጡትን ስግብግቦች ፈትኖ ትክክለኛ ዋጋ እንዲለጠፍባቸው የሚያደርግ ምነው ጠፋ? በሚዲያ መግለጫ ስጡ ሲባሉ፣ *«ኧ-ሁለት-እና-ኧ-ሁ-ለ-ት-አራት የሚኾንበት ኹኔታ*

ነው-ኧ ያለው» ከማለት ሌላ የማያውቁ፣ የዛሬ 15 ዓመት ባወጡት «ኖት» ዛሬም የሚያስተምሩ፣ ከሦስት መጻሕፍት በላይ ማጣቀሻ (*ሪፈረንስ*) የማያውቁ፣ በየዓመቱ ትምህርት በተጀመረ ቁጥር ያንኑ ተመሳሳይ ቀልድ የሚያወሩ፣ ከመመረቂያ ጽሑፋቸው በቀር አንዲት ጥናት አጥንተው አንዲት ጥናትም አሳትመው የማያውቁ፣ ሲተቹ እንጂ ሲሠሩ ሰው አይቷቸው የማያውቅ፣ የፖለቲካ *ሥራ* እና የዕውቀት *ሥራ* የተምታታባቸው እነዚህን *«ፎርጅድ ምሁራን»* የሚል ትክክለኛ ዋጋቸው እንዲለጠፍ ቢደረግ የደንበ ማስከበር አገልግሎት እንዴት በተመሰገነ ነበር። ደረጃ መዳቢስ ዱቄት የኾነው ሁሉ ሽሮ እንደማይባል ሁሉ፣ ምናስ አንዲት ዐውደ ጉባኤ(ሲምፖዚየም) ቢጤ አዘጋጅቶ የዋጋ ማስተካከያ ይደረግ ዘንድ እገዛ ቢያደርግ።

ሲታከም ለሄደ በሽተኛ ፎርማሊን የሚወጉ፣ የወላጆችን ልጅ የሚያቀያይሩ፣ ማደንዘዣ የተወጋ በሽተኛን *«ዶክተሩ አልመጣም»* ብለው ከኦፕሬሽን ክፍል የሚያስወጡ፣ ማቅቆ የሞተን በሽተኛ ስልክ ደውለው *«ታራሽ ደርሷልና ና፣ታከም»* የሚሉ፣ የላቦራቶሪ ክፍላቸው በመንግሥት መሣርያ ለግል የሚሠራ፣ ሐኪሞቻቸው በአገልግሎት የግል፣ በደመወዝ የመንግሥት የኾኑ የአገራችን አንዳንድ ሆስፒታሎች ‹ሆስፒታል› የሚለው ዋጋቸው *‹የጤና ግሽበት›* እያስከተለ በመኾኑ ለምን የጤና መምሪያው ፈትኖ ትክክለኛ ዋጋቸው እንዲለጠፍባቸው አያደርግም። *«ካርድ አውጥተው በፈቃድ የሚሞቱበት ማእከል»* የሚል የዋጋ ማስተካከያ ይደረግላቸው፤ ደረጃቸውም «ከመንደር መርፌ ወጊ ከፍ፣ ከክሊኒክ ዝቅ ያለ» መኾኑን ከዋጋው ጋራ አብሮ ይለጠፍ።

ሽንት፣ ደም፣ አልትራሳውንድ፣ ኤክስሬይ የሚለውን እጥቁረው ከመላክ በስተቀር፣ ለሁሉም በሽተኛ ቴትራሳይክሊን፣ አሞክሳሲሊን እና ፓራሲታሞል ከመስጠት ባለፈ ሌላ የማይፈይዱትን አንዳንድ ሐኪሞችስ ትክክለኛ ዋጋቸውን እንዲለጥፉ ለምን አይደረግም? አንዳንዴ'ኮ የዋጋ ውድነት ማለት ዕቃው ከተመረተበት ወይም ከተገዛበት ዋጋ የትዬለሌ ኾኖ በዕጥፍ ሲሸጥ ነው። እነዚህም ሰዎች'ኮ የተመረቱበት ዋጋ እና የሚሸጡበት ዋጋ አልተመጣጠነም። ለሁለት ጉርሻ እንጀራ 15 ብር አወጣን ብለን አይደል እያማረርን ያለነው! ታዲያ ነጭ ጋዎን የለበሰ፣ ፀጉሩ ገባ ገባ ያለ፣ ከአማርኛ ጋራ እንግሊዝኛ ጣል ጣል ያደረገ እና *‹እግሬን ወለም አለኝ›* ለሚለው ሁሉ አልትራሳውንድ እና የሽንት ምርመራ የሚያዘው ‹ሐኪም› ከተባለ ዋጋው ውድ ነውና በነካ እጃችኹ ትክክ

ለኛው ዋጋ እንዲለጠፍበት እና እኛም ዋጋውን ዐይተን እንድንጠቀምበት ቢደረግ ምናለ፡፡

መኖሪያ ቤት ማለት ጣራ እና ግድግዳ ማለት ከኾነ ከጉጉት ቤት *ጋራ* ያለው ልዩነት ምንድን ነው? አይጦች ማታ ማታ *‹ፌስቲቫል የሚያሳዩበት›*፣ በየ ጉድጓዱ እንሽላሊቶች ብቅ እያሉ ቤተኛውን *‹እንዴት አደርሽ?›* የሚሉበት፣ አን ዲት ለራሷ አንኳን ምን አንደ ኾነች ያልገባት አምፑል የተንጠለጠለችበት፣ ከአ ጠገቡ ካለው መጸዳጃ ቤት የሚወጣው *‹ክላሲካል›* ሲያዝናና የሚያመሽበት፣ እንዱ ቤት የተከፈተ ሬዲዮ ለሰባት ቤት የሚያገለግልበት፣ የኪራይ ቤት ለምን ዋጋው በትክክል እንዲለጠፍበት አይደረግም፡፡ በአንዳንድ አከራዮች ስግብግብነት የተነሣ ያለዋጋው ዋጋ ተለጥፎት የኑሮ ውድነት እያስከተለ የመኖሪያ ቤት እጥረትን ኣያጋሸበ ያለው'ኮ እርሱ ነው፡፡ ለምን *‹‹የመቃብር ቤት ፍራሽ››* ተብሎ ተገቢው ዋጋ አይለጠፍበትም? እኛስ ከመንግሥት መመሪያ ተጠቃሚ ብንኾን ምናልባት፡፡

ሞራን ቅቤ፣ የጅብ *ሥጋን* የከብት፣ ፋጉሎን ዘይት፣ ሽክላን በርበሬ ብሎ *መሸጥ* ብቻ ለምን ያስቀጣል? ሞያ ሳይችሉ እችላለኹ፣ የሌለን ልምድ ተክኛለኹ ብሎ *መቆጠርም*'ከ ማስቀጣት አለበት፡፡ አንዳች *ሥራ* ሳይችሉ፣ ዋጋቸው ለማይ ለቅለው ቻናል ሲቀያይሩ የሚውሉት የቤት ሠራተኞች፣ በሶ እና ሽሮ፣ ሚጥሚጣ እና በርበሬ፣ አጃ እና አጥሚት መለየት አቅቷቸው ቤቱን እያተራመሱ *‹ለምን ታናገራችኹኝ!›* ብለው ግሥላ የሚኾኑትን ትክክለኛ ዋጋቸውን ለጥፈው እንዲን ቀሳቀሱ ቀበሌ ለምን ርምጃ አይወስድም? አንዳንዱ ወጥ'ኮ ዘይት፣ 'በርበሬ እና ጨው ለስብሰባ እንደ ተቀመጡ በዚያው ታፍለው የቀረቡ' እንጂ ማማለያ የነካው አይመስልም፡፡ እነዚህ ሁሉ ከተገቢው ዋጋ በላይ እየጠየቁ ኢኮኖሚውን ከሚያ ጋሽቡት ለምን ደረጃ ወጥቶላቸው ትክክለኛ ዋጋቸው አይለጠፍም፡፡

አሁን በቀደም ዕለት *‹‹የዳቦ ዋጋ ሊተመን ነው፤ተመኑም ሊለጠፍ ነው፤››* ሲባል ሰማኹ፡፡ ሸጋ ነው፡፡ ግን'ኮ ለሦስት ዓመት ልጅ ከሚታዘዝ ከኒን ያነሰች፣ ስንዴዋ ብታያት፣ *‹‹ከእኛ በምን በልጠሽ ነው ዳቦ የተባልሽው!››* ብላ የምትገረ ምባት፣ ስትዋጥ በትናጋ ገብታ ትን የምታሰኝ፣ በመዝገበ ቃላት የተቀመጠውን የዳቦ ትርጉም የምታስለውጥን ጭብጦ ሁሉ ‹ዳቦ› በሚል ዋጋ ከመጥራት *‹‹የዳቦ ሰባተኛ የልጅ ልጅ››* በሚል ለምን በየዳቦ ቤቱ ትክክለኛ ዋጋው አይለጠፍም፡፡ ‹ዳቦ› ቤቶቹም ‹‹የዳቦ ሰባተኛ የልጅ ልጅ መሸጫ›› ተብለው መቀየር አለባቸው፡፡ እስበለዚያማ *‹‹በውሻ ራት ውሻ ቆምባት››* እንደ ተባለ ሁሉ ለዋጋ መለጠፊያ የሚኾን ቦታ እንኳ የላትም'ኮ፡፡

የለፈራችን ልጅ ስታገባ፣ አገሌ ሲመረቅ፣ አገሊት ውጭ አገር ስትሄድ፣ ደጃዝማች እንትና ሲሞቱ የተቀረጹት ሁሉ፣ «ከምናምን ጣራ በላይ»፣ «ከፀሐዩ በስተጀርባ»፣ «ከሰማዩ አጠገብ»፣ «ከባቡሩ ጎማ *ሥር*»፣ «ከመኪናው ክንፍ ላይ»፣ እየተባለ ፊልም ኾኖ ለምን አይወጣም? ባይኾን ትክክለኛ ዋጋውን ከሕንድ ፊልም እንዳያንስ አድርጎ መለጠፍ ነው፡፡ ደግሞም ያ ቀራጩን የጋበዘውን የለፈራችንን ልጅ፣ ‹‹ፕሮዲውሰር›› ብሎ ከመለየም በትክክለኛ ዋጋው/ስያሜው፣ *‹‹ፊልም ሰመ ሥራት ለሰቦ የነበረው ልጅ››* ብሎ መለጠፍ ነው፡፡ ለቀራጩ ምሳ ያቀረበችውን ወ/ሮ እንትናንም ያለዋጋዋ ለምን ‹‹ፕሮዳክሽን ማናጀር›› ብለን እናስወድዳታለን፤ ትክክለኛ ዋጋ ይለጠፍ እየተባለ'ኮ ነው፡፡

አባትዬው የባንክ ቦርድ፣ ልጅዬው ተበዳሪ፣ አጎት የብድር ተንታኝ፣ አክስት ፎርክ ሎኸር፣ ጓደኛ የጨረታ ኮሚቴ ኾነው የሚሠሩበትን ቤት ሁሉ ‹ባንክ› በሚል ውድ ዋጋ ከመጥራት እና የኑሮ ውድነቱን ከማባባስ ለምን፣ *‹‹ለብሮ አደ ጎች ያቋቋሙት ዘመናዊ መረዳጃ››* አይባልም? እኛም ትክክለኛውን ዋጋ ዐውቀን በአቅማችን አክስዮን እንገዛለን፡፡

አንዴ ከወጣ አገሩ ትዝ ብላው የማያውቀውን፣ ትዝ ካለችውም ለጭፈራ እና ለዳንኪራ የተጠራ ዕለት የሚያስታውሳትን፣ አንድ ጠዋት ተሰብስቦ የመሠ ረተውን ፓርቲ ከሰዓት የሚያፈርስ፣ ለሳማዊ ለልፍ ከወጣ በኋላ ያቀረበው ጥያቄ የት እንደ ደረሰ የማያስታውስ፣ አንድ ጠንካራ ማኅበረሰብ /ኮሚዩኒቲ ለማቋቋም ሳይችል ቀርቶ በጠባብ ከተማ ዐሥር ማኅበር የሚያቋቁም፣ የ‹ሰሜን ገብርኤል ማኅበር›፣ የ‹ደቡብ ገብርኤል ማኅበር›፣ የ*‹ታራራ ማርያም›*፣ የ*‹ሜዳ ላይ ማርያም›* እየተባባለ የሚከፋፈል፣ የስድብ ሬዲዮ እና የርግማን ፓልቶክ ለማቋ ቋም አንደኛ፣ ተቀራርቦ ለመወያየት መጨረሻ የወጣውን ሁሉ *‹ዳያስፖራ›* የሚል ከፍተኛ ዋጋ መስጠት አያስተዛዝብም? የዳያስፖራውን ዋጋ ያጋሸበው'ኮ ይህ ነው፡ ፡ ለምን *‹‹ዲያንቆራ››* ብለን መደንቆሩን በትክክል የሚገልጥ ዋጋ እንዲለጠፍበት አናደርግም፡፡ እኛም ባንጭበረበር፣ ጉምሩክም አየለየ ቢያስገባ ምናለ! ለሁሉም እኩል ቀረጥ መጣል'ኮ ደግ አይደለም፡፡

ከ80 በመቶ በላይ ነዋሪዎቿ የመጸዳጃ ቤት አገልግሎት የማያገኙባትን፣ ውኃ በፈረቃ የሚገኝባትን፣ መብራት እየጠፋ *ሥራ* የሚያስታጉልባትን፣ ፍሳሽዋ *ሥ*ርዐቱን አጥቶ አስፋልት ላይ ምናምኑ ሁሉ የሚዝረከረክባትን መንደር *‹‹ከተማ››* በሚል ዋጋ ሒሳቧን ከፍ ከማድረግ እና የከተማውን ሕዝብ ኑሮ

ከማስወደድ *‹‹ከተማ እንዴት ሥርዐት አልባ እንደሚኾን ማስተማሪያ››* የሚል
ዋጋ ይለጠፍበት።

አሁን በስመ ሽማግሌ ወጣት ሴቶችን የሚተናኮሉ፣ ከመጠጥ በቀር ሌላ
የማያውቁ፣ የሰፈር ሐሜት እያቀባበሉ ስው የሚያጣሉ፣ ድንኳን ሠባሪዎች፣ ልጆ
ቻቸውን በመምከርያቸው ጊዜ ጫት ይዘው የሚቀመጡ፣ መኪናቸውን ይዘው ሽበ
ታቸውን ቀለም ቀብተው በየት/ቤቱ ደጃፍ ወጣት ተማሪዎችን የሚያሳድዱ አዛ
ውንቶችን፣ የሰፈር ዕድር ትክክለኛ ዋጋቸውን እንዲለጥፍ ቢደረግ'ኮ ስንት ችግር
መከላከል በተቻለ። አንደኛ፡- በእነርሱ ምክንያት የሌሎች ሽማግሌዎች ዋጋ እንዳ
ይጋሽብ ማድረግ ይቻላል፤ ሁለተኛ ደግሞ፤ ትክክለኛ ዋጋቸው ተለጥፎ ስናይ የዕ
ንጨት ሽበቱን ከዕድሜ ጠገቡ ለመለየት ያስችለናል።

አንዳንድ የሰፈር ጎረምሳስ ቢኾን ዋጋውን እየሰቀለ በውድ ዋጋ እየተሸጠ'ኮ
ነው። እኅቶቻችን መውጫ መግቢያ ያጡበት፣ ወጣትነት ማለት ሠንሠለት ታጥቆ
መንጎማለል የሚመስለው፣ እኅቶቹን አሠቃይቶ ሊገባ በተጋድሎ አንበሳ የገደለ
ያህል የሚፎክር፣ የሰው ሕይወት ማበላሸት የዘወትር ጸሎቱ የኾነ፣ ትምህርትን
እንደ ጦር የሚፈራ፣ ከለሙ በስተቀር ሌላ አንብቦ የማያውቅ፣ ወጣት ነው ጎረ
ምሳ ነው? ትኩስ ኀይል ነው - የእገር ተረካቢ ነው? እያሉ ዋጋውን በማስወደድ
የወጣቶችን ኢኮኖሚ ማናጋት ምን ይጠቅማል? ይልቅ ትክክለኛ ዋጋውን፣ *‹‹ተጠ
ንቀቁ፣ ይናከሳል፤ ይናደፋል፤››* ተብሎ ቢለጠፍበት፣ ከተቻለም መቼ የአገል
ግሎት ጊዜው እንደሚያከትም (Exp.date) ቢጨመርበት በገዛ ለፈሩ ዐርፎ ይቀ
መጥ ነበር።

ደረጃ መዳቢዎች፣ ደንብ አስከባሪዎች፣ አገር ውስጥ ገቢዎች፣ ንግድ ቢሮ
ዎች ተባበሩ እና ደረጃ ሊወጣላቸው የሚገባቸውን ደረጃ አውጥታችኹ፣ ያለአቅ
ማቸው ዋጋቸው የተሰቀለውን ትክክለኛ ዋጋቸውን ተምናችኹ፣ ዋጋ ያልለጠ
ፉትንም እሁን ሰሞኑን በተቋቋመው ኮሚቴ አማካይነት ቁጥጥር እየተደረገ እንዲ
ለጥፉ እድርጋችኹ ኻግሉን። ዋጋው የተጋነነ፣ በአንዳንድ ጥቅመኛ አለሊዎች
ምክንያት በውድ ዋጋ እየተሸጠ፣ ራሱ ጋሽቦ እያጋሸበን ያለ ብዙ ገዳይ አለና -
በነካ እጃችኹ!

1 0 0 %

ሦስት ምሁራን ያቀረቡት ጥናት ተጠቃልሎ የታተመበትን *‹‹ያለ
መቻቻል ፖለቲካ ለማዕታት››* የተሰኘ መጽሐፍ ሳነብ ከ1996 - 1970 ዓ.ም
የነበረውን የአገራችን ልዑላን እና ኅያላን ፍትጊያ በዐይነ ኅሊናዬ እየቃኘኹ
ነበር። ከዚህ በፊት ካነበብኳቸው ዘመኑን ከተመለከቱ ጽሑፎች ጋራ አያዛ
መድኹ አወጣኹ፤ አወረድኹ። ከዚያም ለምን እንደዚያ ‹‹ቀይ ሽብር›› እና
‹‹ነጭ ሽብር›› እየተባባልን መጨራረስ አስፈለገን? ያን ሁሉ ጭካኔ እና
የእብድ ውሻ ሥራ ምን አመጣው? አብዮት ለማካኼድ የስንት ሰው ደም መፍ
ሰስ አለበት? ውቃቤው እንዲረካ የስንት ሰው ሕይወት መቀጠፍ አለበት? ከማ
ይም እስከ ምሁር፣ ከሲቪል እስከ ወታደር እንዲያ ሲጨፋጨፍ እንዴት
አደብ የሚገዛ ጠፋ?

እንደ እኔ እምነት የችግሩ አንዱ መነሻ፣ *‹‹መቶ በመቶ የማሸነፍ አባዜ››*
ይመስለኛል። ኢሕአፓም፣ መኢሶንም፣ ደርግም ሌላውም መቶ በመቶ አሸ
ንፎ፣ ሌላውን አካል ደምስሶ በጠላቱ መቃብር ላይ የአብዮት ሐውልት ስመሥ
ራት ነበር የሚያስበው።ሁሉም ለማሸነፍ እንጂ ለመሸነፍ አልተዘጋጀም ነበር።
ሲያሸንፍ ደግሞ ያኛውን ወገን ከገጸ ምድር ጠራርጎ አጥፍቶ ብቸኛ አሸናፊ
ለመኾን ነበር የሚያስበው። ስለዚህም ሰውን መግደል፣ ማረድ፣ መጨፍጨፍ
ዶሮ የማረድ ያህል እና ከዚያም በታች ቀልሎ ታየ።

ሁሉንም ነገሮች መቶ በመቶ ማሸነፍ አይቻልም። የተወሰነ የመሸነፊያ
መንገድ ማዘጋጀት ያስፈልጋል። ብሸነፍስ ምንድን ነው የምኾነው? አሸናፊዬን
በምን ዐይነት ኹኔታ ነው የማየው? ያሸነፈኝ ሁሉ ጠላቴ ነው ወይ? ሁለታ
ችንስ አብረን ልናሸንፍ አንችልም ወይ? ወይም ደግሞ የአሸናፊነታችን መጠን
ብቻ ሊለያይ አይችልም ወይ? ብሎ ማሰብም ያስፈልጋል።

በምርጫ 97 የታየው አንዱ ችግር ይህ ይመስለኛል። ሁሉም ተቀና
ቃኝ አካላት መቶ በመቶ ወይም በዚያ ዘመን ቋንቋ ‹‹በዝረራ›› ለማሸነፍ ብቻ
ነበር የተዘጋጁት። ገዥው ፓርቲም ይኹን ተቃዋሚው መቶ በመቶ አሸንፈው
አንዱ ሌላውን ድባቅ ለመምታት እንጂ አሸናፊነትን በተወሰነ እና መኾን በሚ
ገባው መጠን ለመቀበል ዝግጁ አልነበሩም። አማራጫቸው ወይ ዜሮ(አልቦ)

አልያም መቶ በመቶ ብቻ የሚል ነበር። በመካከል ምንም ነገር አልተገኘም። መቶውን ጠቅልሎ ለመውሰድ እንጂ 99 ለማድረግ የተዘጋጀ እንኳን አልነበረም። ይህ ደግሞ ከአብዮቱ ዘመን ጀምሮ የለመድነው ጠባይ ኾኗል።

ኔልሰን ማንዴላ ከተፈቱ በኋላ በተደረገው የመጀመርያው የደቡብ አፍሪካ ምርጫ ፓርቲያቸው ብቻውን ሕገ መንግሥቱን ለማሻሻል የሚችልበትን የአሸናፊነት ድምፅ አላገኘም ነበር። ደቡብ አፍሪካን ከአፓርታይድ አገዛዝ ለማላቀቅ ግማሽ ምእት ዓመት ያህል የታገለው የአፍሪካ ብሔራዊ ኮንግረስ ያን የአሸናፊነት አክሊል ያለመቀዳጀቱን በተመለከተ ማንዴላ ተጠይቀው ሲመልሱ፣ *‹‹መቶ በመቶ ማሸነፍ አልነበረብንም። ያ ቢኾን ኖሮ ማንንም ሳናማክር ሕገ መንግሥቱን እንዳሻን እናደርገው ነበር። አሁን ግን የግድ ከሌሎች ጋራ መወያየት፣ መግባባት እና መተማመን ያስፈልገናል። ታዲያ ከሌሎች ጋራ አብረን እንድንሠራ ከሚያደርገን ድል በላይ ምን ድል አለ?››* ነበር ያሉት።

በእኛም ቤት እንዲህ የሚል ጠፍቶ ነው ያ ሁሉ ትርምስ የተፈጠረው፣ ብዙዎችም ያገኙትን ዕድል እንደ ዋዛ ያጡት።

ይህ መቶ በመቶ ካላሸነፍኹ የሚያሰኝ አባዜ በአንዳንዶች የጓደኝነት እና የትዳር ሕይወት ውስጥም እናየዋለን። አብረው ኖረው፣ ተዋደናል ብለው፣ ለንት ታሪክ ሠርተው የነበሩ ባል እና ሚስት ወይም ጓደኛሞች በመካከላቸው ጠብ የተፈጠረ ዕለት ይኸው በሽታ ያገረሽባቸዋል። ሁለቱም መቶ በመቶ ማሸነፍ ስለሚፈልጉ ያኛውን ወገን ለመጉዳትም ኾነ አፈር ድሜ ለማስጋጥ የማይፈነቅሉት ድንጋይ አይኖርም። ሁለቱም ወገኖች ያኛው ወገን ተዋርዶ፣ አንገቱን ደፍቶ፣ ደኽይቶ፣ አጥቶ ነጥቶ፣ ተንከራትቶ፣ ወድቆ ካላዩት በስተቀር አይረኩም።

በመካከል ሽማግሌ ገብቶ ለማስታረቅ ሲሞክር እንኳን፣ «ይቅርታ ካልጠየቀኝ/ካልጠየቀችኝ›› የሚል እንጂ ይቅርታ ልጠይቅ የሚል ወገን ማግኘት ከባድ ነው። ያኛውን አካል እግር ሥር አንበርክኮ፣ ጫማ ሲስም እና ሲማፀን ማየት ያለደስታቸዋል። *‹‹የ'ታባቱ/ የ'ታባቷ፣ተንበርክኮ/ተንበርካ ለመነኝ /ለመነችኝ፤››* ብሎ መፎከር ጀግንነት ነው። በተወሰነ መልኩ እንኳን ለመሸነፍ የተዘጋጀ ስለማይኖር ማስታረቁ ከባድ ይኾናል።

ብዙ ጊዜ እንዲያውም ዕርቅ አስቸጋሪ የሚኾነው ሁለቱ ታራቂ ወገኖች መቶ በመቶ አሸንፈው መውጣት ስለሚፈልጉ ነው። አንዳንድ ጊዜ'ኮ ከዕርቁ

ስምምነት በኋላ ሁለቱም ወገኖች የሚተርኩትን ስንሰማ በቦክስ መድረክ አንዱ ሌላውን ዘርሮት ቀበቶውን ተሸልሞ የመጣ እንጂ ተደራድሮ፣ ተስማምቶ፣ ሰጥቶ እና ተቀብሎ፣ የተወሰነ ተሸንፎ፣ የተወሰነ አሸንፎ፤ ሰጥቶ እና ተቀብሎ የተስማማ አይመስልም።

የአገራችንን የንግድ ሂደት ስናየው *‹‹መቶ በመቶ የማሸነፍ››* ጠባይ የተጠናወተው ነው። ተደብቆ ወደ አምራች አገር ሄዶ፣ ተደብቆ ዕቃ አምጥቶ፣ ጉቦ ሰጥቶ ከጉምሩክ አውጥቶ፣ የእርሱ ዕቃ ብቻ ገበያ ላይ እንዲውል አድርጎ፤ ከዚህ ሁሉ በኋላ ደግሞ 100% አትርፎ ሲገኝ ነው የሚረካው። ሸማቹም ቢኾን ያስዋጋው ዋጋ ሰጥቶ ካልገዛ በቀር አይረካም። 30 በመቶ፣ 40 በመቶ፣ 50 በመቶ የሚባል ትርፍ ከትርፍ አይቆጠርም። ማጭበርበር እና ደረጃውን ያልጠበቀ ዕቃ መሸጥን የሚያስከትለው ይህ *‹መቶ በመቶ ካላተረፍኹ›* የሚያሰኝ አባዜ ነው።

ተቋራጩም ቢኾን አውጥቶ አውርዶ፣ ደረጃ አሳንሶ፣ የዕቃ ጥራት ቀንሶ፣ ነካ ነካ አድርጎ ዛቅ ያለ ትርፍ ካላተረፈ የሠራ አይመስለውም። ትላንት የተመረቀ ሕንጻ ዛሬ ተሠንጥቆ፣ የምረቃው ዕለት ድልድዩ ሲጠገን፣ የርክክቡ ጊዜ መንገዱ ነቅቶ፣ አፉን ከፍቶ ሎሎ ሲል የምናየው ወይ ተቋራጩ መቶ በመቶ ለማትረፍ ሲል ከተገቢው ደረጃ በታች ሠርቶት ነው፤ አለበለዚያም ደግሞ አሠሪው መቶ በመቶ ለመብላት ሲል በዚህ መንገድ አሠርቶት ነው።

አንድን አካል ፍጹም አድርጎ የማወደሱ አባዜ የመጣውም ከዚህ መቶ በመቶ ካላሸነፍኹ ከሚል ጠባይ የመጣ ነው። ‹‹የእኛ የኾነው መልአክ ነው። ያኛው ደግሞ ሰይጣን ነው። በመካከል ምንም ነገር የለም። መልአኩን ስናወድስ ምንም ዐይነት እንከን አይታየንም ወይም ለማየት ፈቃደኛ አይደለንም። የማይሳሳት፣ ቅን አሳቢ፣ የልማት አርበኛ፣ታጋሽ፣ጀግና፣ንጹሕ፣ምንጊዜም በጎ ነገር ብቻ የሚሠራ አድርገን ነው የምንሥለው። ይህን እና ያን ተሳስቷል ብለን ብንናገር ከ100% ስለሚቀንስብን ዐይኔን ግንባር ያድርገው ነው የምንለው። ያኛው ወገንም ቢኾን አንድ ቀን ተስቶ ስለ እርሱ ደካማ ጎን የተነገረ እንደ ኾነ ተናጋሪውን እንደ ጠላት ነው የሚያየው።

በተቃራኒው ደግሞ የሌላው ወገን ደግነት፣ ቅንነት፣ በጎነት፣ መልካም ሥራ፣ ንጽሕና የማይታየው አለ። እርሱ ስለ ተቃወመው እና ስለ ጠላው ብቻ

ስንዴ ቢያመርት፣ «እንክርዳድ ነው!» ጠላ ቢጠምቅ፣ «አተላ ነው!» ጠጅ ቢጥል፣ «አንቡላ ነው!» መንገድ ቢሠራ፣ «በዐፄ ኀይለ ሥላሴ ጊዜ የታሰበ ነው!» ት/ቤት ሲገነባ፣ «ጥራት የለውም!» ከማለት ውጭ አንዷንም ቅንጣት በጎ ሥራ ለማየት ፈቃደኛ አይኾንም። «ከጠላት በጎ ነገር አይገኝም!» የሚለው አባዜ ስላለ መቶ በመቶ መጥላት እንጂ ‹98 በመቶ ለመጥላት› እንኳን ፈቃደኛ አይኾንም። ተቃራኒውን ጠላት አድርጎ ስለሚያየው የሚረካው መቶ በመቶ ሲጠፋ እንጂ በግማሽ ሲሻሻል ለማየት እንኳን በጀ አይልም።

በአገራችን የፊልም ኢንዱስትሪ በማደግ ላይ ነው። ይህ ኢንዱስትሪ ከገጠሙት ፈተናዎች አንዱ ግን «መቶ በመቶ የማሸነፍ አባዜ» ነው። የፊልሙ ባለቤት መቶ በመቶ ማትረፍ ስለሚፈልግ ብዙ ክፍያ የማይጠይቁ ባለሞያዎችን ለማሰባሰብ ይተጋል፤ «ገንዘብ የለኝም፤ለሞያው ፍቅር ብዬ ነው!» እያለ በመለመን ያሠራል። አንዳንዶቹን በርዳታ፣ ሌሎቹን በአነስተኛ ክፍያ ያሠራል። እንዲህ አያደረገ ለወግ ለማዓርግ ከደረሰ በኋላ ፊልሙ ሲመረቅ የደረቀ አበባ ከመስጠት ያለፈ ባለውለታዎቹ ትዝ አይሉትም። «ሰነ አገኜ ረድተውኛል!» ለማለት እንኳን ይኮራል።

በገንዘቡ ብቻ ሳይኾን በአሠራሩ ላይም «መቶ በመቶ የማሸነፍ አባዜ» አለ። ባለቤቱም፣ ዳይሬክተሩም፣ ተዋናዩም፣ ‹እኔ ያልኹት ብቻ ይኹን፤› ይላሉ። ማንም ለማንም የማርያም መንገድ እንኳን ለመስጠት ፈቃደኛ አይደለም። ሁሉንም ሊያግባባ፣ ግን የተሻለ ውጤት ሊያስገኝ የሚችል መንገድ ከመፈለግ ይልቅ ሁሉም ለማሸነፍ ስለሚጥሩ እና በኋላ ፊልሙ ሲወጣ፣ «እንደዚህ'ኮ ነበር፤ እኔ ነኝ በኋላ'ኮ እንደዚህ ያስደረግኹት!» ማለት ስለሚፈልጉ ፊልሙን ለመሥራት ከወሰደው ጊዜ በላይ የአነርሱ ገሃዳዊ እና ውስጣዊ ትግል ረጅም ጊዜን ይወስዳል።

አሁን አሁን እየተለወጠ መጣ እንጂ'ኮ በመንግሥት ሚዲያ እና በግሉ ሚዲያ መካከል የነበረው ትግል «መቶ በመቶ ካላሸነፍኹ» በሚለው አባዜ የተቃኘ ትግል ነበር። ለመንግሥት የብዙኀን መገናኛ የመንግሥት ስሕተት አይታየውም፤ «ቅዱስ/እይነኬ/ መንግሥት» ነውና። ለብዙዎቹ የግል ሚዲያዎች ደግሞ የመንግሥት ስሕተት እንጂ በጎ ጎኑ፣ መልካም ሥራው ፈጽሞ አይታያቸውም፤ «ርኩስ መንግሥት» ነውና። ሁለቱም «መቶ በመቶ ማሸነፍ» ስለሚፈልጉ ለመቀራረብ እና በተወሰነ መልኩ የጋራ ጠባይ ሊኖራቸው

እንኳን አልቻለም። ገጸ ድሮቻችን እንኳን ስናይ ወይ ስለ «ቅዱስ መንግሥት» አለበለዚያም ስለ «ርኩስ መንግሥት» የሚተነትኑ እንጂ ለማጣጣም እና ሚዛናዊ ለመኾን የሚሞክሩ አይደሉም። እንዲህ ያሉትን ገጸ ድሮች ለማግኘት ከባድ ነው።

በቀን የሚሸነፍ ጨረቃ፣ በሌሊት የሚሸነፍ ፀሐይ በሌለበት ቦታ ጽንፈኝነት ሥር ይሰድዳል። ሰውዬው በዐርባዎቹ መጨረሻ እና በኀምሳዎቹ መጀመርያ ላይ ነበር አሉ። ታዲያ ጣለበትና ሁለት ሚስቶችን አገባ። አንዷ ወጣት ሌላዋ ባልቴት። ወጣትዋ፣ «ባልሽ ሽማግሌ ነው!» መባል ስለማትፈልግ ወጣት ለማድረግ ቆርጣ ተነሣች፤ ባልቴቷም፣ «ወጣት አግብታ ትመናቀራለች!» ላለመባል ባልዋን ሽማግሌ ለማድረግ ታጥቃ ተነሣች። ሁለቱም ሚስቶች ለዚህ ውሳኔያቸው የወሰዱት ርምጃ ወጣትዋ ሽበቱን መንቀል፣ ባልቴቷም ጥቁሩን ፀጉር መንቀል ነበር። ሁለቱም መቶ በመቶ ለማሸነፍ ስለ ፈለጉ የሚያግባባ መካከለኛ ነገር ለማግኘት እንኳን አልቻሉም። እናም አንዷ ነጩን ሌላዋም ጥቁሩን ፀጉር ነቅለው ነቅለው በመጨረሻም መላጣ አደረጉት ይባላል። ቢያንስ ከጥቁሩም ተቀንሶ ከነጩም ተቀንሶ ሰውዬው ጎልማሳ የሚኾንበትን መንገድ እንኳን ቢያስቡ ምን ነበረበት?!

ሁልጊዜም የሚገርመው ነገር ይህ ነው። በነጭ እና በጥቁር መካከል ግራጫ የሚባል ነገር የለንም። አማራጫችን ሁሉ ወይ ነጭ አለበለዚያም ጥቁር ብቻ ነው - ቀን ወይም ሌሊት፤ ቅዱስ ወይም ርኩስ፤ መልአክ ወይም ሰይጣን ብቻ ነው። ካለፈው ታሪካችን ለመማር እና በጎዎቹን ይዘን ስሕተቶችን እርመን ለመጓዝ ያልታደልነውም አዲስ የሚመጣ ሁሉ ያለፈውን መቶ በመቶ ካልቀየረ ወይም ካልተቃረነ በቀር የኖረ ስለማይመስለው ነው። አዲስ አለቃ እንኳን በየመ/ቤቱ ሲመደብ ቢቻል ሌላ ቢሮ ቢቀመጥ፣ ካልተቻለም ወንበር እና ጠረጴዛውን ቀይሮ ቢቀመጥ የሚመርጠው መቶ በመቶ ለመለየት እና ለማሸነፍ ነው። ደርግ የንጉሡን ውርስ ድራሹን አጠፋው፤ አሁን የመጣውም የደርግን ውርስ አጠፋ፤ ተቃዋሚ ኾነው ነገ መንግሥት መኾን የሚመኙትም የኢሕአዴግን ውርስ ካላጠፉ የነገሡ አይመስላቸውም። ተቻችሎ፣ ተወራርሶ፣ ተመቻምቾ(compromise) ለመጓዝ ፈቃደኝነቱ አይታይም።

በሃይማኖቶች መካከልም ይኸው መቶ በመቶ የማሸነፍ አባዜ እየተንጸባረቀ ነው። የራሱን አጉልቶ የሌሎችን ተችቶ የሐሳብ ክርክር እና የአስተምህሮ ልዕልናን ከማሳየት ይልቅ የእርሱን መኖር ከሌሎች መጥፋት ጋራ ያያይዘዋል። የእርሱ መኖር የሚረጋገጠው ሌሎች ሲጠፉ ብቻ ነው ብሎ ያምናል። ፈጣሪ ለምን ሰይጣንን ጨርሶ ማጥፋት እንዳልፈለገ እንኳን ለመመርመር ፈቃደኛ አይ

ደሰም፡፡ እንደ እኔ እምነት ግን ተቃራኒን መቶ በመቶ ማጥፋትን ከእርሱ እንዳንማር ፈልጎ ይመስለኛል፡፡

እንዱ ሌላውን ይተች፤ እርሱም ሲተች፣ ሲነቀፍ ይቀበል፤ ሌላውን ጨርሶ ለማጥፋት መነሣትን ግን ምን አመጣው? ነጥብ ለማስቆጠር ብቻ ሳይኾን ነጥብን ለመቀበልም ፈቃደኛ መኾን ያስፈልጋል፡፡

ርጎራጌ የሚባለው ነገር መቶ በመቶ ካላሸነፍኹ የሚል አባዜ ባለበት ቦታ አይገኝም፡፡ ሰውን ከገደሉ በኋላ መቆራረጥ፣ከመ/ቤት ካባረሩ በኋላ ሌላ ቦታ እንዳይቀጠር ነገር ዓለሙን(ማኅደሩን) ማበላሸት፣ ከፊቱ ለፊቱ ተመሳሳይ ሉቅ መክፈቱ ሳያንሰው ንግድ ፈቃዱን ለማስነጠቅ መኳተን፣ አንድን ሰው እስከ መጨረሻው መበቀል፣ ርጎራጌ ሲጠፉ የሚከሠቱ ናቸው፡፡

ድሮ ልጅ ኾኜ ያነበብኹት አንድ የተረት መጽሐፍ እንዲህ የሚል ታሪክ ነበረው፤ የበግ *ሥጋ* መንገድ ላይ ወድቆ ያገኙ ሁለት ቀበሮዎች ለእኔ ይገባል ለእኔ ይገባል እየተባባሉ መጣላት ጀመሩ፡፡ *ሥጋ*ውን ለመካፈልም ኾነ ሸጠው ገንዘቡን ለመካፈል ፈቃደኞች አልኾኑም፡፡ መንገድ አላፊዎች ሁሉ የተለያዩ አማራጭ የዕርቅ ሐሳቦች ቢያመጡላቸውም ሁለቱም፣ *‹‹ሥጋው ሳይነካ መቶ በመቶ ካላገኘን ሞተን እንገኛለን፡፡››* አሉ፡፡ተናክሰው ተናክሰው ተዳክሙ እና ሁለቱም ወደቁ፡፡ በዚህ መካከል አንዲት ቡችላ በዚያ መንገድ ስታልፍ ሁለት ቀበሮዎች ቆስለው ወድቀው አንድ ሙዳ *ሥጋ* መካከላቸው ተጋድሞ ታያለች፡፡ ወዲያው ግራ ቀኙን ተመልክታ *ሥጋ*ውን አፈፍ አደረገችና በረረች፡፡
ይህን ትዕይንት የተመለከተ መንገደኛ፡-

ቀበሮ ሲጣላ፣
ተስማምቶ እንዳይበላ፣
መንትፋቸው ሄደች፣
ዘዴኛ ቡችላ፤

ብሎ ገጠመ አሉ፡፡ *ሥጋ*ውን መቶ በመቶ እኔ ብቻ ነኝ የምበላው ማለት፣ *ሥጋ*ውን ለሁለቱም የማይበጅ ሦስተኛ አካል እንዲበላው አሳልፎ መስጠት ማለት ነው፡፡

የአውራ ዶሮ ዲግሪ

ከአንድ ዩኒቨርሲቲ በሥራ አመራር ትምህርት በዲግሪ የተመረቀ እና በሞያው ሁለት ዓመት የሠራ አንድ ሰው ከዘመዶቹ ጋራ በኾነ ባል ኾነው ተጣልቶ ተቆራረጠ፡፡ ታዲያ አንድ ሽማግሌ በመካከል ገቡና የተወሰኑ ዘመዶቹን ሰብስበው ዕርቅ ጀመሩ፡፡ ያን ሰውም፣ *‹‹ለምን ከዘመዶችህ ተጣላኸ?››* ብለው ጠየቁት፡፡ እርሱም፣ *‹‹ያሙኛል፤ ሠርግ ሲያደርጉ ረሉኝ፤ ታምሜ አልጠየቁኝም፤ ውጭ አገር ሄጄ ስመጣ እንኳን ደኅና መጣኸ ሳይሉኝ ቀሩ፤ ልቅሶ ሲኾን አይነግሩኝም፤››* እያለ የእቤቱታ መአት ደረደረላቸው፡፡ እኒያ ብልህ ሽማግሌም፣ *‹‹ይህ ነው የጠቡ ምክንያት?››* ብለው በቁርጥ ጠየቁት፡፡ *‹‹አዎን፣ይህና ይህን የመሳሰለው ነው፡፡››* አላቸው፡፡

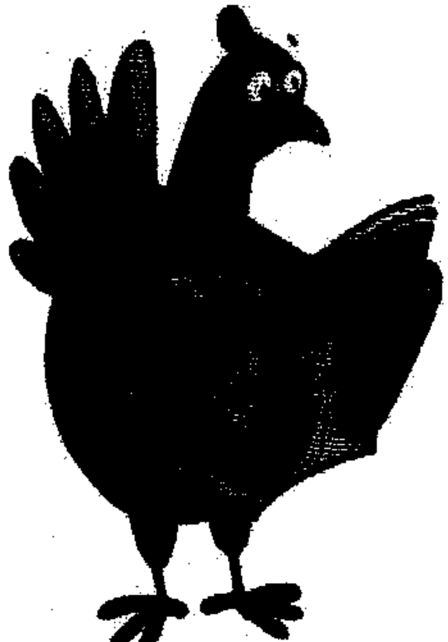

እኒያም ሽማግሌ፣ *‹‹አንተ የተማርኸ ሰው ነህ፡፡ በዚህ አርባና በሌለው ነገር እንዴት ከዘመድ ትጣላለኸ፡፡ አሉኸ አሉኸ ወሬ፣ ኩርፊያ፣ሥራ የሚያስፈታ ወግ፣ የመንደር መጠራራት አንተን ለጠብ ካደረሰኸማ ካልተማሩት ወገኖችኸ በምንድን ነው የምትለየው?*

አመለካከትሽ፣ አስተሳሰብሽ እና የልዩነትሽ መነሻ ከእኛ የተሻለ ካልሆነ ያደረግሽው ዲግሪ የአውራ ዶሮ ዲግሪ ነው ማለት ነው!›› ሲሉ ወቀሱት ይባላል፡፡

ተማረ የሚባለው ሰው አልተማረም ከሚባለው ሰው የሚለየው በምንድን ነው? በደመወዙ? በአለባበሱ? እንግሊዝኛ ጣል ጣል በማድረጉ? ወገኑን በመናቁ? በሉስ በመያዙ? በማንበቡ እና በመጻፉ? በአረማመዱ? ወይስ በቁንጠኛ አበላሉ?

የተማረው ትምህርት የአኗኗር ዘይቤውን ቃኝቶት በቁጠባ መኖርን፣ ንጽሕና መጠበቅን፣ የቤት አያያዙን ማሣመርን፣ *‹‹ሆዴ ይሙላ ደረቴ ይቅላ››* ከሚለው ብሂል መለየትን፣ ከብዛት ጋራ ለጥራት ትኩረት መስጠትን በቤቱ ውስጥ ካላሳየን የጫነው ዲግሪ ‹የአውራ ዶሮ› ነው ወይ?

እርሱ ወደ መሥሪያ ቤቱ በመግባቱ አሠራሩ፣ ቢሮክራሲው፣ የመረጃ አያያዙ፣ የእንግዳ አቀባበሉ፣ የንብረት አያያዙ፣ የበጀት አጠቃቀሙ፣ ሰዓት አከባበሩ ካልተሻሻለ እና በድርጅቱ ውስጥ አንዳች ለውጥ ካልመጣ የእርሱ ዲግሪ *‹የአውራ ዶሮ›* ነው ወይ? በተለመደው መሠረት ለመሥራት፣ የመጣለትን ደብዳቤ ለመምራት፣ ከአምስቱ የሥራ ቀናት አራቱን ለመሰብሰብ፣ አበል እና የትርፍ ጊዜ ክፍያ ለመብላት፣ ተሽከርካሪ ወንበር እና አብረቅራቂ ጠረጴዛ ለማስገዛትማ ምን መማር ያስፈልጋል!!

በየቢሮው የአሠራር፣ የመዋቅር እና የውጤት ለውጥ እናምጣ ይባልና መዋቅር እና ደመወዝ ተጠንቶ ተግባራዊ ሳይኾን ወረቀት ሳሳቸው ሰዎች ቱባቱባው ደመወዝ እና ከፍ ከፍ ያለው ቦታ ይሰጣቸዋል፡፡ በአንዳንድ ቦታዎች እንደ ታየው ልምዱ እና ዕውቀቱ ያላቸው፣ ነገሩን ከሥሩ፣ ሞያውን ከመሠረቱ የሚያውቁቱ ደግሞ ይሸቀነጠራሉ፡፡ ከዚያ በኋላ አፍአዊ ለውጥ እንጂ የውጤት ለውጥ አይመጣም፡፡ የደመወዝ ለውጥ እንጂ የአሠራር ለውጥ አይታይም፡፡ ኮምፒዩተሩ ለካርታ መጫወቻ፣ ስልኩ የዘመድ መጠየቂያ እና የግል ጉዳይ ማስፈጸሚያ፣ መኪናው ለእትክልት ተራ ከመኾን አያልፍም - *‹የአውራ ዶሮ ዲግሪ›* ማለት ይህ ነው፡፡

ያልተማሩ የምንላቸው ወገኖቻችን የመሠረቷቸው ዕድሮች፣ ዕቁቦች፣ ሰንበቴዎች ምእት ዓመታትን እየተሻገሩ ነው፡፡ እንዲያውም ባለፈው ሰሞን አራት ኪሎ አካባቢ የሚገኝ ለንበቴ ማኅበር መቶኛ ዓመቱን ማክበሩን ሰምቻለኹ፡፡ እስኪ በኢትዮጵያ ውስጥ *‹የተማሩ›* በሚባሉ ሰዎች ተመሥርቶ ሳይሠነጣጠቅ፣ ሳይከፋፈል፣ ሳይካሰስ ኀምሳ ዓመት ያስቆጠረ ፓርቲ፣ ማኅበር፣ ድርጅት፣ ተቋም እስኪ ንገሩኝ?

ዲግሪያችን ‹የአውራ ዶሮ ዲግሪ› ካልኾነ በስተቀር ልዩነቶቻችንን ማቻቻል፣ ተቃርኖዎቻችንን ማስታረቅ፣ መለያየትን ማስቀረት፣ ተነጋግሮ ቢቻል መተማመን ባይቻል ከነልዩነታችን አብረን ተባብረን መኖር፣ ባወጣነው ሕግ መመራት፣ በጋራ ለወሰንነው ውሳኔ መገዛት ስለምን አቃተን? በየስብሰባው የምንናገረውን፣ በየመግለጫው የምንደሰኩርበትን መተግበር ስለምን ተሳነን?

በየዩኒቨርሲቲው በጎጥ እና በጎሳ ተከፋፍሎ መደባደብ እና መገዳደል ምን የሚሉት አጉል ፈሊጥ ነው ጃል? የእኛ መማር ይህን ማስቀረት ካልቻለ በጀት ከመጨረስ ባለፈ ጥቅሙ ከምን ላይ ነው? *‹አልተማሩም›* የምንላቸው ወገኖቻችን በየጎጡ «ስልቻውን ቀልቀሎ፣ ቀልቀሎውን ስልቻ» ብለው ተስማምተው ሲኖሩ፤ ያም በስመ አብ ይህም ቢስሚላሂ ብሎ በየግሉ አርዶ ጠምቆ በአንድ ዳስ ሲዋብ እና ሲመራረቅ ሲኖር ሳለ፣ የመለያየትን ዘር ያመጣንባቸው ተማርን የምን ሰው አይደለንም እንዴ - *‹ባለአውራ ዶሮ ዲግሪዎች›* !!

እናቶቻችን ዕቁብ ሰብስበው ያስመያዣ፣ ያለዋስትና፣ ያለፊርማ፣ ያስደረሰኝ ለቃላቸው ታምነው በየወሩ ለባለዕድሉ ሲያዳርሱ ኖረዋል፡፡ የተማሩ ሰዎች በመሠረቱት ባንክ ያለው ዘግናኝ ሙስና እና ዝርፊያ፣ የዘመድ አሠራር እና በሥልጣን መባለግ አነርሱን አልገጠማቸውም፡፡ ታዲያ ባንኮቻችን ከዕቁቦቻችን የተሻለ አሠራር፣ ሥነ ምግባር እና ዕሴት ካልፈጠሩ ዲግሪያችን የአውራ ዶሮ ነው ወይ?

ዛሬ ዛሬ ፍርድ ቤቶቻችን በተማሩ ሰዎች እየተሞሉ፣ የተቀላጠፈ የፍትሕ ሥርዐት ለማስፈን እየታገሉ ነው፡፡ መልካም፡፡ ነገር ግን ከትላንቱ የሙግት ሥርዐት፣ ለአምስት ስድስት ዓመት አንዳች እርባና ለሌለው ነገር ከመመላለስ፣ በይመስላል እና በሕገ ልቡና ከመመራት፣ ከባለሥልጣናት ተጽዕኖ እና ከዘመድ አዝማድ አሠራር ካልጸዱ፣ በመርሕ እና በሕግ መመራትን ገንዘብ ካላደረጉ፣ ለዐሥር ዓመታት ያለዋስትና በእስር በቆየው ላይ ሁለት ዓመት መፍረድን ካላሻሻሉ፣ የተማረው በርቶለት፣ ያልተማረው ገብቶት እንዲገላገል ካላደረጉ ዲግሪያችን የአውራ ዶሮ ከመኾን አያልፍም፡፡

እስኪ አንዳንድ ተማሩ በሚባሉ ሰዎች የሚተላለፉ የሬዲዮ ፕሮግራሞችን፣ ፓልቶኮችን፣ የሚጻፉትን መጻሕፍት እና ጋዜጦችን፣ የሚዘጋጁ ገጸ

ድሮችን እና መጽሔቶችን ተመልከቱ። የያዙት የጭፍንነት እና የጨለምተኛነት አመለካከት፣ ያሰፈሩት የስድብ እና የዘረኝነት መልእክት፣ ያነገቡት የጥፋት እና የመለያየት ተልእኮ -‹‹የእነዚህን ሰዎች አእምሮ ትምህርት ካልለወጠው ምን ሊለውጠው ነው?››ያሰኛል። ከስማቸው በፊት የሚዘረዝሩት ያ ሁሉ የትምህርት መዓርግስ ቢኾን ከ‹እውራ ዶሮ ዲግሪ› ልዩነቱ ምን እንደ ኾነ ለማሰብ ይቸግራል።

በድኅረ ምረቃ ት/ቤት ተማሪዎች ደረጃ መኮራረጅ ካለ፣ የሌላ ሰው የጥናት ወረቀት ገልብጦ መመረቅ ከተጀመረ፣ አስተማሪ ጨቅጭቆ ወይም ተማሪ አላ ድሞ ማርክ ማስጨመር ካልቀረ፣ የሐሰት ዳታ ተጠቅሞ የሐሰት ጥናት መሥራት ካላቆመ የመማር ፋይዳው ምንድን ነው? በዲግሪ ላይ ዲግሪ መጨመሩስ በኩታ ላይ ኩታ ከመደረብ ያለፈ ምን ሰውጥ ይኖረዋል?

ተማረ የሚባለው ባል የአካሉን ክፋይ፣ የልጆቹን እናት ሚስቱን የሚደበድብ ከኾነ፣ በቤቱ ዐምባገነን ኾኖ የ‹ፊርዖንን ዘመን› መልሶ ካመጣው፣ ጠጥቶ እና ሰክሮ ሰፈሩን ከበጠበጠ፣ ደመወዝ በተቀበለ በማግሥቱ፣ ‹‹ለደመወዝ ስንት ቀን ቀረኝ?›› የሚል ከኾነ፣ ሁለት ዐይነት ጫማ አራት ዐይነት ልብስ ለብሶ ቢሮው ከገባ፣ ከአፉ የስድብ ቃል እና ማመናጨቅ ካልጠፋ ዲግሪው የእውሬ ዶሮ ነው ማለት ነው።

‹‹ድኻው ምን አደረገ? ሊቆቹን ነው መርገም፤›› ብሎ ገምራው በ‹‹በረከተ መርገም›› የግጥም መጽሐፉ የገሰጠው ይህን ሳይኾን አይቀርም።

‹‹እገሌ እንዲህ ይላል፤ እዚህ መጽሐፍ ላይ እንዲህ ተብሏል፤ በአሜሪካ ይሄ አለ፤ በአውሮፓ እንዲህ ተደርጓል፤›› እያሉ መተረክ የመማር መለኪያ አይደሰም። ሰውዬው በጆሮ ጠገብ ብዙ ነገር ቃርሟል አሉ። ስለ አሜሪካ ከተነሣም ያጠራል፤ ስለ አውስትራልያ ከተነሣም ያወራል፤ ስለ እንግሊዝም፣ ስለ ታንዛንያም፣ ስለ ቻይናም ካወሩት ጋራ ይተርካል። በተጠቀሰው ቦታ ሁሉ፣ *‹‹ይህን ያህል ጊዜ ተቀምጫለኹ፤››* ማለት ይቀናው ኖሯል። በዚህ የሰውዬው ችሎታ የተደነቀ አንድ ጓደኛው፣ ‹‹በዚህ ዐይነትማ ስለ ጂኦግራፊ በደንብ ታውቃለኽ ማለት ነው?››ብሎ ቢጠይቀው፣ *‹‹እዚያማ ሦስት ዓመት ተቀምጫለኹ፤››* አለ ይባላል።

አንድ ባልንጀራዬ ይህን መሰሉን ዕውቀት *‹‹ብቀቀናዊ››* አለው፤ እኔም በዚሁ ተስማማኹ። እንደ ቧንቧ የሰጡትን ሲከፍቱት ከማፍሰስ በስተቀር በወሰደው ነገር ሰውጥ የማያመጣ ማለት ነው። ሌት ተቀን ይሸመድድና፣ ከዚህም ከዚያም ሞልቶ ይጻጽፍና ያን መከረኛ ዲግሪ ይይዛል። ከዚያ በትልቁ ፎቶ ተነሥቶ ግድግዳው ላይ ይሰቅልና፣ ‹‹ቀላል አይደሰንም፤›› ማለት ይጀምራል። ከተማረበት የመ

ማሪያ መጽሐፍ በስተቀር ሌላ መጽሐፍ አንብቦ አገናዝቦ ግን አያውቅም። ሲወራ ያወራል እንጂ ሲሠራ የለበትም። ለአርሱ ያስተማሩትን በቴፕ ቢቀዱት በተሻለ ኹኔታ መዝግቦ በያዘው ነበር - የእውሬ ዶሮ ዲግሪ።

ለአራት ሰዓት ቀጥሮ አምስት ከመጣ፣ በዛሬ እና በነገ መካከል ያለው ልዩነት ካልገባው፣ ቀጠሮ ሲይዝ ከነገ ወዲያ እንገናኝ ካለ፣ ከነገ ወዲያ ማለት ኻያ አራት ሰዓት እንዳለው ካልተረዳ፣ ቢቻል የተሰጠውን ሥራ በጊዜው ካሳደረሰ፣ ካልተቻለም ባለማድረሱ ካልተሰማው፣ *‹‹መኖር መኖር አሁንም መኖር››* በሚል መርሕ ብቻ የሚመራ፣ በመኖሩ የሕዝብን ቁጥር ከመጨመር በቀር ሌላ ዕሴት ክሌለው ዲግሪው የእውሬ ዶሮ ነው ማለት ነዋ !!

ያላወቁ አለቁ ነበረ ተረቱ፣
እያወቁ ማለቅ መጣ በለዓቱ፤
ጧፉ ብርሃንሽን ለሌላው ስትሰጭ፣
ባንቺ ነዶ ማስቅ ምንው አትቆጭ፤

የሚል ግጥም *‹‹እያወቁ ማለቅ››* ከተሰኘ መጽሐፍ ማንበቤን አስታውሳለኹ። ለአገራችን ኢኮኖሚያዊም ይኹን ፖለቲካዊ፣ ባህሏዊም ይኹን ዘመናዊ ትርምስ ቀጥተኛ ተጠያቂ ሊኾን የሚችለው ገበሬው ወይም የጉልት ቸርቻሪው፣ ወዛደሩ ወይም አርብቶ አደሩ አይደለም። ከ1966 ዓ.ም ጀምሮ የተጣበቅንበትን ፖለቲካዊ መተሳሰቅ፣ ነጭ ሽብር እና ቀይ ሽብር ሳልተማረው ያስተማረው *‹የተማረው›* ኀይል ነው። ወደ መሬት ያልወረደ ዐሥራ ሁለት ዐይነት ፖሊሲ እና መመሪያ፣ የውስጥ ደንብ እና ቀላጤ፣ ዘመቻ እና ፓኬጅ እያቀያየረ ድኻውን የሐሳብ መሞከሪያ ያደረገው *‹የተማረው›* ነው።

ይህ ያሰነበት ሰሞን በአገራችን የግንቦት ልደታ ንፍሮ በየቦታው የሚቀልበት ሰሞን ነው። ባቄላው፣ ስንዴው፣ ሽንብራው፣ አተሩ ይቀቀላል። እሳት ግር ብሎ ነድዶ፣ ከላይ ከግራ ከቀኝ እየተግለበለበ ንፍሮው እስኪደርስ ...። *ታዲያ* በዚህ መካከል ‹ከዘመዶቼ ይነጥለኝ› የሚል ይመስል፣ ከዚያ ሁሉ ባቄላ ተለይቶ ውኃ ሳይገባው ብቅ የሚል ባቄላ አለ። የክርስትናን ትምህርት ከንባብ ቤት እስከ ዜማ ቤት፣ ከቅኔ ቤት እስከ ትርጓሜ ቤት፣ የእስልምናን ትምህርት ቁርዐን ከመቅራት የእነ ቡካሪን ሐዲት እና የሊቃውንቱን ይትበሃል እስከ መጠንቀቅ፤ የቀለምን ትምህርት ‹ከፊደል እስከ ከፍተኛ ትምህርት» ተምሮ አንዳች ነገር ወደ ውስጡ ሳይዘልቅ እንደ ባቄላው ‹‹ፍንክች ያባ ቢላ ልጅ››

ያለ ገጥሟችኹ አያውቅም?! ኮሜድያን ተስፋዬ ካሳ እንዳለው፣ «እንኳንና ትምህርት፣ ት/ቤት በላዩ ላይ ቢገነባ የማይለወጥ» - የእውራ ደሮ ዲግሪ!!

እልተማሪም የምንለውን ወገንኮ የስፊሩን እድባር፣ የአጥቢያውን ታቦት፣ የጎጡን ዐዋቂ፣ የአባት የእያቱን አጥንት፣ የሚያምነውን አምላክ ጠርቶ በው ግዘት እና በርግማን አስሮ ማስታረቅ፣ ማግባባት፣ መሸምገል፣ ቂምን እንዲ ያወርድ፣ በቀልን እንዲያበርድ ማድረግ ይቻላል። ተማረ የሚባለውን ግን ምን ማድረግ ይቻላል። ‹‹በመርሕ አምናለኹ!›› ይላል ያለመርሕ ይጓዛል፤ ‹‹በሕግ የበላይነት ነው የማምነው!›› ይላል ያለሕግ ይጓዛል፤ ‹‹ዴሞክራሲያዊ ነኝ!›› ይላል ልዩነትን ጠላትነት አድርጎ ይቆጥረዋል፤ በታቦቱ፣ በውቃቤው፣ በእግ ዜር፣ በአላህ እንዳንለው ኋላ ቀርነት ነው ብሎ ትቶታል። እሁንኮ ማስታረቅ፣ ማግባባት፣ ማስማማት፣ ያልተቻለው ‹የተማረ› የሚባለውን ነው።

‹‹ማወቅ መለወጥ ነው!›› ብሏል ነቢይ መኮንን፤ ‹‹መማር የጠባይ ለውጥ ማምጣት ነው (education is change of behavior)!›› የመምህርነት ሞያ የሚማሩ ሁሉ መጀመሪያ የሚማሩት መርሕ ነው።መማር የሥነ ምግባር፣ የአ መለካከት፣ የርእይ፣ የፍልስፍና ለውጥ ማምጣት ነው። ለራስ ከማሰብ አልፎ ለሌሎች፣ ለዛሬ ብቻ ከማሰብ ልቆ ለዘለዓለም ማሰብንም ይጨምራል፤ እንብላት ከማለት ወጥቶ እንዝራት፣ እናጥፋት ከማለት ጠጥቶ እናልማት ማለትን ያስ ከትላል። ማወቅ ዕውቀት ማከማቸት ብቻ አይደለም፤ የምንማረው ‹ዲታ ቤዝ› ለመኾን አይደለምና። ማወቅ ሰርተፊኬት መሰብሰብ ብቻ አይደለም፤ የምንማ ረው ለግድግዳ ማስታወቂያ አይደለምና፤ ማወቅ ራስን ለመለወጥ እና ሌሎችንም ለመለወጥ መታገል ነው። ለሰናበት የደበበ ሰይፉን ግጥም ጋበዤ ነው።

መስለውኝ ነበረ
የበቁ የነቁ
ያወቁ የረቀቁ
የሰው ፍጡሮች
ለካ እነሱ ናቸው
ጥሬ ጨው. . . ጥሬ ጨው
ጥሬ ጨዋዎች
መፈጨት-መሰለቅ-መደለዝ-መወቀጥ-መታሸት-መቀየጥ
ገና ሚቀራቸው
‹‹እኔ የለኹበትም!›› ዘወትር ቋንቋቸው

‹‹አለኹ መስሎሻል፣ ተበልተሽ አልቀሻል››

በአንድ የድኾች መንደር ውስጥ አንድ ጨካኝ አራጣ አበዳሪ ነበረ። ለመን ደሯ ድኾች ከአቅማቸው በላይ በኾነ ወለድ ገንዘብ እያበደረ ያለ የሌለ ንብረታ ቸውን ይመዘብራቸው ነበር። ምሕረት የሚባል አያውቅም። በአንድ ወቅት መንደርዋ በድርቅ ተመታች እና እነዚያ ድኾች እንኳንስ የሚከፍሉት የሚልሱት የሚቀምሱት አጡ። ተሰብስበው ወደ አራጣ አበዳሪው በመምጣት ሲሆን የተበደ ሩትን ዕዳ እንዲሰርዝላቸው፣ካልሆነ ወለዱን እንዲያነሣላቸው፣ያም የማይቻል ከሆነ ለዚያ ዓመት ከክፍያ ነጻ እንዲያደርጋቸው ለመኑት።

አራጣ አበዳሪው ግን ከቀረቡት አማራጮች ሁሉ አንዱንም ለመቀበል ፈቃ ደኛ አልኾነም። እንክፍልም ካሉ እነርሱን እና ልጆቻቸውን በባርነት ይዞ ከመሸጥ እንደማ ይመለስ ተናገረ። ቢባል - ቢሠራ አንዳች የምሕረት ጥፍጣፊ ሊገኝበት አልቻለም።

የመንደሩ ሰዎች ከአራጣ አበዳሪው ምሕረት እንዳላገኙ ሲረዱ በጉዳዩ ላይ ለመወያየት ተሰባሰቡ።*‹‹ንብረታችንን አጥተናል፤አሁን ግን ራሳችንን ልናጣ ነው። ስለዚህም አንዳች መፍትሔ ማግኘት አለብን››* ሲሉ መከሩ። በመጨረሻ አንድ አዛውንት፡- *‹‹ይህ ሰው ካልሞተ በስተቀር መፍትሔ አናገኝም፤‹የክፉ ሰው ዕድሜ ረዥም ነው› እንዲሉ ይህ ሰው ደግሞ በቀላሉ የሚሞት አልኾነም። እኛ ደግሞ እርሱ እስኪሞት መጠበቅ አንችልም፤ስለሆነም ሞቷል ብለን መቅበር አለብን»* ብለው የሰጡትን ሐሳብ መንደርተኛው ተቀበለው።

እናም ጉልበት ያላቸው የመንደሩ ነዋሪዎች ተመርጠው ወደ ቤቱ ሄዱና ሰው ሳይሰማ አፍነው ይዘው የሬሳ ሣጥን ውስጥ ከተቱት። ከዚያም የዕድር ጡሩንባ ተነፋ። እሪታው እና ልቅሶውም ቀለጠ። ያ አራጣ አበዳሪ ሣጥኑ ውስጥ ተጋድሞ ግራ ገባው። ሙሾ አውራጅ ተጠርታ፡-

የኛማ አያ ጌታው የተንገበገበ፣

ሳይበላው ሳይጠጣው ለበይ አሰረከበ፤

ያለ ገጥሚችኹ አያውቅም?! ኮሜድያን ተስፋዬ ካሳ እንዳለው፣ «እንኳንና ትምህርት፣ ት/ቤት በላዩ ላይ ቢገነባ የማይለወጥ» - የአውራ ዶሮ ዲግሪ!!

አልተማረም የምንለውን ወገንኮ የሰፈሩን አድባር፣ የአጥቢያውን ታቦት፣ የጎጡን ዐዋቂ፣ የአባት የአያቱን አጥንት፣ የሚያምነውን አምላክ ጠርቶ በው ግዘት እና በርግማን አስሮ ማስታረቅ፣ ማግባባት፣ መሸምገል፣ ቂምን እንዲ ያወርድ፣ በቀልን እንዲያበርድ ማድረግ ይቻላል። ተማረ የሚባለውን ግን ምን ማድረግ ይቻላል። ‹‹በመርሕ አምናለኹ፤›› ይላል ያለመርሕ ይጓዛል፤ ‹‹በሕግ የበላይነት ነው የማምነው፤›› ይላል ያለሕግ ይጓዛል፤ ‹‹ዴሞክራሲያዊ ነኝ፤›› ይላል ልዩነትን ጠላትነት አድርጎ ይቆጥረዋል፤ በታቦቱ፣ በውቃቤው፣ በእግ ዜር፣ በአላህ እንዳንለው ኋላ ቀርነት ነው ብሎ ትቶታል። አሁንኮ ማስታረቅ፣ ማግባባት፣ ማስማማት፣ ያልተቻለው ‹የተማረ› የሚባለውን ነው።

‹‹ማወቅ መለወጥ ነው፤›› ብሏል ነቢይ መኮንን፤ ‹‹መማር የጠባይ ለውጥ ማምጣት ነው (education is change of behavior)፤›› የመምህርነት ሞያ የሚማሩ ሁሉ መጀመሪያ የሚማሩት መርሕ ነው።መማር የሥነ ምግባር፣ የአ መለካከት፣ የርእይ፣ የፍልስፍና ለውጥ ማምጣት ነው። ለራስ ከማሰብ አልፎ ለሌሎች፣ ለዛሬ ብቻ ከማሰብ ልቆ ለዘለዓለም ማሰብንም ይጨምራል፤ እንብላት ከማለት ወጥቶ እንዝራት፣ እናጥፋት ከማለት ወጥቶ እናልማት ማለትን ያስ ከትላል። ማወቅ ዕውቀት ማከማቸት ብቻ አይደለም፤ የምንማረው ‹ዳታ ቤዝ› ለመኾን አይደለምና። ማወቅ ሰርተፊኬት መሰብሰብ ብቻ አይደለም፤ የምንማ ረው ለግድግዳ ማስታወቂያ አይደለምና፤ ማወቅ ራስን ለመለወጥ እና ሌሎችንም ለመለወጥ መታገል ነው። ለሰናበት የደበበ ሰይፉን ግጥም ጋበዝኩ ነው።

መለሰውኝ ነበረ
የበቁ የነቁ
ያወቁ የረቀቁ
የሰው ፍጡሮች
ለካ እነሱ ናቸው
ጥሬ ጨው. … ጥሬ ጨው
ጥሬ ጨዋዎች
መፌጨት-መሰለቅ-መደለዝ-መወቀጥ-መታሸት-መቀየጥ
ገና ሚቀራቸው
‹‹እኔ የለኹበትም፤›› ዘወትር ቋንቋቸው

‹‹አለኹ መስሎሻል፣ ተበልተሽ አልቀሻል››

በአንድ የድኾች መንደር ውስጥ አንድ ጨካኝ አራጣ አበዳሪ ነበረ። ለመን ደሯ ድኾች ከአቅማቸው በላይ በኾነ ወለድ ገንዘብ እያበደረ ያለ የሌለ ንብረታ ቸውን ይመዘብራቸው ነበር። ምሕረት የሚባል አያውቅም። በአንድ ወቅት መንደርዋ በድርቅ ተመታች እና እነዚያ ድኾች እንኳንስ የሚከፍሉት የሚልሱት የሚቀምሱት አጡ። ተሰብስበው ወደ አራጣ አበዳሪው በመምጣት ሲሆን የተበደ ሩትን ዕዳ እንዲሰርዝላቸው፣ካልሆነ ወለዱን እንዲያነሣላቸው፣ያም የማይቻል ከሆነ ለዚያ ዓመት ከከፍያ ነጻ እንዲያደርጋቸው ለመኑት።

አራጣ አበዳሪው ግን ከቀረቡት አማራጮች ሁሉ አንዱንም ለመቀበል ፈቃ ደኛ አልኾነም። እንከፍልም ካሉ እነርሱን እና ልጆቻቸውን በባርነት ይዞ ከመሸጥ እንደማ ይመለስ ተናገረ። ቢባል - ቢሠራ አንዳች የምሕረት ጥፍጣፊ ሊገኝበት አልቻለም።

የመንደሩ ሰዎች ከአራጣ አበዳሪው ምሕረት እንዳላገኙ ሲረዱ በጉዳዩ ላይ ለመወያየት ተሰባሰቡ።*‹‹ንብረታችንን አጥተናል፤አሁን ግን ራሳችንን ልናጣ ነው። ስለዚህም አንዳች መፍትሔ ማግኘት አለብን››* ሲሉ መከሩ። በመጨረሻ አንድ አዛውንት፡- *‹‹ይህ ሰው ካልሞተ በስተቀር መፍትሔ አናገኝም፤‹የክፉ ሰው ዕድሜ ረዥም ነው› እንዲሉ ይህ ሰው ደግሞ በቀላሉ የሚሞት አልኾነም። እኛ ደግሞ እርሱ እስኪሞት መጠበቅ አንችልም፤ስለሆነም ሞቷል ብለን መቅበር አለብን»* ብለው የሰጡትን ሐሳብ መንደርተኛው ተቀበለው።

እናም ጉልበት ያላቸው የመንደሩ ነዋሪዎች ተመርጠው ወደ ቤቱ ሄዱና ሰው ሳይለማ አፍነው ይዘው የሬሳ ሣጥን ውስጥ ከተቱት። ከዚያም የዕድር ጡሩንባ ተነፋ። አሪታው እና ልቅሶውም ቀለጠ። ያ አራጣ አበዳሪ ሣጥኑ ውስጥ ተጋድሞ ግራ ገባው። ሙሾ አውራጅ ተጠርታ፡-

የኛማ አያ ጌታው የተንገበገበ፣

ሳይበላው ሳይጠጣው ለበይ አስረከበ፤

አያሰች ማስለቀስ ጀመረች። እንዲሁ እንደ ወጉ እንደ ባህሉ እየተለቀሰ ወደ መቃ ብር ሲጓዙ የሬሳ ሣጥን ውስጥ የገባው አራጣ አበዳሪ ድምፁ እስኪሰማ እየጮኸ፦ ‹‹እረ አልሞትኩም...›› እያለ ቢጣራ የሚሰማው አላገኘም።

መንገድ ላይ ችሎት ሲያስችሉ የዋሉ ዳኞች የመንደርተኛውን ለቅሶ ሰም ተው ተደናገጡና ‹‹ማን ሞተ?›› ብለው ጠየቁ። ሽማግሌዎችም ‹‹አያ እገሌ ሞተ›› ብለው አረዷቸው። ወዲያው በሬሳ ሣጥን ውስጥ የነበረው አራጣ አበዳሪ ‹‹እረ ውሸታቸውን ነው፤አልሞትኩም›› አለ። ዳኞቹም ግራ ተጋቡ። መንደር ተኛው ደግሞ ይሳቀሳል። ዳኞቹ ሲጨንቃቸው፦ ‹‹እናንተ ሞቷል ትላላችሁ፣ እርሱ አልሞትኩም ይላል፤እንዴት ነው ነገሩ›› ሲሉ ጠየቁ። መንደርተኛው እንደ አንድ ልብ መካሪ፣ እንደ አንድ ቃል ተናጋሪ ኾኖ ‹‹ሞቷል›› ሲል ደመደመ። አራጣ አበዳሪው ደግሞ ‹‹አልሞትኩም›› ሲል ተከራከረ።

ዳኞቹም ‹‹እንግዲያውስ እንደ ሥርዐታችን እናንተም ለመሞቱ፤አንተም ላለመሞትህ ሦስት ሦስት ምስክሮችን አቅርቡ›› ሲሉ ወሰኑ። መንደርተኛው በሙሉ ‹‹የሞቱት የዛሬ ዓመት ነው!›› ብሎ መሰከረ። አራጣ አበዳሪው ግን ያለ መሞቱን ሲመሰክርለት የሚችል ሰው ጠፋ። ዳኞቹም ‹‹እንግዲያማ ሞተሀል ማለት ነው›› ሲሉ ፈረዱ። ሰውዬው ግራ ገባው። ‹‹የሞትኩት የዛሬ ዓመት ከሆነ ታድያ የዛሬው ቀን ምን ሊባል ነው?›› ሲል ሽማግሌዎቹን ጠየቃቸው። ሽማ ግሌዎቹም ‹‹ዛሬማ መሞትህን ያወቅኽበት ቀን ነው›› ብለው መለሱለት ይባላል።

በሽማግሌዎቹ አባባል ሰው የሚሞትበት እና መሞቱን የሚያውቅበት ቀን ይለያ ያል ማለት ነው። በሰው ልብ ውስጥ የሞቱ ወላጆች፣ በወላጆቻቸው ልብ ውስጥ የሞቱ ልጆች፣ በሕዝብ ልብ ውስጥ የሞቱ ባለሥልጣናት፣ በሠራተኞቻቸው ልብ ውስጥ የሞቱ ድርጅቶች፣ በአባሎቻቸው ልብ ውስጥ የሞቱ ፓርቲዎች፣ በምእ መናን ልብ ውስጥ የሞቱ የሃይማኖት መሪዎች፤... ስንቶች ይሆኑ ይሆን?

በትዳር ዓለም ከሚያጋጥመው ክሥተት አንዱ ይህ ነው። ከባል ወይም ከሚስት አንዱ መስመር ይስታል። ቢባል ቢሠራ አልመከር ይላል። በዚህ ጊዜ በትዳር ተጓዳኙ ልብ ውስጥ ተፈቃሪ የነበረው ሰው ይሞታል። በተለይ ሚስቶች ስልጆ ቻቸው ሲሉ ባላቸውን ከመፍታት ይልቅ በልባቸው ውስጥ እንደ ሞተ አስበው፣ ይህንኑም ተቀብለው መኖርን ይመርጣሉ። የሌለ ያልተፈጠረ ያህል ይረሱታል። በአካባቢያቸው ውርውር እንደ ሚል አንዳች ፍጡር ብቻ ይመለከቱታል። ምና

የሁለት ሐውልቶች ወግ እና ሌሎች

ልባት ባልየው፦ ‹‹ጭቅጭቅ ቀረልኝ፤የሚናገረኝ የለም፤አርፋ ተቀምጣለች፤ባሻኝ ሰዓት ብገባ፤የፈለግኹትን ገንዘብ ባባክን አትናገረኝም›› ብሎ ደስ ይለው ይሆናል። ነገር ግን መናገር፣መቃወም ያቆመችው በነገሩ ስለ ተስማማች ሳይሆን እርሱ በእርሷ ልብ ውስጥ ስለ ሞተ ይሆናል። ችግሩ የሞተበትን እና መሞቱን የሚያ ውቅበት ቀን ይለያያል። አንድ ቀን ሚስትየዋ ነገር ዓለሙን ትታው ብር ብላ ስት ጠፋ ወይም ያ የፍች ሰዓት ሲመጣ ዐሥር ሺሕ ሽማግሌ ችግሩን አይፈታውም፤ ምክንያቱም ያ ቀን ትዳሩ የሞተበት ቀን ሳይሆን መሞቱ የታወቀበት ቀን ነውና።

ገና ወደ ጋብቻ ያልደረሱ ፍቅረኛሞችም ይኸው ችግር ይገጥማቸዋል። ፍቅር በአንድ ቀን አይሞትም፤በየቀኑ በሚተከስ የነገር ጥይት ግን እያቆሰለ ይሄ ዳል። ከዚያም መሞት ይጀምራል። ነገር ግን በግብዣ፣በጨዋታ፣በመስክ ሥራ ወከባ፣ በውጭ አገር ዕድል ጉጉት፣ ባልተፈለገ እርግዝና፣ አንዳንዴም በይሉኝታ ዕድሜው የተራዘመ ሊመስል ይችላል። ‹‹ፀጉራም ውሻ አለ ሲሉት ይሞታል›› እንደሚባለው ስለሚገናኙ ብቻ የተዋደዱ ቢመስላቸውም ፍቅራቸው በመሞቱ ግን ተገናኝተው ቁም ነገር ማውራት ቀርቶ መግባባት ይሳናቸዋል፤የሚደዋወሉት ‹‹ለምን አልደወልክልኝም?›› የሚለውን ንትርክ ለመሸሽ ብቻ ይሆናል። አብረው የሚኾኑት ተለያዩ ላለመባል ብቻ ይሆናል። ታድያ አንዲት አጋጣሚ የተፈጠረች ዕለት ፍቅራቸው መሞቱን በቁርጥ ይረዱታል። በሞተ በስንት ዓመቱ መሞቱን ስለሚያውቁት ምንም ማድረግ ከማይችሉበት ደረጃ ላይ ይደርሳሉ።

መሪዎች ከሚደርስባቸው ክፉ ዕጣ ፈንታ አንዱ ይህ ነው። ሕዝቡ ሰውጥ ያመ ጣሉ፤ ኑሯችንን ያሻሽላሉ፤አገርን ያለማሉ፤ያሳድጋሉ፤ብሎ ተስፋ እያደረገ እነርሱ ግን ካለፈው የባሱ፤አገሪቱን ቁልቁል፤ሕዝቡንም እመቀ እመቃት የሚከ ቱት ሲሆኑ፤ሲነግራቸው የማይሰሙ ሲቶቋቸው የሚቀየሙ ሲሆኑ፣ለሕዝቡ ጥያቄ ጆሮ ዳባ ልበስ ካሉ በሕዝብ ልብ ውስጥ ይሞታሉ። ሕዝቡም እያሉ እንደ ሌሉ ይቆጥራቸዋል። ስማቸውን ቀይሮ ሌላ ስም ያወጣላቸዋል። ሲጠሩት ስልፍ ቢወጣም፣ሲሰበስቡት ቢሰበሰብም፣ሲያዙት ቢያዋጣም፣ ሲናገሩ ቢያጨበጭብም፣ ሲናገሩ የሰማ ቢመስልም እርሱ ግን እንዳች አስቸጋሪ ፍጡርን ከፊቱ ሥሎ መሪ ዎቹ ገና ቀደም በልቡ እንደ ሞቱ ይቆጥራቸዋል። እንዳንዴም የመሬቱን እንደሌለ ስለሚያስበው ከመሬቱ በላይ ያለውን የሰማዩን አምላክ ስለ አገሩ ጉዳይ ይጠይ ቀዋል።

ታድያ አንዳች ታሪካዊ አጋጣሚ ተከሥታ መሪዎቹ በታሪክ አስገዳጅነት የሚለወጡባት ያች ቀን፣ ያች ቅጽበት የሚሞቱባት ቀን እይደለችም - መሞታቸውን በይፋ የሚያውቁበት ቀን እንጂ። ሞቡቱ ሴሴሴኮ የዛየርን ወርቅ እና እልማዝ ሲዘርፉ፣ እርሳ ቸው በየከተማው ቤተ መንግሥት እየሠሩ፣ በእውሮፓ ባንኮች ቢሊየኖችን እያከማቹ ሕዝቡ ግን ከድህነት ጠደ ድህነት እዘቅት ሲገባ ወይም በእገሬ ቋንቋ ከሞቱት በላይ ካሉት በታች ሲሆን፣ ያን ጊዜ ነበር በዛየራውያን ልብ ውስጥ ሞቡቱ ሴሴሴኮ ሞተው የተቀበሩት።«የሚወደን እና የምንወደው ሕዝባችን...» እያሉ ቢናገሩም ሕዝቡ ግን «ምነው የክፉ ሰው ዕድሜው ይረዝማል!!» እያላቸው ነበር። ታድያ ያቺ እነ ሎራን ካቢላ የተነሡባት ቅጽበት ሞቡቱ ሴሴሴኮ መሞታቸውን በይፋ ያወቁባት ቀን እንጅ የሞቱባት ቀን አልነበረችም፤ከሞቱማ ሰነበቱ'ኮ።

የእምነታቸውን ሥርዐት፣የምእመናቸውን የልብ ትርታ፣የአምላካቸውን ቀንመንገድ የማይከተሉ የሃይማኖት መሪዎችም በምእመናን ልብ ውስጥ ይሞታሉ። እያሉ እንደ ሌሉ ይቆጥራቸዋል። ሲያስተምሩት እና ሲባርኩት እንኳን በእነርሱ ቦታ የነበሩ ወይም እንደ እነርሱ መንፈሳዊ ሥልጣኑ እና ልዕልናው የነበራቸው እና ያላቸው ደጋጎቹ አበው እንደሚያስተምሩት እንደሚባርኩት አድርጎ ይስማቸዋል እንጂ ሀልውናቸውን ይዘነጋዋል፤ቢኖሩም ባይኖሩም በእርሱ ሕይወት የሚኖራቸውን ሚና እያዘነ፣እየተሣቀቀ ይሠርዘዋል።

በአራተኛው መ/ክ/ዘመን በግብፅ - የኮፕት ቤተ ክርስቲያን ፓትርያሪክ የነበረውን አትናቴዎስን አባርሮ የቁስጥንጥንያው ንጉሥ የራሱን ወዳጅ በመንበረ ማርቆስ ባስቀ መጠ ጊዜ ሕዝቡ እዘነ፤ወዲያውም አዲሱን ሲቀ ጳጳስ በልቡ እንደ ሞተ እድርጎ አስቦ ሕዝቡ በጸሎት ጊዜ አትናቴዎስን መጥራት ጀመረ። በታላላቅ በዓላት ሕዝቡ ይሰበሰባል። እዲሱ ሊቀ ጳጳስም ይመጣል። ሕዝቡም እስኪናገር ጨርሶ ጠደ ቤቱ ይገባል። ታድያ የወቅቱን ጉዳይ የጻፈ ግሪካዊ ታሪክ ጸሐፊ አንዱን ምእመን ጠጋ ብሎ፦ «ይህን አባት ካልተቀበላችሁት ለምን ሲያስተምር ትሰሙታላችሁ?» ብሎ ቢጠይቀው «ወዳጄ እኛ በመስተዋቱ በኩል የሚታየውን እንጂ መስተዋቱን ትተነዋል» ሲል እንደ መሰለሰት በጽሑፉ አስፍሮታል።

ፓርቲዎች የሚሞቱት'ኮ ሲሰነጣጠቁ፣ በምርጫ ሲሸነፉ፣ አባሎቻቸው ጥለዋቸው ሲሄዱ፣ ቢሯቸው ሲዘጋ እይደለም። የፓርቲውን ደንብ የፓርቲው አባላት ሲጥሉት በዝ ምታ የታዩ ዕለት ነው። ያ ቀን ፓርቲው የሞተበት ቀን ነው።

ከዚያ በኋላ ያለው «የፓርቲውን መሞት እንዴት ለሕዝቡ እናርዳው?» የሚለው ጉዳይ ነው። እንደ ዐፄ ምኒሊክ ሞት ተደብቆ ይቅር ወይስ እንደ ዐፄ ኀይለ ሥላሴ ሞት ይነገር ነው ቀጣዩ። ለዚህም ነው «ታረቁ፣ ተስማሙ፣ ተቧደኑ፣ኅብረት ፍጠሩ፣ተቀናጁ» ብንላቸው የነቃው ብርሌ ሊመለስ ያልቻለው። ምክንያቱም እኛ የደረስነው በሞቱበት ቀን ሳይሆን መሞታቸውን ባወቁበት ቀን ነውና።

ተከራክረው መስማማት፣ ችግራቸውን በጨዋ ደንብ መፍታት፣ ምክር እና ሐሳብ መስማት፣ ትልቁን እንጀራ በማሰብ ትንንሽ ጉርሻዎችን መቻል ያቃታቸው ዕለት፣ ሁሉም በየፊናው አሳይሃለሁ መባባል የጀመረ ዕለት፣ ይህኛው ወንበር ያንሰኛል ከላዩ ወይም ከጎኑ በማስቲሽ ተጣብቆ ትንሽ ይጨመርልኝ የሚል መሪ ያፈሩ ዕለት - ያን ቀን ፓርቲዎቹ ሞተዋል። ችግሩ መሞታቸውን ባለማወቃችን ያሉ መስሎን መከራ የምናየው እኛ መሞታቸውን በሞቱ በሰንት ዘመናቸው ለንረዳ እንደነግጣለን።

ገበሬው ክምር ክምሮ መውቃት አቃተውና ሰወቃ እከፍላለሁ እያለ እየተበደረ ሲበላ ከረመ። በኋላ በመንደሩ ያለው እህል ሁሉ አለቀና የእርሱ ክምር ብቻ ቀረች። አበዳሪዎቹም ተሰብስበው መጥተው ክፈለን ብለው አስጨነቁት። ያም ገበሬ ክምሩን እየዞረ እያየ የተበደረውን ማስላት ጀመረ። ሲያስበው እንኳን ዘንድሮ በቀጣዩም ዓመት ክፍሎ የሚጨርሰው አልሆነም። እናም «አንቺ ክምር አለሽ መስሎኝል፤ተበልተሽ አልቀ ሻል» አለ ይባላል።

አንድ መሥሪያ ቤት፦ አብረውት የኖሩ፣ ከሁሉ ነገር ዓለሙን የሚያውቁ፣ እርሱ ራሱ ያሠለጠናቸው ያንን መሥሪያ ቤት ለወግ ለማዓርግ ያበቁ ሠራተኞቹ መማረር ሲጀምሩ፣ የባሳቸውም እየጣሉት ሲሄዱ መንቃት ካልቻለ ምናልባት መሞቱን የሚያውቀው ከሞተ ከብዙ ዓመቱ በኋላ ሊሆን ይችላል። ፓይለቶቹ ሲማረሩ፣ የበረራ አስተ ናጋጆቹ ሲያዝኑ፣ቴክኒሻኖቹ ወደ ጎረቤት አገር ሲያቀኑ፣ ደንበኞቹ እርም ሲሉ የማይነቃ አየር መንገድ መሞቱን የሚያውቀው እንደ ኤር አፍሪክ አንድ ቀን በድንገት ሲቆም ይሆናል።

የምዕራብ አፍሪካው ኤር እፍሪክ ሠራተኞቹ እየጣሉት ሲሄዱ፣ ደንበኛ ሊሸሸው፣ ባለሞያዎቹን ሲነጠቅ፣ አስተዳደሩ ሲበላሽ፣ ከድጡ ወደ ማጡ ሲዳክር ቆይቶ መሞቱን ያወቀስት ጠፋ። በመጨረሻ አንድ ቀን አውሮፕላኖቹ በየበረራ መስመሩ እንዳሉ በድን ገት ሥራ አቆመ። የሄዱት የአውሮፕላኖቹ ሠራተኞች

እንኳን ሳይመለሱ በሄዱበት አገር እንዳሉ ድርጅታቸው መሞቱን ለሙ፡፡ መሞቱ የተነገረው ግን በሞተ በስንት ዘመኑ መሰላችሁ፡፡

የሥነ ምግባር ሥርዐቱ የፈረሰ ዕለት፣ የትምህርት ሥርዐቱ የተበላሸ ዕለት፣ የወላጅ ሐላፊነት የተረሳ ዕለት ትውልድ የሚሞተው ያን ቀን ነው፡፡ መሞቱን የምና ውቀው ግን ለአገሩ የማይጠቅም፣ ከመቃም እና ከመደንዘዝ በቀር ሌላ ዓላማ የሌለው፣ትምህርት እና ሥራ ሳይሆን ዋዛ ፈዛዛ ብቻ ሕይወቱ የሆነ፣ ‹ጎመን በጤና› - ብሎ ነገር ዓለሙን ሁሉ የረሳ ትውልድ ማፍራታችንን ስናረጋግጥ ነው፡፡

እስራኤላውያን የእኛን መከራ ልጆቻችን መቅመስ የለባቸውም አያሉ አውሮፓ እና አሜሪካ ልከው ልጆቻቸውን አስተማሩ፡፡ ወላጆቻቸው በጠብታ ውኃ እያመረቱ ባጠራቀሙት ገንዘብ ልጆቻቸው ሳይቸገሩ ተማሩ፡፡ ታድያ አንድ ጊዜ በብሔራዊ አገልግሎት እንዲሳተፉ ሲጠየቁ ወጣቶቹ *‹‹የቤት ሠራተኛ ከፊሊፒንስ እንደሚመጣው ሁሉ ለምን ወታደርስ ከፊሊፒንስ አንቀጥርም››* ብለው ጠየቁ፡፡ እስራኤላውያን ትውልዳቸው መሞቱን - ታሪክ ሠሪ ተተኪ ትውልድ ያለማፍራታቸውን እሥራኤላውያን የተረዱት ያኔ ነበር፡፡ ትውልዱ በሞተ በስንት ዘመኑ፡፡

ጅብ እና ተኩላ ቀበሮን ለማስገደል ስለ ፈለጉ ለአንበሳ ሄደው *‹‹ቀበሮ'ኮ በጣም አሪፍ ጫማ መሥራት ትችላለች፡፡ እርስዎ እንዲህ በባዶ እግርዎ እየሄዱ እንዴት ዝም ትላለች?››* ብለው አሳበቁ፡፡ አንበሳም ተናድዶ ቀበሮን መፈለግ ጀመረ፡፡ በመጨረሻም በጉድጉዷ ውስጥ ተገኘችና አንበሳ ፊት ቀረበች፡፡ አንበሳም *‹‹እንዲህ በባዶ እግሬ ለሄድ እያየሽ ጫማ መሥራት እየቻልሽ ለምን ዝም አልሽ?››* ሲል አፋጠጣት፡፡ ቀበሮም *‹‹መሥራቱንስ እችል ነበር ነገር ግን ጥሬ ዕቃው አይገኝም ብዬ ነው››* ስትል መለሰች፡፡ አንበሳም *‹‹ለመሆኑ ጥሬ ዕቃው ከየት ነው የሚገኘው?››* ሲል ጠየቃት፡፡ ቀበሮም *‹‹ከጅብ ቆዳ እና ከተኩላ ጅማት››* ስትል መለሰች፡፡ በዚህ ጊዜ ተንኮለኞቹ ጅብ እና ተኩላ ደነገጡ፡፡ ጅብ እና ተኩላ'ኮ የሞቱት በሌላው ላይ ወጥመድ ያጠመዱ ዕለት ነው፤ መሞታቸውን ያወቁት ግን አሁን ነው፡፡ *‹‹በመረጥሽው ዳኛ ትረቺ - ባመጣሽው ዱላ ትመቺ››* ይባል የለ! በሰው ላይ ተንኮል ስትሠራ ያኔ አንተ ትሞታለህ፤ተንኮሉ በአንተ ላይ ሲደርስ ደግሞ መሞትህን በይፋ ታውቀዋለህ!

እኔ በሞትኩ በማግስቱ

ረዥም ዘመን ያለተቀናቃኝ መግዛት የሚመኙ አንድ ንጉሥ ነበሩ፡፡ ይህን የግዛት ሕልማቸውን ሲፈታተን የሚችለው ብቸኛው ጠላት ሞት ነው ብለው ያስቡ ነበር፡፡ በመኾኑም የሚሞቱበትን ቀን ሲያውቁ ይመኙ ነበር፡፡ ይህን ምኞታቸውን ያወቁ ባለሟሎቻቸው በአገሩ የታወቀውን ዐዋቂ ሰው ታሪክ ነገሯቸው፡፡ ይህ ዐዋቂ ያልተወለዱት የሚወለዱበትን፣ ያልሞቱት የሚሞቱበትን ቀን በሚገባ ያውቃል እየተባለ ይታመን ነበር፡፡

ንጉሡ የዚህን ሰው ችሎታ እንደ ሰሙ ጊዜ ሳይወስዱ አስጠሩትና የሚሞቱበትን ቀን ቢነግራቸው ለሰው ሸልመውት የማያውቁትን ሽልማት፣ ለጥተውት የማያውቁትን ሹመት እንደሚሰጡት ቃል ገቡለት፡፡ ሰውዬውም የሦስት ቀን ጊዜ ጠይቆ ሲያስብበት ሰነበተ፡፡ በሦስተኛውም ቀን መልሱን ይዞ መጣ፡፡*‹‹እርስዎ የሚሞቱት፣››* አለ ዐዋቂው *‹‹እኔ በሞትኹ በማግሰቱ ነው፤››* ብሏቸው ዐረፈ፡፡ ታዲያ እኚያ ንጉሥ በዘመናቸው ሁሉ ይህን ዐዋቂ ሲከባከቡ፣ ታመመ በተባለ ቁጥር ሲያሳክሙ፣አማረው በተባለ ቁጥር ያሰኘውን ሲያቀርቡ ኖሩ ይባላል፡፡

በአገራችን ያሉ አያሌ ማኅበራዊ፣ ኢኮኖሚያዊ እና ፖለቲካዊ ችግሮች እልፈታ ያሉት በፖሊሲ፣ በመመሪያ፣ በሕግ፣ በመንግሥት፣ በባለ ሥልጣን. .ወዘተ ችግር ብቻ አይመስለኝም፡፡ ይኸውም ችግሮቹ በተፈቱ በማግሰቱ የሚሞቱ ሰዎች ስላሉም ጭምር ነው፡፡

ፕሮፌሰር ኤፍሬም ይሥሐቅ እንዳሉት በኢትዮጵያ የተከሠቱ የእርስ በእርስ ግጭቶች ምንጊዜም ምንጫቸው ከውጭ ነው፡፡ ይህች አገር እፎይ ብላ ሰላምን እና ዕድገትን ያሰበችበት ዘመን ነበረ ብሎ ለመናገር ይቸግራል፡፡ በየዘመናቱ ጠብ ጫሪ አያጣትም፡፡ ጦርነት፣ የእርስ በእርስ ግጭት፣ መከፋፈል እና መባላት ከዚህች አገር በጠፉ በማግስቱ የሚሞቱ አሉና፡፡ እነዚህ ኀይሎች ህልውናቸውን ለመጠበቅ ሲሉ እነዚህ የአገሪቱ ችግሮች እንዳይጠፉ ይከባከቧቸዋል፡፡ እሳቱ ሲያልቅ ሲል ጋዝ እየጨመሩ ዕድሜያቸውን ያስረዝሙታል፡፡ ለምን? ሰላም በኾነ በማግስቱ የሚሞቱ አሉዋ!!

አንድ የኾንበትን ከመናገር እና ከማጉላት፣ አንተባበርም ዘንድ ከማዋደድ እና ከማስተሳሰር ይልቅ ልዩነታችንን ማጉላት፣ ነቁን ማስፋት፣ በመካከላችን ጠላትነትን መፍጠር፣ አንዱ ሕዝብ በሌላው ላይ እንዲነሣ እና ቂም እና በቀል እንዲያረግዝ መገፋፋት። የሸንበቆውን አንድነት ትተው የአንጓውን ልዩነት መቁጠር የሚያስደስታቸው፣ ለዚህም ሌት ተቀን የሚሠሩ፣ ገንዘብ የሚያወጡ፣ ቴሌቪዥን እና ሬዲዮ ከፍተው የጠብ እና የመለያየት እንክርዳድ የሚዘሩ አሉ። ለምን? ኅብረታችን ያማቸዋል፤ አንድነታችን ያስጋቸዋል፤ ፍቅራችን ይመራቸዋል፤ ትብብራችን ያበሳጫቸዋል። ለምንድን ነው ቢሉ - መለያየታችን በቀረ፣ መናከሳችን በቆመ፣ መተራመሳችን በተገታ፣መጋጨታችን በታሪቀ በማግስቱ ይሞታሉዋ!! የህልውናቸው መሠረት የእኛ መለያየት እና መጣላት ነው። እናም የእነዚህን ዕድሜ ሲቀጥሉ ይኖራሉ።

ስለ ሙስና መነገሩ፣ የፀረ ሙስና ሕግ መጠንከሩ፣ በሙሰኞች ላይ ርምጃ መወሰዱ በቀጠለ ቁጥር ሙስና እየጠፋ አይደለም የሄደው፤እየተፋፋመ፣ መልክ እና ቅርጹ እየተቀየረ መጠኑ እና ጉዳቱ እየፈረጠመ ነው ያቀጠለው - ለምን? ሙስና በጠፋ በማግስቱ የሚጠፉ አሉዋ!! ህልውናቸው በሙስና ላይ የተመሠረተ፣ ሥራ የሚሠሩት፣ ጉዳይ የሚያስፈጽሙት፣ ንግድ የሚነግዱት፣ የሚሾሙት፣ ሀብት ንብረት የሚያፈሩት በሙስና ብቻ የኾኑ ወገኖች አሉ። እነዚህ ሰዎች ሙስና በሞተ በማግስቱ ስለሚሞቱ በተገኘው አጋጣሚ ሁሉ የሙስናን ዕድሜ የሚያራዝሙ ናቸው።

በየመሥሪያ ቤቱ ያልተሠራ የመዋቅር ማሻሻያ፣ ያልሠለጠነ የሰው ኀይል፣ ያልተጻፈ ርእይ፣ ያልተሰጠፈ ተልእኮ፣ ያልተሞከረ ማሻሻያ የለም። ነገር ግን አፈጻጸማችን ለምን መሻሻል አቃተው? ለምን ከዘልማድ አሠራር መላቀቅ አቃተን? ያ ሁሉ በየቢሮው የተቀመጠ ባለሞያ እንዴት የራሱን ቢሮ እንኳን በተሻሻለ አሠራር ለማስተካከል ይሳነዋል? የዕውቀት ችግር ነውን? የተንዛዛ ቢሮክራሲ ለአገር ዕድገት አስፈላጊ ነው ብሎ ስላመነ ነውን? አሠራሩ ቢቀላጠፍ፣ ደንበኛ በክብር ቢስተናገድ፣ ሥራ በፍጥነት ቢሠራ፣ ቢሮክራሲ ቢያጥር፣ ሰዎች በመሥሪያ ቤቱ አሠራር ቢደሰቱ ቅር የሚለው መንግሥት ስላለ ነውን? - አይመስለኝም። የተንዛዛው እና የተበላሸው፣ ግልጽነት የጎደለው እና ለስንፍና የተመቸው አሠራር በሞተ በማግስቱ የሚሞቱ ስላሉ ነው።

ማኅበራት ሲከፋፈሉ፣ ኮሚዩኒቲዎች ሲበታተኑ፣ ፓርቲዎች ሲሰነጣጠቁ፣ ማየትኮ የዘወትር ዜናችን እየኾነ ነው። በእውነቱ እነዚህ አካላት የያዟቸው ሰዎች፣ *‹‹ምላጭ ቢያብጥ በምን ይበጡታል፣ ውኃ ቢያንቅ በምን ይውጡታል››* የሚያሰኙ ናቸው። እነርሱ የወደቁበትን ጉዳይ ለሌላው ሕዝብ ሲተነትኑ፣ ሲያስተምሩ የኖሩ ናቸው። ታዲያ ምንድን ነው ችግራቸው - ቡድንኝነት ሲሞት፣ ጎጠኝነት ሲጠፋ፣መፈረካከስ ሲያበቃ፣ መሠነጣጠቅ ሲያቆም ህልውናቸው የሚያበቃ አካላት ስላሉ ነው።

ሌላው ቀርቶ በማኅበራዊ ኑሯችን ውስጥ የባል እና ሚስት ጠብ ከጠፋ፣ የቤተሰብ መለያየት ከቀረ፣ ህልውናቸውን የሚያጡ ሰዎች ናቸው በሰላም የሚኖሩትን ባል እና ሚስት ሲያጋጩ የሚውሉት። ከተጋቢዎች ጠብ የሚያተርፉ አሉ። *‹‹ባል እና ሚስቱ ከተዋደዱ ይረሱናል››* ብለው የሚያስቡ አማቾች፣ጓደኞች፣ *‹‹የእነርሱ ፍቅር የእኛን ጠብ ያሳያል!››* ብለው የሚፈሩ ሰነፎች፣ህልውናቸው የሚመሠረተው ከትዳሩ ጥንካሬ ሳይኾን ከትዳሩ መናጋት ነው።

‹‹የባንኩን ቁልፍ ለእኛ - ዘበኛው ይተኛ›› እያሉ ዘወትር የሚጸልዩ፣ *‹‹እኔ ምን ያህል አተረፍኹ?››* ከማለት ይልቅ፣ *‹‹እገሌ ምን ያህል ከሠረ?››* የሚለውን በማጥናት ጊዜያቸውን የሚያሳልፉ ነጋዴዎች በአንድ በኩል በድግምት እና በጥንቆላ፣ በሌላ በኩል የሰውን ምርት በማራከስ፣ ከዚህም ሲያልፍ ደግሞ የራሳቸውን ሽጠው እስኪጨርሱ የወገናቸውን ዕቃ በጉምሩክ መጋዘን ውስጥ ከተው የሚያስቀልፉ፣ ህልውናቸውን በሌሳው ነጋዴ ሞት ላይ የመሠረቱ ነጋድያን ናቸው የንግዱ ዓለም ሰላማዊ የውድድር ሜዳ እንዳይኾን ያደረጉት።

‹‹እነርሱ እንዲሾሙ ሌላው መሻር አለበት፤ እነርሱ ደመወዝ እንዲጨመርላቸው ሌላው መባረር አለበት፤ የእነርሱ ሥራ እንዲገለጥ የሌላው ሥራ መራከስ አለበት፤ እነርሱ ከአለቆች ጋራ እንዲስማሙ ሌላው መጣላት አለበት፤ እነርሱ እንዲሸለሙ ሌላው መዋረድ አለበት፤›› ብለው የሚያስቡ ሠራተኞች ናቸው መሥሪያ ቤቶቻችንን የመጠላለፊያ ቤቶች ያደረጓቸው። በዚያ መሥሪያ ቤት ውስጥ መናቆር፣ መጠላለፍ፣ሐሜት፣ መሞዳሞድ፣ ማሳበቅ፣ መካሰስ፣ ሲያቆም የእነርሱም ህልውና በማግስቱ ያቆማል፤ ስለዚህም ችግሩ መቀጠል አለበት።

«ኤች.አይ.ቪ/ኤድስ ከጠፋ ሀልውናችን በማግስቱ ይጠፋል!» ብለው የሚያሰቡ አካላት ላይኖሩ ይቀራሉ? ተመሳሳይ ጥናት ለተመሳሳይ ሰዎች ሦስት፣ አራት ጊዜ እየቀረበ በየታላላቅ ሆቴል የሚደረገው ዐውደ ጥናት አሁን ከምር ኤች.አይ.ቪ/ኤድስን ያቆመዋልን? አሁን ኤች.አይ.ቪ. /ኤድስ ቢል ቦርድ በመለቀል ብቻ ይገታልን? አሁን ኤች.አይ.ቪ/ኤድስ ለ2000 ዓመታት ለናበራው የኖርነውን ጧፍ ፈርቶ ይሸሻልን? ችግሩን የሚጋፈጡት ወገኖች ገንዘቡ እና አቅሙ ካላቸው ወገኖች ጋራ እንዳል ተገናኙ የሚጠፋው አለ ይኾን? አይመስለኝም። ነገር ግን የዚህ ብኩንነት ምንጮች ኤች.አይ.ቪ/ኤድስ በጠፋ በማግስቱ የርዳታ ድርጅታቸውን፣ ከብራ መኪናቸውን፣ የወርክሾፕ አበላቸውን፣ በጥናት አቅራቢነት ስም የሚያገኙትን ከፍያ የሚያጡ ሰዎች አሉ።

ግንባሩን በር መትቶት ወደ ክሊኒካቸው የመጣውን ሁሉ አልትራ ሳውንድ፣ የሽንት እና የደም ምርመራ እያዘዙ፣ ለሕመሙ የሚገባው የሕክምና ክትትል ሌላ ኾኖ ሳለ ሰውን እንደ አስከሬን ፎርማሊን እየወጉ፣ በአንዲት መርፌ የሚድነውን ሁሉ እንደ ሸክም ሙሉ መድኃኒት እያሸከሙ በሽታን ከማከም ይልቅ በሽታን የሚያባዙት አንዳንድ የሕክምና ባለሞያዎችስ - በእውነት ዕውቀት ጎድሏቸው ነው? በፍጹም አይደለም። በሽታ እና በሽተኛ ከጠፋ ትክክለኛ፣ አሠራር እና ሥነ ምግባራዊ አካሄድ ከተዘረጋ በማግስቱ ህልውናችን ያበቃል ብለው ስለሚያስቡ ነው እንጂ። ህልውናቸውን የመሠረቱት በሞያቸው ላይ ሳይኾን በበሽተኛው መከራ ላይ ነው። ለዚህኮ ነው ለሁሉም በሽተኛ ራጅ፣ አልትራ ሳውንድ፣ ላቦራቶሪ አሳዝም የሚል ኅሊና ያለው ባለሞያ የገጠማቸው እንደኾነ፣ *«ምን ሲከፈልሽ ነው?»* ብለው የሚያባርሩት። በሽተኛ እንዳ ያጡ በሽተኛ ይፈጥራሉ። *«የሕክምና ባለሞያዎች የሥነ ምግባር ኮድ ይውጣ፤ ተጠያቂነት ያለበት አሠራር ይዘርጋ፤»* ሲባሉ፣ *«ሞያችንን እንተዋለን፤ መንግሥት አላሠራን አለ፤...»* ወዘተ ይላሉ። ምክንያቱም ብልሹ የሕክምና አሠራር በጠፋ በማግስቱ እነርሱም ይጠፋሉዋ!! የህልውናቸው መሠረት፣ የህብታቸው ምንጭ ጤና ሳይኾን በሽታ ነው።

በአንድ ወቅት እህሎችን የሚገድል ወረርሽኝ ተቀሰቀሰና በአንድ መንደር የሚኖሩ እህሎች በሙሉ አለቁ። ገበሬው ተቸገረ። ነጋዴው እህል ዐጣ። በሌላ በኩል ግን የአካባቢው ጅቦች ሠርግ እና ምላሽ ኾነላቸው። በነገሩ በጣም የተጎዱት ገበሬዎች፣ *«ምሕላ እናድርስ!»* ብለው በቤተ ክርስቲያን ተሰበሰቡና

እህሎችን የሚጨርሰው ወረርሽኝ እንዲጠፋ ጸሎት አድርሰው ሲወጡ በሌላው በር በኩል ደግሞ ጅቦች ሲወጡ አገኟቸው። አንዱ ገበሬ ተገርሞ፣ *«እኛስ ወረርሽኙን እንዲያስወግድልን ልንጸልይ ነው፤ እናንተ ደግሞ ምን ኾናችሁ ነው?»* ብሎ አንዱን ጅብ ቢጠይቀው፣ *«እኛማ የእህሎች ወረርሽኝ ይቀጥል፤ ከተቻለም የፈረሶችም ይጨመር ልንል ነው!»* ብሎ መለሰለት። እውነቱን ነው፤ የእህያ ወረርሽኝ በቆመ በማግስቱ የጅብ ጥጋብም ይቆማል። ስለዚህ እያ ጅቦ ወረርሽኙ *«ዘላቂ እና ቀጣይነት ያለው»* እንዲኾን ጥረት ማድረግ አለበት። እንደ ጅቦች ያሉት ናቸው እንግዲህ የወረርሽኙን ዕድሜ ሊቀጥሉለት የሚኖሩት። ያለበለዚያማ ወረርሽኙ በቀረ በማግስቱ የሚኾነውን ያውቁታል።

አንዳንድ ጊዜ እኮ ከህልውና የሚበልጥ ዓላማ፣ ከማግኘት የሚበልጥ ማጣት፣ ከክብር የሚበልጥ ውርደት፣ ከመኖር የሚበልጥ መሞት አለ። *«እርሱ በሞተ በማግስቱ እሞታለኹ!»* ብሎ በመፍራት የጥፋትን ዕድሜ ከማስረዘም ይልቅ፣ *«እርሱ በሞተ በማግስቱ ልሙት!»* ብሎ ጽዋ የሚጎነጩበት ኅሊናም ያስፈልጋል። የተቃዋሚው የፓኪስታን ሕዝብ ፓርቲ መሪ ቤናዚር ቡቶ ዱባይን ለቅቀው ፓኪስታን በገቡ በማግስቱ የሚገጥማቸውን ዐውቀውታል። *«የዱባይ የምቾት ኑሮ በተዘጋ* በማግስቱ *የእኔም ምቾት ያበቃልና አገሬ ፓኪስታን የራስሽ ጉዳይ!»* አላሉም። *«ዐምባገነንነትን መታገል አደገኛ ነው፤ አለመታገል ግን የበለጠ አደጋ ነው!»* ብለው አገራቸው ገቡ። እኒያ ታላቅ መሪም የሙሽ ራፍን በምርጫ መሸነፍ ሳያዩ ተቀጠፉ። *«ከመኖር የተሻለ ሞት»* ማለት ይህ ነው።

የሪፓብሊካኑ ተወዳዳሪ ሩምኒ የማኬይን ያህል ባይኾኑም የአሸናፊነት ውጤት ነበራቸው። የያዙትን ይዘው እስከ መጨረሻው ለመቀጠል ይችሉ ነበር። ነገር ግን ለፓርቲው ጥንካሬ፣ ለማኬይን ብርታት ሲሉ ከወድድሩ ወጡ። ከውድድሩ በወጡ ዕለት፣ *«አገሬን ስለምወድ ለፓርቲዬም አንድነት ስል ተሸነፍኹ!»* አሉ። *«ከማሸነፍ የሚበልጥ መሸነፍ አለ!»* ማለት ይህ ነው። ሩምኒ በውድድሩ ቢቀጥል በየሚዲያው የሚኖረው ሽፋን፣ በየውድድር ቦታው የሚኖረው ዝና በጨመረ ነበር። ውድድሩ ሲያበቃ የእኔም ዝና ያበቃልና ማቆም የለብኝም አላሉም። በቃኝ አሉ፤ ከዚያም የማኬይን ደጋፊ ኾኑ። የአገራችን ፖለቲከኞች አሜሪካ ደርሰው ሲመጡ ይቺ ይቺን አልተማሩዋትም ይኾን?

የደቡብ አፍሪካ የአፓርታይድ መንግሥት የመጨረሻው መሪ ደ. ክ ለርክ ሲጠቀሱ ይገባቸዋል። ከኤ.ኤን.ሲ. ጋራ ለአዲሲቷ ደቡብ አፍሪካ ግንባታ ሲስማሙ፣ አፓርታይድን ሲቀብሩ የራሳቸውን ህልውና ከአፓርታይድ ጋራ ቢያያይዙት ኖሮ ቢያንስ የተወሰኑ ዓመታትን ለማዝገም በቻሉ ነበር። የአፓርታይድ መንግሥት ካበቃ የእኔም የሥልጣን ዘመን ያበቃል ቢሉ ኖሮ ሽግግሩ ለሳማዊ ባልኾነ ነበር። አፓርታይድ በሞተ በማግስቱ ሥልጣናቸው ቢሞትም ከሥልጣን የተሻለ ተራ ሰውነት አለና ተቀበሉት።

«የጦርነት ዜና ያለበት ጋዜጣ ብዙ ቅጅ ይሸጣል፤» ተብሎ በሰላም አገር ጦርነት መፈጠር አለበትን? ወይስ ደግሞ ጤፍ ካልጠፋ ዳጉሳ አይሸጥም ተብሎ ጤፍ መጥፋት አለበትን?

ዐፄ ኀይለ ሥላሴ ኢትዮጵያ የዓለም መንግሥታት ማኅበር (የሊግ ኦፍ ኔሽን) አባል ለመኾን እንድትችል፣ *«የባርያ ንግድ እና የባርያ ሥርዐት መቅረት አለበት፤»* የሚለውን ነገር ከዘመኑ መኳንንት ጋራ ሲመክሩ አንዱ ባላባት ተነሥተው፣ *«ባሪያ ከቀረ፣ ባሪያ ነጻ ከወጣ፣ የጌቶች ክብር በምን ይታወቃል? ባርነት በቀረ በማግሥቱ'ኮ ጌትነትም ይቀራል።»* አሉ ይባላል።

ከእንግሊዝ ምድር

ስኒ እና ጀበና

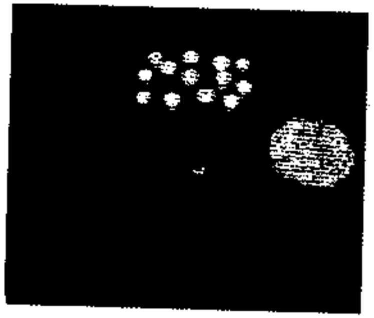

ከዌልስ መልስ ባለኝ የዕረፍት ሰዓት የአርሴናልን ስታዲዮም ለመጎብኘት ነው እየከነፍን ያለነው:: በአዲስ መልክ የተሠራውና 76,000 ሕዝብ መያዝ የሚችለውን የኤምሬትስ ስታዲዮም ለመጎብኘት አስቀድሞ በ‹አን ላይን› ወይም በስልክ ቀጠሮ መያዝ ያስፈልጋል:: ያለበለዚያ በቦታው ሲደርሱ፣ ‹‹ነገ ጨዋታ ስላስ ጉብኘት የለም!›› ሲባል ይችላል:: አርሴናል የመንደሩ ስም ሲኾን በስታዲዮሙ ዙርያ ያለውን መንደር፣ የአውቶቡስ እና የባቡር ጣቢያውን ጨምሮ በዚሁ ስም ነው የሚጠሩት:: ጨዋታ በሚኖርበት ጊዜ በአካባቢው መኪና ያለክፍያ ማቆም ክልክል ነው:: በዙርያው ያሉ መጠጥ እና ምግብ ቤቶችም፣ «ከደጋፊ በቀር መግባት ክልክል ነው!» ብለው ይለጥፋሉ::

የቀጠሮ ሰዓታችን እስከሚደርስ በአካባቢው በሚገኘው ዛራ ካፌ እና ሬስቶራንት ገባን:: ገና ሻይ አዝዘን ከመቀመጣችን አንዲት በዕድሜ ጠና ያሉ ኢትዮጵያዊት እናት ወደ ካፍቴርያው ገቡ:: አጠገቤ የነበሩት ሦስት ወጣቶች ሣቅ አፈናቸው:: እኔ ብቻ በነገሩ ተገርሜ ጠጣ ኾንኩ:: ምን ኾናችሁ ነው? አልኋቸው:: ታሪካቸውን ብታውቅ ኖሮ በሣቅ ነበር የምትፈነዳው አለኝ ከመካከላቸው አንዱ:: ለምን ነግረኸኝ በሣቅ አንድ ፈንዳ አታደርግም አልኹት::

«እኒህ ሴትዮ ወ/ሮ ጀበና ይባላሉ!» አለና ሣቅ አፈነው:: እንኳን ልሥቅ እኔ ግራ ገባኝ::

«የምርህን ነው የምታወራው ወይስ እናንተ ያወጣችኹላቸው ስም ነው::»

«ራሳቸው ናቸው ያወጡት::» «ጀበና ብለው?» «እዎ::»

«ስም ሳይኖራቸው እንዴት እዚህ ደረሱ::»

«አይደለም አይደለም! እዚህ እገርኮ ስትገባ መጀመርያ የምታደርገው ስም መለወጥ ነው:: በበፊቱ ስምኽማ አሳይለም አትጠይቅም:: ፈቃድ ሳይኖርኽ ሥራ ስትቀጠር ደግሞ ሌላ ስም ያስፈልግሃል!»

«ወይ ግሩም! የዓለም ስም፣ የክርስትና ስም፣ የበርሓ ስም፣ የትግል ስም፣ የብዕር ስም፣ የአሳይለም ስም፣ የሥራ ስም! እኛ ኢትዮጵያውያን የስም ሀብታሞች ኾነናል ማለት ነው አልኹ ገርሞኝ:: እኔ ሴትዮዋን እያየኹ ለገረም በዕድሜ ከእርሳቸው ጋራ ተመሳሳይ የኾኑ ሌላ እናት ገቡና ከመጀመርያዋ እናት ጋራ ሰላምታ ተለጣጥተው ተቀመጡ:: ንግግራቸው ሁሉ ገና እልተቀየረባቸውም:: ኢትዮጵያ ውስጥ በአንዲት መንደር የሚገኙ ሁለት እናቶች ለቡና ሲገናኙ የሚለጣጡት ሰላምታ ዐይነት ነው:: ሁለቱ ወጣቶች እንደገና ሣቃቸው ገነፈለባቸው::

«ደግሞ አሁን ምን ኾናችሁ? አልኋቸው:: «እኒህኛዋ ደግሞ ወ/ሮ ስኒ ይባላሉ::»አሁንስ እኔም ሣቄ መጣ - 'ስኒ እና ጀበና' እንዴት ያለ ነገር ነው?

«አይውልኽ እነዚህ እናቶች እዚህ እገር መጥተው ከቀሩት እናቶች ወገን ናቸው:: እና አሳይለም ጠይቀው ኬዛቸው እስከሚታይ ድረስ መቀመጡ ይሰለቻቸውና አንድ የዳቦ መጋገርያ ቤት ይቀጠራሉ:: ያን ጊዜ እንደ አሁኑ ሥራ ለመቀጠር የፈቃድ ወረቀት አይጠየቅም ነበር:: ታዲያ አሳይለም በጠየቅኽበት ስም ሥራ አትቀጠርም:: ምክንያቱም አሳይለም ስትጠይቅ ቤት እና ደቻሳ ይሰጡሃል:: መሥራትህ ከታወቀ የሚሰጡህን ያቋርጡታል፣ እንደገናም ያለፈቃድ በመሥራትህም ትከሰሳለህ:: ስለዚህ ሌላ ስም ሰጥተህ ነው የምትቀጠረው::

ታዲያ እነዚህ እናቶች ሥራ ሲቀጠሩ አዲስ ስም መስጠት እንዳለባቸው አላሰቡበትም ነበር:: እዚያ ሲደርሱ ከሌሎቹ ኢትዮጵያውያን ነው የሰሙት:: የምትሰጠው ስም የውሸት ስለኾነ አንዳንዴ ይጠፋብሃል::እና ልታስታውሰው የምትችል ስም ነው መስጠት ያለብህ:: ይህን የሰሙት እነዚህ እናቶች፣ «በቃ ስማችንን ስኒ እና ጀበና እንበለው!» ብለው ተመዘገቡ:: ከዚያ በኋላ ሚስ ስኒ፣ ሚስ ጀበና እየተባሉ መጠራት ጀመሩ:: አሁን እይውልህ ስማቸው ኾኖ ቀርቷል::

በቃ እናንተ እንዲህ ያስ አሥቂኝ ታሪክ እየሠራችሁ እና አሥቂኝ ስም እያወጣችሁ ልትኖሩ ነው፤ አልኟቸው።

«ፀሐይ ወጥታ እስክትገባ፣አትጠገብ የኔ አበባ የምትባል ልጅ ነበረች።» አንዳንዱ ነገር ለማመንም ለማሳመንም የሚከብድ ነው። እንዴት ብላ ትጠቀምበታለች።

«ኬዝህን ስትሰጥ ስምህን የሚፈልጉት ስለ አንተ ለማጣራት ስለ ኾነ እንዲህ የሚያስቸግር ነገር ስታቀርብላቸው ስርች ለማድረግ አይችሉም ይባል ስለነበር ነው። ሁልጊዜ በሄደችበት ቦታ ሁሉ አባክሽ ስፔል አድርጊልን ብለው ነበር የሚጠይቋት። አሁን በቅርብ ነው ስሟን የቀየረችው።

እናንተ ይህን ሁሉ አስገራሚ፣ አሳዛኝ እና አሥቂኝ ታሪክ መሥራት ከቻላችኹ ለምን እገራችሁ ገብታችሁ የፊልም ኢንዱስትሪውን አታሳድጉትም? አልኳቸው።

«አንተ ይህን ትላለህ ‹ፍስጋው አያልቅም› የሚባል ልጅ አለልህ።

ስሙ ነው ወይስ የቅጽል ስሙ፣

«የኬዝ ስሙ ነው እንጂ»

የዘፈኑንም የምኑንም ስም ነው እንዴ የምትሰጡት?

«ምን መሰለህ፣ እንደ ሌሎቹ በበርሓ አድርጎ በጣልያን እና በፈረንሳይ በኩል ነው የገባው። ሆም ኦፊስ/የስደተኞችን ጉዳይ የሚያየው ቢሮ ነው/ ይሄድና እሳይለም ይጠይቃል። በምን መጣህ እዚህ ድረስ? ይሉታል። አጅሬ በግመል ነው የመጣኹት ይላል። እንዴት አድርግህ በግመል ትመጣለህ? ስንት ባሕር እና አገር አቋርጠህ? ይሉታል። እርሱ በግመል ነው የመጣሁት ብሎ ድርቅ። እሺ ይኹን በግመል መጣህ፣ ግመሉን የት አደረግኸው? ብለው ጠየቁት፤ «ውጭ አስሬዋለሁ፤» አላቸው። «ልታሳየን ትችላለህ?» «አዎ፣ እንሂድ አሳያችኋለሁ፤» ይልና ይዟቸው ይወጣል። ሰዎቹ ግራ ገባቸው። የአእምሮውን ጤንነትም ተጠራጠሩት። ይኹንና በተማመን ፈጠን ፈጠን ብሎ ሲራመድ ተከትለውት ወጡ። እዚያ ሆም ኦፊስ እጠገብ ወዳለ አንድ ዛፍ ጠጋ ይልና፣ «እዚህ ነበር ያሠርኹት ማን ወሰደብኝ?» ብሎ ያዙኝ ልቀቁኝ ማለት ጀመረ። ይጮኻል፤ያስቅሳል። ግመሌን አምጡ ይላል። ፖሊስ መጣ፣ሰው ተሰበሰበ። ምን ኾነህ ነው? ሲሉት፣ «ግመሌን ሰረቃችኹኝ፤ግመሌን አምጡ ፤ እንግሊዝ የሠለጠነ አገር ኾኖ እንዴት የሰው ግመል ይሰርቃል፤» እያስ

እንባውን እያፈሰሰ እዬዬ። በመጨረሻ አባብለው አስገቡት። እናም የኬዝ ስሙ፣ «ፍሰጋው አያልቅም፤» ኾኖ ቀረ።

እዚህ ላይ <<ማጂላን>> ስለሚባል ልጅ አንዲት ከጣልያን የመጣች ልጅ የነገረችኝ ታሪክ ትዝ አለኝ። መቼም የኢትዮጵያውያን የስደት ታሪክ በኮሜዲ እና በትራጄዲ የተሞላ ነው። አንዳንድ ጊዜ ኮሜዲ የሚፈጠረው ከትራጄዲ ውስጥ ይኾን እንዴ? ሣቅ የደስታ መግለጫ ብቻ ነውን? ሣቅ ከልቅሶ ውስጥ አይመነጭም? ያሰኛል። ማሽላ እያረረ ይሥቃል ይባል የለ።

አንዲት ወጣት ኢትዮጵያዊት በታወቀው መንገድ በሱዳን በኩል አድርጋ ወደ ሊቢያ ስትሻገር ትፀንሳለች። ችግሩን እና መከራውን ችላ ሊቢያ ስትደርስ እርግዝናዋ ይታወቃታል። በዚያው የዓሣ ማስገርያ ጀልባ ተጭና ጣልያን ትገባለች። ጣልያኖች ኹኔታዋን አይተው እዚያው እንድትኖር ይፈቅዱላታል። እርሷ ግን እንግሊዝን ካላየኹ ሞቼ እገኛለኹ ትልና ወደ ፈረንሳይ ትመጣለች። ፈረንሳይ ላይ ምጥ ይመጣና ሆስፒታል ገብታ ትወልዳለች። ፈረንሳዮችም አዝነው እዚያው እንድትኖር ይፈቅዱላታል። ልጅቷ ግን እንግሊዝ ወይም ሞት ብላ ልጇ ገና ሳይጠነክር በመኪና ወስጥ ተደብቃ እንግሊዝ ትገባለች፤ ልጇንም ለንደን ማርያም ቤተ ክርስቲያን ክርስትና ታስነሣዋለች።

እዚህ ኬዝ ሠርታ አሳይለም ስትጠይቅ የሰጠችውን አሻራ ይዘው ሲመረምሩ ጣልያን የመኖርያ ፈቃድ እንዳላት ይደርሱበትና ወደ ጣልያን ይመልሷታል። እንግዲህ ልጇ ሱዳን ተፀንሶ፣ ሊቢያን በማሕፀን ውስጥ ተሻግሮ፣ ፈረንሳይ ተወልዶ፣ እንግሊዝ ክርስትና ተነሥቶ ጣልያን እያደገ ነው። ለዚህ ምክንያት ስሙን ማጂላን አለችው አሉኝ።

«ጣልያን ውስጥ ባሕራን እየተባሉ የሚጠሩ ብዙ ሕፃናት ታገኛለኸ፤» አለና አንዱ ጨዋታውን ቀጠለ። «ሜዲትራንያን ባሕርን አቋርጠህ ከሊቢያ በጀልባ ወደ ማልታ ደሴት ስትመጣ ጠረፍ ጠባቂዎቹ በድንገት ካገኙህ ጀልባውን ትተህ መበታተን ነው። አንዳንድ ጊዜ ተመሰስ ብለው ለማስፈራራት ይተኩሱብሃል። ያን ጊዜ በየአቅጣጫው ነው የምትበታተነው። ታዲያ ብዙ እናቶች ጀልባው ላይ ልጃቸውን ትተው በአንዱ አቅጣጫ ሲያመሩ ጠረፍ ጠባቂዎቹ ያገኙትና ወደ ማልታ ያመጡታል። የታደሉት በኋላ ከልጃቸው ጋራ ይገናኛሉ። ያልታደሉት ግን እንደተጠፋፉ ይቀራሉ። እነዚህ ልጆች ናቸው *ባሕራን* እየተባሉ የሚጠሩት።»(ባሕራን በድርሳነ ሚካኤል ውስጥ ከሶ

ሕር ለወጣው ልጅ የተሰጠ ስም ነው::) ለመኾኑ አገር ቤት ያሉ ዘመዶቻቸው በዚህ ሁሉ ሥቃይ ውስጥ አልፈው ለሚልኩላቸው ገንዘብ ምን ያህል ግምት ይሰጡት ይኾን?

የቀጠሯችን ሰዓት ደርሶ ወደ ኤምሬት ስታድዬም አመራን። ለጥቂት ደቂቃዎች ያህል ወደ ስታድዬሙ ለመግባት ተጨማሪ ጎብኝዎችን እየጠበቅን ቆየንና አንድ ኻያ ኾነን ወደ ውስጥ ዘለቅን። በስታድዬሙ የላይኛው መቀመጫ አንድንቀመጥ ጋበዙንና ስለ ስታድዬሙ አሠራር ገለጻ ጀመሩ። በዓመት ከሁለት መቶ ሺሕ ሕዝብ በላይ የሚጎበኘውን ስታድዬም ከላይ ወደ ታች ተዘርግቶ ዐየነው:: ዘሩ ከሆላንድ መጥቶ በኤሌክትሪክ ብርሃን የሚበቅለውን የአርሴናል ስታድዬም የመጫወቻ ሜዳ እያሳየን ሰውዬው ገለጻ ሲያደርግ እኔ ግን በዐይነ ኅሊናዩ እነ *ሰኒ እና ጆበና፣ እነ ፍሊጋው አያልቅም፣ እነ ማጂላን፣ እነ ፀሐይ ወጥታ እስክትገባ አትጠገብ የኔ አበባ* ነበሩ ሜዳው ላይ የሕይወትን ጨዋታ ሲጫወቱ የሚታዩኝ:: አርሴናል፣ ለንደን::

የመግባቢያው ሰነድ

የኢትዮጵያ አየር መንገድ፣ የበረራ መሥመር ቁጥር 700፤ በሮም አድርጌ ወደ ለንደን እየበረርኹ ነው:: ስምንት ሰዓት ከፈጀው ጉዞ በኋላ ብርድ ከጀማመራት የለንደን ከተማ ደረስን። ለሠረገላ ተብለው ተሠርተው በዚያው የመኪና መንገድ ኾነው በቀሩት የለንደን ጠባብ መንገዶች ከሂትሮው አውሮፕላን ማረፊያ ወደ ብሪክስተን ተጓዝን። በዚያም ለስምንት ሰዓታት ያህል ሌሊቱን በዕንቅልፍ አሳለፍነው::

በዚያች ጥንታዊት ከተማ በገባኹ በማግስቱ፣ *«የእንግሊዝ ልብ»* ወደ ሚባለው ወደ ዌስት ሚኒስትር ነበር ያመራኹት። በዚያ ቦታ ላይ በእንግሊዛውያን የትሳንት፣ የዛሬ እና የነገ ሕይወት ውስጥ ታላቅ ቦታ ያላቸው ሦስት ነገሮች አሉ - *ባኪንግሃም ቤተ መንግሥት፣ የፓርላማው እና የመንግሥቱ ሕንጻዎች፣ እንዲሁም ዌስት ሚኒስትር ዐቢይ/ጥንት የካቶሊክ ገዳም የነበረ፣ የእንግሊዝ ልሒቃን የተቀበሩበት ቦታ/::*

በዚያ ቀን በባኪንግሃም ቤተ መንግሥት ትርኢት ስለሚታይ ከየአገሩ የተሰበሰበው ቱሪስት አካባቢውን አጨናንቆታል። ቤተ መንግሥቱ ፀጉራም ቆብ አጥልቀው በፈረስ ላይ በቆሙ ወታደሮች ነው የሚጠበቀው:: በጠባቦቹ የመጠበቂያ ቤቶች በር ላይ እንደ ሐውልት ያለ ንቅናቄ የቆሙ ቀይ ልብስ የለበሱ ወታደሮችን ታያላችኹ። የምታዩት ሥነ ሥርዐት ሁሉ ጥንታዊነቱን ያዘለ፣ ባህላዊነትን የተላበሰ ነው። ወደ ቤተ መንግሥቱ በር ተጠግተን ሕዝቡ ተሰብስቦ ከቆመበት ቦታ ተቀላ ቀልን።

የቤተ መንግሥቱ በሮች ተከፍተዋል። አጥሩ የብረት ፍርግርግ በመኾኑ በግቢው ውስጥ የሚደረገው ነገር በደንብ ይታያል። ወታደሮቹ ጥንታዊ የኾነ ባህላዊ ሰልፍ ማሳየት ጀመሩ። ትርኢቱ በፈረስ እና በእግር የሚከናወን ነበር፤ ሙዚቀኞችም አጅበውታል። ጎብኚዎቹ ትርኢቱን ለልጆቻቸው ለማሳየት ነበር የሚጣጣሩት። አንፀባራቂ ቢጫ ልብስ ለብሰው የሚያስተናግዱ እና መረጃ የሚሰጡ ሰዎች በየቦታው አሉ። አጠገቤ የነበረውን አንዱን ይህ ትርኢት ለምን እንደሚከናወን ጠየቅኩት።

«ዌስት ሚኒስትር ማለት የእንግሊዝ ልብ ነው። የጥንቱ ከዛሬው ጋር መያያዙን የምታይበት የምታረጋግጥበት ቦታ ነው። ዌስት ሚኒስትር ዐቢይን ጎብኝተሃል?» አለኝ አለመጎብኜቴን ገለጽኩለት። «ተመልከተውና የምልህን

ትረዳዋለህ:: እዚያ እንግሊዝን እንግሊዝ ያሰኟት ቀደምት ሰዎች ዐርፈዋል:: እዚያ ማዶ ደግሞ በፓርላማውና በካቢኔቱ እንግሊዝን እንግሊዝ ያሰኟት ሰዎች ታላላቅ ሥራዎችን ሠርተዋል:: እዚህ ደግሞ እንግሊዝ ቀጣይ መሆንዋን እያረጋገጥን ነው::» አለኝ::

«እንግሊዝ ቀጣይ መሆንዋን» የሚለው ሃሳብ ገረመኝና ከዚህ ጥንታዊ ሠልፍ ጋር ምን እንዳያያዘው ጠየቅኩት:: «ይህ ሠልፍ በዚህ ቦታ ሲከናወን ብዙ መቶ ዓመታትን አሳለፈ:: እርሱ ብቻ አይደለም ይህንን ፕሮግራም ተመልክተው:: ልዩ ልዩ ትርኢቶችም በየጊዜው ይቀርባሉ:: ይህ የንግሥቲቷ ቤተ መንግሥት ነው:: የትናንቷ እንግሊዝ ከዛሬዋ ጋር ተጠብቃ የምትኖረው በዚህ ቤተ መንግሥት ነው:: መንግሥታት ተለዋውጠዋል፤ እንግሊዝ ግን መቀጠል አለባት:: እኛና የትናንቱ ትውልድ የምንለያይበት እንደ መኖሩ መጠን አንድ የሚያደርገን መገናኛ ቋሚ የመግባቢያ ሰነድም ያስፈልገናል:: ያ ነው የእንግሊዝ ቀጣይነት ማለት» አለኝ::

እኔም ትርኢቱን በአንድ ልቤ እያየሁ ቀሪው ልቤ ወደ ሀገሬ ኮበለለ:: የኛ ሥልጣኔ አንዱ ችግር ይሄ መሰለኝ:: የትናንቱን ከዛሬው፣ የዛሬውንም ከትናንቱ ጋር አሠናስሎ፣ አዋሕዶ፣ አንዱን በሌላው መሠረት ላይ ገንብቶ መጓዝ:: የኢትዮጵያ ቀጣይነት::

«የሦስት ሺ ዘመን ነጻነት አለን» ብለን በአፍሪካውያን ወንድሞቻችን ላይ የምንፎክረውን ያህል በየጊዜው የነጻነት በዓላችንን እንቀያይረዋለን:: አብዮት እና ለውጥ በኛ ሀገር ብቻ የተጀመረ ይመስል አንድን ነገር አፍርሰን እንደገና ካልሠራነው የሠራን አይመስለንም:: እንደ ሕፃን ልጅ ለፍተን የገነባነውን አፍርሰን በአዲስ መሠረት ላይ ስናንጽ ትናንት የነበሩ ሰዎች ሲያስቡ የኖሩ አይመስሉንም:: አንዳንድ ጊዜማ አፍሪካውያን ወገኖቻችን «እውን እነዚህ ናቸው ለሦስት ሺ ዓመታት በነጻነት ኖርን እያሉ የሚናገሩት?» ብለው የሚገረሙብን ይመስለኛል::

እኛ በሁለት ጽንፎች ቆመን ገመድ በመጓተት ላይ ሳንሆን አንቀርም:: የቀደመው ብቻ መልካም እና የተሻለ እንደነበር የሚያስቡ «ያሄማ ድሮ ቀረ» ማለት የሚቀናቸው በአንድ በኩል፣ የትናንቱ ሁሉ ኋላ ቀር፣ አሳሳፊሳቢ እና መቅረት ያለበት አድርገው የሚያስቡ «ዘመናዮች» ደግሞ በሌላ በኩል:: ያለ ትናንት ዛሬን ፣ያለ ዛሬም ነገን ማሰብ እንደማይቻል:: የትናንቱ መሠረት የዛሬውም ጉልላት መሆኑን የተረዱ፣ ከትናንቱም ወደ ዛሬ የሚተላለፍ፣ ከዛሬውም ለነገ የሚተላለፍ መኖሩ የገባቸው እጅግ ጥቂቶች ይመስሉኛል::

ዛሬ ላይ የሆንነው ትናንትን ለማድነቅ፣ ለመገምገም እና ለመውረስ
ነው:: በሌላም በኩል ደግሞ ለነገው ተገቢውን መሠረት ለመጣል::
ከግዛት ወደ ጠቅላይ ግዛት፣ ከጠቅላይ ግዛት ወደ ክፍለ ሀገር፣ ከክፍለ
ሀገር ወደ አስተዳደራዊ ክልል፣ ከአስተዳደራዊ ክልል ወደ ዞን እየተገለባበጥን
አካባቢዎቻችን እንኳን ቀጣይነት የላቸውም:: ትናንት በአንዱ ወረዳ የነበረው
ዛሬ ሌላ ወረዳ ውስጥ ነው:: አንዱ ክፍለ ሀገር የነበረው ሌላ ውስጥ ተጠቃ
ሏል:: የኢትዮጵያን ታሪክ የሚያጠና ሰው አንዱ የሚገጥመው ችግር ትናንት
አንድ ስም የነበረው ቦታ ዛሬ ማን ተብሎ እንደ ሚጠራ ማወቅ ነው::
ወያላው «ተፈሪ መኮንን ተፈሪ መኮንን» እያለ ይጣራል:: መግንሥት
«እንጦጦ አጠቃላይ» ብሎ ነው የሚያውቀው:: ወያላው «አብዮት አብዮት»
ብሎ ነው የሚያውጀው:: በይፋ «መስቀል አደባባይ» ተብሎ ነው የሚታወ
ቀው:: አውቶቡስ ተራ «ናዝሬት ናዝሬት ናዝሬት» እያለ ባለ አውቶቡሱ ያሳ
ፍራል:: ሚዲያው ደግሞ «አዳማ አዳማ» ይላል:: አውቶቡሱ «ደብረ ዘይት
ደብረ ዘይት» ይላል ሚዲያው ስለ ቢሾፍቱ ያወራል:: የኢትዮጵያ ቀጣይነት
የት ላይ ይሆን መገለጫው:: እኛ ቤታችንን ሳንቀይር ቀበሌያችን ስንት ጊዜ
በላያችን ላይ ተቀያየረ?

የእኔ አባት፣ እኔ እና ልጄ እንኳን አንድ ዓይነት የኢትዮጵያ ሕዝብ
መዝሙር አንችልም:: አባቴ «ኢትዮጵያ ሆይ ደስ ይበልሽ» የሚለውን ዘምሮ
አደገ፤ እኔ ደግሞ «ኢትዮጵያ ኢትዮጵያ ቅደሚ» እያልኩ ተማርኩ፤ ልጄ
ደግሞ «የጀግንነት ክብር» የሚለውን ነው እየዘመረ ያለው:: ምናልባት የልጅ
ልጄ ደግሞ ሌላ ይሆናል የሚዘምረው:: አንድ ቤተሰብ ተሰብስቦ እንድ ዓይ
ነት የሕዝብ መዝሙር እንኳን መዘመር ካልቻለ የኢትዮጵያ ቀጣይነት ምኑ
ላይ ነው?

ከመሠረቱ የሚለያይ ስንት ሕገ መንግሥት አረቀቅን? ከማሻሻል /አሜን
ድሜንት/ ይልቅ ከመሠረቱ ቀይሮ አዲስ መጀመሩን ለምን መረጥን? የሚኒ
ስቴር መሥሪያ ቤቶቻችን ስንት ጊዜ ስማቸውም፣ ግብራቸውም ተቀያየረ?
የትምህርት ቤቶቻችን፣ የሆስፒታሎቻችን፣ የመንገዶቻችን ስሞች ስንት ጊዜ
ተለዋወጡ? በሺ ዓመታት የሚቆጠር ታሪክ ባላት ሀገር ከመቶ ዓመታት
የዘለለ ታሪክ ያለው ነገር መች አለን?

እያደገ እና እየተያያዘ ከሚሄድ ነገር ይልቅ እየፈረሰና እንደ አዲስ
እየተመሠረተ የሚሄደው ነገራችን ይበዛል:: ስለ ኢትዮጵያ ታሪክ መሠረታዊ
በሆነው ነገር እንኳን የትናንት ወዲያው ትውልድ፣ የትናንቱ እና የዛሬው
ትውልድ ተመሳሳይ ዕውቀት እና ተግባቦት የለውም:: የተማርነው ነገር

ከመሠረቱ ፍጹም የተለያየ ነው:: አንዳንድ ጊዜ መሠረታዊ በሆኑ ነገሮች እንኳን ልጆቻችንን ማስጠናት የማንችልበት ደረጃ ላይ እንደርሳለን:: እነርሱ እውነት የሚሉት እና እኛ እውነት የምንለው ተለያይቷልና::

ከአኩስም ተሻግረን ሮሐ ስንገባ ርግፍ አድርገን የአኩስምን ነገር ትተን ነው:: ሮሐን ትተን ሸዋ ስንገባም የሮሐን ሥልጣኔ የጠላት ገንዘብ ይመስል ከነ ሁለመናው ትተን ነው:: ከሸዋ ተነሥተን ጎንደር ስንገባም እንዲሁ፣ ከጎንደር እንኮበር፣ ከእንኮበር አዲስ አበባ አንዱን አፍርሰን ሌላ ነው ስንገነባ የኖርነው:: ከኛ በፊት ለነበሩት ዕውቅና ሰጥተን ፣ በትናንቱ መሠረት ላይ ተመሥርተን፣ ቀጣይነት ያለው ሥልጣኔና ዕድገት እንዲኖረን መትጋታችንን እጠራጠራለሁ::

እስካሁን ድረስ በየዘመናቱ እና በየትውልዱ መካከል ኢትዮጵያውያንን በተሻለ መንገድ ያግባባ የሚመስለኝ የባንዲራ ጉዳይ ነው:: እርሱም ቢሆን «ከሞዓ አንበሳ» ዓርማ ወደ «ማጭድ እና መዶሻ» ከዚያም ወደ «አንጸባራቂዋ ኮከብ» የተሸጋገረ ምልክት ቢደረግለትም፣ «አረንጓዴ፣ ቢጫ፣ ቀይ» የሚለው ንብር ግን ሳይለወጥ ለረዥም ዘመን የመቆየት ዕድል አግኝቷል:: በዚህም የተነሣ በትውልድ መካከል የመግባቢያ ሰነድ ለመሆን በቅቷል::

የኢትዮጵያን ቀጣይነት የምናይበት፣ ለልጆቻችንስ የምናሳይበት ቦታው ፣ ሁኔታው የትና እንዴት ነው? የዚህስ ባለቤቱ ማን ነው? ከርእዮተ ዓለም ተጽዕኖ፣ ከአድሎአዊነት እና ከተለዋዋጭነት ነጻ ሆኖ የትናንቱን ከዛሬ ጋር፣ የዛሬውንም ከነገ ጋር ለማያያዝ የሚያስችለንን ሥዕል ጠብቆ የሚያቆየን፣ «የኢትዮጵያን ቀጣይነት» የሚያሳየን ማን ነው? የቱ ነው ማዕከላዊው ቦታ? የት ሄደን እንየው? የትስ ሄደን ለልጆቻችን እናሳየው?

ይህ ነው ቁልፉ ጥያቄ::

ዌስት ሚኒስትር፣ ሉንደን

አይከን መግደል

አሁን በነአስቶን ቪላ አገር ነው ያለሁት:: ይህቺ በዓለም የከበሩ ማዕድናት ገበያነቷ የታወቀችው በርሚንግሃም ከተማ ግርግር የሌለባት የተረጋጋች ከተማ ናት:: በርግጥ ከዓርብ ምሽት ጀምሮ አለማየት ነው:: በእንግሊዝ የታወቁ የማታ ክበቦች እና መጠጥ ቤቶች የሚገኙት በዚችው ከተማ ነውና ከመላዋ እንግሊዝ በነዚህ ቦታዎች የሳምንቱን መጨረሻ ለማሳለፍ የሚኀበኟት ብዙዎች ናቸው::

ያንን የከበሩ ማዕድናት ገበያ በእግሬ እየተዘዋወርኩ በመጎብኘት ላይ እያለሁ አንድ ፈረንጅ ከአጠገቤ ቆሞ ከየት ነህ? ሲል ጠየቀኝ:: እዚህ ሀገር መቼም በየሄዳችሁበት ቦታ የማያለቅቃችሁ ጥያቄ where are you from? የሚል ጥያቄ ነው:: እኔም ከኢትዮጵያ የመጣሁ መሆኔን ነገርኩት:: ከመጣሁ ምን ያህል ጊዜ እንደሆነኝ፣ እንግሊዝን እንዴት እንዳገኘኋት፣ መቼ እንደምመለስ እያከታተለ ጠየቀኝ:: እኔም አጠር አጠር ያለ መልስ ሰጠሁ::

በድንገትም «እኔ ኢትዮጵያ ውስጥ አራት ዓመት ሠርቻለሁ፤ ስለ ሀገራችሁም መጠነኛ ጥናት ለራሴ አድርጌያለሁ፤ የምትገርም፣ የምትደነቅ፣ገና ብዙ ያልተነካ እና ያልታወቀ ነገር ያላት ሀገር አለቻችሁ:: እናንተ ኢትዮጵያውያን ግን ታናድዱኛላችሁ» አለኝ::

እኔም እዚያ ሀገር በነበረ ጊዜ ምናልባት እንዳች ችግር ገጥሞት ለኛ ጥላቻ አድሮበት ይሆናል ብየ «እንዴት?» ስል ጠየቅኩት::

«ሀገራችሁን መግደል ትችሉበታላችሁ:: እኔ አንድ ሁልጊዜ ሳለበው የሚያብሳጨኝ ነገር አለ:: እንደ አንተ ሌሎችን ኢትዮጵያውያንን ሳገኝ ሳልነግራቸው አላልፍም:: ለምሳሌ ፀሔ ኃይለ ሥላሴን ውሰድ:: ለብዙ አፍሪካ ሀገር ነጻ መውጣት አስተዋጽዖ አድርገዋል:: በብዙ ጥቁር ሕዝቦችም ዘንድ እንደ አምላክ እስከ መቆጠር ደርሰዋል:: በጥቁሮች ታሪክ ውስጥ የርሳቸውን ያህል ቦታ ያገኘ የለም:: እናንተ ግን ገደላችኋቸው፡ ርግጥ ነው በሕዝባቸው ላይ ጥፋት አጥፍተው ይሆናል:: ተመልከት የኛን ነገሥታት፤ ብዙ ስሕተት ሠርተዋል:: ነገር ግን ጥቅማቸው ይበልጥብናል ብለን ተውናቸው:: ጥፋት ሳያጠፋ የኖረ ሥርዎ መንግሥት በዓለም ላይ የለም::

ነገር ግን ንጉሡን ከምትገድሏቸው ይልቅ ብታኖሯቸው ኖሮ እርሳቸውን ፍለጋ ወደ ኢትዮጵያ የሚመጡት ጥቁር ሕዝቦች ለእናንተ የቱሪስት ገቢ፣ ለሀገሪቱም መልካም አመለካከትን ያተርፉ ነበር:: የኢትዮጵያ ጉዳይ

የመላው ጥቁር ሕዝብ ጉዳይ እንዲሆን ታደርጉ ነበር:: እስቲ ዘወርወር በል::
አረንጓዴ ቢጫ ቀይ ባንዴራችሁን የት ነው የምታገኘው:: በጥቁር ሕዝቦች
ደረት፣ ጆሮ፣ ፀጉር፣ ልብስ ላይ:: እናንተ እትመኑበት:: አምላክነታቸውን
ማመንኮ የግድ አይጠበቅባችሁም:: ለሚያምኑት ሰዎች ተውላቸው:: የእናንተ
ሥራ ያንን ማጋነን ብቻ ነው::

«እኛ እንግሊዞች እርሳቸውን ብናገኛቸው ኖሮ፣ አምላክ ናቸው፣ የጥቁር
ሕዝብ አለኝታ ናቸው የሚለው አመለካከት ይበልጥ እንዲስፋፋ ገንዘብ ሁሉ
በከፈልን ነበር:: በየአጋጣሚው ሁሉ የሚዲያ ሽፋን እየሰጠን ባጋነንነው ነበር::
ከዚያ በኋላ ቤታቸው ይጎበኛል፣ ምስላቸው ይሸጣል፣ ቲሸርቱ ይመረታል፣
በዓላቸውን ለማክበር ዓለም እንዲሰበሰብ ይደረጋል:: ይህ ሁሉ ገቢ ነው:: ገቢ
ብቻም ሳይሆን የእንግሊዝን ጉዳይ እንግሊዛውያን ባልሆኑ ሰዎች ልብ ውስጥ
ማስቀመጥም ጭምር ነው::

ፊቱ ቀይ እየሆነ ይበልጥ ድምፁን ከፍ እያደረገው መጣ:: በአካባቢያችን
የቆሙት እና የሚያልፉት ቀና ብለው ያዩናል:: ጥቁር እና ነጭ ሲጨቃጨቅ
አይተው አያውቁም መሰለኝ:: አብረውኝ ያሉት ጓደኞቼም ግራ ተጋብተዋል::
እኔ ግን ሃሳቡ ስለሳበኝ እንዲቀጥል ገፋፋሁት::

«እንደኔ እምነት እነ ቦብ ማርሌ የራስ ተፈሪን እምነት ያስፋፉት አይ
ክን ፍለጋ ነው:: በትምህርት ቤታቸው የተማሯቸው፣ በሚዲያው የሚሰሟ
ቸው፣ ጀግና የሚባሉት፣ ታላቅ የሚባሉት ሁሉ ነጮች ናቸው:: ሕዝባቸውን
ለነጻነት፣ ለእኩልነት እና ለልዕልና ለመቀስቀስ አንድ አይከን አስፈለጋቸው::
ያን ጊዜ ነው ተፈሪን ያገኙት:: ሕዝብ አይከን ይፈልጋል:: እርአያ የሚያ
ደርገው፣ የሚናገርለት፣ ሃሳቡን ሲገልጥ የሚጠቅሰው፣ የሚዘፍንለት፣ መንገድ
የሚሰይምለት፣ በልቡ አንድ ቦታ የሚሰጠው ይፈልጋል:: ያንን ነው እነ ቦብ
የፈጠሩት:: እናንተ ገደላችሁባቸው::

«ሰሎሞን ደሴቶች ውስጥ የሚኖሩ ጥንታውያን ሕዝቦች አሉ:: የንግሥ
ታችንን ባል ከአምላክ የተላከ መልክተኛ ነው ብለው ያምናሉ:: የልደት በዓ
ሉን ያከብራሉ:: እንግሊዛውያኑ ምን እንዳደረጉ ታውቃለህ? ገንዘብ ከፍለው
የንጉሡ ሰባኛ የልደት ቀን ሲከበር ለንደን አመጧቸው:: ከንጉሡ ጋር አስተዋ
ወቋቸው:: ሀገራቸው ገብተውም ይህንኑ ነገር እንዲያስፋፉ አደረጓቸው::

«አይከኖቻችሁን በመስበር እና በማጥፋት የምታገኙት ጥቅም ነው አል
ታየኝ ያለው:: በእንግሊዝ እና በፈረንሳይ የባሕር ድንበር እጠገብ አጋታ
ክርስቲ የገዛችውና አንድ ሁለት መጻሕፍት የጻፈችበት ቤት አለ:: ካሉን የቱ
ሪስት መዳረሻዎች አንዱ ለመሆን በቅቷል:: ግቢውን ለማየት ትከፍላለህ፣

የጻፈችበትን ወንበር እና ጠረጴዛ ለማየት ደግሞ እንደ ገና ትከፍላለህ:: ወንበ
ርዋ፣ጠረጴዛዋ፣አልጋዋ፣ ምንጣፏ ወዘተ በየመልካቸው ተቀምጠው ይጎበኛሉ::

«እኔ ኢትዮጵያ ውስጥ በነበርኩ ጊዜ የአበበ ቢቂላን ታሪክ ለማወቅ
ጓጉቼ ምንም ነገር አጣሁ:: አበበ ቢቂላ እንግሊዛዊ ቢሆን ኖሮ ቤቱ፣ ወንበሩ፣
ይለማመድበት የነበረው ቦታ፣ መቃብሩ፣ ሜዳልያዎቹ፣ ፎቶግራፎቹ ወዘተ
በሥነ ሥርዓት ተቀምጠው እያስከፈልን ነበር የምናስጎበኘው:: አበበ ቢቂላኮ
በጥቁር ሕዝቦች ዘንድ ኦሎምፒክ ብርቅ በሆነበት ጊዜ ብቅ ብሎ እዲስ ምእ
ራፍ የከፈተ የጥቁር ሕዝቦች አይከን ነው:: ምኒሊክ በአድዋ የሠራውን ነው
አበበ በኦሎምፒክ የሠራው:: ሁለቱም ለጥቁር ሕዝቦች አይቻልም የተባሉትን
ነው ያደረጉት:: በመላዋ አፍሪካ፣ በመላው ካሪቢያን ስለ እርሱ አያስተዋወቅን
አያሌ ጎብኝዎችን ነበር የምንስብበት::

«አድዋ ሂድ፤ ያ የጥቁር ሕዝቦች የነጻነት ታሪክ መነሻ ቦታ ምንም ነገር
አታገኝበትም:: ልትጎበኘው የምትችል ነገር የለም:: ጦርነቱ የት ተደረገ? ማን
የት ቦታ ተዋጋ? ምን ዓይነት ትጥቅ ታጥቀው ነበር? ምን ይበሉ ነበር?
ምንም የምታየው ነገር አልነበረም:: እኛ ብናገኘው ኖሮ እናሳያችሁ ነበር::
ለመላው አፍሪካ ሕዝቦች በመንደር በመንደር አክፋፍለን ሁሉም አድዋ ቤቱ
እንዲሆን እናደርገው ነበር:: እያንዳንዱን ቦታ እንደየታሪኩ አዘጋጅተን፣ ፊል
ሙን፣ ፎቶውን፣ ምስሉን፣ ልብሱን፣ ደርድረን የሚሊዮን ሰዎች መዳረሻ ነበር
የምናደርገው:: አድዋ እኮ ሲነገርለት ውሎ ሊነገርለት ሊያድር የሚገባ
ታሪካዊ አይከናችሁ ነው::

«ቢቢሲ ትከታተላለህ?» አለኝ «አዎ»

«ዊኒስተን ቸርችልን እንዴት እንደሚሰብኩት ታያቸዋለህ:: ይህንን
ሰሞን እንኳን ከኢኮኖሚው መውደቅ ጋር በተያያዘ በችግር ጊዜ የመራን
ጀግና እያሉ ሲያሞካሹት ነበር:: እናንተ ግን አያሌ የተጨቆኑ ሕዝቦች የሚኮ
ሩበትን ምኒሊክን ክፉ ክፉውን ማውራት ይቀናችኋል::

«ተመልከት እንግሊዛውያን ስለ ዴቪድ ቤካም ለምን ደጋግመው የሚያ
ወሩ ይመስሉሃል? እንደኔ ግምት እነ ክርስቲያን ሮናልዶ ከዴቪድ ቤካም
የሚበልጡበት ነገር አላቸው:: ነገር ግን ቤካም እንግሊዛዊ ነው:: አይከን ነው::
በሩቅ ምሥራቅ ገበያዎች ውስጥ እንግሊዝ በቤካም ምክንያት የምታገኘውን
ስም እና ገበያ በሌላ ነገር አታገኘውም:: ስለዚህም ስለ ቤካም ደጋግሞ ደጋ
ግሞ መነገር አለበት:: እናንተ ቀነኒሳን ለሸልማታችሁ ቀን እንኳን እንደረሳ
ችሁት ስሰማ ማመን ነው ያቃተኝ:: እንዴት ነው አይከን መግደል የምትች
ሉበት?

«አሁን ኃይሌ ገብረ ሥላሴን የመሰለ ተአምረኛ አትሌት አላችሁ:: ግን ስለ ኃይሌ ገብረ ሥላሴ ማወቅ የሚፈልግ ሰው የት ነው መረጃ የሚያገኘው? የሚነበኝ ነገር አላችሁ? ፌዴሬሽናችሁ አንድ እንኳን ሙዝየም እንደሌለው አይቻለሁ:: ለምን?

«ይቅርታ ብዙ ጨቀጨቅኩህ መሰለኝ:: በጣም ለለምናደድባችሁ ነው:: ሀገራችሁም እያስሁ እንዲሁ ነበር አብረውኝ ከሚሠሩት ጋር የምጨቃጨቀው:: ቀስል እድርገህ ውሰድልኝ:: ሃሳቤን ስመግለጽ ያህል ብቻ እንጂ ለመተቸት የተናገርኩት አይደለም::»

እውነትም ለለ ሀገራችን የተሻለ ግንዛቤ እንዳለው ተረድቻለሁ:: በዚህ መንገድ የማላለባቸውን ነገሮች ገልብጦ ስማስብ በመቻሉም ገርሞኛል:: ስራችንም ስዓት መቆማችን የታወቀኝ ሲጨርስ ነው:: እርሱ ቢጨርስም ጎሊናዬ ግን አልጨረሰም ነበር:: ከሡነዘራቸው ነገሮች የምስማማበትም የማልስማማበትም ነገር አለ:: ነገር ግን «አይከናችሁን መግደል ታውቁበታላችሁ» ያለው ነገር ያብለሰስሰኝ ጀመር:: እውነት እንደዚያ ነን እንዴ?

በርሚንግሃም፣ እንግሊዝ

የመቅደላው ጌታ

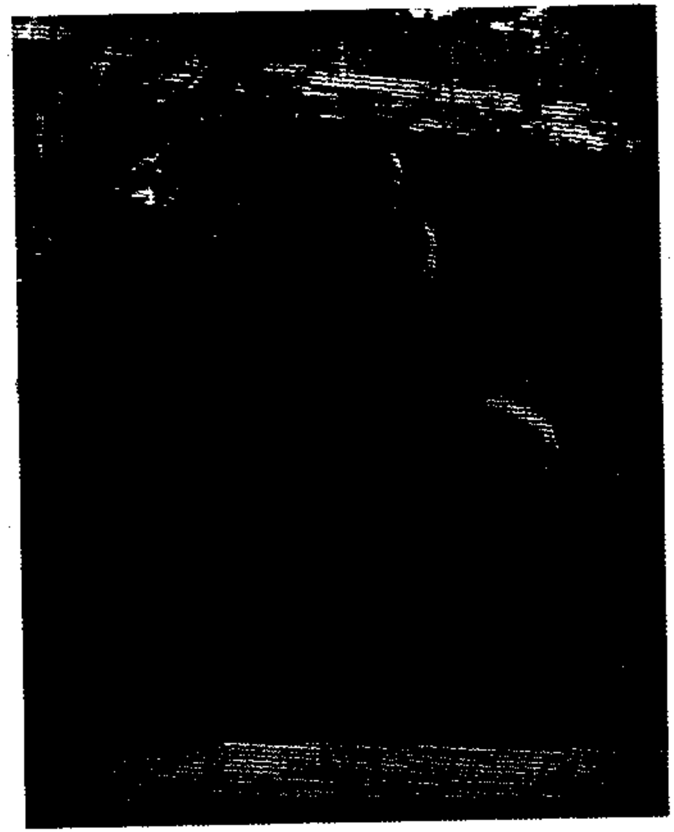

ለንደን ከተማ ለጀኔራል ናፒየሪ የቆመው ሐውልት

እነሆ በዊንድዘር ቤተ መንግሥት እንገኛለን:: ይህ ቤተ መንግሥት በዓለም ላይ በስፋቱ ተወዳዳሪ ያልተገኘለት አገልግሎት ሰጭ ቤተ መንግሥት ነው:: «ዊልያም ወራሪው» እየታባለ በሚጠራው የእንግሊዝ ንጉሥ/እኤአ

«አሁን ኃይሌ ገብረ ሥላሴን የመሰለ ተአምረኛ አትሌት አላችሁ:: ግን ስለ ኃይሌ ገብረ ሥላሴ ማወቅ የሚፈልግ ሰው የት ነው መረጃ የሚያገኘው? የሚኀበኝ ነገር አላችሁ? ፌዴሬሽናችሁ አንድ እንኳን ሙዝየም እንደሌለው አይቻለሁ:: ለምን?

«ይቅርታ ብዙ ጨቀጨቅኩህ መሰለኝ:: በጣም ስለምናደድባችሁ ነው:: ሀገራችሁም እያለሁ እንዲሁ ነበር አብረውኝ ከሚሠሩት ጋር የምጨቃጨቀው:: ቀለል አድርገህ ውሰድልኝ:: ሃሳቤን ለመግለጽ ያህል ብቻ እንጂ ለመተቸት የተናገርኩት አይደለም::»

እውነትም ስለ ሀገራችን የተሻለ ግንዛቤ እንዳለው ተረድቻለሁ:: በዚህ መንገድ የማላስባቸውን ነገሮች ገልብጦ ለማሰብ በመቻሉም ገርሞኛል:: ለረዥም ሰዓት መቆማችን የታወቀኝ ሲጨርስ ነው:: እርሱ ቢጨርስም ኀሊናዬ ግን አልጨረሰም ነበር:: ከሠነዘራቸው ነገሮች የምስማማበትም የማልስማማበትም ነገር አለ:: ነገር ግን «አይከናችሁን መግደል ታውቁበታላችሁ» ያለው ነገር ያብሰለስለኝ ጀመር:: እውነት እንደዚያ ነን እንዴ?

በርሚንግሃም፣ እንግሊዝ

የመቅደላው ጌታ

ለንደን ከተማ ለጀኔራል ናፒየሪ የቆመው ሐውልት

እነሆ በዊንድዘር ቤተ መንግሥት እንገኛለን:: ይህ ቤተ መንግሥት በዓለም ላይ በስፋቱ ተወዳዳሪ ያልተገኘለት አገልግሎት ሰጭ ቤተ መንግሥት ነው:: «ዊልያም ወራሪው» እየታባለ በሚጠራው የእንግሊዝ ንጉሥ/እኤአ

1066 - 1087/ የተገነባው ይህ ቤተ መንግሥት 10.5 ሄክታር ሰፋት አለው:: በውስጡ 951 ክፍሎች ሲኖሩት ከእነዚህም ውስጥ 225ቱ የመኝታ ክፍሎች ናቸው:: ቤተ መንግሥቱ ለእንግሊዟ ንግሥት ኤልሳቤጥ በዓመት ሁለት ጊዜ /በሰሞነ ትንሣኤ እና በሰኔ ወር/ ለማረፊያነት ያገለግላል::

ወደዚህ ቤተ መንግሥት የሄድኩት ልቅሶ ልደርስ ነው:: በሃገራችን ባሕል አንድ ሰው በሞተበት ጊዜ ተገኝቶ ያልቀበረና ልቅሶ ያልደረሰ ሰው ዘግይቶ ሲመጣ ወደ መቃብር ሄዶ የሟችን መቃብር አይቶ እርሙን ያወጣል:: እኔም ወደዚህ ቤተ መንግሥት የሄድኩት በቤተ መንግሥቱ ግቢ ውስጥ በሚገኘው የቅዱስ ጊዮርጊስ ቤተ ክርስቲያን የሚገኘውን የልዑል ዓለማየሁ ቴዎድሮስን መቃብር ለማየት ነበር::

በመቅደላ ጦርነት ጊዜ በጄኔራል ናፒየሪ አማካኝነት ከእናቱ ጋር ወደ እንግሊዝ ተጓዘ:: መንገድ ላይ እናቱ ዐርፋ ብቸኛ የሆነው ዓለማየሁ የንግሥት ቪክቶርያ ክብካቤ ሳይለየው በእንግሊዝ የንጉሣውያን ቤተሰቦች ዘንድ አደገ:: ነገር ግን እንደ ሀገሩ እንደ ሕዝቡ የሚሆንለት አላገኘም:: በ18 ዓመት ለድሜው ታምሞ ሞተ:: በሀገሩ ቢሆን ኖሮ ሙሾ ወርዶለት፣ ፍትሐት ደርሶለት፣ የውሎ ልቅሶ ተዘጋጅቶለት፣ ግጥም እና ዜማው እየወረደ ነበር የሚቀበረው:: ይህንን ክብር በባዕድ ሀገር ያግኘው አያግኘው አላወቅኩም::

ትኬት ለመቁረጥ ወደ እንግዳ መቀበያው ስንገባ ረዥም ሰልፍ ነበር:: እንዳይሰለቸን ስለ ቤተ መንግሥቱ የሚያብራራ የምናነበው ብሮሸር ሰጡን:: የምንጎበኘው የዐፄ ፋሲልን ቤተ መንግሥት አይደለምና:: መቼም እንግሊዞች ቱሪስትን በመሳብ፣ በመከባከብ እና በሥርዓቱ በማስጎብኘት የሚመሰገን ባሕል አላቸው:: በዓመት ከ12 ቢሊዮን ፓውንድ በላይ እንደሚያገኙበት መረጃዎች ያመለክታሉ::

እዚያ ቦታ ቆሜ የፋሲልን ቤተ መንግሥት የጎበኘሁበትን ጊዜ አስብኩት:: አልፎ አልፎ ከተጻፈው ነገር በቀር በሥዕል፣ በቅርጽ፣ በዓይነት፣ በጽሑፍ፣ በቪዲዮ ታሪኩን ለመግለጥ የተደረገ ጥረት አልነበረም:: ሌላው ቀርቶ የቤተ መንግሥቱን ታሪክ አስጎብኝዎቹ ደስ እንዳላቸው ይተርኩታል እንጂ ከነካርታው የተዘጋጀ መጽሐፍ እንኳን አላገኘሁም ነበር:: «እዚህ ቦታ ይተኙበት ነበር» ብሎ ከመግለጥ ባለፈ በዚያ ዘመን የነበረውን አልጋ አፈላ ልጎ ወይንም አስመስሎ ሠርቶ ለማሳየት አይሞከርም::

ዊንድዘር ቤተ መንግሥትን ስትጎበኙ ግን ያን ጊዜ የነበረው ሳሎን፣ አልጋ፣ ማዕድ ቤት ከነቁሳቁሱ ትጎበኙታላችሁ፤ ዶሮዎች እና በጎች እንዴት

ይታረዱ እንደነበር በላስቲክ በተሠራ ቅርጽ ታዩታላችሁ:: ይጠቀሙበት የነበረው መሣርያ፣ ቢላዋው፣ ስሐኑ አልቀራቸውም:: ታድያ እነ ዐፄ ፋሲል ቢያንስ ሞሰብ አልነበራቸውም፣ ይቀመጡበት የነበረውን ወንበር፣ ይጫወቱበት የነበረውን ገበጣ፣ ድስቱን እና መከተፊያውን፤ የዘመኑ ሰዎች ይጠቀሙበት የነበረውን መሣርያ፣ ልብሳቸውን እና ምንጣፋቸውን በየገዳማቱ ከሚገኙት ቅሪቶች ገልብጠ በመሥራት ማሳየት አቅቶን ነው?

በጥንታዊው የአሳሳል ዘይቤ የጥንቱን ሁኔታ ስለን በየግድግዳው ብናስቀምጠው፤ ፎቶ እንሥተን ለቱሪስቱ ብንሸጠው፣ ፖስት ካርድ ብናደርገው ሀገር ለለሚያሳድግ ከመጀመርያው መታሰብ የለበትም፤

የሃያኛዋን ክፍለ ዘመን ኢትዮጵያ የሚያሳየው የአዲስ አበባው ቤተ መንግሥትስ ቢጎበኝ ምን ይለዋል? ነፍሳቸውን ይማርና የቤተ መንግሥቱ ኃላፊ የነበሩት ብርጋድዬር ጄኔራል ፍሬ ሰንበት ዓምዴ አያሌ ቅርሶችን አሰባሰበዋል::

የዊንድዘርን ቤተ መንግሥት በየክፍሎቹ አያየን፣ በኛም ለንፍና እየተናደድን ወደ ቅዱስ ጊዮርጊስ ቤተ ክርስቲያን ገባን:: ከመግቢያው በር አጠገብ የቤተ መንግሥት አስጎብኝዎችን ልብስ የለበሱ በለድሜ ጠና ያሉ ሰው አገኘን:: ጠጋ አልንና «የዓለማየሁ ቴዎድሮስን መቃብር ለማየት ነበር» አልናቸው:: «ኢትዮጵያውያን ናችሁ?» ሲሉ ጠየቁን:: እኛም በአዎንታ ራሳችንን ነቀነቅን:: «ብዙ ጊዜ ነጮች እና ኢትዮጵያውያን ያልሆኑ ጥቁሮች ናቸው የሚጠይቁን» ሲሉ በመገረም ተናገሩ:: ከዚያም እየመሩ ይዘውን ሄዱ:: በበሩ ገብታችሁ ወደ ግራ ትታጠፉና ግድግዳውን ጨርሳችሁ ወደ ቀኝ ልትዞሩ ስትሉ ማዕዘኑ ላይ የዓለማየሁን መቃብር ታገኙታላችሁ::

ከላይ የመዖር መስቀል፣ ዝቅ ብሎ ደግሞ የአንበሳ ሥዕል ይታያል:: ከአንበሳው ሥር በእንግሊዝኛ Near this spot lies buried Alema yehu /ከዚህ ቦታ አጠገብ ዓለማየሁ ተቀብሯል/ ይልና መልሶ በአማርኛ «ዓለማየሁ ቴዎድሮስ» ይላል:: ቀጥሎም The Son of Theodor king of Abyssinia, Born 23 April 1861 Died 14 Nov. 1879. This tablet is placed here to his memory by Queen Victoria. /የአቢሲኒያ ንጉሥ የቴዎድሮስ ልጅ፤ አፕሪል 23 1861 ተወለደ፣ ኖቬምበር 14 ቀን 1879 ዐረፈ:: ይህ ጽሑፍ ለእርሱ መታሰቢያ ይሆን ዘንድ በንግሥት ቪክቶርያ ተቀመጠለት/ ይላል:: በመጨረሻም ልብን የሚነካ ጥቅስ ሠፍሯል I was stranger and ye took me in. ከጥቅሱ ሥርም የቅዱስ ጊዮርጊስ ሥዕል ይገኛል::

ዝም ብዬ ፈዝገፎ አየው ነበር። በማያውቀው ሀገር፣ እባቱ እና እናቱ ሞተውበት፣ በልጅነት እድሜው እንዴት ይሆን ያሳለፈው? ምን ይሆን የተሰማው? እርሱ ትናንት ያለ ፍላጎቱ ወደ መጣባት ሀገር ዛሬ የርሱ ወገኖች በፍላጎታቸው በረሃ እና ባሕር እያቋረጡ እንደሚመጡ ያውቅ ይሆን?

እነዚህ ሁሉ በኅሊናዬ ሲያልፉ አስጎብኛችን «የእርሱ እባት ከጦርነቱ በፊት ራሳቸውን መግደላቸውን ዐውቃለሁ፣ የት ነው የተቀበሩት?» እሉና ጠየቁኝ። «መቅደላ በሚባል ተራራ ላይ ነው» እልኩና መለስኩላቸው። «ምናልባት እዚያ ቢሆን ኖሮ በሀገሩ ባሕል የተሻለ ክብር ያገኝ ይሆናል» እሉና እንድ አስደንጋጭ ጥያቄ አመጡብኝ «እንዴት ነው መቅደላ? መቼም መቃብሩን በሚገባ እንደያዛችሁት ተስፋ እደርጋለሁ፣ እዚህ ድረስ ዓለማየሁን ለማየት ከመጣችሁ እዚያ ያለውንማ በጣም ታከብሩታላችሁ ማለት ነው። እዚህ የሚመጡ እንዳንድ ጎብኝዎች ይጠይቁናል፤ እስኪ ስለ መቅደላ ንገሩኝ?»

ነገር መጣ።

ምን ብዬ ልንገራቸው። መቅደላ የቱሪስት መዳረሻ እይደለም ልበላቸው? የልጃቸው መቃብር በባዕድ ሀገር ያገኘውን ክብር እባቱ በሀገሩ እላገኘውም ልበላቸው? መቅደላ ላይ ሙዝየም የለም፣ የሚጎበኝ ነገር የለንም፣ የእባቱም መቃብር እንደ እንግዳ መቃብር ያለ ነው ልበላቸው? ሴፓስቶፖል የመቅደላ አፈር ተሸክመው እንጂ በሥነ ሥርዓት አልተቀመጠም ልበላቸው? ዓለማየሁንስ መቃብሩን ሰው ይጎበኘዋል መቅደላ የእባቱ መቃብር ግን ተረስቷል ልበላቸው? በቴዎድሮስ መቃብር ላይ የተጻፈ ታሪክ፣ የተሠራ ሙዝየም፣ የተሰበሰበ ቅርስ የለም ልበላቸው? ጦርነት ካልመጣብን ቴዎድሮስ ትዝ አይለንም ልበላቸው? ራሳቸውን በጀግንነት መሠዋታቸውን እንጂ ሀገር ለማሳደግ፣ ቴክኖሎጂን ለመጠቀም፣ ራስን ለመቻል፣ ከጥገኛነት ለመውጣት፣ ሀገርን ለማደራጀት የሠሩት ሥራ ትዝ ብሎን እያውቅም ልበላቸው? ከልማታቸውም ከጥፋቸውም ገና ትምህርት እልወሰድንም ልበላቸው? አዲሱ ትውልድ ከእርሳቸው የወረሰው ቁንዳላቸውን ብቻ ነው ልበላቸው?

ቴዎድሮስ የተዋጉት ከእንግሊዞች ጋር ነው። የተዋጓቸው እንግሊዞች ልጃቸውን በሥርዓት ይዘው፣ሲሞት በሥርዓት ቀበሩት፣ንግሥት ቪክቶርያም

መታሰቢያ እደረገችለት፤ ሀዬ ቴዎድሮስ የሞቱላት፣ የተዋጉላት፣ ኢትዮጵያ ግን ረስታቸዋለች ልበላቸው? መልሱን እልነገርኳቸውም፤ ዝም እልኳቸው።

«በል ከዚህ እንደወጣህ ወደ ኩዊንስ ጌት እና ኬሲንግተን ጎዳና ሂድና ከንጉሣችሁ ጋር የተዋጋውን ሰው ታገኘዋለህ» እሉኝ። እንዳሉኝም ከኢንተርኔት ላይ እድራሻውን እውጥተን ወደዚያው በረርን።

ቦታው ላይ ስንደርስ በፈረስ ላይ እንደሚጋልብ ሆኖ የታነፀ ሐውልት እገኘን። ከሐውልቱ ሥር የተጻፈውን ጽሑፍ ለማየት ዝቅ ስል በእንግሊዝኛ «ጀኔራል ናፒዬሪ፣ የመቅደላው ጌታ Lord of Magdala» ይላል። ይህ መዓርግ የናፒየሪ የልጅ ልጆች ሁሉ የሚጠሩበት መዓርግ ሆኗል። ልቤ በኀዘን ተመታ። «የመቅደላው ጌታ» መቅደላ ላይ ተኝቷል። መቅደላን የመረጣት፣ ያከበራት እና ታሪክ የሠራባት የመቅደላው ጌታ እንደ ተራ ሰው መቅደላ ላይ ተኝቷል። እንግሊዞች ግን ሌላ የመቅደላ ጌታ ሰይመው እርሱንም አክብረው፤ ለልጅ ልጆቹም መጠርያውን ሰጥተው ሐውልቱን መሐል ለንደን ላይ እቁመውለታል። እዲስ እበባ ግን የመቅደላው ጌታ ሐውልቱ የላትም።

ቆጣሪው ዘለለ

እነሆ ከኒውካስል ተነሥቼ ወደ ማንቸስተር በማምራት ላይ ነኝ:: ኒውካስልን ብዙ የሀገሬ ስፖርት አፍቃሪዎች በታወቀው የእግር ኳስ ክለብ በኒውካስትል ዩናይትድ አማካኝነት ያውቋታል:: ፈጣኑ የእንግሊዝ ባቡር በኒውካስትል ገጠራማ ሜዳ ላይ ይከንፋል:: የኢትዮ - ጅቡቲ ምድር ባቡር የዚህ ዕድል መቼ ይሆን የሚደርሰው? እያልኩ ነበር የምጓዘው:: እንደ ሰላሌ ሜዳ በተዘረጋው መስክ ላይ ከብቶች፣ በጎች እና ፈረሶች ተሠማርተው ይግጣሉ:: በጎቹ ከማጠራቸው መጎጠራቸው ሊያስደንቀኝ፣ እየገባ ያለውን የአውሮፓ ብርድ እንዲቋቋሙት ነው መሰል ፈረሶቹ ልብስ ለብሰው ሲግጡ ማየቴ ደግሞ ይበልጥ አስገረመኝ::

ከምሽቱ ሦስት ሰዓት ላይ ማንቼስተር ደርሰን ወደ ቦልተን በማምራት አዳራችንን እዚያ አደረግን:: ቦልተን በማንቸስተር ግዛት የምትገኝ ከተማ ስትሆን በታክሲ የ45 ደቂቃ መንገድ ናት:: ይህች ከተማ «ቦልተን ወንደረርስ» በተሰኘው ክለብዋ በኢትዮጵያውያን ዘንድ ትታወቃለች::

አዳራችንን በቦልተን አድርገን ገና በጠዋቱ የማንቸስተር ዩናይትድን ስታዲዮም ለመጎብኘት ወደ ኦልድትራፎርድ ገሠገሥን:: ወደ ልዕልት ዳያና ሀገር ወደ ዌልስ ከማምራቴ በፊት ይህንን ስታዲዮም መጎብኘት ፈልጌያለሁ:: ባለፈው ዓርብ ከሰዓት በኋላ ዐሥር ሰዓት ተኩል ላይ እኔ ማንቸስተር ከተማ ስገባ የጉብኝት ሰዓቱ አብቅቶ ተዘግቶ ነበር ያገኘሁት:: መቼም እንግሊዝ ውስጥ ከታሪካዊ ቦታዎቿ ሌላ እንደ አኩስም እና ላሊበላ የመጣ ሁሉ የሚጎበኛቸው ስታዲዮሞቿን ነው::

የዓለም ሀብታሞች እና ታዋቂ ሰዎች የግብይት ምርጫ በሆነው በኦልድትራፎርድ የገበያ አዳራሽ በኩል አድርገን ወደ ማንቸስተር ስታዲዮም ስናመራ አንድ ነገር ቀልቤን ሳበው:: ነጠላ ጫማ ተጫምቶ፣ ያልተቆለፈ ሸሚዝ ለብሶ እና ፀጉሩን አንጨብርሮ ፈጠን ፈጠን እያለ የሚራመድ በመልክ ኢትዮጵያዊ የሚመስል ሰው በመንገዱ ማዶ ታየኝ:: ለአፍታ ቆም ብዬ አስተዋልኩትና አጠገቤ የነበሩ ጓደኞቼን «በስላም ነው በማንቼስተር ብርድ እንዲህ ለብሶ የሚሄደው?» አልኳ ቸው:: አጠገቤ ያለው ልጅ «ቆጣሪው ዘልሎ ነው» አለኝ:: ግርሞኝ አፍ ጥጩ አየሁት:: «ትንሽ ነካ ያደርገዋል ማለቴ ነው:: እዚህ እንደዚያ ነው የሚባለው» አለኝ:: «ምን ሆኖ ነው እንደዚህ የሆነው?»

ስል በኀዘን ጠየቅኩት:: «ወረቀት ከልክለውት» አለና ሌላው መለሰልኝ:: «እና ቢከለ ክሉት ለምን ሀገሩ አይመለስም?» አልኩ ሊያቀብጠኝ»

«እንዴ 'የተነሣ ሰልክ መሰሎ' እንዴት ይመለሳል» አለኝ:: 'የተነሣ ሰልክ' ደግሞ ምን ይሆን የሚመስለው? አልኩ በልቤ::

«ያንን ሁሉ የሱዳን እና የሊቢያ በረሃ አቋርጦ መጥቶ ማን በቀላሉ ይመለሳል ብለህ ነው» ሲል ሌላው አብራርቶ መለሰልኝ:: «ብዙ ነገር ተሰፍ አድርገህ ወይ ያለህን ሸጠህ ያለበለዚያም ተበድረህ ነው ወደ ሱዳን የምትገባው:: ከዚያ በረሃ ለበረሃ ተንከራትተህ የሞተው ሞቶ የተረፈው ሊቢያ ይገባል:: እዚያም ቢሆን ከእሥር ቤት እና ከረሃብ ሞት ተርፈህ ትሪፖሊ ትገባለህ:: ያለችህን ገንዘብ ትከፍልና በዐሣ ማስገሪያ ጀልባ የሜዲትራንያን ባሕር አቋርጠህ ወደ ማልታ ደሴት ትመጣለህ:: ጀልባው ለሁለት ለሦስት ሰው የተሠራ ቢሆንም ሃያ እና ሠላሳ ሆነህ ትጫናለህ:: መካከል ላይ ሞተሩ ግሎ ከፈነዳ አለቀልህ፤ ከተረፍክ ደግሞ ጣልያን ትገባለህ:: ከጣልያን በስዊዘርላንድ አድርገህ በባቡር እየተሽሎከሎክህ ፈረንሳይ ትደርሳለህ:: ፈረንሳይ ላይ ወደ እንግሊዝ የሚሄድ የዕቃ መጫኛ መኪና ፈልገህ ገንዘብ ከፍለህ ሾፌሩ ሳያውቅ ትገባለህ:: ያስገባህ ሰውዬ ባወጣ ያውጣህ ብሎ ከኋላ ይዘጋብሃል:: ምናልባት ያጋ ጠመህ የሥጋ መጫኛ ፍሪጅ ከሆነ እዚያው ደርቀህ ትሞታለህ:: ስንቱ እንግሊዝ ሲደርስ ደርቆ ይገኛል መሰለህ:: ሌላ ዕቃ ከሆነ ሰላም ትገባለህ:: ከዚያ መኪናው ሲቆም ወርደህ እጅ ትሰጣለህ:: ይህንን ሁሉ ተንገላተህ፣ እዚህ እንግሊዝ ኬዝህን አልቀበልም ሲሉህ ቆጣሪ ትዘላለህ»

«ያውምኮ እንግሊዝ ከገባህ አለና ሌላኛው ቀጠለ:: «የገባህበት መኪና ወደ እንግሊዝ ላይመጣ ይችላል:: የሚልኩህ ሰዎች ገንዘብ ብቻ ስለሚፈልጉ ያገኙት መኪና ውስጥ ይከቱሃል:: ያ መኪና ወይ ሆላንድ ወይም ስዊዲን ሊወስድህ ይችላል:: እንግዲህ ልፋትህ ሁሉ ከንቱ ሆኖ ትታሠራለህ ማለት ነው» አለና የባሰውን ነገር አመጣው:: ወደ ኦልድትራፎርድ የማንቼስተር ዩናይትድ ስታዲዮም ደርሰን ለመግባት ወረፋ ይዘናል:: በየአሥር ደቂቃው ነው አንድ ቡድን ለጉብኝት የሚገባው::

«አንዱ እንዴት እንደመጣ ታውቃለህ» አለኝ መጀመርያ ስለ ቆጣሪ መዝለል የነገረኝ ልጅ:: «እዚህ ፈረንሳይ ስደተኛው ሁሉ ወደ እንግሊዝ ለመግባት የሚሰበሰብበት ወደብ አለች:: እዚያ ወደ እንግሊዝ የሚገባ የጭነት

መኪና ያገኝና ከመኪናው ሥር ራሱን በቀበቶ አሥሮ ብረቱ ላይ ይጋደማል።
መጀመርያ መኪናው በመርከብ ተጭኖ ባሕሩን ይሻገርና መሬት ሲደርስ መን
ዳት ይጀምራል። በመሐል ልጁ እግሩን ይደክመውና ከብረቱ ያወርደዋል። ያ
መኪና በፍጥነት ሲጓዝ መንገዱ ጫማውን ፍቆ ይጨርስውና እግሩን መፋቅ
ይጀምራል። ከጭነት መኪናው ኋላ የቤት መኪና ይነዳ የነበረ አንድ ሾፌር
ያየውና ለፖሊስ ይደውላል። ያ የጭነት መኪና በፖሊስ ተከብቦ ቆሞ ሲፈተሽ
ልጁ ከሥር በቀበቶ ታሥሮ ተገኘ።»

«እንደዚህ ሕይወትን ያህል ነገር ለአደጋ አጋልጦ የሚያስጥ ምን ነገር
መጣ?» አልኩኝ ተገርሜ።

«ሴትዮዋን ፍለጋ ነዋ» አለኝ። «ምንድን ናት ሴትዮዋ?» ስል ጠየቅኩት
«ፓውንዱ ላይ ያለችው ሴትዮ ናታ፣እርሷ አልያዝ ብላን ነውኮ እንዲህ
መከራ የምናየው። እስከዚሁን ድረስ ሃምሳ ብር እና መቶ ብር አይቼ አላው
ቅም። መኖሩንም አላውቅም» ሁሉም ሳቁ።

«በዚህ ዓይነትኮ ብዙ ወገኖችን የአእምሮ ሕሙም ሆኗል ማለት ነው?
አልኳቸው።

«እዚህ ሀገር ስትመጣ መጀመርያ ፈገግ ብለው እያሳሳቁ ነው የሚቀ
በሉህ። ቤት ይሰጡህና ደቻሳ ይመድቡልሃል»

«ደግሞ ደቻሳ ምንድን ነው?»

«ይሄ በየሳምንቱ የሚሰጡን ሠላሳ አምስት ፓውንድ ነዋ»

«እሺ»

«እርሱን እየበላህ ችግር የለም ብለህ ስትዝናና አብረውህ ለመጡት የመ
ኖርያ ፈቃድ ይሰጡና አንተን ይከለክሉሃል፤ ምግቡንም የቤት ኪራዩንም
ደቻሳውንም ያቋርጡብሃል። ያን ጊዜ ቆጣሪ መልቀቅ ትጀምራለህ። በተለይ
በበረሃ ከመጣህ አመጣጥህ ትዝ ባለህ ቁጥር ትለቅ ትለቅና ያው ቆጣሪ ትዘ
ላለህ ማለት ነው።

«ያለበለዚያ ደግሞ እዚህ ሀገር ደርስህ ጥገኝነት ልትጠይቅ ስትል ስው
ጥሩ የመከረህ መስሎት እዚህ ሀገር የአእምሮ በሽተኛ ከሆንክ ቶሎ አሳይለም
ስለምታገኝ የአእምሮ ሕመምተኛ ነኝ በላቸው ብሎ ይመክርሃል። አንተም
እውነት መስሎህ አሳይለም ኬዝ ስትሞላ የአእምሮ በሽተኛ ነኝ ትላለህ።
ሰውም ትንሽ አክት አድርግ ስለሚልህ እንደ አእምሮ ሕመምተኛ ለመሆን
ስትሞክር ወደ ሆስፒታል ይልኩሃል። እዚያም ትንሽ ይመረምሩህና መርፌ
ይወጉሃል። ከዚያ በኋላ ሳታስበው ማበድ ትጀምራለህ ማለት ነው»

ለንደን እያለሁ የሰማሁት ታሪክ ትዝ አለኝ «ልጁ እዚህ ሀገር መጥቶ
አሳይለም ይጠይቃል። ያው እንደተለመደው «ኬዝ» አጥንቶ። እዚህ ሀገር
«ኬዝ» ይሠራል፣«ኬዝ» ይጠናል። «የሚያበላው ኬዝ» ምንድን ነው ተብሎ፤
ኬዝ ሠሪ ጋ ተከፍሎ፣ ኬዝ ተጠንቶ ነው አሳይለም የሚገኘው።

ይህ ወገናችንም እንዲሁ ኬዝ አሠርቶ ኬዝ አጥንቶ አሳይለም ጠየቀ።
የቆየው ስደተኛ «ሰድሜህን ቀንስ፣ ጭንቀት አለብኝ በላቸው» እያለ ምክር
ይወረውራል። ይህንን ካደረጉ የተሻለ ማኅበራዊ ዳረጎት ይገኛል ተብሎ ይታ
መናል። ታድያ ይህ ወገናችንም የሀገሩን ልጆች ምክር ሰምቶ «ጭንቀት አለ
ብኝ፣ አእምሮዬን ነካ ያደርገኛል» ይላቸዋል። እንግሊዞች ምን ሞኞች ናቸው
ወደ አእምሮ ሕክምና ይልኩታል።

እነዚያ መካሪዎቹ «እረፍ ልብስ ለብሰህ እረፍ መስለህ አትሂድ። እንደ
ዕብድ ትንሽ ወፈፌ መስለህ ሂድ» ይሉታል። አለባበሱ፣ ንግግሩ፣ ነገረ
ሥራው በሙሉ ወፈፌ መስሎ ይቀርባል። ሰዎቹም ይህማ እየጀማመረው ነው
ብለው ሆስፒታል አስተኝተው ይሄው መድኃኒት እየሰጡት ነው። ጤነኛ ሆኖ
የአእምሮ ሕሙማንን መድኃኒት እየወሰደ ከዚህ በኋላ ምን ጤና ይኖረዋል።

«በዚህ ብቻ እይደለምኮ ቆጣሪ የሚዘሉት» አለ ደግሞ ሌላው። «እንዳ
ጓዱ እዚህ ሀገር ሲገባ በአንደር ኤጅ /ከአሥራ ስምንት ዓመት በታች/ ኬዝ
ሠርቶ ይሰጣል። እርሱኮ የሠላሳ ዓመት ጎረምሳ ይሆናል። ታድያ አሥራ
አራት አስራ አምስት ዓመቴ ነው ብለህ ኬዝ ትሠራለህ። ይቀበሉህና ለአሳዳጊ
ይሰጡሃል። እንደ ልጆች መጨዋቻ ይቀርብልሃል። የልጆች መዝሙር ያስጠ
ኑሃል። ጌም ይሰጥሃል። ዥዋዥዌ ትጫወታለህ፤ የፈረንጅ ጭቃ ይሰጡሃል።
ሞግዚትህ ትቆጣጠርሃለች። አንተ እዚያ ሀገር ቤት ስንት ነገር ለምደህ እዚህ
ሕፃን ሁን ሲሉህ አእምሮህ መቀበል ያቅተውና ቆጣሪ ትዘላለህ።»

ይቺ ናት ጨዋታ
«ኧረ ልጆች ልጆች እንጫወት በጣም
ከእንግዲህ ልጅነት ተመልሶ አይመጣም»
የተባለው የድሮ መዝሙር በእንግሊዝ ሀገር «ዲስፕሩቭ» ሆኗል ማለት
ነው። አበሻ እዚህ ሁለት ጊዜ ልጅ ሆኖ ልጅነትን መልሶ ካመጣው አዲስ
የሳይንስ ግኝት ሆነ ማለት ይሄ አይደለም?
ቆይ ግን ይሄ ሁሉ ተደርጎ እንቀበልህም ካሉ ምንድን ነው የሚኮነው?

«ብቃ መጀመርያ ቆጣሪ ላለመዝለል መጣር ነው። ከዚያ ሰው እንደ
ሆነው ትሆናለህ»

«የት ትኖራላችሁ?»
«ያገኘኸውን እየሠራህ ትታገላለህ፤ወይ ከሰው ጋር ትኖራለህ ያለበለዚ
ያም ትከራያለህ:: ባለፈው እንዲያውም አንዲት ልጅ ኪዝዋን አልቀበላት
ንሽ ብለው ከቤት አለወጧት:: መኖርያ ስታጣ መንገድ ላይ ወጣች:: ለንደን ትን
ካቸው ግን ይሸሻሉ:: አንዱ ቀበሮ ሲከተላት ስትሸሽ፣ ሲከተላት ስትሸሽ፣
በመጨረሻ ትሮጣለች:: ቀበሮውም እያደባ ይከተላታል:: አንዱን መንገድ ተሻ
ግራ ስትሮጥ የመንገድ ካሜራ እርሷንም ቀበሮውንም ያነሣቸዋል:: መንገዱን
ተሻግራ በመኪና ለሚያልፉ ባልና ሚስት እጇን ታውለበልባለች:: ጠጋ ብለው
ይቆሙና ይጠይቋታል:: እርሷም ቀበሮ እያሳደዳት መሆኑን ትነግራቸዋለች::
ቀበሮውም አልፍ ብሎ ይቆማል:: በዚህ መካከል ፖሊሶቹ ፊልሙን እይተው
ወደ አካባቢው ይመጣሉ:: ልጅቷም ቤት ስለሌላት መንገድ ላይ ቀበሮ አግኝ
ቷት እንዳ ባረራት ትነግራቸዋለች:: በኋላ ታድያ ጉዳይዋ እንደገና ታይቶ
የመኖርያ ፈቃድ ተሰጣት:: እንዲያውም አንዳንድ አበሾች «እባክሽ ያንን
ቀበሮ አስተዋውቂን» እያሉ ይተርቧት ነበር::
እየሰማኋቸው ያሉት ታሪኮች የሚያስፈሩም የሚገርሙም ናቸው:: የኛ
የኢትዮጵያውያን የስደት ታሪክ በአስገራሚ እና በአሳዛኝ ገጠመኞች የተሞላ
ነው:: አንድ የሊድስ ነዋሪ «ስደት» ማለት «ስትሄድ ደክሞህ ትሞታለህ»
ማለት ነው ብሎ የነገረኝ እውነት ሳይሆን አይቀርም:: አውሮፕላን የሚባል
ሳያዩ እንግሊዝ ሀገር የገቡ ስንት ወገኖች አሉን?
ሰባ ስድስት ሺ ተመልካች የሚይዘውን የማንቸስተር ዩናይትድን ስታ
ዲዮም ለመጎብኘት ተቃርበናል:: ጉብኝቱ ስታዲዮሙን፣ የመገልገያ ክፍሎቹን
እና የማንቸስተር ዩናይትድን ሙዝየም የሚያካትት ነው:: በጠቅላላው ወደ
ሁለት ሰዓት ይወስዳል ብሎናል አስጎብኛው:: ለአንድ ሰው አሥራ ሁለት
ፓውንድ ነው የሚያስከፍሉት:: እኔ ግን ይህንን ሁሉ አሳዛኝ ታሪክ ሰምቼ
በምኑ ልቤ አየው ይሆን?

ኦልድትራፎርድ፣ ማንቼስተር፣ እንግሊዝ

እስኪ እንመስጋገን

ከተወሰኑ ቀናት በፊት ሎንደን ሳለኹ አንዲት እናት ደወሉልኝ:: በአ
ንድ ጉዳይ ላይ ልጃቸውን እንዳናግርላቸው ነበር የደወሉት:: ልጃቸው የሁለት
ዓመት ሕፃን እያለ ነበር ወደ እንግሊዝ የገቡት:: አሁን ልጃቸው የዐሥራ
ሁለት ዓመት ልጅ ኾኗል:: ከዐሥር ዓመታት በኋላ ወደ አገራቸው መግባት
ይፈልጋሉ:: ትልቅ ዕንቅፋት የኾነባቸው ልጃቸው ነው::
ልጃቸው ፈጽሞ ወደ ኢትዮጵያ መግባት አይፈልግም:: እናት ደግሞ
ልጃቸውን ጥለው መሄድ አይችሉም:: የት ያደርጉታል:: ለብዙ ጊዜ በማባበ
ልም፣ በማጓጓትም ሐሳቡን ለማስቀየር ሞክረዋል፤ አልተሳካላቸውም:: በዚህ
መካከል ነው እንግዲህ የልጃቸውን ሐሳብ እንዳስቀይ ርላቸው ወደ እኔ የደወ
ሉት:: እንደ ተገናኘን የቤተ ዘመድ ጨዋታ ስንጨዋወት ቆየንና ቀስ ብዬ
ልጃቸውን ለምን ወደ አገሩ መግባት እንዳልፈለገ ጠየቅኹት::

«ርኃብ ነው እዚያ ያለው፤ እርስ በርሳቸው ይገዳደላሉ፤ በየመንገዱ
ለትሄድ ይገድሉኻል፤መንግሥት ካገኘኽ ያስርኻል፤የመጫዎቻ ቦታ የለኽም፣
ደግሞ መንገድ ላይ መሣርያ ይዘው የሚያስፈራሩ ሰዎች አሉ:: ታዲያ ለምን
እሄዳለኹ:: "ሆረር ፊልም" እኮ ነው እዚያ ያለው፤» አለኝ:: እጅግ ደነገ
ጥኹና፣ «ማን ነው ይህን ያለህ? ይህን መረጃ ከዬት ነው ያገኘኸው? እን
ዴትስ ልታምን ቻልኽ?» ስል አከታትዬ ጠየቅኹት:: «ገጸ ድር ላይ ላይ
ይህን ነው የሚለው፤ እናቴ እና አባቴ ሁል ጊዜ ይህን ነው የሚያወሩት፤
አንድም ቀን ስለ ኢትዮጵያ ጥሩ ሲያወሩ ሰምቼ አላውቅም፤ ስለ ጥሩ ሰዎች
ሲያወሩ አልሰማቸውም፤ ሁልጊዜ "ሆረር" ነው የሚነግሩኝ፣ ደግሞ እነርሱ
ራሳቸው ስለ ነገሩኝ ነው ያመንኹት:: ታዲያ እናቴ እና አባቴ ወደሚያማ
ርሯት አገር ምን ላደርግ እሄዳለኹ፤» ነበር ያለኝ::
ወደ እናቱ ሄድኹና፣ «እናቴ! እናንተ በሥር ዓመት ሙሉ የገነባችኹ
ትን የተሳሳተ ግንብ እኔ በአንድ ሰዓት ለማፍረስ አልችልም:: ዐውቃችኹ
ትም ይኹን ሳታውቁት ስለ አገሩ በጎ ነገር አልነገራችኹትም:: ቢያንስ አሉ
ታውን እና እዎንታውን እንኳን አመጣጥናችኹ አልነገራችኹትም:: በዚህ

ልጅ አእምሮ የሣሳችኋት ኢትዮጵያ በእውነት ካሰች እንኳን እርሱን ሂድ ልሰው እኔም አልሄድም:: የተሳሳተውን ግንብ በሂደት እንደ ገነባችኹት ሁሉ በሂደት ነው ልታፈርሱት የምትችሉት፤» ብያቸው ወጣኹ::

ይህ ታሪክ አምባሳደር ዘውዴ ረታ በጻፉት «የኤርትራ ጉዳይ» በሚለው መጽሐፋቸው ላይ ኤርትራን ከኢትዮጵያ ጋራ አንድ ለማድረግ ከተጉ አንድ ታላቅ ሰው ጋራ ያደረጉትን ውይይት አስታወሰኝ:: እኒህ ሰው ኤርትራን ከኢትዮጵያ ጋራ አንድ ለማድረግ እንዳልተጉ ሁሉ የእርሳቸው ልጆች ግን ኤርትራን ከኢትዮጵያ ለመለየት ነበር ሲታገሉ የነበሩት:: ይህ እርስ በርሱ የሚቃረነው ነገር አስገርሟቸው ነበር ዘውዴ ረታ እኒህን ሰው የጠየቋቸው:: «እናንተ ኤርትራን ከኢትዮጵያ ጋራ አንድ ለማድረግ ስትታገሉ ነበር:: የእናንተ ልጆች ግን በተቃራኒው ኤርትራ ራስዋን እንድትችል የሚታገሉ ኾኑ፤ ለምንድን ነው?» እኒያ ሰው የተናገሩት ነገር የሚደንቅ ነበር:: «እኛ ከመዋሐድ በኋላ ብዙ ነገር ጠብቀን ነበር፤ አልኾነም:: የምንውለው ቤተ መንግሥት ነው:: ብዙ የሚያሳዝን ነገር እናያለን:: ከዚያም ወደ ቤታችን ተመልሰን መንግሥትን እናማለን፤ ልጆቻችንም ሁልጊዜ ስለ መንግሥት ክፉ ነገር ስናወራ፣ ስንማረር እና ስናወግዝ ይሰማሉ:: ስለዚህም ከዚህ መንግሥትማ መላቀቅ አለብን ብለው ተነሡ፤» ነበር ያሉት::

ክፉ ነገሮችን ብቻ በማሰብ ለውጥ ማምጣት አይቻልም:: በጨለማ ውስጥ ጭላንጭል፣ በመከራ ውስጥ ደስታን በሩቁ ለማየት እና በጎ አሳቢ ኅሊና ለማግኘት ካልተቻለ በቀር:: የምናማርራቸውን፣ የምንወቅሳቸውን፣ የምንተቻቸውን፣ ይውረዱ የምንላቸውን፣ የምንጠላቸውን፣ የማንፈልጋቸውን፣ መኾን እልነበረባቸውም የምንላቸውን ብቻ እያሰብን የምንጓዝ ከኾነ ልጆቻችን ስለ አገራቸው የሚኖራቸው አመለካከት ይበላሻል:: የሰንደኑ አዳጊ እንዳለው እናት እና አባታቸው የሚያማምሯትን አገር ሊወድዱ አይችሉም:: ሰዎች በጎ ሠሪ መኾን የሚችሉት ገነትን ሲናፍቁ እንጂ ሲኦልን ሲፈሩ አይደለም::

በመገዳደል፣ በመጨፋጨፍ፣ በቀይ ሽብር እና በነጭ ሽብር፣ ነጻ በመውጣት እና በማውጣት፣ በመተቻቸት፣ በመወቃቀስ እና እርስ በርስ በመዋጋት ሞክረነዋል፤ ውጤቱንም ዐይተነዋል:: ክፉ ክፉውን ብቻ ማሰባችን

በጎውን እንድንረሳ፣ አገራችን ከቶም ደግ ሰው ያልተፈጠረባት እንዲመስለን እያደረገ ነው:: የወሬያችን ርእሰ ጉዳይም ለትችት፣ ለወቀሳ፣ ለግምገማ እና ለከሰሳ የተጋለጠ በመኾኑ በጎ ሠሪዎች እና በጎ አሳቢዎች ቦታ እና አስተዋይ እያጡ ነው:: በምግብ ሰዓት፣ በሻይ ሰዓት፣ በስብሰባ፣ በቡና ጊዜ፣ ምሬት እና ወቀሳ፣ ሐሜት እና መናናቅ ብቻ እየተለመዱ በጎ ነገሮች እየተሰደዱ ነው::

ሴትዮዋ ጆሮዬ አይሰማም ብለው ስላስወሩ አይሰሙም ተብሎ ነበር እሉ የሚታመነው:: አንድ ቀን ሁለት ሰዎች አጠገባቸው ኾነው ሴትዮዋን ማማት ጀመሩ:: እርሳቸውም እየተናደዱ መጡና አላስችል ብሏቸው፣ «እናንተ ምን አድርጌያችኹ ነው እንዲህ የምታብጠለጥሉኝ?» ብለው ተቆጡ:: ሰዎቹም ደንግጠው፣ «እንዴ እማማ አልሰማም ይሉ አልነበረም እንዴ?» ብለው ጠየቋቸው:: እኒያም ሴትዮ፣ «እንዴ ክፉ ክፉውንማ እሰማለኹ፤» ብለው ተናገሩ አሉ:: መተማማት፣ መተቻቸት፣ መወቃቀስ፣ መናናቅ እና መጠፋፋት በሚሠለጥንበት ባህል እንደ ክፉ ወሬ ሰዎችን የሚማርክ ነገር አይገኝም::

አሁን ግን እስኪ ልማዳችንን እንቀይረው:: እስኪ እንመሰጋገን:: የምናመሰግናቸው ሰዎች እየበዙ ካልመጡ የምንወቅሳቸው ሰዎች አገሪቱን ማጣበባቸው የማይቀር ነው:: ለበጎ ሐሳቦች እና ለበጎ ሥራዎች ዕውቅና የምንሰጥበት፣ የምናበረታታበት፣ የምናመሰግንበት ልማድ እስኪ ይኑረን:: አገር የምታድገው የሚወቀሱ፣ የሚተቹ፣ የሚጠሉ፣ የሚነቀፉ፣ የማይፈለጉ ሰዎች በበዙ ቁጥር አይደለም:: የሚመሰገኑ፣ የሚከበሩ፣ የሚወደዱ ሰዎች በበዙ ቁጥር ነው::

ከምንጠላው ሰው እንኳን ቢኾን የሚመሰገንበትን ነገር ለይቶ አውጥቶ እርሷን በማቀጣጠል፣ የሚወደድበት የሚጠላበትን እንዲያሸንፈው ማድረግ ይቻላል:: ታላቁ ቻይናዊ ሊቅ ኮንፊሽየስ፣ «ሺሕ ጊዜ ጨለማን ከመውቀስ አንድ ሻማ ማብራት ይሻላል» እንዳለው:: እንዲህ መኾን አልነበረበትም እያልን መውቀሱ ብቻ ለውጥ አላመጣልንምና እንዲህ በማድረግኽ ልትደነቅ ይገባኻል ብለን እስኪ እናመስግነው::

የሚመሰገኑ ሰዎች በተቀበሩ ቁጥር፣ በጎ የሠሩ ሰዎች ዕውቅና በተነፈጉ ቁጥር፤በጎ ሠሪዎች ወይም ደግሞ በጎ ሥራዎችን የሚያወጣ፣ የሚና

ገርላቸውም በጠፋ ቀጥር ልጆቻችን አርአያ ያጣሉ:: ክፉ ማለት እንደ እገሌ ነው፤ መልካም ማለትስ እንደ ማን ነው? ብለው ለሚያነሡት ጥያቄ መልስ እያገኙም::

በሕይወታችን፣ በኑሯችን፣ በትምህርታችን፣ በሥራችን፣ አስተዋፅኦ ያደረጉ ሊመሰገኑ የሚገባቸው ሰዎች የሉንምን? በየአካባቢያችን፣ በየመሥሪያ ቤታችን፣ በየቀበሌያችን ለሕዝባቸው በጎ ሥራ የሠሩ ዜጎች የሉንምን? በታሪካችን ውስጥ ዛሬ ለደረስንበት ደረጃ ሕይወታቸውን የሠዉ ዜጎች የሉንምን? የዛሬ ስኬታችን የእኛ ብቻ ነውን? ለእነዚህ ሰዎች መቼ ነው ምስጋና የምናቀርብላቸው? በሚወቀሱት ሰዎች ምክንያትኮ ሥራቸው እና አስተዋፅኦዋቸው ተደብቆ ቀረ:: በጎ ሠሪዎችም የበጎ ሥራን ጥቅም ተረድተውት እንዳይበረቱ አደረግናቸው:: «እይዞኽ፣ መንገድ ያስኬዳል፤» ይላል ያገሬ ገበሬ የማበረታታትን ጥቅም ሲያስረዳ:: ሰለ በጎ ሥራ እና ሠሪዎች የሚናገር በመጥፋቱ የተነሣ እንደነርሱ ወይም ከእነርሱ በተሻለ የሚሠራ ላናፈራ ልንቀር ነው::

ይህን ሰሞን ያገኘኹትን የፕሮፌሰር ጌታቸው ኀይሌን «እንዳፍታ ላውጋችሁ» የሚለውን መጽሐፍ ሳነብ፣ ፕሮፌሰር መስፍን ወልደ ማርያም የወሎን ርኀብ ለማጋለጥ የሠሩትን ታሪክ ዐየኹ:: እስከ ዛሬ የወሎን ርኀብ የማጋለጥ ታሪክ ሲነሣ የዮናታን ዲምቢልቢን እንጂ የኒህን ሰው ታሪክ የሚያነሣው ወይ የለም ወይም ጥቂቱ ነው:: እንዲህ ያለ ታሪካዊ ሥራ ሠርተው ሥራቸው ግን ተቀብሮ የቀረ ስንት ኢትዮጵያውያን፤ እኛ ስንተቻች እና ስንወቃቀስ፣ አገር እና መንግሥት ስናማ እኛም ሳናውቃቸው ለሥራቸውም ዕውቅና ሳንሰጥላቸው ከአጠገባችን አምልጠውን ይኾን?

ፊቷ በእሳት የተቃጠለ እናት የነበረችው አንድ ልጅ ነበረ:: ምን ጊዜም ሲወራ የሚሰማው ሰለ እናቱ የተቃጠለ ፊት ስለነበረ በእናቱ ያፍር ነበር:: ለጓደኞቹም ሰለ እናቱ አይናገርም፤ እናቱም ከጓደኞቹ ጋራ እንድትገናኝ አይፈልግም ነበር:: በኋላም እድጎ ትልቅ ደረጃ ላይ ሲደርስ እናቱን የቤት ሠራተኛዬ ናት ብሎ ነበር የሚያስተዋውቃት:: እናቱም ነገሩ ሁሉ ከምትታገሠው በላይ ሲኾንባት አንድ ቀን ጠራችው::

«ለመኾኑ ፊቴ ለምን እንዲህ እንደ ተቃጠለ ታውቃለኽን?» ስትል ጠየቀችው:: እርሱም ምንም እንደማያውቅ ነገራት:: እርሷም እንዲህ አለችው፤ «ልጅ ኾነህ አንተን ቤት ውስጥ አስተኝቼ ከውጭ እህል ሳሰጣ እሳት ተነሣ:: የእሳቱ ነበልባልም በአንድ ጊዜ ቤቱን ሞላው:: እኔም ያንተ መቃጠል ሰላሳለበኝ እየጮኽኩ ወደ ውስጥ ገብቼ በልብሰ ሸፍኜ አንተን አወጣኹህ:: አንተን አድናለኹ ብዬም እኔ ተቃጠልኹ:: ዐየኽ፣ ያን ጊዜ ለራሴ ባስብ ኖሮ እተውኽና ትቃጠል ነበር:: እኔ ግን ከራሴ በላይ ላንተ በማሰቤ በእሳት ውስጥ ገብቼ አወጣኹህ:: የእኔ ውበት ካንተ ላይ ነው፤ ያንተ ጠባሳ ደግሞ ከእኔ ላይ ነው» ብላ ነገረችው::

ጠባሳችንን ተሸክመው ምስጋናውን ያጡ ስንት ወገኖቻችን አሉ:: ክፉ ክፉውን ብቻ እየተነጋገርን ለማመስገን፣ ለማክበር፣ ለማድነቅ፣ ለማበረታታት ዕድልኮ አላገኘንም::

እስኪ በዓመት አንድ ቀን የምስጋና ቀን ይኑረን - በመንግሥት ደረጃ፣ በፓርቲ ደረጃ፣ በተቋም ደረጃ፣ በአካባቢ፣ በትምህርት ቤት፣ በቤተሰብ መልካም የሠሩ፣ ለሕይወታችን መቃናት አስተዋፅኦ ያደረጉ፣ በበጎ ሐሳባቸው እና በበጎ ሥራቸው አርአያ የሚኾኑ፣ ለአገራቸው እና ለሕዝባቸው የሚችሉትን ሁሉ ያደረጉ ሰዎች የሚመሰገኑበት ቀን:: የግድ ተሰማምተን፣ ኮሚቴ አቋቁመን መምረጥ የለብንም:: የሚያደርገው ካለ ግን እስየኹ:: በግላችን፣ በአካባቢያችን፣ በቤተሰባችን እኛ፣ መልካም ሠርቷል፣ መልካም ሥራውንም ልናደንቅለት፣ ልናውቀለት ይገባል፤ በርታ ጠንክር ልንለው ያስፈልጋል፤ የምንለውን አካል ወይም ሰው ቢቻል በአካል፣ ባይቻል በስልክ እና በደብዳቤ «እግዜር ይስጥልን» የምንልበት ቀን::

በቤተሰብ ደረጃ በዚያ ዓመት በጠባዩ፣ በሥራው፣ በትምህርቱ... ወዘተ የተሻለ ኾኖ የተገኘውን ከማመስገን ጀምሮ እስከ መንግሥት ባለሥልጣናት እና ታዋቂ ሰዎች ድረስ የሚደርሰ የመመሰጋገኛ ቀን:: ሌላው ቀርቶ ባል እና ሚስት እንኳን መጨቃጨቅ አቁመው አንዱ ለሌላው ያደረጉላቸውን በጎ ነገር የሚያወሩበት፣ የሚያደንቁበት ቀን:: ተቃዋሚዎች ገዥው ፓርቲ የሠራቸውን በጎ በጎ ሥራዎች፣ ገዥው ፓርቲም የተቃዋሚዎችን በጎ በጎ አስተዋፅኦ እያነሡ የሚመሰጋገኑበት::

ከመመራረር፣ ከመተቻቸት፣ ከመወቃቀስ፣ ከመስዳደብ፣ ከመወራረፍ ወጥተን በጎ በጎውን የምናወራበት ቀን:: መንግሥት፣ ተቋማት፣ ሚዲያ ባያውቋቸውም አካባቢያቸው፣ መንደራቸው፣ ጓደኞቻቸው፣ ባል ደረቦቻቸው የሚያውቋቸው ሰንት በጎ ሠሪዎች አሉ:: እነዚህ ሲመሰገኑ፣ ሲደነቁ፣ በጎ ሥራቸው ሲወደስ ያን ጊዜ ክፉ ሠሪዎች ይቆጫቸው፣ ይሰማቸው፣ ኅሊና ቸው ይወቅሳቸው እንደ ኾነ እስኪ ተመሰጋግነን ደግሞ እንሞክረው:: አበው «ወድሶ ለሰብእ በዘኢኮነ ድልወ» ይላሉ፤ ይኸውም ሰውን በማይገባው ነገር እንኳን ቢኾን አመስግነው ማለት ነው:: ሳላደርግ እንዲህ ያመሰገነኝ ባደርገ ውማ ይበልጥ እመሰገናለኹ ብሎ እንዲተጋ::

ሌሎች-፪

"አን ዱ" የለም እንጂ "አን ዱ" ማ ቢኖር

በቀደም ከእስጢፋኖስ ወደ አራት ኪሎ ለመሄድ ሃይገር ባስ ውስጥ ገብቼ
እንደ ተቀመጥኩ ከፊት ለፊቴ ባለው ወንበር ላይ ሁለት ወጣቶች ቅልጥ ያለ
ወሬ ይዘው አገኘኋቸው:: እኔም እንደ ዋዛ ማዳመጥ ቀጠልኩ:: ዋናው የወሬ
ያቸው ርእሰ ጉዳይ እንዲህ ማድረግ እኮ አልነበረብንም የሚል ነበር:: ከሁሉም
ከሁሉም እኔን የሳበኝ፣ ለዛሬውም ጽሑፍ የቀሰቀሰኝ ግን በስተመጨረሻ አንደኛው
ወጣት፣ «ውኃ የለም እንጂ ውኃማ ቢኖር. . .» የሚለውን የጎንደሮች ዜማ እና
ግጥም ተውሶ፣

"አን ዱ" የለም እንጂ "አን ዱ"ማ ቢኖር፣
ሰንቱን እንደገና እንፈጥረው ነበር!

በማለት የገጠመው ግጥም ነው:: ግጥሙ ደስ ብሎኝ፣ ምስጢሩ ረቀቀብኝና ትንሽ
ተመራመርኩ:: ነገር ግን "አን ዱ" የተባለውን ነገር ወርቁን ላገኘው አልቻ
ልኩም:: ልጠይቃቸው ወይስ ይቅርብኝ እያልኩ ከራሴ ጋራ ጥቂት ስሟገት ቆየ
ሁና የመጣው ይምጣ ብዬ፣ «ይቅርታ አንድ ነገር መጠየቅ እችላለሁ?» አል
ኳቸው:: «ይቻላል» አለኝ አንዱ ፈገግ ብሎ:: «ይቺ "አን ዱ" የለም እንጂ
ያላችኋት ነገር፤ "አን ዱ" ማን ነው?» ብዬ ጠየቅኋቸው:: «ስምተኸናል ማለት
ነው?» አሉና ተሣሣቁ:: ከዚያም ሌላኛው ቀጠል አድርጎ፣ «ኮምፒዩተር ላይ "አን
ዱ" የሚባል ኮማንድ አለ:: አንድ ነገር ስትሳሳት ያን ኮማንድ ካዘዝከው የነበ
ረውን እንዳልነበረ ያደርግልሃል!» አለና አስረዳኝ:: እኔም ወዲያው ነገሩ ገባኝ::

እውነትም "አን ዱ" የሚባል ነገር እንደ ኮምፒዩተሩ ሁሉ በኑሯችንም
ውስጥ ቢኖር ምናለበት:: እኔ ራሴ ይህን ተጠቅሜ የማስተካክላቸው፣ የነበሩትን
እንዳልነበሩ፣ የጠፉትን ደግሞ መልሰው እንደገና እንዲመጡ የማደርጋቸው ስንት
ነገሮች አሉኝ::

ሌላው ቀርቶ ዛሬ ድረስ በሕይወቴ ውስጥ ቦታ ይዘው፣ አንዳንዱን ስብ
እናዬን አበላሽተው፣ በጊዜው ማግኘት የነበረብኝን ነፍገው እንዲሁ ሲቀል ዱብኝ
የነበሩትን አንዳንድ መምህራንን "አን ዱ" አድርጌ እንዳያስተምሩኝ አደርጋቸው
ነበር:: ከማስረዳት ይልቅ መማታት፣ ከመተንተን ይልቅ መሳደብ፣ ከማስታወሻ
ይልቅ ቦምብ ቦምብ ፈተና ማውጣት፣ ከማወያየት ይልቅ እንደ መቃብር ስፍራ

ጸጥ ማሰኘት የሚቀናቸውን እነዚያን መምህራን "አን ዱ" ማድረግ ብችል
እንዴት ደስ ባለኝ:: ልጅ ኾነን፣

አንድ አስተማሪ አለ ከሜጫ የመጣ፣
ማሥመርያውን ትቶ በቦክስ የሚማታ፣

እያልን ለምን እንዘምር እንደ ነበር የገባኝ ስንት ዓመታት ካለፉት በኋላ ነው::
ይህን «ማሥመርያውን ትቶ በቦክስ የሚማታ» ያልነውን ነበር "አን ዱ" የለም
እንጂ አንዱማ ቢኖር «አን ዱ» አድርጎ እንዳያስተምር ማድረግ፤ ወይ ነዶ!

እየሰከረ እየመጣ፣ እየተሳደበ፣ ድኻዋን እናት እያንገላታ፣ ሌሊት አን ኳን
ያለዋጋ የተገኘውን ዕንቅልፍ በስካር መንፈስ እየቀሰቀሰ፣ ከመውለድ በቀር ማሳ
ደግ፣ በስሙ ከመጠራት በቀር መከባከብ የማያውቀውን፣ በሥነ ምግባሩ እና በል
ቅነቱ ምክንያት በጎደኛ መካከል አንገት ሲያስደፋ የኖረውን፣ የሕይወቱ ጠባሳ
የሕይወታችን ከፉ ገጽታ ኾኖ ዛሬ ድረስ አልለቅ ብሎ የሚያስቸግረንን አባት
የለንም ብንል፣ የሚያምን ስለማይኖር እንጂ ያለ አባት ነው የተወለድኹት የሚ
ያሰኘውን አንዳንዱን አባት፣ የሚቻል ቢኾን ኖሮ ዛሬ እንዲህ ከበሰልን በኋላ "አን
ዱ" አድርገን እርሱ እንዳይወልደን፣ እንዳያሳድገን እና ጠባሳውን እንዳያኖርብን
ማድረግ ቢቻል ኖሮ እንዴት ጥሩ ነበር::

አንዳንድ ቀን አለ ጸጸቱ የማይወጣ:: ዓመታት አልፈው እንኳን ዛሬ የተ
ፈጸመ ያህል የሚያናድድ፣ የሚዘገንን እና የሚያንገሽግሽ:: እናቶቻችን፣ «ምናለ
የዚያን ቀን እግሬን በሠበረው» የሚሉበት ዐይነት:: የሚያልፈው ቀን የማያልፍ
ጠባሳ ትቶ አልፎ አንገት ሲያስ ነቀንቅ፣ እንደ አምቡላንስ «አይይይይ» ሲያሰኝ
የሚኖር:: አሁን እነዚያ ልጆች እንዳሉት "አን ዱ" የለም እንጂ "አን ዱ" ማ
ቢኖር ያ ቀን እንዳል ተፈጠረ፣ ያም ነገር እንዳልተፈጸመ አድርገን ከጸጸት እና
ከንዴት በተገላገልን ነበር::

«የአፍ ወለምታ በቅቤ አይታሽም» ይላሉ የአገራችን ሰዎች:: ሰውዬው መን
ገድ ሲሄድ ዝናም ደረሰበት እና ሊጠለል ሰው ቤት ገባ:: የተቀበሉት ሰዎች ራት
እየበሉ ስለነበር «እባክህ ብላ» ብለው ለመኑት:: እርሱ ግን ዝናቡ ሲያባራ ቤቴ
ደርሼ አበላለኹ ብሎ አሰበ፣ «አይ፣ በልቻለኹ በቃኝ!» አላቸው:: እነርሱም
ራታቸውን በሉ:: ዝናሙ አላባራ አለና የግድ እዚያው ማደር ግድ ኾነበት:: ሰዎ
ቹም በልቻለኹ ስላላቸው ደግመው ራት አላቀረቡም:: ጦሙን አደረ:: በበነጋው
ወደ ቤቱ ሲገባ ቤተሰቦቹ፣ «እንዴት አደርኽ?» ብለው ቢጠይቁት፣ «እሬን
ወለም ብሎኝ ጦሜን አደርኹ» አለ ይባላል:: እንዲህ ያለ የአፍ ወለምታ፣

«ምነው ምላሴን በቆረጠው» የሚያሰኝ ንግግር፣ ከመስማማት ይልቅ ተለያይተን፣ ከመፋቀር ይልቅ ተጨቃጭቀን፣ ያልታሰበ ንግግር ለከፋ ጠብ ዳርጎን፣ አንዲት ቃል መዓት አምጥታብን፣ በግልፍታ የተናገርነው ነገር የሕይወታችንን መሠረት አናግቶት የምንጸጸትበትን፣ ያን የአፍ ወለምታ "አን ዱ" ማድረግ ቢቻል እንዴት ጥሩ ነበር። አንዳንድ ጊዜ ከጭቅጭቁ እና ከስሜታዊ ንግግሩ በኋላ ብቻችኹን ስትኾኑ ይጸጽታችኹና "አን ዱ" ለማድረግ "ማውስ" እና "ኪ ቦርድ" ፍለጋ ግንባራችኹን አትነካኩም።

አንዳንዱ ምሁር ነኝ ባይ ወይም ያልገባው ባለሥልጣን የሚናገረው ነገር በሕዝብ እና በአገር ላይ የሚያመጣውን መዘዝ ሳያስብበት እየተናገረ፣ ለአንድ ጥያቄ መልስ የሰጠ መስሎት መቶ ጥያቄ እየፈጠረ፣ ለዕለት ጉርሱ ብሎ የዓመት ጣጣ እያስከተለ በሬድዮ እና በቴሌቭዥን ስታዩት እና ስትሰሙት፣ አንድ እጁን እንደ "ማውስ" ተጠቅማችኹ የተናገረውን ሁሉ "አን ዱ" አድርጉት የሚላችኹ ስሜት ይመጣል። ምናለ "አን ዱ" ቢኖር?

"አን ዱ" የለም እንጂ "አን ዱ"ማ ቢኖር በኢትዮጵያ ታሪክስ ቢኾን ስንቱን እንዳልተደረገ እናደርገው ነበር። የተዋጋንበትን፣ እርስ በርሳችን ቁንጪ ፋጨፍ የተባለቅንበትን ስንቱን ታሪክ "አን ዱ" አድርገን ከታሪካችን እናወጣው ነበር። ይህችን አገር መምራት ሳይኖርባቸው የመሩ፣ ማስተዳደር ሳይኖርባቸው ያስተዳደሩ ስንቱን ባለሥልጣናት "አን ዱ" አድርገን በደጋጎቹ በተካናቸው ነበር። መሞት ሳይኖርባቸው የሞቱ፣ መውረድ ሳይኖርባቸው የወረዱ፣ መሻር ሳይኖርባቸው የተሻሩ ስንቶቹንስ "አን ዱ" አድርገን መልሰን ባመጣናቸውና ዕድገታችንን ባስቀጠልናቸው ነበር።

መንግሥት በተለወጠ ጊዜ በግርግር ሰዓት፣ ማንም ገና ሳይሰክን፣ በሆታ እና በእልልታ ብቻ፣ በተጓደለ ጥናት፣ «ጊዜ የወለደውን፣ ሕዝብ የወደደውን» ለመፈጸም ሲባል በዚች አገር የተከናወኑ ስንት ነገሮች አሉ። «ገንዘብ የሚመጣ በልጅነት፣ ልብ የሚመጣ በሀርባ ዓመት» እንደ ተባለው እነዚያ ነገሮች እንዲህ ከተረጋጋን፣ ከሰከንን እና ነገር ዓለሙን ሁሉ ካጣጣምን በኋላ ቢኾኑ ኖሮ፣ ያኔ እንደ ወሰንነው ባል ወሰን፣ ያኔም እንዳሰብነው ባላሰብን ነበር። አንዳንድ ጊዜ "አን ዱ" ማድረግና የኾኑት እንዳልኾኑ ማድረግ ቢቻል ኖሮ የዛሬ ታሪካችንን መቀየር በቻልን ነበር።

"አን ዱ" ማድረግ በተቻለና በ1967 ዓ.ም በደርጉ የታወጀውን ሶሻሊዝም በ1981 ዓም ላይ፣ በሰማንያ ሦስት እና በሰማንያ አራት ዓ.ም ላይ ኾነን የፈጠ

ርናትን ኢትዮጵያ በሁለት ሺሕ ላይ ማስብ ብንችል ኖሮ የኾነው ሁሉ በዚያ መንገድ የሚደገም አይመስለኝም።

ለዚህች አገር ዕድገት መስፈንጠርያ ይኾኑ የነበሩ፣ በታሪክ አጋጣሚ የተገኙ! ነገር ግን ተበላሽተው የቀሩ ስንት ዕድሎች አሉ - በስከነ መንፈስ፣ በብልህ አመራር፣ በጠቢብ ልቡና፣ በቀና ኅሊና የሚጠቀምባቸው ቀርቶ ሲያ ስቅጩ የሚኖሩ። እርቆ የሚያስብ እና ስሜቱን የሚያሸንፍ ጠፍቶ ተበላሽተው የቀሩ፣ ዛሬ ላይ ቁጭ ብለን ስንገመግማቸው፣ «እንደዚህ መኾን አልነበረበትም፣ እንደዚህ ብናደርግ ኖሮ!» የምንላቸውን ዕድሎች ሁሉ ያበላሸነውን "አን ዱ" አድርጎ መቀየር ቢቻል ኖሮ የዚህች አገር ገጽታ ይህ የአሁኑ ባልኾነ ነበር።

ዐፄ ቴዎድሮስ አማካሪያቸውን በመግደሉ ምክንያት በፍርድ አደባባይ ተቀምጠው ወንድማቸውን ጋረድን ሞት ፈረዱበት አሉ። በመቅደላ ዐምባ እርሳቸው ራሳቸውን ሠውተው ሲሞቱ አገሬው፣

ጋረድ ለምን ሞተ ለምን ተቀበረ፣
ክፉ ለክፉ ቀን ይኾነን ነበረ።

ብሎ ገጠመ ይባላል። ምን ክፉ ቢኾን ከእንግሊዞቹ አይከፋምና አንድ እንግሊዝ ገድሎ ይሞት ነበር ማለታቸው ነው። እነርሱም «አን ዱ» ማድረግ ቢችሉ ያን ታሪክ ቀይረው ጋረድን ባስነሡት ነበር። ስሜት ከኅሊና በላይ ባየለባቸው በ1953 ዓም በመንግሥቱ ነዋይ ጊዜ ያለቁትን ልሂቃን፣ በ1966 ዓም የተረሸኑትን ባለሥልጣናት፣ በቀይ ሽብር ጊዜ ያጣናቸውን ምሁራን «አን ዱ» አድርገን ማምጣት ብንችል ኖሮ አሁን ከተተበተብነው ትብታብ በተፈታን ነበር።

«አን ዱ» የለም እንጂ «አን ዱ» ቢኖር» እንዳሉት ሕይወት «አን ዱ» የላትም። አሰቦ መወለን፣ እርቆ ማስተዋል እና «አንድ ጊዜ ከመቁረጥ በፊት ሦስት ጊዜ መለካት» ነው አማራጩ። ይቅርታ በደልን እንጂ ታሪክን አይሽርም። ዘግይቶ ማረም የሚያስመሰግን ቢኾንም የተደረገን ነገር እንዳልተደረገ ማድረግ አይችልም። ለሚታውያን የሩዋንዳ ሚዲያዎች ባግለበለቡት እሳት ያለቁትን ስምንት መቶ ሺሕ ሰዎች የኋላው ፍርድ ከሞት አያስነሣቸውም፤ ሕይወት «አን ዱ» የላትምና።

የጆበርግ ዶሮ

አንድ ሱፐርማርኬት ገብቼ ስዞር፣
ዳንኤል ሲለኝ ለማኙ ከቡቸሪው* ሥር፤
ባይኔ ወዲያ ወዲህ ስመለከት፣
የታሸገች ዶሮ ኾና አገኘኋት፤
ምንድን ትሠሪያለሽ የተከበርሽ ዶሮ፣
የጆበርግዋ ሸቀጥ ያገር ቤት ወይዘሮ፤
«ውይዝርና ቀረ አገር ቤት ሳለኹ፣
ዛሬማ ቀልዬ ተዋርጃለኹ፤
ባሥራ ሁለት ቅመም ትሠራለች ዶሮ፣
ይባል የነበረው ተረት ነው ዘንድሮ፤
እኔ ነበርኩኮ የሴት ሞያ ማውጫ፣
እንዲህ ልኹን ዛሬ የወንድ ማላገጫ፤
ያገር ቤት እናቶች እንደዚያ ሲደክሙ፣
የኔን ወጥ ለመብላት 50 ቀን ሲጾሙ፤
(እንባዋ ሲመጣ ጊዜ ሻሜ እንዳያየኝ ተደብቄ አባበልኳት)
ነጠላና ድርብ ነገዴ ብዛቱ፣
ገብስማ ወርቅማ የቀለም ዐይነቱ፤
እዚህ ወዴት ታውቆ ማን እስተምሮት፣
ማዳበርያ በልቶ ካለመነፋት፤
እኔን ለማስባረክ ጿሚ ሰው አጥተው፣
ትዝ ይሉኛል ዛሬም የዋሉት ቆመው::
(እንባዋ የታሸገችበትን ካርቶን አራሰው)
ምናለ እዚህ ባዩ አንገት ሲበጠስ፣
በማሽን ቢላዋ ሼኽ አይሉት ወይ ቄስ፤
ዐሥራ ሁለት ብልት በመረቅ ቀምሞ፣

* የሥጋ ማረጃ እና ማቅረቢያ

ቀረ ባንድ ማቅረብ በማዕድ ሠይሞ፤
እዚህ ካጠገቤ የምታያቸው፣
እግሩ ፈረሰኛው እንዲሁም ቆዳው፣
የማን እንደ ኾነ እኔም አላውቀው፤
እንዲህ በሰው አገር ኾኜ መጫወቻ፣
ያደርጉኝ ጀመረ እግሮቼን ለብቻ፣
ቆዳዬን ለብቻ፣
ኩላሊት ለብቻ፤
ድሮ ጥሬ ስንለቅም የተጣላኹት፣
ወይም ሲዳፈረኝ በክንፍ ያጮልኹት፣
ሊኾንም ይችላል ይኼ የርሱ አጥንት፤
እባወራ ይምጣ ወጡን እትቅመሱ፣
ኩላሊት ለልጅ ነው እግር ደግሞ ለሚስት ፈረሰኛ ለርሱ፤
የሚባለውማ ተረት ኾኖ ቀርቶ፣
ይዘነጥለኛል ማንም ተራ ገብቶ::
ኋላ ስትመለስ ስትገባ አገር ቤት፣
የጠገበች ዶሮ ያልፍልኝ መሰሏት፣
ካገር እንዳትወጣ በጣም ምክራት፤»
ይኼን ስትነግረኝ እንባ እያነቃት፣
አንድ ፈረንጅ መጥቶ ጋሪው ላይ ጫናት::

ጳጉሜን 2/1992 ዓ.ም
ደቡብ አፍሪካ፣ ጆሐንስበርግ

በሲኦል በኩል ወደ ገነት

እ.ኤ.አ በ1984 የኖቤል የሰላም ተሸላሚ የነበሩት ደቡብ አፍሪካዊው ሊቀ ጳጳስ ዴዝሞንድ ቱቱ "No Future With Out Forgiveness" በተባለው መጽሐፋቸው ላይ የእውነት እና ዕርቅ አፈላላጊ ኮሚሽን ሊቀ መንበር በነበሩ ጊዜ ከገጠሟቸው ሂደቶች ሁሉ እጅግ አሳዛኙ እና አስጨናቂው የሚሉትን አንድ ታሪክ አሉ - የቀድሞው የደቡብ አፍሪካ ፕሬዝዳንት የኔልሰን ማንዴላ ባለቤት የነበሩት የወ/ሮ ዊኒ ማዲኬዚላ ማንዴላ ጉዳይ።

የታላቁ አፍሪካዊ የሰላም ሰው፣ ለኻያ ሰባት ዓመታት በአፓርታይድ እስር ቤት ለነጻነት የማቀቁ እርበኛ፣ የመጀመርያው ሁሉን አቀፍ በኾነ ብሔራዊ ምርጫ በዴሞክራሲያዊ መንገድ የተመረጡ የደቡብ አፍሪካ ፕሬዝዳንት፣ የኔልሰን ማንዴላ ባለቤት ነበሩ - ዊኒ። በኤኤንሲ ትግል ውስጥ በተለይም ሴቶችን ለትግል በማሰለፍ የማይተካ አስተዋፅኦ አድርገዋል - ዊኒ። ከቤታቸው እንዳ ይወጡ፣ ከሰው ጋራ እንዳይገናኙ፣ የታሰሩትን ባለቤታቸውን እንዳይጠይቁ፣ ልጆቻቸውን በሚገባ እንዳያሳድጉ፣ እንዳይናገሩ፣ እንዳይሰሩ በአፓርታይድ መንግሥት በተደጋጋሚ ተከልክለዋል - ዊኒ።

ይህን ሁሉ መሥዋዕትነት ለሕዝባቸው ነጻነት እና እኩልነት የከፈሉት ዊኒ ማንዴላ በትግሉ ወቅት፣ «የሰዎችን ሰብአዊ መብት የሚነካ፣ ከእንዲት የነጻነት ታጋይ የማይጠበቅ ተግባር ፈጽመዋል!» ተብለው ነበር በእውነት እና ዕርቅ አፈላላጊ ኮሚሽኑ ፊት የቀረቡት። ዘጠኝ ቀናትን የወሰደው ክሳሽ እና ተከሳሽን የመስማት ሂደት በቴሌቭዥን እና በሬዲዮ በቀጥታ ስርጭት ይተላለፍ ነበር።

ነገሩ እንዲህ ነው። ወይዘሮ ዊኒ በሶዌቶ በነበሩ ጊዜ እ.ኤ.አ በ1998 እና 1999 በአካባቢው ይንቀሳቀስ የነበረው «***ማንዴላ የእግር ኳስ ክለብ***» እንደ ስሙ ሁሉ የእግር ኳስ ክለብ ሳይኾን፣ «በዊኒ ማን ዴላ የሚመራ ስኳድ ነበረ!» የሚል ነው። ይህ ስኳድ ዋና ሥራው በነጻነት ትግሉ አልተካፈሉም፣ ከነጮች ጋራ ይተባበራሉ፣ ለፖሊስ መረጃ ይሰጣሉ የሚላቸውን ሰዎች አንዳንዴ በጥር ጣሬ ብቻ መግደል ነበር። ይህ ስኳድ ዊኒ ማንዴላን መጠበቅ እና በእርሳቸው መመሪያ አስፈላጊውን ነገር መፈጸም ዋና ተግባሩ ነበር የሚል ክስ ነው የቀረበው።

የእግር ኳስ ክለቡ አሠልጣኝ እና አባላት ለኮሚሽኑ ደብዳቤ ጽፈው ይቅርታ ጠየቁ። በዊኒ ማንዴላ ትእዛዝ ፈጸምነው ያሉትንም ተግባር ዘረዘሩ። በተለይም ከክለቡ ጋራ ባለመስማማት ከሶዌቶ ሸሽቶ በአሬንጅ ፋሪ ስቴት ተደብቆ የነበረው

ሲቶምፒ ሲየፔ የተባለ ወጣት በወ/ሮ ዊኒ ማንዴላ ትእዛዝ ካለበት ታድኖ መጥቶ እንዴት በአሠቃቂ ኹኔታ እንደ ተገደለ በቤታቸው ደብተውት የነበሩት ካህን እና በመግደሉ የተባበረው የክለቡ አባል መሰከሩ።

ይህን ክለብ ከዚህ ዐይነቱ ተግባር እንዲቆጠብ ለማድረግ የኤ. ኤን.ሲ ፕሬዝዳንት ኦሊቨር ታምቦ፣ በእስር የነበሩት ኔልሰን ማንዴላ፣ ዴዝሞንድ ቱቱ እና ሌሎችም በአካል እና በመልእክት ያደረጉት ጥረት በዝርዝር ቀረበ።

የደቡብ አፍሪካ ፍርድ ቤት በወ/ሮ ዊኒ ማንዴላ ላይ በገደብ የተቀመጠ ቅጣት አስቀድሞ ወስኗል። ይህ ጉዳይም በኔልሰን ማንዴላ እና በዊኒ ማንዴላ መካከል ጸንቶ የኖረውን ትዳር ለፍች አብቅቶታል።

ይህ ሁሉ ቢኾንም በዘጠነኛው ቀን ወ/ሮ ዊኒ ማንዴላ ለተፈጠረው ጥፋት በእውነት እና ዕርቅ አፈላላጊ ኮሚሽኑ ፊት ይቅርታ ጠየቁ።

ለሰዎች ሁሉ መልካም የኾኑ ግቦች አሉ። ነጻነት፣ እኩልነት፣ ፍትሕ፣ የተሻለ ኑሮ፣ የትምህርት ዕድል፣ የሥራ ዕድል፣ ሐሳብን በነጻነት የመግለጥ ነጻነት፣ ዕድገት፣ ብልጽግና፣ ሰላም፣ ፍቅር፣ ሌላም ሌላም። እነዚህን ነገሮች የማይፈልግ ሰው የለም። ነገር ግን ትልቁ ጥያቄ እነዚህን ነገሮች የምናገኘው እንዴት ነው?የሚለው ነው።

አንዳንድ ሰዎች፣ «ሂደቱ የሚለካው በውጤቱ ነው/the end justify the means/» ይላሉ። ሁልጊዜም ግን እንደዚያ ሊኾን አይችልም። ለነጻነት እና ለእኩልነት፣የሚታገል ሰው ነጻነትን እና እኩልነትን ራሱ እያጠፋቸው የምር እና በሐቅ ሊታገልላቸው አይችልም። እኩልነትን በእኩልነት በማያከብሩ ሰዎች በኩል፣ መብትንም ለሰው መብት በማይጨነቁ ሰዎች በኩል ማግኘት ያስቸግራል። ጭቆናን ለማጥፋት ሌላ ዐይነት ጨቋኝ ኾኖ መገኘት አይደለም መፍትሔው።

ዊኒ ማንዴላ ያን ሁሉ ነገር የፈጸሙት ለነጻነት ሲሉ ነው ብሎ መከራከ
ርም ይቻል ይኾናል:: ብዙዎች ደጋፊዎቻቸው በፍርድ ቤት እና በሰርቅ እና አው
ነት አፈላላጊ ከሚሽኑ ፊት ይህንኑ መከራከርያ አንሥተው ሰልፍ አድርገው
ነበር:: ነገር ግን የአንድን ሰው ነጻነት ለማግኘት የሌላን ሰው ነጻነት ማፈን፣ የአን
ድን አካል መብት ለማስገኘት የሌላን አካል መብት መንጠቅ ገነትን በሲኦል
በኩል መፈለግ ይኾናል::

ክርስትና የፍቅር እና የሰላም ሃይማኖት ነው:: መድኅነ ዓለም ኢየሱስ ክር
ስቶስም ሰላምን እና ፍቅርን ሰብኮ ለዚያው ነው በመስቀል ላይ የዋለው::
የዘመናትን ታሪክ ስንፈትሽ ግን አያሌ ክርስቲያን ነን የሚሉ ነገሥታት፣ የእም
ነት መሪዎች እና ጦረኞች መስቀል ተሸክመው ሌሎችን እየገደሉ፣ እያስገደዱ
እና እየገረፉ ነው ወደ ክርስትና ሲያመጧቸው የኖሩት:: በጦርነት ወደ ሰላም፣
በጠብ በኩል ወደ ፍቅር፣ በጥርጥር በኩል ወደ እምነት ለመጓዝ የተደረገው
ሙከራ ውጤቱ ምን እንደኾነ የታየ ይመስለኛል:: በሲኦል በኩል ወደ ገነት
መሄድ አልተቻለም::

እስልምና ስሙም እንደሚነግረን የሰላም እምነት ነው:: ነገር ግን ላለፉት
ብዙ ዘመናት በእስልምና ስም የተነሡ ነገሥታት፣ የእምነት መሪዎች፣ ጦረኞች
እና ተስፋፊዎች በጦርነት በኩል ነው ሰላምን ሲፈልጓት የኖሩት:: ቅዱስ ቁርዓን
የሚለውን ትተው ራሳቸው የፈጠሩትን አስተምህሮ ተከትለው በእስልምና ስም
ፈንጂ እያፈነዱ እና አገር እያጠፉ የሰው ልጆችን ድኅነት ለማምጣት የሚጥሩ
አሉ:: ሽብር ሃይማኖት የለውም:: በሲኦል በኩል ወደ ገነት መሄድ አይቻልም::

ዛሬ ዛሬ የአውሮፓ መንግሥታት ድንበሮቻቸውን እንኳን እንደ ዓቢል
ግንብ ሰማይ ጠቀስ የኾኑ አጥሮችን ቢያጥሩ እንኳን ሊቋቋሙት የማይችሉት
የአፍሪካ ስደተኞች ፍልሰት ተከሥቷል:: በተለይም አንዳንድ ስደተኞች ከአው
ሮፓው የኑሮ ሥርዐት ጋራ መግባባት ሲያቅታቸው የኑሮውን ሥርዐት ማፍረስ
እንደ አማራጭ መንገድ ያዩታል:: አንዳንዶችም ወንጀልን ሕይወታቸው አድር
ገውታል:: ይህ ሁሉ ግን የስደተኞች ችግር ብቻ ነው ብዬ ለመገመት አቸገ
ራለኹ:: አውሮፓውያን በቅኝ ግዛት ወቅት ለራሳቸው ጥቅም ሲሉ የብዙ አፍሪካ
ውያንን ባህል፣ የኑሮ ሥርዐት እና ሥርዐተ ማኅበር አፈራርሰዋል:: የአፍሪካ
ውያንን ሥነ ልቡና እና ሞራል አሰሳሽተዋል:: ዛሬ አውሮፓውያን የዚያን ዕዳ
እየከፈሉ ያሉ ይመስለኛል::

አንድ ናይጄሪያዊ በለንደን የምድር ውስጥ ባቡር ሳይከፍል ሲጓዝ ተቆጣ
ጣሪው አገኘውና ለምን እንዳልከፈለ ሲጠይቀው፣ «አባክህ እኔ የአያቶቼን ሆሊ
ደይ እየተዝናናኹላቸው ነው::እነርሱ ይህን ጉድጓድ ሲምሱ ያልተጠቀሙበት

ሆሊደይ አላቸው፤» ብሎ መለሰለት አሉ:: ይህን አስተሳሰብ እንዲጸነስ ያደረጉት
ራሳቸው አውሮፓውያን ናቸው::

አፍሪካውያን እንዳይሰደዱ መፍትሔው ጥብቅ ሕጎችን ማውጣት አይደ
ለም:: ድንበርን በፖሊስ ማስጠበቅም አይደለም:: ለጠቅላይ ሚኒስቴር ቶኒ ብሌር
በተገዙ መኪኖች ውስጥ ተደብቀው ከፈረንሳይ የገቡት አምስት ኢትዮጵያውያን
ጉዳይ የአንድ ሰሞን የእንግሊዝ ብዙኀን መገናኛ ርእስ ኾኖ ነበር:: ከዚህም አልፎ
መኪናው ወደተገዛበት ፈረንሳይ እንዲመለስ አስደርገዋል::

መፍትሔው የመኖርያ ፈቃድ መከልከልም አይደለም፤ ያለመኖርያ ፈቃድ
እንድም በፎርጅድ እለበለዚያም በድፍረት የሚኖሩ ያልተፈቀደላቸውን ስደተ
ኞች ቁጥር መቀነስ አልተቻለምና:: እየሠሩ ወደ አገራቸው መመለስም አይደ
ለም፤ወደ አገራቸው በግዳጅ ከተመለሱ በኋላ የሱዳንን እና የሊቢያን በርሓ ሁለት
ሦስት ጊዜ እያቋረጡ የመጡ ኢትዮጵያውያንን አግኝቻለኹና:: ለስደተኞች ያለን
አመለካከት መቀየርም አይደለም፤ዘረኛነትም አይደለም:: ዘረኝነት ሌላ ዘረኝነ
ትን ይወልዳል እንጂ ችግርን አይፈታምና:: መፍትሔው አፍሪካውያን ከአው
ሮፓ እና ከአሜሪካ እናገኘዋለን ብለው የሚያስቡትን በአገራቸው እንዲያገኙት
ማድረግ ነው:: ምሥራቃውያን አሁንም በሲኦል በኩል ወደ ገነት ለመግባት እየጣሩ
ይመስለኛል::

ፖላንዳውያን ወደ እንግሊዝ በብዛት ከገቡት የምሥራቅ አውሮፓ ሕዝቦች
በቀዳሚነት የሚጠቀሱ ነበሩ:: አሁን አሁን ግን የፖላንድ ኢኮኖሚ እየተሻሻለ፣
የኑሮ ሥርዐቷ እየጸበረ፣ ፖለቲካዋ እየሠለጠነ ሲመጣ ፖላንዳውያን በብዛት ወደ
አገራቸው በመመለስ ላይ ናቸው:: በሀገረ እንግሊዝ ከምንኖረው ኑሮ የፖላንድ
ኑሮ እየተሻለ መጥቷል የሚል አመለካከት እየደረባቸው ነው::

በአገራችንም ቢኾን ነገሮችን ስንሠራ ውጤቱን ብቻ ሳይኾን ወደ ውጤቱ የሄድን
ባቸውን መንገዶችንም ጭምር ካላጤንናቸው እኛ ያገኘነው እና ሕዝቡ ያገኘው
ውጤት ሊለያዩ ይችላሉ::

የቀለበት መንገድ ያጋጠመው ይኸው ይመስለኛል:: በአገሪቱ ታሪክ ተሠርቶ
የማያውቅ ታላቅ ሥራ ነው የቀለበት መንገድ:: የአዲስ አበባ ከተማን የመንገድ
ችግር ያቃለለ ነው የቀለበት መንገድ:: ከኢኮኖሚያዊ ጥቅሙ በተጨማሪ ለከተ
ማዋ ውበት የጨመረ ነው የቀለበት መንገድ:: ነገር ግን በአሠራር ሂደቱ ላይ
አንድ ችግር የነበረበት ይመስለኛል::

የቀለበት መንገድ አንድ የነበሩትን መንደሮች ከሁለት እየከፈለ፣ ሰፈርተ
ኞችን እየሠነጠቀ፣መቃብሮችን እየለየ፣ጎረቤታሞችን እየነጣጠለ ሲጓዝ ከኢትዮ

ሠርጋችን ራሱ ቢፒአር ያስፈልገዋልከ!

ልብስ መከራየት፣ ልብስ ማሰፋት፣ ጥሎሽ፣ ሙሽራ ማምጣት፣ መናፈሻ፣ መልስ፣ ቅልቅል፣ እንሾሽላ፣ ጥፍር፣ የአዳራሽ ፕሮግራም፣ ቪዲዮ ቀረጻ፣ በየጓዳው ጎድጓዳው ደግሞ ስንት ጣጣ አለ:: እና ምናለ ቢፒአር ተሠርቶ የሚቀረው ቢቀር፣ የሚያጥረው ቢያጥር፣ ያለቦታው የገባውም ወደ ቦታው ቢሄድ:: አሁን ቢያንስ ቢያንስ ለጥሪ ካርድ እየተባለ ከአውሮፓ እና አሜሪካ ድረስ ማስመጣቱ፣ ከአንዲት ደቂቃ በላይ ለማትነበብ ካርድ የቤት ዕቃ ማሟያ የሚሆነውን ገንዘብ ማባከኑ፣ ቢፒአር ቢሠራ ኖሮ አይሻሻልም ነበር ትላላችኹ? ዛፍ በተገኘ ቁጥር ጠጋ እያሉ ፎቶ መነሣቱ፣ ፊልስ የምትል ውኃ ቢታዩች ቁጥር ለቪዲዮ ቁጢጥ ማለቱ፣ ዕድሜ ልካቸውን ቢታክሲ እና በአውቶቡስ ሲንከራተቱበት በኖሩት መንገድ ክላክስ እያሰሙ በተከበረው የሠርግ ቀን እንደገና መንከራተቱ፣ አደባባዩ ከዚያ በኋላ የማይገኝ ይመስልሰበት ሰበት ጊዜ መዞሩ ቢፒአር ቢሠራ የሚቀር ይመስለኛል:: «ሰው ገና አልገባምና ዘወር ዘወር እያላችኹ ቆዩ!» እየተባለ ያለሐሳብ ሲዞሩ መዋሉ፣ ሙሽራ ሰው ጠበቅ ሁለት ሰዓት ሙሉ መቀመጡ፣ ሁለት ሦስት ቦታ ሲዘረጋ የሚችለውን ቡፌ አንድ ቦታ ላይ ዘርግቶ ያልተ ፈቀደ ሰላማዊ ሰልፍ ይመስል ሰውን ማተራመሱ፣ ቀበሌ ያስቀረውን ሰልፍ ሠርግ ላይ ማምጣቱ በቢፒአር የሚወገድ አይመስላችኹም? ባለ ሰባት ደረጃው የሠርግ ኬክስ ቢፒአር ቢሠራ ቢያንስ ሁለት ወይም አንድ ሳይኾን ይቀር ነበር?

ልቅሶውስ ቢኾን ለቢፒአር ያንሳል እንዴ!

መርዶው፣ ጡሩንባ ነፍቶ ሰው መሰብሰቡ፣ ድንኳን መትከሉ፣ ንፍሮ መቀቀሉ፣ የዕድር ዕቃ ማመላለሱ፣ ቀብሩ፣ የሕይወት ታሪክ ማዘጋጀቱ፣ ሦስት ቀን መቀመጡ፣ የእዝን እንጀራ መውሰዱ፣ ሐውልት ምረቃው፣ ሠልሱ፣ ፀርባው. . .አሁን ከዚህ የሚቀነስ፣ በሌላ የሚተካ፣ የሚያጥር ይጠፋል? ቢፒአር የሚሠራለት ጠፍቶ ነው እንጂ:: የዕድር ሥራው ጡሩንባ ማስነፋት፣ የእዝን እንጀራ መውቀድ ብቻ ነው ያለው ማነው? ለምን በጎ ፈቃደኛ ፈልጎ ወይንም ባለሞያ ቀጥሮ በልቅሶ ሥነ ሥርዐት ላይ ቢፒአር አይሠራም?

አሁን ከእባት እና ከእናት ያልተወለደ ያለ ይመስል የሟች የሕይወት ታሪክ ሲነገር፣ «ከአባታቸው ከአቶ እገሌ ከእናታቸው ከወ/ሮ እገሊት ተወለዱ!» ማለትን ምን አመጣው፤ ድሮ ከማን ሊወለዱ ኖሯል:: ደግሞስ ዕድሜው ለትምህርት ሳይደርስ ቀርቶ ለትምህርት የደረሱትም ተጠናቅቀው ትምህርት ቤት ባልገቡበት አገር ላይ ተቀምጦ፣ «ዕድሜያቸው ለትምህርት ሲደርስ እዚህ ት/ቤት ገቡ!» ብሎ መናገር ምን የሚሉት ነው:: እኛ አገር እንደ ኾነ ሲሞት ደግ፣ ሩኅሩኅ፣ ተግባቢ እና ለሰው አዛኝ የማይኾን የለም:: ታዲያ ለሁላችንም የሚለጥ ከኾነ ምናለ በየልቅሶው ላይ ባይደጋገም:: ይህ ሁሉ የቢፒአር ማጣት ነው::

የስብሰባ አካሄዱስ ቢኾን ምናለ ቢፒአር ዞር ቢልበት::

የግድ ስብሰባ በንግግር መከፈት አለበት? ሌላ መክፈቻ የለውም? ደግሞስ በንግግር ሲከፈት የግድ፣ «የዛሬውን ስብሰባ ልዩ የሚያደርገው መጋቢት ሦስት ቀን መካሄዱ ነው!» መባል አለበት? ተሰብሳቢውስ ቢኾን፣ «የእኔ ሐሳብ እንኳን የተለየ አይደለም!» እያሉ ግማሽ ሰዓት የማውራቱ በሽታ ቢፒአር ቢሠራ ኖሮ ከሚቀሩት አንዱ አይኾንም ነበር:: ተመሳሳይ ሐሳብ ካለው በጭብጨባ ድጋፍ መስጠት ነው እንጂ የገደል ማሚቱ ይመስል ያንኑ ደግሞ መናገርን ምን አመጣው? «የተሰየ ሐሳብ ያለው!» ከተባለ በኋላ እጅ አውጥቶ፣ «እኔ እንኳን የተለየ ሐሳብ ኖሮኝ ሳይኾን!» እያሉ መናገር፣ «እገሌ እንዳለው» እያሉ ያላለውን ሁሉ የመደጋገም አባዜ የቢፒአር ያለህ እያሉ ፀመጣራት ላይ ናቸው::

ቢጋዜጠኞቻችን ላይስ ቢፒአር ቢሠራ ምን ይላቸዋል::

ተገለጸ፣ ተጠቆመ፣ ተመሰከተ፣ ተባለ፣ የሚሉት ቃላት ከሌሉ ዜና አይሠራም እንዴ? የሚገለጥ፣ የሚጠቆም፣ የሚመለከት፣ የሚባል ከሌለ ዜና ላይ ኖር ነው? ድርጊት ዜና አይኾንም ያለ ማን ነው? ቢፒአር ቢሠራ ኖሮኮ እነህ ቃላት ያለቦታቸው የገቡ ስለኾኑ በትክክለኛ ቦታቸው ይመደቡ ተብለው በተሰናበቱ ነበር:: «እንዴት ያዩታል፣ ምን ይመስልዎታል፣ ምን ይመስላል» -አሁን እነዚህ የቃለ መጠይቅ ቃላት ናቸው ወይስ የዐይን ሕክምና? ደግሞስ ተናጋሪው አንድ ሰዓት ሙሉ ሲናገር ከዋለ በኋላ፣ ነገር ዓለሜን አጠቃለልኹ እያል ሲያስብ፣ «በመ ጨረሻ የሚያስተላልፉት መልእክት ካለዎት?» የሚለው ጥያቄስ ቢሆን ቢፒአር ቢያየው ኖሮ፣ «አላስፈላጊ ሂደት ስለኾነ ተቆርጦ ይውጣ!» አይልም ነበር? ሰውዬው ለናገረው የዋለው መልእክት የሰውም

ማለት ነው? መልአክት ሲያስተላልፍ ካልዋለ ምን ሲያስተላልፍ ነበር ታዲያ መልአክት ማስትስ በጋዜጠኞቻችን መዝገበ ቃላት መሠረት ምን ማለት ነው? አይ የቢፒ አር አጥረት!

ሐኪሞቻችን በተመጣጠነ ምግብ እጥረት ኳሽኮር፣ በፀሐይ ብርሃን እጥረት የአጥንት መጣመም እንደሚመጣ ይነግሩናል:: የቢፒአር እጥረት ምን ምን በሽታ እንደሚያመጣ ቢታወቅኮ ስንት ሰው፣ «በሽታዬ አልተገኘልኝም!» እያለ ከመጨነቅ በተረፈ ነበር:: የባህል ሐኪሞችም ቢኾኑ፣ «ለቁርጠት ለራስ ውጋት፣ ለመጋኛ፣ ለሸረኛ» ብቻ ነው እንዴ መድኃኒት የሚቀምሙት! «ቢፒ አር ላጠረው» እስኪ መድኃኒት ቀም ሙና በአንዱ ጋዜጣ ላይ አውጡት:: አሁን ይህ ቁምስብ ተናግሮ ሰው ካስቀየመ፣ አገር ከበጠበጠ በኋላ የሚጸጸተው ሁሉ ቢፒአር ቢሠራለት ኖሮ፣ «የተቀዳደመ ፕሮሰስ አለ! መጀመሪያ ሁለት ጊዜ አሰብ፤ ከዚያ አንድ ጊዜ ተናገር፤» የሚል ማስተካከያ በተሰጠው ነበር:: ይኼ ከዕውቀት በፊት ገንዘብ አግኝቶ፣ ከባለሞያ በፊት የዘመድ ልጅ ቀጥሮ መከራ የሚያየው ኢንቬስተርም ቢኾን ቢፒአር ዘወር ቢልበት በተስተካከለ ነበር::

ይኸው ስንቱ ለድ ንባብ ያለደረጀው ግጥም ነኝ ብሎ በግጥም ቅጽም የተቀመጠው ቢፒአር ጠፍቶ አይደል! በየመሥሪያ ቤቱ ያስደረጃቸው እና ያለ ቦታቸው የተቀመጡትን ሁሉ፤ «ተገቢውን ሰው በተገቢ ቦታ ለማስቀመጥ» አይደል የቢፒአር አስፈላጊነት:: ታዲያ ቢፒአር ተገቢውን ለድ ንባብ በተገቢው «የጽሑፍ መለማመጃ መጽሐፍ» ለማስቀመጥስ አይጠቅምም ያለ ማን ነው?

በላይም በታይም ይገኛል መንገዲ፤
የወባ በሽታ ይባላል ንዳዲ፤
የግጥሙ ደራሲ ሰይድ መሐመዲ!

እያለ ሁለት የማይገናኙ መሥመሮች ጽፎ «ባለ ቅኔ» ብሎ ስሙን የሚጽፈውን ሁሉ ቢፒአር ሠርቶ የሚያበናበት ይጥፋ!

እናጺ እና ግንበኛስ ቢፒአር ቢሆርባቸው ይጠላባቸዋል:: ያኔ ጣልያን በወረራ ወደ ኢትዮጵያ ሲገባ ባሳያቸው አሠራር ዛሬ ድረስ የሚሠሩ ስንት አደፉ ጠባቂ ግንበኛ እና እናጢዎች አሉ:: ቋንቋው ጣልያንኛ፣ አሠራሩ ያኔ የጣልያን ወረራ ዘመን የነበረ:: ጣልያን ዛሬ ተሻሽሎ ስንት ደረጃ ደርሶ ግንበ

ኞቻችን እና እናጺዎቻችን ግን የስሙ አይመስለኝም:: አሁንም እንደ ጣልያን ወረራው ዘመን ነው የሚሠሩት:: በየመሥሪያ ቤቱ ቢፒአር ሲሠራ የሌላ አገር እና የሌላ ድርጅት ልምድ ይቀስም የለም እንዴ:: ታዲያ እናንተስ የሌላ አገር ልምድ ቀስማችኹ ምናለ በሥራችኹ ላይ ጥቂት ቴክኖሎጂ ብታክሉበት:: ደግሞምኮ ለንቱ በአቋራጭ የገባ ግንበኛ፣ የስንቱን ቤት አፈር ድሜ አበላው:: ቢፒአር ቢሠራ ኖሮ፣ «ተገቢውን ሰው በተገቢው ቦታ አስቀምጦ ውጤታማ ማድረግ የቢፒአር አንዱ ዓላማ መኾኑ ይታወቃል:: በመኾኑም እርስዎም ከዛሬ ቀን ጀምሮ ግንበኛ መኾንዎ ቀርቶ ግንበኞቹ ሲሠሩ ቆሚንቶ በመጠበቅ እንዲያገለግሉ ተመድበዋል» የሚል ደብዳቤ ለንቱ ግንበኛ በደረሰው ነበር::

ስንቱን ሌተ ሳጤ(በተለምዶ ወንድ ሳጤ) እያስመረረ ሳያስበው እንዲያዝ ያለበለዚያም ከእናቱ ቤት እንዳይወጣ ያደረገው ይኼ የወጥ አሠራር ነገር ቢፒአር ቢገባበት ትንሽ መፍትሔ ያመጣ ነበር:: የወጥ እህል መግዛት፣ ዐይን እያለቀሰ ሽንኩርት መክተፍ፣ በርበሬ እና ሽንኩርት ማቁላላት፣ ውኃ ጠብ ማድረግ፣ ሽሮውን መጥኖ መጨመር፣ እንዳይጎትል እና እንዳይወፍር ማማሰል፣ ጨው መጨመር፣ ጨው መቅመስ... ሌላም ሌላም:: ምናለ ይኼ ፕሮሰስ የሚያጥርበት መንገድ ቢፈለግ? ለምሳሌ፣ ሽንኩርቱ ተከትፎ፣ በርበሬው ተቀላልቶ የሚሸጥበት መንገድ አይኖርም? ወይም ደግሞ ሽንኩርት መክተፍ እና ማቁላላት የሚባል ነገር የቀረለት አዲስ ዐይነት የወጥ አሠራር መፍጠር አይቻልም:: ሳጤዎች ተሰብስበው ኮሚቴ አቋቁመው ይህን ቢፒአር ማሠራት አለባቸው::

ይኼ ቢፒአር የበሽተኛ አጠያየቃችንንስ ቢኾን እንዴት አድርጎ ባሻሻለው ነበር:: የሕመምተኛን ልብ የሚያወልቅ ስንት አጠያየቅ አለ፤ ይህ እንዲቀር መደረግ አለበት:: «መቼ ጀመረኽ፣ እንዴት እንዴት ያደርግኻል፣ ታክመኸዋል ወይ፣ ምን አሉኽ፣ ምን መድኃኒት ወሰድኽ፣ ይህን ሞክረኸዋል ወይ፣ እዚህ ሐኪም ቤት ሄደኻል ወይ፣ ምግብ ምና ምን ትወስዳለኽ፣ በደንብ መብላት አለብኽ!...» እንዱ ሲወጣ ሌላውም ያንኑ ጥያቄ ያስከትላል:: አንድ ወዳጄ ጀርመን እያለ የመጣ ሁሉ እየጨነቀጨነቀ አላስቀምጥ ሲለው፣ ***«ምን አመመኽ–እንደዚህ! መቼ ጀመረኽ–በዚህ ቀን፤ ታክመኸዋል ወይ–አዎ፤ እንዴት ያደርግኻል –እንዲህ እንዲህ፤ መድኃኒት ወሰድኽ ወይ –አዎ!»***

እያለ ዋና ዋና ጥያ ቄዎችን ጽፎ ከእነ መልሳቸው ግድግዳ ላይ ለጥፎ፣ «ከዚህ ውጪ ጥያቄ ካለዎት ብቻ ይጠይቁኝ!» ብሎ ነበር - ይኼ ነው እንግዲህ ቢፒአር መሥራት። ይኸው ከቢፒአር ወዲህ በየቢሮው ሁሉም ነገር እየተለጠፈ አይደለም!

የመንገድ ላይ ለሳምታውም ቢኾን ቢፒአር ቢሆርበት ኖሮ በሁለት ቃላት ባለቀ ነበር። «እንደምን ነህ-ደኅና ነኝ! እንዴት ነህ-ደኅና፣ እሺ-አለን፣ እንዴት ነሺ-ደኅና፤ ትበረቻለሽ-አዎ፣ ሥራ እንዴት ነው -እሪፍ ነው፤ ታዲያስ-አለና፤ ደኅና ነሽ ግን-አለን!» ‹አጥብቆ ጠያቂ የእናቱን ሞት ይረዳል› የሚለው ሁሉ ተረስቶ ሰላምታው ይቀጥላል። ቢፒአር ቢሠራ ኖሮ ይህ ሁሉ ፕሮሰስ፣ «እንዴት ነህ ባያሌው» በሚል ተጠቃልሎ ይቀመጥ ነበር።

በየቤቱ፣ በየሰፈሩ፣ በየሰዉ፣ በየባህሉ ቢፒአር የሚያስፈልገው ስንት ነገር አለ መሰላችኹ። እኔ የምፈራው የየመሥሪያ ቤቱን ብቻ ሠርተው እንዳ ያቆሙ ነው። ዋና ዋናው አልተነካምና ቢፒአር ይቀጥል።

ሳናረጅ እናውጋ*

* ስአንድ ወቅት በምሥራቅ ጎጃም ዞን ወደሚገኘው «እናርጅ እና እናውጋ» ወረዳ ሄጄ እንድ አዛውንትን ስለ ትርጉሙ ስጠይቃቸው፣ «አሁን በወጣትነታችን እን ሥራ፤ ስናረጅ አናወጋለን ማለት ነው!» አሉኝ። እኔ ደግሞ አሁን እየሠራን «ሳናረጅ አናውጋ» ማለቴ ነው።

እያለ ዋና ዋና ጥያ ቄዎችን ጽፎ ከእነ መልሳቸው ግድግዳ ላይ ለጥፎ፣ «ከዚህ ውጪ ጥያቄ ካለዎት ብቻ ይጠይቁኝ!» ብሎ ነበር · ይኼ ነው እንግ ዲህ ቢፒአር መሥራት። ይኸው ከቢፒአር ወዲህ በየቢሮው ሁሉም ነገር እየተለጠፈ አይደለም!

የመንገድ ላይ ለላምታውም ቢኾን ቢፒአር ቢሠርበት ኖሮኮ በሁለት ቃላት ባለቀ ነበር። «እንደምን ነህ-ደኅና ነኝ! እንዴት ነህ-ደኅና! እሺ-አለን! እንዴት ነሺ-ደኅና! ትበረቻለሽ-አዎ! ሥራ እንዴት ነው -አሪፍ ነው! ታዲያስ-አለና! ደኅና ነሽ ግን-አለን!» ‹አጥብቆ ጠያቂ የእናቱን ሞት ይረዳል› የሚለው ሁሉ ተረስቶ ለላምታው ይቀጥላል። ቢፒአር ቢሠራ ኖሮ ይህ ሁሉ ፕሮሰስ፣ «እንዴት ነህ ባያሌው» በሚል ተጠቃልሎ ይቀመጥ ነበር።

በየቤቱ፣ በየለፈሩ፣ በየሰፈ፣ በየባህሉ ቢፒአር የሚያስፈልገው ስንት ነገር አለ መሰላችኹ። እኔ የምፈራው የየመሥሪያ ቤቱን ብቻ ሠርተው እንዳ ያቆሙ ነው። ዋና ዋናው አልተነካምና ቢፒአር ይቀጥል።

*

ሳናረጅ እናውጋ*

* በአንድ ወቅት በምሥራቅ ጎጃም ዞን ወደሚገኘው «እናርጅ እና እናውጋ» ወረዳ ሄጄ እንድ አዛውንትን ስለ ትርጉሙ ስጠይቃቸው፣ «አሁን በወጣትነታችን እን ሥራ፤ ስናረጅ እናወጋለን ማለት ነው!» አሉኝ። እኔ ደግሞ አሁን እየሠራን «ሳናረጅ እናውጋ» ማለቴ ነው።

አገር እንወዳለን

ሰውዬው የውጭ አገር ዜጋ ቢኾኑም ለዐሥር ዓመታት በኢትዮጵያ ውስጥ አስተምረዋል:: ሚስተር ዣክ ይባላሉ:: ሻሂ እየጠጡ ኢትዮጵያዊውን ጓደኛቸውን እየጠበቁ ነው:: ሻሂውን ሁለት ጊዜ ፉት እንዳሉት ጓደኛቸው ከች አሉ:: አረንጓዴ ቢጫ ቀይ የተጠለፈበት ቆብ አድርጓል:: በለመዱት የኢትዮጵያውያን ባህል መሠረት ከመቀመጫቸው ተነሥተው ተቀበሉት:: ወንበር ስቦ እንደ ተቀመጠ ያጠለቀውን ቆብ ጠረጴዛው ላይ አኖረው:: ሚስተር ዣክ የተቀመጠውን በኢትዮጵያ ባንዴራ የተጠለፈ ቆብ ዐየት አደረጉና፣ «እናንተ ኢትዮጵያውያን ለምንድን ነው በባንዴራችኹ ማጌጥ የምትወዱት?» አሉና ኢትዮጵያዊውን እንግዳቸውን ጠየቁት::

«እኛ ኢትዮጵያውያን አገራችንን እንወዳለን:: በአገራችን ለመጣ ርኅራኄ የለንም:: ይህ የአገር ፍቅር በደማችን ውስጥ አራተኛ ሕዋስ ኾኖ ተቀምጧል:: ለዚህ ነው!» አላቸው::

«ቆይ ግን አገራችንን እንወዳለን ስትሉ ምን ማለታችኹ ነው? ለመኾኑ ምኑን ነው የምትወዱት? ለእናንተ አገር ማለትስ ምን ማለት ነው? ወንዙ እና ተራራው ነው? ሜዳው እና ጫካው ነው? ምኑ ነው አገር?»

ኢትዮጵያዊው ትኩር ብሎ አያቸው፣ *«ሁለመናው ነው:: ሰዉ፣ እንስሳው፣ ሜዳው፣ተራራው፣ጫካው፣ወንዙ፣ሁሉም»* አለና መለሰላቸው::

«እኔ ግን አይመስለኝም!» አሉት ሚስተር ዣክ::

«እንዴት?» ተገርሞ ጠየቃቸው::

«እናንተ ለአገራችሁ የድመት ፍቅር ይመስለኛል ያላችኹ!»

«የድመት ፍቅር ምን ዐይነት ነው!» እንግዳው ተገርሞ ጠየቀ::

«ቤት ያከራዩኝ ሰውዬ ምን እንዳሉኝ ታውቃለኽ:: ድመት ልጆቿን የምትበላው ስለምትወዳቸው ነው:: ፍቅሯን የምትገልጠው ልጆቿን በመብላት እና ለዘላለም ሆዷ ውስጥ በማድረግ ነው አሉኝ::»

«እና»

«እናማ እናንተም ለአገራችሁ ያላችኹን ፍቅር የምትገልጡት አገራችኹን በመብላት ይመለለኛል::»

«ያን ያህል እንደርሳለን ብለው ነው!» እንግዳው አንገቱን ወዘወዘ::

«ኧረ እንዲያውም ሳይብስ አይቀርም:: አሁን ለምሳሌ፣ እናንተ ኢትዮጵያውያን በቅኝ ገዥዎች ባለመገዛታችኹ ስትኮሩበት ዐያለኹ:: ልክ ነው፣ ለጀግኖች አባቶቻችኹ ምስጋና ይግባቸውና ለዚህ የታሪክ ዕድል አብቅተዋችኋል:: የሦስት ሺሕ ዘመን የነጻነት ታሪክ አለን እያላችኹ በእኛ በአፍሪካውያን ላይ ትኮሩብናላችኹ እንጂ በሦስት ሺሕ ዘመን ምን ሊሠራበት እንደ ሚችል አላሳያችኹንም:: ነጻነትን እንዴት ማግኘት እንደሚቻል አሳያችኹን እንጂ በነጻነት እንዴት መጠቀም እንደሚቻል አርኣያ ልትኾኑን አልቻላችኹም:: እርስ በርስ ስትዋጉ፣ አንዳችሁ የሠራችኹትን ሌላችኹ ስታጠፉ፣ መቶ ዓመት የለፋችኹበትን በአንድ ቀን ደምስሳችኹ እንደገና ስትጀምሩ ነው የኖራችኹት:: እስኪ ተመልከቱት፣ የሦስት ሺሕ ዘመን ታሪክ አለን ነው'ኮ የምትሉት:: ታዲያ ሦስት ሺሕ ዘመን ተጉዛችኹ እዚህ መድረስ የቻላችኹት ብቻ ነው? አቆጣጠራችኹ ግን በምንድን ነው? አንድ ዓመትስ በእናንተ ዘንድ ስንት ቀን ነው?

«ለመኾኑ አገራችኹን ስለምትወዱ ነው እርስ በርስ ስትዋጉ የኖራችኹት? አገራችሁን ስለምትወዱ ነው የቀደመውን እያፈረሳችኹ እንደ አዲስ የምትጀምሩት? ወንዙን ሰው ሲነካባችኹ ዘራፍ ብላችኹ ትነሣላችኹ፤ እናንተ ግን ወንዙን አትጠቀሙበትም:: መሬቱን ሰው ሊቆርስ ሲመጣ አራስ ነብር ኾናችሁ ትነሣላችኹ:: እናንተ ግን መሬቱን አታለሙትም:: ቅርሳችኹን ሰው

ሊዘርፍ ሲመጣ የቻለ ይዘምታል ያልቻለ ያቅራራል፤ እናንተም ግን ቅርሱን አትጠብቁትም። እሁን ይኼ ምቀኝነት ነው ወይስ አገርን መውደድ?

ኢትዮጵያዊው እንግዳ ያልጠበቀው ነገር ስለመጣበት ትክዝ እንደ ማለት አለና፣ *«በርግጥ ችግሮች ሊኖሩ ይችላሉ። አንዳንድ ዋልጌዎች የሚሠሩት ሥራ ግን መላውን ሕዝብ መወከል የለበትም፤»* አላቸው።

«ልክ ነኸ፤» አሉ ሚስተር ዣክ፤ «ልክ ነኸ፣ ጥቂቶች ሁሉንም አይወክሉም። የማየው ነገር ግን ይህን አባባልኸን እንዳልቀበለው ያስገድደኛል። ተመልከት፣ ቅቤ ውስጥ ሙዝ እየጨመረ የሚሸጠውኮ የራሳችኹ ሰው ነው። ለውጭ አገር አይደለም የሚሸጠው፣ ለገዛ ጎረቤቱ ነው። ሂድ እስኪ በየሱቁ፣ ለንት ጊዜው ያለፈበት የታሸገ ምግብ ይሸጣልኮ። ገዥው የሌላ አገር ሰው አይደለም። የራሳችኹ ወገን ነው። ያደረ ኬክ፣ ያደረ ምግብ፣ የተበላሸ ሥጋ የምትሸጡትኮ ለጣላት አገር አይደለም ለራሳችኹ ሰው ነው። አሁን እነዚህ ሰዎች አገራችንን እንወድዳለን ብለው ግሥላ ሲኾኑ ባይ ይገርመኛል። ወገና ቸውን እየገደሉ ምኑን ነው የሚወድዱት እላለኹ። ዐሥር ብር የገዛችኹትን ዕቃ አንዳች ዕሴት ሳትጨምሩበት በገዛ ወገናችኹ ላይ መቶ ብር አትር ፋችኹ ያለርኅራኄ እየሸጣችኹ አገራችሁን ትወድዳላችኹ ማለት ነው?
«መሬቱን ብቻ ነው እንዴ አገር የሚሉት? በአንድ መንደር ውስጥ የሚገኝ መሸታ ቤት መንደርተኛውን እየበጠበጠ ስላስቸገረ የቀበሌ ጥበቃዎች መጡና ድምፅ ቀንሱ አሏቸው። እነርሱም እሺ፣ አሉና የሚገርም ዘፈን ከፈቱ አሉ።»

«ምን የሚል?»

«እኛም አንተኛ ሰውም አናስተኛ» የሚል፤

«ሆሆይ! ይህቺን አገር አገላብጠው ነውኮ የሚያውቋት፤» አለ እንግዳው ተደንቆ።

«ሂድና ሠራተኛውን እየው። ሌላ ትርፍ እገር ያለው፣ በቅኝ ገዥዎች ተገድዶ የሚሠራ ነውኮ የሚመስለው። አንዳንዱ ዘግይቶ ይገባል፣ አንዲት

ነገር ሳይሠራ ለሻሂ ይወጣል፤ እጁን ወደ ኋላ አጣምሮ እየተዝናና ወደ ቢሮው ይመለሳል፤ አንዲት ነገር ሳይሠራ ለምሳ ይወጣል። አንድ ነገር ከጠየቅኸው፣ «ነገ፣ ነገ» ነው የሚለው። ነገ መቼ እንደ ኾነ አይታወቅም። ግንባታዎቻችኹ ለጠላት እገር የሚሠሩ እንጂ እንወድዳታለን ለምትሏት እገር የሚሠሩ አይመስሉም። የሚጀመሩበትን እንጂ ግንባታው የሚያልቅበትን ጊዜ ማንም አያውቅም። ተሠርቶ ሳይመረቅ ይፈራርሳል። ከሚሠራበት ገንዘብ የሚበላው ይበልጣል። ሠራተኛው ምድጃ ከብቦም፣ አካፋ ተደግፎም ተረት ያወራል።

«ለመኾኑ እነዚያ የዚህ ሁሉ ግንባታ ሠሪዎቹ፣ አሠሪዎቹ፣ ተቆጣጣሪዎቹ አሁን አንተ እንደምትለኝ እገራቸውን ይወዳሉ ማለት ነው? የትኛዋን አገር ነው የሚወድዱት? ወይስ እኛ የማናውቃት ሌላ ኢትዮጵያ የምትባል አገር አለቻችኹ? ቻይናዎቹ ያሉትን ሰምተኻል?

«ምን አሉ?»

«መንገድ ሲሠሩ፣ እነርሱ ቀን ቀን የሠሩትን እና የሰበሰቡትን የአካባቢው ሰው ሌሊት ሌሊት አፍርሶ እና አግዞ እየወሰደ አስቸገራቸው። በኋላ እንደ እኔው እገራችኹን ትወዳላችኹ ሲባል ሰምተው ስለ ነበር፣ "ቆይ እነዚህ ኢትዮጵያውያን ሌላ እገር አላቸው እንዴ? ከአገራቸው ሰርቀው የት ነው የሚወስዱት?" አሉ ይባላል።»

«አሁን አሁንኮ ትውልዱ ጉዳዩን እያስተዋለ እየተለወጠ ነው። ምናልባት ቀድሞ እንዲህ ያለ ነገር ሊኖር ይችላል፤» አለ ኢትዮጵያዊው እንግዳ።

«የለም የለም እንዲያውም ብሷል። አዲሱ ትውልድ የምትለው የሚገኘውኮ እኔ በማስተምርበት ኮሌጅ ነው። ዐየኹትኮ። ቤተ መጻሕፍት ገብቶ በድኻ እገር በጀት የታተመ መጽሐፍ የሚሰርቅ፣ የሚቀዳድድ፣ ላዩ ላይ ትርኪ ምርኪ ነገር የሚጽፍ፣ ይህ ነው እገር ወዳዱ ትውልድ? ከእርሱ ቀጥሎ እዚህ ትምህርት ቤት የሚማረው የራሱ ወንድም እና እኅት መኾናቸውን እንኳን የሚረሳው ነው እገር ወዳዱ? ከዕውቀት ክርክር ይልቅ በጎጠኛነት ተቧድኖ መደባደብ የሚቀናው ነው አገር ወዳዱ ትውልድ? ነገሩ ምን ያድርግ የሚያ ስተምሩትም ቢኾኑኮ የእገራቸውን ሰው የሚያስተምሩ፣ እንወዳታለን

ሰሚ ኗት አገር ትውልድ ሊያፈሩ የሚያስተምሩ አይመስሉም:: የዛሬ ኻያ ዓመት ባዘጋጁት ማስታወሻ እያስተማሩት፣ ከቤተ መጻሕፍት አውጥተው ቢሯቸው የደበቁትን መጽሐፍ ማጣቀሻ እየሰጡ ጥናት እያዘዙት ምን ያድርግ:: በገጠሩ ሴት ልጅ በልጅነቷ ተጫውታ ሳትጨርስ ትዳርና በልጅነቷ ትወልዳለች:: እርሷም ልጅ፣ የወለደችውም ልጅ ይኾንባትና አብረው እየተጫወቱ ያድ ጋሉ:: አሁንም ኮሌጃችኹን እንደዚያው አደረጋችኹትኮ::

«አሁን በየሕክምና ቦታው የሚሠራው የድሮው ትውልድ ነው ልትለኝ ነው? ሰመኾኑ እርሱ አገር ወዳድ ነው? ጊዜ ባለፈበት መድኃኒት ወገኑን የሚያክመው፣ በመንግሥት በጀት የተገዛ መድኃኒት አውጥቶ የሚሸጠው፣ ገንዘብ ለመሰብሰብ ብቻ የሌለ ምርመራ እያዘዘ ድኻው ተማርሮ ከሕክምና ይልቅ ወደ ዳማከሴ እንዲጓዝ ያደረገው አገሩን ስለሚወድድ ነው?

«እስኪ የመኪና ምርመራ እንዴት እንደሚደረግ ተመልከት:: መኪናው ሳይታይ በስልክ እኮ ነው የሚመረመረው:: ለመኾኑ መርማሪው ሰውዬ ይኼ መኪና እርሱን፣ ቤተሰቡን፣ ዘመዶቹን እንደማይገጭ ርግጠኛ ነውን? አገሩን ስለሚወድ ነው ሕዝብ እንዲያልቅ ፈቅዶ የተበላሸ መኪና ጤነኛ ነው ብሎ የሚፈርመው?

«በአንድ ወቅት አዲስ አበባ መንገዶቿን ለየመች ተብሎ በየቦታው ተለጠፈ:: ሦስት ወር አልሞላውም የሲሚንቶው ለሌዳ ሲወድቅ እና ሲጠፋ:: ማን ዘረፈው? አገር ወዳዱ:: ተወካዮቹስ ቢኾኑ ለምን ዘወር ብለው አላዩትም? አገር ወዳድ ስለኾኑ ነውን?

«እኔ አገር የመውደድን ጉዳይ አሁን እርስዎ ባሰቡበት መንገድ አስቤው አላውቅም:: ብቻ እኛ የአገራችን ጉዳይ ሲነሣ ደመ ቁጡዎች፣ አትንኩን ባዮች እና ኮስታሮች መኾናችንን ዐውቃለኹ፤» አለ ኢትዮጵያዊው እንግዳ::

«ልክ ነህ ይህንንማ ዓለም በሙሉ ይመሰክርላችኋልኮ:: ይህች አገርኮ ዝም ብላ እንዲሁ በነጻነት አልኖረችም:: እንዳች ልዩ ነገርማ አላችኹኮ:: አገራቸውን ባይወድዱ ኖሮ አባቶቻችኹ ደማቸውን ባልገበሩ ነበር:: አጥንታቸውን ከስክሰው ድንበር ባላጠሩ ነበር:: ዘመናዊ መሣርያ የታጠቁትን በባህላዊ መሣርያ ባላሸነፉ ነበር:: ግን አገር መውደድ ይኼ ብቻ ነው ወይ? ሌላ አይንካን፣ እኛ ግን እንደ ፈለግን እንጫረስ፤ ሌላ አይዝረፈን፣ እኛ ግን እንዘራ

ረፍ፤ ሌላ አይጨቁነን፣ እኛ ግን እንጨቋቆን፤ ቅኝ ገዥ መጥቶ ቀንበር የኾነ ሕግ እያውጣብን፣ እኛ ግን እርስ በርሳችን ቀንበር እንጫጫን፤ ጠላት ወርሮ መብታችንን አይንካ፣እኛ ግን መብታችንን እርስ በርስ እንጋፋ ነው የምትሉት? ይኼኮ ነው ያልገባኝ ነገር:: አገር ማለትኮ መልክአ ምድሩ ብቻ አይደለም:: ይኼ ባለ ጉዳይ ኾኖ ቢሮህ የመጣው፣ ታምሞ ሊታከም አንተጋ የመጣው፣ሊማር አንተጋ የመጣው፣ሊገዛ ሱቅኸጋ የቆመው፣በሞያኽ እያገለገልኸው ያለኸው፣በመኪናኽ ላይ የተሳፈረው፣እርሱኮ ነው አገር፤» አሉ ሚ/ር ግክ::

«እንዴ ሚስተር ግክ፣ በሀሥረኛው ዓመት አገራችን መረረዎት መሰለች:: እርስዎም እንደኛው ደመ ቁጡ ሊኾኑ ነው ማለት ነው? ባለፈው ታምመው ተኝተው ሳለ የኢትዮጵያዊ ደም ነበር እንዴ የተደረገልዎ?» አለ ኢትዮጵያዊው ነገሩን ወደ ቀልድ ወስዶ ሐሳብ ለማስቀየር::

«ዐየኸ፣ ይህች አገር ይበልጥ ስታውቃት ይበልጥ የምታሳዝን፣ ይበልጥ የምታስቆጭ፣ ይበልጥ የምታንገበግብ ናት:: ቆይ ግን ይህን ሁሉ የምታደርጉት አገራችኹን ስለምትወዱ ከኾነ አገራችኹን ባትወድዱ ኖሮስ ከዚህ የከፋ ምን ታደርጉ ነበር? አንድ እዚህ አገር የለማኹት ቀልድ ነገር አለ:: አንድ ባል ሚስቱን ይደበድባታል:: እርሷም ቤቷን ትታ ትወጣለች:: በኋላ ሽማግሌ ገብቶ ታረቁ ይላቸዋል:: ባልም፣ ‹‹እኔኮ ስለምወዳት ነው የመታኋት፣ የፍቅር ነው፤›› ይላል:: ሚስቲቱም፣ ‹‹ስትወደኝ ከኾነ እንዲህ የምትመታኝ ስትጠላኝ ምን ልታደርግ ነው?›› አለችው አሉ:: አሁንም እናንተ በአገራችኹ ላይ ራሳችኹ ይህን ሁሉ ግፍ የምትፈጽሙት አገር ወዳድ ስለኾናችሁ ከኾነ ብትጠሏት ኖሮ ምን ልታደርጉ ነበር?

ምን ስትሠሩ ነው የኖራችኹት?

ቦታው ካልዲስ ካፌ ነው። ኢትዮጵያ፣ ቻይና፣ ኤምሬትስ፣ ጃፓን እና ሲንጋፖር ቡና እየጠጡ ይወያያሉ።
«እነዚህ ከፊታችን የተሰለፉት ሰዎች ምን ፈልገው ነው?» አለችና ኤምሬትስ ጠየቀች፤

«ስልክ ለማስገባት ብለው ነው፤» ኢትዮጵያ መለሰች፤

«እንዴ እስከ ዛሬ አዲስ አበባ ኾነው ስልክ የሌላቸው አሉ ማለት ነው?» ጃፓን በአግራሞት ጠየቀች፤

«አዎ፣ አሉ፤» የኢትዮጵያ መልስ ነበር፤

«አዲስ አበባ ስልክ ከገባ ከ120 ዓመታት በኋላም ገና እዚህ ሰፈር አልደረሰም ማለት ነው? በመቶ ዓመታት ለንት ማይል ነው የምትጓዙት?» አለች ጃፓን አግራሞቷ ሳይጠፋ።

ኢትዮጵያ የኀዘን ስሜት ፊቷ ላይ አጥልቶ እንዲህ ስትል መለሰች፤ «የመጀመርያው ስልክ አዲስ አበባ የገባው በ1882 ዓ.ም ነው። ዛሬ 120 ዓመቱ መኾኑ ነው። እስከ ዛሬ ግን በአዲስ አበባ ተቀምጠው ስልክ የሌላቸው ወገኖች አሉን። የመጀመርያው ባቡር አዲስ አበባ የገባው የዛሬ 92 ዓመት በ1909 ዓ.ም ነበር። እንኳን እድገት እና በልጽጎ ወደ ሌላው ሊስፋፋ መኖሩንም የሚያስታውሉት ዘፋኞቻችን ናቸው። በአገራችን የፖስታ አገልግሎት ከተወጠነ 116 ዓመት ኾኖታል። አሁንም ግን የፖስታ አገልግሎት የማያገኙ ወገኖች በሚልዮኖች ይቆጠራሉ።

«የመጀመርያውን ባንክ ካቋቋምን 104 ዓመታት አለፉን። አሁንም ግን ያሉን ባንኮች በጣት የሚቆጠሩ፣ ያሰን አገልግሎትም ገና ከምሬት ያልወጣ ለት ነው። አዲስ አበባ የመጀመርያውን የቧንቧ ውኃ ካየች 116 ዓመታትን አሳለፈች። አሁንም ግን ውኃ በፈረቃ ከማከፋፈል አላለፈችም። የመጀመርያውን ጋዜጣ ማውጣት ከጀመርንኮ 114 ዓመታት እያስቆጠርን ነው። አሁንም ግን በተቀፈደደ እና ባላደገ ፕሬስ የምን ታወቅ ነን። ዛሬ ከፈረቃ አልላቀቅ ብሎ የሚያሠቃየን ኤሌክትሪክ አዲስ አበባን ከረገጠኮ 113 ዓመታትን ደፈነ።

«የመጀመርያዎቹን ሰው ሠራሽ ድልድዮች ከሠራን ሦስት መቶ ዓመታት ሲያልፉንም፣ ዛሬም የመንገድ አሠራራችን እና ግንባታችን ግን ከጥራት ችግሮች አልተላቀቀም። የመጀመርያው የውኃ ወፍጮ ወደ አገራችን ከገባ ስድስት መቶ ዓመታት ቢኾነውም በእጃቸው እህል የሚፈጩ ወገኖቻችን ግን አሁንም አሉ። የራሳችንን መርከቦች ገንብተን፣ ባሕር አቋርጠን ዘምተን የነበርን ሰዎች ዛሬ የራሳችን ጀልባ እንኳን ለመሥራት ምን እንደ ያዘን አይታወቅም? የሚኒስቴር መሥሪያ ቤቶቻችንን ማቋቋም ከጀመርን መቶ ዓመታት ቢያልፉንም በሚገባ የተዋቀረ፣ መረጃዎችን እና ሂደቶችን በዘመናዊ መልኩ ያደራጀ የሚኒስቴር መሥሪያ ቤት ለማየት ግን አሁንም ስስት ያስፈልገናል።»

ጃፓን ገረማትና፣ «ከዐርባ ዓመታት በፊት እኩል አልነበርንም እንዴ! ከዚያ በኋላ ወዴት ሄዳችኹ? እኛኮ አብራችኹን የምትጓዙ መስሎን ነበር? ነገር ዓለሙን ሁሉ ትታችኹት መነናችኹ እንዴ? እስከ ዛሬ ግን ጊዜውን ምን እየሠራችኹ አሳለፋችኹት? ወይስ አንቺ 'ፓርታይም' አገራቸው ነሽ እንዴ?» አለች።

ኤምሬትስ ደግሞ ቀበል አድርጋ፣ «ከዛሬ ዐርባ ዓመታት በፊት ዐፄ ኀይለ ሥላሴ ኢራን ደርሰው ወደ ኢትዮጵያ ሲመለሱ በወቅቱ የነበሩት የኤምሬትስ ንጉሥ ሼክ ዛይድ፣ «አባክዎን አገሬን ይዩልኝ?» ብለው ጠየቋቸው። ንጉሡም አግረ መንገዳቸውን ወደ ኤምሬትስ ብቅ ለማለት አስበው አውሮፕላኑ በዱባይ አውሮፕላን ማረፊያ ሲያኮበኩብ ዐፄ ኀይለ ሥላሴ በአውሮፕላን ማረፊያው ዙርያ ለዐይናቸው የሚሞላ አንድም ቤት ያጣሉ። ይህን የተመለከቱት ንጉሣችኹ፣ «እዚህ ወርጄ የት ሊያሳድሩኝ ነው?» ብለው ተመልሰው ወደ አዲስ አበባ ገሠገሡ አሉ። ዛሬ ንጉሡ ከሙታን ተነሥተው እኒያ፣ «ማደርያ አላገኝባቸውም፤» ብለው የናቋቸው የኤምሬትስ ጎጆዎች ለተረት ያህል እንኳን ጠፍተው ዓለምን የሚያስደንቁ ሰማይ ጠቀስ ሕንጻዎች ሲዋቡባቸው ቢያዩ ምን ይሉ ይኾን?»

«ቆይ ግን፣ ባላችኹበት ቆማችኹ ወይስ እንደ ግመል ሽንት ወደ ኋላ ተጓዛችኹ። ለነገሩ እናንተ ትዝታ እና እንጉርጉሮ ይቀጣላችኋልኮ። ታሪክ ለመተረክ ነው ወይስ ታሪክ ለመሥራት፣ ለሙዝየምነት ነው ወይስ ለኑሮ የተፈጠራችኹት፤» ብላ ሲንጋፖር ሣቀች።

«ፊታውራሪ ተክለ ሐዋርያት የተባሉት የአገራችሁ ሰው፣ አውሮፓ ሊሻገሩ ጅቡቲ ወርደው ነበር። ታዲያ መርከብ እየጠበቁ እያሉ ሰዎች ሲተራመሱ ያያሉ። 'ምን መጥቶ ነው እንዲህ የምትተራመሱት' ብለው ይጠይቃሉ። 'ትልቅ መርከብ መጥቶ ነው፤' ይሏቸዋል። ለምን ለእኔ አይታየኝም፣ ታዲያ ብለው ይጨነቃሉ። በኋላ ለካ እርሳቸው ተራራ ነው ብለው የገመቱት ነገር ኑሯል መርከቡ። ይህን ጊዜ ይበሳጩና፣ ‹እረ እንደዚህ ከባሕር ማዶ ስንት ብልሃት ሲፈጠር፣ ከደጋው አገራችን ላይ ተጎልተን ምንም ሳናውቅ የቀረነው በምን ምክንያት ነው? ይህ ሁሉ ጉድ ሲፈጠር እረ የኛ አባቶች ስለምን ምንም ሳያደርጉ ቀሩ?› እያሉ ተቆጭተው ነበር ይባላል፤» አለች ኤምሬትስ።

"‹አይ መሬት ላይ ያለ ሰው፣› አለ ጋባቢ፣ እናንተ ምናለባችኹ። ለዕድገታችን ዕንቅፋት የኾኑ ስንት መከራዎች እንዳሳለፍን ብታውቁ ኖሮ እንዲህ ባላላችኹ። መሰናክል ባይገጥመን ኖሮ ዛሬ ከማንም በቀደምን ነበር፤» አለችና ኢትዮጵያ አስተዛዘነች።

«እዚህ እናንተ አገር ትግራይ የነበሩ አቡነ ዮሐንስ የሚባሉ አባታችኹ የተናገሩትን አልሰማችኹም እንዴ?» አለች ቻይና። «አንድ ጊዜ አንድን ሰው ያገኙትና፣ «ትማራለኽ ወይ?» ብለው ይጠይቁታል። ሰውዬውም፣ «አልማርም» ብሎ መለሰላቸው። «ለምን?» ሲሉ መልሰው ጠየቁት። «የምበላው ስለሌለኝ፣» ሲል መለሰ። ወዲያው ጳጳሱ ቀበል አደረጉና፣ «ታዲያ ምን አየ በሳህ ደነቆርኽ?» አሉት ይባላል። እናንተስ እየተቸገራችኹ መማራችኹ ካልቀረ ለምን እየተቸገራችኹ ሠርታችኹ አላደጋችኹም? ችግር እኮ አንዲያውም የዕድገት ምንጭ ነው።»

«እኔ ግን ወደ ኋላ ያስቀራችኹ ዋነኛ ምክንያቱ ያጋጠማችኹ ችግር አይመስለኝም፤» አለች ጃፓን። «የዕድገት ማነጻጸርያ መንገዳችኹ ይመስለኛል፤» አለች ሲንጋፖር እንደ ቅኔ ነጣቂ ፈጠን ብላ። «አንዳንዴ የዕድገታችሁ መለኪያ ከእናንተ በፊት የነበሩት እንጂ ከእናንተ ጋራ ያሉት አካላት አይደሉም። እኔ በየቦታው ስጓዝ፣ በየሚዲያው እና በተጋበዝኹባቸው ስብሰባዎች ሁሉ በምኒልክ ጊዜ ከነበረው የትምህርት ስርጭት ዛሬ ይህን ያህል አድገናል፤ በልጅ ኢያሱ ዘመን ከነበረው ሆስፒታል ዛሬ በዚህን ያህል ፐርሰንት ተመንድገናል፤ በንግሥት ዘውዲቱ ጊዜ ከነበረው የንጹሕ ውኃ አቅርቦት የዛሬው በዚህን ያህል ዕድገት ያሳየበት ኹኔታ ነው ያለው፣ ሲባል ብቻ

ነው የምሰማው። አብረውን የነበሩት እዚህ እና እዚያ ሲደርሱ እኛ ግን ገና እዚህ ላይ ነን፤ መሥራት የነበረብን ይህን ያህል ቢኾንም የሠራነው ግን ይህን ያህል ብቻ ነው የሚል አልሰማኹም። ዛሬ እኮ የእናንተ ሯጮች ከጊዜ ጋራ እንጂ ከአበበ ቢቂላ ጋራ አይደለም የሚወዳደሩት። ዋናው ነገርኮ በሰዓት ስንት ኪሎ ሜትር ትጓዛለኽ ሳይኾን፣ በተፈለገው ፍጥነት እና ጊዜ ትደርሳለኽ ወይ ነው?»

«እኔም አሁን አሁን እያሳሰበኝ የመጣው እርሱ ነው፤» አለች ኢትዮጵያ። «አንዳንዴ ነገሮችን ሁሉ እስተውልና፣ «በየቢሮው የሚያደርጉትን አሰልቺ ግምገማ ትተው መቼ ነው ያለፉበትን በንጹሕ ኅሊና የሚገመግሙት? እንደ ጆሮ ቀድሜ ከኋላ የመጡት ቀንዶች ለምን በለጡኝ? ‹ወጣ ወጣ እና እንደ ሸንበቆ ተንከባለለ እንደ ሙቀጫ› ብለው ልጆቼ የተረቱት ለምን በራሳቸው ላይ ደረሰ? ያለፈውን በጭፍን ከመውቀስ ወጥተው ካለፈው የሚማሩት መቼ ይኾን? ከወገናዊነት፣ ከመሸናነፍ፣ ስሕተትን ከመሸፋፈን፣ ክብርን ከመጠበቅ፣ ለራስ ላያሳንሱ ከመቁረስ ወጣ ብለው ሞያዊ እና ገለልተኛ በኾነ መንገድ የመጡበትን መርምረው እና ገምግመው እዚህ ላይ ተሳስተን ነበር። እዚህ ላይ ደግሞ ደግ አድርገናል የሚሉት መቼ ይኾን? የሚመጡት ጻድቃን፣ ኃላፊያኑ ኃጥአን፣ እኛ ቅዱሳን እነዚያኞቹ ርኩሳን፣ እኛ ፍጹማን እነዚያኞቹ ስሑታን እንደተባለ እስከ መቼ ይዘለቃል? እያልኹ አስባለኹ፤» አለች።

ይህን ጊዜ ጃፓን፣ «አንድ ታሪክ ልንገራችኹማ፣» አለች ፈገግ ብላ። «ሰውዬው ዐይናቸው አላይላቸው ብሎ ወደ አንድ የዐይን ሐኪም ዘንድ ብቅ ይላሉ፤ ሐኪሙም ዐይንዎ እንዲያያ ከፈለጉ በሌላ መተካት አለበት ብሎ ይመክራቸዋል፤ እርሳቸውም ይስማሙና ለቀዶ ሕክምና ቀጠሮ ይዘው ይወጣሉ። በቀጠሮው ለለት ወደ ዐይን ሐኪሙ ዘንድ ተጉዘው ቀዶ ሕክምናውን ያካሂዳሉ። ሐኪሙ የታመመ ዐይናቸውን አውጥቶ በብዙ ጥበብ ሌላ ዐይን ያስገባላቸዋል። ከጥቂት ጊዜ በኋላም ማደንዘዣው ሥራውን ይፈጽምና ሰውዬው አፈፍ ብለው ይነሣሉ።»

«እሺ» አሉ ሁሉም ቡናቸውን እየጨለጡ።

«"እንዴ እንዴ በደንብ ታየኝኮ" እያሉ ሰውዬው በደስታ ሲናገሩ ሐኪሙ በሥራው ኮርቶ ደስ አለው። ወዲያውም ነርሷ ቀረብ ብላ፣ "በዙርያዎ

ምን ይታይዎታል እስኪ ይንገሩን? ብላ ትጠይቃቸዋለች። ሰውዬውም፣ "ነጭ
ልብስ የለበሱ አይጦች በዙርያዬ ውርውር ሲሉ ይታዩኛል!" ብሰው ይመል
ሱላታል። በዚህ ጊዜ ሐኪሙ ደንግጦ ወደ ውስጠኛው ክፍል ይገባል። ከዚ
ያም ጫን ጫን እየተነፈሰ ይመጣና፣ "ይቅርታ ስሕተቱ የእኔ ነው። ያስገባ
ኹልዎ የሰው ዐይን ሳይኾን የድመት ዐይን ኖሯል፤ ይቅርታ!" ይላቸውና
እንደገና ያስተኛቸዋል።

«እና ምን ለማለት ነው?» አለች ቻይና፤

«እንዳንድ አገሮች በአንድ ወቅት ኮሚዩኒዝም የሚባል ዐይን አስገጥ
መው መሪው ሁሉ ማርክስ እና ሌኒን፣ ከተማው ሁሉ ሌኒን ግራድ፣ ትም
ህርቱ ሁሉ ማርክሲዝም ሌኒኒዝም፣ ቤተ መንግሥቱ ሁሉ ክሬምሊን፣ ሥነ
ጽሑፉ ሁሉ አብዮታዊ እየኾነ ነበር የሚታያቸው። በኋላ ደግሞ በስሕተት ያስ
ገጠምነው ዐይን ነው አሉና አሁንም ሌላ ዐይን አስገጠሙ። አሁንም ዐይ
ናቸው ቀለም እንጂ ኅብረ ቀለማት አልታየው ብሏል። የሚታያቸው አንድ
ቀለም፣ አንድ መንገድ፣ አንድ ርእዮት፣ አንድ አካሄድ ኾኗል። ቆይ ኢትዮ
ጵያ፣ አራት ዐይና የሚባሉ ሊቃውንት ነበሯችኹ አይደል? መቼ ነው አንድ
ዐይና መኾን የጀመራችኹት?»

«እያሰብን ብንነጋገር መልካም ነው!» አለች ቻይና ተቆጥታ።

«ይገርማችኋልኮ!» አለች ኢትዮጵያ ነገሩ እንዳይከር፣ «አሁንምኮ ያለ
ፈው ቆጭቶት፣ የሌሎቹ አስቀንቶት፣ ልዩ ልዩ መንገዶችን ፈትሾ፣ ከራሱ
ጋራ የሚስማማውን መርጦ የሚጓዝ የለም። የሦስት ሺሕ ዓመት የነጻነት
ታሪክ አለ● እያልኹ ብመካም በየጊዜው ግን ነጻ እወጣለኹ። አሁንም ነጻ
ሊያወጡኝ የሚታገሉም አሉ። አሁንም እኔ ያልወጠወጥኹት ይጎረናል፣ያልጋ
ገርኹት ያርራል፤ ከሚለው ስሜት ልጆቼ አልወጡም። የድመት ዐይን ያስገ
ጠመው አይጥ፣ የውሻ ዐይን ያስገጠመው ሥጋ፣ የዝንጀሮ ዐይን ያስገጠመው
ነዶ፣ የጭልፊት ዐይን ያስገጠመው ጫጩት ብቻ ነው የሚታየው። የአንዱ
ዐይን ብር ብሩን፣ የሌላው ሥልጣን ሥልጣኑን፣ የሌላው ደግሞ መሬት
መሬቱን ብቻ ኾኗል የሚያየው። የአንዱ ዐይን ያለፈውን ነገር ሁሉ እንከን
የሰሸ አድርጎ ለማየት የተሠራ ነው። የሌላው ደግሞ እርሱ ከሚሠራው በቀር
ከእርሱ በፊት ምንም በጎ ነገር የማይታየው ነው። ስአንዱ በጣም አድጌ
ያለኹ፤ ስሌላው በእጅጉ ወደ ኋላ ቀርቻለኹ።»

«የማትግባቡበት አንዱ ምክንያትኮ አንድን ነገር ሊያግባባ በሚችል
መልኩ የምታዩበት የጋራ ዐይን ስለሌላችኹ ሊኾን ይችላል። ሁሉም የየራሱን
ብቻ ነዋ የሚያየው!» ሲንጋፖር ሐሳቧን ሰነዘረች።

«ኧረ ይብቃን እንሂድ» አለች ኤምሬትስ፤

«ቆይ ቆይ አንድ ነገር ልንገራችኹና ትሄጃላችኹ!» ኢትዮጵያ ነበረች።

«ምን?»

«በአንድ ጫካ ውስጥ ጦርነት ተነሣና እንስሳቱ ሁሉ እየታጠቁ ወደ ግን
ባር ዘመቱ። ዔሲም ወጉ ይንካኝ ብሎ መሣርያ ወልውሎ ዘመተ አሉ። ከተ
ወሰነ ጊዜ በኋላ ብዙዎቹ ግዳያቸውን እየያዙ ወደ መንደራቸው መጡ፤ በመ
ንደር የቀሩት ሚስቶችም እየዘፈኑ፣ እልል እያሉ ተቀበሏቸው። የዔሊ ባል
ግን ቢጠበቅ ቢጠበቅ ቀረ። ዓመት፣ ሁለት ዓመት አለፈ። አልመጣም። በመ
ጨረሻ የዔሲ ሚስት ሲጨንቃት ልፈልገው ብላ፣ ጓዟን ሰብስባ፣ ቤቷን ትታ
ልትወጣ ስትል ዔሲን በሩ ላይ አገኘችው። እርሷም ደስ አላትና ዕልልታዋን
አቀለጠችው። የዔሊ ባልም እጁን አፉ ላይ አድርጎ፣ «እባክሽ ታገሽ!» ይላት
ጀመር። እርሷ ግን ከደስታዋ ብዛት ጩኸቷን ማቆም አቃታት። ባሏም ቢጨ
ንቀው ጠጋ ብሎ፣ «እባክሽ ዝም በይ!» አላት። እርሷም ነገሩ ግራ ኾነባትና፣
«ለምን? የሰንቱን ባል እልል ብዬ ተቀብዬ በእኔ ጊዜ ለምን?» ስትል ተናደዳ
ጠየቀችው። ዔሊም፣ «ዝም በይ ገና ወደ ጦርነቱኮ እየሄድኹ ነው!» አላት
አሉ።

ሁሉም ተረቱን ከሰሙ በኋላ የተመካከሩ ይመስል፣ «አሁን እንደ አዲስ
የምትጀምሩት ግን እስከ ዛሬ ምን ስትሠሩ ኖራችኹ ነው?» አሉና ጠየቁ።
መልስ ግን የለም።

የችቦ ሹክሹክታ

እነኾ በመስቀል በዓል ዋዜማ በመስቀል አደባባይ ተገኝቼ ነበር። አንድ ትልቅ ደመራ በአደባባዩ መካከል ቆሟል - በአደይ አበባ እና በኢትዮጵያ ባንዴራ አሸብርቆ።

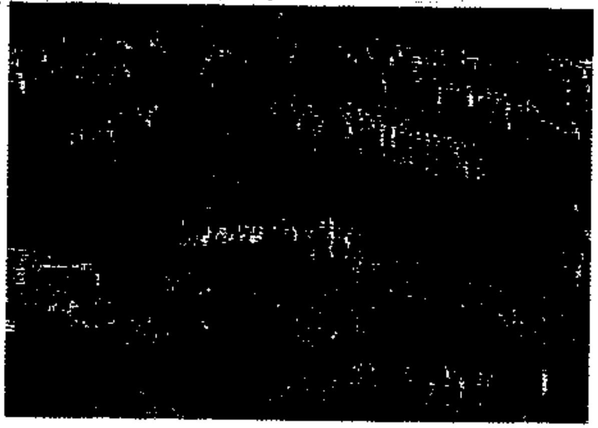

ሕዝቡ ደግሞ ራቅ ብሎ በደመራው ዙርያ ከትሟል። እኔ የማቀርብላችኹ በችቦዎቹ መካከል የነበረውን ውይይት ነው። የመስቀሉ ታሪክ፣ ወደ ኢትዮጵያስ እንዴት እንደ መጣ፣ የቀረው ነገር ሁሉ በመጽሐፈ ጤፉት የተጻፈ አይደለምን።

«አንተ፣» ይለዋል አንዱ ችቦ፣

«አቤት፣»

«እኛኮ የኢትዮጵያ ተምሳሌት ነን፤»

«እንዴት እንዴት ኾነን፤»

«ተመልከት፣ እያንዳንዱ ቅንጣት ዕንጨት ተባብሮ ችቦን ፈጠረ። እያንዳንዱ ችቦ ተባብሮ ደግሞ ደመራውን ፈጠረ። ያለዕንጨት ችቦ፣ ያለችቦም ደመራ የለም።»

«እና ትርጓሜው እንዴት እንዴት ነው?»

«እያንዳንዱ ሰው ተባብሮ ጎሳውን፣ የእምነት አንድነቱን፣ ፓርቲውን፣ ማኅበሩን፣ ሰብሰቡን፣ ነገዱን፣. . .ወዘተ ፈጠረ። እያንዳንዱ ነገድ፣ ጎሳ፣ ነገድ፣ ፓርቲ፣ ማኅበር፣ ሰብሰብ፣ የእምነት አንድነት፣. . . ወዘተ ተባብሮ አንድ ኾኖ፣ ተዋሕዶ ደግሞ ኢትዮጵያን ፈጠረ። ሰው ባይኖር ጎሳ እና ነገድ፣ ፓርቲ፣ ማኅበር፣ የእምነት አንድነት ባይኖር ደግሞ ኢትዮጵያ አትኖርም ነበር። ዐየኽ፣ ዕንጨቱ የተሰበሰበው፣ ችቦው የተሠራው፣ ችቦውም ተሰብስቦ የተደመረው ዋና ዓላማው ደመራውን ለማስገኘት ነው። እኛም ይህ ሁሉ ሰው፣ ብሔር፣ ብሔረሰብ፣ ማኅበረሰብ፣ ወዘተ የተሰበሰበው፣ የተደመረው ኢትዮጵያ የምትባለውን ደመራ ለማስገኘት ነው።»

«የማይተዋወቁ ዕንጨቶች ተዋውቀው እና ተስማምተው ችቦውን፣የማይተዋወቁ ችቦዎችም ተሰብስበው፣ ተስማምተውና ተዋውቀው ደመራውን እንዳስገኙት ሁሉ የማንተዋወቅ ሰዎች ተዋውቀን፣ ተስማምተን እና ተባብረን መንደራችንን፣ ጎሳችንን፣ ብሔረሰባችንን፣ ፓርቲያችንን፣ ማኅበረሰባችንን ፈጠርን። የማንተዋወቅ፣ የማንገናኝ ነገዶች፣ ማኅበረሰቦች፣ ሰብስቦች፣ ፓርቲዎች፣. . ወዘተ ተገናኝተን፣ተስማምተን እና ተዋውቀን ኢትዮጵያን አስገኘን።»

«የበዓሉ ስያሜም መገለጫም ዕንጨቱ አይደለም፤ ችቦውም አይደለም፤ ደመራው ነው። ለእኛም ዋናው ነገር ግለሰብነታችን እይደለም፤ ብሔረሰባችንም አይደለም፤ ኢትዮጵያነታችን ነው። በርግጥ ጤናማ፣ ብቁ እና ማንነቱ የተጠበቀ ዕንጨት በሌለበት ችቦን ማሰብ፣ የተስተካከለ እና ችቦነቱ የተጠበቀለት ችቦ በሌለበት ደመራን ማሰቡ አስቸጋሪ ነው። የእያንዳንዱ ዕንጨት ማንነት ሲስተካከል የተስተካከለ ችቦ ማግኘት እንደሚቻለው ሁሉ፣ የእያንዳንዱ ሰው መብት ሲከበር፣ እያንዳንዱ ሰው የሰውነቱን ፍትሕ ሲያገኝ፣ ሰው ኾኖ ሊያገኘው የሚገባውን ነገር ሲያገኝና ሲሟላለት፣ የብሔር፣ የብሔረሰብ፣ የጎሳ/የቡድን/ መብትን፣ ሀብትን፣ ፍትሕን፣ ፍላጎትን ማሟላት ይቻላል። የእያንዳንዱ ነገድ፣ ጎሳ፣ ቡድን፣ ሰብስብ መብት ባልተሟላበትና በማይከበርበት ኹኔታም ስለ አገር ዓቀፍ መብት፣ ፍትሕ፣ ነጻነት፣ ክብር ማሰቡ ዘበት ነው።»

እዚህ ላይ ሦስተኛው ችቦ ጣልቃ ገባና ሐሳብ ሰነዘረ። «አንድ የተረሳ ነገር አለ። እኛ ዕንጨቶች ተሰባስበን ችቦ ብንኾንም፣ ችቦዎች ተሰባስበን ደመራ ኾነን እንድንቆም ያደረገን አንድ ነገር አለ። ይኼ ከመካከላችን የተተከለውና አደይ አበባውን በራሱ ላይ ተሸክሞ የቆመው ምሰሶ

ክሌለ በማን ዙርያ ተሰባስበን ደመራውን እንሠራዋለን? እርሱ ነው ተሰባሰበን እንድንቆም፣ ቆመንም ደመራ እንድንኾን ያደረገን::»

«አሁን የአገራችንን ዋናውን ችግር እመጣኸው፤» አለ አራተኛው ችቦ:: «ዐየኽ! ዕንጨቶች ተሰባሰበው ችቦ መኾን አላቃተንም:: ርግጥ ነው ትርጉም ያለው ነገር ለማምጣት እስከንችል ድረስ ጸንተን በችቦነት መቆም እንደማንችል እንታማለን:: አንድም ችቦነታችንን ትተን ወደ ቀድሞ ዕንጨትነታችን መመለስ ወይም አንድ የነበረው ችቦ ተበታትኖ ትንንሽ ባለ ሰሙኒ ችቦዎች መኾንን እመል አድርገነዋል:: ይህን ለጊዜው እንተወው::»

«በርግጥ እኛ ኢትዮጵያውያን ተፈጥሯዊ በኾነ መንገድም ይኹን ወደን በምናደርገው መንገድ ችቦ ሠርተናል:: ተፈጥሯዊ በኾነ መንገድ ያልኹት፦ የአንድ ጎሳ፣ መንደር፣ አባል መኾንን፤ የቋንቋው ተናጋሪ፣ የባህሉ ተጋሪ ኾኖ አንዳች ስብስብን፣ አንድነትን መፍጠርን ነው:: ወደን የምናደርገው ያልኹት ደግሞ እምነን የምንጓዝበት የሃይማኖት አንድነቱ፣ ተቀብለን የምንገባበት የፖለቲካ ድርጅት፣ ለማኅበራዊ ተራድኦ፣ አንድን ዓላማ ለማስፈጸም ስንል የምንመሠርታቸው ዕድር፣ ዕቁብ፣ ማኅበር፣ ቡድን፣ ክለብ የመሳሰሉትን ኅብረቶችን ማለቴ ነው:: የዘመናችን ኢትዮጵያውያን ትልቁ ጥያቄ፣ *«ችቦዎቹ ደመራውን ለመፍጠር የሚሰባሰቡበት ምሰሶ የቱ ነው?»* የሚለው ነው::

«የተለያዩ ብሔረሰቦች፣ ሃይማኖቶች፣ ፓርቲዎች፣ ቡድኖች፣ ክለቦች፣ ማኅበሮች፣ አንድነቶች፣ ኅብረቶች፣ ኢትዮጵያ የምትባለውን ደመራ ለመሥራት ሊያሰባስባቸው፣ አንድ ሊያደርጋቸው የሚችለው ምሰሶ ምንድን ነው? አንድነታችን መፈጠር ያለበት በምን ዙርያ ነው? በታሪክ ነው? ቋንቋ ነው? ልማት ነው? ችግር ነው? ፓርላማው ነው? መልክአ ምድር ነው? ዘውድ ነው? የመቀሌውን ከሞያሌው፣ የጋምቤላውን ከሶማልያው ሊያስተሳስረው፣ አንድ ነን እንዲል ሊያደርገው የሚችለው የጋራ ትእምርታችን እና ዕሴታችን ምንድን ነው? በርግጥ ምንድን ነው? ኢትዮጵያ ብለን የምንጠራትስ ምኗን ነው? ኦሮሞውን ከአማራው፣ አማራውን ከትግራዋዩ፣ አፋሩን ከኦሮሞ፣ ሶማሌውን ከቤኒሻንጉሉ፣ ጋምቤላውን ከአገው፣

ወላይታውን ከጉሙዙ፣ ሐመሩን ከሐረሪው ሊያገናኘው፣ አንድ ሊያደርገው፣ ሊያስተባብረው፣ ሊደምረው የሚችለው ነገር ምንድን ነው?»

«ይህ ጉዳይ አገራዊ ውይይትን፣ የምሁራንን ትንታኔ፣ የሕዝቡን ንግግር፣ የፓርቲዎቹን ምክክር፣ የሚዲያዎችን አስተዋፅኦ፣ የእምነት ተቋማትን ውይይት ይሻል:: የጋራ መግባባት ያስፈልገዋል:: በየዘመናቱ መሪዎች፣ ፓርቲዎች፣ ርእዮተ ዓለሞች በተቀያየሩ ቁጥር ሊቀያየር የማይችል፣ ነገር ግን ሊዳብር፣ ሊበለጽግ፣ ሥር ሊሰድ የሚችል አገራዊ ምሰሶ የቱ እንደኾነ ለይተን ዘብ ልንቆምለት የሚገባን ጊዜ ዛሬ ነው::»

«ይኼ ብቻ አይደለም የዘመናችን ኢትዮጵያውያን ችግር፤» አለ አምስተኛው ችቦ:: «እየተካሄደ ያለው የትውልድ ክርክር አንዳች ማግባቢያ ያስፈልገዋል:: አንዳንዶች ስለ ችቦው እንጂ ስለ ደመራው አይጨነቁም፤ ሌሎቹም ደግሞ ስለ ደመራው እንጂ ስለ ችቦው ግድ የላቸውም - ችቦውን ያለደመራው፣ ደመራውንም ያለችቦዎች የማሰብ ጽንፍ:: ለእኔ ግን ሁለቱም ጽንፎች ለችቦውም ለደመራውም አይጠቅሙም ባይ ነኝ:: ችቦው ባይኖር ደመራ አይኖርም ነበር:: ደመራ ባይኖር ደግሞ ችቦ የሚሠራ ባልተገኘ ነበር:: ስለ ብሔር ብሔረሰቦች ቋንቋ፣ ባህል፣ ታሪክ፣ ልማድ፣ መብት፣ ድንበር ብቻ እያሰቡ እና እያስተማሩ፣ እየሰበኩ እና እያደራጁ ያለ አገራዊ አንድነት እና መግባባት መጓዝ ለራሳቸው ለብሔረሰቦቹም አይጠቅማቸውም::

«ባለንበት ዓለም እንኳንስ አንድ ብሔረሰብ ብቻውን ይቅርና አንድ አገር ብቻዋን እንኳን የዘመኑን ፈተና ተቋቁማ ለማለፍ ይቸግራታል:: ተመልከቱ አሜሪካውያንን፣ ኀምሳ ሁለት ግዛቶች የፈጠሩት ኅብረት ነው አንገታቸውን ቀና አድርገው በጽናት እንዲጓዙ ያደረጋቸው:: ተመልከቱ፣ የአውሮፓ ኅብረት አባል አገሮችን:: የዓለሙን የንግድ እና የፖለቲካ ወጀብ ለመቋቋም በአንድነት እና በጽንዐት ከመቆም የተሻለ ነገር እንደሌለ ገብቷቸው ነው የአገራቸውን ድንበር የሚሻገር አህጉራዊ ኅብረት የመሠረቱት:: በሺሕ የሚቆጠር ታሪክ እና ቅርስ ያላቸው ግሪኮች እና ጣልያኖች፣ የመቶ ዓመታት ታሪክ ካላቸው ቤልጅዬም እና ሆላንድ ጋራ ተባብ

ሬው በኅብረት እየኖሩ ነው። የተዋጉት ፈረንሳይ እና ጀርመን የጋራ ፓር ሳማ ፈጥረዋል። 'ለዘኀለፈ ስርየት፣ ወለዘይመጽዕ ዕቅበት' ማለት ይህ ነው።

«እንድ ጎሳ፣ ብሔር፣ ብሔረሰብ ብቻውን እሰቦ፣ ብቻውን እድጎ፣ ብቻውን በልጽጎ የትም አይደርስም። 'አንድ ሰው እሰቦ፣ እንድ በሬ ሰቦ' የሚባልበት ዘመን ወይ እልፏል ወይ ገና እልመጣም።»

«በሌላ በኩል ደግሞ አገሪቱ የተለያዩ ጎላዎች እንደሌሉባት፣ ልዩነ ቶች እንደሌሉባት፣ የባህሎች ማኅደር እንዳልኾነች፣ የልዩ ልዩ እምነት መናኸርያ እንዳልኾነች አድርጎ እንዲሁ ሰለ እንዲት አገር ብቻ እናስብ ቢባልም የማይኾን ነገር ነው፤» ሲል ስድስተኛው ችቦ የበኩሉን ሐሳብ ለመለንዘር ወደ ውይይቱ ተቀላቀለ።

«ኢትዮጵያ ከልዩ ልዩ ዐይነት የከበሩ ድንጋዮች የተሠራች ቤት እንጂ እንደ አክሱም ሐውልት ከአንድ ወጥ ድንጋይ የተሠራች ሐውልት አይደለችም። ኢትዮጵያ ስንል ተዋሕዶ በተዐቅቦ መኾን አለበት፤» ሲል ቀጠለ።

«አንድ የአገራችን ተረት አለ። አፍ፣ ዐይን፣ ጆሮ፣ እጅ፣ እግር፣ አፍንጫ ተሰብስበው፣ 'እኛ ይህን ሁሉ እየለፋን እንዳች ሳይሠራ ሆድ በእኛ ላይ ተቀምጦ ለምን ይንቀባረራል። ከእሁን በኋላ ሠርቶ ይብላ እንጂ ማንም እንዳያበላው፤' ብለው አሤሩበት። እጅም አልቆርስ አለ፤ አፍን ጫም አላሽት አለ፤ እግርም ምግብ ወዳለበት አልሄድ አለ፤ጆሮም የምግብ ሰዓት ሲደወል አልሰማም አለ፤ ዐይንም ወደ ምግብ አላይም አለ። በዚህ የተነሣ ሆድ ተራበ። እየቆየ ግን ሌሎች የሰውነት ክፍሎች በምግብ እጥ ረት በየተራ እየተዳከሙ ሄዱ። በመጨረሻም፣ 'ለካስ ሆድ የሁላችንም ነው። ያለርሱ መኖር አንችልም፤' ብለው ተጸጽተው ወደ ቀድሞ ግብራ ቸው ተመለሱ ይባላል። ዐየኸ፣ እያንዳንዳችን ለኢትዮጵያዊነታችን ካል ሠራን እና የጋራ መገለጫችንን እና ዕሴታችንን ካላጎለበትን በመጨረሻ ሁላችንም እንጠፋለን። አንዳችን ለሌላችን የምንሠራው ለዚያኛው ብቻ ሰንል ላይ ኸን ለራሳችንም ሰንል ጭምር ነው።»

ስምንተኛው ችቦ እንድ ዕንጨት በመምዘዝ እጁን እወጣና ሐሳቡን ለነዘረ። «እያንዳንዳችን ዕንጨቶች የጋራ ነገር ፈልገን ችቦ እንደኾነው

ሁሉ እያንዳንዳችን ኢትዮጵያውያን የጋራ ነገር ፈልገን ቡድን፣ነገድ፣ ጎሳ ኾነናል። እያንዳንዳችን ችቦዎች የጋራ ነገር ፈልገን ደመራ እንደኾነው ሁሉ፣ እያንዳንዳችን ጎሳዎች፣ ነገዶች፣ ሕዝቦች፣ ፓርቲዎች፣ ስብስቦች፣ እምነቶች፣ ወዘተ የጋራ ነገራችንን አጉልተን ኢትዮጵያ የምትባለውን ደመራ በደንብ አድርገን መደመር አለብን።»

«እስኪ ተመልከቱ!» አለ ዘጠነኛው ችቦ። «በዙርያችን የተሰበሰቡት በሚልዮን የሚቆጠሩ ሰዎች ማንን ነው የሚያዩት? ዕንጨቶችን በየተና ጠል ለማየት አይችሉም። ዕንጨቶች ተሰብስበን ችቦ መሥራታችንን ግን ያውቃሉ። ችቦዎችንም በየራሳችን ለማየት አይችሉም። ደመራው የተገ ነባው ከችቦዎች መኾኑን ግን ያውቃሉ፤ ደመራውን ግን ያዩታል። የመጡ ትም ደመራውን ለማየት ነው። በማዶ በትሪቡኑ ላይ ያሉት ባለሥል ጣናት እንኳን እዚህ የተገኙት ደመራውን ለመለኮስ ነው። ደመራውን የሚያቀጣጥሉበትን ችቦ እንኳን መልሰው ወደ ደመራው እንድነት ነው የሚጨምሩት። እናም የፈለግነውን ያህል ለየብቻችን ብንኾን ዓለም ሊያ የን አይችልም። በዓለም ፊት በፖለቲካውም፣ በኢኮኖሚውም፣ በኀይል ሚዛኑም ጎላ ብለን፣ ጠንክር ብለን፣ በማንነታችን ከፍቁ እንድንታይ ከፈለ ግን ደመራ መኾን አለብን። ኢትዮጵያ የምንላትን ደመራ ማጠናከር እለብን።

«ዕንጨቶች ችቦ ለመኾን እንድ መሥዋዕትነት ከፍለናል። ተመል ከቱ፤ በልጥ ታስረናል። ይህ የውዴታ ግዴታ ነው። 'የሺሕ ፍልጥ ማሰ ርያው ልጥ' ብለን እንተርት የሰ። ካልታሰርን ችቦ እን ኾንም፤ ዕንጨት ብቻ ኾነን እንቀራለን። እያንዳንዱ ሰው፣ ስብስብ፣ ፓርቲ፣ ቡድን፣ ማኅ በር ለመኾን ይችል ዘንድ ከራሱ የሚሠዋው ነገር መኖር አለበት። ለእን ድነት ሲል የሚሠዋው ግለሰበኛነት ይኖራል። እኛ ችቦዎች ደግሞ ደመራ ለመኾን ስንል የከፈልነው መሥዋዕትነት አለ። በዚህ በምሰሶ ዙርያ ተሰ ልፈን ቆመናል፤ ተሠናስለናል፤ ተያይዘናል፤ተቆላልፈናል። እያንዳንዱ ቡድን፣ ማኅበር፣ ፓርቲ፣ ተቋም፣ ሰብሰብም እንዲሁ ለደመራዋ ለኢት ዮጵያ ሲል የሚሠዋው ነገር ሊኖር ይገባል። ዕንጨትነታችንንም፣ ችቦነ

ታችንንም፣ ደመራነታችንንም ጠብ ቀን፣አስማምተን እና አስተሳስረን መጓዝ ይገባናል።»

« ኧረ ፓትርያርኩ፣ ከንቲባው እና ፕሬዝዳንቱ እየመጡ ነው፤» አለ ዐሥረኛው ችቦ።

«የተነጋገርነውን ሰምተውን ይኾን?» አሰ ዐሥራ አንደኛው፤

«ለሚ ጆሮ እና አስተዋይ ልቡና ይስጣቸው፤» ብሎ መረቀ ዐሥራ ሁለተኛው፤

«አሜን፤» አሉ ሁሉም።

የሁለት ሐውልቶች ወግ

ጣልያን ኢትዮጵያን በወረረ ጊዜ ተወስዶ የነበረው ሐውልታችን ተመልሶ አገሩ ገብቶ የተከላው ሥራም ተገባድዶ ተመርቋል። ታዲያ ከተተከለው ሐውልት አጠገብ ወድቆ የሚገኘው ረዥሙ ሐውልት እና ከጣልያን የመጣው ሐውልት ያወጉትን ወግ ባወጋችኹ የተሻለ መሰለኝ፤ ሌላው ሌላው በየብዙኀኑ መገናኛው ተነግሯልና።

«ኦንተ!» አለው አዲሱ ሐውልት፣ *«እንዲያው እንኳን ደኅና መጣኽ አይባልም ይሆን ያህል ጊዜ ለቀመጥ፤ በመምጣቴ አልተደሰትኽም እንዴ?»* ይለዋል።

የወደቀው ሐውልትም፣ «ሞኞ! እዚያው ኾነህ ዩሮ እንደ መላክ እዚህ ተገትረኽ እንኳን ደኅና መጣኽ አትለኝም ትላለኽ!» አለና መለሰለት።

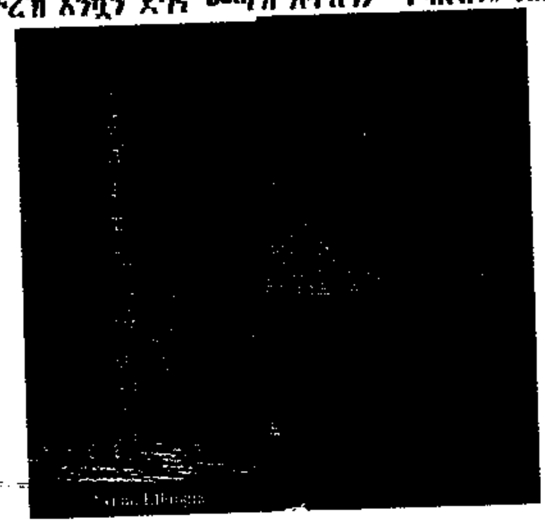

«ምነው ለንተ የአገር ልጅ ታግሎ ቢመልሰኝ እንዲህ ቅር ይልሃል?»

«አይ ሞኞ፣ "ሐበሻ ሐውልታችን ይመለስ" ሲል እውነት መሰለኽ፤ ምቀኝነት ነው። ምቀኝነት ባይኾንማ ኖሮ አንተን ተመለስ እያለ እርሱ ለምን

ይወጣል? አንተስ ተማርከኸ፣ ተዘርፊኸ ነው:: እርሱን ማን ማርኮት ነው በሱዳን - ሊቢያ በበርሓ አቋርጦ፣ በሜዲትራንያን ባሕር በጀልባ በሥቃይ ተሻግሮ ወደ ጣልያን የሚገባው? ባለፈው ጊዜ አልሰማኸም፣ እነርሱ አሜሪካ ሐምበ ርገራቸውን እየገመጡ ሉሲ ዕድል ገጥሟት ወደ አሜሪካ ብትሄድ፣ ‹‹ለምን አገርዋን ጥላ መጣች?›› ብለው ተቃውሞ! ምቀኝነት ካልኾነ ምንድን ነው? ይልቅ እዚያው ኾነህ ለዚህ ቆሞ ለቀረውና ለእኔም *"ኢንቪቴሽን"* ብትልክልን ነበር የሚሻለው::»

አዲስ የመጣው ሐውልት በግርምት እያየው፣ ***«ምሁሩ፣ ልሂቁ፣ ልጅ ዐዋቂው በአጠቃላይ ሐውልታችን ይመለስ እያለ ከሰድሳ ዓመት በላይ የለፋው ለቅርሱ፣ ለታሪኩ ሟች ስለኾነ እኮ ነው!»***

«ዐየኸ፣ እንዱ የሞኝነትኸ መገለጫ ይኼ ነው:: አንተን ለማስመለስ፣ ለማጓጓዝ፣ ለመትከል በወጣው ወጭ ስንት አስታዋሽ ያጣ ቅርስ ይጠገንበት ነበር:: ይኾን የባዕድ አገር አንገፍግፎኸ መጥተኻል:: እኔ የሚገርመኝ የራሳ ችን ነገር የሚቆጨን በሰው እጅ ስናየው ነው እንዴ?»

«እንዴት?»

«እዚህ ስንት የብራና መጽሐፍ ተከባካቢ አጥቶ በየጊዜው ሲሰረቅ፣ ሲበላሽ፣ ሲጠፋ ግድ የሚሰጠው የለም:: በመቅደላ ጦርነት የተወሰደው መጽሐፍ ካልተ መለሰ ብለን መከራ እናያለን::እኔ ይኸው ወድቄ ከቀረኹ ስንት ዘመኔ ነው:: እኔን ሳቃናኸ ያለኝ የለም:: አንተን ግን ካልመጣኸ ብለው ጨቅጭቀው ጨቅ ጭቀው አመጡኸ:: አሁን እኔ እንተን ብኾን ያንተው ወገኖች የደረሰባቸውን እያየኹ እግሬን አላነሣም ነበር:: ወይም ደግሞ መጀመርያ የወደቁት ይነሡ ብዬ እሚገት ነበር::»

«***እኔ ግን ከመጣሁ ጀምሮ ያየኹት አቀባበል እና ክብካቤ አንተ እንደ ምትለው አይደለም::»***

«ለምን እንደ ኾነ ገብቶኻል?»

«***አልገባኝም!»***

«ዲያስጶራ ስለኾንክ ነዋ:: እዚሀ ተቀምጠኸ ለአገርኸ ግብር እየከፈልክ ከምትጠይቅ ከውጭ መጥተኸ ብትጠይቅ መሬት ታገኛለኸ:: እንድ መሥሪያ ቤት እንኳን ብቅ ብለኸ ከውጭ መምጣትኸን ከገለጥክ አቀባበሉ ልዩ ነው:: ሌላው ቀርቶ የውጭ አገር እንግዶች ለስብሰባ ሲመጡ ያለው የከተማ ጽዳት እንኳን ለእኛ ለነዋሪዎች አይደረግም:: ይኸው አንተ ከውጭ በመምጣትኸ ለአንተ የታሰበ ጽዳት ለእኛም ተረፈን:: ቆይ እሁን ታየዋለኸ፤ ትንሽ ስትቆይ ትረሳለኸ::»

«ትረሳለኸ ስትል ምን ማለትኸ ነው?»

«ይረሱኻል ነዋ፣ በጣልያንኛ ልንገርኸ እንዴ፣ እሁን አንተን ለመትከል የተደረገውን ርብርብ ያህል ያን ከጎንኸ የቆመውን ለመጠገን አንድ ዐሥረኛው አልተደረገለትም:: ሌላው ቀርቶ ማንነትኸን የሚገልጥ የማስታወቂያ ሰሌዳ እንኳን በዙርያኸ አልቆመም:: መቼ ተሠራኸ፣ ከምን ተሠራኸ፣ የትውልድ ቦታኸ የት ነው፣ ምን ምን መሣርያ ተጠቅመው ሠሩኸ፣ ለምን እዚህ ቆምኸ የሚለውን የሚገልጥ እስኪ እንድ ምልክት በዙርያኸ ታያለኸ:: ይህ እንግዲህ የመረሳት ውጤት ነው::

«ትዝ አይልኸም፣ የላሊበላው *እፍሮ እይገዘ* መስቀል ሲሰረቅ ሁሉም ጮኸ:: በደጎና ቀን *"ፕሮሰስ"* ጨርሶ ቤልጅዬም የገባውን ጨኸው ጨኸው አመጡት:: እስኪ እሁን ከመጣ ጀምሮ ስለ እርሱ ሰምተኸ ታውቃለኸ:: ባለ ፈው እንኳን የሚሌኒየሙ በዓል በላሊበላ ሲከበር. ስለ እርሱ ታሪክ ሠራዬ ብሎ ያነሣ አለ? ያስ ከኤድንብራ የተመለሰው የመቅደላ ታቦት ከመጣ በኋላ አንድ ቀን እንኳን እንደ ሌሎቹ ታቦታት ሲነግሥ ዐይተኸ ታውቃለኸ? ዐየኸ፣ ውጪ ስትኾን የተጮኸልህን ያህል ስትመጣ እያስታውሱኸም::»

«በእጃችን ያለውን የመናቅ ችግር አለብን ማለት ነው::»

«የመናቅ ችግር ሳይኾን የመናቅ በሽታ:: አሁን በየአገሩ የተበተነ የብ ራና መጽሐፍ ፈረንጅ እጅ ገብቶ እየተጠናም፣ እየተተረጎመም፣ እየታተ መም ደረሰን እንጂ እዚህ በእኛ እጅ ቢኾን ማን ሠራዬ ብሎ ያጠናው ነበር:: አታይም፣ የቀረውን መጽሐፍ ምን አደረግነው:: በትክክል እንኳን መዝ ግበን ስንት እንዳለን መቼ እናውቀዋለን? እንኳን ሌላው ቤተ ክህነት ራሷ ረስታዋለች::

«ቆይ ግን ለምንድን ነው እንተን ከወደቅኸበት ያላነሡኸ?»

«ምን ዐውቃለኹ:: ምናልባት ዕድራችን ለመቅበር እንጂ ለማንሣት ስላልተቋቋመ ይኾናል:: «የሞተን ቅበሩ» የሚል እንጂ «የወደቀን አንሡ» የሚል ዕድር የለንም:: በሌላ በኩል ደግሞ መቆምኸን እንጂ እንዴት እንደ ቆምኸ፣ መሠራትኸን እንጂ ከምን እና እንዴት እንደ ተሠራኸ የሚያውቅ

የለም። ዕድል ከገጠመኝ አንዳንዶች እንደሚያደርጉት ውጭ ወጥቼ እታከ ማለኹ። ምናለ ከመምጣትኽ በፊት ቢያንስ ውጭ ወስደኽ ብታሳክመኝ ኖሮ?»

«እዚያ እኔ የኖርኹበት አገር የወፎች ተከባካቢ፣ የወንዞች ተከባካቢ፣ የሐውልቶች ተከባካቢ፣ የጥንት ሕንጻዎች ተከባካቢ የሚባሉ ሕዝቡ ያቋቋ ቸው ማኅበራት አሉ! መንግሥትም ያቅሙን ያደርጋል!ሕዝቡም ያቅሙን ያደርጋል። አንዱ ላንዱ ብቻ አይተወውም። እዚህ እንዴት ነው?»

«እኛ ወዳጄ፣ ወይ ለፖለቲካ፣ ወይ አብሮ ለመብላት፣ ወይ ለመጓዝ፣ ወይም ደግሞ ለመቀባበር ካልኾነ በቀር ሥራ ለመሥራት መቼ ተባብረን እና ውቃለን። የአክሱም ጽዮን በዓል ሲከበር በየዓመቱ የሚመጣውም ቢኾን ከጎንኽ ፎቶ ተነሥቶ ይሄድ ካልኾነ በቀር የት ወደቅኽ? ብሎ አይጠይቅኽም።»

«ኧረ ተው አታማርር፤ እንተስ ባይኾን ጎብኝ አላጣኽም፤ ይኼው ድላችን ሐውልትን ከጎዳና ተዳዳሪዎች በቀር ዛሬ ማን ያስታውሰዋል።»

«እሱስ እውነትኽን ነው። "ሌር ፎን የለኝም ብለኽ አታማርር ጆሮው የማይሰማ አለና!" ተብሏል። የእርሱ እንኳን በጥጋቡ ነው። ላዩ ላይ ያለው ሰውዬ ዝምባብዌ ሲገባ እርሱን ማን ቅር አለው። ያን ሁሉ ርእዮተ ዓለም ሲያለተምሩት፣ አንዱ የሠራውን ሌላው ማፍረስ ልማድ መኾኑን እንዴት ሳያስ ተምሩት ቀረ።

«እንዲያው ለነገሩ ይህን ያህል ዓመት በጣልያን ለትቀመጥ እንዴት ሲቲዝን አልኾንከም። እምቢ ብለኻቸው ነው ወይስ እምቢ ብለውኽ ነው።»

«አይ፣ በስደት ኖርኹ እንጂ ሲቲዝን እንኳን አልኾንኩም!»

«ዐየኽ፣ ሲቲዝን ብትኾን ኖሮ ይህቺኛዋን ሐውልት አግብተኽ ትወስዳት ነበር። ብቻ አልፏል ተወው። ዘንድሮ መቼም ለእንተ እና ለዓባይ ድልድይ ነው ሚሌኒየሙ የመጣው። ይኼው ድልድዩን የዛሬ ስድሳ አራት ዓመት ጣልያን ሠርቶት ቢሄድ ጃፓን እድሳ እስኪረዳን ድረስ ሳንጠግን ጠበቅነው። ወደፊት ደግሞ ከኀምሳ ዓመት በኋላ ዑጋንዳ እንደ ጃፓን እድጋ መጥታ ትጠግነው ይኾናል። እኔ የምለው ግን እስላም ክርስቲያኑ "እሳድገኝ" ማለት ትቶ "ያደገ አታሳጣኝ" ኾነ እንዴ ጸሎቱ?»

«ደግሞ ወደዚያ ዞርኽ፤ እኔ ሳይኽ ግን የታመቀ ብሶት ያለብኽ ይመስላል!»

«አይ እንተ፣ ብሶት ይነሰኝ። ሦስት ሺሕ ዓመት ሙሉ እዚህ ተገትሬ ከኋላዬ የተሠሩት እነ የሰማዕታት ሐውልት፣ እነ የአርበኞች ሐውልት ቢያንስ ቢያንስ በዓመት አንድ የእበባ ጉንጉን አያጡም። እኔም በጦርነት ምክንያት ብሠራ ጥሩ ነበር። መቼም ሐበሻ ለጦርነት የሚሰጠውን ቦታ ያህል ለሌላው አይሰጥም።»

«እንዲያው እዚህ አገር ስኖር ምን ማድረግ እንዳለብኝ በደንብ የሚመክረኝ ሰው እስኪ ጠቁመኝ!»

«ዐየኽ፣ አሁን ገና የዋሕነትኽ እሳዘነኝ። ደግሞ እዚህ እገር ምን ማድረግ እንደሌለብኽ እንጂ ምን ማድረግ እንዳለብኽ የሚመክር የት ታገኛለኽ።»

አንስት

ሚስት ነኝ፤ ሚስት እፈልጋለኹ

ይህን ሐሳብ ያነሣኹት ሴዝቢያን ስለኾንኩ እንዳይመስላችኹ፤ ባህላችንንም ንቄ አይደለም። ወንዶቹም ምናልባት፣ «ፌሚኒስት ነሽ፤» ልትሉኝ እንደምትችሉ እገምታለኹ። እኔ ግን ባለትዳር እና የሦስት ልጆች እናት፣ ብሎም የአንድ ትልቅ ኩባንያ ሥራ አስኪያጅ ነኝ።

ትላንት ልብን ከሚያደክም የሦስት ሰዓት ለብሰባ በኋላ ስሀርባ አምስት ደቂቃ ያህል ነድቼ ነበር ከምሽቱ ሦስት ሰዓት ቤቴ የገባኹት። ባለቤቴን ከልጆቹ ጋራ እየተጫወተ አገኘኹት። ቦርሳዬን ወርወር አድርጌ፣ «ርቦኛል፣ ራት እፈልጋለኹ፤» አልኩኝ። ሞግዚቷ አንገቷን አቀረቀረች። «ምነው?» አልኋት ገርሞኝ። «ሠራተኛዋ ሄዳለች፤ ራት አልተሠራም፤» አለችኝ። ርኅብ እና ድካም እያንገላቱኝ ለቤተሰቡ ራት ለመሥራት ተነሣኹ። መቼም የዚህ አገር የቤት ሠራተኛ እና የዚህ አገር ዋጋ ያለማስጠንቀቂያ ኸፏል የሚወጡት። ምን ራት ብቻ ጠዋት ልጆቹ ወደ ትምህርት ቤት ይዘውት የሚሄዱትንም መሥራት አለብኝ ለካ።

ጓዳ ገብቼ ጉድ ጉድ ስል ሞግዚቷ፣«በርበሬ አልቋል፤»አለችኝ። በዚህ ብታበቃ ምን ነበረበት። በቤቱ ውስጥ ያላለቀ ነገር የለም። ምን ማድረግ ይቻላል? የቤት ሠራተኛ እንጂ የሠራተኛ ልብ መቅጠር አይቻል። ደመወዝ መጨመር እንጂ ኅሊና መጨመር አይቻል። እየተነጫነጭኹም፣ እየተማረርኹም የምችለውን ያህል ማሰናዳቴን ቀጠልኹ። በመካከል ግን አንድ ሐሳብ መጣብኝ።

ምግብ እንደሌለ ከታወቀ እኔን መጠበቅ ለምን አስፈለገ? ባለቤቴ ወደ ጓዳው ገባ ብሎ ለምን ሠርቶ አልጠበቀኝም? ሁለታችንም ሥራ ነው የዋልነው። ሁለታችንም ልጆቻችን በልተው ማደር እንዳለባቸው እናውቃለን። ሁለታችንም በጾታ እኩልነት እናምናለን። የሁለታችንም የትምህርት ደረጃ ተመሳሳይ ነው። ምክንያቱ አንድ ብቻ ይመስለኛል - እርሱ ባል እኔ ሚስት መኾናችን። ከእርሱ በላይ እንዲያውም እኔ ነኝ ስደክምና ስታክት የዋልኹት። እኔም እንደ እርሱ ሚስት ቢኖረኝ ምን አለበት ብዬ ተመኘኹ።

ገንዘቤን በሙሉ ለጥቻት በታማኝነት ቤቴን የምታስተዳድር፣ በርበሬ
ውን፣ ሽሮውን መጥና፣ ደቁሳ አዘጋጅታ፣ ጤፉን መርጣ፣ ገዝታ፣ አስፈ
ጭታ፣ ቅቤውን አንጥራ፣ ቅመማ ቅመሙን መጥና፣ በቤቴ ውስጥ ምን ጎደለ
ምን አለ ብዬ ሳልጨነቅ እንዲሁ ያለሐሳብ የምታኖረኝ ሚስት ብትኖረኝ
እኔስ እጠላለኹ እንዴ?

የቤት ሠራተኞች እንኳን ከባሎች ይልቅ ሚስቶችን ይጠላሉ። ወጥተው
እንኳን ሲሄዱ፣ «እርሷ ናት እንጂ እርሳቸውማ የእግዜር ሰው ናቸው፤ ከአ
ፉቸው አንዲት ነገር አትወጣም!» ብለው ባሎችን ነው የሚያመሰግኗቸው።
ጨቅጫቃ፣ ነገረኛ፣ ገብጋባ፣ በትንሹ የምንናገር ተደርገን የምንቆጠረው እኛ
ሚስቶች ነን። ከእነርሱ ጋራ ከፉ ደግ የምንነጋገረው እኛው ነን። ታዲያ
ይህን ሁሉ ጥርግርግ አድርጋ ወለዷ የምትጨቃጨቅልኝ፣ ሰድቤን ወለዷ
ምስጋናውን የምትበጠኝ ሚስት ብትኖረኝ እኔስ እጠላለኹ እንዴ።

በርበሬ ተራ፣ ሽንኩርተ ተራ፣ ቅቤ ተራ፣ እትክልት ተራ፣ ምናለሽ
ተራ፣ እህል በረንዳ፣ ሽቀጥ ማከፋፈያ ሄዶ፣ ተከራክሮ እና መርጦ ለመግዛት
የግድ ሚስት መኾንን ይጠይቃል? አንዳንድ ጊዜኮ ይገርማችኋል፤ ባሎች
በሀሥር ብር የሚገዙትን ሚስቶች በእምስት ብር፣ ባሎች መቶ ብር የሚያ
ወጡበትን ሚስቶች ዐርባ ብር፣ ባሎች ኀምሳ ብር የሚያወጡበትን እኛ በኻያ
ብር ገዝተን እንመጣለን። ለምን? እነርሱ ግዴለሽ ስለኾኑ እና እኛ ስለምንጠ
ነቀ፦? ወይስ እኛ ገብጋባ ኾነን እነርሱ ቸር ስለኾኑ?

ለመሸከም፣ ሥራ ለመሥራት እና ሰቃ ለመሸጥ የሚመጡ ሰዎች እንኳ፣
ከእኔ ከሚስቶች ይልቅ ከባሎች ጋራ መነጋገርን ይመርጣሉ። እናም ዘወር
ሲሉ፣ «ሚስቲቱ ግግም እሉ እንጂ ባልዬውስ ዐርፈው ነበር!» ይሏችኋል።
ይህ ሲትሰሙ ባል ኾናችሁ «ማረፍ» እያምራችኹም።

እንደ እውነቱ ከኾነ ብዙ ባሎችኮ የቤታቸውን ሳሎን እና መኝታ ቤት
እንጂ ጓዳውን እያውቁትም። እንጀት የሚልጠው እና ጨጓራ የሚያቆስለው
ደግሞ ጓዳው ነው። ሥራ ውሳችኹ፣ ደከሟችኹ፣ርቧችኹ፣ ታከቷችኹ ወደ
ጓዳ እንደ መግባት ያለ ቅጣት በትዳር ውስጥ የለም። እንጹ ተሠብሮ፣ ሌላው
ተደፍቶ፣ ምግቡ ከፍቱን ተቀምጦ፣ ዕቃው ተደበሳልቆ፣ ለዓመት የተባለው
በስድስት ወር፣ ለወር የተባለው በሳምንት እልቆ፣ ጨው ከስኳር ጋራ፣ ሩዝ
ከክክ ጋራ ተደበላልቆ ስታገኙት እርር ድብን ትላላችኹ። አትተዉት ነገር

ቤታችኹ ነው፤ እትናገሩ ነገር ሰሚ እንጂ እድማጭ እታገኙም። በዚህ ጊዜ
ነውኮ ባል መኾን የሚያምራችኹ።

ሚስቴ ከቤት ሠራተኛዋ ጋራ በትጨቃጨቅ እና ስትጣላ፣ ይህ ለምን
አለቀ፤ይህ ወዴት ሄደ፤ ይህን ለምን አልተናገራችኹም፤ ይህን ማን ሠበ
ረው፤ይኸኛው ወጥ ለምን ፍሪጅ ውስጥ አልገባም፤ ይኸኛው ለምን ተበላሸ፤
ለምን አልተቦካም፤ ለምን አልተጋገረም፤ ለምን አልተፈጨም? እያለች ሚስቴ
ስትከራከር እኔም ባል ኾኜ፣«አትጨቃጨቂ፤ በቃ ተያት፤በትንሽ በትልቁ
መነታረክ ምን ያደርግልሻል፤ደመወዟን አትንኪባት፤»እያልኹ መምከር
ናፈቀኝ።

ሌላው ቀርቶ ከልጆች ጋራ ብሉ አትብሉ፣ ልበሱ አትልበሱ፣ታጠቡ
አትታጠቡ፣ ይህን አድርጉ አታድርጉ፣ ቅባት ተቀቡ አትቀቡ እያሉ መከራ
ከር እና ሲብስም መጨቃጨቅ የሚስቶች ሥራ ነው። እኔ ለምን አባቴን
እንደ ወደድኹ አሁን ነው የገባኝ። የሚጨቀጭቀውን ድሮስ ማን ይወድዳል።
ባሎች እንደኾነ መጫወቻ መግዛት፣ ከረሜላ እና ቸኮሌት ማምጣት፣ መዝ
ናኛ መውሰድ እና ማጫወት ነው የሚችሉበት። ታዲያ የእሁን ዘመን ልጆች
አባታቸውን ቢወድዱ ይፈረዳል። እኔም ልጆቼን የምታለብስ፣ የምታስጠና፣
የምታጥብ፣ ተከራክራም ይኹን ተጨቃጭቃ ልጆቼን የምታበላ ሚስት ብት
ኖረኝ ምናስ? እኔም ባል ኾኜ ልጆቼ ያስጭቅጭቅ የሚበሉትን ቸኮሌት እና
እይስክሬም ብቻ እየገዛኹ ልጆቼ በወደዱኝ።

«ጽድቁ ቀርቶ በወጉ በኰነነኝ» አለች እናቴ። ብቻዬን የወለድኋቸው
ይመስል ለልጆቼ ምን መጠጣት፣ ምን መብላት፣ ምን መልበስ እንዳለባቸው
እንኳን የምወስነውኮ እኔ ነኝ። ባሌማ መብላታቸውን እንጂ ምን እንደሚበሉ
የሚያውቅ እይመስለኝም። ምንም ያህል ሥራ ቢበዛብኝ ቤት ደውዬ ማን ምን
እንደ በላ፣ ማን ምን መብላት እንዳለበት ለሞግዚቷ መመርያ መስጠት
ያለብኝ እኔ እኮ ነኝ።

ልጆቼን ለውነታቸውን ነካክቼ ማተኮሳቸውን እና መቀዝቀዛቸውን፣
በሰውነታቸው ላይ ለውጥ መኖሩን እና አለመኖሩን የማየው እንኳን እኔ ነኝ።
አብረን ቤት ብንገባም እንኳን፣ «ዛሬ እንዴት ኾነው ዋሉ?» የሚለው የሰለት
ጥያቄ ከእኔ ነው የሚመጣው። እና ይህን ሁሉ ሸክም ተሸክሜ ያለ ሐሳብ
እንድኖር የምታደርገኝ ሚስት ባገኝ መመረቅ እይደለም ትላላችኹ።

ሠልጄ ለምን አልጠየቅከኝም፤ ልቅሶዬ ላይ የእዝን እንጀራ ለምን አላመጣኽም፤ ቡና አብረኸኝ ለምን አልጠጣኽም፤ ስትወጣ ስትገባ ለምን ሰላም አትለኝም፤ ሰምን ልቅሶ ቤት ሄዶ፣ ጓዳ ገብቶ ወጥ አልሠራም፤ ሠርግ ቤት ተጠርቶ ለምን ሥራ አላገዘንም? ብሎ ባልን የሚቀየመው አላጋጠመኝም:: ልቅሶም ሠርግም ብቅ ብሎ ከታየ እንደ ትልቅ ውለታ ይቆጠርለታል:: ሚስት ስትኾኑ ግን ብዙ ይጠበቅባችኋል:: እናም አንዳንድ ጊዜ ሠርግ እና ልቅሶ ላይ፣ ዕድር እና አራስ ቤት እኔን ኾና የምትጠይቅልኝ፣ የሚወሰደውን ወስዳ፣ የሚሠራውን ሠርታ፣ የሚከፈለውን ከፍላ ውለታ የምትገዛልኝ፣ እኔም ሲመቸኝ ብቅ እያልኹ፣ ኮራ ብዬ፣ በጎዘንተኛው መካከል ጋቢዬን ለብሼ፣ ከቻልኹም ካርታ ተጫውቼ፣ ሠርግ ላይ ከቻልኹ አስተናግጄ ካልቻልኹም እንደ አድባር መሀል ላይ ጉብ ብዬ ባል ኾኜ መመስገን እማረኝ::

ሌላው ቀርቶ ባል በሚስት ቤተሰቦች ዘንድ ከሚያጋጥመው ማኅበራዊ ችግር ይልቅ ሚስቶች ከባል ዘመዶች የሚያጋጥማቸው ችግር ይብሳል:: አንዳንድ ጊዜ ሚስት መኾን ብቻውን እንደ ነገረኛ፣ ሰው በቤቷ ለመቀበል እንደ ማትፈልግ፣ እንደ ገብጋባ ያስቆጥራል:: ምናልባትም ለቤቷ መልፋቷ ሳያንሳት በቤቷ ላይ ሌላ ሰው ሲያዝ እና ሲያበላሽ ስለ ሚያናድዳት ሊኾን ይችላል:: አንዳንድ ሰውኮ በቤታችኹ ጥልቅ ብሎ ገብቶ ሥልጣኑን ይወስድና ሐላፊነቱን ይተውላችኋል:: ወይም ደግሞ በባህላችን፣ «አማት እና ምራት» ከሚባለው የቆየ መጥፎ አመለካከት የመጣም ሊኾን ይችላል:: በዚያም ተብሎ በዚህ ሚስት በባሏ ብቻ ሳይኾን በዘመዶቹም ለመወደድ የመጣር ተጨማሪ ሥራ አለባት:: ያለበለዚያ፣ «እርሱማ የእግዜር በግ፣ ምኑን ያውቀዋል እርሷ ናት እንጂ፤» ትባላላችኹ:: አይ ሚስት መኾን! በተለይማ ወይ የሚረዳ ወይ የሚረዳ ባል ካልተገኘ::

አንዳንድ የሥራ ባልደረቦቼ፣ «እገሊትኮ ባልዋ እንዴት የተባረከ መሰላችኹ! ገንዘቡን ሁሉ አምጥቶ ለርሷ ነው የሚያስረክባት:: እንዲያውም ከርሷ ጠይቆ ነው የሚወስደው፤» እያሉ ሲያመሰግኑ እሰማለኹ:: በርግጥ ዋርካ በሌለበት እምቧጮም ዋርካ ነው:: ግን ምናለ እኔም ደመወዜን በሙሉ አምጥቼ አስረክቤው፣ ስፈልግ ከእርሱ እየወሰድኹ ባሌ ቤቱን ባስተዳደረልኝ:: እኔም ባል ኾኜ፣ ገንዘብ ብቻ ሰጥቼ የቀረው ነገር ሁሉ ተዘጋጅቶ በጠበቀኝ? ባሎችኮ ቤታቸውም ገንዘብ ሰጥተው ምግብ ይበላሉ፤ ሆቴልም ገንዘብ ሰጥተው

ምግብ ይበላሉ:: ሚስት ስትኾኑ ግን ቤታችኹ ውስጥ በገንዘብ ብቻ ምግብ አታገኙም:: ጉልበት እና ጨንራችኹንም ካልጨመራችኹ በቀር::

ይህን ሁሉ ላብሰለስል ሳላስበው ሰዓቱ ነጉዷል ለካ:: ሥራዬን ጨርሼ ወደ ሳሎን ብቅ አልኹ:: ልጆቼ ፈንግል እንደ ያዘው ዶሮ እዚህም እዚያም ወድቀው ዕንቅልፍ ወስዷቸዋል፤ ባለቤቴም ሶፋው ላይ ኃደም ብሎ ያለሐሳብ ተኝቷል:: እርሱ ምን አለበት በደኀና ጊዜ ባል ኾኗል::

የወጥ ዕንጨት*

ሽንኩርት ለዘይት ነው
    ዘይት ለሽንኩርት፣
ወጡ የነርሱ ነው
    አብረው የሠሩት፣
ከሽንኩርት አይደለሁ ወይም ከዘይት፣
ከወጥ ጣዕም አልገባ እኔ ወጥ ዕንጨት፣
ከመከራ በቀር ሌላ ሳይተርፈኝ፣
መሀል ቤት ገብቼ ምን አቃጠለኝ::

---

* የወጥ ዕንጨት፣ በጎጃም የወጥ ማማሰያ ማለት ነው::

ስማችን አይጥፋ

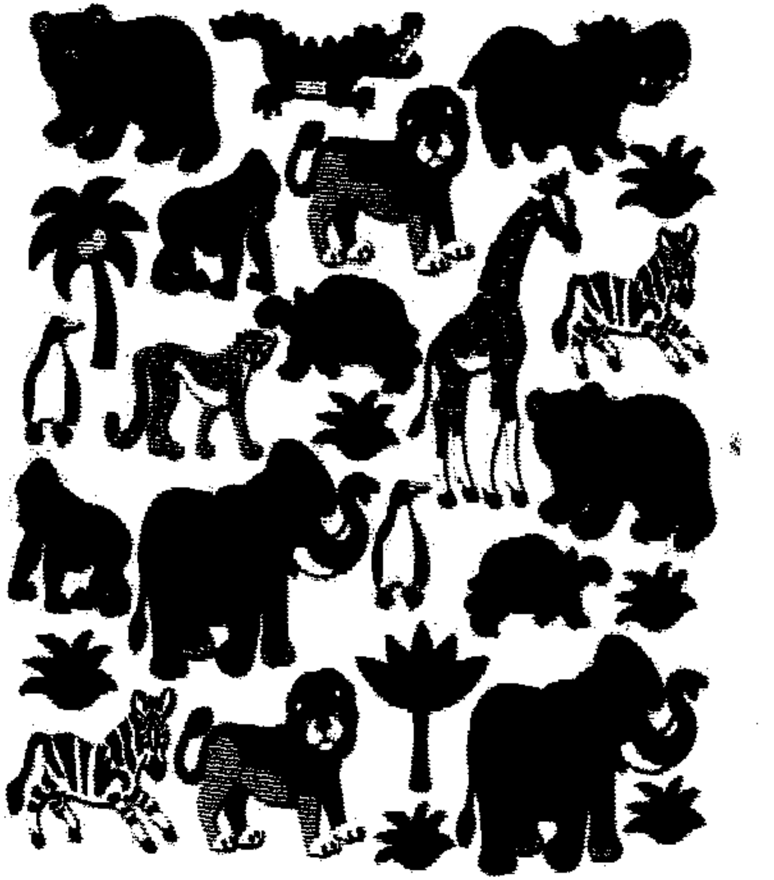

እንስሳቱ ሁሉ አንድስ አንድስ የሚያህል መፈክር አንግበው ፖሊስ ጣቢያው ፊት ለፊት እየጮኹ ተሰልፈዋል:: ከዶሮ እስከ ሰጎን፣ ከድመት እስከ አንበሳ፣ ከአባብ እስከ ዘንዶ፣ ከበግ እስከ አጋዘን፣ ከድንቢጥ እስከ

አሞራ የቀረ እንስሳ የለም:: አንዳንዶቹ ከቁመታቸው የሚበልጥ መፈክር ነው የያዙት:: «የጠፋው ስማችን ይስተካከል!»፣ «በስማችን መነገድ ይብቃ!»፣ «ያለስማችን ስም መስጠት ይቅር!»፣ «ድርጊቱ ከእኛ ጋር አይገናኝም!»፣. . . ብቻ ምን አለፋችሁ ያልተያዘ መፈክር የለም::

የፖሊስ አዛዡ ከዚህ በፊት ገጥሟቸው የማያውቅ ዐይነት ሰልፍ ስለ ሆነባቸው ገርሟቸውም ግራ ገብቷቸውም ሌሎች ፖሊሶችን አስከትለው ወደ ሰልፉ መጡ:: አንድ አገር እንስሳት ሲጮኹ እንኳንስ የሚሉትን ለመስማት ያነገቡትን መፈክርም ለማንበብ አልተቻለም:: አዛዡ ጉሮሯቸውን ጠራርገው፣ «እንዴ ረጋ በሉና እንደማመጥ፤ ምንድን ነው ሐሳባችሁ?» አሉ ፈገግ ብለው:: «በስማችን እየተነገደ፣ ስማችን እየጠፋ፣ እንኳን ልንሠራው አስበነው በማናውቀው ነገር በክፉ እየተነሣን ስለኾነ ፖሊስ ያስቁምልን፤» አለ በሬ ቀንዱን እያወዛወዘ::

«ምንድን ነው ጉዳዩ? ማን ነው ስማችሁን ያጠፋው?» አዛዡ አሁንም እንደ ገረማቸው ነው::

አውራ ዶሮ ሁለት ክንፉን እንዴ እንደ ቁርበት አራግፎ ካሸኳኳ በኋላ፣ «ሕፃናት ሴቶችን፣ አረጋውያንን፣ ወጣት ሴቶችን፣ ሕመምተኞችን፣ ነፍሰ ጡሮችን፣ አቅመ ደካሞችን የሚደፍሩ ሰዎች በተገኙ ቁጥር፣ "እንስሳዊ ጠባይ ነው" እየተባለ መነገሩ መቆም አለበት!» ብሎ ሲናገር ሁሉም አጨበ ጨቡ:: የፖሊስ አዛዡም እየተገረሙ፣ «እኛኮ ሰም ለማጥፋት አስበን ሳይኾን ይህን አረመኔያዊ ተግባር መቼም ማሰብ የማይችሉ እንስሳት እንጂ ማሰብ የሚችል የሰው ልጅ ሲሠራው አይችልም ማለታችን ነው፤» ሲሉ ማብራርያ ለመስጠት ሞከሩ:: አካባቢው በተቃውሞ ተናጋ::

«ይኼ እኮ ነው የሚያበሳጨን:: ይኼ እኮ ነው ሰልፍ እንድንወጣ ያደረገን፤» አንበሳ ጎፈሩን እየነቀነቀ እንዴ አገሳ:: መሬቷ ተደባለቀች:: «በእኛ በአንበሶች ዘንድ እንኳንስ ሕፃን፣ እንኳንስ ደካማ፣ እንኳንሰ ሕመምተኛ ከሚስታችን ውጭ ሄደን አንነካም:: አንዱ አንበሳ በሽንቱ ባጠረው ክልል እንኳን ሌላ አንበሳ አይደርስም:: ታዲያ እንዴት አድርጎ ያን ክፉ ሥራ የሠሩ ሰዎች በእኛ ስም ሲጠሩ ይችላሉ?» ብሎ እንደገና እንዴ ሲያገሣ አካባቢው በእንስሳቱ ጩኸት ተናጋ::

«እለኪ ጌታው ልጠይቅዎ፣» አውራ ዶሮ ነበር። «አውራ ዶሮ ለአቅመ እርድ የደረሰች ሴት ዶሮን ያውም በለንት ልመና፣ ያውም ጎን ጎኗን ሄዶ፣ እሽኳኩቶ፣ ጭሮ እያበላ ካልኾነ በቀር፣ አውራ ዶሮ ጫጩት ሲደፍር ዐይተው ያውቃሉ?» የፖሊስ አዛዡ አላየኹም ለማለት ራሳቸውን ነቀነቁ። በዚህ ጊዜ ውሻ ወደ ፊት ወጣ አለና፣ «ከሁላችኹም የእኔ ስም ነው በዚህ ጉዳይ የጠፋው። ሕፃናትን የሚደፍሩ ሰዎች «ውሻ» እየተባሉ ሲሰደቡ ይነደኛል፤ ይቆጨኛል። እኛ ውሾች በባህላችን ቡችላ መድፈር ነውር ነው፤ አለበነውም እናውቅ። ከፍ ያለችውንም ቢኾን መድረሷን መፍቀዷን አይተን፣ ርጉዝ አለመኾንዋን፣ አለመታመሟን አረጋግጠን ነው የምንተዋወቀው። እለኪ ታምማ የተኛችን ውሻ ግልገል ያስከተለችን ውሻ ሲደፍር ያየችኹት ውሻ አለን? እንኳንስ ልንሠራው በማናውቀው ነገር ስማችን መጥፋቱ አሳዛኝ ነው፤» አለና ውሻ ወደ ስልፉ ተቀላቀለ። የእኔ ባል ባትኾን ይቆጨኝ ነበር አለችው ሚስቱ።

«እንዴት የማንንም ሥርዐት አልባ ወጠጤ «በሬ» እያላችኹ ትሳደባላችኹ። እለኪ ወጣ ብላችኹ ከብቶች የተሰማሩበትን መስክ ጎብኙ። አንዲት ላም ለአቅመ ጊደር ካልደረሰች ማን ይነካታል? እለኪ ካልደረሰ ኩብሽ ብሎ በቀንዱ ሴት ጥጃ የቀጠቀጠ፣ አደጋ ያደረሰ፣ ጥጆችን ሲደፍር ለሞት ያበቃ በሬ ማን ነው? ይነገረንና እኛው ራሳችን ለፍርድ አናቀርበዋለን። እለኪ የትኛው በሬ ነው የአምስት ወር፣ የዓመት፣ የሁለት ዓመት ጥጃ ሲደፍር የተገኘ? ሌላው ቀርቶ ቅሪት የኾነች ላም አንኳን በጠረኗ ለለምትታወቅ ማንም ዘወር ብሎ አይገላምጣትም። ባለማወቅ የተጠጋትም ነፍስ ጡር መኾኗን ሲያውቅ ዘወር ነው የሚለው። ታዲያ አንዴት አንዴት ኾኖ ነው አራስ፣ የአምስት ወር፣ የዓመት፣ የአምስት ዓመት፣ የዐሥር ዓመት ሴት ልጅ የሚደፍር ሰው ቀላል ሁሉ «በሬ» እየተባለ የሚጠራው። እንከባበር እንጂ ጎበዝ!» ሁለት ቀንዶቹን አወዛውዞ መሬቱን በእግሩ ፎገሰው።

ርግብ ቱር ብላ ከስልፉ መካከል ወጣች። አዛዡ የተደገፉበት አጥር ላይ ቂብ አለችና፣ «በእኛ በርግቦች ዘንድ እንዲህ ያለ ነገር ፈጽሞ ነውር ነው። አንድ ርግብ ለአንዲት ርግብ ነው እኛ የምናውቀው። ቡላሎች እንኳን በየሰዉ ቤት ታዛ ሲኖሩ ሴቶቹ ተከብረው ነው። ዘፍኖ፣ ጨፍሮ፣ ልዩ የኾነ ዳንስ አሳይቶ፣ ቀርቦ ተቀራርቦ ነው እንጂ ያለፈቃዷ አንዲትን ቡላል ሌላ ቡላል

ሊነካት አይችልም። ካልፈለገች አለመፈለጓን በድምፅዋ ስታሳውቀው ጥሎ መሄድ ነው። በኀይል፣ በጉልበት ተጠቅሞ መድፈር ፈጽሞ ሰምተነው አናውቅም። ክንፏን ፀርግቶ እቃጣለኹ የሚል ከመጣ እንኳን እርሷም ትቃጣዋለች።»

«ምን ይኼ ብቻ አለና፣» ወንዱ ርግብ ተቀበላት። «እንኳንስ ጫጩት ርግቦችን ቀርቶ ባሏ የሞተባትን ርግብ የሚነካ የለም። ባሏ የሞተባት ርግብ እንኳን ሌላ ወንድ አልፈልግም ካለች ምንቃሯን ሠንጥቃ ትቀመጣለች። ማንም ወንድ ጠጋ ብሎ ምንቃሯ መሠንጠቁን ካየ፣ «በቃ፣ ለብቻዬ መኖር እፈልጋለኹ፤» ማለቷ ስለኾነ መብቷን ያከብርላታል። ስሜቱን መቆጣጠር ያቃተውን ሞገደኛ ሁሉ ይህን የመሰለ በጎ ምግባር ባለን እንስሳት ስም መጥራቱ ሞራላችንን የሚነካ ነው፤» እንስሳቱ የድጋፍ ጭብጨባ ቸሯት።

አዛዡ በጣም ተገርመው፣ «እና የሁላችኹም ጥያቄ ይኼ ነው?» አሉ። «አዎን፣ ስማችን ጠፍቷል። እነዚህ ሕፃናት ሴቶችን፣ ለጋዎቹን፣ ሕሙማኑን፣ አረጋውያን ሴቶችን የሚደፍሩትን «እንስሳ» እያላችኹ መጥራት አቁሙ። ይኼ ነው ጥያቄያችን፤» እንስሳቱ ጮኹ። «መልካም፣ ጥያቄያችኹ ተገቢ ነው። ከአሁን በኋላ ‹እንስሳ› ማለታችን ትተን ‹ዐፀዋት ናቸው› እያልን እንናገራለን፤» አሉ አዛዡ።

ድንገት አካባቢው በመዓዛ ታወደ። ከሣር እስከ ዝግባ ተክል የተባለ ሁሉ ከነ ሥሩ እየተግበሰበሰ ፖሊስ ጣቢያውን ከበበው። «ሊደረግ አይችልም! ፈጽሞ ሊደረግ አይችልም!» ይላሉ ዕፀዋቱ እየደጋገሙ። አዛዡ ከቅድሙ ይልቅ በአሁኑ ተገረሙ። «ምን ኾናችሁ፣ ምን ኾናችሁ?» አሉ ዕፀዋቱ ባሉበት እንዲቆሙ በእጃቸው እያመለከቱ። «እነዚህ ሕፃናት ሴቶችን፣ለጋዎችን፣ ሕሙማንን፣አረጋውያንን እና ባለ ትዳሮችን እየደፈሩ አገር የሚያጠፉ ሰዎች በእኛ ስም ሊጠሩ አይችሉም፤»አሉና ቅርንጫፎቻቸውን እያማቱ አጨበ ጨቡ።

«እኛ ትልልቅ ዛፎች ለትንንሾቹ መመኪያ መጠለያ ስንኾን እንጂ ስንደፍር ታይቶ ያውቃል? ያንዳችንን ዘር ወደ ሌላው ወስደው የሚያራቡን ወፎች፣ ነፍሳት፣ ነፋስ እና እንስሳት እንጂ እኛ ያለፈቃዱ ማንን ደፍረን እናውቃለን? እስኪ ጫካ ውጡ፣ ያመመው የደከመው ዛፍ በሌላው ዛፍ ላይ ደገፍ ብሎ ያድጋል እንጂ ማን መታመሙን ዐይቶ ይደፍረዋል። እንዲያውስ

እናንተ ሰዎች እየመጣችሁ ባትጨፈጭፉን የትኛው ዛፍ ነው የሌላዋን ዛፍ ነጻነት የገፈፈው? ሴት ዛሮች በነጻነት ነው ጫካ ውስጥ የሚውሉት፣ ማን ያስፈራራቸዋል? ማን ይነካቸዋል? ስለዚህ እነዚህ አረመኔዎች በእኛ ስም እንዴት እድርገው ነው የሚጠሩት?» የዕፀዋቱ ሰልፍ መሪ መግስጫውን አንብቦ በሥሮቹ ተሽከርክሮ ወደ ሰልፉ ተመለሰ።

አዛገ፣ «ታዲያ እንግዲህ እነዚህ ሰዎች ሰውም፣ እንስሳም፣ ዕፀዋትም ካልኾኑ ምን ሊኾኑ ነው? በቃ፣ ከዛሬ ጀምሮ ሰይጣን ናቸው ብለን እንናገራለን!» አሉ ምርር ብሏቸው። መሬት ተንቀጠቀጠች። አካባቢው ተደበላለቀ። ዐይኑ የፈጠጠ፣ ጥርሱ የገጠጠ። ሲያዩት የሚያስቸግር ፍጡር ከች አለ። አዛገ በተጠንቀቅ ቆሙ። ሌሎች ፖሊሶችም የመሣርያቸውን መጠበቂያ ያዙ። «ጨርሶ፣ ጨርሶ እንዲህ ያለ ሰው በእኔ ስም ሊጠራ አይችልም። እኔ ምንስ ክፉ ብኾን፣ ምንስ የፈለጋችኹትን ሠርታችኹ በእኔ ብታመካኙ ይህን አስቀያሚ ነገር በእኔ ስም ልትጠሩማ አትችሉም!» አለና እንደ ነጎድጓድ ጮኸ።

«እኮ ማነኽ? ማነኝ ትላለኽ?» አሉት አዛገ።

«ሰይጣን ነኛ! ሰይጣን!» አዛገ ደንገጥ ብለው ትንሽ አፈገፈጉ፤ ፖሊሶችም ወደ ፊታቸው ቀደም አሉ።

«እስኪ በታሪክ ውስጥ ምን ስሜ ቢጠፋ፣ ሰይጣን ሰይጣንን ደፈረ ሲባል ሰምታችኹ ታውቃላችኹ? በርግጥ በእኛ ዘንድ ግልገል፣ ወጣት፣ ሽማግሌ፣ ጤነኛ፣ በሽተኛ የሚባል ነገር የለም። ቢኾንም ቢኾንም፣ ሰይጣን ሰይጣንን አስገድዶ አይደፍርም። አንዱ ጓደኛችን ያለውን አልሰሙም ጌታዬ?» አለና ሰይጣኑ ወደ አዛገ ዞረ። «ደግሞ የሰይጣንን ነገር የት አሰማለኹ! እነ. . . » አሉ አዛገም እጃቸውን ወንጨፍ አድርገው።

«አንዱ ሁለት እግር አለኝ ብሎ ሁለት ዛፍ ሲወጣ አንዱ የእኔ ቢጤ ሰይጣን በዛፉ ሥር ሲያልፍ ድንገት ያየዋል። ምን እንዳለ ያውቃሉ? "አሁን ብትወድቅ፣ ሰይጣን ጣለኝ ልትል ነው!" አለው።» የተሰበሰቡት እንስሳት እና ዕፀዋት አንድ ላይ በሣቅ ፈረሱ። «አሁንም እነዚህ ሰዎች እኛ ሰይጣኖች እንኳን የማናደርገውን እያደረጉ በእኛ ማመካኘታቸው የሰይጣንነታችንን ሞራል የሚነካ - ክብረ ነክ ነው።»

አዛገ ግራ ገባቸው። «ታዲያ እነዚህ አረመኔዎች ሰውም፣ እንስሳም፣ ዕፀዋትም፣ ሰይጣንም ካልኾኑ ምን ሊኾኑ ነው? አስቸጋሪ ነገር እኮ ነው!» አሉ በጫማቸው ጫፍ መሬቱን እየተመቱ።

«ሐሳብ አለን!» አለ ዝሆን ኩንቢውን እያወዛወዘ።

«እስኪ እንስማው!» አሉ አዛገ።

«ሳይንቲስቶቹ ተሰብስበው አዲስ ስም ያውጡላቸው!» አለ ዝሆኑ!

«እርሱ ሳይሻል አይቀርም!» አዛገ ማስታወሻቸውን አውጥተው ጻፉ።
ናይሮቢ፣ ኬንያ

ይድረስ ለእትዬ

ትሳንትና ያን 'በሌትሪክ' የሚሠራ መጭመቂያ በማቃጠሌ በጣም ተበሳጭተው የተናገሩኝ ሁሉ በአንጎሌ ውስጥ አለ፤ አልፈርድ ብዎትም፤ ደም ተፍተው ባመጡት ገንዘብ የገዙት ነውና። ኾኖም በእኔስ ቢኾን ይፈረዳል እትዬ! እርስዎኮ ዲግሪ ተምረው ነው ያ 'የሌትሪክ' ምን ምን እንደሚሠራ ያወቁት። «'ምን' እና 'ዎፉ'ን እንዴት አትለዩውም፤» ነው ያሉኝ? እኔኮ 'ምን' እና 'ዎፍ' የሚባል ቋንቋ እዚህ እርስዎ ቤት ከመጣኹ ነው የሰማኹት። ባደግኹበት አገር አያቶቻችን እንኳን ሲናገሩት ሰምቼ አላውቅም።

እትዬ፣ እስኪ ያስቡት። እኛ የቤት ሠራተኞች የምንመጣው ከገጠር፤ እናንተ የምትገዙት መሣርያ የሚመጣው ከውጭ አገር። እንዴት አድርገን እንዛመደው። አንድ 'የፋፍሪካ' ሠራተኛ የኾነ ዘመዴ ልጠይቀው የሄድኹ ጊዜ፣ «እኛ 'ፋፍሪካ' አዲስ መሣርያ ሲመጣ አንድ ሳምንት ተምረን ነው ቆም ንሠራበት፤» ብሎ ነግሮኛል። ለእኛ ለቤት ሠራተኞች እንኳን ለአንድ ሳምንት ለአንድ ቀን በሚገባ የሚያሳየን የለም። ብዙዎቻችን ተማርን ቢባል ከሦስተኛ ክፍል ያላለፍን ነን። ታዲያ እንዴት አድርገን እርስዎ ዲግሪ ተምረው 'ማኑናል' የሚባለውን አንብበው ያወቁትን እኛ በዐሥር ደቂቃ ተነግሮን ይግባን?

ይኸው የእርስዎ ልጅ እንግሊዝኛ በየቀኑ አይደል የሚያጠናው፤ ያውም የሚያስጠናው ተቀጥሮለት። እርስዎኮ በአንድ ደቂቃ አጥንቼ ጎበዝ እንድኾን ነው ፍላጎትዎ። አይ እትዬ! ይህማ እዝጌር ላለላቸው እንጂ ለሁሉ ይቻላል እንዴ?

«ለምን መጀመርያ ሁሉን እችላለኹ ብለሽ ገባሽ፤» አሉኝ። አይ እትዬ! አንዳንድ ጊዜስ የዋሕ ነዎት፤ ታዲያ ምን ልበል? ከገጠር የመጣኹት እንጀራ ፍለጋ ነው። ምንም አልችልም ብል የሚቀጥረኝ አገኛለኹ? አንዳንድ ጊዜምኮ ድህነቱ ነው የሚያስዋሽን። «አንችልም ግን አስለምዱን፤» ብንላቸው፣ «እኔኮ ቤት እንጂ የምግብ ሥራ ማሠልጠኛ የለኝም፤» እያሉ ነው የሚያባርሩን። ስለዚህ ሳንወድ በግዳችን እንችላለን ብለን እንገባና እየተጣላን እንለምዳለን፤ እንጂማ እርስዎስ ሲያስቡት እኛ እየጋገርን ያደግነው በዕንጨት

እዚህ ያለው የሌትሪክ፤ እኛ ወጥ ስንሠራ የኖርነው በጉልቻ፣ እዚህ ያለው የሌትሪክና ጋዝ፤ እኛ ቡርቱካን፣ ሙዝ ሲፈጭ የት ዐይተን እናውቃለን? እዚህ ግን ሁሉ ነገር ካልተፈጨ አይበላም። ማሞቂያው፣ መቀቀያው፣ ማቀዝቃዣው፣ መጥ በሻው ሁሉ የሌትሪክ ነው። ሁሉም እንብባችኹ ሥሩ የሚል ነው። ሁሉም በሰዓት ዘግታችኹ በሰዓት ክፈቱኝ የሚል ነው። እኛኮ በጥላ እየቆጠርን ነው የኖርነው። ደግሞ በጥላ ሲቆጠር ሰዓት እንጂ ደቂቃ የለውም። አሁን እዚህ መጥቼ ሁሉ በደቂቃ ሲኾን ግራ ቢገባኝ አይፍረዱብኝ። ዕድገቴ ነው እንጂ አንጎሌ አይደለም። «አብሮ አደግ ሰይጣን በአንድ ሱባኤ ጠበል አይለቅም፤» ይሉ የለ የርስዎ እክስት።

ደግሞ ተሁሉ ተሁሉ የገረመኝ እትዬ፣ በቀደም ተትምርት ቤት በመቅረቴ ተናድደው፤ «እንዴት ራእይ አይኖርሽም፤» ያሉኝ ነው። እኔ አንዲት ምስኪን ድኻ፣ እንጀራ ፍለጋ ከገጠር የመጣኹ ሠራተኛ ራይ እንዴት ዐያለኹ። በአገራችን የበቁ ባሕታውያን እና ንጡሐ ንጡሕ ባልቴቶች ናቸው ራይ የሚያዩት። እነርሱም ቢኾኑ ለሽማግሎች እንጂ ለእኛ የት ይነግሩናል? «ዶሮ ብታልም ጥሬዋን» ሲባል አልሰሙም? እኔ ለራሴ ደከሞኝ ወድቄ ጠዋት ከመነሣት በቀር እንኳን ራይ፣ የረባ ሕልም አይቼ አላውቅም።

አንዳንድ ጎበዞች ታልኾኑኮ ብዙዎቻችን ተምረን ያልፍልናል ብለን አይደለም ትምርት ቤት የምንሄደው። እዚያ ቢጤዎቻችንን ለማግኘት ነው። ዐዩ፣ እዚያ ተቢጤዎቻችን ጋራ ኾነን የቤት አሠሪዎቻችንን ስናማቸውና ስንወቅሳቸው የተቃጠለው አንጀታችን ይርሳል። እርስዎስ እንዳንድ ጊዜ ለልምድ ልውውጥ ነው እያሉ ለሁለት ለሦስት ቀን ሌላ አገር ይሄዱ የለ። እኛም ለልምድ ልውውጥ ነው ትምርት ቤቱን የምንወደው እንጂ. መቼ አጥንተን መቼ ልናልፍ ነው። የእርስዎ ልጅ የሚያስጠናው አለ። ሲደፍን የሚሸልመው አለ። እንግዳ ወደ ቤት ሲመጣ እያሞገሱ ስለ እርሱ ይናገራሉ። እኛ ይህ ሁሉ የለን - የሚያስጠናን የለ፤ ብናልፍ የሚሸልመን የለ፤ አንደኛ ብንወጣ ለሰው የሚናገርልን የለ፤ ደግሞ የቤት ሠራተኛ መማርዋን እንጂ ምን እንደምትማር ማን ያውቅላታል ብለው ነው።

እንዲያው እርስዎ ደግ ኾነው ለምን አትማሪም እያሉ ተቆጡኝ እንጂ. ጓደኞቼ የሚያወሩትማ ያሳዝናልኮ። ሰው ቤት ስንቀጠር፣ «ተማሪ ከኾንሽ

ደመወዝሽ ይቀንሳል፤ ካልተማርሽ ይጨምራል፤» የሚሉኮ አሉ። ባይኾን፣
«ተምረሽ ከአንድ እስከ ዐሥር ካልወጣሽ ደመወዝ አቀን ሰብሻለኹ፤ ከአንድ
እስከ ዐሥር ከወጣሽ ደግሞ እጨምርልሻለኹ፤» ቢሉን ባማረባቸው። ነገሩ
አልፈርድባቸውም። አንዳንዶቹ ትምርት ቤት ሄደው ሲመለሱ ከአህያዋ ጋራ
እንደ ዋለችው ጊደር አመል አውጥተው እየመጡባቸው ነው። ቢኾንም እትዬ
ይህ የትምርት ዝናም ለእናንተ ሲዘንም ለእኛ ካላካፋ፣ አስተዳደጋችን የበደ
ለንን እናንተ ካላሻራችኹልን፣ ያው ዞሮ ዞሮ የምትጎዱትኮ እናንተም ጭምር
ናችኹ። ያልተማረች ሠራተኛ በረመጥ እንጂ በ'ሪሞት' መሥራት እንዴት
ትችላለች።

ዐዩ እትዬ! እኔ ከገጠር ስመጣ እንደ ጓደኞቼ ያልፍልኛል ብዬ ነው።
ያች ዘነቡ ሁለት ዓመት አዲሳባ ሠርታ አገሯ ስትመጣ የለበሰችው ልብስ፣
ያደረገችው ጫማ፣ የተቀባችው ሽቱ፣ ለናት ላባቷ፣ ለእኅት ለወንድሞቿ የገዛ
ችው ጨርቅ፣ ቢያዩትኮ እትዬ! ሰፈሩ ሁሉ ጉድ ነው ያለው። አባቴ አን
ኳን፣ «ልጅ ማለት ዘነቡ ናት፤ ይኸው እርሷ አልፎላት ዘመዱን ሁላ አሳለፈ
ችለት፤» እያለ ደጋግሞ መረቃት። ያኔ ታዲያ ልቤ ተነሣሣ። እርሷኑ ተከ
ትዬ አዲሳብ ገባኹ። ለካስ እዚያ እንዳ የናት አይደለችም። እኔማ የራሷ ቤት
ያላት ወይዘሮ መስላኝ ነበር። ለካስ ምናምኒት የሌላት ድኻ ናት። ያላትን
ሁሉ ገጠር በትና በዶ እጇን ሞጅል ለካ የተመለሰችው። ታስጠጋኛለች ብዬ
ያሰብኋት ዘነቡ ለካስ ለራሷም መጠጊያ የላትም። ምናለ ያን ሁሉ ብር
ከምትበትነው አንድ ጥሪት ብትይዝበት ብዬ ታዘብኋት።

እኔም ይኸው ከሰው ቤት ወደ ሰው ቤት እየሆርኹ እሠራለኹ። ዐዩ
እትዬ! እርስዎ የዋሕ ነዎት። «ወደፊት ምን መኾን ነው የምትፈልጊው?»
ይሉኛል። እንደ ዘነቡ ሽክ ብዬ ለብሼ አገሬ ገብቼ፣ ለዘመዶቼ ጨርቅ ከማ
ካፈል ውጭ ምን ላስብ እችላለኹ። ከዚህ በላይ ለማስቢያ የሚኾን አንጎልስ
ከዬት አገኛለኹ? የነብር ዐይን ወደ ፍየል፣ የፍየል ዐይን ወደ ቅጠል እደል
እንዴ! እኔ የዕለቱን እንጂ፣ ትምርት ቤት እንደማያቸው ጓደኞቼ መልበሴን
እንጂ፣ ነገ እዚህ ቦታ እደርሳለኹ ብዬ በየት በኩል ላስብ። በየጊዜው የሚቆ
ጣኝ እንጂ እንደ እርስዎ የሚመክረኝ የት አገኛለኹ።

እርስዎኮ ተምረዋል፤ያነባሉ፤ ከፍታሉ ሰዎችም ጋራ ይውላሉ፤ ከፍ
ያሉ ሰዎችን ያዩና እኔም ከፍ ማለት አለብኝ ብለው ያስባሉ። እኔ የምውለው
ጓዳ እና ማድቤት፣ ትምህርት ቤት የማመሸው ከእኔ ከባሉ ሰዎች ጋራ፣
ማንን አይቼ ከፍ ልበል። እስኪ በየሰዉ ቤት የቤት እመቤቶች በተሰበሰቡ
ጊዜ የሚያወሩትን ያስተውሉት - ስርቃ ስለ ሄደችዋ፣ ዕቃ ስለ ሠበረችዋ፣
ልጆችን ስላንገላታችዋ፣ ስዕረፍት ብላ ሄዳ በዚያው ስለ ቀረችዋ የቤት ሠራ
ተኛ ሲያወሩ እንጂ ተምራ አልፎላት ትልቅ ደረጃ ስለ ደረሰችዋ ሠራተኛ
ማን ያወራል? ታዲያ የማናውቀው አገር እንዴት ይናፍቀን።

«ዕቃውን ለምን ታንኳኪዋለሽ?» ነው ያሉኝ። እኔ ብቻዬን አንድ ግቢ
ውስጥ ነው የምውለው። ታዲያ ዕቃውን ካላንኳኳኹ ቤቱ መቃብር ኾኖ ይዋ
ጠኝ እንዴ? ደግሞኮ እንዳይንኳኳ ብዬ ስጠነቀቅ ይብስዋል።

እርስዎ ከሚበሉ ቤትዎ ቢጸዳልዎ ነው የሚደሰቱት። ግርም ይለኛ
ልኮ። እኔ አጸዳሁት ያልኹት ለእርስዎ ምኑም አልተነካም። ቢያላዩኝ ደግሞ
ልክ ነዎት። ግንኮ የክፋት አይደለም። ለእኔ ያ በቂዬ ነው ብዬ ስለማሰብ ሳይ
ኾን አይቀርም። ሰራሴ የሰጠኹት ቦታ ሳይኾን አይቀርም። ቆሻሻ ልብስ ለብሶ
መዋል፣ በተተራመሰ ዕቃ ውስጥ መቀመጥ፣ ለእኔ በቂዬ ነው ብዬ እስቤ ሳይ
ኾን አይቀርም። የቤት ሠራተኛ ነኝ፤ በቤቱ ውስጥ ካሉት ሰዎች የመጨረሻዋ
እኔ ነኝ፤ ለእኔ ይህ መቼ አነሰኝ ብዬ ስለ ማሰብ እኮ ነው። «ለሕይወትሽ
ዋጋ ስለማትሰጭው ነው፤» አሉኝ። አይ እትዬ! የእኔ ሕይወት ደግሞ በወር
መቶ ኀምሳ ብር ከማውጣት ያለፈ ምን የረባ ዋጋ ይኖረዋል። እኔ ዋጋ ብሰጠ
ው ባልሰጠው ሕዝቡ እንደ ኾነ «ገረድ» የሚል ዋጋ ስጥቶታል። እኛ ሠራ
ተኞች ተሰብስበን እንኳን ሰልፍ ብንወጣ ይህን ዋጋ አይለው ጠውም።

ብዙ ሰው መቆጣት እንጂ ማሳየት፣ ማስተማር አይኾንለትም። አንዳ
ንዶቹማ ይደባደባሉ። ማንም ሰው መቼም አጥፊ ኾኖ አልተወለደም። ዐዩ
እትዬ! ቀጣ እና ስድብ ሰው የሚቀይር ቢኾን ኖሮ ይኼ የጎረቤታችን ልጅ
የት በደረሰ ነበር። እባቱም እናቱም ሲወጡ ሲገቡ ይወርዱበታል። እርሱ
እቴ! ቁንጫ እና ባለጌ ሲጠርጉት እና ሲመክሩት ይብሰበታል እንደሚባለው
እያባሰበት እንጂ እየተሻለው አልሄደም።

እኛምኮ ዐሥር ቢመክሩን አንድ እንይዝ ይኾናል። ዐሥር ቢሰድቡን ግን አንድም እንሻሻልም። እንዲያውም በልባችን፣ «ጀመሩ እንግዲህ!» እያልን ጥመት እንማራለን፤ የምንሠራውን እና የምንመከረውንም ለራሳችን ነው ብለን መሰማት እንተዉና እንደ እመቤቶቻችን ከአጠገባችን ዘወር እንዲሉ ብቻ፣ «እሺ እሺ» ብለን እንሸኛቸዋለን። ከያ ወዲያ ትዝም አይለን። ሰው መጀመርያውኑ በጎ ልቡና ከሌለው እንዴት ይማራል?

ደሞምኮ ሰናጠፋ የምንወቀሰውን ያህል ጥሩ ሰንሠራ የሚሸልመን የለም። ይኸው ዛሬ ገበሬው እንኳን አልፎለት እየተሸለመ ነው። ተማሪውማ ድሮም ይሸለማል፤ እርስዎስ ቢኾኑ በቀደም ዕለት፣ «ምስጉን ሠራተኛ ተብዬ ተሸለምኩ፤ የሁለት ወር ደመወዜ ተሰጠኝ!» አላሉኝም። እስኪ እኔን ግን ሽልመውኝ ያውቃሉ? ቢበዛ «ጥሩ ነው!» ይሉኛል እንጂ። አንዳንዶችማ፣ «ካመሰገንናቸው እናታችን ላይ ይወጣሉ። የቄስ ሚስት በወቀች ዐወቀች ቢሏት የባሏን ዳዊት እጠበች!» እያሉ ይተርታሉ። አንድ ሁለት ሠራተኛ በበደለው እገሩ ሁሉ መጎዳት አለበት?

እትዬ ይህን ደብዳቤ ያለጣፍኩልዎ በጣም ተናድደው ስለነበር ብነግርዎም አይሰሙኝም ብዬ ነው። ደብዳቤዬን እንብበው ከተረዱኝ ያሰጡኝ። አይዋ ፈንቴ ቤት ነው ያለኹት። ባለፈው ካመጡኝ ቤት ማለት ነው። ካልተረዱልኝ ግን ደኅና ይኹኑልኝ። ለሁላችንም እግዜር የየለት እንጀራ አይንሳን።

ሌሎች ፫

«የባንኩን» ወይስ «የአገር ውስጥ ገቢውን»?

አገራችንን በተመለከተ የሚቀርቡ፣ የሚነገሩ፣ የሚተነተኑ እርስ በር
ሳቸው ግን ለመስማማት ቀርቶ ለመለማማት እንኳን የማይችሉ ሪፖርቶች፣
መረጃዎች፣ መግለጫዎች፣ ወሬዎች አሉ::

አንዱ፣ «ኢትዮጵያ አድጋ አድጋ መካከለኛ ገቢ ካላቸው አገሮች ልት
ደመር ነው፤» ሲል ሌላው ደግሞ፣ «እንኳን መካከለኛ ገቢ ካላቸው ወገኖች
ልትደመር ቀርቶ ዝቅተኛ ገቢ ካላቸውም በታች እየወረደች በመኾኑ ለእርሷ
የሚኾን አዲስ የኢኮኖሚ መጠርያ ሊቃውንቱ እየፈለጉ መኾኑን በዐይኔ
በብረቱ አይቻለኹ፤» ይላል:: አንዱ ሪፖርት፣ «በኢትዮጵያ ዴሞክራሲ
እያበበ፣ እያፈራ፣ እየጎመራ ነው፤» ሲል ሌላኛው ደግሞ፣ «እንኳን ዲሞ
ክራሲ ቢሮክራሲም ሞቷል፤» ይላል:: አንደኛው ሰብአዊ መብት የተከበ
ረባት፣ ነጻነት የበለጸገባት እንደ ኢትዮጵያ ያለች አገር የት ትገኛለች? ብሎ
ስለቱን ሲያስገባ፣ ሌላው ደግሞ፣ «እንዲያውም ነጻነት የተወለደውም የሞቷ
ውም እኛው አገር ነው:: በመቃብሩም ላይ፣

ኢትዮጵያ ተወልዶ ኢትዮጵያ የሞተው!

ነጻነት መልካሙ ባጭር የተቀጨው! ተብሎ የኀዘን እንጉርጉሮ መጻፉን
ለኀደኛዬ ቀብር ለሄድ አንብቤያለኹ፤» ብሎ የእጁን መዳፍ እያማታ
ያወራል::

አንዱ በቀን ሦስት ጊዜ ቡና ከማፍላት ተሻግረን በቀን ሦስት ጊዜ መብ
ላት ጀምረናል ሲል፣ ሌላው ሰው ጤፍ መግዣ ስላጣ ሆቴል ገብቶ እንጀራ
በኤግዚቢሽን ማየት ጀምሯል ይላል:: አንዱ የውጭ ግንኙነታችን እያደገ፣ ተሰሚ
እና ተወዳጅ እየኾንን ነው ሲል ሌላው የውጭ ግንኙነታችን እየተበላሸ እንኳን
የሚሰማን የሚያስታውሰንም እየጠፋ ነው ይላል:: ኢንቨስትመንት ማደጉን የሚና
ገሩ ያሉትን ያህል ኢንቨስትመንት ቃሉ እንጂ ብሩ መቼ ወደ አገራችን ገባ
ብለው የሚያራክሱም አልታጡም:: አንዱ በአገራችን ፊልም ከማደጉ የተነሣ እንደ
ሆሊውድ፣ «ኢትዮውድ» የሚባል ሊከፈት ነው ብሎ ሳይጨርስ ሌላው አፈፍ
ብሎ ደግሞ እዚህ አገር ሰከሪን እንጂ ፊልም መቼ አደገ ብሎ ይሞግታል:: አንዱ
ጋዜጠኞች አላደጉም እንጂ የፕሬስ ነጻነት እያደገ ነው ሲለን ሌላው ይነሣና
የፕሬስ ነጻነት የጋዜጣ ወረቀት ዋጋን ያህል አላደገም ብሎ ዕጢ ዱብ ያደርጋል::

ሁሉም መረጃ ያቀርባል፤ ይተነትናል፤ ያብራራል፤ ይምላል፤ ይገ
ዘታል፤ ይመልስለታል፤ ይታመንለታል:: ይህንንም ያንንም የሚለው ለአገር
አስቦ ከልቡ መኾኑን፣ ማስረጃ መያዙን፣ በፎቶም፣ በፊልምም፣ በጽሑፍም
ያቀርባል:: እንዴት ነው ግን ስለ አንዲት አገር፣ ስለ አንድ ጉዳይ፣ ከመሠረ
ታቸው የሚለያዩ እና ቢገናኙ ሊደባደቡ የሚደርሱ ሪፖርቶች እና መግለጫ
ዎች የሚቀርቡት? እኔም ብዙ ጊዜ አልገባኝ እያለኝ ይኖር ነበር:: ጥቁር
ወይም ነጭ፣ ጨለማ ወይም ብርሃን፣ በጋ ወይም ፍየል፣ ቆላ ወይም ደጋ፣
ሞት ወይም ሕይወት፣ መቅደም ወይም መውደም፣ አድኃሪ ወይም ተራ
ማጅ፣ ገዥ ወይም ተቃዋሚ ብቻ ነው እንዴ ያለን? በመሀል ያለ ነገር የለ
ንም? እላለኹ:: ቀጥሎ ያለውን ታሪክ አንዲት ወዳጄ ስትነግረኝ ግን ከምክን
ያቶቹ አንዱ ወለል ብሎ ታየኝ::

ሰውዬው ለንግድ ድርጅታቸው ተጨማሪ የመንቀሳቀሻ ብር ለመበደር
አሰበው ወደ ባንክ ተጓዙ:: ባንኩ ጤናማ እና አትራፊ ለኾኑ፣ ነገር ግን የመን
ቀሳቀሻ ገንዘብ እጥረት ላጋጠማቸው ገንዘብ እንደሚያበድር ለምተዋል:: ባንኩ
ይህን ብድር ለመስጠት ከሚያስቀምጣቸው ምመዘኛዎች አንዱ ደግሞ
የድርጅቱን ትርፋማነት የሚያሳይ የሒሳብ ሪፖርት ማቅረብ ነው:: እርሳቸ
ውም በባለሞያ ይህንኑ ሪፖርት አሠርተው ብድር ለመጠየቅ በአቅራቢያቸው
ወደሚገኝ ባንክ ተጓዙ::

የባንኩ የብድር ባለሞያ ጥያቄያቸውን ተቀብሎ የሒሳብ ሪፖርታቸውን
ጠየቃቸው:: እርሳቸውም ኮራ ብለው ከሳምሶናይታቸው አውጥተው አቀረቡ::
የብድር ባለሞያው አገላብጦ ከተመለከተው በኋላ፣ «ጌታዬ ብናበድርዎ ደስ
ይለን ነበር፤ ነገር ግን የሒሳብ ሪፖርትዎ ድርጅትዎ መክሰሩን ነው የሚ
ያሳየው:: በመኾኑም ልናበድርዎ የምንችል አይመስለኝም፤» አላቸው:: ነጋ
ዴው ደነገጡና፣ «ድርጅቴማ አልከሰረም፤ እስኪ በደንብ እየው፤» አሉት::
የብድር ባለሞያውም፣ «ይኸው ሪፖርቱ፣ ይህን ያህል ሺሕ ብር ኪሳራ መድ
ረሱን ነው የሚያሳየው፤» እለና ወረቀቱን አሳያቸው::

እርሳቸውም ጠጋ ብለው ሪፖርቱን ተመለከቱትና፣ «ውይ! ይቅርታ»
አሉት ፈገግ ብለው:: «እንዴት?» አለ የብድር ባለሞያው:: «ይቅርታ ለአገር
ውስጥ ገቢ የተዘጋጀውን ሪፖርት ነው የሰጠኹህ:: ለባንክ የተዘጋጀው ይኸ

ኛው ነው፤» አሉና ሌላ የሒሳብ ሪፖርት ከሳምሶናይታቸው መዝዘው ሰጡት።
እየሣቀ ሪፖርቱን ተመለከተው፤ ድርጅቱ አጅግ አትራፊ መኾኑን ያሳያል።
ለካስ የዚያ ሁሉ የተቃረነ ሪፖርት አንዱ መነሻ ሪፖርቱ የተዘጋጀው
ለባንክ ነው ወይስ ለአገር ውስጥ ገቢ ከሚለው ላይ ነው። ለካስ ኢትዮጵያ
ውስጥ ሦስት ዐይነት ወሬዎች፣ ሪፖርቶች፣ መግለጫዎች፣ ናቸው የሚቀር
ቡት - ‹‹ለባንክ፣ ለአገር ውስጥ ገቢ እና ለባለቤት።» ለባንክ የሚቀርበው በት
ርፍ፣ በብልጽግና፣ በዕድገት እና በስኬት ብቻ የተሞላ ነው። ለአገር ውስጥ
ገቢ የሚቀርበው ደግሞ ኪሳራ እና ውድቀትን ብቻ የሚያሳይ ነው። ለባለቤቱ
የሚቀርበው ግን ትክክለኛውን ትርፍ እና ኪሳራ ያቀርባል።

አንዳንዶቹ ስለዚህች እገር ሲናገሩ ሪፖርታቸውን እና መግለጫቸውን
ለባንክ ስለሚያዘጋጁት «ኢትዮጵያ ሀገሬ ምድራዊት ገነት» ከሚለው ሌላ
ዘፈን አያውቁም። እነርሱን ብቻ ለሚያይ እና ለሚሰማ ይህች አገር አንዳች
ችግር የደረሰባት፣ እጥረት ያለባት እና ድህነት የሚባል በአጠገቧ የሚያልፍ
አትመስልም። የሚወለድ እንጂ የሚሞት፣ የሚድን እንጂ የሚታመም፤ የሚ
ጠግብ እንጂ የሚራብ፣የተሳካ እንጂ የተሰናከለ፣ የሚያለማ እንጂ የሚያጠፋ፣
የሚገባ እንጂ የሚወጣ፣ ሚልዮነር እንጂ ችስትዮነር/ችስታ ከሚለው የአራዳ
ቋንቋ የተወሰደ ነው/ ያለ አይመስልም። እንደምን ነው ቢሉ፣ መነሻቸው
ለባንኩ የሚቀርበው ሪፖርት ነዋ!

በሌላ በኩል ደግሞ ለአንዳንድ ሚዲያዎች እና ድረ ገጾች፣ ተቋማት
እና ግለሰቦች ደግሞ ይህች አገር የሲኦል ታናሽ እኅት ኾና ነው የምትታ
ያቸው። ከሰባ ሚልዮን ሕዝብ ለድሳ ሚልዮን ታስሯል፤ እህል የሚያይ እንጂ
የሚበላ የለም፤ ተማሪ እንጂ ትምህርት ቤት የለም፤ ባለሥልጣኑ ሁሉ ሰይ
ጣን፣ ሕጉ ሁሉ የገሃነም ሕግ ነው፤ የሚጠፋ እንጂ የሚለማ፣ የሚቆረቁዝ
እንጂ የሚያድግ፣ ጦርነት እንጂ ሰላም፤ ልቅሶ እንጂ ሠርግ፤ የሚሞት እንጂ
የሚወለድ አይታያቸውም። ለምን መነሻቸው ለአገር ውስጥ ገቢ ከሚቀርበው
ሪፖርት ነዋ!

ይህ በሽታ ማኅበራዊም ተቋማዊም በሽታ ኾኗል። ስለምንወድደው፣ ስለ
ምናደንቀው እና የእኛ ስለምንለው ሰው የምንናገረው ነገር ለባንክ ከሚቀር
በው ሪፖርት የተቀነጠረ በመኾኑ ሰውዬውን ክንፍ ቀረሽ መልአክ ያደርገ
ዋል። ተሳሳተ ከማለት ይልቅ አሳሳቱት፣ ገንዘብ አጠፋ ከማለት ይልቅ ጠፋ

በት፣ በስሕተት ጎዳና ወደቀ ከማለት ይልቅ ቀን ጣለው፣ ሰንቅፋቱን በግዛ
እጁ መታው ከማለት ይልቅ ግዑዙ ደንጊያ እጅ ያለው ይመስል ሰንቅፋት
መታው እያልን ሰውዬው ያመነውን ስሕተት ሳይቀር እንሸፍንለታለን።

ያን ሰው የምንጠላው፣ የምንቃወመው እና የምንቀየምነው ከኾነ ደግሞ
ለአገር ውስጥ ገቢ ከቀረበው ሪፖርት ላይ የበኩላችንን እስተዋፅኦ ጨምረን
ሰይጣን እንኳን፣ «እናንተም አበዛችኹት፤» ብሎ እስኪገረም ድረስ የሰይጣን
ሰይጣን እንኳን፣ «እናንተም አበዛችኹት፤» ብሎ እስኪገረም ድረስ የሰይጣን
አሠልጣኝ አድርገን እንሥለዋለን። አምላኩ እንኳን ያልተጸጸተውን «ባይፈጠር
ይሻለው ነበር፤» ይባልለታል። እንኳን ሥራ መሥራቱ ሊዋጥልን ሲሠራ
እንኳን ማየቱን መቀበል ይከብደናል። በልጆች ሰንቆቅልሽ፣ «ሰሄድ አገኘኋት
ስመለስ አጣኋት፤» እንደምትባለው ጤዛ ትላንት ተወልዶ ዛሬ የሞተ ይመ
ሰል ታሪኩን እንደ ድኃ ፍታት እናሳጥርለታለን።

በየቢሮውም ቢኾን አለቃን ለማስደሰት እና «ገጽታን ለመገንባት» እየ
ተባለ ያልተሠራ እንደ ተሠራ፣ ያላደገ እንዳደገ፣ ያልተፈጸመ ከዕቅድ በላይ
እንደ ተፈጸመ ተደርጎ ሪፖርት መሥራት እና መሸለም እየተለመደመጥ
ቷል። ሐላፊውም ሠራተኞቹም የቀረበው ሪፖርት ትክክል እንዳልኾነ ቢያው
ቁትም ዋናው ለባንክ የሚኾነው ሪፖርት መቅረቡ ነው። አንዳንዶቹም የሥ
ራቸው ዓላማ በሚዲያ ዜና እንዲሠራ እንጂ አገር እንዲያድግ፣ ለውጥ እንዲ
መጣ አይመስላቸውም። በሌላ በኩል ያን ቢሮ ወይም መሥሪያ ቤት ማፍ
ረስ፣ ባለሞያዎችንም ማፍለስ፣ መዋቅሩን መቀየር እና የሥራ መደቦችን ማጠ
ፍ ሲፈለግ ደግሞ ለባንኩ የተዘጋጀው ቀርቶ ለአገር ውስጥ ገቢ የተዘጋጀው
ሪፖርት ብቅ ይላል።

ብዙ ጊዜ መሪዎች በበታች ሐላፊዎች የሚታለሉት ሐላፊዎቹ ከሁለቱ
ሪፖርቶች ለወቅቱ ይስማማል የሚሉትን እየመረጡ ስለሚያቀርቡላቸው ነው።
መሪዎቹ እንዲዝናኑ፣ እንዲደሰቱ እና በሥራቸው ረክተው፣ «ሩጫዬን ጨር
ሻለኹ» እንዲሉ ከፈለጉ የባንኩን ሪፖርት አቅርበው ያስፈነድቋቸዋል። መሪ
ዎቹ ርምጃ እንዲወስዱ፣ እንዲደናገጡ እና አደጋ ላይ ነን ብለው እንዲያስቡ
ሲፈልጉ ደግሞ ለአገር ውስጥ ገቢ የተዘጋጀውን ያቀርቡላቸዋል።

በትላንት እና በዛሬ ታሪካችን መካከል በሚደረጉ ክርክሮች ላይቀር እነ
ዚህ ሁለቱ ሪፖርቶች ሰውን ሁሉ ሲያባሉት ይኖራሉ። ለአንዳንዶቹ የአገሪቱ
የትላንት ታሪክ ትንታኔ ከአገር ውስጥ ገቢው፣ የዛሬው ደግሞ ከባንኩ ሪፖ
ርት ላይ የተቀዳ በመኾኑ የትላንቱ ታሪክ በሙሉ በጭቆና፣ በግፍ፣ በኋላ

ቀርነት፣ በጨለማ እና በሥቃይ ብቻ የተሞላ ኑሮ ይታያቸዋል:: ያለፉት ሥርዐቶች እና ትውልዶች የማሰቢያ አእምሮ፣ የማስተዋያ ልቡና የነበራቸው አይመስላቸውም:: እነርሱ በሠሩት መንገድ እየተጓዙ፣ በገነቡት ቤት እየኖሩ፣ ያቆዩትን ቅርስ እያስጎበኙ፣ ያጠራቀሙትን ጥሪት እየበሉ ሰዎቹን ግን ሲራገሙ እና ሲያወግዙ ይኖራሉ::

በሌላ በኩል ደግሞ፣ ‹‹ሁሉን ነገር ድሮ ቀረ!›› ማለት የሚቀናቸው ዐይናቸው ከማጅራታቸው ላይ የተገጠመላቸው፣ ዛሬ የተሠራውን ሁሉ ማሩን አምርረው ወተቱን አጥቁረው የሚያቀርቡ፣ በመኪና እየሄዱ ፈረስ፣ በኮምፒዩተር እየተጠቀሙ ታይፕ፣ በአስፋልት እየፈሰሱ ሥርጥ መንገድ፣ በኤሌክትሪክ እየተጠቀሙ ኩራዝ የሚናፍቃቸው ወገኖች አሉ:: እነዚህ ደግሞ የትላንቱን ከባንኩ፣ የዛሬውን ከአገር ውስጥ ገቢው ሪፖርት የጨለፉ ናቸው::

ሁለቱም ዐይነት ሪፖርቶች ጫፍ እና ጫፍ አቁመው፣ መገናኛ መንገድ አሳጥተው፣ የሦስተኛ ክፍል ሒሳብን ያህል እንኳን፣ «የጋራ ስብስብ» ሳይኖረን ሲያስቀሩን ነው:: አሁን በከፍታ ላይ ቆመን ሁላችንም አንድ ጩኸት መጮኸ ሳይኖርብን አይቀርም - «ለባለቤቱ የተዘጋጀውን ትክክለኛውን ሪፖርት የያዘከው ሰው የት ነው ያለኸው?»

የኖኅ መርከብ በኢትዮጵያ

መርከብ ሠርቶ ዓለምን ከጥፋት ያዳናት ጻድቁ ኖኅ መርከቡን ለመሥራት ያሰበው አሁን፣ ያውም ኢትዮጵያ ውስጥ ነው አሉ::

ሐሳቡን የሰሙት ዘመድ ወዳጆቹ ተሰበሰቡና፣ «አብደኻል ወይ፤ ዐርፈኸ ልጆችኸን አታሳድግም ወይ፣ ለምን አንዲት ሱቅ ወይም አንዲት ሥጋ ቤት ነገር አትከፍትም:: እዚህ አገር ከፍ ከፍ ያለ ነገር ማሰብ እና ከፍ ከፍ ያለ ነገር መሥራት ትርፉ መከራ ነው:: እስኪ ተመልከት ግሮሰሪ፣ ሥጋ ቤት፣ ወፍጮ ቤት፣ መጠጥ ቤት፣ ምግብ ቤት፣ የከፈተ ሰው ተከሰሰ ሲባል ሰምተኻል? ምናለ ለእኛስ ብታስብልን!» ከግራ ከቀኝ አጣደፉት:: «ይህ ሁሉ መከራ ይመጣል ብዬማ ዓለም በንፍር ውኃ ሲጠፋ እያየኹ ዝም አልልም!» ብሎ ኖኅ ሳይቀበላቸው ቀረ::

ግን መርከቡን ለመሥራት ከዬት ነው መጀመር ያለበት? መጀመርያ የት መሥሪያ ቤት ነው መሄድ ያለበት? የተጻፈ ነገር ፈለገ:: የተጻፈ ነገር ግን የለም:: አንድ ሥራ ሲጀመር መጀመርያ የት፣ ቀጥሎ ወዴት፣ ከዚያም ወደ ማን እንደሚኬድ የተጻፈ ነገር አላገኘም:: ኢንተርኔት ውስጥ ገባ:: ኢትዮጵያውያን የሚያዘጋጇቸው ድረ ገጾች በመሰዳደብ የተሞሉ፣ መንግሥታዊ ተቋማት ያሏቸው ድረ ገጾችም ቢኾኑ በተገለጠ፣ ተጠቀመ ዜና የታጨቁ ኾነው አገኛቸው:: ብዙዎቹ መሥሪያ ቤቶችም የራሳቸው መካነ ድር(ሳይት) የላቸውም:: የአንዳንዶቹም፣ «በቅርብ ቀን እንመጣለን!» የሚል ጽሑፍ ብቻ ይታይባቸዋል::

አንድ ጎረቤቱ ወደ አንድ መሥሪያ ቤት እንዲሄድ ጠቆመው:: «እስኪ እዚያ ሂድና ሐሳቤውን አናግራቸው!» ብሎ ውስጥ ዐወቅ መረጃ ለገሰው:: ኖኅም ወደ ተባለው መሥሪያ ቤት ሄደ:: እንደተባለውም መሥሪያ ቤቱም አለቃውም ትልቅ ናቸው:: አናገራቸው:: «ሐሳቡ መልካም ነው፤ የምንደግፈውም ነው:: ዲዛይኑን በተመለከተ ግን አንድ ኮሚቴ አቋቁመን እንየውና እንነግርኻለን!» አሉት:: ከኻያ ቀን በኋላ ኮሚቴው የዲዛይን ግምገማውን ጨርሶ ሐሳቡን አቀረበ::

«የመርከቡ መሠራት የአገሪቱን መልካም ገጽታ እንደሚገነባ አምነንበታል፤ የአገሪቱንም ሕዳሴ የሚያፋጥን ነው:: ነገር ግን ዲዛይኑ አንዳንድ ማሻሻያዎችን ማድረግ አለበት:: ለምሳሌ፣ በውስጡ የብሔር ብሔረሰቦችን ገጽታ የሚያሳይ ነገር ሊኖረው ይገባል:: ኢትዮጵያ ኅብረ ብሔር መኾኗን ማሳየት አለበት:: ልማትን

እና ሕዳሴን የሚመለከቱ አንዳንድ መፈክሮችም ሊጻፉበት ይገባል!» አለ ኮሚቴው። ኖኅ ግራ ገብቶት፣ «የእኔ ዓላማኮ መርከብ ሠርቼ ዓለምን ከጥፋት ውኃ ማዳን እንጂ ሌላ አይደለም። ይህን ሁሉ ነገር ሳደርግኮ ጊዜዬ ያልቃል፤ ደግሞስ የእኔ መርከቡን መሥራት ያላመጣውን ሕዳሴ መፈክሩ እንዴት ያመጣዋል፤ ሕዳሴኮ በሥራ እንጂ በመፈክር አይመጣም፤» አላቸው።

«ከዚህ በላይ ልንረዳኽ አንችልም፤ ደግሞም እነዚህን ነገሮች ማድረግ ካልቻልኽ የሚዲያ ሽፋን አታገኝም፤» ተባለ። ኖኅ አንገቱን ደፍቶ ወጣ።

«እሺ አሁን ምን ላድርግ?» አለ ኖኅ። አንድ ሌላ ወዳጁ፣ «ለምን ኢንቨስትመንት ቢሮ ሄደኽ አትሞክርም፤» አለና ሹክ አለው። ከዚያም ወደ ኢንቨስትመንት ቢሮ ተጓዘ። የጥበቃ ሠራተኛው ኖኅን አስቀመጠውና ምን ፈልጎ እንደ መጣ ጠየቀው። የቢሮውን ሐላፊዎች ሊያነጋግር ፈልጎ መምጣቱን ገለጠለት። «አይ ጌታዬ፣ ሰሞኑን ቢ.ፒ.አር ላይ ስለኾኑ አያገኟቸውም፤ ሌላ ጊዜ ይምጡ፤» አለው። «ከስንት ጊዜ በኋላ ልመለስ?» ጠየቀ ኖኅ። «እርሱ አይታወቅም ጌታዬ፣ ዝም ብለው እየተመላለሱ ይጠይቁ፤» አለው። «እየተመላለሱ. . .ስንት ጊዜ እመላለሳለኹ?» አለ ኖኅ በልቡ።

«አሁን ታዲያ እነርሱ ተሰብስበው እስኪጨርሱ ልቀመጥ ነው፤» ብሎ አሰበና ሌላ አማራጭ ካለ ብሎ ወዳጆቹን አማከራቸው። እነርሱም፣ «እስኪ ንግድ ቢሮ ሄደህ ሞክር፤» አሉትና ወደዚያው አመራ። ላገኛቸው ሐላፊ ጉዳዩን አማከራቸው። «መርከቡን የምትሠራው ለንግድ ነው ወይስ ለምንድን ነው?» አሉት ሐላፊው። «ለንግድ አይደለም፤ዓለምን ከጥፋት ለማዳን ነው፤» አለ ኖኅ። «የእኛ

መሥሪያ ቤት ሥራ ከንግድ ጋራ የተገናኘ ብቻ ነው። ዓለምን ከጥፋት ማዳን የእኛ ሥራ አይደለም። እናም አይመለከተንም፤» አሉት ሐላፊው። «ታዲያ የት ብሄድ ይሻላል?» አላቸው ኖኅ። «ዓለምን ከጥፋት የማዳን ሥራ የየትኛው መሥሪያ ቤት ሥራ እንደ ኾነ ርግጠኛ አይደለኹም። እስኪ የሃይማኖት ተቋማትን አነጋግራቸው፤» አሉት።

ኖኅ ወደ አንዱ የእምነት ተቋም ለመሄድ ተነሣ። ወደ ግቢው ሊገባ ሲል የጥበቃ ሠራኞቹ አስቆሙትና፣ «የት ነው የምትገሠግሠው?» አሉት። እረጋዊነቱን/ሽማግሌነቱን አያዩ አንቱ ባለማለታቸው አዘነ። «አሁን እነዚህ የእምነት ተቋም ሠራተኞች ይመስላሉ?» አለ በልቡ። ኖኅ ጉዳዩን ለጥበቃው ተናገረ። መዝገብ ቤቱን እንዲያነጋግር ላኩት። ደግነቱ የመዝገብ ቤቱ ሰው ቅን ኖረዋል። «ይህን ሐሳብኽን መንገር ያለብህ ለዋናው ሰው ነው። እርሳቸውን ማግኘት ግን ከባድ ነው። ቢኾንም አንዲት የምትቀርባቸው ሴትዮ አለች። ከእርሷ ጋራ ላገናኝኽ፤» አሉትና አገናኙት። ሴትዮዋም ወደ አንድ ቦታ ወሰደችው ና ሐሳቡን ከሰማችው በኋላ፣ «እኔ ከሰውየው ጋራ አገናኝኻለሁ፤ ግን ከመርከቡ ግማሹን ትሰጠኛለኽ፤» ስትል ጠየቀችው። «እኔኮ ዓላማዬ መርከቡን ሠርቼ ዓለምን ማዳን ነው፤ ላንቺ ለምን እሰጥሻለኹ?» አላት። «ያለኽ አማራጭ ይኼ ብቻ ነው፤ ያለበ ለዚያ ቻው፤» አለችው። እርሱም ወጣ።

ከዚያም ወደ ሌላው የእምነት ተቋም ሄደ። እዚያ ያገኛቸው ትልቅ ሰው አንድ የእገር ሰም ጠሩለትና፣ «ወደዚያ በየዓመቱ ጉዞ እናደርጋለን። ያንተን መርከብ ተጠቅመን ጉዞ ማድረግ ከቻልን ለጉዞ የምናወጣው ገንዘብ ለግላችን ይኾናል። ስለዚህ በአንተ መርከብ መጠቀም እንደምንችል ፈርምልንና እንፍቀድልኽ፤» አሉት፤ ኖኅም ትኩር ብሎ ሲያያቸው ቆየና ጥሏቸው ወጣ።

ግራ ገባው። ሥራውን የት ነው መጀመር ያለበት? ሥራው ከሚወስድበት ጊዜ በላይ ወደ ሥራው ለመግባት የወሰደበት ጊዜ በለጠ። አሁንም ግን የት መሄድ እንዳለበት አያውቅም።

በመሀል ወደ ኢንቨስትመንት ቢሮ ሄደ። ሠራኞቹ ቢ.ፒ.አር ጨርሰዋል። ገባና አናገራቸው። ሐላፊው በበጎ ተቀበሉት። «የጀመርኸው ሥራ ከባድ ነው፤ግን ሞክረው። እኛ ፈቃዱን እንሰጥኻለን። ፈጣሪ ደግሞ እዚች አገር ለመሥራት የሚያስችለውን ጽናቱን ይስጥኽ።በዚህች አገር ኢንቨስት ለማድረግ ከገንዘብ በላይ ጠንካራ ጨጓራ፣ የማይበጠስ አንጀት እና የማይዞር አእምሮ ያስፈልግኻል፤»

ብለው መከሩት። ከብዙ ጊዜ በኋላም ቢኾን አንዳች ነገር በማግኘቱ ደስ ብሎት ወጣ። አሁንም ግን ቀጥሎ ወዴት መሄድ እንደሚችል አያውቅም።

መርከቡን ለመሥራት ቦታ ያስፈልገዋል። ያውም ሰፊ ቦታ። እናም ወደ መሬት አስተዳደር አመራ። ሐላፊው፣ «መሬትን ለኢንቨስተሮች ስንሰጥ ባለሀብቶችን በሁለት እንከፍላቸዋለን - ኪራይ ሰብሳቢ እና ልማታዊ። ለልማታዊ ባለሀብቶች መሬትን በአስቸኳይ እና በተመጣጠነ ዋጋ እንዲያገኙ እናደርጋለን። ለኪራይ ሰብሳቢው ግን ያስቸግራል፤» አሉት። ኖኅ ግራ ገብተውና፣ «የኪራይ ሰብሳቢው እና የልማታዊው መመዘኛ ምንድን ናቸው ጌታዬ?» አለና ጠየቀ።

«ቀላል ነው፤» አሉ ሐላፊው። «ልማታዊው ያለማል፤ ኪራይ ሰብሳቢው ደግሞ ኪራይ ይሰበስባል፤» አሉት። «ለምሳሌ፣ ቤት የሚያከራይ የመንግሥት መሥሪያ ቤት አለ። አሁን እርሱ ልማታዊ ነው ኪራይ ሰብሳቢ?» አለ ኖኅ። «ይኼ መመዘኛ የግል ባለሀብቶችን እንጂ ሌሎችን አይመለከትም። ባለፈው እኛ ስንሠለጥን አሠልጣኞቻችን ግለሰቦችን እንጂ መንግሥታዊ እና ሌሎች ተቋማትን በምሳሌነት አላነሡልንም፤» አሉት ሐላፊው። «አሁን ታዲያ እኔ ምንድን ነኝ?» አለ ኖኅ። «እርሱ ይጠናል፤ ከወር በኋላ ተመለስ፤» «እንዴ ጌታዬ! የጥፋት ውኃ የሚመጣበት ጊዜኮ እየቀረበ ነው፤» «እኛ የጥፋት ውኃን ስለተለማመድነው ችግር የለብንም፤» አሉት።

አራት ወር ሙሉ ተመላልሶ፣ «ለጊዜው ለዚህ የሚኾን መሬት የለንም፤» የሚል መልስ አገኘ።

ቀጥሎ የት እንደሚሄድ ቸገረው። አንድ ጎረቤቱ፣ «ለምን ወጣ ብለኽ ከአንዱ ገበሬ መሬቱን ለጥቂት ጊዜ ተከራይተኽ አትሠራም?» ሲል መከረው፤ ኖኅም የተሻለ ሐሳብ በማግኘቱ ተደስተና ከአንድ ገበሬ ጋራ ለሁለት ዓመት ኪራይ ተስማማ።

አሁን ችግሩ የዕንጨቱ ኹኔታ ነው። ዕንጨት እንደ ልብ ይገኛል ወደ ተባለበት ቦታ ሄደና ለመርከቡ የሚኾን ዕንጨት ማፈላለግ ጀመረ። በመጨረሻም ለመርከብ ሥራ ተስማሚ የኾነ ዕንጨት ያለበት ዱር አገኘ። አሁን ችግሩ ለዚህ ደግሞ የት ያመልክት? የሚለው ነው። መጀመርያ ወደ ክልሉ ቢሮ ሄደና ሐሳቡን አቀረበ። ሐላፊው፣ «ለነገሩ እኔ ከተመደብኹ አንድ ሳምንቴ ነው። ለማንኛውም ከአካባቢ ጥበቃ መሥሪያ ቤት ፈቃድ አምጣ፤» ብለው መልሰው ላኩት።

ወደ አካባቢ ጥበቃ መሥሪያ ቤት ሄደና ጉዳዩን አቀረበ። «በኮሚቴ ታይቶ ከሁለት ወር በኋላ መልስ ይሰጥኻል፤»ተባለ።«እኔኮ ዓለምን ከጥፋት ውኃ የሚያድን መርከብ ነው የምሠራው። መርከቡ ሳይሠራ የጥፋት ውኃው ሊመጣ ነው፤» አለና አዘነ። ‹‹ዐዩ ጌታው፣...›› አለው ጉዳዩን የተቀበለው ሹም። «እኛ በተሰጠን መመርያ መሠረት ብቻ ነው የምንሠራው፤ መመርያው ከሁለት ወር በኋላ ካለ እኛ ብንችል እንኳን፣ዐቅም ቢኖረን እንኳ፣ከአንድ ወር በኋላ ማድረግ አንችልም፤» አለው።«የእናንተ ዓላማ ችግር መፍታት አይደለም ወይ?» አለ ኖኅ።«የእኛ ዓላማ የተቀጠርንበትን ሥራ መሥራት እንጂ ችግር መፍታት አይደለም።» ኖኅ ወጣ።

ሁለት ወር የተባለው ሁለት ወር ከዐሥራ አምስት ቀን ፈጅቶ አለቀ፤ ኮሚቴውም ኖኅን አነጋገረው። «አንደኛ መርከቡ አነስ ብሎ ቢሠራ፣ ሁለተኛ ደግሞ በዕንጨት ከሚሠራ ይልቅ በሌላ ነገር ቢሠራ?» የሚል ሐሳብ አቀረበ። ኖኅ እጅግ አዘነ። «ትንሽ ማለት ምን ማለት ነው? ለመኾኑስ ከእናንተ መካከል ስለ መርከብ አሠራር ዕውቀት ያለው ሰው አለ? ወይስ ከመካከላችኹ መርከብ ሠርቶ የሚያውቅ ሰው አለ'ን? ከምን ተነሥታችኹ ነው ከዓላማው ጋራ የማይገናኝ ሐሳብ የምትሰጡት። በሌላ ነገር ይሠራ ስትሉ በምን ማለታችኹ ነው?» አለ ኖኅ።

ከብዙ ጭቅጭቅ በኋላ ከሚፈልገው ግማሹ ዕንጨት ተፈቀደለት። ከዚያም ዕንጨቱ ወደሚገኝበት ክልል ሄደና እኒያን ሐላፊ በድጋሚ ፈለጋቸው። በኋላ ሲሰማ ሐላፊው ተቀይረዋል። ሦስት ወር እንኳን ሳይሠሩ መቀየራቸው ገርሞት ወደ ተተኩት ሐላፊ ገባ። አዲሱ ሐላፊም፣ «ቦታው ገና በእኛ እና በወዲያኞቹ ክልሎች መካከል ውዝግብ አለበት። ስለዚህ በርግጠኝነት የማን እንደ ኾነ ሳናውቅ መፍቀድ አይቻልም፤» አሉት። «ታዲያ የማይቻል ከኾነ ለምን ከአካባቢ ጥበቃ ቢሮ ፈቃድ አምጣ ተባልኹ?» አላቸው ኖኅ። «መመርያው ስለሚያዝ ነው፤» አሉት ሐላፊው። እያዘነ ወደዚያኛው ክልልም ቢሄድ ተመሳሳይ ሐሳብ አገኘ። «ሁለታችሁም ፍቀዱልኝ። መቼም በኋላም ከሁለታችኹ ያንዳችኹ ነው የሚኾነው፤» አለ ኖኅ። «መጀመርያ የአካባቢውን ሰዎች ጠይቅ፤» ተባለ።

የአካባቢውን ሽማግሌዎች ሰበሰባቸው። ሽማግሌዎቹም፣ «ሪፍረንደም ሳይደረግ አንዳችም ነገር ማድረግ አይቻልም፤» አሉና ዕቅዱን ነገሩት።

አሁን ያለው እማራጭ ዕንጨቱን ከውጭ እገር ማስመጣት ብቻ ነው። እናም የውጭ ምንዛሬ ለማስፈቀድ ወደ ባንክ ተጓዘ። «ለጊዜው የውጭ ምንዛሬ እጥረት ስላለብን ልንተባበርኽ አንችልም፤ ተራ ጠብቅና ምናልባት ከዓመት በኋላ፤» አሉት። «አይ ተዉት፣እኔ መርከቡን ሳልሠራውኮ ጥፋቱ ይደርሳል፤» ብሎ ወጣ። ሁሉም በር እየተዘጋበት ነው። ጊዜው ደግሞ እየበረረ።

አንድ ቀን፣ «ለምን ገንዘቡን ውጭ ካሉት ኢትዮጵያውያን አሳሰባስብም፤» ብሎ ወደ ውጭ አገር ሄደ። ሐሳቡን በደገፈለት አንድ ኢትዮጵያዊ እማካይነት የገቢ ማሰባሰቢያ ፕሮግራም ተደረገ። ተሰብሳቢዎቹም ኖኅን በጥያቄ ያጣድፉት ጀመር። «የመንግሥት ደጋፊ ላለመኾንህ ማረጋገጫው ምንድን ነው?» ይላል እንዱ። «የየትኛው ብሔር አባል ነኽ፤» ቀጣዩ ጠየቀ። «መርከቡ ውስጥ ኾነን መታገል እንችላለን ወይ?» ብሎ ሌላው ይጠይቃል። «ሌላ ዓላማ ከጀርባው ከሌለ በቀር መርከቡን ኢትዮጵያ ውስጥ መሥራት ለምን ተፈለገ?» ይላል ደግሞ ሌላው። «ኖኅ የሚለው ስም የእገሌ ብሔር ስም ይመስላል፤ እንዴት ነው?»፣ «ገንዘቡን መንግሥት ቢወስደውስ?»፣«እዚህ አገር አሳይለም ጠይቀኽ ቅርና መርከቡን እዚሁ ሥራው። ኖኅ ተስፋ ቆረጠ።

«እነዚህን ስዎች ነው ከጥፋት ለማዳን መርከብ የምሠራው? የተሳሳትኩት እዚህ ላይ ነው፤» እለና ርግፍ አድርጎ ተወው። ፓሪስ፣ ፈረንሳይ።

ስልክን የፈጠረ

የመለየትን ግንብ ስለሠባበረ፣
የተራራቀውን ስላስተሳሰረ፣
ሰውን ያስቪዛ ስላሽጋገረ፣
የናፍቆትን ቋጥኝ ስለተረተረ፣
ምን የበቃ ባይኾን መጣፍ ያልተማረ፣
ተዉት ገነት ይግባ ስልክን የፈጠረ።

መስከረም 16/1993 ዓ.ም

ዳንኤል ክብረት በአብዛኛው በሰባኪነቱ እና በመንፈሳዊ ጽሑፎቹ የታወቀ ጸሐፊ ነው:: በዚያ መሥመር አሥራ ሁለት ያህል መጻሕፍትን በግሉ፣ ሁለቱን ደግሞ ከሌሎች ጋር በጋራ አዘጋጅቶ አሳትሟል:: አዲስ ነገር የተባለችው ጋዜጣ ከመጣች ወዲህ ደግሞ ትውፊታዊ፣ ሃይማኖታዊ እና ታሪካዊ ነገሮችን በመንተራስ የሚጽፋቸው ማኅበራዊ ወጎች በአንባብያን ዘንድ እየተወደዱለት መጥተዋል::

የተለመዱ ነገሮችን ባልተለመደ መንገድ ማየት፣ ዘወትራዊ ለሆኑ ነገሮች አዲስ እሴት እና ትርጉም መስጠት፣ ማኅበረሰባችን ራሱን አዙሮ እንዲያይ ማድረግ፣ ለተጠራቀሙት እሴቶቻችን ክብር እና ዋጋ እንድንሰጣቸው ማነሳሳት፣ የጽሑፎቹ አቅጣጫዎች ናቸው::

በዚህ መጽሐፍ የተካተቱት ወጎች ከዚህ በፊት ችታተም በነበረችውና ከኅትመት ውጭ በሆነችው አዲስ ነገር ጋዜጣ ላይ ያወጣቸው ናቸው:: ከተመረጡት ወጎች መካከል የመጀመርያዎቹ በዚህ መድብል ከማረፊያ ግጥሞች ጋር ቀርበዋል፣ ሌሎቹ በቀጣዩ መድብል ይካተታሉ::

ዳንኤል አሁንም ወጎችን ማምረቱን አላቋረጠም:: በሮዝ መጽሔት ላይ በቋሚነት ይጽፋል:: ራሱ በሚያዘጋጀው *www.danielkibret.com* ብሎጉ ደግሞ በመላው ዓለም ለሚገኙ አማርኛ አንባቢዎች በየሳምንቱ ልዩ ልዩ ወጎችን ያስኮመኩማል::

እነሆ እንግዲህ እነዚህን እያጣጣማችሁ ሁለተኛውን ክፍል ጠብቁ::

መልካም ንባብ:

አሣታሚና አከፋፋይ:-
አግዮስ ኅትመት እና ጠቅላላ ንግድ ኃ.የተ.የግል ማኅበር

ዋጋ ብር 55.00

ህትመት ፋር ኢስት ትሬዲንግ ኃላ.የተ.የግ.ማህበር